။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟော

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

၁. သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမတုလံ , သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ။

အဘိဝါဒိယ ဘာသိဿံ၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ။

စတုပရမတ္ထဓမ္မော

၂. တတ္ထ ဝုတ္တာဘိဓမ္မတ္ထာ, **စတုဓာ ပရမတ္ထတော** ။

စိတ္တံ စေတသိကံ ရူပံ၊ နိဗ္ဗာနမိတိ သဗ္ဗထာ။

၁. စိတ္တပရိစ္ဆေဒော

ဘူမိဘေဒစိတ္တံ

၃. တတ္ထ **စိတ္တံ** တာဝ စတုဗ္ဗိဓံ ဟောတိ ကာမာဝစရံ ရူပါဝစရံ အရူပါဝစရံ လောကုတ္တရဉ္စေတိ။

အကုသလစိတ္တံ

၄. တတ္ထ ကတမံ **ကာမာဝစရံ?** သောမနဿသဟဂတံ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကံ, သောမနဿသဟဂတံ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကံ , ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကံ, ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကန္တိ ဣမာနိ အဋ္ဌပိ လောဘသဟဂတစိတ္တာနိ နာမ။

၅. ဒောမနဿသဟဂတံ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကန္တိ ဣမာနိ ဒွေပိ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တစိတ္တာနိ နာမ။

၆. ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တမေကံ, ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တမေကန္တိ ဣမာနိ ဒွေပိ မောမူဟစိတ္တာနိ နာမ။

၇. ဣစ္စေဝံ သဗ္ဗထာပိ **ဒွါဒသာကုသလစိတ္တာနိ** သမတ္တာနိ။

၈. အဋ္ဌဓာ လောဘမူလာနိ, ဒောသမူလာနိ စ ဒွိဓာ။

မောဟမူလာနိ စ ဒွေတိ၊ ဒွါဒသာကုသလာ သိယုံ။

အဟေတုကစိတ္တံ

၉. ဥပေက္ခာသဟဂတံ စက္ခုဝိညာဏံ, တထာ သောတဝိညာဏံ, ဃာနဝိညာဏံ, ဇိဝှာဝိညာဏံ , ဒုက္ခသဟဂတံ ကာယဝိညာဏံ, ဥပေက္ခာသဟဂတံ သမ္ပဋိစ္ဆနစိတ္တံ, ဥပေက္ခာသဟဂတံ သန္တီရဏစိတ္တဉ္စေတိ ဣမာနိ သတ္တပိ အကုသလဝိပါကစိတ္တာနိ နာမ။

၁၀. ဥပေက္ခာသဟဂတံ ကုသလဝိပါကံ စက္ခုဝိညာဏံ, တထာ သောတဝိညာဏံ, ဃာနဝိညာဏံ, ဇိဝှာဝိညာဏံ, သုခသဟဂတံ ကာယဝိညာဏံ, ဥပေက္ခာသဟဂတံ သမ္ပဋိစ္ဆနစိတ္တံ, သောမနဿသဟဂတံ သန္တီရဏစိတ္တံ, ဥပေက္ခာသဟဂတံ သန္တီရဏစိတ္တဉ္စေတိ ဣမာနိ အဋ္ဌပိ ကုသလဝိပါကာဟေတုကစိတ္တာနိ နာမ။

၁၁. ဥပေက္ခာသဟဂတံ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ္တံ, တထာ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ္တံ, သောမနဿသဟဂတံ ဟသိတုပ္ပာဒစိတ္တဉ္စေတိ ဣမာနိ တီဏိပိ အဟေတုကကိရိယစိတ္တာနိ နာမ။

၁၂. ဣစ္စေဝံ သဗ္ဗထာပိ **အဋ္ဌာရသာဟေတုကစိတ္တာနိ** သမတ္တာနိ။

၁၃. သတ္တာကုသလပါကာနိ, ပုညပါကာနိ အဋ္ဌဓာ။

ကြိယစိတ္တာနိ တီဏီတိ၊ အဋ္ဌာရသ အဟေတုကာ။

သောဘနစိတ္တံ

၁၄. ပါပာဟေတုကမုတ္တာနိ, **သောဘနာနီ**တိ ဝုစ္စရေ။

ဧကူနသဋ္ဌိ စိတ္တာနိ၊ အထေကနဝုတီပိ ဝါ။

ကာမာဝစရသောဘနစိတ္တံ

၁၅. သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကံ, သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကံ, ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကံ။ ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကန္တိ ဣမာနိ အဋ္ဌပိ ကာမာဝစရကုသလစိတ္တာနိ နာမ။

၁၆. သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကံ, သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကံ, ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကံ, ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကန္တိ ဣမာနိ အဋ္ဌပိ သဟေတုကကာမာဝစရဝိပါကစိတ္တာနိ နာမ။

၁၇. သောမဿသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကံ, သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ , သသင်္ခါရိကမေကံ, ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကံ, ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကမေကံ, သသင်္ခါရိကမေကန္တိ ဣမာနိ အဋ္ဌပိ သဟေတုကကာမာဝစရကိရိယစိတ္တာနိ နာမ။

၁၈. ဣစ္စေဝံ သဗ္ဗထာပိ **စတုဝီသတိ သဟေတုကကာမာဝစရကုသလဝိပါကကိရိယစိတ္တာနိ** သမတ္တာနိ။

၁၉. ဝေဒနာဉာဏသင်္ခါရဘေဒေန စတုဝီသတိ။

သဟေတုကာမာဝစရပုညပါကကြိယာ မတာ။

၂၀. ကာမေ တေဝီသ ပါကာနိ, ပုညာပုညာနိ ဝီသတိ။

ဧကာဒသ ကြိယာ စေတိ၊ စတုပညာသ သဗ္ဗထာ။

ရူပါဝစရစိတ္တံ

၂၁. ဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ ပဌမဇ္ဈာနကုသလစိတ္တံ, ဝိစာရပီတိသုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ ဒုတိယဇ္ဈာနကုသလစိတ္တံ, ပီတိသုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ တတိယဇ္ဈာနကုသလစိတ္တံ, သုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ စတုတ္ထဇ္ဈာနကုသလစိတ္တံ, ဥပေက္ခေကဂ္ဂတာသဟိတံ ပဉ္စမဇ္ဈာနကုသလစိတ္တဉ္စေတိ ဣမာနိ ပဉ္စပိ ရူပာဝစရကုသလစိတ္တာနိ နာမ။

၂၂. ဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ ပဌမဇ္ဈာနဝိပါကစိတ္တံ, ဝိစာရပီတိသုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ ဒုတိယဇ္ဈာနဝိပါကစိတ္တံ, ပီတိသုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ တတိယဇ္ဈာနဝိပါကစိတ္တံ, သုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ စတုတ္ထဇ္ဈာနဝိပါကစိတ္တံ, ဥပေက္ခေကဂ္ဂတာသဟိတံ ပဉ္စမဇ္ဈာနဝိပါကစိတ္တဉ္စေတိ ဣမာနိ ပဉ္စပိ ရူပာဝစရဝိပါကစိတ္တာနိ နာမ။

၂၃. ဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ ပဌမဇ္ဈာနကိရိယစိတ္တံ, ဝိစာရပီတိသုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ ဒုတိယဇ္ဈာနကိရိယစိတ္တံ, ပီတိသုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ တတိယဇ္ဈာနကိရိယစိတ္တံ , သုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ စတုတ္ထဇ္ဈာနကိရိယစိတ္တံ, ဥပေက္ခေကဂ္ဂတာသဟိတံ ပဉ္စမဇ္ဈာနကိရိယစိတ္တဉ္စေတိ ဣမာနိ ပဉ္စပိ ရူပာဝစရကိရိယစိတ္တာနိ နာမ။

၂၄. ဣစ္စေဝံ သဗ္ဗထာပိ **ပန္နရသ ရူပာဝစရကုသလဝိပါကကိရိယစိတ္တာနိ** သမတ္တာနိ။

၂၅. ပဉ္စဓာ ဈာနဘေဒေန, ရူပါဝစရမာနသံ။

ပုညပါကကြိယာဘေဒါ, တံ ပဉ္စဒသဓာ ဘဝေ။

အရူပါဝစရစိတ္တံ

၂၆. အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလစိတ္တံ, ဝိညာဏဉ္စာယတနကုသလစိတ္တံ, အာကိဉ္စညာယတနကုသလစိတ္တံ, နေဝသညာနာသညာယတနကုသလစိတ္တဉ္စေတိ ဣမာနိ စတ္တာရိပိ အရူပါဝစရကုသလစိတ္တာနိ နာမ။

၂၇. အာကာသာနဉ္စာယတနဝိပါကစိတ္တံ, ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါကစိတ္တံ, အာကိဉ္စညာယတနဝိပါကစိတ္တံ, နေဝသညာနာသညာယတနဝိပါကစိတ္တဉ္စေတိ ဣမာနိ စတ္တာရိပိ အရူပါဝစရဝိပါကစိတ္တာနိ နာမ။

၂၈. အာကာသာနဉ္စာယတနကိရိယစိတ္တံ, ဝိညာဏဉ္စာယတနကိရိယစိတ္တံ, အာကိဉ္စညာယတနကိရိယစိတ္တံ, နေဝသညာနာသညာယတနကိရိယစိတ္တဉ္စေတိ ဣမာနိ စတ္တာရိပိ အရူပါဝစရကိရိယစိတ္တာနိ နာမ။

၂၉. ဣစ္စေဝံ သဗ္ဗထာပိ **ဒွါဒသ အရူပါဝစရကုသလဝိပါကကိရိယစိတ္တာနိ** သမတ္တာနိ။

၃၀. အာလမ္ဗဏပ္ပဘေဒေန , စတုဓာရုပ္ပမာနသံ။

ပုညပါကကြိယာဘေဒါ, ပုန ဒွါဒသဓာ ဌိတံ။

လောကုတ္တရစိတ္တံ

၃၁. သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တံ , သကဒါဂါမိမဂ္ဂစိတ္တံ, အနာဂါမိမဂ္ဂစိတ္တံ, အရဟတ္တမဂ္ဂစိတ္တဉ္စေတိ ဣမာနိ စတ္တာရိပိ လောကုတ္တရကုသလစိတ္တာနိ နာမ။

၃၂. သောတာပတ္တိဖလစိတ္တံ, သကဒါဂါမိဖလစိတ္တံ, အနာဂါမိဖလစိတ္တံ, အရဟတ္တဖလစိတ္တဉ္စေတိ ဣမာနိ စတ္တာရိပိ လောကုတ္တရဝိပါကစိတ္တာနိ နာမ။

၃၃. ဣစ္စေဝံ သဗ္ဗထာပိ **အဋ္ဌ လောကုတ္တရကုသလဝိပါကစိတ္တာနိ** သမတ္တာနိ။

၃၄. စတုမဂ္ဂပ္ပဘေဒေန, စတုဓာ ကုသလံ တထာ။

ပါကံ တဿ ဖလတ္တာတိ၊ အဋ္ဌဓာနုတ္တရံ မတံ။

စိတ္တဂဏနသင်္ဂဟော

၃၅. ဒွါဒသာကုသလာနေဝံ, ကုသလာနေကဝီသတိ။

ဆတ္တိံသေဝ ဝိပါကာနိ၊ ကြိယစိတ္တာနိ ဝီသတိ။

၃၆. စတုပညာသဓာ ကာမေ, ရူပေ ပန္နရသီရယေ။

စိတ္တာနိ ဒွါဒသာရုပ္ပေ၊ အဋ္ဌဓာနုတ္တရေ တထာ။

၃၇. ဣတ္ထမေကူနနဝုတိပ္ပဘေဒံ ပန မာနသံ။

ဧကဝီသသတံ ဝါထ၊ ဝိဘဇန္တိ ဝိစက္ခဏာ။

ဝိတ္ထာရဂဏနာ

၃၈. ကထမေကူနနဝုတိဝိဓံ စိတ္တံ ဧကဝီသသတံ ဟောတိ? ဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ ပဌမဇ္ဈာနသောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တံ, ဝိစာရပီတိသုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ ဒုတိယဇ္ဈာနသောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တံ, ပီတိသုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ တတိယဇ္ဈာနသောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တံ, သုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ စတုတ္ထဇ္ဈာနသောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တံ, ဥပေက္ခေကဂ္ဂတာသဟိတံ ပဉ္စမဇ္ဈာနသောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တဉ္စေတိ ဣမာနိ ပဉ္စပိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တာနိ နာမ။

၃၉. တထာ သကဒါဂါမိမဂ္ဂအနာဂါမိမဂ္ဂအရဟတ္တမဂ္ဂစိတ္တဉ္စေတိ သမဝီသတိ မဂ္ဂစိတ္တာနိ။

၄၀. တထာ ဖလစိတ္တာနိ စေတိ **သမစတ္တာလီသ လောကုတ္တရစိတ္တာနိ** ဘဝန္တီတိ။

၄၁. ဈာနင်္ဂယောဂဘေဒေန, ကတွေကေကန္တု ပဉ္စဓာ။

ဝုစ္စတာနုတ္တရံ စိတ္တံ၊ စတ္တာလီသဝိဓန္တိ စ။

၄၂. ယထာ စ ရူပါဝစရံ, ဂယှတာနုတ္တရံ တထာ။

ပဌမာဒိဈာနဘေဒေ၊ အာရုပ္ပဉ္စာပိ ပဉ္စမေ။

ဧကာဒသဝိဓံ တသ္မာ၊ ပဌမာဒိကမီရိတံ။
ဈာနမေကေကမန္တေ တု၊ တေဝီသတိဝိဓံ ဘဝေ။

၄၃. သတ္တတိံသဝိဓံ ပုညံ, ဒွိပညာသဝိဓံ တထာ။

ပါကမိစ္စာဟု စိတ္တာနိ၊ ဧကဝီသသတံ ဗုဓာ။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟေ စိတ္တသင်္ဂဟဝိဘာဂေ နာမ

ပဌမော ပရိစ္ဆေဒော။

၂. စေတသိကပရိစ္ဆေဒေါ

သမ္ပယောဂလက္ခဏံ

၁. ဧကုပ္ပာဒနိရောဓာ စ, ဧကာလမ္ဗဏဝတ္ထုကာ။

စေတောယုတ္တာ ဒွိပညာသ၊ ဓမ္မာ စေတသိကာ မတာ။

အညသမာနစေတသိကံ

၂. ကထံ? ဖဿော ဝေဒနာ သညာ စေတနာ ဧကဂ္ဂတာ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ မနသိကာရော စေတိ သတ္တိမေ စေတသိကာ **သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏာ** နာမ။

၃. ဝိတက္ကော ဝိစာရော အဓိမောက္ခော ဝီရိယံ ပီတိ ဆန္ဒော စာတိ ဆ ဣမေ စေတသိကာ **ပကိဏ္ဏကာ** နာမ။

၄. ဧဝမေတေ တေရသ စေတသိကာ **အညသမာနာ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အကုသလစေတသိကံ

၅. မောဟော အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပံ ဥဒ္ဓစ္စံ လောဘော ဒိဋ္ဌိ မာနော ဒေါသော ဣဿာ မစ္ဆရိယံ ကုက္ကုစ္စံ ထိနံ မိဒ္ဓံ ဝိစိကိစ္ဆာ စေတိ စုဒ္ဒသိမေ စေတသိကာ **အကုသလာ** နာမ။

သောဘနစေတသိကံ

၆. သဒ္ဓါ သတိ ဟိရီ ဩတ္တပ္ပံ အလောဘော အဒေါသော တတြမဇ္ဈတ္တတာ ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိ ကာယလဟုတာ စိတ္တလဟုတာ ကာယမုဒုတာ စိတ္တမုဒုတာ ကာယကမ္မညတာ စိတ္တကမ္မညတာ ကာယပာဂုညတာ စိတ္တပာဂုညတာ ကာယုဇုကတာ စိတ္တုဇုကတာ စေတိ ဧကူနဝီသတိမေ စေတသိကာ **သောဘနသာဓာရဏာ** နာမ။

၇. သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာအာဇီဝေါ စေတိ တိဿော **ဝိရတိယော** နာမ။

၈. ကရုဏာ မုဒိတာ **အပ္ပမညာယော** နာမာတိ သဗ္ဗထာပိ ပညိန္ဒြိယေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စဝီသတိမေ စေတသိကာ **သောဘနာ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၉. ဧတ္တာဝတာ စ –

တေရသညသမာနာ စ၊ စုဒ္ဒသာကုသလာ တထာ။
သောဘနာ ပဉ္စဝီသာတိ၊ ဒွိပညာသ ပဝုစ္စရေ။

သမ္ပယောဂနယော

၁၀. တေသံ စိတ္တာဝိယုတ္တာနံ, ယထာယောဂမိတော ပရံ။

စိတ္တုပ္ပာဒေသု ပစ္စေကံ၊ သမ္ပယောဂေါ ပဝုစ္စတိ။

၁၁. သတ္တ သဗ္ဗတ္ထ ယုဇ္ဇန္တိ, ယထာယောဂံ ပကိဏ္ဏကာ။

စုဒ္ဒသာကုသလေသွေဝ၊ သောဘနေသွေဝ သောဘနာ။

အညသမာနစေတသိကသမ္ပယောဂနယော

၁၂. ကထံ? **သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏာ** တာဝ သတ္တိမေ စေတသိကာ သဗ္ဗေသုပိ ဧကူနနဝုတိစိတ္တုပ္ပာဒေသု လဗ္ဘန္တိ။

၁၃. **ပကိဏ္ဏကေသု** ပန ဝိတက္ကော တာဝ ဒွိပဉ္စဝိညာဏဝဇ္ဇိတကာမာဝစရစိတ္တေသု စေဝ ဧကာဒသသု ပဌမဇ္ဈာနစိတ္တေသု စေတိ ပဉ္စပညာသစိတ္တေသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၁၄. ဝိစာရော ပန တေသု စေဝ ဧကာဒသသု ဒုတိယဇ္ဈာနစိတ္တေသု စာတိ ဆသဋ္ဌိစိတ္တေသု။

၁၅. အဓိမောက္ခော ဒွိပဉ္စဝိညာဏဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတဝဇ္ဇိတစိတ္တေသု။

၁၆. ဝီရိယံ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနဒွိပဉ္စဝိညာဏသမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏဝဇ္ဇိတစိတ္တေသု။

၁၇. ပီတိ ဒောမနဿုပေက္ခာသဟဂတကာယဝိညာဏစတုတ္ထဇ္ဈာနဝဇ္ဇိတစိတ္တေသု။

၁၈. ဆန္ဒော အဟေတုကမောမူဟဝဇ္ဇိတစိတ္တေသူတိ။

၁၉. တေ ပန စိတ္တုပ္ပာဒာ ယထာက္ကမံ –

ဆသဋ္ဌိ ပဉ္စပညာသ၊ ဧကာဒသ စ သောဠသ။
သတ္တတိ ဝီသတိ စေဝ၊ ပကိဏ္ဏကဝိဝဇ္ဇိတာ။

ပဉ္စပညာသ ဆသဋ္ဌိဋ္ဌသတ္တတိ တိသတ္တတိ။
ဧကပညာသ စေကူနသတ္တတိ သပကိဏ္ဏကာ။

အကုသလစေတသိကသမ္ပယောဂနယော

၂၀. **အကုသလေသု** ပန မောဟော အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပံ ဥဒ္ဓစ္စဉ္စာတိ စတ္တာရောမေ စေတသိကာ သဗ္ဗာကုသလသာဓာရဏာ နာမ, သဗ္ဗေသုပိ ဒွါဒသာကုသလေသု လဗ္ဘန္တိ။

၂၁. လောဘော အဋ္ဌသု လောဘသဟဂတစိတ္တေသွေဝ လဗ္ဘတိ။

၂၂. ဒိဋ္ဌိ စတူသု ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တေသု။

၂၃. မာနော စတူသု ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ္တေသု။

၂၄. ဒောသော ဣဿာ မစ္ဆရိယံ ကုက္ကုစ္စဉ္စာတိ ဒွီသု ပဋိဃသမ္ပယုတ္တစိတ္တေသု။

၂၅. ထိနမိဒ္ဓံ ပဉ္စသု သသင်္ခါရိကစိတ္တေသု။

၂၆. ဝိစိကိစ္ဆာ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတစိတ္တေယေဝတိ။

၂၇. သဗ္ဗာပုညေသု စတ္တာရော,

လောဘမူလေ တယော ဂတာ။
ဒောသမူလေသု စတ္တာရော၊

သသင်္ခာရေ ဒွဝယံ တထာ။

ဝိစိကိစ္ဆာ ဝိစိကိစ္ဆာ-စိတ္တေ စာတိ စတုဒ္ဒသ။
ဒွတ္တဒသာကုလေသေ့ဝ၊ သမ္ပယုဇ္ဇန္တိ ပဥ္စဓာ။

သောဘနစေတသိကသမ္ပယောဂနယော

၂၈. **သောဘနေသု** ပန သောဘနသာဓာရဏာ တာဝ ဧကူနဝီသတိမေ စေတသိကာ သဗ္ဗေသုပိ ဧကူနသဋ္ဌိသောဘနစိတ္တေသု သံဝိဇ္ဇန္တိ။

၂၉. ဝိရတိယော ပန တိဿောပိ လောကုတ္တရစိတ္တေသု သဗ္ဗထာပိ နိယတာ ဧကတောဝ လဗ္ဘန္တိ, လောကိယေသု ပန ကာမာဝစရကုသလေသွေဝ ကဒာစိ သန္ဒိဿန္တိ ဝိသုံ ဝိသုံ။

၃၀. အပ္ပမညာယော ပန ဒွာဒသသု ပဥ္စမဇ္ဈာနဝဇ္ဇိတမဟဂ္ဂတစိတ္တေသု စေဝ ကာမာဝစရကုသလေသု စ သဟေတုကကာမာဝစရကိရိယစိတ္တေသု စာတိ အဋ္ဌဝီသတိစိတ္တေသွေဝ ကဒာစိ နာနာ ဟုတွာ ဇာယန္တိ, ဥပေက္ခာသဟဂတေသု ပနေတ္ထ ကရုဏာမုဒိတာ န သန္တီတိ ကေစိ ဝဒန္တိ။

၃၁. ပညာ ပန ဒွာဒသသု ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရစိတ္တေသု စေဝ သဗ္ဗေသုပိ ပဥ္စတိံသမဟဂ္ဂတလောကုတ္တရစိတ္တေသု စာတိ သတ္တစတ္တာလီသစိတ္တေသု သမ္ပယောဂံ ဂစ္ဆတီတိ။

၃၂. ဧကူနဝီသတိ ဓမ္မာ, ဇာယန္တေကူနသဋ္ဌိသု။

တယော သောဠသစိတ္တေသု၊ အဋ္ဌဝီသတိယံ ဒွယံ။

ပညာ ပကာသိတာ၊ သတ္တစတ္တာလီသဝိဓေသုပိ။
သမ္ပယုတ္တာ စတုဓေဝံ၊ သောဘနေသွေဝ သောဘနာ။

၃၃. ဣဿာမစ္ဆေရကုက္ကုစ္စ-ဝိရတိကရုဏာဒယော။

နာနာ ကဒာစိ မာနော စ၊ ထိန မိဒ္ဓံ တထာ သဟ။

၃၄. ယထာဝုတ္တာနုသာရေန, သေသာ **နိယတယောဂိနော**။

သင်္ဂဟဉ္စ ပဝက္ခာမိ၊ တေသံ ဒါနိ ယထာရဟံ။

သင်္ဂဟနယော

၃၅. ဆတ္တိံသာနုတ္တရေ ဓမ္မာ, ပဥ္စတိံသ မဟဂ္ဂတေ။

အဋ္ဌတိံသာပိ လဗ္ဘန္တိ ကာမာဝစရသောဘနေ။

သတ္တဝီသတိပုညမှိ၊ ဒွာဒသာဟေတုကေတိ စ။
ယထာသမ္ဘဝယောဂေန၊ ပဥ္စဓာ တတ္ထ သင်္ဂဟော။

လောကုတ္တရစိတ္တသင်္ဂဟနယော

၃၆. ကထံ ? **လောကုတ္တရေသု** တာဝ အဋ္ဌသု ပဌမဇ္ဈာနိကစိတ္တေသု အညသမာနာ တေရသ စေတသိကာ, အပ္ပမညာဝဇ္ဇိတာ တေဝီသတိ သောဘနစေတသိကာ စေတိ ဆတ္တိံသ ဓမ္မာ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ, တထာ ဒုတိယဇ္ဈာနိကစိတ္တေသု ဝိတက္ကဝဇ္ဇာ, တတိယဇ္ဈာနိကစိတ္တေသု ဝိတက္ကဝိစာရဝဇ္ဇာ, စတုတ္ထဇ္ဈာနိကစိတ္တေသု ဝိတက္ကဝိစာရပီတိဝဇ္ဇာ, ပဉ္စမဇ္ဈာနိကစိတ္တေသုပိ ဥပေက္ခာသဟဂတာ တေ ဧဝ သင်္ဂယ္ဟန္တီတိ သဗ္ဗထာပိ အဋ္ဌသု လောကုတ္တရစိတ္တေသု ပဉ္စကဇ္ဈာနဝသေန ပဉ္စဓာဝ သင်္ဂဟော ဟောတီတိ။

၃၇. ဆတ္တိံသ ပဉ္စတိံသ စ, စတုတ္တိံသ ယထာက္ကမံ။

တေတ္တိံသဒ္ဝယမိစ္စေဝံ၊ ပဉ္စဓာနုတ္တရေ ဌိတာ။

မဟဂ္ဂတစိတ္တသင်္ဂဟနယော

၃၈. **မဟဂ္ဂတေသု** ပန တီသု ပဌမဇ္ဈာနိကစိတ္တေသု တာဝ အညသမာနာ တေရသ စေတသိကာ, ဝိရတိတ္တယဝဇ္ဇိတာ ဒ္ဝါဝီသတိ သောဘနစေတသိကာ စေတိ ပဉ္စတိံသ ဓမ္မာ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ, ကရုဏာမုဒိတာ ပနေတ္ထ ပစ္စေကမေဝ ယောဇေတဗ္ဗာ, တထာ ဒုတိယဇ္ဈာနိကစိတ္တေသု ဝိတက္ကဝဇ္ဇာ, တတိယဇ္ဈာနိကစိတ္တေသု ဝိတက္ကဝိစာရဝဇ္ဇာ, စတုတ္ထဇ္ဈာနိကစိတ္တေသု ဝိတက္ကဝိစာရပီတိဝဇ္ဇာ, ပဉ္စမဇ္ဈာနိကစိတ္တေသု ပန ပန္နရသသု အပ္ပမညာယော န လဗ္ဘန္တီတိ သဗ္ဗထာပိ သတ္တဝီသတိမဟဂ္ဂတစိတ္တေသု ပဉ္စကဇ္ဈာနဝသေန ပဉ္စဓာဝ သင်္ဂဟော ဟောတီတိ။

၃၉. ပဉ္စတိံသ စတုတ္တိံသ, တေတ္တိံသ စ ယထာက္ကမံ။

ဗာတ္တိံသ စေဝ တိံသေတိ၊ ပဉ္စဓာဝ မဟဂ္ဂတေ။

ကာမာဝစရသောဘနစိတ္တသင်္ဂဟနယော

၄၀. **ကာမာဝစရသောဘနေသု** ပန ကုသလေသု တာဝ ပဌမဒ္ဝယေ အညသမာနာ တေရသ စေတသိကာ, ပဉ္စဝီသတိ သောဘနစေတသိကာ စေတိ အဋ္ဌတိံသ ဓမ္မာ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ, အပ္ပမညာဝိရတိယော ပနေတ္ထ ပဉ္စပိ ပစ္စေကမေဝ ယောဇေတဗ္ဗာ, တထာ ဒုတိယဒ္ဝယေ ဉာဏဝဇ္ဇိတာ, တတိယဒ္ဝယေ ဉာဏသမ္ပယုတ္တာ ပီတိဝဇ္ဇိတာ, စတုတ္ထဒ္ဝယေ ဉာဏပီတိဝဇ္ဇိတာ တေ ဧဝ သင်္ဂယ္ဟန္တိ။ ကိရိယစိတ္တေသုပိ ဝိရတိဝဇ္ဇိတာ တထေဝ စတူသုပိ ဒုကေသု စတုဓာဝ သင်္ဂယ္ဟန္တိ။ တထာ ဝိပါကေသု စ အပ္ပမညာဝိရတိဝဇ္ဇိတာ တေ ဧဝ သင်္ဂယ္ဟန္တီတိ သဗ္ဗထာပိ စတုဝီသတိကာမာဝစရသောဘနစိတ္တေသု ဒုကဝသေန ဒ္ဝါဒသဓာဝ သင်္ဂဟော ဟောတီတိ။

၄၁. အဋ္ဌတိံသ သတ္တတိံသ, ဒ္ဝယံ ဆတ္တိံသကံ သုဘေ။

ပဉ္စတိံသ စတုတ္တိံသ၊ ဒ္ဝယံ တေတ္တိံသကံ ကြိယေ။
တေတ္တိံသ ပါကေ ဗာတ္တိံသ၊ ဒ္ဝယေကတိံသကံ ဘဝေ။
သဟေတုကကာမာဝစရပုည-ပါကကြိယာမနေ။

၄၂. နဝိဇ္ဇန္တေတ္ထ ဝိရတီ, ကြိယေသု စ မဟဂ္ဂတေ။

အနုတ္တရေ အပ္ပမညာ၊ ကာမပါကေ ဒ္ဝယံ တထာ။
အနုတ္တရေ ဈာနဓမ္မာ၊ အပ္ပမညာ စ မဇ္ဈိမေ။
ဝိရတီ ဉာဏပီတီ စ၊ ပရိတ္တေသု ဝိသေသကာ။

အကုသလစိတ္တသင်္ဂဟနယော

၄၃. **အကုသလေသု** ပန လောဘမူလေသု တာဝ ပဌမေ အသင်္ခါရိကေ အညသမာနာ တေရသ စေတသိကာ, အကုသလသာဓာရဏာ စတ္တာရော စာတိ သတ္တရသ လောဘဒိဋ္ဌီဟိ သဒ္ဓိံ ဧကူနဝီသတိ ဓမ္မာ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။

၄၄. တထေဝ ဒုတိယေ အသင်္ခါရိကေ လောဘမာနေန။

၄၅. တတိယေ တထေဝ ပီတိဝဇ္ဇိတာ လောဘဒိဋ္ဌီဟိ သဟ အဋ္ဌာရသ။

၄၆. စတုတ္ထေ တထေဝ လောဘမာနေန။

၄၇. ပဉ္စမေ ပန ပဋိဃသမ္ပယုတ္တေ အသင်္ခါရိကေ ဒေါသော ဣဿာ မစ္ဆရိယံ ကုက္ကုစ္စဉ္စာတိ စတူဟိ သဒ္ဓိံ ပီတိဝဇ္ဇိတာ တေ ဧဝ ဝီသတိ ဓမ္မာ သင်္ဂယှန္တိ, ဣဿာမစ္ဆရိယကုက္ကုစ္စာနိ ပနေတ္ထ ပစ္စေကမေဝ ယောဂေ တဗ္ဗာနိ။

၄၈. သသင်္ခါရိကပဉ္စကေပိ တထေဝ ထိနမိဒ္ဓေန ဝိသေသေတွာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

၄၉. ဆန္ဒပီတိဝဇ္ဇိတာ ပန အညသမာနာ ဧကာဒသ, အကုသလသာဓာရဏာ စတ္တာရော စာတိ ပန္နရသ ဓမ္မာ ဥဒ္ဓစ္စ သဟဂတေ သမ္ပယုဇ္ဇန္တိ။

၅၀. ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတစိတ္တေ စ အဓိမောက္ခဝိရဟိတာ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတာ တထေဝ ပန္နရသ ဓမ္မာ သမုပလဗ္ဘန္တီတိ သဗ္ဗထာပိ ဒွါဒသာကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေသု ပစ္စေကံ ယောဇိယမာနာပိ ဂဏနဝသေန သတ္တဓာဝ သင်္ဂဟိတာ ဘဝန္တီတိ။

၅၁. ဧကူနဝီသာဋ္ဌာရသ, ဝီသေကဝီသ ဝီသတိ။

ဒွါဝီသ ပန္နရသေတိ၊ သတ္တဓာ ကုသလေဋ္ဌိတာ။

၅၂. သာဓာရဏာ စ စတ္တာရော, သမာနာ စ ဒသာပရေ။

စုဒ္ဒသေတေ ပဝုစ္စန္တိ၊ **သဗ္ဗာကုသလယောဂိနော** ။

အဟေတုကစိတ္တသင်္ဂဟနယော

၅၃. **အဟေတုကေသု** ပန ဟသနစိတ္တေ တာဝ ဆန္ဒဝဇ္ဇိတာ အညသမာနာ ဒွါဒသ ဓမ္မာ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။

၅၄. တထာ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနေ ဆန္ဒပီတိဝဇ္ဇိတာ။

၅၅. သုခသန္တီရဏေ ဆန္ဒဝီရိယဝဇ္ဇိတာ။

၅၆. မနောဓာတုတ္တိကာဟေတုကပဋိသန္ဓိယုဂဠေ ဆန္ဒပီတိဝီရိယဝဇ္ဇိတာ။

၅၇. ဒွိပဉ္စဝိညာဏေ ပကိဏ္ဏကဝဇ္ဇိတာ တေယေဝ သင်္ဂယှန္တီတိ သဗ္ဗထာပိ အဋ္ဌာရသသု အဟေတုကေသု ဂဏနဝသေန စတုဓာဝ သင်္ဂဟော ဟောတီတိ။

၅၈. ဒွါဒသေကာဒသ ဒသ, သတ္တ စာတိ စတုဗ္ဗိဓော။

အဋ္ဌာရသာဟေတုကေသု၊ စိတ္တုပ္ပာဒေသု သင်္ဂဟော။

၅၉. အဟေတုကေသု သဗ္ဗတ္ထ, သတ္တ သေသာ ယထာရဟံ။

ဣတိ ဝိတ္ထာရတော ဝုတ္တော၊ တေတ္တိံသဝိဓသင်္ဂဟော။

၆၀. ဣတ္ထံ စိတ္တာဝိယုတ္တာနံ, သမ္ပယောဂဉ္စ သင်္ဂဟံ။

ဉတွာ ဘေဒံ ယထာယောဂံ၊ စိတ္တေန သမမုဒ္ဒိသေ။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟေ စေတသိကသင်္ဂဟဝိဘာဂေ နာမ

ဒုတိယော ပရိစ္ဆေဒော။

၃. ပကိဏ္ဏကပရိစ္ဆေဒ

၁. သမ္ပယုတ္တာ ယထာယောဂံ, တေပညာသ သဘာဝတော။

စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ, တေသံ အနိ ယထာရဟံ။

၂. ဝေဒနာဟေတုတော ကိစ္စဒွါရာလမ္ဗဏဝတ္ထုတော။

စိတ္တုပ္ပာဒဝသေနေဝ, သင်္ဂဟော နာမ နီယတေ။

ဝေဒနာသင်္ဂဟော

၃. တတ္ထ **ဝေဒနာသင်္ဂဟေ** တာဝ တိဝိဓာ ဝေဒနာ သုခံ ဒုက္ခံ အဒုက္ခမသုခာ စေတိ, သုခံ ဒုက္ခံ သောမနဿံ ဒေါမနဿံ ဥပေက္ခာတိ စ ဘေဒေန ပန ပဉ္စဓာ ဟောတိ။

၄. တတ္ထ သုခသဟဂတံ ကုသလဝိပာကံ ကာယဝိညာဏမေကမေဝ, တထာ ဒုက္ခသဟဂတံ အကုသလဝိပာကံ။

၅. သောမနဿသဟဂတစိတ္တာနိ ပန လောဘမူလာနိ စတ္တာရိ, ဒွါဒသ ကာမာဝစရသောဘနာနိ, သုခသန္တီရဏဟသနာနိ စ ဒွေတိ အဋ္ဌာရသ ကာမာဝစရသောမနဿသဟဂတစိတ္တာနိ စေဝ ပဌမဒုတိယတတိယစတုတ္ထဈာန သင်္ခါတာနိ စတုစတ္တာလီသ မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရစိတ္တာနိ စေတိ ဒွါသဋ္ဌိဝိဓာနိ ဘဝန္တိ။

၆. ဒေါမနဿသဟဂတစိတ္တာနိ ပန ဒွေ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တစိတ္တာနေဝ။

၇. သေသာနိ သဗ္ဗာနိပိ ပဉ္စပညာသ ဥပေက္ခာသဟဂတစိတ္တာနေဝတိ။

၈. သုခံ ဒုက္ခမုပေက္ခာတိ, တိဝိဓာ တတ္ထ ဝေဒနာ။

သောမနဿံ ဒေါမနဿမိတိဘေဒေန ပဉ္စဓာ။

၉. သုခမေကတ္ထ ဒုက္ခဉ္စ, ဒေါမနဿံ ဒွယေ ဌိတံ။

ဒွါသဋ္ဌီသု သောမနဿံ, ပဉ္စပညာသကေတရာ။

ဟေတုသင်္ဂဟော

၁၀. **ဟေတုသင်္ဂဟေ** ဟေတူ နာမ လောဘော ဒေါသော မောဟော အလောဘော အဒေါသော အမောဟော စာတိ ဆဗ္ဗိဓာ ဘဝန္တိ။

၁၁. တတ္ထ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနဒွိပဉ္စဝိညာဏသမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဟသနဝသေန အဟေတုကစိတ္တာနိ နာမ။

၁၂. သေသာနိ သဗ္ဗာနိပိ ဧကသတ္တတိ စိတ္တာနိ သဟေတုကာနေဝ။

၁၃. တတ္ထာပိ ဒွေ မောမူဟစိတ္တာနိ ဧကဟေတုကာနိ။

၁၄. သေသာနိ ဒသ အကုသလစိတ္တာနိ စေဝ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တာနိ ဒွါဒသ ကာမာဝစရသောဘနာနိ စေတိ ဒွါဝီသတိ ဒွိဟေတုကစိတ္တာနိ။

၁၅. ဒွတ္တဒသ ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရသောဘနာနိ စေဝ ပဉ္စတိံသ မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရစိတ္တာနိ စေတိ သတ္တစတ္တာလီသ တိဟေတုကစိတ္တာနီတိ။

၁၆. လောဘော ဒေါသော စ မောဟော စ,

ဟေတူ အကုသလာ တယော။
အလောဘာဒေါသာမောဟော စ၊
ကုသလာဗျာကတာ တထာ။

၁၇. အဟေတုကာဋ္ဌာရသေကဟေတုကာ ဒွေ ဒွတ္တဝီသတိ။

ဒွိဟေတုကာ မတာ သတ္တစတ္တာလီသတိဟေတုကာ။

ကိစ္စသင်္ဂဟော

၁၈. **ကိစ္စသင်္ဂဟေ** ကိစ္စာနိ နာမ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂာဝဇ္ဇနဒဿနသဝနဃာယနသာယနဖုသနသမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဇဝနတဒါရမ္မဏစုတိဝသေန စုဒ္ဒသဝိဓာနိ ဘဝန္တိ။

၁၉. ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂာဝဇ္ဇနပဉ္စဝိညာဏဋ္ဌာနာဒိဝသေန ပန တေသံ ဒသဓာ ဌာနဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၂၀. တတ္ထ ဒွေ ဥပေက္ခာသဟဂတသန္တီရဏာနိ စေဝ အဋ္ဌ မဟာဝိပာကာနိ စ နဝ ရူပာရူပဝိပာကာနိ စေတိ ဧကူနဝီသတိ စိတ္တာနိ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိကိစ္စာနိ နာမ။

၂၁. အာဝဇ္ဇနကိစ္စာနိ ပန ဒွေ။

၂၂. တထာ ဒဿနသဝနဃာယနသာယနဖုသနသမ္ပဋိစ္ဆနကိစ္စာနိ စ။

၂၃. တီဏိ သန္တီရဏကိစ္စာနိ။

၂၄. မနောဒွါရာဝဇ္ဇနမေဝ ပဉ္စဒွါရေ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနကိစ္စံ သာဓေတိ။

၂၅. အာဝဇ္ဇနဒ္ဝယဝဇ္ဇိတာနိ ကုသလာကုသလဖလကိရိယစိတ္တာနိ ပဉ္စပညာသ ဇဝနကိစ္စာနိ။

၂၆. အဋ္ဌ မဟာဝိပာကာနိ စေဝ သန္တီရဏတ္တယဉ္စေတိ ဧကာဒသ တဒါရမ္မဏကိစ္စာနိ။

၂၇. တေသု ပန ဒွေ ဥပေက္ခာသဟဂတသန္တီရဏစိတ္တာနိ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိတဒါရမ္မဏသန္တီရဏဝသေန ပဉ္စ ကိစ္စာနိ နာမ။

၂၈. မဟာဝိပာကာနိ အဋ္ဌ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိတဒါရမ္မဏဝသေန စတုကိစ္စာနိ နာမ။

၂၉. မဟဂ္ဂတဝိပာကာနိ နဝ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိဝသေန တိကိစ္စာနိ နာမ။

၃၀. သောမနဿသန္တီရဏံ သန္တီရဏတဒါရမ္မဏဝသေန ဒုကိစ္စံ။

၃၁. တထာ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနံ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနာဝဇ္ဇနဝသေန။

၃၂. သေသာနိ ပန သဗ္ဗာနိပိ ဇဝနမနောဓာတုတ္တိကဒွိပဉ္စဝိညာဏာနိ ယထာသမ္ဘဝမေကကိစ္စာနီတိ။

၃၃. ပဋိသန္ဓာဒယော နာမ, ကိစ္စဘေဒေန စုဒ္ဒသ။

ဒသဓာ ဌာနဘေဒေန, စိတ္တုပ္ပာဒာ ပကာသိတာ။

၃၄. အဋ္ဌသဋ္ဌိ တထာ ဒွေ စ, နဝဋ္ဌ ဒွေ ယထာက္ကမံ။

ဧကဒွိတိစတုပဉ္စကိစ္စဋ္ဌာနာနိ နိဒ္ဒိသေ။

ဒွါရသင်္ဂဟော

၃၅. **ဒွါရသင်္ဂဟေ** ဒွါရာနိ နာမ စက္ခုဒွါရံ သောတဒွါရံ ဃာနဒွါရံ ဇိဝှာဒွါရံ ကာယဒွါရံ မနောဒွါရဉ္စေတိ ဆဗ္ဗိဓာနိ ဘဝန္တိ။

၃၆. တတ္ထ စက္ခုမေဝ စက္ခုဒွါရံ။

၃၇. တထာ သောတာဒယော သောတဒွါရာဒီနိ။

၃၈. မနောဒွါရံ ပန ဘဝင်္ဂန္တိ ပဝုစ္စတိ။

၃၉. တတ္ထ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနစက္ခုဝိညာဏသမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏဝေါဋ္ဌဗ္ဗနကာမာဝစရဇဝနတဒါရမ္မဏဝသေန ဆစတ္တာလီသ စိတ္တာနိ စက္ခုဒွါရေ ယထာရဟံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တထာ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနသောတဝိညာဏာဒိဝသေန သောတဒွါရာဒီသုပိ ဆစတ္တာလီသေဝ ဘဝန္တီတိ သဗ္ဗထာပိ ပဉ္စဒွါရေ စတုပညာသ စိတ္တာနိ ကာမာဝစရာနေဝ။

၄၀. မနောဒွါရေ ပန မနောဒွါရာဝဇ္ဇနပဉ္စပညာသဇဝနတဒါရမ္မဏဝသေန သတ္တသဋ္ဌိ စိတ္တာနိ ဘဝန္တိ။

၄၁. ဧကူနဝီသတိ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိဝသေန ဒွါရဝိမုတ္တာနိ။

၄၂. တေသု ပန ဒွိပဉ္စဝိညာဏာနိ စေဝ မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရဇဝနာနိ စေတိ ဆတ္တိံသ ယထာရဟမေကဒွါရိကစိတ္တာနိ နာမ။

၄၃. မနောဓာတုတ္တိကံ ပန ပဉ္စဒွါရိကံ။

၄၄. သုခသန္တီရဏဝေါဋ္ဌဗ္ဗနကာမာဝစရဇဝနာနိ ဆဒွါရိကစိတ္တာနိ။

၄၅. ဥပေက္ခာသဟဂတသန္တီရဏမဟာဝိပါကာနိ ဆဒွါရိကာနိ စေဝ ဒွါရဝိမုတ္တာနိ စ။

၄၆. မဟဂ္ဂတဝိပါကာနိ ဒွါရဝိမုတ္တာနေဝါတိ။

၄၇. ဧကဒွါရိကစိတ္တာနိ, ပဉ္စဆဒွါရိကာနိ စ။

ဆဒွါရိကဝိမုတ္တာနိ, ဝိမုတ္တာနိ စ သဗ္ဗထာ။

ဆတ္တိံသတိ တထာ တီဏိ, ဧကတိံသ ယထာက္ကမံ။
ဒသဓာ နဝဓာ စေတိ, ပဉ္စဓာ ပရိဒီပယေ။

အာလမ္ဗဏသင်္ဂဟော

၄၈. **အာလမ္ဗဏသင်္ဂဟေ** အာရမ္မဏာနိ နာမ ရူပါရမ္မဏံ သဒ္ဒါရမ္မဏံ ဂန္ဓာရမ္မဏံ ရသာရမ္မဏံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ရမ္မဏံ ဓမ္မာရမ္မဏဉ္စေတိ ဆဗ္ဗိဓာနိ ဘဝန္တိ။

၄၉. တတ္ထ ရူပမေဝ ရူပါရမ္မဏံ, တထာ သဒ္ဒါဒယော သဒ္ဒါရမ္မဏာဒီနိ။

၅၀. ဓမ္မာရမ္မဏံ ပန ပသာဒသုခုမရူပစိတ္တစေတသိကနိဗ္ဗာနပညတ္တိဝသေန ဆဓာ သင်္ဂယှတိ။

၅၁. တတ္ထ စက္ခုဒွါရိကစိတ္တာနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ရူပမေဝ အာရမ္မဏံ, တဉ္စ ပစ္စုပ္ပန္နံ။ တထာ သောတဒွါရိက စိတ္တာဒီနမ္ပိ သဒ္ဒါဒီနိ, တာနိ စ ပစ္စုပ္ပန္နာနိယေဝ။

၅၂. မနောဒွါရိကစိတ္တာနံ ပန ဆဗ္ဗိဓမ္ပိ ပစ္စုပ္ပန္နမတီတံ အနာဂတံ ကာလဝိမုတ္တဉ္စ ယထာရဟမာရမ္မဏံ ဟောတိ။

၅၃. ဒွါရဝိမုတ္တာနဉ္စ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိသင်္ခါတာနံ ဆဗ္ဗိဓမ္ပိ ယထာသမ္ဘဝံ ယေဘုယျေန ဘဝန္တရေ ဆဒွါရဂ္ဂဟိတံ ပစ္စုပ္ပန္နမတီတံ ပညတ္တိဘူတံ တ ကမ္မကမ္မနိမိတ္တဂတိနိမိတ္တသမ္မတံ အာရမ္မဏံ ဟောတိ။

၅၄. တေသု စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ယထာက္ကမံ ရူပါဒိဧကေကာရမ္မဏာနေဝ။

၅၅. မနောဓာတုတ္တိကံ ပန ရူပါဒိပဉ္စာရမ္မဏံ။

၅၆. သေသာနိ ကာမာဝစရဝိပါကာနိ ဟသနစိတ္တဉ္စေတိ သဗ္ဗထာပိ ကာမာဝစရာရမ္မဏာနေဝ။

၅၇. အကုသလာနိ စေဝ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တကာမာဝစရဇဝနာနိ စေတိ လောကုတ္တရဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

၅၈. ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရကုသလာနိ စေဝ ပဉ္စမဇ္ဈာနသင်္ခါတံ အဘိညာကုသလဉ္စေတိ အရဟတ္တမဂ္ဂ ဖလဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

၅၉. ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရကိရိယာနိ စေဝ ကိရိယာဘိညာတေဋ္ဌဗ္ဗနဉ္စေတိ သဗ္ဗထာပိ သဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။

၆၀. အာရုပ္ပေသု ဒုတိယစတုတ္ထာနိ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာနိ။

၆၁. သေသာနိ မဟဂ္ဂတစိတ္တာနိ သဗ္ဗာနိပိ ပညတ္တာရမ္မဏာနိ။

၆၂. လောကုတ္တရစိတ္တာနိ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာနီတိ။

၆၃. ပဉ္စဝီသ ပရိတ္တမှိ, ဆ စိတ္တာနိ မဟဂ္ဂတေ။

ကေဝီသတိ တေဟာရေ၊ အဋ္ဌ နိဗ္ဗာနဂေစရေ။

ဝီသာနုတ္တရမုတ္တမှိ ၊ အဂ္ဂမဂ္ဂဖလုဇ္ဈိတေ။
ပဉ္စ သဗ္ဗတ္ထ ဆစ္စေတိ၊ သတ္တဓာ တတ္ထ သင်္ဂဟော။

ဝတ္ထုသင်္ဂဟော

၆၄. **ဝတ္ထုသင်္ဂဟေ** ဝတ္ထူနိ နာမ စက္ခုသောတဃာနဇိဝှာကာယဟဒယဝတ္ထု စေတိ ဆဗ္ဗိဓာနိ ဘဝန္တိ။

၆၅. တာနိ ကာမလောကေ သဗ္ဗာနိပိ လဗ္ဘန္တိ။

၆၆. ရူပလောကေ ပန ဈာနာဒိတ္တယံ နတ္ထိ။

၆၇. အရူပလောကေ ပန သဗ္ဗာနိပိ န သံဝိဇ္ဇန္တိ။

၆၈. တတ္ထ ပဉ္စဝိညာဏဓာတုယော ယထာက္ကမံ ဧကန္တေန ပဉ္စ ပသာဒဝတ္ထူနိ နိဿာယေဝ ပဝတ္တန္တိ။

၆၉. ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနသမ္ပဋိစ္ဆနသင်္ခါတာ ပန မနောဓာတု စ ဟဒယံ နိဿိတာယေဝ ပဝတ္တန္တိ။

၇၀. အဝသေသာ ပန မနောဝိညာဏဓာတုသင်္ခါတာ စ သန္တီရဏမဟာဝိပါကပဋိဃဒွယပဌမမဂ္ဂဟသနရူပါဝစရဝသေန ဟဒယံ နိဿာယေဝ ပဝတ္တန္တိ။

၇၁. အဝသေသာ ကုသလာကုသလကိရိယာနုတ္တရဝသေန ပန နိဿာယ တ အနိဿာယ တ။

၇၂. အာရုပ္ပဝိပါကဝသေန ဟဒယံ အနိဿာယေတတိ။

၇၃. ဆဝတ္ထုံ နိဿိတာ ကာမေ, သတ္တ ရူပေ စတုဗ္ဗိဓာ။

တိဝတ္ထုံ နိဿိတာရုပ္ပေ၊ ဓာတွေ့ကာ နိဿိတာ မတာ။

၇၄. တေစတ္တာလီသ နိဿာယ, ဒွေစတ္တာလီသ ဇာယရေ။

နိဿာယ စ အနိဿာယ၊ ပါကာရုပ္ပာ အနိဿိတာ။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟေ ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟဝိဘာဂေ နာမ

တတိယော ပရိစ္ဆေဒော။

၄. ဝီထိပရိစ္ဆေဒော

၁. စိတ္တုပ္ပာဒာနမိစ္စေဝံ, ကတွာ သင်္ဂဟမုတ္တရံ။

ဘူမိပုဂ္ဂလဘေဒေန၊ ပုဗ္ဗာပရနိယာမိတံ။

ပဝတ္တိသင်္ဂဟံ နာမ၊ ပဋိသန္ဓိပဝတ္တိယံ။
ပဝက္ခာမိ သမာသေန၊ ယထာသမ္ဘဝတော ကထံ။

၂.. ဝီထိမုတ္တာနံ ပန ကမ္မကမ္မနိမိတ္တဂတိနိမိတ္တဝသေန တိဝိဓာ ဟောတိ ဝိသယပ္ပဝတ္တိ။

၄. တတ္ထ ဝတ္ထုဒွါရာရမ္မဏာနိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယာနေဝ။

ဝိညာဏဆက္ကံ

၅. စက္ခုဝိညာဏံ သောတဝိညာဏံ ဃာနဝိညာဏံ ဇိဝှါဝိညာဏံ ကာယဝိညာဏံ မနောဝိညာဏဉ္စေတိ ဆ ဝိညာဏာနိ။

ဝီထိဆက္ကံ

၆. **ဆ ဝီထိယော** ပန စက္ခုဒွါရဝီထိ သောတဒွါရဝီထိ ဃာနဒွါရဝီထိ ဇိဝှါဒွါရဝီထိ ကာယဒွါရဝီထိ မနောဒွါရဝီထိ စေတိ ဒွါရဝသေန ဝါ, စက္ခုဝိညာဏဝီထိ သောတဝိညာဏဝီထိ ဃာနဝိညာဏဝီထိ ဇိဝှါဝိညာဏဝီထိ ကာယဝိညာဏဝီထိ မနောဝိညာဏဝီထိ စေတိ ဝိညာဏဝသေန ဝါ ဒွါရပ္ပဝတ္တာ စိတ္တပ္ပဝတ္တိယော ယောဇေတဗ္ဗာ။

ဝီထိဘေဒော

၇. အတိမဟန္တံ မဟန္တံ ပရိတ္တံ အတိပရိတ္တဉ္စေတိ ပဉ္စဒွါရေ မနောဒွါရေ ပန ဝိဘူတမဝိဘူတဉ္စေတိ ဆဓာ ဝိသယပ္ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပဉ္စဒွါရဝီထိ

၈. ကထံ? ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိဘင်္ဂဝသေန ခဏတ္တယံ ဧကစိတ္တက္ခဏံ နာမ။

၉. တာနိ ပန သတ္တရသ စိတ္တက္ခဏာနိ ရူပဓမ္မာနမာယု။

၁၀. ဧကစိတ္တက္ခဏာတီတာနိ ဝါ ဗဟုစိတ္တက္ခဏာတီတာနိ ဝါ ဌိတိပ္ပတ္တာနေဝ ပဉ္စာရမ္မဏာနိ ပဉ္စဒွါရေ အာပာထမာဂစ္ဆန္တိ။ တသ္မာ ယဒိ ဧကစိတ္တက္ခဏာတီတကံ ရူပာရမ္မဏံ စက္ခုဿ အာပာထမာဂစ္ဆတိ, တတော ဒွိက္ခတ္တုံ ဘဝင်္ဂေ စလိတေ ဘဝင်္ဂသောတံ ဝောစ္ဆိန္ဒိတွာ တမေဝ ရူပာရမ္မဏံ အာဝဇ္ဇန္တံ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈတိ, တတော တဿာနန္တရံ တမေဝ ရူပံ ပဿန္တံ စက္ခုဝိညာဏံ, သမ္ပဋိစ္ဆန္တံ သမ္ပဋိစ္ဆနစိတ္တံ, သန္တီရယမာနံ သန္တီရဏစိတ္တံ, ဝဝတ္ထပေန္တံ ဝောဋ္ဌဗ္ဗနစိတ္တဉ္စေတိ ယထာက္ကမံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ, တတော ပရံ ဧကူနတိံသ ကာမာဝစရဇဝနေသု ယံကိဉ္စိ လဒ္ဓပစ္စယံ ယေဘုယျေန သတ္တက္ခတ္တုံ ဇဝတိ, ဇဝနာနုဗန္ဓာနိ စ ဒွေ တဒါရမ္မဏပါကာနိ ယထာရဟံ ပဝတ္တန္တိ, တတော ပရံ ဘဝင်္ဂပါတော။

၁၁. ဧတ္တာဝတာ စုဒ္ဒသ ဝီထိစိတ္တုပ္ပါဒါ, ဒွေ ဘဝင်္ဂစလနာနိ, ပုဗ္ဗေဝါတီတကမေကစိတ္တက္ခဏန္တိ ကတွာ သတ္တရသ စိတ္တက္ခဏာနိ ပရိပူရေန္တိ, တတော ပရံ နိရုဇ္ဈတိ, အာရမ္မဏမေတံ **အတိမဟန္တံ** နာမ ဂောစရံ။

၁၂. ယာဝ တအာရမ္မဏုပ္ပာဒာ ပန အပ္ပဟောန္တာတီတကမာဟာထမာဂတံ အာရမ္မဏံ **မဟန္တံ** နာမ, တတ္ထ ဇဝနာဝသာနေ ဘဝင်္ဂပာတောဝ ဟောတိ, နတ္ထိ တဒာရမ္မဏုပ္ပာဒေါ။

၁၃. ယာဝ ဇဝနုပ္ပာဒာပိ အပ္ပဟောန္တာတီတကမာဟာထမာဂတံ အာရမ္မဏံ **ပရိတ္တံ** နာမ, တတ္ထ ဇဝနမ္ပိ အနုပ္ပဇ္ဇိတွာ ဒွတ္တိက္ခတ္တုံ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနမေဝ ပဝတ္တတိ, တတော ပရံ ဘဝင်္ဂပာတောဝ ဟောတိ။

၁၄. ယာဝ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနုပ္ပာဒာ စ ပန အပ္ပဟောန္တာတီတကမာဟာထမာဂတံ နိရောဓာသန္နမာရမ္မဏံ **အတိပရိတ္တံ** နာမ, တတ္ထ ဘဝင်္ဂစလနမေဝ ဟောတိ, နတ္ထိ ဝီထိစိတ္တုပ္ပာဒေါ။

၁၅. ဣစ္စေဝံ စက္ခုဒွါရေ, တထာ သောတဒွါရာဒီသု စေတိ သဗ္ဗထာပိ ပဉ္စဒွါရေ တဒာရမ္မဏဇဝနဝေါဋ္ဌဗ္ဗနမောဃဝါရသင်္ခါတာနံ စတုန္နံ ဝါရာနံ ယထာက္ကမံ အာရမ္မဏဘူတာ ဝိသယပ္ပဝတ္တိ စတုဓာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁၆. ဝီထိစိတ္တာနိ သတ္တေဝ, စိတ္တုပ္ပာဒာ စတုဒ္ဒသ။

စတုပညာသ ဝိတ္ထာရာ၊ ပဉ္စဒွါရေ ယထာရဟံ။

အယမေတ္ထ ပဉ္စဒွါရေ ဝီထိစိတ္တပ္ပဝတ္တိနယော။

မနောဒွါရဝီထိ ပရိတ္တဇဝနဝါရော

၁၇. **မနောဒွါရေ** ပန ယဒိ **ဝိဘူတ**မာရမ္မဏံ အာပါထမာဂစ္ဆတိ, တတော ပရံ ဘဝင်္ဂစလနမနောဒွါရာဝဇ္ဇနဇဝနာဝသာနေ တဒာရမ္မဏပါကာနိ ပဝတ္တန္တိ, တတော ပရံ ဘဝင်္ဂပာတော။

၁၈. **အဝိဘူတေ** ပနာရမ္မဏေ ဇဝနာဝသာနေ ဘဝင်္ဂပာတောဝ ဟောတိ, နတ္ထိ တဒာရမ္မဏုပ္ပာဒောတိ။

၁၉. ဝီထိစိတ္တာနိ တီဏေဝ, စိတ္တုပ္ပာဒာ ဒသေရိတာ။

ဝိတ္ထာရေန ပနေတ္ထေက-စတ္တာလီသ ဝိဘာဝယေ။

အယမေတ္ထ ပရိတ္တဇဝနဝါရော။

အပ္ပနာဇဝနဝါရော

၂၀. **အပ္ပနာဇဝနဝါရေ** ပန ဝိဘူတာဝိဘူတဘေဒေါ နတ္ထိ, တထာ တဒာရမ္မဏုပ္ပာဒော စ။

၂၁. တတ္ထ ဟိ ဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရဇဝနာနမဋ္ဌန္နံ အညတရသ္မိံ ပရိကမ္မောပစာရာနုလောမဂေါတြဘု နာမေန စတုက္ခတ္တုံ တိက္ခတ္တုမေဝ ဝါ ယထာက္ကမံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓါနန္တရမေဝ ယထာရဟံ စတုတ္ထံ, ပဉ္စမံ ဝါ ဆဗ္ဗီသတိမဟဂ္ဂတလောကုတ္တရဇဝနေသု ယထာဘိနီဟာရဝသေန ယံ ကိဉ္စိ ဇဝနံ အပ္ပနာဝီထိမောတရတိ, တတော ပရံ အပ္ပနာဝသာနေ ဘဝင်္ဂပာတောဝ ဟောတိ။

၂၂. တတ္ထ သောမနဿသဟဂတဇဝနာနန္တရံ အပ္ပနာပိ သောမနဿသဟဂတာဝ ပာဋိကင်္ခိတဗ္ဗာ, ဥပေက္ခာသဟဂတဇဝနာနန္တရံ ဥပေက္ခာသဟဂတာဝ, တတ္ထာပိ ကုသလဇဝနာနန္တရံ ကုသလဇဝနဉ္စေဝ ဟေဋ္ဌိမဉ္စ ဖလတ္တယမပ္ပေတိ, ကိရိယဇဝနာနန္တရံ ကိရိယဇဝနံ အရဟတ္တဖလဉ္စာတိ။

၂၃. ဒွတ္တိံသ သုခပုညမှာ, ဒွါဒသောပေက္ခကာ ပရံ,

သုခိတကိရိယတော အဋ္ဌ၊ ဆ သမ္ဘောန္တိ ဥပေက္ခကာ။

၂၄. ပုထုဇ္ဇနာန   သေက္ခာနံ, ကာမပုညတိဟေတုတော။

တိဟေတုကာမက္ရိယတော၊ ဝီတရာဂါနမပ္ပနာ။

အယမေတ္ထ မနောဒ္ဝါရေ ဝိထိစိတ္တပ္ပဝတ္တိနယော။

တဒာရမ္မဏနိယမော

၂၅. သဗ္ဗတ္ထာပိ ပနေတ္ထ အနိဋ္ဌေ အာရမ္မဏေ အကုသလဝိပါကာနေဝ ပဉ္စဝိညာဏသမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏတဒာရမ္မဏာနိ။

၂၆. ဣဋ္ဌေ ကုသလဝိပါကာနိ။

၂၇. အတိဣဋ္ဌေ ပန သောမနဿသဟဂတာနေဝ သန္တီရဏတဒာရမ္မဏာနိ, တတ္ထာပိ သောမနဿသဟဂတကိရိယဇဝနာဝသာနေ သောမနဿသဟဂတာနေဝ တဒာရမ္မဏာနိ ဘဝန္တိ, ဥပေက္ခာသဟဂတကိရိယဇဝနာဝသာနေ စ ဥပေက္ခာသဟဂတာနေဝ ဟောန္တိ။

၂၈. ဒေါမနဿသဟဂတဇဝနာဝသာနေ စ ပန တဒာရမ္မဏာနိစေဝ ဘဝင်္ဂါနိ စ ဥပေက္ခာသဟဂတာနေဝ ဘဝန္တိ, တသ္မာ ယဒိ သောမနဿပဋိသန္ဓိကဿ ဒေါမနဿသဟဂတဇဝနာဝသာနေ တဒာရမ္မဏသမ္ဘဝော နတ္ထိ, တဒာ ယံ ကိဉ္စိ ပရိစိတပုဗ္ဗံ ပရိတ္တာရမ္မဏမာရဗ္ဘ ဥပေက္ခာသဟဂတသန္တီရဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တမနန္တရိတ္ဝာ ဘဝင်္ဂပါတော ဝ ဟောတီတိ ဝဒန္တိ အာစရိယာ။

၂၉. တထာ ကာမာဝစရဇဝနာဝသာနေ ကာမာဝစရသတ္တာနံ ကာမာဝစရဓမ္မေသွေဝ အာရမ္မဏဘူတေသု တဒာရမ္မဏံ ဣစ္ဆန္တီတိ။

၃၀. ကာမေ ဇဝနသတ္တာလမ္ဗဏာနံ နိယမေ သတိ။

ဝိဘူတေတိမဟန္တေ စ၊ တဒာရမ္မဏမီရိတံ။

အယမေတ္ထ တဒာရမ္မဏနိယမော။

ဇဝနနိယမော

၃၁. **ဇဝနေသု** စ ပရိတ္တဇဝနဝီထိယံ ကာမာဝစရဇဝနာနိ သတ္တက္ခတ္တုံ ဆက္ခတ္တုမေဝ ဝါ ဇဝန္တိ။

၃၂. မန္ဒပ္ပဝတ္တိယံ ပန မရဏကာလာဒီသု ပဉ္စဝါရမေဝ။

၃၃. ဘဂဝတော ပန ယမကပါဋိဟာရိယကာလာဒီသု လဟုကပ္ပဝတ္တိယံ စတ္တာရိပဉ္စ ဝါ ပစ္စဝေက္ခဏစိတ္တာနိ ဘဝန္တီတိပိ ဝဒန္တိ။

၃၄. အာဒိကမ္မိကဿ ပန ပဌမကပ္ပနာယံ မဟဂ္ဂတဇဝနာနိအဘိညာဇဝနာနိ စ သဗ္ဗဒာပိ ဧကဝါရမေဝ ဇဝန္တိ, တတော ပရံ ဘဝင်္ဂပါတော။

၃၅. စတ္တာရော ပန မဂ္ဂုပ္ပာဒာ ဧကစိတ္တက္ခဏိကာ, တတော ပရံ ဒ္ဝေ တီဏိ ဖလစိတ္တာနိ ယထာရဟံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တတော ပရံ ဘဝင်္ဂပါတော။

၃၆. နိရောဓသမာပတ္တိကာလေ ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ စတုတ္ထာရုပ္ပဇဝနံ ဇဝတိ, တတော ပရံ နိရောဓံ ဖုသတိ။

၃၇. ဝုဋ္ဌာနကာလေ စ အနာကမိဖလံ တ အရဟတ္တဖလံ တ ယထာရဟမေကတရံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွတ နိရုဒ္ဓေ ဘဝင်္ဂပ
တောဝ ဟောတိ။

၃၈. သဗ္ဗတ္ထာပိ သမာပတ္တိဝီထိယံ ဘဝင်္ဂသောတော ဝိယ ဝီထိနိယမော နတ္ထီတိ ကတွတ ဗဟူနိပိ လဗ္ဘန္တီ
တိ။

၃၉. သတ္တက္ခတ္တုံ ပရိတ္တာနိ, မဂ္ဂာဘိညာ သကိံ မတာ။

အဝသေသာနိ လဗ္ဘန္တိ၊ ဇဝနာနိ ဗဟူနိပိ။

အယမေတ္ထ ဇဝနနိယမော။

ပုဂ္ဂလဘေအော

၄၀. **ဒုဟေတုကာနမဟေတုကာနဥ္စ** ပနေတ္ထ ကိရိယဇဝနာနိ စေဝ အပ္ပနာဇဝနာနိ စ လဗ္ဘန္တိ။

၄၁. တထာ ဉာဏသမ္ပယုတ္တဝိပာကာနိ စ သုဂတိယံ။

၄၂. ဒုဂ္ဂတိယံ ပန ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တာနိ စ မဟာဝိပာကာနိ န လဗ္ဘန္တိ။

၄၃. **တိဟေတုကေသု** စ ခီဏာသတနံ ကုသလာကုသလဇဝနာနိ န လဗ္ဘန္တိ။

၄၄. တထာ သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ ကိရိယဇဝနာနိ။

၄၅. ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တဝိစိကိစ္ဆာဇဝနာနိ စ သေက္ခာနံ။

၄၆. အနာကမိပုဂ္ဂလာနံ ပန ပဋိဃဇဝနာနိ စ န လဗ္ဘန္တိ။

၄၇. လောကုတ္တရဇဝနာနိ စ ယထာရဟံ အရိယာနမေဝ သမုပ္ပဇ္ဇန္တီတိ။

၄၈. အသေက္ခာနံ စတုစတ္တာလီသ သေက္ခာနမုဒ္ဒိသေ။

ဆပ္ပညာသာဝသေသာနံ၊ စတုပညာသ သမ္ဘတာ။

အယမေတ္ထ ပုဂ္ဂလဘေအော။

ဘူမိဝိဘာကေ

၄၉. **ကာမာဝစရဘူမိယံ** ပနေတာနိ သဗ္ဗာနိပိ ဝီထိစိတ္တာနိ ယထာရဟမုပလဗ္ဘန္တိ။

၅၀. **ရူပာဝစရဘူမိယံ** ပဋိဃဇဝနတအာရမ္မဏဝဇ္ဇိတာနိ။

၅၁. **အရူပာဝစရဘူမိယံ** ပဌမမဂ္ဂရူပာဝစရဟာသနဟေဋ္ဌိမာရုပ္ပဝဇ္ဇိတာနိ စ လဗ္ဘန္တိ။

၅၂. သဗ္ဗတ္ထာပိ စ တံတံပသာဒရဟိတာနံ တံတံဒွတရိကဝီထိစိတ္တာနိ န လဗ္ဘန္တေဝ။

၅၃. အသညသတ္တာနံ ပန သဗ္ဗထာပိ စိတ္တပ္ပဝတ္တိ နတ္ထေတတိ။

၅၄. အသီတိ ဝီထိစိတ္တာနိ, ကာမေ ရူပေ ယထာရဟံ။

စတုသဋ္ဌိ တထာရူပေ၊ ဒွေစတ္တာလီသ လဗ္ဘရေ။

အယမေတ္ထ ဘူမိဝိဘာဂေါ။

၅၅. ဣစ္စေဝံ ဆဒွါရိကစိတ္တပ္ပဝတ္တိ ယထာသမ္ဘဝံ ဘဝင်္ဂန္တရိတာ ယာဝတာယုကမဗ္ဗောစ္ဆိန္နာ ပဝတ္တတိ။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟေ ဝီထိသင်္ဂဟဝိဘာဂေါ နာမ

စတုတ္ထော ပရိစ္ဆေဒော။

၅. ဝီထိမုတ္တပရိစ္ဆေဒေ

၁. ဝီထိစိတ္တဝသေနေဝံ, ပဝတ္တိယမုဒီရိတော။

ပဝတ္တိသင်္ဂဟော နာမ၊ သန္ဓိယံ အနိ ဝုစ္စတိ။

၂. စတသ္သော ဘူမိယော, စတုဗ္ဗိဓာ ပဋိသန္ဓိ, စတ္တာရိ ကမ္မာနိ, စတုဓာ မရဏုပ္ပတ္တိ စေတိ ဝီထိမုတ္တသင်္ဂဟေ စတ္တာရိ စတုက္ကာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ဘူမိစတုက္ကံ

၃. တတ္ထ အပာယဘူမိ ကာမသုဂတိဘူမိ ရူပာဝစရဘူမိ အရူပာဝစရဘူမိ စေတိ စတသ္သော ဘူမိယော နာမ။

၄. တာသု နိရယော တိရစ္ဆာနယောနိ ပေတ္တိဝိသယော အသုရကာယော စေတိ **အပာယဘူမိ စတုဗ္ဗိဓာ** ဟောတိ။

၅. မနုဿာ စာတုမဟာရာဇိကာ တာဝတိံသာ ယာမာ တုသိတာ နိမ္မာနရတိ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီ စေတိ **ကာမသုဂတိ ဘူမိ သတ္တဝိဓာ** ဟောတိ။

၆. သာ ပနာယမေကာဒသဝိဓာပိ ကာမာဝစရဘူမိစ္စေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

၇. ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ ဗြဟ္မပုရောဟိတာ မဟာဗြဟ္မာ စေတိ ပဌမဈာနဘူမိ။

၈. ပရိတ္တာဘာ အပ္ပမာဏာဘာ အာဘဿရာ စေတိ ဒုတိယဈာနဘူမိ။

၉. ပရိတ္တသုဘာ အပ္ပမာဏသုဘာ သုဘကိဏှာ စေတိ တတိယဈာနဘူမိ။

၁၀. ဝေဟပ္ဖလာ အသညသတ္တာ သုဒ္ဓါဝါသာ စေတိ စတုတ္ထဈာနဘူမီတိ **ရူပာဝစရဘူမိ သောဠသဝိဓာ** ဟောတိ။

၁၁. အဝိဟာ အတပ္ပာ သုဒဿာ သုဒဿီ အကနိဋ္ဌာ စေတိ **သုဒ္ဓါဝါသဘူမိ ပဉ္စဝိဓာ** ဟောတိ။

၁၂. အာကာသာနဉ္စာယတနဘူမိ ဝိညာဏဉ္စာယတနဘူမိ အာကိဉ္စညာယတနဘူမိ နေဝသညာနာသညာယတနဘူမိ စေတိ **အရူပဘူမိ စတုဗ္ဗိဓာ** ဟောတိ။

၁၃. ပုထုဇ္ဇနာ န လဗ္ဘန္တိ, သုဒ္ဓါဝါသေသု သဗ္ဗထာ။

သောတာပန္နာ စ သကဒါဂါမိနော စာပိ ပုဂ္ဂလာ။

၁၄. အရိယာ နောပလဗ္ဘန္တိ, အသညာပာယဘူမိသု။

သေသဋ္ဌာနေသု လဗ္ဘန္တိ၊ အရိယာနရိယာပိ စ။

ဣဒမေတ္ထ ဘူမိစတုက္ကံ။

ပဋိသန္ဓိစတုက္ကံ

၁၅. အပာယပဋိသန္ဓိ ကာမသုဂတိပဋိသန္ဓိ ရူပာဝစရပဋိသန္ဓိ အရူပာဝစရပဋိသန္ဓိ စေတိ **စတုဗ္ဗိဓာ ပဋိသန္ဓိ** နာမ။

၁၆. တတ္ထ အကုသလဝိပါကောပေက္ခာသဟဂတသန္တီရဏံ အပါယဘူမိယံ ဩက္ကန္တိက္ခဏေ ပဋိသန္ဓိ ဟုတွာ တ တတော ပရံ ဘဝင်္ဂ ပရိယောသာနေ စဝန ဟုတွာ ဝေါစ္ဆိဇ္ဇတိ, **အယမေကာပါယပဋိသန္ဓိ** နာမ။

၁၇. ကုသလဝိပါကောပေက္ခာသဟဂတသန္တီရဏံ ပန ကာမသုဂတိယံ မနုဿာနဉ္စေဝ ဇစ္စန္ဓာဒီနံ ဘုမ္မဿိတာနဉ္စ ဝိနိပါတိကာသုရာနံ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိဝသေန ပဝတ္တတိ။

၁၈. မဟာဝိပါကာနိ ပန အဋ္ဌ သဗ္ဗတ္ထာပိ ကာမသုဂတိယံ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိဝသေန ပဝတ္တန္တိ။

၁၉. ဣမာ နဝ ကာမသုဂတိပဋိသန္ဓိယော နာမ။

၂၀. သာ ပနာယံ ဒသဝိဓာပိ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓိစ္စေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

၂၁. တေသု စတုန္နံ အပါယာနံ မနုဿာနံ ဝိနိပါတိကာသုရာနဉ္စ အာယုပ္ပမာဏဂဏနာယ နိယမော နတ္ထိ။

၂၂. စာတုမဟာရာဇိကာနံ ပန ဒေဝါနံ ဒိဗ္ဗာနိ ပဉ္စဝဿသတာနိ အာယုပ္ပမာဏံ, မနုဿဂဏနာယ နဝုတိဝဿသတသဟဿပ္ပမာဏံ ဟောတိ, တတော စတုဂ္ဂုဏံ တာဝတိံသာနံ, တတော စတုဂ္ဂုဏံ ယာမာနံ, တတော စတုဂ္ဂုဏံ တုသိတာနံ, တတော စတုဂ္ဂုဏံ နိမ္မာနရတီနံ, တတော စတုဂ္ဂုဏံ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ။

၂၃. နဝသတဉ္စေကဝီသ-ဝဿာနံ ကောဋိယော တထာ။

ဝဿသတသဟဿာနိ, သဋ္ဌိ စ ဝသဝတ္တိသု။

၂၄. ပဌမဇ္ဈာနဝိပါကံ ပဌမဇ္ဈာနဘူမိယံ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိဝသေန ပဝတ္တတိ။

၂၅. တထာ ဒုတိယဇ္ဈာနဝိပါကံ တတိယဇ္ဈာနဝိပါကဉ္စ ဒုတိယဇ္ဈာနဘူမိယံ။

၂၆. စတုတ္ထဇ္ဈာနဝိပါကံ တတိယဇ္ဈာနဘူမိယံ။

၂၇. ပဉ္စမဇ္ဈာနဝိပါကံ စတုတ္ထဇ္ဈာနဘူမိယံ။

၂၈. အသညသတ္တာနံ ပန ရူပမေဝ ပဋိသန္ဓိ ဟောတိ။ တထာ တတော ပရံ ပဝတ္တိယံ စဝနကာလေ စ ရူပမေဝ ပဝတ္တိတွာ နိရုဇ္ဈတိ, ဣမာ **ဆ ရူပါဝစရပဋိသန္ဓိယော** နာမ။

၂၉. တေသု ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာနံ ဒေဝါနံ ကပ္ပဿ တတိယော ဘာဂေါ အာယုပ္ပမာဏံ။

၃၀. ဗြဟ္မပုရောဟိတာနံ ဥပဍ္ဎကပ္ပော။

၃၁. မဟာဗြဟ္မာနံ ဧကော ကပ္ပော။

၃၂. ပရိတ္တာဘာနံ ဒွေ ကပ္ပါနိ။

၃၃. အပ္ပမာဏာဘာနံ စတ္တာရိကပ္ပါနိ။

၃၄. အာဘဿရာနံ အဋ္ဌ ကပ္ပါနိ။

၃၅. ပရိတ္တသုဘာနံ သောဠသ ကပ္ပါနိ။

၃၆. အပ္ပမာဏသုဘာနံ ဒွတ္တိံသ ကပ္ပါနိ။

၃၇. သုဘကိဏှာဟာနံ စတုသဋ္ဌိ ကပ္ပာနိ။

၃၈. ဝေဟပ္ဖလာနံ အသညသတ္တာနဉ္စ ပဉ္စကပ္ပသတာနိ။

၃၉. အဝိဟာနံ ကပ္ပသဟဿာနိ။

၄၀. အတပ္ပာနံ ဒွေ ကပ္ပသဟဿာနိ။

၄၁. သုဒဿာနံ စတ္တာရိ ကပ္ပသဟဿာနိ။

၄၂. သုဒဿီနံ အဋ္ဌ ကပ္ပသဟဿာနိ။

၄၃. အကနိဋ္ဌာနံ သောဠသ ကပ္ပသဟဿာနိ။

၄၄. ပဉ္စမာရုပ္ပာဒိဝိပာကာနိ ပဉ္စမာရုပ္ပာဒိဘူမီသု ယထာက္ကမံ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိဝသေန ပဝတ္တန္တိ။ ဣမာ **စတဿော အရူပပဋိသန္ဓိယော** နာမ။

၄၅. တေသု ပန အာကာသာနဉ္စာယတနူပကာနံ ဒေဝတာနံ ဝီသတိကပ္ပသဟဿာနိ အာယုပ္ပမာဏံ။

၄၆. ဝိညာဏဉ္စာယတနူပကာနံ ဒေဝတာနံ စတ္တာလီသကပ္ပသဟဿာနိ။

၄၇. အာကိဉ္စညာယတနူပကာနံ ဒေဝတာနံ သဋ္ဌိကပ္ပသဟဿာနိ။

၄၈. နေဝသညာနာသညာယတနူပကာနံ ဒေဝတာနံ စတုရာသီတိကပ္ပသဟဿာနိ။

၄၉. ပဋိသန္ဓိ ဘဝင်္ဂဉ္စ, တထာ စဝနမာနသံ။

ဧကမေဝ တထေဝေကဝိသယဉ္စေကဇာတိယံ။

ဣဒမေတ္ထ ပဋိသန္ဓိစတုက္ကံ။

ကမ္မစတုက္ကံ

၅၀. ဇနကံ ဥပတ္ထမ္ဘကံ ဥပပီဠကံ ဥပဃာတကဉ္စေတိ **ကိစ္စဝသေန**။

၅၁. ဂရုကံ အာသန္နံ အာစိဏ္ဏံ ကဋတ္တာကမ္မဉ္စေတိ **ပာကဒါနပရိယာယေန**။

၅၂. ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယံ အပရာပရိယဝေဒနီယံ အဟောသိကမ္မဉ္စေတိ **ပာကကာလဝသေန** စတ္တာရိ ကမ္မာနိ နာမ။

၅၃. တထာ အကုသလံ ကာမာဝစရကုသလံ ရူပာဝစရကုသလံ အရူပာဝစရကုသလဉ္စေတိ **ပါကဋ္ဌာနဝသေန**။

၅၄. တတ္ထ အကုသလံ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ မနောကမ္မဉ္စေတိ ကမ္မဒွါရဝသေန တိဝိဓံ ဟောတိ။

၅၅. ကထံ? ပါဏာတိပါတော အဒိန္နာဒါနံ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရော စေတိ ကာယဝိညတ္တိသင်္ခါတေ ကာယဒွါရေ ဗာဟုလ္လဝုတ္တိတော **ကာယကမ္မံ** နာမ။

၅၆. မုသာတအော ပိသုဏာတစာ ဖရုသတစာ သမ္ဖပ္ပလာပတော စေတိ ဝစီဝိညတ္တိသင်္ခါတေ ဝစီဒွါရေ ဗာဟုလ္လဝုတ္တိတော **ဝစီကမ္မံ** နာမ။

၅၇. အဘိဇ္ဈာ ဗျာပါဒေါ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စေတိ အညတြာပိ ဝိညတ္တိယာ မနသ္မိံယေဝ ဗာဟုလ္လဝုတ္တိတော **မနောကမ္မံ** နာမ။

၅၈. တေသု ပါဏာတိပါတော ဖရုသတစာ ဗျာပါဒေါ စ ဒေါသမူလေန ဇာယန္တိ။

၅၉. ကာမေသုမိစ္ဆာစာရော အဘိဇ္ဈာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စ လောဘမူလေန။

၆၀. သေသာနိ စတ္တာရိပိ ဒွီဟိ မူလေဟိ သမ္ဘဝန္တိ။

၆၁. စိတ္တုပ္ပါဒဝသေန ပနေတံ အကုသလံ သဗ္ဗထာပိ ဒွါဒသဝိဓံ ဟောတိ။

၆၂. ကာမာဝစရကုသလမ္ပိ ကာယဒွါရေ ပဝတ္တံ ကာယကမ္မံ, ဝစီဒွါရေ ပဝတ္တံ ဝစီကမ္မံ, မနောဒွါရေ ပဝတ္တံ မနောကမ္မဉ္စေတိ ကမ္မဒွါရဝသေန တိဝိဓံ ဟောတိ။

၆၃. တထာ အနသီလဘာဝနာဝသေန။

၆၄. စိတ္တုပ္ပါဒဝသေန ပနေတံ အဋ္ဌဝိဓံ ဟောတိ။

၆၅. အနသီလဘာဝနာပစာယနဝေယျာဝစ္စပတ္တိအနုပတ္တာနုမောဒနဓမ္မဿဝနဓမ္မဒေသနာ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မဝသေန ဒသဝိဓံ ဟောတိ။

၆၆. တံ ပနေတံ ဝီသတိဝိဓမ္ပိ ကာမာဝစရကမ္မမိစ္စေဝ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

၆၇. ရူပါဝစရကုသလံ ပန မနောကမ္မမေဝ, တဉ္စ ဘာဝနာမယံ အပ္ပနာပ္ပတ္တံ, ဈာနင်္ဂဘေဒေန ပဉ္စဝိဓံ ဟောတိ။

၆၈. တထာ အရူပါဝစရကုသလဉ္စ မနောကမ္မံ, တမ္ပိ ဘာဝနာမယံ အပ္ပနာပ္ပတ္တံ။ အာရမ္မဏဘေဒေန စတုဗ္ဗိဓံ ဟောတိ။

၆၉. ဧတ္ထာကုသလကမ္မမုဒ္ဓစ္စရဟိတံ အပာယဘူမိယံ ပဋိသန္ဓိံ ဇနေတိ, ပဝတ္တိယံ ပန သဗ္ဗမ္ပိ ဒွါဒသဝိဓံ သတ္တာကုသလပါကာနိ သဗ္ဗတ္ထာပိ ကာမလောကေ ရူပလောကေ စ ယထာရဟံ ဝိပစ္စတိ။

၇၀. ကာမာဝစရကုသလမ္ပိ ကာမသုဂတိယမေဝ ပဋိသန္ဓိံ ဇနေတိ, တထာ ပဝတ္တိယဉ္စ မဟာဝိပါကာနိ, အဟေတုကဝိပါကာနိ ပန အဋ္ဌပိ သဗ္ဗတ္ထာပိ ကာမလောကေ ရူပလောကေ စ ယထာရဟံ ဝိပစ္စတိ။

၇၁. တတ္ထာပိ တိဟေတုကမုက္ကဋ္ဌံ ကုသလံ တိဟေတုကံ ပဋိသန္ဓိံ ဒတွာ ပဝတ္တေ သောဠသ ဝိပါကာနိ ဝိပစ္စတိ။

၇၂. တိဟေတုကမောမကံ ဒွိဟေတုကမုက္ကဋ္ဌဉ္စ ကုသလံ ဒွိဟေတုကံ ပဋိသန္ဓိံ ဒတွာ ပဝတ္တေ တိဟေတုကရဟိတာနိ ဒွါဒသ ဝိပါကာနိ ဝိပစ္စတိ။

၇၃. ဒွိဟေတုကမောမကံ ပန ကုသလံ အဟေတုကမေဝ ပဋိသန္ဓိံ ဒေတိ, ပဝတ္တေ စ အဟေတုကဝိပါကာနေဝ ဝိပစ္စတိ။

၇၄. အသင်္ခါရံ သသင်္ခါရ-ဝိပါကာနိ န ပစ္စတိ။

သသင်္ခာရမသင်္ခာရ-ဝိပာကာနီတိ ကေစန။

တေသံ ဒွတ္တဒသ ပာကာနိ၊ ဒသာဥ္ စ ယထာက္ကမံ။
ယထာဝုတ္တာနုသာရေန ယထာသမ္ဘဝမုဒ္ဒိသေ။

၇၅. ရူပာဝစရကုသလံ ပန ပဌမဇ္ဈာနံ ပရိတ္တံ ဘာဝေတွာ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇေသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၇၆. တဒေဝ မဇ္ဈိမံ ဘာဝေတွာ ဗြဟ္မပုရောဟိတေသု။

၇၇. ပဏီတံ ဘာဝေတွာ မဟာဗြဟ္မေသု။

၇၈. တထာ ဒုတိယဇ္ဈာနံ တတိယဇ္ဈာနဉ္စ ပရိတ္တံ ဘာဝေတွာ ပရိတ္တာဘေသု။

၇၉. မဇ္ဈိမံ ဘာဝေတွာ အပ္ပမာဏာဘေသု။

၈၀. ပဏီတံ ဘာဝေတွာ အာဘဿရေသု။

၈၁. စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ပရိတ္တံ ဘာဝေတွာ ပရိတ္တသုဘေသု။

၈၂. မဇ္ဈိမံ ဘာဝေတွာ အပ္ပမာဏသုဘေသု။

၈၃. ပဏီတံ ဘာဝေတွာ သုဘကိဏှေသု။

၈၄. ပဉ္စမဇ္ဈာနံ ဘာဝေတွာ ဝေဟပ္ဖလေသု။

၈၅. တဒေဝ သညာဝိရာဂံ ဘာဝေတွာ အသညသတ္တေသု။

၈၆. အနာဂါမိနော ပန သုဒ္ဓါဝါသေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

၈၇. အရူပါဝစရကုသလဉ္စ ယထာက္ကမံ ဘာဝေတွာ အာရုပ္ပေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ။

၈၈. ဣတ္ထံ မဟဂ္ဂတံ ပုညံ, ယထာဘူမိဝဝတ္ထိတံ။

ဇနေတိ သဒိသံ ပာကံ၊ ပဋိသန္ဓိပဝတ္တိယံ။

ဣဒမေတ္ထ ကမ္မစတုက္ကံ။

စုတိပဋိသန္ဓိက္ကမော

၈၉. အာယုက္ခယေန ကမ္မက္ခယေန ဥဘယက္ခယေန ဥပစ္ဆေဒကကမ္မုနာ စေတိ **စတုဓာ မရဏုပ္ပတ္တိ** နာမ။

၉၀. တထာ စ မရန္တာနံ ပန မရဏကာလေ ယထာရဟံ အဘိမုခီဘူတံ ဘဝန္တရေ ပဋိသန္ဓိဇနကံ ကမ္မံ ဝါ, တံကမ္မ ကရဏကာလေ ရူပါဒိကမုပလဒ္ဓပုဗ္ဗမုပကရဏဘူတဉ္စ ကမ္မနိမိတ္တံ ဝါ, အနန္တရမုပ္ပဇ္ဇမာနဘဝေ ဥပလဘိတဗ္ဗမုပ ဘောဂဘူတဉ္စ ဂတိနိမိတ္တံ ဝါ ကမ္မဗလေန ဆန္နံ ဒွါရာနံ အညတရသ္မိံ ပစ္စုပဋ္ဌာတိ, တတော ပရံ တမေဝ တထောပဋ္ဌိတံ အာရမ္မဏံ အာရဗ္ဘ ဝိပစ္စမာနကကမ္မာနုရူပံ ပရိသုဒ္ဓံ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ ဝါ ဥပလဘိတဗ္ဗဘဝါနုရူပံ တတ္ထောဏတံဝ စိတ္တသန္တာနံ အဘိဏှံ ပဝတ္တတိ ဗာဟုလ္လေန, တမေဝ ဝါ ပန ဇနကဘူတံ ကမ္မံ အဘိနဝကရဏဝသေန ဒွါရ ပ္ပတ္တံ ဟောတိ။

၉၁. ပစ္စာသန္နမရဏသ္သ   တသ္သ ဝီထိစိတ္တာဝသာနေ ဘဝင္ဂက္ခယေ တ စဝနဝသေန ပစ္စုပ္ပန္နဘဝပရိယော
သာနဘူတံ စုတိစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈတိ, တသ္မိံ နိရုဒ္ဓါဝသာနေ တသ္သာနန္တရမေဝ တထာဂဟိတံ အာရမ္မဏံ
အာရဗ္ဘ သဝတ္ထုကံ အဝတ္ထုကမေဝ တ ယထာရဟံ အဝိဇ္ဇာနုသယပရိက္ခိတ္တေန တဏှာနုသယမူလကေန သင်္ခာရေန
ဇနိယမာနံ သမ္ပယုတ္တေဟိ ပရိဂ္ဂယှမာနံ သဟဇာတာနမဓိဋ္ဌာနဘာဝေန ပုဗ္ဗင်္ဂမဘူတံ ဘဝန္တရပဋိသန္ဓာနဝသေ
န ပဋိသန္ဓိသင်္ခါတံ မာနသံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ ပတိဋ္ဌာတိ ဘဝန္တရေ။

၉၂. မရဏာသန္နဝီထိယံ ပနေတ္ထ မန္ဒပ္ပဝတ္တာနိ ပဉ္စေဝ ဇဝနာနိ ပာဋိကင်္ခိတဗ္ဗာနိ, တသ္မာ ယဒိ ပစ္စုပ္ပန္နာ
ရမ္မဏေသု အာပာထဂတေသု ဓရန္တေသွေဝ မရဏံ ဟောတိ, တဒါ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂါနမ္ပိ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတာ လဗ္ဘ
ဘတီတိ ကတွာ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓိယာ ဆဒွါရဂ္ဂဟိတံ ကမ္မနိမိတ္တံ ဂတိနိမိတ္တဉ္စ ပစ္စုပ္ပန္နမတီတာရမ္မဏံ ဥပလ
ဗ္ဘတိ, ကမ္မံ ပန အတီတမေဝ, တဉ္စ မနောဒွါရဂ္ဂဟိတံ, တာနိ ပန သဗ္ဗာနိပိ ပရိတ္တဓမ္မဘူတာနေဝါရမ္မဏာနိ။

၉၃. ရူပါဝစရပဋိသန္ဓိယာ ပန ပညတ္တိဘူတံ ကမ္မနိမိတ္တမေဝါရမ္မဏံ ဟောတိ။

၉၄. တထာ အရူပပဋိသန္ဓိယာ စ မဟဂ္ဂတဘူတံ ပညတ္တိဘူတဉ္စ ကမ္မနိမိတ္တမေဝ ယထာရဟမာရမ္မဏံ ဟောတိ။

၉၅. အသညသတ္တာနံ ပန ဇီဝိတနဝကမေဝ ပဋိသန္ဓိဘာဝေန ပတိဋ္ဌာတိ, တသ္မာ တေ ရူပပဋိသန္ဓိကာ နာမ။

၉၆. အရူပါ အရူပပဋိသန္ဓိကာ။

၉၇. သေသာ ရူပါရူပပဋိသန္ဓိကာ။

၉၈. အာရုပ္ပစုတိယာ ဟောန္တိ, ဟေဋ္ဌိမာရုပ္ပဝဇ္ဇိတာ။

ပရမာရုပ္ပသန္ဓိ စ၊ တထာ ကာမတိဟေတုကာ။

ရူပါဝစရစုတိယာ ၊ အဟေတုရဟိတာ သိယုံ။
သဗ္ဗာ ကာမတိဟေတုမှာ၊ ကာမေသွေဝ ပနေတရာ။

အယမေတ္ထ စုတိပဋိသန္ဓိက္ကမော။

၉၉. ဣစ္စေဝံ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာနံ ပန ပဋိသန္ဓိနိရောဓာနန္တရတော ပဘုတိ တမေဝါရမ္မဏမာရဗ္ဘ တဒေဝ စိတ္တံ
ယာဝ စုတိစိတ္တုပ္ပာဒါ အသတိ ဝီထိစိတ္တုပ္ပာဒေ ဘဝသ္သ အင်္ဂဘာဝေန ဘဝင်္ဂသန္တတိသင်္ခါတံ မာနသံ အဗ္ဗော
စ္ဆိန္နံ နဒီသောတော ဝိယ ပဝတ္တတိ။

၁၀၀. ပရိယောသာနေ စ စဝနဝသေန စုတိစိတ္တံ ဟုတွာ နိရုဇ္ဈတိ။

၁၀၁. တတော ပရဉ္စ ပဋိသန္ဓာဒယော ရထစက္ကမိဝ ယထာက္ကမံ ဧဝ ပရိဝတ္တန္တာ ပဝတ္တန္တိ။

၁၀၂. ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂဝီထိယော, စုတိစေဟ တထာ ဘဝန္တရေ။

ပုန သန္ဓိ ဘဝင်္ဂမိစ္စယံ၊ ပရိဝတ္တတိ စိတ္တသန္တတိ။

ပဋိသင်္ခာယပနေတမဒ္ဓုဝံ   ၊ အဓိဂန္တွာ ပဒမစ္စုတံ ဗုဓာ။
သုသမုစ္ဆိန္နသိနေဟဗန္ဓနာ၊ သမမေသ္သန္တိ စိရာယ သုဗ္ဗတာ။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟေ ဝီထိမုတ္တသင်္ဂဟဝိဘာဂေ နာမ

ပဉ္စမော ပရိစ္ဆေဒော။

၆. ရူပပရိစ္ဆေဒော

၁. ဧတ္တာဝတာ ဝိဘတ္တာ ဟိ, သပ္ပဘေဒပ္ပဝတ္တိကာ။

စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ၊ ရူပံ ဒါနိ ပဝုစ္စတိ။

၂. သမုဒ္ဒေသာ ဝိဘာဂါ စ, သမုဋ္ဌာနာ ကလာပတော။

ပဝတ္တိက္ကမတော စေတိ၊ ပဉ္စဓာ တတ္ထ သင်္ဂဟော။

ရူပသမုဒ္ဒေသော

၃. စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ, စတုန္နဉ္စ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယရူပန္တိ **ဒုဝိဓမ္ပေတံ ရူပံ** ဧကာဒသဝိဓေန သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။

၄. ကထံ? ပထဝီဓာတု အာပေါဓာတု တေဇောဓာတု ဝါယောဓာတု **ဘူတရူပံ** နာမ။

၅. စက္ခု သောတံ ဃာနံ ဇိဝှာ ကာယော **ပသာဒရူပံ** နာမ။

၆. ရူပံ သဒ္ဒေါ ဂန္ဓော ရသော အာပေါဓာတုဝိဇ္ဇိတံ ဘူတတ္တယသင်္ခါတံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ **ဂေါစရရူပံ** နာမ။

၇. ဣတ္ထတ္တံ ပုရိသတ္တံ **ဘာဝရူပံ** နာမ။

၈. ဟဒယဝတ္ထု **ဟဒယရူပံ** နာမ။

၉. ဇီဝိတိန္ဒြိယံ **ဇီဝိတရူပံ** နာမ။

၁၀. ကဗဠီကာရော အာဟာရော **အာဟာရရူပံ** နာမ။

၁၁. ဣတိ စ အဋ္ဌာရသဝိဓမ္ပေတံ ရူပံ သဘာဝရူပံ သလက္ခဏရူပံ နိပ္ဖန္နရူပံ ရူပရူပံ သမ္မသနရူပန္တိ စ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။

၁၂. အာကာသဓာတု **ပရိစ္ဆေဒရူပံ** နာမ။

၁၃. ကာယဝိညတ္တိ ဝစီဝိညတ္တိ **ဝိညတ္တိရူပံ** နာမ။

၁၄. ရူပဿ လဟုတာ မုဒုတာ ကမ္မညတာ ဝိညတ္တိဒွယံ **ဝိကာရရူပံ** နာမ။

၁၅. ရူပဿ ဥပစယော သန္တတိ ဇရတာ အနိစ္စတာ **လက္ခဏရူပံ** နာမ။

၁၆. ဇာတိရူပမေဝ ပနေတ္ထ ဥပစယသန္တတိနာမေန ပဝုစ္စတီတိ ဧကာဒသဝိဓမ္ပေတံ ရူပံ အဋ္ဌဝီသတိဝိဓံ ဟောတိ သရူပဝသေန။

၁၇. ကထံ –

ဘူတပ္ပသာဒဝိသယာ၊ ဘာဝေါ ဟဒယမိစ္စပိ။
ဇီဝိတာဟာရရူပေဟိ၊ အဋ္ဌာရသဝိဓံ တထာ။

ပရိစ္ဆေဒေါ စ ဝိညတ္တိ၊ ဝိကာရော လက္ခဏာနိ စ။
အနိပ္ဖန္နာ ဒသ စေတိ၊ အဋ္ဌဝီသဝိဓံ ဘဝေ။

အယမေတ္ထ ရူပသမုဒ္ဒေသော။

ရူပဝိဘာဂေါ

၁၈. သဗ္ဗဥ္စ ပနေတံ ရူပံ အဟေတုကံ သပ္ပစ္စယံ သာသဝံ သင်္ခတံ လောကိယံ ကာမာဝစရံ အနာရမ္မဏံ အပ္ပဟာတဗ္ဗမေဝါတိ ဧကဝိဓမ္ပိ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာဒိဝသေန ဗဟုဓာ ဘေဒံ ဂစ္ဆတိ။

၁၉. ကထံ? ပသာဒသင်္ခါတံ ပဉ္စဝိဓမ္ပိ **အဇ္ဈတ္တိကရူပံ** နာမ, ဣတရံ **ဗာဟိရရူပံ**။

၂၀. ပသာဒဟဒယသင်္ခါတံ ဆဗ္ဗိဓမ္ပိ **ဝတ္ထုရူပံ** နာမ, ဣတရံ **အဝတ္ထုရူပံ**။

၂၁. ပသာဒဝိညတ္တိသင်္ခါတံ သတ္တဝိဓမ္ပိ **ဒွါရရူပံ** နာမ, ဣတရံ အဒွါရရူပံ။

၂၂. ပသာဒဘာဝဇီဝိတသင်္ခါတံ အဋ္ဌဝိဓမ္ပိ **ဣန္ဒြိယရူပံ** နာမ, ဣတရံ **အနိန္ဒြိယရူပံ**။

၂၃. ပသာဒဝိသယသင်္ခါတံ ဒွါဒသဝိဓမ္ပိ **ဩဠာရိကရူပံ သန္တိကေရူပံ, သပ္ပဋိဃရူပဉ္စ,** ဣတရံ **သုခုမရူပံ ဒူရေရူပံ အပ္ပဋိဃရူပဉ္စ**။

၂၄. ကမ္မဇံ **ဥပာဒိန္နရူပံ,** ဣတရံ **အနုပာဒိန္နရူပံ**။

၂၅. ရူပာယတနံ **သနိဒဿနရူပံ,** ဣတရံ **အနိဒဿနရူပံ**။

၂၆. စက္ခာဒိဒွယံ အသမ္ပတ္တဝသေန, ဃာနာဒိတ္တယံ သမ္ပတ္တဝသေနာတိ ပဉ္စဝိဓမ္ပိ **ဂောစရဂ္ဂါဟိကရူပံ,** ဣတရံ **အဂေါစရဂ္ဂါဟိကရူပံ**။

၂၇. ဝဏ္ဏော ဂန္ဓော ရသော ဩဇာ ဘူတစတုက္ကဉ္စေတိ အဋ္ဌဝိဓမ္ပိ **အဝိနိဗ္ဘောဂရူပံ,** ဣတရံ **ဝိနိဗ္ဘောဂရူပံ**။

၂၈. ဣစ္စေဝမဋ္ဌဝီသတိ-ဝိဓမ္ပိ စ ဝိစက္ခဏာ။

အဇ္ဈတ္တိကာဒိဘေဒေန၊ ဝိဘဇန္တိ ယထာရဟံ။

အယမေတ္ထ ရူပဝိဘာဂေါ။

ရူပသမုဋ္ဌာနနယော

၂၉. ကမ္မံ စိတ္တံ ဥတု အာဟာရော စေတိ **စတ္တာရိ ရူပသမုဋ္ဌာနာနိ** နာမ။

၃၀. တတ္ထ ကာမာဝစရံ ရူပာဝစရဉ္စေတိ ပဉ္စဝီသတိဝိဓမ္ပိ ကုသလာကုသလကမ္မမဘိသင်္ခတံ အဇ္ဈတ္တိကသန္တာနေ ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပံ ပဋိသန္ဓိမုပာဒါယ ခဏေ ခဏေ သမုဋ္ဌာပေတိ။

၃၁. အရူပဝိပါကဒွိပဉ္စဝိညာဏဝဇ္ဇိတံ ပဉ္စသတ္တတိဝိဓမ္ပိ စိတ္တံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ ပဌမဘဝင်္ဂမုပါဒါယ ဇာယန္တမေဝ သမုဋ္ဌာပေတိ။

၃၂. တတ္ထ အပ္ပနာဇဝနံ ဣရိယာပထမ္ပိ သန္နာမေတိ။

၃၃. တေဋ္ဌဗ္ဗနကာမာဝစရဇဝနာဘိညာ ပန ဝိညတ္တိမ္ပိ သမုဋ္ဌာပေန္တိ။

၃၄. သောမနဿဇဝနာနိ ပနေတ္ထ တေရသ ဟသနမ္ပိ ဇနေန္တိ။

၃၅. သီတုဏှောတုသမညာတာ တေဇောဓာတု ဌိတိပ္ပတ္တာဝ ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပံ အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓာ စ ယထာရဟံ သမုဋ္ဌာပေတိ။

၃၆. ဩဇာသင်္ခာတော အာဟာရော အာဟာရသမုဋ္ဌာနရူပံ အဇ္ဈောဟရဏကာလေ ဌာနပ္ပတ္တောဝ သမုဋ္ဌာပေတိ။

၃၇. တတ္ထ ဟဒယဣန္ဒြိယရူပါနိ ကမ္မဇာနေဝ။

၃၈. ဝိညတ္တိဒွယံ စိတ္တဇမေဝ။

၃၉. သဒ္ဒော စိတ္တောတုဇော။

၄၀. လဟုတာဒိတ္တယံ ဥတုစိတ္တာဟာရေဟိ သမ္ဘောတိ။

၄၁. အဝိနိဗ္ဘောဂရူပါနိ စေဝ အာကာသဓာတု စ။ စတူဟိ သမ္ဘူတာနိ။

၄၂. လက္ခဏရူပါနိ န ကုတောစိ ဇာယန္တိ။

၄၃. အဋ္ဌာရသ ပန္နရသ, တေရသ ဒွါဒသာတိ စ။

ကမ္မစိတ္တောတုကာဟာရ-ဇာနိ ဟောန္တိ ယထာက္ကမံ။

၄၄. ဇာယမာနာဒိရူပါနံ, သဘာဝတ္တာ ဟိ ကေဝလံ။

လက္ခဏာနိ န ဇာယန္တိ ကေဟိစီတိ ပကာသိတံ။

အယမေတ္ထ ရူပသမုဋ္ဌာနနယော။

ကလာပယောဇနာ

၄၅. ဧကုပ္ပာဒါ ဧကနိရောဓာ ဧကနိဿယာ သဟဝုတ္တိနော **ဧကဝီသတိ ရူပကလာပာ** နာမ။

၄၆. တတ္ထ ဇီဝိတံ အဝိနိဗ္ဘောဂရူပဉ္စ စက္ခုနာ သဟ စက္ခုဒသကန္တိ ပဝုစ္စတိ။ တထာ သောတာဒီဟိ သဒ္ဓိံ သောတဒသကံ ဃာနဒသကံ ဇိဝှာဒသကံ ကာယဒသကံ ဣတ္ထိဘာဝဒသကံ ပုမ္ဘာဝဒသကံ ဝတ္ထုဒသကဉ္စေတိ ယထာက္ကမံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အဝိနိဗ္ဘောဂရူပမေဝ ဇီဝိတေန သဟ ဇီဝိတနဝကန္တိ ပဝုစ္စတိ။ ဣမေ **နဝ ကမ္မသမုဋ္ဌာနကလာပါ**။

၄၇. အဝိနိဗ္ဘောဂရူပံ ပန သုဒ္ဓဋ္ဌကံ, တဒေဝ ကာယဝိညတ္တိယာ သဟ ကာယဝိညတ္တိနဝကံ, ဝစီဝိညတ္တိသဒ္ဒေဟိ သဟ ဝစီဝိညတ္တိဒသကံ, လဟုတာဒီဟိ သဒ္ဓိံ လဟုတာဒေကာဒသကံ, ကာယဝိညတ္တိလဟုတာဒိဒွါဒသကံ, ဝစီဝိညတ္တိသဒ္ဒလဟုတာဒိတေရသကဉ္စေတိ **ဆ စိတ္တသမုဋ္ဌာနကလာပါ**။

၄၈. သုဒ္ဓဋ္ဌကံ သဒ္ဒနဝကံ လဟုတာဒေကာဒသကံ သဒ္ဒလဟုတာဒိဒွါဒသကဉ္စေတိ **စတ္တာရော ဥတုသမုဋ္ဌာနကလာပါ**။

၄၉. သုဒ္ဓဋ္ဌကံ လဟုတာဒေကာဒသကဉ္စေတိ **ဒွေဝအာဟာရသမုဋ္ဌာနကလာပာ ။**

၅၀. တတ္ထ သုဒ္ဓဋ္ဌကံ သဒ္ဒနဝကဉ္စေတိ ဒွေဝ ဥတုသမုဋ္ဌာနကလာပာ ဗဟိဒ္ဓာပိ လဗ္ဘန္တိ, အဝသေသာ ပန သဗ္ဗေပိ အဇ္ဈတ္တိကမေဝါတိ။

၅၁. ကမ္မစိတ္တောတုကာဟာရ-သမုဋ္ဌာနာ ယထာက္ကမံ။

နဝ ဆ စတုရော ဒွေတိ၊ ကလာပာ ဧကဝီသတိ။

ကလာပါနံ ပရိစ္ဆေဒ-လက္ခဏတ္တာ ဝိစက္ခဏာ။
န ကလာပင်္ဂမိစ္စာဟု၊ အာကာသံ လက္ခဏာနိ စ။

အယမေတ္ထ ကလာပယောဇနာ။

ရူပပဝတ္တိက္ကမော

၅၂. သဗ္ဗာနိပိ ပနေတာနိ ရူပါနိ ကာမလောကေ ယထာရဟံ အနူနာနိ ပဝတ္တိယံ ဥပလဗ္ဘန္တိ။

၅၃. ပဋိသန္ဓိယံ ပန သံသေဒဇာနဉ္စေဝ ဩပပါတိကာနဉ္စ စက္ခုသောတဃာနဇိဝှာကာယဘာဝဝတ္ထုဒသကသင်္ခါတာနိ သတ္တ ဒသကာနိ ပါတုဘဝန္တိ ဥက္ကဋ္ဌဝသေန, ဩမကဝသေန ပန စက္ခုသောတဃာနဘာဝဒသကာနိ ကဒာစိပိ န လဗ္ဘန္တိ, တသ္မာ တေသံ ဝသေန ကလာပဟာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၅၄. ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တာနံ ပန ကာယဘာဝဝတ္ထုဒသကသင်္ခါတာနိ တီဏိ ဒသကာနိ ပါတုဘဝန္တိ, တတ္ထာပိ ဘာဝဒသကံ ကဒာစိ န လဗ္ဘတိ, တတော ပရံ ပဝတ္တိကာလေ ကမေန စက္ခုဒသကာဒီနိ စ ပါတုဘဝန္တိ။

၅၅. ဣစ္စေဝံ ပဋိသန္ဓိမုပါဒါယ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာ, ဒုတိယစိတ္တမုပါဒါယ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ, ဌိတိကာလမုပါဒါယ ဥတုသမုဋ္ဌာနာ, ဩဇာဖရဏမုပါဒါယ အာဟာရသမုဋ္ဌာနာ စေတိ စတုသမုဋ္ဌာနရူပကလာပသန္တတိ ကာမလောကေ ဒီပဇာလာ ဝိယ, နဒီသောတော ဝိယ စ ယာဝတာယုကမဗ္ဗောစ္ဆိန္နာ ပဝတ္တတိ။

၅၆. မရဏကာလေ ပန စုတိစိတ္တောပရိသတ္တရသမစိတ္တဿ ဌိတိကာလမုပါဒါယ ကမ္မဇရူပါနိ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ပုရေတရမုပ္ပန္နာနိ စ ကမ္မဇရူပါနိ စုတိစိတ္တသမကာလမေဝ ပဝတ္တိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ, တတော ပရံ စိတ္တဇာဟာရဇရူပဉ္စ ဝေစ္ဆိဇ္ဇတိ, တတော ပရံ ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပပရမ္ပရာ ယာဝ မတကဠေဝရသင်္ခါတာ ပဝတ္တန္တိ။

၅၇. ဣစ္စေဝံ မတသတ္တာနံ, ပုနဒေဝ ဘဝန္တရေ။

ပဋိသန္ဓိမုပါဒါယ၊ တထာ ရူပံ ပဝတ္တတိ။

၅၈. ရူပလောကေ ပန ဃာနဇိဝှာကာယဘာဝဒသကာနိ စ အာဟာရဇကလာပါနိ စ န လဗ္ဘန္တိ, တသ္မာ တေသံ ပဋိသန္ဓိကာလေ စက္ခုသောတဝတ္ထုဝသေန တီဏိ ဒသကာနိ ဇီဝိတနဝကဉ္စေတိ စတ္တာရော ကမ္မသမုဋ္ဌာနကလာပါ, ပဝတ္တိယံ စိတ္တောတုသမုဋ္ဌာနာ စ လဗ္ဘန္တိ။

၅၉. အသညသတ္တာနံ ပန စက္ခုသောတဝတ္ထုသဒ္ဒာပိ န လဗ္ဘန္တိ, တထာ သဗ္ဗာနိပိ စိတ္တဇရူပါနိ, တသ္မာ တေသံ ပဋိသန္ဓိကာလေ ဇီဝိတနဝကမေဝ, ပဝတ္တိယဉ္စ သဒ္ဒဝဇ္ဇိတံ ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပံ အတိရိစ္စတိ။

၆၀. ဣစ္စေဝံ ကာမရူပါသညီသင်္ခါတေသု တီသု ဌာနေသု ပဋိသန္ဓိပဝတ္တိဝသေန ဒုဝိဓာ ရူပပ္ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၆၁. အဋ္ဌဝီသတိ ကာမေသု, ဟောန္တိ တေဝီသ ရူပိသု။

သတ္တရသေဝ သညီနံ၊ အရူပေ နတ္ထိ ကိဉ္စိပိ။

သဒ္ဒော ဝိကာရော ဇရတာ၊ မရဏဉ္စောပပတ္တိယံ။
န လဗ္ဘန္တိ ပဝတ္တေ တု၊ န ကိဉ္စိပိ န လဗ္ဘတိ။

အယမေတ္ထ ရူပပဝတ္တိက္ကမော။

နိဗ္ဗာနဘေဒေါ

၆၂. **နိဗ္ဗာနံ** ပန လောကုတ္တရသင်္ခါတံ စတုမဂ္ဂဉာဏေန သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ မဂ္ဂဖလာနမာရမ္မဏဘူတံ တနသင်္ခါတာယ တဏှာယ နိက္ခန္တတ္တာ နိဗ္ဗာနန္တိ ပဝုစ္စတိ။

၆၃. တဒေတံ သဘာဝတော ဧကဝိဓမ္ပိ သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု စေတိ ဒုဝိဓံ ဟောတိ ကာရဏပရိယာယေန။

၆၄. တထာ သုညတံ အနိမိတ္တံ အပ္ပဏိဟိတဉ္စေတိ တိဝိဓံ ဟောတိ အာကာရဘေဒေန။

၆၅. ပဒမစ္စုတမစ္စန္တံ, အသင်္ခတမနုတ္တရံ။

နိဗ္ဗာနမိတိ ဘာသန္တိ၊ တနမုတ္တာ မဟေသယော။

ဣတိ စိတ္တံ စေတသိကံ၊ ရူပံ နိဗ္ဗာနမိစ္စပိ။
ပရမတ္ထံ ပကာသေန္တိ၊ စတုဓာဝ တထာဂတာ။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟေ ရူပသင်္ဂဟဝိဘာဂေါ နာမ

ဆဋ္ဌော ပရိစ္ဆေဒေါ။

၇. သမုစ္စယပရိစ္ဆေဒော

၁. ဒွတ္တသတ္တတိဝိဓာ ဝုတ္တာ, ဝတ္ထုဓမ္မာ သလက္ခဏာ။

တေသံ ဒါနိ ယထာယောဂံ, ပဝက္ခာမိ သမုစ္စယံ။

၂. အကုသလသင်္ဂဟော မိဿကသင်္ဂဟော ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဂဟော သဗ္ဗသင်္ဂဟော စေတိ သမုစ္စယသင်္ဂဟော စတုဗ္ဗိဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အကုသလသင်္ဂဟော

၃. ကထံ? **အကုသလသင်္ဂဟေ** တာဝ စတ္တာရော အာသဝါ – ကာမာသဝေါ ဘဝါသဝေါ ဒိဋ္ဌာသဝေါ အဝိဇ္ဇာသဝေါ။

၄. စတ္တာရော ဩဃာ – ကာမောဃော ဘဝေါဃော ဒိဋ္ဌောဃော အဝိဇ္ဇောဃော။

၅. စတ္တာရော ယောဂါ – ကာမယောဂေါ ဘဝယောဂေါ ဒိဋ္ဌိယောဂေါ အဝိဇ္ဇာယောဂေါ။

၆. စတ္တာရော ဂန္ထာ – အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော, ဗျာပါဒော ကာယဂန္ထော, သီလဗ္ဗတပရာမာသော ကာယဂန္ထော, ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော ကာယဂန္ထော။

၇. စတ္တာရော ဥပါဒါနာ – ကာမုပါဒါနံ ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ အတ္တဝါဒုပါဒါနံ။

၈. ဆ နီဝရဏာနိ – ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏံ ဗျာပါဒနီဝရဏံ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စနီဝရဏံ ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏံ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏံ။

၉. သတ္တ အနုသယာ – ကာမရာဂါနုသယော ဘဝရာဂါနုသယော ပဋိဃာနုသယော မာနာနုသယော ဒိဋ္ဌာနုသယော ဝိစိကိစ္ဆာနုသယော အဝိဇ္ဇာနုသယော။

၁၀. ဒသ သံယောဇနာနိ – ကာမရာဂသံယောဇနံ ရူပရာဂသံယောဇနံ အရူပရာဂသံယောဇနံ ပဋိဃသံယောဇနံ မာနသံယောဇနံ ဒိဋ္ဌိသံယောဇနံ သီလဗ္ဗတပရာမာသသံယောဇနံ ဝိစိကိစ္ဆာသံယောဇနံ ဥဒ္ဓစ္စသံယောဇနံ အဝိဇ္ဇာသံယောဇနံ သုတ္တန္တေ။

၁၁. အပရာနိပိ ဒသ သံယောဇနာနိ – ကာမရာဂသံယောဇနံ ဘဝရာဂသံယောဇနံ ပဋိဃသံယောဇနံ မာနသံယောဇနံ ဒိဋ္ဌိသံယောဇနံ သီလဗ္ဗတပရာမာသသံယောဇနံ ဝိစိကိစ္ဆာသံယောဇနံ ဣဿာသံယောဇနံ မစ္ဆရိယသံယောဇနံ အဝိဇ္ဇာသံယောဇနံ အဘိဓမ္မေ (ဝိဘ. ၉၆၉)။

၁၂. ဒသ ကိလေသာ – လောဘော ဒေါသော မောဟော မာနော ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ထိနံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပံ။

၁၃. အာသဝါဒီသု ပနေတ္ထ ကာမဘဝနာမေန တဗ္ဗတ္ထုကာ တဏှာ အဓိပ္ပေတာ, သီလဗ္ဗတပရာမာသော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော အတ္တဝါဒုပါဒါနဉ္စ တထာပဝတ္တံ ဒိဋ္ဌိဂတမေဝ ပဝုစ္စတိ။

၁၄. အာသဝေါဃာ စ ယောဂါ စ,

တယော ဂန္ထာ စ ဝတ္ထုတော။

ဥပဟာအနာ ဒုဝေ ဝုတ္တာ၊
အဋ္ဌ နိဝရဏာ သိယုံ။

ဆဋ္ဌေတနုသယာ ဟောန္တိ နဝ သံယောဇနာ မတာ။
ကိလေသာ ဒသ ဝုတ္တောယံ၊ နဝဓာ ပာပသင်္ဂဟော။

မိဿကသင်္ဂဟော

၁၅. **မိဿကသင်္ဂဟေ** ဆ ဟေတူ – လောဘော ဒေါသော မောဟော အလောဘော အဒေါသော အမောဟော။

၁၆. သတ္တ ဈာနင်္ဂါနိ – ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ ဧကဂ္ဂတာ သောမနဿံ ဒေါမနဿံ ဥပေက္ခာ။

၁၇. ဒွါဒသ မဂ္ဂင်္ဂါနိ – သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပော သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာအာဇီဝေါ သမ္မာဝါယာမော သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပော မိစ္ဆာဝါယာမော မိစ္ဆာသမာဓိ။

၁၈. ဗာဝီသတိန္ဒြိယာနိ – စက္ခုန္ဒြိယံ သောတိန္ဒြိယံ ဃာနိန္ဒြိယံ ဇိဝှိန္ဒြိယံ ကာယိန္ဒြိယံ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ ပုရိသိန္ဒြိယံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ မနိန္ဒြိယံ သုခိန္ဒြိယံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ သောမနဿိန္ဒြိယံ ဒေါမနဿိန္ဒြိယံ ဥပေက္ခိန္ဒြိယံ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဝီရိယိန္ဒြိယံ သတိန္ဒြိယံ သမာဓိန္ဒြိယံ ပညိန္ဒြိယံ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ အညိန္ဒြိယံ အညာတာဝိန္ဒြိယံ။

၁၉. နဝ ဗလာနိ – သဒ္ဓါဗလံ ဝီရိယဗလံ သတိဗလံ သမာဓိဗလံ ပညာဗလံ ဟိရိဗလံ ဩတ္တပ္ပဗလံ အဟိရိကဗလံ အနောတ္တပ္ပဗလံ။

၂၀. စတ္တာရော အဓိပတီ – ဆန္ဒာဓိပတိ ဝီရိယာဓိပတိ စိတ္တာဓိပတိ ဝီမံသာဓိပတိ။

၂၁. စတ္တာရော အာဟာရာ – ကဗဠီကာရော အာဟာရော, ဖဿော ဒုတိယော, မနောသဉ္စေတနာ တတိယာ, ဝိညာဏံ စတုတ္ထံ။

၂၂. ဣန္ဒြိယေသု ပနေတ္ထ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏံ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ။

၂၃. အရဟတ္တဖလဉာဏံ အညာတာဝိန္ဒြိယံ။

၂၄. မဇ္ဈေ ဆ ဉာဏာနိ အညိန္ဒြိယာနီတိ ပဝုစ္စန္တိ။

၂၅. ဇီဝိတိန္ဒြိယဉ္စ ရူပါရူပဝသေန ဒုဝိဓံ ဟောတိ။

၂၆. ပဉ္စဝိညာဏေသု ဈာနင်္ဂါနိ, အဝီရိယေသု ဗလာနိ, အဟေတုကေသု မဂ္ဂင်္ဂါနိ န လဗ္ဘန္တိ။

၂၇. တထာ ဝိစိကိစ္ဆာစိတ္တေ ဧကဂ္ဂတာ မဂ္ဂိန္ဒြိယဗလဘာဝံ န ဂစ္ဆတိ။

၂၈. ဒွိဟေတုကတိဟေတုကဇဝနေသွေဝ ယထာသမ္ဘဝံ အဓိပတိ ဧကောဝ လဗ္ဘတီတိ။

၂၉. ဆ ဟေတူ ပဉ္စ ဈာနင်္ဂါ, မဂ္ဂင်္ဂါ နဝ ဝတ္ထုတော။

သောဠသိန္ဒြိယဓမ္မာ စ, ဗလဓမ္မာ နဝေရိတာ။

စတ္တာရောဓိပတိ ဝုတ္တာ၊ တထာဟာရာတိ သတ္တဓာ။

ကုသလာဒိသမာကိဏ္ဏော၊ ဝုတ္တောမိဿကသင်္ဂဟော။

ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဂဟော

၃၀. ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဂဟေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနံ ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနံ စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနံ ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနံ။

၃၁. စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ ဥပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ ပဟာနာယ ဝါယာမော, အနုပ္ပန္နာနံ ပါပကာနံ အနုပ္ပါဒာယ ဝါယာမော, အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဥပ္ပါဒာယ ဝါယာမော, ဥပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဘိယ္យောဘာဝါယ ဝါယာမော။

၃၂. စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ – ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒေါ ဝီရိယိဒ္ဓိပါဒေါ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒေါ ဝီမံသိဒ္ဓိပါဒေါ။

၃၃. ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ – သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဝီရိယိန္ဒြိယံ သတိန္ဒြိယံ သမာဓိန္ဒြိယံ ပညိန္ဒြိယံ။

၃၄. ပဉ္စ ဗလာနိ – သဒ္ဓါဗလံ ဝီရိယဗလံ သတိဗလံ သမာဓိဗလံ ပညာဗလံ။

၃၅. သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ – သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ပဿဒ္ဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ သမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ။

၃၆. အဋ္ဌ မဂ္ဂင်္ဂါနိ – သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပော သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာအာဇီဝေါ သမ္မာဝါယာမော သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိ။

၃၇. ဧတ္ထ ပန စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာတိ သမ္မာသတိ ဧကော ဝ ပဝုစ္စတိ။

၃၈. တထာ စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာတိ စ သမ္မာဝါယာမော။

၃၉. ဆန္ဒော စိတ္တမုပေက္ခာ စ, သဒ္ဓါပဿဒ္ဓိပီတိယော။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ စ သင်္ကပ္ပော၊ ဝါယာမော ဝိရတိတ္တယံ။

သမ္မာသတိ သမာဓီတိ၊ စုဒ္ဒသေတေ သဘာဝတော။
သတ္တတိံသပ္ပဘေဒေန၊ သတ္တဓာ တတ္ထ သင်္ဂဟော။

၄၀. သင်္ကပ္ပပဿဒ္ဓိ စ ပီတုပေက္ခာ,

ဆန္ဒော စ စိတ္တံ ဝိရတိတ္တယဉ္စ။
နဝေကဋ္ဌာနာ ဝိရိယံ နဝဋ္ဌ၊
သတီ သမာဓီ စတု ပဉ္စ ပညာ။
သဒ္ဓါ ဒုဋ္ဌာနုတ္တမသတ္တတိံသ-
ဓမ္မာနမေသော ပဝရော ဝိဘာဂေါ။

၄၁. သဗ္ဗေ လောကုတ္တရေ ဟောန္တိ, န ဝါ သင်္ကပ္ပပီတိယော။

လောကိယေပိ ယထာယောဂံ၊ ဆဗ္ဗိသုဒ္ဓိပဝတ္တိယံ။

သဗ္ဗသင်္ဂဟော

၄၂. **သဗ္ဗသင်္ဂဟေ** ပဉ္စက္ခန္ဓာ – ရူပက္ခန္ဓော ဝေဒနာက္ခန္ဓော သညာက္ခန္ဓော သင်္ခါရက္ခန္ဓော ဝိညာဏက္ခန္ဓော။

၄၃. ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ – ရူပုပါဒါနက္ခန္ဓော ဝေဒနုပါဒါနက္ခန္ဓော သညုပါဒါနက္ခန္ဓော သင်္ခါရုပါဒါနက္ခန္ဓော ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓော။

၄၄. ဒွါဒသာယတနာနိ – စက္ခာယတနံ သောတာယတနံ ဃာနာယတနံ ဇိဝှာယတနံ ကာယာယတနံ မနာယတနံ ရူပါယတနံ သဒ္ဒါယတနံ ဂန္ဓာယတနံ ရသာယတနံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ ဓမ္မာယတနံ။

၄၅. အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော – စက္ခုဓာတု သောတဓာတု ဃာနဓာတု ဇိဝှာဓာတု ကာယဓာတု ရူပဓာတု သဒ္ဒဓာတု ဂန္ဓဓာတု ရသဓာတု ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတု စက္ခုဝိညာဏဓာတု သောတဝိညာဏဓာတု ဃာနဝိညာဏဓာတု ဇိဝှာဝိညာဏဓာတု ကာယဝိညာဏဓာတု မနောဓာတု ဓမ္မဓာတု မနောဝိညာဏဓာတု။

၄၆. စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ – ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ, ဒုက္ခသမုဒယော အရိယသစ္စံ, ဒုက္ခနိရောဓော အရိယသစ္စံ, ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ အရိယသစ္စံ။

၄၇. ဧတ္ထ ပန စေတသိကသုခုမရူပနိဗ္ဗာနဝသေန ဧကူနသတ္တတိ ဓမ္မာ ဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတူတိ သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တိ။

၄၈. မနာယတနမေဝ သတ္တဝိညာဏဓာတုဝသေန ဘိဇ္ဇတိ။

၄၉. ရူပဉ္စ ဝေဒနာ သညာ, သေသစေတသိကာ တထာ။

ဝိညာဏမိတိ ပဉ္စေတေ၊ ပဉ္စက္ခန္ဓာတိ ဘာသိတာ။

၅၀. ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာတိ , တထာ တေဘူမကာ မတာ။

ဘေဒာဘာဝေန နိဗ္ဗာနံ၊ ခန္ဓသင်္ဂဟနိဿဋံ။

၅၁. ဒွါရာရမ္မဏဘေဒေန, ဘဝန္တာယတနာနိ စ။

ဒွါရာလမ္ဗတဒုပ္ပန္န-ပရိယာယေန ဓာတုယော။

၅၂. ဒုက္ခံ တေဘူမကံ ဝဋ္ဋံ, တဏှာ သမုဒယော ဘဝေ။

နိရောဓော နာမ နိဗ္ဗာနံ၊ မဂ္ဂေါ လောကုတ္တရော မတော။

၅၃. မဂ္ဂယုတ္တာ ဖလာ စေဝ, စတုသစ္စဝိနိဿဋာ။

ဣတိ ပဉ္စပ္ပဘေဒေန၊ ပဝုတ္တော သဗ္ဗသင်္ဂဟော။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟေ သမုစ္စယသင်္ဂဟဝိဘာဂေ နာမ

သတ္တမော ပရိစ္ဆေဒော။

၈. ပစ္စယပရိဂ္ဂဟကထာ

၁. ယေသံ သင်္ခတဓမ္မာနံ, ယေ ဓမ္မာ ပစ္စယာ ယထာ။

တံ ဝိဘာဂမိဟေဒါနိ, ပဝက္ခာမိ ယထာရဟံ။

၂. ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒနယော ပဋ္ဌာနနယော စေတိ ပစ္စယသင်္ဂဟော ဒုဝိဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၃. တတ္ထ တဗ္ဘာဝဘာဝီဘာဝါကာရမတ္တောပလက္ခိတော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒနယော, ပဋ္ဌာနနယော ပန အာဟစ္စ ပစ္စယဋ္ဌိတိမာရဗ္ဘ ပဝုစ္စတိ, ဥဘယံ ပန ဝေါမိဿေတွာ ပပဉ္စေန္တိ အာစရိယာ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒနယော

၄. တတ္ထ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ, သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ, နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ, သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော, ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ, ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ, တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ, ဥပါဒါန ပစ္စယာ ဘဝေါ , ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ, ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏံ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒောမနဿုပါယာသာ သမ္ဘဝန္တိ။ ဧ ဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတီတိ အယမေတ္ထ **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒနယော** ။

၅. တတ္ထ တယော အဒ္ဓါ ဒွါဒသင်္ဂါနိ ဝီသတာကာရာ တိသန္ဓိ စတုသင်္ခေပါ တီဏိ ဝဋ္ဋာနိ ဒွေ မူလာနိ စ ဝေဒိ တဗ္ဗာနိ။

၆. ကထံ? အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာ အတီတော အဒ္ဓါ, ဇာတိဇရာမရဏံ အနာဂတော အဒ္ဓါ, မဇ္ဈေ အဋ္ဌ ပစ္စုပ္ပန္နော အ ဒ္ဓါတိ တယော အဒ္ဓါ။

၇. အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာ ဝိညာဏံ နာမရူပံ သဠာယတနံ ဖဿော ဝေဒနာ တဏှာ ဥပါဒါနံ ဘဝေါ ဇာတိ ဇရာမရဏန္တိ ဒွါဒသင်္ဂါနိ။

၈. သောကာဒိဝစနံ ပနေတ္ထ နိဿန္ဒဖလနိဒဿနံ။

၉. အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရဂ္ဂဟဏေန ပနေတ္ထ တဏှုပါဒါနဘဝါပိ ဂဟိတာ ဘဝန္တိ, တထာ တဏှုပါဒါနဘဝဂ္ဂဟ ဏေန စ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာ, ဇာတိဇရာမရဏဂ္ဂဟဏေန စ ဝိညာဏာဒိဖလပဉ္စကမေဝ ဂဟိတန္တိ ကတွာ –

၁၀. အတီတေ ဟေတဝေါ ပဉ္စ, ဣဒါနိ ဖလပဉ္စကံ။

ဣဒါနိ ဟေတဝေါ ပဉ္စ၊ အာယတိံ ဖလပဉ္စကန္တိ။
ဝီသတာကာရာ တိသန္ဓိ၊ စတုသင်္ခေပါ စ ဘဝန္တိ။

၁၁. အဝိဇ္ဇာတဏှုပါဒါနာ စ ကိလေသဝဋ္ဋံ, ကမ္မဘဝသင်္ခါတော ဘဝေကဒေသော သင်္ခါရာ စ ကမ္မဝဋ္ဋံ, ဥပပတ္တိဘဝသင်္ခါတော ဘဝေကဒေသော အဝသေသာ စ ဝိပါကဝဋ္ဋန္တိ တီဏိ ဝဋ္ဋာနိ။

၁၂. အဝိဇ္ဇာတဏှာဝသေန ဒွေ မူလာနိ စ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၁၃. တေသမေဝ စ မူလာနံ, နိရောဓေန နိရုဇ္ဈတိ။

ဇရာမရဏမုစ္ဆာယ၊ ပီဠိတာနမဘိဏှသော။
အာသဝါနံ သမုပ္ပာဒါ၊ အဝိဇ္ဇာ စ ပဝတ္တတိ။

ဝဋ္ဋမာဗန္ဓမိစ္စေဝံ၊ တေဘူမကမနာဒိကံ။
ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေတိ၊ ပဋ္ဌပေသိ မဟာမုနိ။

ပဋ္ဌာနနယော

၁၄. ဟေတုပစ္စယော အာရမ္မဏပစ္စယော အဓိပတိပစ္စယော အနန္တရပစ္စယော သမနန္တရပစ္စယော သဟဇာတပစ္စယော အညမညပစ္စယော နိဿယပစ္စယော ဥပနိဿယပစ္စယော ပုရေဇာတပစ္စယော ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော အာသေဝနပစ္စယော ကမ္မပစ္စယော ဝိပါကပစ္စယော အာဟာရပစ္စယော ဣန္ဒြိယပစ္စယော ဈာနပစ္စယော မဂ္ဂပစ္စယော သမ္ပယုတ္တပစ္စယော ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော အတ္ထိပစ္စယော နတ္ထိပစ္စယော ဝိဂတပစ္စယော အဝိဂတပစ္စယောတိ အယမေတ္ထ **ပဋ္ဌာနနယော** ။

၁၅. ဆဓာ နာမံ တု နာမဿ, ပဉ္စဓာ နာမရူပိနံ။

ဧကဓာ ပုန ရူပဿ၊ ရူပံ နာမဿ စေကဓာ။

ပညတ္တိနာမရူပာနိ၊ နာမဿ ဒုဝိဓာ ဒွယံ။
ဒွယဿ နဝဓာ စေတိ၊ ဆဗ္ဗိဓာ ပစ္စယာ ကထံ။

၁၆. အနန္တရနိရုဒ္ဓာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ အနန္တရသမနန္တရနတ္ထိဝိဂတဝသေန, ပုရိမာနိ ဇဝနာနိ ပစ္ဆိမာနံ ဇဝနာနံ အာသေဝနဝသေန, သဟဇာတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ အညမညံ သမ္ပယုတ္တဝသေနေတိ စ **ဆဓာ နာမံ နာမဿ** ပစ္စယော ဟောတိ။

၁၇. ဟေတုဈာနင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂါနိ သဟဇာတာနံ နာမရူပာနံ ဟေတာဒိဝသေန, သဟဇာတာ စေတနာ သဟဇာတာနံ နာမရူပာနံ, နာနာက္ခဏိကာ စေတနာ ကမ္မာဘိနိဗ္ဗတ္တာနံ နာမရူပာနံ ကမ္မဝသေန, ဝိပါကက္ခန္ဓာ အညမညံ သဟဇာတာနံ ရူပာနံ ဝိပါကဝသေနေတိ စ **ပဉ္စဓာ နာမံ နာမရူပာနံ** ပစ္စယော ဟောတိ။

၁၈. ပစ္ဆာဇာတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ပစ္ဆာဇာတဝသေနေတိ **ဧကဓာဝ နာမံ ရူပဿ** ပစ္စယော ဟောတိ။

၁၉. ဆ ဝတ္ထူနိ ပဝတ္တိယံ သတ္တန္နံ ဝိညာဏဓာတူနံ ပဉ္စာရမ္မဏာနိ စ ပဉ္စဝိညာဏဝီထိယာ ပုရေဇာတဝသေနေတိ **ဧကဓာဝ ရူပံ နာမဿ** ပစ္စယော ဟောတိ။

၂၀. အာရမ္မဏဝသေန ဥပနိဿယဝသေနေတိ စ **ဒုဝိဓာ ပညတ္တိနာမရူပါနိ နာမဿေဝ** ပစ္စယာ ဟောန္တိ။

၂၁. တတ္ထ ရူပာဒိဝသေန ဆဗ္ဗိဓံ ဟောတိ အာရမ္မဏံ။

၂၂. ဥပနိဿယော ပန တိဝိဓော ဟောတိ – အာရမ္မဏူပနိဿယော အနန္တရူပနိဿယော ပကတူပနိဿယော စေတိ။

၂၃. တတ္ထ အာရမ္မဏမေဝ ဂရုကတံ အာရမ္မဏူပနိဿယော။

၂၄. အနန္တရနိရုဒ္ဓာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ အနန္တရူပနိဿယော။

၂၅. ရာဂါဒယော ပန ဓမ္မာ သဒ္ဓာဒယော စ သုခံ ဒုက္ခံ ပုဂ္ဂလော ဘောဇနံ ဥတုသေနာသနဉ္စ ယထာရဟံ အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ စ ကုသလာဒိဓမ္မာနံ, ကမ္မံ ဝိပါကာနန္တိ စ ဗဟုဓာ ဟောတိ ပကတူပနိဿယော။

၂၆. အဓိပတိသဟဇာတအညမညနိဿယအာဟာရဣန္ဒြိယဝိပ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတဝသေနေတိ ယထာရဟံ **နဝဓာ နာမရူပာနိ နာမရူပာနံ** ပစ္စယာ ဘဝန္တိ။

၂၇. တတ္ထ ဂရုကတမာရမ္မဏံ အာရမ္မဏာဓိပတိဝသေန နာမာနံ, သဟဇာတာဓိပတိ စတုဗ္ဗိဓောပိ သဟဇာတဝသေန သဟဇာတာနံ နာမရူပာနန္တိ စ ဒုဝိဓော ဟောတိ အဓိပတိပစ္စယော။

၂၈. စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ အညမညံ သဟဇာတရူပာနဉ္စ, မဟာဘူတာ အညမညံ ဥပာဒါရူပာနဉ္စ, ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝတ္ထုဝိပါကာ အညမညန္တိ စ တိဝိဓော ဟောတိ သဟဇာတပစ္စယော။

၂၉. စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ အညမညံ, မဟာဘူတာ အညမညံ, ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝတ္ထုဝိပါကာ အညမညန္တိ စ တိဝိဓော ဟောတိ အညမညပစ္စယော။

၃၀. စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ အညမညံ သဟဇာတရူပာနဉ္စ, မဟာဘူတာ အညမညံ ဥပာဒါရူပာနဉ္စ, ဆ ဝတ္ထူနိ သတ္တန္နံ ဝိညာဏဓာတူနန္တိ စ တိဝိဓော ဟောတိ နိဿယပစ္စယော။

၃၁. ကဗဠီကာရော အာဟာရော ဣမဿ ကာယဿ, အရူပိနော အာဟာရာ သဟဇာတာနံ နာမရူပာနန္တိ စ ဒုဝိဓော ဟောတိ အာဟာရပစ္စယော။

၃၂. ပဉ္စ ပသာဒာ ပဉ္စန္နံ ဝိညာဏာနံ, ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဥပာဒိန္နရူပာနံ, အရူပိနော ဣန္ဒြိယာ သဟဇာတာနံ နာမရူပာနန္တိ စ တိဝိဓော ဟောတိ ဣန္ဒြိယပစ္စယော။

၃၃. ဩက္ကန္တိက္ခဏေ ဝတ္ထု ဝိပါကာနံ, စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ သဟဇာတရူပာနံ သဟဇာတဝသေန, ပစ္ဆာဇာတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ပစ္ဆာဇာတဝသေန ဆ ဝတ္ထူနိ ပဝတ္တိယံ သတ္တန္နံ ဝိညာဏဓာတူနံ ပုရေဇာတဝသေနေတိ စ တိဝိဓော ဟောတိ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော။

၃၄. သဟဇာတံ ပုရေဇာတံ, ပစ္ဆာဇာတဉ္စ သဗ္ဗထာ။

ကဗဠီကာရော အာဟာရော၊ ရူပဇီဝိတမိစ္စယန္တိ။ –

ပဉ္စဝိဓော ဟောတိ အတ္ထိပစ္စယော အဝိဂတပစ္စယော စ။

၃၅. အာရမ္မဏူပနိဿယကမ္မတ္ထိပစ္စယေသု စ သဗ္ဗေပိ ပစ္စယာ သမောဓာနံ ဂစ္ဆန္တိ။

၃၆. သဟဇာတရူပန္တိ ပနေတ္ထ သဗ္ဗတ္ထာပိ ပဝတ္တေ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ, ပဋိသန္ဓိယံ ကဋတ္တာရူပါနဉ္စ ဝသေန ဒုဝိဓံ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၃၇. ဣတိ တေကာလိကာ ဓမ္မာ, ကာလမုတ္တာ စ သမ္ဘဝါ။

အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ စ၊ သင်္ခတာသင်္ခတာ တထာ။
ပညတ္တိနာမရူပာနံ၊ ဝသေန တိဝိဓာ ဌိတာ။
ပစ္စယာ နာမ ပဋ္ဌာနေ၊ စတုဝီသတိ သဗ္ဗထာ။

၃၈. တတ္ထ ရူပဓမ္မာ ရူပက္ခန္ဓောဝ, စိတ္တစေတသိကသင်္ခါတာ စတ္တာရော အရူပိနော ခန္ဓာ, နိဗ္ဗာနဉ္စေတိ ပဉ္စဝိဓမ္ပိ အရူပန္တိ စ နာမန္တိ စ ပဝုစ္စတိ။

ပညတ္တိဘေဒော

၃၉. တတော အ၀သေသာ ပညတ္တိ ပန ပညာပိယတ္တာ ပညတ္တိ, ပညာပနတော ပညတ္တီတိ စ ဒုဝိဓာ ဟောတိ။

၄၀. ကထံ? တံတံဘူတဝိပရိဏာမာကာရမုပာဒါယ တထာ တထာ ပညတ္တာ ဘူမိပဗ္ဗတာဒိကာ, သမ္ဘာရသန္နိဝေသာကာရမုပာဒါယ ဂေဟရထသကဋာဒိကာ, ခန္ဓပဉ္စကမုပာဒါယ ပုရိသပုဂ္ဂလာဒိကာ, စန္ဒာဝဋ္ဋနာဒိကမုပာဒါယ ဒိသာကာလာဒိကာ, အသမ္ဖုဋ္ဌာကာရမုပာဒါယ ကူပဂုဟာဒိကာ, တံတံဘူတနိမိတ္တံ ဘာဝနာဝိသေသဉ္စ ဥပာဒါယ ကသိဏနိမိတ္တာဒိကာ စေတိ ဧဝမာဒိပ္ပဘေဒာ ပန ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနာပိ အတ္ထစ္ဆာယာကာရေန စိတ္တုပ္ပာဒါနမာရမ္မဏဘူတာ တံ တံ ဥပာဒါယ ဥပနိဓာယ ကာရဏံ ကတွာ တထာ တထာ ပရိကပ္ပိယမာနာ သင်္ခါယတိ သမညာယတိ ဝေါဟရီယတိ ပညာပီယတီတိ ပညတ္တီတိ ပဝုစ္စတိ။ အယံ ပညတ္တိ ပညာပိယတ္တာ ပညတ္တိ နာမ။

၄၁. ပညာပနတော ပညတ္တိ ပန နာမနာမကမ္မာဒိနာမေန ပရိဒီပိတာ, သာ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ, ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ, အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ , ဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ, အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ စေတိ ဆဗ္ဗိဓာ ဟောတိ။

၄၂. တတ္ထ ယဒာ ပန ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနံ ရူပဝေဒနာဒိံ ဧတာယ ပညာပေန္တိ, တဒာယံ ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ။ ယဒာ ပန ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနံ ဘူမိပဗ္ဗတာဒိံ ဧတာယ ပညာပေန္တိ, တဒာယံ အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တီတိ ပဝုစ္စတိ။ ဥဘိန္နံ ပန ဝေါမိဿကဝသေန သေသာ ယထာက္ကမံ ဆဠဘိညော, ဣတ္ထိသဒ္ဒော, စက္ခုဝိညာဏံ, ရာဇပုတ္တောတိ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၄၃. ဝစီဃောသာနုသာရေန, သောတဝိညာဏဝီထိယာ။

ပဝတ္တာနန္တရုပ္ပန္န-မနောဒွါရဿ ဂေါစရာ။

အတ္ထာ ယဿာနုသာရေန၊ ဝိညာယန္တိ တတော ပရံ။
သာယံ ပညတ္တိ ဝိညေယျာ၊ လောကသင်္ကေတနိမ္မိတာ။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟေ ပစ္စယသင်္ဂဟဝိဘာဂေါ နာမ

အဋ္ဌမော ပရိစ္ဆေဒော။

၉. ကမ္မဋ္ဌာနပရိစ္ဆေဒေါ

၁. သမထဝိပဿနာနံ, ဘာဝနာနမိတော ပရံ။

ကမ္မဋ္ဌာနံ ပဝက္ခာမိ၊ ဒုဝိဓမ္ပိ ယထာက္ကမံ။

သမထကမ္မဋ္ဌာနံ

၂. တတ္ထ **သမထသင်္ဂဟေ** တာဝ ဒသ ကသိဏာနိ, ဒသ အသုဘာ, ဒသ အနုဿတိယော, စတဿော အပ္ပမညာယော, ဧကာ သညာ, ဧကံ ဝဝတ္ထာနံ, စတ္တာရော အာရုပ္ပာ စေတိ သတ္တဝိဓေန သမထကမ္မဋ္ဌာနသင်္ဂဟော။

စရိတဘေဒေါ

၃. ရာဂစရိတာ ဒေါသစရိတာ မောဟစရိတာ သဒ္ဓာစရိတာ ဗုဒ္ဓိစရိတာ ဝိတက္ကစရိတာ စေတိ ဆဗ္ဗိဓေန စရိတသင်္ဂဟော။

ဘာဝနာဘေဒေါ

၄. ပရိကမ္မဘာဝနာ ဥပစာရဘာဝနာ အပ္ပနာဘာဝနာ စေတိ တိဿော ဘာဝနာ။

နိမိတ္တဘေဒေါ

၅. ပရိကမ္မနိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တဉ္စေတိ တီဏိ နိမိတ္တာနိ စ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၆. ကထံ? ပထဝီကသိဏံ အာပေါကသိဏံ တေဇောကသိဏံ ဝါယောကသိဏံ နီလကသိဏံ ပီတကသိဏံ လောဟိတကသိဏံ ဩဒါတကသိဏံ အာကာသကသိဏံ အာလောကကသိဏဉ္စေတိ ဣမာနိ **ဒသ ကသိဏာနိ** နာမ။

၇. ဥဒ္ဓုမာတကံ ဝိနီလကံ ဝိပုဗ္ဗကံ ဝိစ္ဆိဒ္ဒကံ ဝိက္ခာယိတကံ ဝိက္ခိတ္တကံ ဟတဝိက္ခိတ္တကံ လောဟိတကံ ပုဠဝကံ အဋ္ဌိကဉ္စေတိ ဣမေ **ဒသ အသုဘာ** နာမ။

၈. ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဓမ္မာနုဿတိ သံဃာနုဿတိ သီလာနုဿတိ စာဂါနုဿတိ ဒေဝတာနုဿတိ ဥပသမာနုဿတိ မရဏာနုဿတိ ကာယဂတာသတိ အာနာပါနဿတိ စေတိ ဣမာ **ဒသ အနုဿတိယော** နာမ။

၉. မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာ စေတိ ဣမာ **စတဿော အပ္ပမညာယော** နာမ, ဗြဟ္မဝိဟာရောတိ စ ပဝုစ္စတိ။

၁၀. အာဟာရေပဋိကူလသညာ **ဧကာ သညာ** နာမ။

၁၁. စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ **ဧကံ ဝဝတ္ထာနံ** နာမ။

၁၂. အာကာသာနဉ္စာယတနာဒယော **စတ္တာရော အာရုပ္ပာ** နာမာတိ သဗ္ဗထာပိ သမထနိဒ္ဒေသေ စတ္တာလီသ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ ဘဝန္တိ။

သပ္ပာယဘေဒေါ

၁၃. စရိတာသု ပန ဒသ အသုဘာ ကာယဂတာသတိသင်္ခါတာ ကောဋ္ဌာသဘာဝနာ စ ရာဂစရိတဿ သပ္ပာယာ။

၁၄. စတဿော အပ္ပမညာယော နီလာဒီနိ စ စတ္တာရိ ကသိဏာနိ ဒေသစရိတဿ။

၁၅. အာနာပာနံ မောဟစရိတဿ ဝိတက္ကစရိတဿ စ,

၁၆. ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒယော ဆ သဒ္ဓါစရိတဿ။

၁၇. မရဏဉပသမသညာဝဝတ္ထာနာနိ ဗုဒ္ဓိစရိတဿ။

၁၈. သေသာနိ ပန သဗ္ဗာနိပိ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ သဗ္ဗေသမ္ပိ သပ္ပာယာနိ, တတ္ထာပိ ကသိဏေသု ပုထုလံ မောဟစရိတဿ, ခုဒ္ဒကံ ဝိတက္ကစရိတဿေဝါတိ။

အယမေတ္ထ သပ္ပာယဘေဒော။

ဘာဝနာဘေဒော

၁၉. **ဘာဝနာသု** သဗ္ဗတ္ထာပိ ပရိကမ္မဘာဝနာ လဗ္ဘတေဝ, ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒီသု အဋ္ဌသု သညာဝဝတ္ထာနေသု စာတိ ဒသသုကမ္မဋ္ဌာနေသု ဉပစာရဘာဝနာဝ သမ္ပဇ္ဇတိ, နတ္ထိ အပ္ပနာ။

၂၀. သေသေသု ပန သမတိံသကမ္မဋ္ဌာနေသု အပ္ပနာဘာဝနာပိ သမ္ပဇ္ဇတိ။

၂၁. တတ္ထာပိ ဒသ ကသိဏာနိ အာနာပာနဉ္စ ပဉ္စကဇ္ဈာနိကာနိ။

၂၂. ဒသ အသုဘာ ကာယဂတာသတိ စ ပဌမဇ္ဈာနိကာ။

၂၃. မေတ္တာဒယော တယော စတုက္ကဇ္ဈာနိကာ။

၂၄. ဉပေက္ခာ ပဉ္စမဇ္ဈာနိကာတိ ဆဗ္ဗီသတိ ရူပါဝစရဇ္ဈာနိကာနိ ကမ္မဋ္ဌာနာနိ။

၂၅. စတ္တာရော ပန အာရုပ္ပာ အာရုပ္ပဇ္ဈာနိကာတိ။

အယမေတ္ထ ဘာဝနာဘေဒော။

ဂေါစရဘေဒော

၂၆. **နိမိတ္တေသု** ပန ပရိကမ္မနိမိတ္တံ ဉဂ္ဂဟနိမိတ္တဉ္စ သဗ္ဗတ္ထာပိ ယထာရဟံ ပရိယာယေန လဗ္ဘန္တေဝ။

၂၇. ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ပန ကသိဏာသုဘကောဋ္ဌာသအာနာပာနေသွေဝ လဗ္ဘတိ, တတ္ထ ဟိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တမာရဗ္ဘ ဉပစာရသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိ စ ပဝတ္တန္တိ။

၂၈. ကထံ? အာဒိကမ္မိကဿ ဟိ ပထဝီမဏ္ဍလာဒီသု နိမိတ္တံ ဉဂ္ဂဏှန္တဿ တမာရမ္မဏံ ပရိကမ္မနိမိတ္တန္တိ ပဝုစ္စတိ, သာ စ ဘာဝနာ ပရိကမ္မဘာဝနာ နာမ။

၂၉. ယဒါ ပန တံ နိမိတ္တံ စိတ္တေန သမုဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ, စက္ခုနာ ပဿန္တဿေဝ မနောဒွါရဿ အာပာထမာဂတံ, တဒါ တမေဝါရမ္မဏံ ဉဂ္ဂဟနိမိတ္တံ နာမ, သာ စ ဘာဝနာ သမာဓိယတိ။

၃၀. တထာ သမာဟိတဿ ပနေတဿ တတော ပရံ တသ္မိံ ဉဂ္ဂဟနိမိတ္တေ ပရိကမ္မသမာဓိနာ ဘာဝနမနုယုဉ္ဇန္တဿ ယဒါ တပ္ပဋိဘာဂံ ဝတ္ထုဓမ္မဝိမုစ္စိတံ ပညတ္တိသင်္ခါတံ ဘာဝနာမယမာရမ္မဏံ စိတ္တေ သန္နိသန္နံ သမပ္ပိတံ

ဟောတိ, တအ တံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ သမုပ္ပန္နန္တိ ပဝုစ္စတိ။

၃၁. တတော ပဌာယ ပရိပန္ထဝိပ္ပဟီနာ ကာမာဝစရသမာဓိသင်္ခာတာ ဥပစာရဘာဝနာ နိပ္ဖန္နာ နာမ ဟောတိ။

၃၂. တတော ပရံ တမေဝ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ ဥပစာရသမာဓိနာ သမာသေဝန္တဿ ရူပါဝစရပဌမဇ္ဈာနမပ္ပေတိ။

၃၃. တတော ပရံ တမေဝ ပဌမဇ္ဈာနံ အာဝဇ္ဇနံ သမာပဇ္ဇနံ အဓိဋ္ဌာနံ ဝုဋ္ဌာနံ ပစ္စဝေက္ခဏာ စေတိ ဣမာဟိ ပဉ္စ ဟိ ဝသိတာဟိ ဝသီဘူတံ ကတွာ ဝိတက္ကာဒိကမောဠာရိကင်္ဂံ ပဟာနာယ ဝိစာရာဒိသုခုမင်္ဂုပ္ပတ္တိယာ ပဒဟတော ယထာက္ကမံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒယော ယထာရဟမပ္ပေန္တိ။

၃၄. ဣစ္စေဝံ ပထဝီကသိဏာဒီသု ဒွါဝီသတိကမ္မဋ္ဌာနေသု ပဋိဘာဂနိမိတ္တမုပလဗ္ဘတိ။

၃၅. အဝသေသေသု ပန အပ္ပမညာ သတ္တပညတ္တိယံ ပဝတ္တန္တိ။

၃၆. အာကာသဝဇ္ဇိတကသိဏေသု ပန ယံ ကိဉ္စိ ကသိဏံ ဥဂ္ဃာဋေတွာ လဒ္ဓမာကာသံ အနန္တဝသေန ပရိကမ္မံ ကရောန္တဿ ပဌမာရုပ္ပမပ္ပေတိ။

၃၇. တမေဝ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏံ အနန္တဝသေန ပရိကမ္မံ ကရောန္တဿ ဒုတိယာရုပ္ပမပ္ပေတိ။

၃၈. တမေဝ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏာဘာဝံ ပန "နတ္ထိ ကိဉ္စိ"တိ ပရိကမ္မံ ကရောန္တဿ တတိယာရုပ္ပမပ္ပေတိ။

၃၉. တတိယာရုပ္ပံ "သန္တမေတံ, ပဏီတမေတ"န္တိ ပရိကမ္မံ ကရောန္တဿ စတုတ္ထာရုပ္ပမပ္ပေတိ။

၄၀. အဝသေသေသု စ ဒသသု ကမ္မဋ္ဌာနေသု ဗုဒ္ဓဂုဏာဒိကမာရမ္မဏမာရဗ္ဘ ပရိကမ္မံ ကတွာ တသ္မိံ နိမိတ္တေ သာဓုကမုဂ္ဂဟိတေ တတ္ထေဝ ပရိကမ္မဉ္စ သမာဓိယတိ, ဥပစာရော စ သမ္ပဇ္ဇတိ။

၄၁. အဘိညာဝသေန ပဝတ္တမာနံ ပန ရူပါဝစရပဉ္စမဇ္ဈာနံ အဘိညာပါဒကပဉ္စမဇ္ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ အဓိဋ္ဌေယျာဒိကမာဝဇ္ဇေတွာ ပရိကမ္မံ ကရောန္တဿ ရူပါဒီသု အာရမ္မဏေသု ယထာရဟမပ္ပေတိ။

၄၂. အဘိညာ စ နာမ –

ဣဒ္ဓိဝိဓံ ဒိဗ္ဗသောတံ၊ ပရစိတ္တဝိဇာနနာ။
ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ၊ ဒိဗ္ဗစက္ခူတိ ပဉ္စဓာ။

အယမေတ္ထ ဂောစရဘေဒော။

နိဋ္ဌိတော စ သမထကမ္မဋ္ဌာနနယော။

ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနံ

ဝိသုဒ္ဓိဘေဒော

၄၃. **ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနေ** ပန သီလဝိသုဒ္ဓိ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ စေတိ သတ္တဝိဓေန ဝိသုဒ္ဓိသင်္ဂဟော။

၄၄. အနိစ္စလက္ခဏံ ဒုက္ခလက္ခဏံ အနတ္တလက္ခဏဉ္စေတိ တီဏိ လက္ခဏာနိ။

၄၅. အနိစ္စာနုပဿနာ ဒုက္ခာနုပဿနာ အနတ္တာနုပဿနာ စေတိ တိဿော အနုပဿနာ။

၄၆. သမ္မသနဉာဏံ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ဘင်္ဂဉာဏံ ဘယဉာဏံ အာဒီနဝဉာဏံ နိဗ္ဗိဒါဉာဏံ မုစ္စိတုကမျတာဉာဏံ ပဋိသင်္ခါဉာဏံ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ အနုလောမဉာဏဉ္စေတိ ဒသ ဝိပဿနာဉာဏာနိ။

၄၇. သုညတော ဝိမောက္ခော, အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခော, အပ္ပဏိဟိတော ဝိမောက္ခော စေတိ တယော ဝိမောက္ခာ။

၄၈. သုညတာနုပဿနာ အနိမိတ္တာနုပဿနာ အပ္ပဏိဟိတာနုပဿနာ စေတိ တီဏိ ဝိမောက္ခမုခါနိ စ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၄၉. ကထံ ? ပာတိမောက္ခသံဝရသီလံ ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိသီလံ ပစ္စယသန္နိဿိတသီလဉ္စေတိ စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလံ **သီလဝိသုဒ္ဓိ** နာမ။

၅၀. ဥပစာရသမာဓိ အပ္ပနာသမာဓိ စေတိ ဒုဝိဓောပိ သမာဓိ **စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ** နာမ။

၅၁. လက္ခဏရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနဝသေန နာမရူပ ပရိဂ္ဂဟော **ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ** နာမ။

၅၂. တေသမေဝ စ နာမရူပာနံ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော **ကင်္ခာဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ** နာမ။

၅၃. တတော ပရံ ပန တထာပရိဂ္ဂဟိတေသု သပ္ပစ္စယေသု တေဘူမကသင်္ခါရေသု အတီတာဒိဘေဒဘိန္နေသု ခန္ဓာဒိနယမာရဗ္ဘ ကလာပဝသေန သင်္ခိပိတွာ "အနိစ္စံ ခယဋ္ဌေန, ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန, အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန"တိ အဒ္ဓာနဝသေန သန္တတိဝသေန ခဏဝသေန တ သမ္မသနဉာဏေန လက္ခဏတ္တယံ သမ္မသန္တဿ တေသွေဝ ပစ္စယဝသေန ခဏဝသေန စ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏေန ဥဒယဗ္ဗယံ သမနုပဿန္တဿ စ –

"ဩဘာသော ပီတိ ပဿဒ္ဓိ၊ အဓိမောက္ခော စ ပဂ္ဂဟော။
သုခံ ဉာဏမုပဋ္ဌာနမုပေက္ခာ စ နိကန္တိ စေ"တိ။ –

ဩဘာသာဒိဝိပဿနုပက္ကိလေသပရိပန္ထပရိဂ္ဂဟဝသေန မဂ္ဂါမဂ္ဂလက္ခဏဝဝတ္ထာနံ **မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ** နာမ။

၅၄. တထာ ပရိပန္ထဝိမုတ္တဿ ပန တဿ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏတော ပဋ္ဌာယ ယာ တနုလောမာ တိလက္ခဏံ ဝိပဿနာပရမ္ပရာယ ပဋိပဇ္ဇန္တဿ နဝ ဝိပဿနာဉာဏာနိ **ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ** နာမ။

၅၅. တဿေဝံ ပဋိပဇ္ဇန္တဿ ပန ဝိပဿနာပရိပါကမာဂမ္မ "ဣဒါနိ အပ္ပနာ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ"တိ ဘဝင်္ဂံ ဝောစ္ဆိန္ဒိတွာ ဥပ္ပန္နမနောဒွါရာဝဇ္ဇနာနန္တရံ ဒွေ တီဏိ ဝိပဿနာစိတ္တာနိ ယံ ကိဉ္စိ အနိစ္စာဒိလက္ခဏမာရဗ္ဘ ပရိကမ္မောပစာရာနုလောမနာမေန ပဝတ္တန္တိ။

၅၆. ယာ သိခါပ္ပတ္တာ, သာ သာနုလောမာ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာတိ စ ပဝုစ္စတိ။

၅၇. တတော ပရံ ဂောတြဘုစိတ္တံ နိဗ္ဗာနမာလမ္ဗိတွာ ပုထုဇ္ဇနဂေါတ္တမဘိဘဝန္တံ, အရိယဂေါတ္တမဘိသမ္ဘောန္တဉ္စ ပဝတ္တတိ။

၅၈. တဿာနန္တရမေဝ မဂ္ဂေါ ဒုက္ခသစ္စံ ပရိဇာနန္တော သမုဒယသစ္စံ ပဇဟန္တော, နိရောဓသစ္စံ သစ္ဆိကရောန္တော, မဂ္ဂသစ္စံ ဘာဝနာဝသေန အပ္ပနာဝီထိမောတရတိ။

၅၉. တတော ပရံ ဒွေဝ တီဏိ ဖလစိတ္တာနိ ပဝတ္တိတွာ ဘဝင်္ဂဟတော ၀ ဟောတိ, ပုန ဘဝင်္ဂံ ဝေါစ္ဆိန္ဒိတွာ ပ စ္စဝေက္ခဏဉာဏာနိ ပဝတ္တန္တိ။

၆၀. မဂ္ဂံ ဖလဉ္စ နိဗ္ဗာနံ, ပစ္စဝေက္ခတိ ပဏ္ဍိတော။

ဟီနေ ကိလေသေ သေသေ စ၊ ပစ္စဝေက္ခတိ ဝါန ဝါ။

ဆဗ္ဗိသုဒ္ဓိကမေနေဝ၊ ဘာဝေတဗ္ဗော စတုဗ္ဗိဓော။
ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၊ နာမ မဂ္ဂေါ ပဝုစ္စတိ။

အယမေတ္ထ ဝိသုဒ္ဓိဘေဒော။

ဝိမောက္ခဘေဒော

၆၁. တတ္ထ အနတ္တာနုပဿနာ အတ္တာဘိနိဝေသံ မုဉ္စန္တီ သုညတာနုပဿနာ နာမ ဝိမောက္ခမုခံ ဟောတိ။

၆၂. အနိစ္စာနုပဿနာ ဝိပလ္လာသနိမိတ္တံ မုဉ္စန္တီ အနိမိတ္တာနုပဿနာ နာမ။

၆၃. ဒုက္ခာနုပဿနာ တဏှာပဏိဓိံ မုဉ္စန္တီ အပ္ပဏိဟိတာနုပဿနာ နာမ။

၆၄. တသ္မာ ယဒိ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ အနတ္တတော ဝိပဿတိ, သုညတော ဝိမောက္ခော နာမ ဟောတိ မဂ္ဂေါ။

၆၅. ယဒိ အနိစ္စတော ဝိပဿတိ, အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခော နာမ။

၆၆. ယဒိ ဒုက္ခတော ဝိပဿတိ, အပ္ပဏိဟိတော ဝိမောက္ခော နာမာတိ စ မဂ္ဂေါ ဝိပဿနာဂမနဝသေန တီဏိ နာမာနိ လဘတိ, တထာ ဖလဉ္စ မဂ္ဂါဂမနဝသေန မဂ္ဂဝီထိယံ။

၆၇. ဖလသမာပတ္တိဝီထိယံ ပန ယထာဝုတ္တနယေန ဝိပဿန္တာနံ ယထာသကဖလမုပ္ပဇ္ဇမာနမ္ပိ ဝိပဿနာဂမန ဝသေနေဝ သုညတာဒိဝိမောက္ခောတိ စ ပဝုစ္စတိ, အာရမ္မဏဝသေန ပန သရသဝသေန စ နာမတ္တယံ သဗ္ဗတ္ထ သဗ္ဗေ သမ္ပိ သမမေဝ စ။

အယမေတ္ထ ဝိမောက္ခဘေဒော။

ပုဂ္ဂလဘေဒော

၆၈. ဧတ္ထ ပန သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာပဟာနေန ပဟီနာပါယဂမနော သတ္တက္ခတ္တုပရ မော **သောတာပန္နော** နာမ ဟောတိ။

၆၉. သကဒာဂါမိမဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ ရာဂဒေါသမောဟာနံ တနုကရတ္တာ **သကဒာဂါမီ** နာမ ဟောတိ သကိံဒေဝ ဣမံ လောကံ အာဂန္တွာ။

၇၀. အနာဂါမိမဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ ကာမရာဂဗျာပါဒါနမနဝသေသပ္ပဟာနေန **အနာဂါမီ** နာမ ဟောတိ အနာဂန္တွာ ဣတ္ထတ္တံ။

၇၁. အရဟတ္တမဂ္ဂံ ဘာဝေတွာ အနဝသေသကိလေသပ္ပဟာနေန **အရဟာ** နာမ ဟောတိ ခီဏာသဝေါ လောကေ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျောတိ။

အယမေတ္ထ ပုဂ္ဂလဘေအော။

သမာပတ္တိဘေအော

၇၂. **ဖလသမာပတ္တိဝီထိယံ** ပနေတ္ထ သဗ္ဗေသမ္ပိ ယထာသကဖလဝသေန သာဓာရဏာ၀။

၇၃. **နိရောဓသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနံ** ပန အနာကမိနဉ္စေ၀ အရဟန္တာနဉ္စ လဗ္ဘတိ, တတ္ထ ယထာက္ကမံ ပဌမဇ္ဈာနာဒိမဟဂ္ဂတသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ တတ္ထ ဂတေ သင်္ခါရဓမ္မေ တတ္ထ တတ္ထေ၀ ဝိပဿန္တော ယာ၀ အာကိဉ္စညာယတနံ ဂန္တွာ တတော ပရံ အဓိဋ္ဌေယျာဒိကံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ ကတွာ နေ၀သညာနာသညာယတနံ သမာပဇ္ဇတိ, တဿ ဒွိန္နံ အပ္ပနာဇ၀နာနံ ပရတော ဝေါစ္ဆိဇ္ဇတိ စိတ္တသန္တတိ, တတော နိရောဓသမာပန္နော နာမ ဟောတိ။

၇၄. ဝုဋ္ဌာနကာလေ ပန အနာကမိနော အနာကမိဖလစိတ္တံ, အရဟတော အရဟတ္တဖလစိတ္တံ ဧကတရမေ၀ ပ၀တ္တိတွာ ဘဝင်္ဂပါတော ဟောတိ, တတော ပရံ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ ပဝတ္တတိ။

အယမေတ္ထ သမာပတ္တိဘေအော။

နိဋ္ဌိတော စ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနနယော။

ဥယျောဇနံ

၇၅. ဘာဝေတဗ္ဗံ ပနိစ္စေဝံ, ဘာဝနာဒွ၀ယမုတ္တမံ။

ပဋိပတ္တိရသဿာဒံ၊ ပတ္ထယန္တေန သာသနေတိ။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟေ ကမ္မဋ္ဌာနသင်္ဂဟဝိဘာဂေ နာမ

န၀မော ပရိစ္ဆေအော။

နိဂမနံ

(က) စာရိတ္တသောဘိတဝိသာလကုလောဒယေန ၊
သဒ္ဓါဘိဝုမုပရိသုဒ္ဓဂုဏောဒယေန။
နမ္ဗ ဝှယေန ပဏိဓာယ ပရာနုကမ္ပံ၊
ယံ ပတ္ထိတံ ပကရဏံ ပရိနိဋ္ဌိတံ တံ။

(ခ) ပုညေန တေန ဝိပုလေန တု **မူလသောမံ**။
ဓညာဓိတသမုဒိတောဒိတမာယုကန္တံ။
ပညာ၀ဒာတဂုဏသောဘိတလဇ္ဇိဘိက္ခူ။
မညန္တု ပုညဝိဘဝေဒယမင်္ဂလာယ။

ဣတိ အနုရုဒ္ဓါစရိယေန ရစိတံ

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ နာမ ပကရဏံ။

။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီဋီကာ

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

(က) ဝိသုဒ္ဓကရုဏာဉာဏံ ၊ ဗုဒ္ဓံ သမ္ဗုဒ္ဓပူဇိတံ။
ဓမ္မံ သဒ္ဓမ္မသမ္ဘူတံ၊ နတွာ သံဃံ နိရင်္ဂဏံ။

(ခ) သာရိပုတ္တံ မဟာထေရံ၊ ပရိယတ္တိဝိသာရဒံ။
ဝန္ဒိတွာ သိရသာ ဓီရံ၊ ဂရုံ ကရဝဘာဇနံ။

(ဂ) ဝဏ္ဏယိဿံ သမာသေန၊ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ။
အာဘိဓမ္မိကဘိက္ခူနံ၊ ပရံ ပီတိဝိဝဍ္ဎနံ။

(ဃ) ပောရာဏေဟိ အနေကာပိ၊ ကတာ ယာ ပန ဝဏ္ဏနာ။
န တာဟိ သက္ကာ သဗ္ဗတ္ထ၊ အတ္ထော ဝိညာတဝေ ကွစိ။

(င) တသ္မာ လီနပဒာနေတ္ထ၊ သာဓိပ္ပာယမဟာပယံ။
ဝိဘာဝေန္တော သမာသေန၊ ရစယိဿာမိ ဝဏ္ဏနံ္တိ။

ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ

၁. ပရမဝိစိတ္တနယသမန္နာဂတံ သကသမယသမယန္တရဂဟနဝိဂ္ဂဟဏသမတ္ထံ သုဝိမလဝိပုလပညာဝေယျတ္တိယဇနနံ ပကရဏမိဒမာရဘန္တောယမာစရိယော ပဌမံ တာဝ ရတနတ္တယပဏာမာဘိဓေယျ ကရဏပ္ပကာရပကရဏာဘိဓာနပယောဇနာနိ ဒဿေတုံ **"သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ"** န္တျာဒိမာဟ။

ဧတ္ထ ဟိ "သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ။ပေ။ အဘိတဒိယာ"တိ ဣမိနာ **ရတနတ္တယပဏာမော** ဝုတ္တော, အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ"န္တိ ဧတေန **အဘိဓေယျကရဏပ္ပကာရပကရဏာဘိဓာနာနိ** အဘိဓမ္မတ္ထာနံ ဣဓ သင်္ဂဟေတဗ္ဗဘာဝဒဿနေန တေသံ ဣမိနာ သမုဒိတေန ပဋိပာဒေတဗ္ဗဘာဝဒီပနတော, ဧတ္ထ သင်္ဂယှတိ ကထနာကာရဒီပနတော, အတ္ထာနုဂတသမညာပရိဒီပနတော စ။ **ပယောဇနံ** ပန သင်္ဂဟပဒေန သာမတ္ထိယတော ဒဿိတမေဝ အဘိဓမ္မတ္ထာနံ ဧတ္ထ သင်္ဂဟေ သတိ တဒုဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဒိဝသေန တေသံ သရူပာဝဗောဓဿ, တမ္မူလိကာယ စ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကတ္ထသိဒ္ဓိယာ အနာယာသေန သံသိဇ္ဈနတော။

တတ္ထ ရတနတ္တယပဏာမပ္ပယောဇနံ တာဝ ဗဟုဓာ ပပဉ္စေန္တိ အာစရိယာ, ဝိသေသတော ပန အန္တရာယနိဝာရဏံ ပစ္စာသီသန္တိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ သင်္ဂဟကာရေဟိ "တဿာနုဘာဝေန ဟတန္တရာယော"တိ (ဟရာ. အဋ္ဌ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာ)။ ရတနတ္တယပဏာမော ဟိ အတ္ထတော ပဏာမကိရိယာဘိနိပ္ဖာဒိကာ ကုသလစေတနာ, သာ စ ဝန္ဒနေယျဝန္ဒကာနံ ခေတ္တဇ္ဈာသယသမ္ပဒာဟိ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယဘူတာ ယထာလဒ္ဓသမ္ပတ္တိနိမိတ္တကဿ ကမ္မဿ အနုဗလပ္ပဒာနဝသေန တန္နိဗ္ဗတ္တိတဝိပါကသန္တတိယာ အန္တရာယကရာနိ ဥပပီဠကဥပစ္ဆေဒကကမ္မာနိ ပဋိဗာဟိတွာ တန္နိဒာနာနံ ယထာဓိပ္ပေတသိဒ္ဓိဝိဗန္ဓကာနံ ရောကဒိအန္တရာယာနမပ္ပဝတ္တိံ သာဓေတိ။ တသ္မာ ပကရဏာရမ္ဘေ ရတနတ္တယပဏာမကရဏံ ယထာရဒ္ဓပကရဏဿ အနန္တရာယေန ပရိသမာပနတ္ထဉ္စေဝ သောတူနဉ္စ ဝန္ဒနာပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ပဋိပတ္တိယာ အနန္တရာယေန ဥဂ္ဂဟဏဓာရဏာဒိသံသိဇ္ဈနတ္ထဉ္စ။ အဘိဓေယျကထနံ ပန ဝိဒိတာဘိဓေယျဿေဝ ဂန္ထဿ ဝိညူဟိ ဥဂ္ဂဟဏာဒိဝသေန ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗဘာဝတော။ ကရဏပ္ပကာရပ္ပယောဇနသန္ဒဿနာနိ စ သောတုဇနသမုဿာဟဇနနတ္ထံ။ အဘိဓာနကထနံ ပန ဝောဟာရသုခတ္ထန္တိ အယမေတ္ထ **သမုဒာယတ္ထော** ။

အယံ ပန **အဝယဝတ္ထော** – သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ အတုလံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ အဘိတဒိယ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ ဘာသိဿံ သန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

တတ္ထ သမ္မာ သာမဉ္စ သဗ္ဗဓမ္မေ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါတိ **သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓေါ,** ဘဂဝါ။ သော ဟိ သင်္ခတာသင်္ခတဘေဒံ သကလမ္ပိ ဓမ္မဇာတံ ယာထာဝသရသလက္ခဏပဋိဝေဓဝသေန သမ္မာ သယံ ဝိစိတောပစိတပာရမိတာသမ္ဘူတေန သယမ္ဘုဉာဏေန သာမံ ဗုဇ္ဈိ အညာသိ။ ယထာဟ ''သယံ အဘိညာယ ကမုဒ္ဒိသေယျ''န္တိ (မဟာဝ. ၁၁; မ. နိ. ၁.၂၈၅; ၂.၃၄၁; ဓ. ပ. ၃၅၃), အထ ဝါ ဗုဓဓာတုဿ ဇာဂရဏဝိကသနတ္ထေသုပိ ပဝတ္တနတော သမ္မာ သာမဉ္စ ပဋိဗုဒ္ဓေါ အန ညပဋိဗောဓိတော ဟုတွာ သယမေဝ သဝါသနသမ္မောဟနိဒ္ဒာယ အစ္စန္တံ ဝိဂတော, ဒိနကရကိရဏသမာဂမေန ပရမရုစိရသိရိသောဘဂ္ဂပ္ပတ္တိယာ ဝိကသိတမိဝ ပဒုမံ အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏသမာဂမေန အပရိမိတဂုဏဂဏာလင်္ကတသဗ္ဗညုတဉာဏပ္ပတ္တိယာ သမ္မာ သယမေဝ ဝိကသိတော ဝိကာသမနုပ္ပတ္တောတ္ယတ္ထော။ ယထာဝုတ္တဝစနတ္ထယောဂေပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသဒ္ဒဿ ဘဂဝတိ သမညာဝသေန ပဝတ္တတ္တာ ''အတုလ''န္တိ ဣမိနာ ဝိသေသေတိ။ တုလာယ သမ္မိတော တုလျော, သော ယေဝ တုလော ယကာရလောပဝသေန။ အထ ဝါ သမ္မိတတ္ထေ အကာရပစ္စယဝသေန တုလာယ သမ္မိတော တုလော, န တုလော **အတုလော,** သီလာဒီဟိ ဂုဏေဟိ ကေနစိ အသဒိသော, နတ္ထိ ဧတဿ ဝါ တုလော သဒိသောတိ **အတုလော** သဒေဝကေ လောကေ အဂ္ဂပုဂ္ဂလဘာဝတော။ ယထာဟ ''ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ အပဒါ ဝါ ဒွိပဒါ ဝါ စတုပ္ပဒါ ဝါ။ပေ။ တထာဂတော တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ''တိအာဒိ (အ. နိ. ၄.၃၄; ၅.၃၂; ဣတိဝု. ၉၀)။

ဧတ္တာဝတာ စ ဟေတုဖလသတ္တုပကာရသမ္ပဒါဝသေန တီဟာကာရေဟိ ဘဂဝတော ထောမနာ ကတာ ဟောတိ။ တတ္ထ **ဟေတုသမ္ပဒါ** နာမ မဟာကရုဏာသမာယောဂေ ဗောဓိသမ္ဘာရသမ္ဘရဏဉ္စ ။ **ဖလသမ္ပဒါ** ပန ဉာဏပဟာန အာနုဘာဝရူပကာယသမ္ပဒါဝသေန စတုဗ္ဗိဓာ။ တတ္ထ သဗ္ဗညုတညာဏပဒဋ္ဌာနံ မဂ္ဂဉာဏံ, တမ္မူလကာနိ စ ဒသဗလာဒိဉာဏာနိ **ဉာဏသမ္ပဒါ** ။ သဝါသနသကလသံကိလေသာနမစ္စန္တမနုပ္ပာဒဓမ္မတာပာဒနံ **ပဟာနသမ္ပဒါ** ။ ယထိစ္ဆိတနိပ္ဖာဒနေ အာဓိပစ္စံ **အာနုဘာဝသမ္ပဒါ** ။ သကလလောကနယနာဘိသေကဘူတာ ပန လက္ခဏာနုဗျဉ္ဇနပဋိမဏ္ဍိတာ အတ္တဘာဝသမ္ပတ္တိ **ရူပကာယသမ္ပဒါ** နာမ။ **သတ္တုပကာရော** ပန အာသယပယောဂဝသေန ဒုဝိဓော။ တတ္ထ ဒေဝဒတ္တာဒီသု ဝိရောဓိသတ္တေသုပိ နိစ္စံ ဟိတဇ္ဈာသယတာ, အပရိပာကဂတိန္ဒြိယာနံ ဣန္ဒြိယပရိပာကကာလာဂမနဉ္စ **အာသယော** နာမ။ တဒညသတ္တာနံ ပန လာဘသက္ကာရာဒိနိရပေက္ခစိတ္တဿ ယာနတ္တယမုခေန သဗ္ဗဒုက္ခနိယျာနိက ဓမ္မဒေသနာ **ပယောဂေါ** နာမ။

တတ္ထ ပုရိမာ ဒွေ ဖလသမ္ပဒါ ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ''န္တိ ဣမိနာ ဒဿိတာ, ဣတရာ ပန ဒွေ, တထာ သတ္တုပကာရသမ္ပဒါ စ ''အတုလ''န္တိ ဧတေန, တဒုဘယဘူတာ ပန ဟေတုသမ္ပဒါ ဒွီဟိပိ သာမတ္ထိယတော ဒဿိတာ တထာဝိဓဟေတုဖ္ပတ္တိရေဟိတေန တဒုဘယသမ္ပတ္တီနမသမ္ဘဝတော, အဟေတုကတ္တေ စ သဗ္ဗတ္ထ တာသံ သမ္ဘဝပ္ပသင်္ဂတော။

တဒေဝံ တိဝိဓာဝတ္ထာသင်္ဂဟိတထောမနာပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဗုဒ္ဓရတနံ ဝန္ဒိတွာ ဣဒါနိ သေသရတနာနမ္ပိ ပဏာမမာရဘန္တော အာဟ **''သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမ''** န္တိ။ ဂုဏီဘူတာနမ္ပိ ဟိ ဓမ္မသံဃာနံ အဘိတဒေတဗ္ဗဘာဝေ သဟယောဂေန ဝိညာယတိ ယထာ ''သပုတ္တဒါရော အာဂတော''တိ ပုတ္တဒါရဿာပိ အာဂမန''န္တိ။

တတ္ထ အတ္တာနံ ဓာရေန္တေ စတူသု အပာယေသု, ဝဋ္ဋဒုက္ခေသု စ အပတမာနေ ကတွာ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော, စ တုမဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနဝသေန နဝဝိဓော, ပရိယတ္တိယာ သဟ ဒသဝိဓော ဝါ ဓမ္မော။ ဓာရဏဉ္စ ပနေတဿ အပာယာဒိနိဗ္ဗတ္တကကိလေသဝိဒ္ဓံသနံ, တံ အရိယမဂ္ဂဿ ကိလေသသမုစ္ဆေဒကဘာဝတော, နိဗ္ဗာနဿ စ အာရမ္မဏဘာဝေန တဿ တဒတ္ထသိဒ္ဓိဟေတုတာယ နိပ္ပရိယာယတော လဗ္ဘတိ, ဖလဿ ပန ကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘနဝသေန မဂ္ဂါနုကူလပ္ပဝတ္တိတော, ပရိယတ္တိယာ စ တဒဓိဂမဟေတုတာယာတိ ဥဘိန္နမ္ပိ ပရိယာယတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သတံ သပ္ပုရိသာနံ အရိယပုဂ္ဂလာနံ, သန္တော ဝါ သံဝိဇ္ဇမာနော န တိတ္ထိယပရိကပ္ပိတော အတ္တာ ဝိယ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနော သန္တော ဝါ ပသတ္ထော သွာက္ခာတတာဒိဂုဏယောဂတော န ဗာဟိရကဓမ္မော ဝိယ ဧကန္တနိန္ဒိတော ဓမ္မောတိ သဒ္ဓမ္မော, ဂဏော စ သော အဋ္ဌန္နံ အရိယပုဂ္ဂလာနံ သမူဟဘာဝတော ဥတ္တမော စ သုပ္ပဋိပန္နတာဒိဂုဏဝိသေသယောဂတော, ဂဏာနံ, ဂဏေသု ဝါ ဒေဝမနုဿာဒိ သမူဟေသု ဥတ္တမော ယထာဝုတ္တဂုဏဝသေနာတိ ဂဏုတ္တမော, သဟ သဒ္ဓမ္မေန, ဂဏုတ္တမေန စာတိ သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမော, တံ **သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ** ။

အဘိတဒိယာတိ ဝိသေသတော ဝဍ္ဎိတ္တ, ဘယလာဘာကုလာစာရာဒိဝိရဟေန သက္ကစ္စံ အာဒရေန ကာယဝစီမနော ဒ္ဒတရေဟိ ဝဍ္ဎိတတပ္တတ္တော။ **ဘာသိဿ** န္တိ ကထေဿာမိ။ နိဗ္ဗတ္တိတပရမတ္ထဘာဝေန အဘိ ဝိသိဋ္ဌာ ဓမ္မာ တ္တောတိအာဒိနာ အဘိဓမ္မော, ဓမ္မသင်္ဂဏီအာဒိသတ္တပကရဏံ အဘိဓမ္မပိဋကံ, တတ္ထ ဝုတ္တာ အတ္ထာ အဘိဓမ္မတ္ထာ, တေ သင်္ဂယှ္ဟန္တိ တ္တေ, တေနာတိ တ **အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ** ။

ပရမတ္ထဓမ္မဝဏ္ဏနာ

၂. ဧဝံ တာဝ ယထာဓိပ္ပေတပ္ပယောဇနနိမိတ္တံ ရတနတ္တယပဏာမာဒိကံ ဝိဓာယ ဣဒါနိ ယေသံ အဘိဓမ္မတ္ထာနံ သင်္ဂဟဏဝသေန ဣဒံ ပကရဏံ ပဋ္ဌပီယတိ, တေ တာဝ သင်္ခေပတော ဥဒ္ဒိသန္တော အာဟ **"တတ္ထ ဝုတ္တာ"** တ္တ ယာဒိ။ **တတ္ထ** တသ္မိံ အဘိဓမ္မေ **သဗ္ဗထာ** ကုသလာဒိဝသေန, ခန္ဓာဒိဝသေန စ **ဝုတ္တာ** အဘိဓမ္မတ္ထာ **ပရမတ္ထတော** သမ္မုတိံ ဌပေတ္တ နိဗ္ဗတ္တိတပရမတ္ထဝသေန **စိတ္တံ** ဝိညာဏက္ခန္ဓော, **စေတသိကံ** ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယံ, ရူပံ ဘူတုပာဒါယဘေဒဘိန္နော ရူပက္ခန္ဓော, **နိဗ္ဗာနံ** မဂ္ဂဖလာနမာရမ္မဏဘူတော အသင်္ခတဓမ္မောတိ ဧဝံ **စတုဓာ** စ တူဟာကာရေဟိ ဌိတာတိ ယောဇနာ။ တတ္ထ ပရမော ဥတ္တမော အဝိပရီတော အတ္ထော, ပရမဿ တ ဥတ္တမဿ ဉာဏဿ အတ္ထော ဂောစရောတိ **ပရမတ္ထော** ။

စိန္တေတီတိ **စိတ္တံ,** အာရမ္မဏံ ဝိဇာနာတီတိ အတ္ထော။ ယထာဟ "ဝိသယဝိဇာနနလက္ခဏံ စိတ္တ"န္တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁ ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရဖဿပဉ္စမကရာသိဝဏ္ဏနာ)။ သတိပိ ဟိ နိဿယသမနန္တရာဒိပစ္စယေန ဝိနာ အာရမ္မဏေန စိ တ္တမုပ္ပဇ္ဇတီတိ တဿ တံလက္ခဏတာ ဝုတ္တာ, တေန နိရာရမ္မဏဝါဒိမတံ ပဋိက္ခိတ္တံ ဟောတိ။ စိန္တေန္တိ တ တေန ကရဏဘူတေန သမ္ပယုတ္တဓမ္မာတိ **စိတ္တံ** ။ အထ တ စိန္တနမတ္တံ **စိတ္တံ** ။ ယထာပစ္စယံ ဟိ ပဝတ္တိမတ္တမေ ဝ ယဒိဒံ သဘာဝဓမ္မော နာမ။ ဧဝဉ္စ ကတွ္တ သဗ္ဗေသမ္ပိ ပရမတ္ထဓမ္မာနံ ဘာဝသာဓနမေဝ နိပ္ပရိယာယတော လဗ္ဘ တိ, ကတ္တုကရဏဝသေန ပန နိဗ္ဗစနံ ပရိယာယကထာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သကသကကိစ္စေသု ဟိ ဓမ္မာနံ အတ္တပ္ပဓာနတာ သမာရောပနေန ကတ္တုဘာဝေ စ, တဒနုကူလဘာဝေန သဟဇာတဓမ္မသမူဟေ ကတ္တုဘာဝသမာရောပနေန ပဋိဟဒေတ ဗ္ဗဓမ္မဿ ကရဏတ္တဉ္စ ပရိယာယတော လဗ္ဘတိ, တထာနိဒ္ဒေသော ပန ဓမ္မသဘာဝဝိနိမုတ္တဿ ကတ္တာဒိနော အဘာဝပရိဒီပနတ္ထန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိစိတ္တကရဏာဒိတောပိ စိတ္တသဒ္ဒတ္ထံ ပပဉ္စေန္တိ။ အယံ ပနေတ္ထ သင်္ဂ ဟော –

> "ဝိစိတ္တကရဏာ စိတ္တံ၊ အတ္တနော စိတ္တတာယ တ။
> စိတံ ကမ္မကိလေသေဟိ၊ စိတံ တာယတိ တ တထာ။
> စိနောတိ အတ္တသန္တာနံ၊ ဝိစိတ္တာရမ္မဏန္တိ စာ"တိ။

စေတသိ ဘဝံ တဒာယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ **စေတသိကံ**။ န ဟိ တံ စိတ္တေန ဝိနာ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏသမတ္ထံ အ သတိ စိတ္တေ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အနုပ္ပဇ္ဇနတော, စိတ္တံ ပန ကေနစိ စေတသိကေန ဝိနာပိ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တတီတိ တံ စေတသိကမေဝ စိတ္တာယတ္တဝုတ္တိကံ နာမ။ တေနာဟ ဘဂဝါ "မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ"တိ (ဓ. ပ. ၁-၂), တေန သု ခါဒီနံ အစေတနတ္တနိစ္စတ္တာဒယော ဝိပ္ပဋိပတ္တိယောပိ ပဋိက္ခိတ္တာ ဟောန္တိ။ စေတသိ နိယုတ္တံ တ **စေတသိ ကံ**။

ရုပ္ပတီတိ **ရူပံ,** သီတုဏှာဒိဝိရောဓိပစ္စယေဟိ ဝိကာရမာပဇ္ဇတိ, အာပာဒီယတီတိ တ အတ္ထော။ တေနာဟ ဘဂ တ "သီတေနပိ ရုပ္ပတိ, ဥဏှေနပိ ရုပ္ပတီ"တျာဒိ (သံ. နိ. ၃.၇၉), ရုပ္ပနဉ္စေတ္ထ သီတာဒိဝိရောဓိပစ္စယသမဝါယေ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိယေဝ။ ယဒိ ဧဝံ အရူပဓမ္မာနမ္ပိ ရူပတေပာရော အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ သီတာဒိဂ္ဂဟဏသာမတ္ထိ ယတော ဝိဘူတတရဿေဝ ရုပ္ပနဿာဓိပ္ပေတတ္တာ။ ဣတရထာ ဟိ "ရုပ္ပတီ"တိ အဝိသေသဝစနေနေဝ ပရိယတ္တ တန္တိ ကိံ သီတာဒိဂ္ဂဟဏေန, တံ ပန သီတာဒိနာ ဖုဋ္ဌဿ ရုပ္ပနံ ဝိဘူတတရံ, တသ္မာ တဒေဝေတ္ထာဓိပ္ပေတန္တိ ဉာ ပနတ္ထံ သီတာဒိဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ ဗြဟ္မလောကေ ရူပတေပာရော, န ဟိ တတ္ထ ဥပဃာတကာ သီတာဒ ယော အတ္ထီတိ? ကိဉ္စာပိ ဥပဃာတကာ နတ္ထိ, အနုဂ္ဂဟကာ ပန အတ္ထိ, တသ္မာ တံဝသေနေတ္ထ ရုပ္ပနံ သမ္ဘဝတီ တိ, အထ တ တံသဘာဝတနတိဝတ္တနတော တတ္ထ ရူပတေပာရောတိ အလမတိပ္ပပဉ္စေန။

ဘတဘာဝံ ဝိနနတော သံသိဗ္ဗနတော တနသင်္ခါတာယ တဏှာဟာယ နိက္ခန္တတ္တာ, နိဗ္ဗာတိ တ ဧတေန ရာဂဂ္ဂိအာဒိ ကောတိ **နိဗ္ဗာနံ** ။

၁. စိတ္တပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ

ဘူမိဘေဒစိတ္တဝဏ္ဏနာ

၃. ဣဒါနိ ယသ္မာ ဝိဘာဂဝန္တာနံ ဓမ္မာနံ သဘာဝဝိဘာဝနံ ဝိဘာဂေန ဝိနာ န ဟောတိ, တသ္မာ ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌာနံ အဘိဓမ္မတ္ထာနံ ဥဒ္ဒေသက္ကမေန ဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ စိတ္တံ တာဝ ဘူမိဇာတိသမ္ပယောဂါဒိဝသေန ဝိဘဇိတွာ နိဒ္ဒိသိတုမာရဘန္တော အာဟ **“တတ္ထ စိတ္တံ တာဝ”** တျာဒိ။ **တာဝ**-သဒ္ဒော ပဌမန္တိ ဧတသ္မိမတ္ထေ။ ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌေသု စတူသု အဘိဓမ္မတ္ထေသု ပဌမံ စိတ္တံ နိဒ္ဒိသီယတီတိ အယဉှေတ္ထ အတ္ထော။ စတ္တာရော ဝိဓာ ပကာရာ အဿာတိ **စတုဗ္ဗိဓံ** ။ ယသ္မာ ပနေတေ စတုဘူမ္မကာ ဓမ္မာ အနုပုဗ္ဗပဏီတာ, တသ္မာ ဟီနုက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌတရတမာနုက္ကမေန ဧတေသံ နိဒ္ဒေသော ကတော။ တတ္ထ ကာမေတီတိ ကာမော, ကာမတဏှာ, သာ ဧတ္ထ အဝစရတိ အာရမ္မဏကရဏဝသေနာတိ **ကာမာဝစရံ**။ ကာမီယတီတိ ဝါ ကာမော, ဧကာဒသဝိဓော ကာမဘဝေါ, တသ္မိံ ယေဘုယျေန အဝစရတီတိ **ကာမာဝစရံ**။ ယေဘုယျေန စရဏဉှိ အဓိပ္ပေတတ္တာ ရူပါရူပဘဝေသု ပဝတ္တဿာပိ ဣမဿ ကာမာဝစရဘာဝေါ ဥပပန္နော ဟောတိ။ ကာမဘဝေယေဝ ဝါ ကာမော ဧတ္ထ အဝစရတီတိ ကာမာဝစရော, တတ္ထ ပဝတ္တမ္ပိ စိတ္တံ နိဿိတေ နိဿယဝေါဟာရေန **ကာမာဝစရံ** “မဉ္စာ ဥက္ကုဋ္ဌိံ ကရောန္တီ”တျာဒီသု ဝိယာတိ အလမတိဝိတ္ထာရကထာယ။ ဟောတိ စေတ္ထ –

“ကာမောဝစရတီတျေတ္ထ၊ ကာမေဝစရတီတိ ဝါ။
ဌာနူပစာရတော ဝါပိ၊ တံ ကာမာဝစရံ ဘဝေ”တိ။

ရူပါရူပါဝစရေသုပိ ဧသေဝ နယော ယထာရဟံ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓသင်္ခါတလောကတော ဥတ္တရတိ အနာသဝဘာဝေနာတိ **လောကုတ္တရံ,** မဂ္ဂစိတ္တံ။ ဖလစိတ္တံ ပန တတော ဥတ္တိဏ္ဏန္တိ **လောကုတ္တရံ** ။ ဥဘယမ္ပိ ဝါ သဟ နိဗ္ဗာနေန လောကတော ဥတ္တရံ အဓိကံ ယထာဝုတ္တဂုဏဝသေနေဝါတိ **လောကုတ္တရံ** ။

ဘူမိဘေဒစိတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အကုသလစိတ္တဝဏ္ဏနာ

၄. ဣမေသု ပန စတူသု စိတ္တေသု ကာမာဝစရစိတ္တဿ ကုသလာကုသလဝိပါကကိရိယဘေဒေန စတုဗ္ဗိဓဘာဝေပိ ပါပါဟေတုကဝဇ္ဇာနံ ဧကူနသဋ္ဌိယာ, ဧကနဝုတိယာ ဝါ စိတ္တာနံ သောဘနနာမေန ဝေါဟာရကရဏတ္ထံ “ပါပါဟေတုကမုတ္တာနိ ‘သောဘနာနီ’တိ ဝုစ္စရေ”တိ ဝက္ခမာနနယဿ အနုရူပတော ပါပါဟေတုကေယေဝ ပဌမံ ဒဿေန္တော, တေသု စ ပါပေသု ဂဟိတပဋိသန္ဓိကဿ သတ္တဿ အာဒိတော ဝီထိစိတ္တဝသေန လောဘသဟဂတစိတ္တုပ္ပါဒါနမေဝ သမ္ဘဝတော တေယေဝ ပဌမံ ဒဿေတွာ တဒနန္တရံ ဒွိဟေတုကဘာဝသာမညေန ဒောမနဿသဟဂတေ, တဒနန္တရံ ဧကဟေတုကေ စ ဒဿေတုံ **“သောမနဿသဟဂတ”** န္တျာဒိနာ လောဘမူလံ တာဝ ဝေဒနာဒိဋ္ဌိသင်္ခါရဘေဒေန အဋ္ဌဓာ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတိ။

တတ္ထ သုန္ဒရံ မနော, တံ ဝါ ဧတဿ အတ္ထီတိ သုမနော, စိတ္တံ, တံသမင်္ဂိပုဂ္ဂလော ဝါ, တဿ ဘာဝေါ တသ္မိံ အဘိဓာနဗုဒ္ဓီနံ ပဝတ္တိဟေတုတာယာတိ သောမနဿံ, မာနသိကသုခဝေဒနာယေတံ အဓိဝစနံ, တေန သဟဂတံ ဧကုပ္ပါဒါဒိဝသေန သံသဋ္ဌံ, တေန သဟ ဧကုပ္ပါဒါဒိဘာဝံ ဂတန္တိ ဝါ **သောမနဿသဟဂတံ** ။ မိစ္ဆာ ပဿတီတိ ဒိဋ္ဌိ။ သာမညဝစနဿာပိ ဟိ အတ္ထပ္ပကရဏာဒိနာ ဝိသေသဝိသယတာ ဟောတီတိ ဣဓ မိစ္ဆာဒဿနမေဝ “ဒိဋ္ဌိ”တိ ဝုစ္စတိ။ ဒိဋ္ဌိယေဝ ဒိဋ္ဌိဂတံ “သင်္ခါရဂတံ ထာမဂတ”န္တျာဒီသု ဝိယ ဂတ-သဒ္ဒဿ တဗ္ဘာဝဝုတ္တိတ္တာ။ ဒွာသဋ္ဌိယာ ဝါ ဒိဋ္ဌီသု ဂတံ အန္တောဂတံ, ဒိဋ္ဌိယာ ဝါ ဂမနမတ္တံ န ဧတ္ထ ဂန္တဗ္ဗော အတ္တာဒိကော ကောစိ အတ္ထီတိ ဒိဋ္ဌိဂတံ, “ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည”န္တိ ပဝတ္တော အတ္တတ္တနိယာဒိအဘိနိဝေသော, တေန သမံ ဧကုပ္ပါဒါဒီဟိ ပကာရေဟိ ယုတ္တန္တိ **ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တံ** ။ သင်္ခရောတီတိ စိတ္တံ တိက္ခဘာဝသင်္ခါတမဏ္ဍနဝိသေသေန သဇ္ဇေတိ, သင်္ခရီယတိ ဝါ တံ ဧတေန ယထာဝုတ္တနယေန သဇ္ဇီယတီတိ သင်္ခါရော, တတ္ထ တတ္ထ ကိစ္စေ သံသီဒမာနဿ စိတ္တ

တဿ္ အနုဗလပ္ပဒါနဝသေန အတ္တနော တ ပရေသံ တ ပဝတ္တပုဗ္ဗပ္ပယောဂေ, သော ပန အတ္တနော ပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဝတ္တေ စိတ္တသန္တာနေ စေဝ ပရသန္တာနေ စ ပဝတ္တတီတိ တန္နိဗ္ဗတ္တိတော စိတ္တဿ တိက္ခဘာဝသင်္ခါတော ဝိသေသော၀ိဓ သင်္ခါရော, သော ယဿ နတ္ထိ တံ အသင်္ခါရံ , တဒေဝ **အသင်္ခါရိကံ** ။ သင်္ခါရေန သဟိတံ **သသင်္ခါရိကံ** ။ တထာ စ ဝဒန္တိ –

"ပုဗ္ဗပ္ပယောဂသမ္ဘူတော၊ ဝိသေသော စိတ္တသမ္ဘဝီ။
သင်္ခါရော တံဝသေနေတ္ထ၊ ဟောတ္ယာသင်္ခါရိကာဒိတာ"တိ။

အထ တ "သသင်္ခါရိကံ အသင်္ခါရိက"န္တိ စေတံ ကေဝလံ သင်္ခါရဿ ဘာဝါဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န တဿ သ သဟပ္ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝါဘာဝတောတိ ဘိန္နသန္တာနပ္ပဝတ္တိနောပိ သင်္ခါရဿ ကြဒမတ္တိတာယ တံဝသေန နိဗ္ဗတ္တံ စိတ္တံ သင်္ခါရော အဿ အတ္ထီတိ **သသင်္ခါရိကံ** "သလောမကော သပက္ခကော"တ္ယာဒီသု ဝိယ သဟ-သဒ္ဒဿ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထပရိဒီပနတော။ တဗ္ဗိပရီတံ ပန တဒဘာဝတော ဝုတ္တနယေန **အသင်္ခါရိကံ** ။ ဒိဋ္ဌိဂတေန ဝိပ္ပယုတ္တံ ဝိသံသင်္ဌန္တိ **ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ္တံ** ။ ဉပပတ္တိတော ယုတ္တိတော ဣက္ခတိ အနုဘဝတိ ဝေဒယမာနာပိ မဇ္ဈတ္တာကာရသဏ္ဌိတိယာတိ ဉပေက္ခာ။ သုခဒုက္ခာနံ တ ဉပေတာ ယုတ္တာ အဝိရုဒ္ဓာ ဣက္ခာ အနုဘဝနန္တိ ဉပေက္ခာ။ သုခဒုက္ခာဝိရောဓိတာယ ဟေသာ တေသံ အနန္တရမ္ပိ ပဝတ္တတိ။ **ဉပေက္ခာသဟဂတ**န္တိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ အညေသုပိ ဖဿာဒီသု သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု ဝိဇ္ဇမာနေသု သောမနဿသဟဂတာဒိဘာဝေဝ ဝုတ္တောတိ? သောမနဿာဒီနမေဝ အသာဓာရဏဘာဝတော။ ဖဿာဒယော ဟိ ကေစိ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏာ, ကေစိ ကုသလာဒိသာဓာရဏာ, မောဟာဒယော စ သဗ္ဗာကုသလသာဓာရဏာတိ န တေဟိ သက္ကာ စိတ္တံ ဝိသေသေတုံ, သောမနဿာဒယော ပန ကတ္ထစိ စိတ္တေ ဟောန္တိ, ကတ္ထစိ န ဟောန္တီတိ ဟာကပ္ပေဝ တံဝသေန စိတ္တဿ ဝိ သေသော။ ကသ္မာ ပနေတေ ကတ္ထစိ ဟောန္တိ, ကတ္ထစိ န ဟောန္တီတိ? ကာရဏဿ သန္နိဟိတာသန္နိဟိတဘာဝ တော။ ကိံ ပန နေသံ ကာရဏန္တိ? ဝုစ္စတေသဘာဝတော, ပရိကပ္ပတော တ ဟိ ဣဋ္ဌာရမ္မဏံ, သောမနဿပဋိသန္ဓိက တာ, အဂမ္ဘီရသဘာဝတာ စ ဣဓ သောမနဿဿ ကာရဏံ, ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏံ, ဉပေက္ခာပဋိသန္ဓိကတာ, ဂမ္ဘီ ရသဘာဝတာ စ ဉပေက္ခာယ, ဒိဋ္ဌိဝိပန္နပုဂ္ဂလသေဝနာ, သဿတုစ္ဆေဒာသယတာ စ ဒိဋ္ဌိယာ, ဗလဝဉတုဘောဇနာဒ ယော ပန ပစ္စယာ အသင်္ခါရိကဘာဝဿာတိ။ တသ္မာ အတ္တနော အနုရူပကာရဏဝသေန နေသံ ဉပ္ပဇ္ဇနတော ကတ္ထစိ စိတ္တေယေဝ သမ္ဘဝတောတိ သက္ကာ ဧတေဟိ စိတ္တဿ ဝိသေသော ပညာပေတုန္တိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ နေသံ သတိပိ မောဟဟေတုကဘာဝေ လောဘသဟဂတဘာဝေ၀ နိဂမနေ ဝုတ္တော။

ဣမေသံ ပန အဋ္ဌန္နမ္ပိ အယမုပ္ပတ္တိက္ကမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယဒါ ဟိ "နတ္ထိ ကာမေသု အာဒီနဝေ"တ္ယာဒိနာ နယေန မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ ပုရက္ခတွာ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော ကာမေ တ ပရိဘုဉ္ဇတိ, ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာဒီနိ တ သာရတော ပစ္စေတိ သဘာဝတိက္ခေနေဝ အနုဿာဟိတေန စိတ္တေန, တဒါ ပဌမံ အကုသလစိတ္တမုပ္ပဇ္ဇတိ။ ယဒါ ပန မန္ဒေန သမုဿာဟိတေန စိတ္တေန, တဒါ ဒုတိယံ။ ယဒါ ပန မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ အပုရက္ခတွာ ကေဝလံ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော မေထုနံ တ သေဝတိ, ပရသမ္ပတ္တိံ တ အဘိဇ္ဈာယတိ, ပရဘဏ္ဍံ တ ဟရတိ သဘာဝတိက္ခေနေဝ အနုဿာဟိတေန စိတ္တေန, တဒါ တတိယံ။ ယဒါ ပန မန္ဒေန သမုဿာဟိတေန စိတ္တေန, တဒါ စတုတ္ထံ။ ယဒါ ပန ကာမာနံ တ အသမ္ပတ္တိံ အာဂမ္မ, အညေသံ တ သောမနဿဟေတူနံ အဘာဝေန စတူသုပိ ဝိကပ္ပေသု သောမနဿရဟိတာ ဟောန္တိ, တဒါ သေသာနိ စတ္တာရိ ဉပေက္ခာသဟဂတာနိ ဉပ္ပဇ္ဇန္တီတိ။ **အဋ္ဌပီ** တိ ပိ-သဒ္ဒေ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော, တေန ဝက္ခမာနနယေန အကုသလကမ္မ ပထေသု နေသံ လဗ္ဘမာနကမ္မပထာနုရူပတော ပဝတ္တိဘေဒံ ကာလဒေသသန္တာနာရမ္မဏာဒိဘေဒေန အနေကဝိဓတမ္ပိ သင် ဂဏှာတိ။

၅. ဒုဋ္ဌု မနော, တံ တ ဧတဿာတိ ဒုမ္မနော, တဿ ဘာဝေ ဒေါမနဿံ, မာနသိကဒုက္ခဝေဒနာယေတံ အဓိဝစနံ, တေန သဟဂတန္တိ **ဒေါမနဿသဟဂတံ** ။ အာရမ္မဏေ ပဋိဟညတီတိ **ပဋိဃော,** ဒေါသော။ စဏ္ဍိက္ကသဘာဝတာယ ဟေသ အာရမ္မဏံ ပဋိဟနန္တော ဝိယ ပဝတ္တတိ။ ဒေါမနဿသဟဂတဿ ဝေဒနာဝသေန အဘေဒေပိ အသာဓာရဏ ဓမ္မဝသေန စိတ္တဿ ဉပလက္ခဏတ္ထံ ဒေါမနဿဂ္ဂဟဏံ, ပဋိဃသမ္ပယုတ္တဘာဝေ ပန ဉဘိန္နံ ဧကန္တသဟစာရိ တာ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒေါမနဿဉ္စေတ္ထ အနိဋ္ဌာရမ္မဏာနုဘဝနလက္ခဏော ဝေဒနာက္ခန္ဓပရိ

ယာပန္နော ဧကော ဓမ္မော, ပဋိဃော စဏ္ဍိက္ကသဘာဝေ သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္နော ဧကော ဓမ္မောတိ အယမေ တေသံ ဝိသေသော။ တ္တေ စ ယံ ကိဉ္စိ အနိဋ္ဌာရမ္မဏံ, နဝဝိဓအာဃာတဝတ္ထူနို စ ဒေါမနဿဿ ကာရဏံ, ပဋိဃ ဿ ကာရဏဥ္စာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒွိန္နံ ပန နေသံ စိတ္တာနံ ဟဏာတိပာတာဒီသု တိက္ခမန္ဒပ္ပဝတ္တိကာလေ ဥပ္ပတ္တိ ဝေ ဒိတဗ္ဗာ။ တ္တောပိ နိဂမနေ ပိ-သဒ္ဒဿ အတ္တော ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၆. သဘာဝံ ဝိစိနန္တော တာယ ကိစ္ဆတိ ကိလမတီတိ ဝိစိကိစ္ဆာ။ အထ တ စိကိစ္ဆိတုံ ဒုက္ကရတာယ ဝိဂတာ စိကိစ္ဆာ ဉာဏပ္ပဋိကာရော ဣမိဿာတိ ဝိစိကိစ္ဆာ, တာယ သမ္ပယုတ္တံ **ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တံ**။ ဥဒ္ဓတဿ ဘာဝေ ဥဒ္ဓစ္စံ။ ဥဒ္ဓစ္စဿ သဗ္ဗာကုသလသာဓာရဏဘာဝေပိ ဣမ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု ပဓာနံ ဟုတွာ ပဝတ္တတီတိ ဣဒမေဝ တေန ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တံ။ ဝေဠ ကတွာ ဓမ္မဒ္ဒေသပာဠိယံ သေသာကုသလေသု ဥဒ္ဓစ္စံ ယေဝာပနကဝသေန ဝုတ္တံ, ဣမ ပန "ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"တိ သရူပေနေဝ ဒေသိတံ။ ဟောန္တိ စေတ္ထ –

"သဗ္ဗာကုသလယုတ္တမ္ပိ, ဥဒ္ဓစ္စံ အန္တမာနသေ။
ဗလဝံ ဣတိ တံယေဝ၊ ဝုတ္တမုဒ္ဓစ္စယောဂတော။

"တေနေဝ ဟိ မုနိန္ဒေန၊ ယေဝာပနကနာမတော။
ဝတွာ သေသေသု တ္တေဝ၊ တံ သရူပေန ဒေသိတ"န္တိ။

ဣမာနိ ပန ဒွေဝ စိတ္တာနိ မူလန္တရဝိရဟတော အတိသမ္မူဠှတာယ, သံသပ္ပနဝိက္ခိပနဝသေန ပဝတ္တဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စသမာယောဂေန စဉ္စလတာယ စ သဗ္ဗတ္ထာပိ ရဇ္ဇနဒုဿနရဟိတာနိ ဥပေက္ခာသဟဂတာနေဝ ပဝတ္တန္တိ, တတောယေဝ စ သဘာဝတိက္ခတာယ ဥဿာဟေတဗ္ဗတာယ အဘာဝတော သင်္ခါရဘေဒေပိ နေသံ နတ္ထိ။ ဟောန္တိ စေတ္ထ –

"မူဠှတ္တာ စေဝ သံသပ္ပ-ဝိက္ခေပ ဧကဟေတုကံ။
သောပေက္ခံ သဗ္ဗအ နော စ, ဘိန္နံ သင်္ခါရဘေဒတော။

"န ဟိ တဿ သဘာဝေန၊ တိက္ခတုဿာဟနီယတာ။
အတ္ထိ သံသပ္ပမာနဿ၊ ဝိက္ခိပန္တဿ သဗ္ဗအ"တိ။

မောဟေန မုယှတိ အတိသယေန မုယှတိ မူလန္တရဝိရဟတောတိ မောမူဟာနိ။

၇. ဣစ္စေဝဏ္ဏာဒိ ယထာဝုတ္တာနံ ဒွါဒသာကုသလစိတ္တာနံ နိဂမနံ။ တတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ဝစနဝစနီယသမု အယနိဒဿနတ္တော။ **ဧဝံ**-သဒ္ဒော ဝစနဝစနီယပဋိပာဋိသန္ဒဿနတ္တော။ နိပါတသမုဒာယော တ သော ဝစနဝစနီယနိ ဂမနာရမ္ဘော။ **ဣစ္စေဝံ** ယထာဝုတ္တနယေန **သဗ္ဗထာပိ** သောမနဿုပေက္ခာဒိဋ္ဌိသမ္ပယောဂဒိနာ ပဋိဃသမ္ပယော ဂဒိနာ ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စယောဂေနာတိ သဗ္ဗေနာပိ သမ္ပယောဂဒိအာကာရေန ဒွါဒသ အကုသလစိတ္တာနိ **သမတ္တာနိ** ပရိနိဋ္ဌိတာနိ, သင်္ဂဟေတွာ တ အတ္တာနိ ဂဟိတာနိ, ဝုတ္တာနီတ္ထတ္တော။ တတ္ထ ကုသလပဋိပက္ခာနိ အကုသလာ နိ မိတ္တပ္ပဋိပက္ခော အမိတ္တော ဝိယ, ပဋိပက္ခဘာဝေ စ ကုသလာကုသလာနံ ယထာက္ကမံ ပဟာယကပဟာတဗ္ဗဘာ ဝေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

၈. **အဋ္ဌဓာ** တ္တာဒိ သင်္ဂဟကထာ။ လောဘော စ သော သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာဓနေန မူလသဒိသတ္တာ မူလဥ္စ, ကံ တေသန္တိ **လောဘမူလာနိ** စိတ္တာနိ ဝေဒနာဒိဘေဒတော **အဋ္ဌဓာ** သိယုံ။ တထာ **ဒေါသမူလာနိ** သင်္ခါရဘေဒ တော **ဒွိဓာ။ မောဟမူလာနိ** သုဒ္ဓေ မောဟောယေဝ မူလမေတေသန္တိ မောဟမူလသင်္ခါတာနိ သမ္ပယောဂဘေဒတော **ဒွေ ဝ စာ**တိ အကုသလာ ဒွါဒသ သိယုန္တိတ္တော။

အကုသလစိတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အဟေတုကစိတ္တဝဏ္ဏနာ

၉. ဧဝံ မူလဘေဒတော တိဝိဓမ္ပိ အကုသလံ သမ္ပယောဂါဒိဘေဒတော ဒွါဒသဓာ ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ အဟေတုကစိ
တ္တာနိ နိဒ္ဒိသန္တော တေသံ အကုသလဝိပါကာဒိဝသေန တိဝိဓဘာဝေပိ အကုသလာနန္တရံ အကုသလဝိပါကေယေဝ စ
က္ခါဒိနိဿယသမ္ပဋိစ္ဆနာဒိကိစ္စဘေဒေန သတ္တဓာ ဝိဘဇိတုံ **“ဥပေက္ခာသဟဂတံ စက္ခုဝိညာဏ”**န္တ္တာဒိမာဟ။ တတ္
ထ စက္ခတိ ဝိညာဏာဓိဋ္ဌိတံ ဟုတွာ သမဝိသမံ အာစိက္ခန္တံ ဝိယ ဟောတီတိ စက္ခု။ အထ ဝါ စက္ခတိ ရူပံ အဿာဒေ
န္တံ ဝိယ ဟောတီတိ စက္ခု။ စက္ခတီတိ ဟိ အယံ သဒ္ဒော “မဓုံ စက္ခတိ, ဗျဉ္ဇနံ စက္ခတီ”တ္တာဒီသု ဝိယ အဿာဒန
တ္ထော ဟောတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – “စက္ခုံ ခော ပန, မာဂဏ္ဍိယ, ရူပါရာမံ ရူပရတံ ရူပသမ္မုဒိတ”န္တ္တာဒိ။ ယဒိ ဧဝံ
“သောတံ ခော, မာဂဏ္ဍိယ, သဒ္ဒါရာမံ သဒ္ဒရတံ သဒ္ဒသမ္မုဒိတ”န္တ္တာဒိဝစနတော (မ. နိ. ၂.၂၀၉) သောတာဒီနမ္ပိ
သဒ္ဒါဒိအဿာဒနံ အတ္ထီတိ တေသမ္ပိ စက္ခုသဒ္ဒါဘိဓေယျတာ အာပဇ္ဇေယျာတိ? နာပဇ္ဇတိ နိရုဠှတ္တာ, နိရု
ဠှော ဟေသ စက္ခု-သဒ္ဒော ဒဋ္ဌုကာမတာနိဒါနကမ္မဇဘူတပသာဒလက္ခဏေ စက္ခုပ္ပသာဒေယေဝ မယူရာဒိသဒ္ဒာ
ဝိယ သကုဏဝိသေသာဒီသု, စက္ခုန္ဒြိယ သဟဝုတ္တိယာ ပန ဘမုကဋ္ဌိပရိစ္ဆိန္နော မံသပိဏ္ဍောပိ “စက္ခု”တိ ဝုစ္စတိ။
အဋ္ဌကထာယံ ပန အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူနံ စက္ခတိ-သဒ္ဒဿ ဝိဘာဝနတ္ထတာပိ သမ္ဘဝတီတိ “စက္ခတိ ရူပံ ဝိ
ဘာဝေတီတိ စက္ခု”တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၁၀) ဝုတ္တံ။ စက္ခုသ္မိံ ဝိညာဏံ တန္နိဿိတတ္တာတိ **စက္ခုဝိညာဏံ**။ တထာ ဟေ
တံ “စက္ခုသန္နိဿိတရူပဝိဇာနနလက္ခဏ”န္တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၄၃၁; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၅၄) ဝုတ္တံ။

ဧဝံ **သောတဝိညာဏာ**ဒီသုပိ ယထာရဟံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **“တထာ”**တိ ဣမိနာ ဥပေက္ခာသဟဂတဘာဝံ အတိဒိသတိ။ ဝိညာ
ဏာဓိဋ္ဌိတံ ဟုတွာ သုဏာတီတိ **သောတံ**။ ဃာယတိ ဂန္ဓောပာဒါနံ ကရောတီတိ **ဃာနံ**။ ဇီဝိတနိမိတ္တံ ရသော ဇီဝိတံ, တံ
အဝှာယတိ တသ္မိံ နိန္နတာယာတိ **ဇိဝှာ** နိရုတ္တိနယေန။ ကုစ္ဆိတာနံ ပါပဓမ္မာနံ အာယော ပဝတ္တိဋ္ဌာနန္တိ **ကာ
ယော**။ ကာယိန္ဒြိယဉှိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဂ္ဂဟဏသဘာဝတ္တာ တဒဿာဒဝသပ္ပဝတ္တာနံ, တမ္မူလကာနဉ္စ ပါပဓမ္မာနံ
ဝိသေသကာရဏန္တိ တေသံ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ဝိယ ဂယှတိ။ သသမ္ဘာရကာယော ဝါ ကုစ္ဆိတာနံ ကေသာဒီနံ အာယောတိ
ကာယော။ တံသဟစရိတတ္တာ ပန ပသာဒကာယောပိ တထာ ဝုစ္စတိ။ ဒု ကုစ္ဆိတံ ဟုတွာ ခနတိ ကာယိကသုခံ, ဒုက္ခမန္တိ
ဝါ **ဒုက္ခံ**။ ဒုက္ကရမောကာသဒါနံ ဧတဿာတိ **ဒုက္ခ**”န္တိပိ အပရေ။ ပဉ္စဝိညာဏဂ္ဂဟိတံ ရူပါဒိအာရမ္မဏံ သမ္ပဋိစ္ဆ
တိ တဒာကာရပ္ပဝတ္တိယာတိ **သမ္ပဋိစ္ဆနံ**။ သမ္မာ တီရေတိ ယထာသမ္ပဋိစ္ဆိတံ ရူပါဒိအာရမ္မဏံ ဝီမံသတီတိ **သန္တီရ
ဏံ**။ အညမညဝိရုဒ္ဓါနံ ကုသလာကုသလာနံ ပါကာတိ **ဝိပါကာ**, ဝိပက္ကဘာဝမာပန္နာနံ အရူပဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ဧဝ
ဉ္စ ကတွာ ကုသလာကုသလကမ္မသမုဋ္ဌာနာနမ္ပိ ကဋတ္တာရူပါနံ နတ္ထိ ဝိပါကတေပဟာရော။ အကုသလဿ ဝိပါကစိတ္
တာနိ **အကုသလဝိပါကစိတ္တာနိ**။

၁၀. သုခယတိ ကာယစိတ္တံ, သုဋ္ဌု ဝါ ခနတိ ကာယစိတ္တာဗာဓံ, သုခေန ခမိတဗ္ဗန္တိ ဝါ **သုခံ**။ “သုကရမောကာ
သဒါနံ ဧတဿာတိ **သုခ**”န္တိ အပရေ။ ကသ္မာ ပန ယထာ အကုသလဝိပါကသန္တီရဏံ ဧကမေဝ ဝုတ္တံ, ဧဝမဝတွာ
ကုသလဝိပါကသန္တီရဏံ ဒွိဓာ ဝုတ္တန္တိ? ဣဋ္ဌဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏဝသေန ဝေဒနာဘေဒသမ္ဘဝတော။ ယဒိ ဧဝံ
တတ္ထာပိ အနိဋ္ဌအနိဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏဝသေန ဝေဒနာဘေဒေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ? နယိဒမေဝံ အနိဋ္ဌာရမ္မဏေ ဥပ္ပဇ္
ဇိတဗ္ဗဿပိ ဒောမနဿဿ ပဋိဃေန ဝိနာ အနုပ္ပဇ္ဇနတော, ပဋိဃဿ စ ဧကန္တာကုသလသဘာဝဿ အဗျာ
ကတေသု အသမ္ဘဝတော။ န ဟိ ဘိန္နဇာတိကော ဓမ္မော ဘိန္နဇာတိကေသု ဥပလဗ္ဘတိ, တသ္မာ အတ္တနာ သမာနယော
ဂက္ခမဿ အသမ္ဘဝတော အကုသလဝိပါကေသု ဒောမနဿံ န သမ္ဘဝတီတိ တဿ တံသဟဂတတာ န ဝုတ္တာ။
အထ ဝါ ယထာ ကောစိ ဗလဝတာ ပောထိယမာနော ဒုဗ္ဗလပုရိသော တဿ ပဋိပ္ပဟရိတုံ အသက္ကောန္တော တသ္မိံ ဥ
ပေက္ခကောဝ ဟောတိ, ဧဝမေဝ အကုသလဝိပါကာနံ ပရိဒုဗ္ဗလဘာဝတော အနိဋ္ဌာရမ္မဏေပိ ဒောမနဿုပ္ပာဒေ နတ္
ထီတိ သန္တီရဏံ ဥပေက္ခာသဟဂတမေဝ။

စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ပန စတ္တာရိ ဥဘယဝိပါကာနိပိ ဝတ္ထာရမ္မဏဃဋ္ဋနာယ ဒုဗ္ဗလဘာဝတော အနိဋ္ဌေ ဣဋ္ဌေပိ
စ အာရမ္မဏေ ဥပေက္ခာသဟဂတာနေဝ။ တေသဉှိ စတုန္နမ္ပိ ဝတ္ထုဘူတာနိ စက္ခာဒီနိ ဥပါဒါရူပါနေဝ, တထာ အာရမ္မ
ဏဘူတာနိပိ ရူပါဒီနိ, ဥပါဒါရူပကေန စ ဥပါဒါရူပကဿ သင်္ဃဋ္ဋနံ အတိဒုဗ္ဗလံ ပိစုပိဏ္ဍကေန ပိစုပိဏ္ဍကဿ ဖု
သနံ ဝိယ, တသ္မာ တာနိ သဗ္ဗထာပိ ဥပေက္ခာသဟဂတာနေဝ။ ကာယဝိညာဏဿ ပန ဖောဋ္ဌဗ္ဗသင်္ခါတဘူတတ္တယ
မေဝ အာရမ္မဏန္တိ တံ ကာယပ္ပသာဒေ သင်္ဃဋ္ဋိတမ္ပိ တံ အတိက္ကမိတွာ တန္နိဿယေသု မဟာဘူတေသု ပဋိဟ

ညတိ။ ဘူတရူပေဟိ စ ဘူတရူပာနံ သင်္ဃဋ္ဋနံ ဗလဝတရံ အဓိကရဏိမတ္ထကေ ပိစုပိဏ္ဍကံ ဌပေတွာ ကူဋေန ပဟဋကာလေ ကူဋဿ ပိစုပိဏ္ဍကံ အတိက္ကမိတွာ အဓိကရဏိဂ္ဂဟဏံ ဝိယ, တသ္မာ ဝတ္ထာရမ္မဏဃဋ္ဋနာယ ဗလဝဘာဝတော ကာယဝိညာဏံ အနိဋ္ဌေ ဒုက္ခသဟဂတံ, ဣဋ္ဌေ သုခသဟဂတန္တိ။ သမ္ပဋိစ္ဆနယုဂဠမ္ပိ ပန အတ္တနာ အသမာနနိဿယာနံ စက္ခုဝိညာဏာဒီနမနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ သမာနနိဿယတော အလဒ္ဓာနန္တရပစ္စယတာယ သဘာဂူပတ္ထမ္ဘရဟိတော ဝိယ ပုရိသော နာတိဗလဝံ သဗ္ဗတ္ထာပိ ဝိသယရသမနုဘဝိတုံ န သက္ကောတီတိ သဗ္ဗတ္ထာပိ ဥပေက္ခာသဟဂတမေဝ။ ဝုတ္တဝိပရိယာယတော ကုသလဝိပါကသန္တီရဏံ ဣဋ္ဌဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏေသု သုခောပေက္ခာသဟဂတန္တိ။ ယဒိ ဧဝံ အာဝဇ္ဇနဒွယဿ ဥပေက္ခာသမ္ပယောဂံ ကသ္မာ ဝက္ခတိ, နနု တမ္ပိ သမာနနိဿယာနန္တရံ ပဝတ္တတီတိ? သစ္စံ, တတ္ထ ပန ပုရိမံ ပုဗ္ဗေ ကေနစိ အဂ္ဂဟိတေယေဝ အာရမ္မဏေ ဧကတရမေဝ ပဝတ္တတိ, ပစ္ဆိမမ္ပိ ဝိသဒိသစိတ္တသန္တာနပရာဝတ္တနဝသေန ဗျာပာရန္တရသာပေက္ခန္တိ န သဗ္ဗတ္ထာပိ ဝိသယရသမနုဘဝိတုံ သက္ကောတိ, တသ္မာ မဇ္ဈတ္တဝေဒနာသမ္ပယုတ္တမေဝတိ။ ဟောန္တိ စေတ္ထ –

“ဝတ္ထာလမ္ဗသဘာဝတနံ၊ ဘူတိကာနဉ္စ ဃဋ္ဋနံ။
ဒုဗ္ဗလံ ဣတိ စက္ခာဒိ-စတုစိတ္တမုပေက္ခကံ။

“ကာယနိဿယဖောဋ္ဌဗ္ဗ-ဘူတာနံ ဃဋ္ဋနာယ တု။
ဗလဝတ္တာ န ဝိညာဏံ၊ ကာယိက မဇ္ဈဝေဒနံ။

“သမာနနိဿယော ယသ္မာ၊ နတ္ထာနန္တရပစ္စယော။
တသ္မာ ဒုဗ္ဗလမာလမ္ဗေ၊ သောပေက္ခံ သမ္ပဋိစ္ဆန”န္တိ။

ကုသလဿ ဝိပါကာနိ, သမ္ပယုတ္တဟေတုဝိရဟတော အဟေတုကစိတ္တာနိ စာတိ **ကုသလဝိပါကာဟေတုကစိတ္တာနိ**။ နိဗ္ဗတ္တကဟေတုဝသေန နိပ္ဖန္နာနိပိ ဟေတာနိ သမ္ပယုတ္တဟေတုဝသေနေဝ အဟေတုကတေဟာရံ လဘန္တိ, ဣတရထာ မဟာဝိပါကေဟိ ဣမေသံ နာနတ္တာသမ္ဘဝတော။ ကိံ ပနေတ္ထ ကာရဏံ ယထာ ဣမေဝံ အကုသလဝိပါကနိဂမနေ အဟေတုကဂ္ဂဟဏံ န ကတန္တိ? ဗျဘိစာရာဘာဝတော။ သတိ ဟိ သမ္ဘဝေ, ဗျဘိစာရေ စ ဝိသေသနံ သာတ္ထကံ သိယာ။ အကုသလဝိပါကာနံ ပန လောဘာဒိသာဝဇ္ဇဓမ္မဝိပါကဘာဝေန တဗ္ဗိဓုရေဟိ, အလောဘာဒီဟိ သမ္ပယောဂါယောဂတော, သယံ အဗျာကတနိရဝဇ္ဇသဘာဝတ္တာ လောဘာဒိအကုသလဓမ္မသမ္ပယောဂဝိရောဓတော စ နတ္ထိ ကာစိပိ သဟေတုကတာယ သမ္ဘဝေါတိ အဟေတုကဘာဝဗျဘိစာရတော န တာနိ အဟေတုကသဒ္ဒေန ဝိသေသိတဗ္ဗာနိ။

၁၁. ဣဒါနိ အဟေတုကာဓိကာရေ အဟေတုကကိရိယစိတ္တာနိပိ ကိစ္စဘေဒေန တိဓာ ဒဿေတုံ **“ဥပေက္ခာသဟဂတ”**န္တျာဒိ ဝုတ္တံ။ စက္ခာဒိပဉ္စဒွါရေ ဃဋ္ဋိတမာရမ္မဏံ အာဝဇ္ဇေတိ တတ္ထ အာဘောဂံ ကရောတိ, စိတ္တသန္တာနံ ဝါ ဘဝင်္ဂဝသေန ပဝတ္တိတုံ အဒတွာ ဝီထိစိတ္တဘာဝါယ ပရိဏာမေတီတိ **ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနံ,** ကိရိယာဟေတုကမနောဓာတုစိတ္တံ။ အာဝဇ္ဇနဿ အနန္တရပစ္စယဘူတံ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ မနောဒွါရံ ဝီထိစိတ္တာနံ ပဝတ္တိမုခဘာဝတော။ တသ္မိံ ဒိဋ္ဌသုတမုတာဒိဝသေန အာပါထမာဂတမာရမ္မဏံ အာဝဇ္ဇေတိ , ဝုတ္တနယေန ဝါ စိတ္တသန္တာနံ ပရိဏာမေတီတိ **မနောဒွါရာဝဇ္ဇနံ,** ကိရိယာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတုဥပေက္ခာသဟဂတစိတ္တံ။ ဣဒမေဝ စ ပဉ္စဒွါရေ ယထာသန္တီရိတံ အာရမ္မဏံ ဝဝတ္ထပေတီတိ ဝောဋ္ဌဗ္ဗနန္တိ စ ဝုစ္စတိ။ ဟသိတံ ဥပ္ပာဒေတီတိ **ဟသိတုပ္ပါဒံ,** ခီဏာသဝါနံ အနောဠာရိကာရမ္မဏေသု ပဟဋ္ဌာကာရမတ္တဟေတုကံ ကိရိယာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတုသောမနဿသဟဂတစိတ္တံ။

၁၂. သဗ္ဗထာပီတိ အကုသလဝိပါကကုသလဝိပါကကိရိယဘေဒေန။ **အဋ္ဌာရသာ**တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ။ **အဟေတုကစိတ္တာနီ**တိ ပရိစ္ဆိန္နဓမ္မနိဒဿနံ။

အဟေတုကစိတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သောဘနစိတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၄. ဇဝံ ဒ္ဝတ္တဒသာကုသလအဟေတုကာဌာရသဝသေန သမတိံသ စိတ္တာနိ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တဗ္ဗိနိမုတ္တာနံ သောဘနတေဟာရံ ဌပေတုံ **“ဟဟဟေတုကမုတ္တာနီ”** တ္တာဒိ ဝုတ္တံ။ အတ္တနာ အဓိသယိတဿ အဟယာဒိဒုက္ခဿ ဟပနတော ဟပေဟိ , ဟေတုသမ္ပယောကဘာဝတော အဟေတုကေဟိ စ မုတ္တာနိ စတုဝီသတိကာမာဝစရပဥ္စတိံသမဟဂ္ဂတလောကုတ္တရဝသေန ဧကူနသဋ္ဌိပရိမာဏာနိ, အထ တ အဋ္ဌ လောကုတ္တရာနိ ဈာနင်္ဂယောဂဘေဒေန ပစ္စေကံ ပဥ္စဓာ ကတွာ **ဧကနဝုတိပိ** စိတ္တာနိ သောဘနဂုဏာဝဟနတော, အလောဘာဒိအနဝဇ္ဇဟေတုသမ္ပယောဂတော စ **သောဘနာနီတိ ဝုစ္စရေ** ကထီယန္တိ။

ကာမာဝစရသောဘနစိတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၅. ဣဒါနိ သောဘနေသု ကာမာဝစရာနမေဝ ပဌမံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ တေသုပိ အဗ္ဘာကတာနံ ကုသလပုဗ္ဗကတ္တာ ပဌမံ ကာမာဝစရကုသလံ, တတော တဗ္ဗိပာကံ, တဒနန္တရံ တဒေကဘူမိပရိယာပန္နံ ကိရိယစိတ္တဥ္စ ပစ္စေကံ ဝေဒနာဉာဏသင်္ခါရဘေဒေန အဋ္ဌဓာ ဒဿေတုံ **“သောမနဿသဟဂတ”** န္တာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဇာနာတိ ယထာသဘာဝံ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ **ဉာဏံ**။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဧတ္ထ စ ဗလဝသဒ္ဓာယ ဒဿနသမ္ပတ္တိယာ ပစ္စယပဋိဂ္ဂဟကာဒိသမ္ပတ္တိယာ တိ ဧဝမာဒီဟိ ကာရဏေဟိ သောမနဿသဟဂတတာ, ပညာသံဝတ္တနိကကမ္မတော, အဗ္ဘာပဇ္ဇလောကူပပတ္တိတော, ဣန္ဒြိယပရိပါကတော, ကိလေသဒူရီဘာဝတော စ ဉာဏသမ္ပယုတ္တတာ, တဗ္ဗိပရိယာယေန ဥပေက္ခာသဟဂတတာ စေဝ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တတာ စ, အာတသသပ္ပာယာဒိဝသေန ကာယစိတ္တာနံ ကလ္လဘာဝတော, ပုဗ္ဗေ အနာဒီသု က တပရိစယတာဒီဟိ စ အသင်္ခါရိကတာ, တဗ္ဗိပရိယာယေန သသင်္ခါရိကတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတ္ထ ယဒါ ပန ယော ဒေယ္ယဓမ္မပဋိဂ္ဂဟကာဒိသမ္ပတ္တိံ, အညံ တ သောမနဿဟေတုံ အာဂမ္မ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော “အတ္ထိ ဒိန္န”န္တာဒိနယပ္ပဝတ္တံ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ပုရက္ခတွာ မုတ္တစာဂတာဒိဝသေန အသံသီဒန္တော အနုဿာဟိတော ပရေဟိ အနာဒီနိ ပုညာနိ ကရောတိ, တဒာဿ စိတ္တံ သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကံ ဟောတိ။ ယဒါ ပန ဝုတ္တနယေနေဝ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌော သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ပုရက္ခတွာပိ အမုတ္တစာဂတာဒိဝသေန သံသီဒမာနော ပရေဟိ တ ဥဿာဟိတော ကရောတိ, တဒာဿ တဒေဝ စိတ္တံ သသင်္ခါရိကံ ဟောတိ။ ယဒါ ပန ဉာတိဇနဿ ပဋိပတ္တိဒဿနေန ဇာတပရိစယာ ဗာလအရကာ ဘိက္ခူ ဒိသွာ သောမနဿဇာတာ သဟသာ ကိဉ္စိဒေဝ ဟတ္ထဂတံ ဒဒန္တိ တ ဝန္ဒန္တိ တ, တဒာ တေသံ တတိယံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယဒါ ပန “ဒေထ, ဝန္ဒထာ”တိ ဉာတီဟိ ဥဿာဟိတာ ဇဝံ ပဋိပဇ္ဇန္တိ, တဒာ စတုတ္ထံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယဒါ ပန ဒေယ္ယဓမ္မပဋိဂ္ဂဟကာဒီနံ အသမ္ပတ္တိံ, အညေသံ တ သောမနဿဟေတူနံ အဘာဝံ အာဂမ္မ စတူသုပိ ဝိကပ္ပေသု သောမနဿရဟိတာ ဟောန္တိ, တဒာ သေသာနိ စတ္တာရိ ဥပေက္ခာသဟဂတာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ။ **အဋ္ဌပီ** တိ **ပိ**-သဒ္ဒေန ဒသပုညကိရိယာဒိဝသေန အနေကဝိဓတံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ တထာ ဟိ ဝဒန္တိ –

“ကမေန ပုညဝတ္ထူဟိ၊ ဂောစရာဓိပတီဟိ စ။
ကမ္မဟီနာဒိတော စေဝ၊ ဂဏေယျ နယကောဝိဒော”တိ။

ဣမာနိ ဟိ အဋ္ဌ စိတ္တာနိ ဒသပုညကိရိယဝတ္ထုဝသေန ပဝတ္တနတော ပစ္စေကံ ဒသ ဒသာတိ ကတွာ အသီတိ စိတ္တာနိ ဟောန္တိ, တာနိ စ ဆသု အာရမ္မဏေသု ပဝတ္တနတော ပစ္စေကံ ဆဂ္ဂုဏိတာနိ သာသီတိကာနိ စတ္တာရိ သတာနိ ဟောန္တိ, အဓိပတိဘေဒေန ပန ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တာနံ စတ္တာလီသာဓိကဒွိသတပရိမာဏာနံ ဝီမံသာဓိပတိသမ္ပယောကဘာဝတော တာနိ တိဏ္ဏံ အဓိပတီနံ ဝသေန တိဂုဏိတာနိ ဝီသာဓိကာနိ သတ္တသတာနိ, တထာ ဉာဏသမ္ပယုတ္တာနိ စ စတုန္နံ အဓိပတီနံ ဝသေန စတုဂ္ဂုဏိတာနိ သသဋ္ဌိကာနိ နဝ သတာနီတိ ဇဝံ အဓိပတိဝသေန သဟဿံ သာသီတိကာနိ စ ဆ သတာနိ ဟောန္တိ, တာနိ ကာယဝစီမနောကမ္မသင်္ခါတကမ္မတ္တိကဝသေန တိဂုဏိတာနိ စတ္တာလီသာဓိကာနိ ပဉ္စ သဟဿာနိ ဟောန္တိ, တာနိ စ ဟီနမဇ္ဈိမပဏီတဘေဒတော တိဂုဏိတာနိ ဝီသသတာဓိကပန္နရသသဟဿာနိ ဟောန္တိ။ ယံ ပန ဝုတ္တံ **အာစရိယဗုဒ္ဓဒတ္တတ္ထေရေန** –

“သတ္တရသ သဟဿာနိ၊ ဒွေ ဝ သတာနိ အသီတိ စ။
ကာမာဝစရပုညာနိ၊ ဘဝန္တီတိ ဝိနိဒ္ဒိသေ”တိ။

တံ အဓိပတိဝသေန ဂဏနုပရိဟာနိ အနာဒိယိတ္ွာ သောတပတိတဝသေန ဝုတ္တတ္ထိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ကာလဒေသာဒိဘေဒေန ပန နေသံ ဘေအော အပ္ပမေယျော၀။

ကုစ္ဆိတေ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁) ဟပမေ့ေ သလယန္တိ ကမ္မေန္တိ ဝိဒ္ဓံသေန္တိ အပဂမေန္တီတိ တ ကုသလာနိ။ အထ တ ကုစ္ဆိတာကာရေန သန္တာနေ သယနတော ပဝတ္တနတော ကုသသင်္ခာတေ ဟပမေ့ေ လုနန္တိ ဆိန္ဒန္တီတိ ကုသလာနိ။ အထ တ ကုစ္ဆိတေ ဟပမေ့ေ သာနတော တနုကရဏတော ဩသာနကရဏတော တ ကုသသင်္ခာတေန ဉာဏေန, သဒ္ဓါဒိဓမ္မဇာတေန တ လာတဗ္ဗာနိ သဟဇာတဥပနိဿယဘာဝေန ယထာရဟံ ပဝတ္တေတဗ္ဗာနီတိ ကုသလာနိ, တာနေဝ ယထာဝုတ္တတ္တေန ကာမာဝစရာနိ ကုသလစိတ္တာနိ စာတိ **ကာမာဝစရကုသလစိတ္တာနိ** ။

၁၆. ယထာ ပနေတာနိ ပုညကိရိယဝသေန, ကမ္မဒ္ွာရဝသေန, ကမ္မဝသေန, အဓိပတိဝသေန စ ပဝတ္တန္တိ, နေဝံ ဝိပါကာနိ အနာဒိဝသေန အပ္ပဝတ္တနတော, ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပနာဘာဝတော, အဝိပါကသဘာဝတော, ဆန္ဒာဒီနိ ပုရက္ခတ္ွာ အပ္ပဝတ္တိတော စ, တသ္မာ တံဝသေန ပရိဟာပေတ္ွာ ယထာရဟံ ဂဏနဘေအော ယောဇေတဗ္ဗော။ ဣမာနိပိ ဣဋ္ဌ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏဝသေန ယထာက္ကမံ သောမနဿုပေက္ခာသဟိတာနိ။ ပဋိသန္ဓာဒိဝသပ္ပဝတ္တိယံ ကမ္မဿ ဗလတဗလဘာဝတော, တအာရမ္မဏပ္ပဝတ္တိယံ ယေဘုယျေန ဇဝနာနုရူပတော, ကအာစိ တတ္ထာပိ ကမ္မာနုရူပတော စ ဉာဏသမ္ပယုတ္တာနိ, ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တာနိ စ ဟောန္တိ။ ယထာပယောဂံ ဝိနာ သပ္ပယောဂဋ္ဌ ယထာဥပဋ္ဌိတေဟိ ကမ္မာဒိပစ္စယေဟိ ဥတုဘောဇနာဒိသပ္ပယာသပ္ပာယဝသေန အသင်္ခါရိကသသင်္ခါရိကာနိ။

၁၇. ကိရိယစိတ္တာနမ္ပိ ကုသလေ ဝုတ္တနယေန ယထာရဟံ သောမနဿသဟဂတာဒိတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁၈. သဟေတုကကာမာဝစရကုသလဝိပါကကိရိယစိတ္တာနီ တိ ဧတ္ထ **သဟေတုကဂ္ဂဟဏံ** ဝိပါကကိရိယာပေက္ခံ ဝိသေသနံ ကုသလဿ ဧကန္တသဟေတုကတ္တာ။ ဟောတိ ဟိ ယထာလာဘယောဇနာ, "သက္ခရကထလမ္ပိ မစ္ဆဂုမ္ဗမ္ပိ စရန္တမ္ပိ တိဋ္ဌန္တမ္ပိ"တ္ယာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၄၉) ဝိယ သက္ခရကထလဿ စရဏာယောဂတော မစ္ဆဂုမ္ဗာပေက္ခာယ စရဏကိရိယာ ယောဇီယတီတိ။

၁၉. သဟေတုကကာမာဝစရပုညပါကကိရိယာ ဝေဒနာဉာဏသင်္ခါရဘေဒေန ပစ္စေကံ ဝေဒနာဘေဒတော ဒုဝိဓတ္တာ, ဉာဏဘေဒတော စတုဗ္ဗိဓတ္တာ, သင်္ခါရဘေဒတော အဋ္ဌဝိဓတ္တာ စ သမ္ပိဏ္ဍေတ္ွာ စတုဝီသတိ မတာတိ ယောဇနာ။ နနု စ ဝေဒနာဘေအော တာဝ ယုတ္တော တာသံ ဘိန္နသဘာဝတ္တာ။ ဉာဏသင်္ခါရဘေအော ပန ကထန္တိ? ဉာဏသင်္ခါရာနံ ဘာဝဘာဝကတောပိ ဘေအော ဉာဏသင်္ခါရကတော၀ ယထာ ဝဿကတော သုဘိက္ခော ဒုဗ္ဘိက္ခောတိ, တသ္မာ ဉာဏသင်္ခါရကတော ဘေအော ဉာဏသင်္ခါရဘေအောတိ န ဧတ္ထ ကောစိ ဝိရောဓောတိ။

၂၀. ဣအာနိ သဗ္ဗာနိပိ ကာမာဝစရစိတ္တာနိ သမ္ပိဏ္ဍေတ္ွာ ဒဿေတုံ **"ကာမေ တေဝီသာ"**တ္ယာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကာမေ** ဘဝေ သတ္တ အကုသလဝိပါကာနိ, သဟေတုကာဟေတုကာနိ သောဠသ ကုသလဝိပါကာနီတိ ဧဝံ တေဝီသတိ ဝိပါကာနိ ဒွါဒသ အကုသလာနိ, အဋ္ဌ ကုသလာနီတိ **ပုညာပုညာနိ ဝီသတိ** အဟေတုကာ တိဿော သဟေတုကာ အဋ္ဌာတိ **ကောဒသ ကိရိယာ စာတိ သဗ္ဗထာပိ** ကုသလာကုသလဝိပါကကိရိယာနံ အန္တောဂဓဘေဒေန **စတုပညာသေဝ** ကာလဒေသသန္တာနာဒိဘေဒေန အနေကဝိဓဘာဝေပိတ္ယတ္ထော။

ကာမာဝစရသောဘနစိတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ရူပါဝစရစိတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၁. ဣအာနိ တဒနန္တရုဒ္ဒိဋ္ဌဿ ရူပါဝစရဿ နိဒ္ဒေသက္ကမော အနုပ္ပတ္တောတိ တဿ ဈာနင်္ဂယောဂဘေဒေန ပဉ္စဓာ ဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **"ဝိတက္က။ပေ။ သဟိတ"**န္တာဒိမာဟ။ ဝိတက္ကော စ ဝိစာရော စ ပီတိ စ သုခဋ္ဌ ဧကဂ္ဂတာ စာတိ ဣမေဟိ သဟိတံ **ဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခေကဂ္ဂတာသဟိတံ** ။ တတ္ထ အာရမ္မဏံ ဝိတက္ကေတိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ အဘိနိရောပေတီတိ **ဝိတက္ကော,** သော သဟဇာတာနံ အာရမ္မဏာဘိနိရောပနလက္ခဏော, ယထာ ဟိ ကောစိ ကမတသီ ပုရိသော ရာဇဝလ္လဘံ သမ္ဗန္ဓိနံ မိတ္တံ တ နိဿာယ ရာဇဂေဟံ အနုပဝိသတိ, ဧဝံ ဝိတက္ကံ နိဿ

သာယ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အာရောပတိ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ အဝိတက္ကံ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အာရောပတီတိ? တမ္ပိ ဝိတက္က ဗလေနေဝ အဘိနိရောပတိ။ ယထာ ဟိ သော ပုရိသော ပရိစယေန တေန ဝိနာပိ နိရာသင်္ကော ရာဇဂေဟံ ပဝိသတိ, ဧဝံ ပရိ စယေန ဝိတက္ကေန ဝိနာပိ အဝိတက္ကံ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အဘိနိရောပတိ။ **ပရိစယော**တိ စေတ္ထ သဝိတက္ကစိတ္တသ္သ သန္တာနေ အဘိဏှပ္ပဝတ္တိဝသေန နိဗ္ဗတ္တာ စိတ္တဘာဝနာ။ အပိ စေတ္ထ ပဥ္စဝိညာဏံ အဝိတက္ကမ္ပိ ဝတ္ထာရမ္မဏသင်္ဃဋ္ဋနဗလေန, ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနိ စ ဟေဋ္ဌိမဘာဝနာဗလေန အဘိရောပတ္တိ။

အာရမ္မဏေ တေန စိတ္တံ ဝိစရတီတိ **ဝိစာရော**။ သော အာရဏာနုမဇ္ဇနလက္ခဏော။ တထာ ဟေသ "အနုသန္ဓာန တာ"တိ (ဓ. သ. ၈) နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ တွေ့ စ ဝိစာရတော ဩဠာရိကဋ္ဌေန, တဿေဝ ပုဗ္ဗင်္ဂမဋ္ဌေန စ ပဌမဃဏ္ဍာဘိဃာ တော ဝိယ စေတသော ပဌမာဘိနိပါတော ဝိတက္ကော, အနုရဝေါ ဝိယ အနုသဉ္စရဏံ ဝိစာရော။ ဝိပ္ဖာရဝါစေတ္ထ ဝိတ က္ကော စိတ္တဿ ပရိပ္ဖန္ဒနဘူတော, အာကာသေ ဥပ္ပတိတုကာမဿ သကုဏဿ ပက္ခဝိက္ခေပေါ ဝိယ, ပဒုမာဘိ မုခပာတော ဝိယ စ ဂန္ဓာနုဗန္ဓစေတသော ဘမရဿ, သန္တဝုတ္တိ ဝိစာရော စိတ္တဿ နာတိပရိပ္ဖန္ဒနဘူတော, အာကာသေ ဥပ္ပတိတဿ သကုဏဿ ပက္ခပ္ပသာရဏံ ဝိယ, ပဒုမဿ ဥပရိဘာဂေ ပရိဗ္ဘမနံ ဝိယ စ ပဒုမာဘိမုခ ပတိတဿ ဘမရဿ။

ပိနယတိ ကာယစိတ္တံ တပ္ပေတိ, ဝဍ္ဎေတီတိ ဝါ **ပီတိ,** သာ သမ္ပိယာယနလက္ခဏာ, အာရမ္မဏံ ကလ္လတော ဂဟ ဏလက္ခဏာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ သုခယတီတိ **သုခံ,** တံ ဣဋ္ဌာနုဘဝနလက္ခဏံ သုဘောဇနရသဿ ဒကော ရာဇာ ဝိယ။ တတ္ထ အာရမ္မဏပ္ပဋိလာဘေ ပီတိယာ ဝိသေသော ဟာကဋ္ဌော ကန္တာရခိန္နဿ ဝနန္တောဒ ကဒဿနေ ဝိယ, ယထာလဒ္ဓဿ အနုဘဝနေ သုခဿ ဝိသေသော ဟာကဋ္ဌော ယထာဒိဋ္ဌဥဒကဿ ဟနာဒီသု ဝိယာ တိ။ နာနာရမ္မဏဝိက္ခေပဘာဝေန ဧကံ အာရမ္မဏံ အဂ္ဂံ ဣမဿာတိ ဧကဂ္ဂံ, စိတ္တံ, တဿ ဘာဝေါ **ဧကဂ္ဂတာ,** သမာဓိ။ သော အဝိက္ခေပလက္ခဏော။ တဿ ဟိ ဝသေန သသမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ အဝိက္ခိတ္တံ ဟောတိ။

ပဌမဉ္စ ဒေသနာက္ကမတော စေဝ ဥပ္ပတ္တိက္ကမတော စ အာဒိဘူတတ္တာ တံ ဈာနဉ္စ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန တော, ပစ္စနီကဈာပနတော စာတိ ပဌမဇ္ဈာနံ, ဝိတက္ကာဒိပဉ္စကံ။ ဈာနင်္ဂသမုဒာယေ ယေဝ ဟိ ဈာနတေဟာရော နေမိ အာဒိအင်္ဂသမုဒာယေ ရထတေဟာရော ဝိယ, တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **ဝိဘင်္ဂေ** "ဈာနန္တိ ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ သုခံ စိတ္တ တဿေကဂ္ဂတာ"တိ (ဝိဘ. ၅၆၉)။ ပဌမဇ္ဈာနေန သမ္ပယုတ္တံ ကုသလစိတ္တံ **ပဌမဇ္ဈာနကုသလစိတ္တံ** ။

ကသ္မာ ပန အညေသု ဖဿာဒီသု သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု ဝိဇ္ဇမာနေသု ဣမေယေဝ ပဉ္စ ဈာနင်္ဂဝသေန ဝုတ္တာ တိ? ဝုစ္စတေ – ဥပနိဇ္ဈာနကိစ္စဝန္တတာယ, ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနံ ဥဇုပဋိပက္ခဘာဝတော စ။ ဝိတက္ကော ဟိ အာရမ္မဏေ စိ တ္တံ အဘိနိရောပေတိ။ ဝိစာရော အနုပ္ပဗန္ဓေတိ, ပီတိ စဿ ပီနနံ, သုခဉ္စ ဥပဗြူဟနံ ကရောတိ, အထ နံ သသမ္ပယု တ္တဓမ္မံ တေဟိ အဘိနိရောပနာနုပ္ပဗန္ဓနပီနနဥပဗြူဟနေဟိ အနုဂ္ဂဟိတာ ဧကဂ္ဂတာ သမာဓာနကိစ္စေန အတ္တာနံ အနုဝတ္တာပေန္တီ ဧကတ္တာရမ္မဏေ သမံ, သမ္မာ စ အာဓိယတိ။ ဣန္ဒြိယသမတာဝသေန သမံ ပဋိပက္ခဓမ္မာနံ ဒူရီဘာဝေ န လီနုဒ္ဓစ္စာဘာဝေန သမ္မာ စ ဌပေတီတိ ဧဝမေတေ သမေဝ ဥပနိဇ္ဈာနကိစ္စံ အာဝေဏိကံ။ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိပဋိပက္ခဘာဝေ ပန သမာဓိ ကာမစ္ဆန္ဒဿ ပဋိပက္ခော ရာဂပ္ပဏိဓိယာ ဥဇုပစ္စနီကဘာဝတော။ ကာမစ္ဆန္ဒဝသေန ဟိ နာနာရမ္မဏေ ဟိ ပလောဘိတဿ ပရိဗ္ဘမန္တဿ စိတ္တဿ သမာဓာနံ ဧကဂ္ဂတာယ ဟောတိ။ ပီတိ ဗျာပါဒဿ ပါမောဇ္ဇ သဘာဝတ္တာ။ ဝိတက္ကော ထိနမိဒ္ဓဿ ယောနိသော သင်္ကပ္ပနဝသေန သဝိပ္ဖာရပ္ပဝတ္တိတော သုခံ အဝူပသမာနုတာ ပသဘာဝဿ ဥဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စဿ ဝူပသန္တသီတလသဘာဝတ္တာ။ ဝိစာရော ဝိစိကိစ္ဆာယ အာရမ္မဏေ အနုမဇ္ဇနဝ သေန ပညာပတိရူပသဘာဝတ္တာ။ ဧဝံ ဥပနိဇ္ဈာနကိစ္စဝန္တတာယ, ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနံ ဥဇုပဋိပက္ခဘာဝတော စ ဣမေယေဝ ပဉ္စ ဈာနင်္ဂဘာဝေန ဝဝတ္ထိတာတိ။ ယထာဟ –

"ဥပနိဇ္ဈာနကိစ္စတ္တာ၊ ကာမာဒိပဋိပက္ခတော။
သန္တေသုပိ စ အညေသု၊ ပဉ္စေဝ ဈာနသညိတာ"တိ။

ဥပေက္ခာ ပနေတ္တ သန္တဝုတ္တိသဘာဝတ္တာ သုခေဝ အန္တောဂဓာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနာဟု –

"ဥပေက္ခာ သန္တဝုတ္တိတ္တာ၊ သုခမိစ္စေဝ ဘာသိတာ"တိ။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၃၂; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၄၄)။

ပဟာနင်္ဂဒိဝသေန ပနဿ ဝိသေသော ဥပရိ အာဝိ ဘဝိဿတိ, တထာ အရူပာဝစရလောကုတ္တရေသုပိ လဗ္ဘမာနကဝိသေသော။ အထေတ္ထ ကာမာဝစရကုသလေသု ဝိယ သင်္ခါရဘေဒေ ကသ္မာ န ဂဟိတော။ ဣဒမ္ပိ ဟိ ကေဝလံ သမထာနုယောဂဝသေန ပဋိလဒ္ဓံ သသင်္ခါရိကံ, မဂ္ဂာဓိဂမဝသေန ပဋိလဒ္ဓံ အသင်္ခါရိကန္တိ သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ? န ယိဒမေဝံ မဂ္ဂာဓိဂမဝသေနသတ္တိတော ပဋိလဒ္ဓဿာပိ အပရဘာဂေ ပရိကမ္မဝသေနေဝ ဥပ္ပဇ္ဇနတော, တသ္မာ သဗ္ဗဿပိ ဈာနဿ ပရိကမ္မသင်္ခါတပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရေန ဝိနာ ကေဝလံ အဓိကာရဝသေန အနုပ္ပဇ္ဇနတော "အသင်္ခါရိက"န္တိပိ, အဓိကာရေန စ ဝိနာ ကေဝလံ ပရိကမ္မာဘိသင်္ခါရေနေဝ အနုပ္ပဇ္ဇနတော "သသင်္ခါရိက"န္တိပိ န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ။ အထ တ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဝသေနေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဿ န ကအာစိ အသင်္ခါရိကဘာတေ သမ္ဘဝတီတိ "အသင်္ခါရိက"န္တိ စ ဗ္ဗဘိစာရာဘာဝတော "သသင်္ခါရိက"န္တိ စ န ဝုတ္တန္တိ။

ပိ-သဒ္ဒေန စေတ္ထ စတုက္ကပဉ္စကနယဝသေန သုဒ္ဓိကနဝကော, တစ္စ ဒုက္ခပ္ပဋိပဒန္ဓာဘိညာဒုက္ခပ္ပဋိပဒာခိပ္ပာဘိညာသုခပ္ပဋိပဒန္ဓာဘိညာသုခပ္ပဋိပဒာခိပ္ပာဘိညာဝသေန ပဋိပဒာစတုက္ကေန ယောဇေတွာ ဒေသိတတ္တာ စတ္တာရော နဝကာ, ပရိတ္တံ ပရိတ္တာရမ္မဏံ, ပရိတ္တံ အပ္ပမာဏာရမ္မဏံ, အပ္ပမာဏံ ပရိတ္တာရမ္မဏံ, အပ္ပမာဏံ အပ္ပမာဏာရမ္မဏန္တိ အာရမ္မဏစတုက္ကေန ယောဇိတတ္တာ စတ္တာရော နဝကာ, "ဒုက္ခပ္ပဋိပဒံ ဒန္ဓာဘိညံ ပရိတ္တံ ပရိတ္တာရမ္မဏံ, ဒုက္ခပ္ပဋိပဒံ ဒန္ဓာဘိညံ ပရိတ္တံ အပ္ပမာဏာရမ္မဏ"န္တာဒိနာ အာရမ္မဏပ္ပဋိပဒာမိဿကနယဝသေန သောဠသ နဝကာတိ ပဉ္စဝီသတိ နဝကာတိ ဧဝမာဒိဘေဒံ သင်္ဂဏှာတိ။

၂၂. ဈာနဝိသေသေန နိဗ္ဗတ္တိတဝိပာကော ဧကန္တတော တံတံဈာနသဒိသောတတိ ဝိပာကံ ဈာနသဒိသမေဝ ဝိဘတ္တံ။ ဣမမေဝ ဟိ အတ္ထံ ဒီပေတုံ ဘဂဝတာ ဝိပာကနိဒ္ဒေသေပိ ကုသလံ ဥဒ္ဒိသိတွာဝ တဒနန္တရံ မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရဝိပာကာ ဝိဘတ္တာ။

၂၅. ရူပာဝစရမာနသံ **ဈာနဘေဒေန** ပဉ္စဟိ စတူဟိ တီဟိ ဒွီဟိ ပုန ဒွီဟိ ဈာနင်္ဂေဟိ သမ္ပယောဂဘေဒေန **ပဉ္စဓာ** ပဉ္စင်္ဂိကံ စတုရင်္ဂိကံ တိဝင်္ဂိကံ ဒုဝင်္ဂိကံ ပုန ဒုဝင်္ဂိကန္တိ ပဉ္စဝိဓံ ဟောတိ အဝိသေသေန, ပုန တံ ပုညပာကကိရိယာနံ ပစ္စေကံ ပဉ္စန္နံ ပဉ္စန္နံ ဘေဒါ ပဉ္စဒသဓာ ဘဝေတ္တတ္တော။

ရူပာဝစရစိတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အရူပာဝစရစိတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၆. ဣဒါနိ အရူပာဝစရံ အာရမ္မဏဘေဒေန စတုဓာ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေန္တော အာဟ **"အာကာသာနဉ္စာယတနာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ ဥပ္ပာဒါဒိအန္တရဟိတတာယ နာဿ အန္တောတိ အနန္တံ, အာကာသဉ္စ တံ အနန္တဉ္စာတိ အာကာသာနန္တံ, ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသော။ "အနန္တာကာသ"န္တိ စ ဝတ္တဗ္ဗေ "အဂ္ဂ္ဟိတော"တ္တာဒိသု ဝိယ ဝိသေသနဿ ပရနိပာတဝသေန "အာကာသာနန္တ"န္တိ ဝုတ္တံ။ အာကာသာနန္တမေဝ အာကာသာနဉ္စံ သကတ္ထေ ဘာဝပစ္စယဝသေန။ အာကာသာနဉ္စမေဝ အာယတနံ သသမ္ပယုတ္တဓမ္မဿ ဈာနဿ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန ဒေဝါနံ ဒေဝါယတနံ ဝိယာတိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ။ တသ္မိံ အပ္ပနာပ္ပတ္တံ ပဌမာရုပ္ပဇ္ဈာနမ္ပိ ဣဓ "အာကာသာနဉ္စာယတန"န္တိ ဝုတ္တံ ယထာ ပထဝီကသိဏာရမ္မဏံ ဈာနံ "ပထဝီကသိဏ"န္တိ။ အထ ဝါ အာကာသာနဉ္စံ အာယတနံ အဿာတိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ, ဈာနံ, တေန သမ္ပယုတ္တံ ကုသလစိတ္တံ **အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလစိတ္တံ** ။

ဝိညာဏမေဝ အနန္တံ ဝိညာဏာနန္တံ, ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏံ။ တဉှိ ဥပ္ပာဒါဒိအန္တဝန္တမ္ပိ အနန္တာကာသေ ပဝတ္တနတော အတ္တာနံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တာယ ဘာဝနာယ ဥပ္ပာဒါဒိအန္တံ အဂ္ဂဟေတွာ အနန္တတော ဖရဏဝသေန ပဝတ္တနတော စ "အနန္တ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိညာဏာနန္တမေဝ ဝိညာဏဉ္စံ အာကာရဿ ရဿတ္တံ, န-ကာရဿ လောပဉ္စ ကတွာ။ ဒုတိယာရုပ္ပဝိညာဏေန တ အဓိဋ္ဌိတဗ္ဗံ ဟပုဏိတဗ္ဗန္တိ ဝိညာဏဉ္စံ, တဒေဝ အာယတနံ ဒုတိယာရုပ္ပဿ အဓိဋ္ဌာနတ္တာတိ **ဝိညာဏဉ္စာယတနံ** ။ သေသံ ပုရိမသမံ။

နာဿ ပဌမာရုပ္ပဿ ကိဉ္စနံ အပ္ပမတ္တကံ အန္တမသော ဘင်္ဂမတ္တမ္ပိ အဝသိဋ္ဌံ အတ္ထီတိ အကိဉ္စနံ, တဿ ဘာဝေါ **အာကိဉ္စညံ,** ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏာဘာဝေါ။ တဒေဝ အာယတနန္တာဒိ ပုရိမသဒိသံ။

ဩဠာရိကာယ သညာယ အဘာဝတော, သုခုမာယ စ သညာယ အတ္ထိတာယ နေဝသ္မာ သသမ္ပယုတ္တဓမ္မဿ သညာ အတ္ထိ, နာပိ အသညံ အဝိဇ္ဇမာနသညတ္တိ နေဝသညာနာသညံ, စတုတ္ထာရုပ္ပဇ္ဈာနံ။ ဒီဃံ ကတ္ဝာ ပန "နေဝသညာနာသည"န္တိ ဝုတ္တံ။ နေဝသညာနာသညမေဝ အာယတနံ မနာယတနဓမ္မာယတနပရိယာပန္နတ္တာတိ နေဝသညာနာသညာယတနံ။ အထ ဝါ သညာဝ ဝိပဿနာယ ဂောစရဘာဝံ ဂန္တွာ နိဗ္ဗေဒဇနနသင်္ခါတဿ ပဋုသညာကိစ္စဿ အဘာဝတော နေဝသညာ စ ဉဏှောဒကေ တေဇောဓာတု ဝိယ သင်္ခါရာဝသေသသုခုမဘာဝေန ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ န အသညာတိ နေဝသညာနာသညာ, သာ ဧဝ အာယတနံ ဣမဿ သသမ္ပယုတ္တဓမ္မဿ ဈာနဿ နိဿယာဒိဘာဝတောတိ နေဝသညာနာသညာယတနံ။ သညာဝသေန စေတ္ထ ဈာနူပလက္ခဏံ နိဒဿနမတ္တံ။ ဝေဒနာဒယောပိ ဟိ တသ္မိံ ဈာနေ နေဝဝေဒနာနာဝေဒနာဒိကာယေဝာတိ။ နေဝသညာနာသညာယတနေန သမ္ပယုတ္တံ ကုသလစိတ္တံ **နေဝသညာနာသညာယတနကုသလစိတ္တံ**။ ပိ-သဒ္ဒေန စေတ္ထ အာရမ္မဏပ္ပဋိပဒာမိဿကနယဝသေန သောဠသက္ခတ္တုံ ဒေသနံ (ဓ. သ. ၂၆၅-၂၆၈), အညမ္ပိ စ **ဟဋ္ဌိမံ** အာဂတနယဘေဒံ သင်္ဂဏှာတိ။

၃၀. အာရမ္မဏာနံ အတိက္ကမိတဗ္ဗာနံ, ကသိဏာကာသဝိညာဏတဒဘာဝသင်္ခါတာနံ အာလမ္ဗိတဗ္ဗာနဉ္စ အာကာသာဒိစတုန္နံ ဝေသေန အာရုပ္ပမာနသံ စတုဗ္ဗိဓံ ဟောတိ။ တဉ္ဟိ ယထာက္ကမံ ပဉ္စမဇ္ဈာနာရမ္မဏံ ကသိဏနိမိတ္တံ အတိက္ကမ္မ တဒုဃာဋ္ဋေန လဒ္ဓံ အာကာသမာလမ္ဗိတ္ဝာ တမ္ပိ အတိက္ကမ္မ တတ္ထ ပဝတ္တံ ဝိညာဏမာလမ္ဗိတ္ဝာ တမ္ပိ အတိက္ကမ္မ တဒဘာဝဘူတံ အကိဉ္စနဘာဝမာလမ္ဗိတ္ဝာ တမ္ပိ အတိက္ကမ္မ တတ္ထ ပဝတ္တံ တတိယာရုပ္ပဝိညာဏမာလမ္ဗိတ္ဝာ ပဝတ္တတိ, န ပန ရူပာဝစရကုသလံ ဝိယ ပုရိမပုရိမအင်္ဂါတိက္ကမဝသေန ပုရိမပုရိမဿာပိ အာရမ္မဏံ ဂဟေတွာ။ တေနာဟု အာစရိယာ –

> "အာရမ္မဏာတိက္ကမတော၊ စတဿောပိ ဘဝန္တိမာ။
> အင်္ဂါတိက္ကမမေတာသံ၊ န ဣစ္ဆန္တိ ဝိဘာဝိနော"တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၂၆၈)။

အရူပာဝစရစိတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သောဘနစိတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

လောကုတ္တရစိတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၁. ဣဒါနိ လောကုတ္တရကုသလံ စတုမဂ္ဂယောဂတော, ဖလဉ္စ တဒနုရူပပ္ပဝတ္တိယာ စတုဓာ ဝိဘဇိတ္ဝာ ဒဿေတုံ **"သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တ"** န္တျာဒိ ဝုတ္တံ။ နိဗ္ဗာနံ ပတိသဝနတော ဥပဂမနတော, နိဗ္ဗာနမဟာသမုဒ္ဒနိန္နတာယ သောတသဒိသတ္တာ ဝ "သောတော"တိ ဝုစ္စတိ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ, တဿ အာပတ္တိ အာဒိတော ပဇ္ဇနံ ပာပုဏနံ ပဌမသမန္နာဂမော သောတာပတ္တိ အာ-ဥပသဂ္ဂဿ အာဒိကမ္မနိ ပဝတ္တနတော။ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂေတိ, နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ ဝါ မဂ္ဂီယတိ, ကိလေသေ မာရေန္တော ဂစ္ဆတီတိ ဝါ မဂ္ဂေါ, တေန သမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ မဂ္ဂစိတ္တံ, သောတာပတ္တိယာ လဒ္ဓံ မဂ္ဂစိတ္တံ **သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တံ**။ အထ ဝါ အရိယမဂ္ဂသောတဿ အာဒိတော ပဇ္ဇနံ တေနာတိ သောတာပတ္တိ, ပုဂ္ဂလော, တဿ မဂ္ဂေါ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ, တေန သမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ **သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တံ**။

သကိံ ဧကဝါရံ ပဋိသန္ဓိဝသေန ဣမံ မနုဿလောကံ အာဂစ္ဆတီတိ သကဒါဂါမီ, ဣဓ ပတ္ဝာ ဣဓ ပရိနိဗ္ဗာယီ, တတ္ထ ပတ္ဝာ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ, ဣဓ ပတ္ဝာ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယီ, တတ္ထ ပတ္ဝာ ဣဓ ပရိနိဗ္ဗာယီ, ဣဓ ပတ္ဝာ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိတ္ဝာ ဣဓ ပရိနိဗ္ဗာယီတိ ပဉ္စသု သကဒါဂါမီသု ပဉ္စမကော ဣဓာဓိပ္ပေတော။ သော ဟိ ဣတော ဂန္တွာ ပုန သကိံ ဣမံ အာဂစ္ဆတီတိ။ တဿ မဂ္ဂေါ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေါ။ ကိဉ္စာပိ မဂ္ဂသမင်္ဂီနော ယထာဝုတ္တနယေန အာဂမနာသမ္ဘဝတော ဖလဋ္ဌောယေဝ သကဒါဂါမီ နာမ, တဿ ပန ကာရဏဘူတော ပုရိမုပ္ပန္နော မဂ္ဂေါ မဂ္ဂန္တရာဝစ္ဆေဒနတ္ထံ ဖလဋ္ဌေန ဝိသေသေတ္ဝာ ဝုစ္စတိ "သကဒါဂါမိမဂ္ဂေါ"တိ။ ဧဝံ အနာဂါမိမဂ္ဂေါတိ။ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေန သမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ **သကဒါဂါမိမဂ္ဂစိတ္တံ**။

ပဋိသန္ဓိဝသေန ကာမံ ကာမဓာတုံ န အာဂစ္ဆတီတိ အနာဂါမီ, တဿ မဂ္ဂေါ အနာဂါမိမဂ္ဂေါ, တေန သမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ **အနာဂါမိမဂ္ဂစိတ္တံ**။ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျဘာဝေန ပူဇာဝိသေသံ အရဟတီတိ အရဟာ, အထ ဝါ ကိလေသသင်္ခါတာ အရယော, သံသာရစက္ကဿ ဝါ အရာ ကိလေသာ ဟတာ အနေနာတိ အရဟာ, ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝတော ဝါ အရဟာ, အဋ္ဌမကော အရိယပုဂ္ဂလော, တဿ ဘာဝေါ အရဟတ္တံ, စတုတ္ထဖလဿေတံ အဓိဝစနံ, တဿ အာဂမနဘူတော မဂ္ဂေါ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ, တေန သမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ **အရဟတ္တမဂ္ဂစိတ္တံ**။

ပါဠိ-သဒ္ဒေန ဧကေကဿ မဂ္ဂဿ နယသဟဿဝသေန စတုန္နံ စတုသဟဿဘေဒံ **သစ္စဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၂၀၆; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၀၆-၂၁၄) အာဂတံ သဋ္ဌိသဟဿဘေဒံ နယံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန အနေကဝိဓတ္တမ္ပိ သင်္ဂဏှာတိ။ တတ္ထာယံ နယသဟဿမတ္တပရိဒီပနာ, ကထံ? သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ တာဝ ဈာနနာမေန ပဋိပဒါဘေဒံ အနာမသိတွာ ကေဝလံ သုညတော အပ္ပဏိဟိတောတိ ဒွိဓာ ဝိဘတ္တော, ပုန ပဋိပဒါစတုက္ကေန ယောဇေတွာ ပစ္စေကံ စတုဓာ ဝိဘတ္တောတိ ဧဝံ ဈာနနာမေန ဒသဓာ ဝိဘတ္တော။ တထာ မဂ္ဂသတိပဋ္ဌာနသမ္မပ္ပဓာနဣဒ္ဓိပါဒဣန္ဒြိယဗလဗောဇ္ဈင်္ဂသစ္စသမထဓမ္မခန္ဓအာယတနဓာတုအာဟာရဖဿဝေဒနာသညာစေတနာစိတ္တနာမေဟိပိ ပစ္စေကံ ဒသဒသာကာရေဟိ ဝိဘတ္တော တထာ တထာ ဗုဇ္ဈနကာနံ ပုဂ္ဂလာနံ ဝသေန။ တသ္မာ ဈာနဝသေန ဒသမဂ္ဂါဒီနံ ဧကူနဝီသတိယာ ဝသေန ဒသ ဒသာတိ ဝီသတိယာ ဌာနေသု ဒွေ ဝ နယသတာနိ ဟောန္တိ။ ပုန တာနိ စတူဟိ အဓိပတီဟိ ယောဇေတွာ ပစ္စေကံ စတုဓာ ဝိဘတ္တာနီတိ ဧဝံ အဓိပတီဟိ အမိဿေတွာ ဒွေ ဝ သတာနိ, မိဿေတွာ အဋ္ဌ သတာနီတိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ နယသဟဿံ ဟောတိ, တထာ သကဒါဂါမိမဂ္ဂါဒီသုပိ။

၃၂. သောတာပတ္တိယာ လဒ္ဓံ, သောတာပတ္တိဿ ဝါ ဖလစိတ္တံ ဝိပါကဘူတံ စိတ္တံ **သောတာပတ္တိဖလစိတ္တံ**။ အရဟတ္တဉ္စ တံ ဖလစိတ္တဉ္စာတိ **အရဟတ္တဖလစိတ္တံ**။

၃၃. စတုမဂ္ဂပ္ပဘေဒေနာ တိ ဣန္ဒြိယာနံ အပာဋဝပာဋဝတရတမဘေဒေန ဘိန္နသာမတ္ထိယတာယ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာသီလဗ္ဗတပရာမာသာနံ နိရဝသေသပ္ပဟာနံ ကာမရာဂဗျာပါဒါနံ တနုဘာဝါပါဒနံ တေသမေဝ နိရဝသေသပ္ပဟာနံ ရူပရာဂအရူပရာဂမာနုဒ္ဓစ္စာဝိဇ္ဇာနံ အနဝသေသပ္ပဟာနန္တိ ဧဝံ သံယောဇနပ္ပဟာနဝသေန စတုဗ္ဗိဓာနံ သောတာပတ္တိမဂ္ဂါဒီနံ အဋ္ဌင်္ဂိကမဂ္ဂါနံ သမ္ပယောဂဘေဒေန စတုမဂ္ဂသင်္ခါတံ လောကုတ္တရကုသလံ စတုဓာ ဟောတိ, ဝိပါကံ ပန **တဿေဝ** ကုသလဿ **ဖလတ္တာ** တဒနုရူပတော တထာ စတုဓာတိ ဧဝံ **အနုတ္တရံ** အတ္တနော ဥတ္တရိတရာဘာဝေန အနုတ္တရသင်္ခါတံ လောကုတ္တရံ စိတ္တံ အဋ္ဌဓာ မတန္တိ ယောဇနာ။

ကိရိယာနုတ္တရဿ ပန အသမ္ဘဝတော ဒွါဒသဝိဓတာ န ဝုတ္တာ။ ကသ္မာ ပန တဿ အသမ္ဘဝတောတိ? မဂ္ဂဿ ဧကစိတ္တက္ခဏိကတ္တာ။ ယဒိ ဟိ မဂ္ဂစိတ္တံ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, တဒုပ္ပတ္တိယာ ကိရိယဘာဝေါ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ တံ ပန ကိလေသသမုစ္ဆေဒကဝသေနေဝ ဥပလဘိတဗ္ဗတော ဧကဝါရပ္ပဝတ္တေနေဝ စ တေန အသနိသမ္ပာတေန ဝိယ တရုအာဒီနံ သမူလဝိဒ္ဓံသနဿ တံတံကိလေသာနံ အစ္စန္တံ အပ္ပဝတ္တိယာ သာဓိတတ္တာ ပုန ဥပ္ပဇ္ဇမာနေပိ ကာတဗ္ဗာဘာဝတော ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထဉ္စ ဖလသမာပတ္တိယာ ဧဝ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏဝသေန ပဝတ္တနတော န ကဒါစိ သေက္ခာနံ အသေက္ခာနံ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ နတ္ထိ သဗ္ဗထာပိ လောကုတ္တရကိရိယစိတ္တန္တိ။

လောကုတ္တရစိတ္တဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စိတ္တဂဏနသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ

၃၅. **“ဒွါဒသာကုသလာနေဝ”**န္တျာဒိ ယထာဝုတ္တာနံ စတုဘူမိကစိတ္တာနံ ဂဏနသင်္ဂဟော။

၃၆. ဧဝံ ဇာတိဝသေန သင်္ဂဟံ ဒဿေတွာ ပုန ဘူမိဝသေန ဒဿေတုံ **“စတုပညာသဓာ ကာမေ”**တျာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကာမေ** ဘဝေ စိတ္တာနိ စတုပညာသဓာ ဤရယေ, **ရူပေ** ဘဝေ ပန္နရသ ဤရယေ, **အာရုပ္ပေ** ဘဝေ ဒွါဒသ ဤရယေ, **အနုတ္တရေ** ပန နဝဝိဓေ ဓမ္မသမုဒါယေ စိတ္တာနိ အဋ္ဌဓာ **ဤရယေ,** ကထေယျာတျတ္ထော။ ဧတ္ထ စ ကာမတဏှာဒိဝိသယဘာဝေန ကာမဘဝါဒိပရိယာပန္နာနိ စိတ္တာနိ သကသကဘူမိတော အညတ္ထ ပဝတ္တမာနာနိပိ ကာမဘဝါဒီသု စိတ္တာနီတိ ဝုတ္တာနိ, ယထာ မနုဿိတ္ထိယာ ကုစ္ဆိသ္မိံ နိဗ္ဗတ္တောပိ တိရစ္ဆာနဂတော တိရစ္ဆာန

ယောနိပရိယာပန္နတ္တာ တိရစ္ဆာနေသေ့ဝဝ သင်္ဂယှတိ။ ကတ္ထစိ အပရိယာပန္နာနိ နဝဝိဓလောကုတ္တရဓမ္မသမူ ဟေကဒေသဘူတာနိ ''ရုက္ခေ သာခာ''တ္တာဒီသု ဝိယ အနုတ္တရေ စိတ္တာနီတိ ဝုတ္တာနိ။ အထ တ ''ကာမေ, ရူပေ''တိ စ ဥတ္တရပဒလောပနိဒ္ဒေသော။ အရူပေ ဘတနိ အာရုပ္ပာနိ။ နတ္ထိ ဧတေသံ ဥတ္တရံ စိတ္တန္တိ အနုတ္တရာနီတိ ဥပယောဂ ဗဟုဝစနဝသေန **ကာမေ** ကာမာဝစရာနိ စိတ္တာနိ စတုပညာသဓာ ဤရယေ, **ရူပေ** ရူပာဝစရာနိ စိတ္တာနိ ပန္နရသ ဤရယေ, **အာရုပ္ပေ** အာရုပ္ပာနိ စိတ္တာနိ ဒွတဒသ ဤရယေ။ **အနုတ္တရေ** လောကုတ္တရာနိ စိတ္တာနိ အဋ္ဌဓာ ဤရယေတိ ဧဝမေတ္ထ သမ္ဗန္ဓော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၃၇. **ဣတ္ထံ** ယထာဝုတ္တေန ဇာတိဘေဒဘိန္နစတုဘူမိကစိတ္တဘေဒဝသေန ကေူနနဝုတိပ္ပဘေဒံ ကတ္ဝာ **မာနသံ** စိတ္တံ **ဝိစက္ခဏာ** ဝိသေသေန အတ္တစက္ခဏသဘာဝာ ပဏ္ဍိတာ ဝိဘဇန္တိ။ အထ တ **ဧကဝီသသတံ** ဧကုတ္တရဝီသာဓိကံ သတံ ဝိဘဇန္တိ။

စိတ္တဂဏနသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝိတ္ထာရဂဏနဝဏ္ဏနာ

၃၈. ဈာနင်္ဂဝသေန ပဌမဇ္ဈာနသဒိသတ္တာ ပဌမဇ္ဈာနဥ္စ တံ သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တဥ္စေတိ **ပဌမဇ္ဈာန သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တံ**။ ပာဒကဇ္ဈာနသမ္မသိတဇ္ဈာနပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယေသုပိ, ဟိ အညတရဝသေန တံတံဈာနသဒိ သတ္တာ ဝိတက္ကာဒိအင်္ဂပာတုဘာဝေန စတ္တာရောပိ မဂ္ဂါ ပဌမဇ္ဈာနာဒိတေဟာရံ လဘန္တာ ပစ္စေကံ ပဉ္စဓာ ဝိဘဇ န္တိ။ တေနာဟ ''ဈာနင်္ဂယောဂဘေဒေနာ''တ္တာဒိ, တတ္ထ ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု ယံ ယံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွတ တတော တ တော ဝုဋ္ဌာယ သင်္ခာရေ သမ္မသန္တဿ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာ ပဝတ္တာ, တံ **ပာဒကဇ္ဈာနံ** ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿ နာယ ပဒဋ္ဌာနဘာဝတော။ ယံ ယံ ဈာနံ သမ္မသန္တဿ သာ ပဝတ္တာ, တံ **သမ္မသိတဇ္ဈာနံ** ။ ''အဟော ဝတ မေ ပဌမဇ္ဈာနသဒိသော မဂ္ဂေ ပဉ္စင်္ဂိကော, ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီသု တ အညတရသဒိသော စတုရင်္ဂါဒိဘေအော မဂ္ဂေ ဘဝေယ့ ယာ''တိ ဧဝံ ယောဂါဝစရဿ ဥပ္ပန္နဇ္ဈာသယော **ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယော** နာမ။

တတ္ထ ယေန ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု အညတရံ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွတ တတော ဝုဋ္ဌာယ ပကိဏ္ဏကသင်္ခာရေ သမ္မသိ တွတ မဂ္ဂေ ဥပ္ပာဒိတော ဟောတိ, တဿ သော မဂ္ဂေ ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု တံတံပာဒကဇ္ဈာနသဒိသော ဟောတိ။ သစေ ပန ဝိပဿနာပာဒကံ ကိဉ္စိ ဈာနံ နတ္ထိ, ကေဝလံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု အညတရံ ဈာနံ သမ္မသိတွတ မဂ္ဂေ ဥပ္ပာဒိတော ဟောတိ, တဿ သော သမ္မသိတဇ္ဈာနသဒိသော ဟောတိ။ ယဒာ ပန ယံ ကိဉ္စိ ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွတ တတော ဝုဋ္ဌာယ အညတရံ သမ္မသိတွတ မဂ္ဂေ ဥပ္ပာဒိတော ဟောတိ, တဒာ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဝသေန ဒွီသု အညတရသဒိသော ဟော တိ။ သစေ ပန ပုဂ္ဂလဿ တထာဝိဓော အဇ္ဈာသယော နတ္ထိ, ဟေဋ္ဌိမဟေဋ္ဌိမဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ဥပရူပရိဈာနဓမ္မေ သမ္မသိတွတ ဥပ္ပာဒိတမဂ္ဂေ ပာဒကဇ္ဈာနံ အနပေက္ခိတွတ သမ္မသိတဇ္ဈာနသဒိသော ဟောတိ။ ဥပရူပရိဈာနတော ပန ဝုဋ္ဌာယ ဟေဋ္ဌိမဟေဋ္ဌိမဇ္ဈာနဓမ္မေ သမ္မသိတွတ ဥပ္ပာဒိတမဂ္ဂေ သမ္မသိတဇ္ဈာနံ အနပေက္ခိတွတ ပာဒကဇ္ဈာနသဒိသော ဟောတိ။ ဟေဋ္ဌိမဟေဋ္ဌိမဇ္ဈာနတော ဟိ ဥပရူပရိဈာနံ ဗလဝတရန္တိ။ ဝေဒနာနိယမော ပန သဗ္ဗတ္ထာပိ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာနိယမေန ဟောတိ။ တထာ သုက္ခဝိပဿကဿ သကလဇ္ဈာနင်္ဂနိယမော။ တဿ ဟိ ပာဒက ဇ္ဈာနာဒီနံ အဘာဝေန တေသံ ဝသေန နိယမာဘာဝတော ဝိပဿနာနိယမေန ပဉ္စင်္ဂိကောဝ မဂ္ဂေ ဟောတီတိ။ အပိစ သမာပတ္တိလာဘိနောပိ ဈာနံ ပာဒကံ အကတွတ ပကိဏ္ဏကသင်္ခာရေ သမ္မသိတွတ ဥပ္ပာဒိတမဂ္ဂေပိ ဝိပဿနာနိ ယမေနေဝ ပဉ္စင်္ဂိကောဝ ဟောတီတိ အယမေတ္ထ အဋ္ဌကထာဒိတော ဥဒ္ဓဋော ဝိနိစ္ဆယသာရော။ ထေရဝာဒဒဿနာဒိ ဝသပ္ပဝတ္တော ပန ပပဉ္စော အဋ္ဌကထာဒီသု ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထာပိ ဝိတ္ထာရန ယော တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တနယေန ဂဟေတဗ္ဗော။ ဂန္ထဘီရုကဇနာနုဂ္ဂဟတ္ထံ ပနေတ္ထ သင်္ခေပကထာ အဓိပ္ပေ တာ။

၄၂. ယထာ **ရူပာဝစရံ** စိတ္တံ ပဌမာဒိပဉ္စဝိဓဈာနဘေဒေန **ဂယှတိ** ''ပဌမဇ္ဈာန''န္တာဒိနာ ဝုစ္စတိ , တထာ အနု တ္တရမ္ပိ စိတ္တံ ''ပဌမဇ္ဈာနသောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တ''န္တာဒိနာ ဂယှတိ။ အာရုပ္ပဉ္စာပိ ဥပေက္ခေကဂ္ဂတာ ယောဂေန အင်္ဂသမတာယ ပဉ္စမဇ္ဈာနေ ဂယှတိ, ပဉ္စမဇ္ဈာနတေဟာရံ လဘတီတ္ယတ္ထော။ အထ တ **ရူပာဝစရံ** စိတ္

တံ အနုတ္တရစ္ဆ **ပဌမာဒိဈာနဘေဒေ** ''ပဌမဇ္ဈာနကုသလစိတ္တံ, ပဌမဇ္ဈာနသောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တန္တ္တာဒိနာ ယထာ ဂယှတိ, တထာ အာရုပ္ပဉ္စာပိ **ပဉ္စမေ** ဈာနေ ဂယှတီတိ ယောဇနာ။ အာစရိယသ္သာပိ ဟိ အယမေဝ ယောဇနာ အဓိပ္ပေတာတိ ဒိသ္သတိ **နာမရူပပရိစ္ဆေဒေ** ဥဇုကမေဝ တထာ ဝုတ္တတ္တာ။ ဝုတ္တဉှိ တတ္ထ –

''ရူပာဝစရစိတ္တာနိ၊ ဂယှန္တာနုတ္တရာနိ စ။
ပဌမာဒိဈာနဘေဒေ၊ အာရုပ္ပဉ္စာပိ ပဉ္စမေ''တိ။ (နာမ. ပရိ. ၂၄)။

တသ္မာ တိ ယသ္မာ ရူပာဝစရံ ဝိယ အနုတ္တရမ္ပိ ပဌမာဒိဈာနဘေဒေ ဂယှတိ, အာရုပ္ပဉ္စာပိ ပဉ္စမေ ဂယှတိ, ယသ္မာ တ ဈာနင်္ဂယောဂဘေဒေန ဧကေကံ ပဉ္စဓာ ကတွာ အနုတ္တရံ စိတ္တံ စတ္တာလီသဝိဓန္တိ ဝုစ္စတိ, ရူပာဝစရ လောကုတ္တရာနိ ဝိယ စ ပဌမာဒိဈာနဘေဒေ, တထာ အာရုပ္ပဉ္စာပိ ပဉ္စမေ ဂယှတိ, တသ္မာ ပဌမာဒိကမေကေကံ ဈာနံ လောကိယံ တိဝိဓံ, လောကုတ္တရံ အဋ္ဌဝိဓန္တိ ဧကာဒသဝိဓံ။ အန္တေ တု ဈာနံ **တေဝီသတိဝိဓံ** တိဝိဓရူပာဝစရဒွာဒသဝိဓ အရူပာဝစရအဋ္ဌလောကုတ္တရဝသေနာတ္ထတော။

၄၃. ဟာဒကဇ္ဈာနာဒိဝသေန ဂဏနဝုဒ္ဓိ ကုသလဝိပာကေသွေဝ သမ္ဘဝတီတိ တေသမေဝ ဂဏနံ ဧကဝီသသတဂဏနာယ အင်္ဂဘာဝေန ဒဿေန္တော အာဟ **''သတ္တတိံသာ''**တ္ထာဒိ။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနိယာ နာမ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာယ

စိတ္တပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. စေတသိကပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ

သမ္ပယောဂလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၁. ဧဝံ တာဝ စိတ္တံ ဘူမိဇာတိသမ္ပယောဂသင်္ခါရဈာနာရမ္မဏမဂ္ဂဘေဒေန ယထာရဟံ ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ စေတသိကဝိဘာဂဿ အနုပ္ပတ္တတ္တာ ပဌမံ တာဝ စတုဗ္ဗိဓသမ္ပယောဂလက္ခဏသန္ဒဿနဝသေန စေတသိကလက္ခဏံ ဌပေတွာ, တဒနန္တရံ အညသမာနအကုသလသောဘနဝသေန တီဟိ ရာသီဟိ စေတသိကဓမ္မေ ဥဒ္ဒိသိတွာ, တေသံ သောဠသဟာကာရေဟိ သမ္ပယောဂံ, တေတ္တိံသဝိဓေန သင်္ဂဟဉ္စ ဒဿေတုံ **“ဧကုပ္ပာဒနိရောဓာ စ”** တ္ယာဒိ အာရဒ္ဓံ။ စိတ္တေန သဟ ဧကတော ဥပ္ပာဒေါ စ နိရောဓော စ ယေသံ တေ **ဧကုပ္ပာဒနိရောဓာ**။ ဧကံ အာလမ္ဗဏဉ္စ ဝတ္ထု စ ယေသံ တေ **ဧကာလမ္ဗဏဝတ္ထုကာ**။ ဧဝံ စတူဟိ လက္ခဏေဟိ **စေတောယုတ္တာ** စိတ္တေန သမ္ပယုတ္တာ ဒွိပညာသ လက္ခဏာ ဓာရဏတော **ဓမ္မာ** နိယတယောဂိနော, အနိယတယောဂိနော စ စေတသိကာ မတာ။

တတ္ထ ယဒိ ဧကုပ္ပာဒမတ္တေနေဝ စေတောယုတ္တာတိ အဓိပ္ပေတာ, တဒာ စိတ္တေန သဟ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ ရူပဓမ္မာနမ္ပိ စေတောယုတ္တတာ အာပဇ္ဇေယျာတိ ဧကနိရောဓဂ္ဂဟဏံ။ ဧဝမ္ပိ စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော ဝိညတ္တိဒွယဿ ပသင်္ဂေါ နသက္ကာ နိဝါရေတုံ, တထာ “ဧကတော ဥပ္ပာဒေါ တ နိရောဓော တ ဧတေသန္တိ ဧကုပ္ပာဒနိရောဓာ”တိ ပရိကပ္ပေန္တဿ ပုရေတရမုပ္ပဇ္ဇိတွာ စိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ နိရုဇ္ဈမာနာနမ္ပိ ရူပဓမ္မာနန္တိ ဧကာလမ္ဗဏဂ္ဂဟဏံ။ ယေ ဧဝံ တိဝိဓလက္ခဏာ, တေ နိယမတော ဧကဝတ္ထုကယေဝါတိဒဿနတ္ထံ ဧကဝတ္ထုကဂ္ဂဟဏန္တိ အလမတိပ္ပပဉ္စေန။

သမ္ပယောဂလက္ခဏဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အညသမာနစေတသိကဝဏ္ဏနာ

၂. **ကထန္တိ** သရူပသမ္ပယောကကာရာနံ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ။ ဖုသတီတိ **ဖဿော** (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁ ဓမ္မုဒ္ဒေသတရဖဿပဉ္စမကရာသိဝဏ္ဏနာ), သွာယံ ဖုသနလက္ခဏော။ အယဉှိ အရူပဓမ္မောပိ သမာနော အာရမ္မဏေ ဖုသနာကာရေနေဝ ပဝတ္တတိ, သာ စဿ ဖုသနာကာရပ္ပဝတ္တိ အမ္ဗိလခါဒကာဒီနံ ပဿန္တဿ ပရဿ ခေဠုပ္ပာဒါဒိ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဝေဒယတိ အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝတီတိ **ဝေဒနာ,** သာ ဝေဒယိတလက္ခဏာ။ အာရမ္မဏရသာနုဘဝနဉှိ ပတွာ သေသသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ဧကဒေသမတ္တေနေဝ ရသံ အနုဘဝန္တိ, ဧကံသတော ပန ဣဿရဝတာယ ဝေဒနာဝ အနုဘဝတိ။ တထာ ဟေသာ “သုဘောဇနရသာနုဘဝနကရာဇာ ဝိယာ”တိ ဝုတ္တာ။ သုခါဒိဝသေန ပနဿာ ဘေဒံ သယမေဝ ဝက္ခတိ။ နီလာဒိဘေဒံ အာရမ္မဏံ သညံ ကတွာ ဇာနာတီတိ **သညာ,** သာ သဉ္ဇာနနလက္ခဏာ။ သာ ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ အရုအာဒီသု ဝဍ္ဎကိအာဒီနံ သညာဏကရဏံ ဝိယ ပစ္ဆာ သဉ္ဇာနနဿ ကာရဏဘူတံ အာကာရံ ဂဟေတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ နိမိတ္တကာရိကာယ တာဝေတံ ယုဇ္ဇတိ, နိမိတ္တေန သဉ္ဇာနန္တိယာ ပန ကထန္တိ? သာပိ ပုန အပရာယ သညာယ သဉ္ဇာနနဿ နိမိတ္တံ အာကာရံ ဂဟေတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ န ဧတ္ထ ကောစိ အသမ္ဘဝေါ။

စေတေတီတိ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ အာရမ္မဏေ အဘိသန္ဒဟတိ, သင်္ခတာဘိသင်္ခရဏေ တ ဗျာပာရမာပဇ္ဇတီတိ **စေတနာ**။ တထာ ဟိ အယမေဝ အဘိသင်္ခရဏေ ပဓာနတ္တာ ဝိဘင်္ဂေ သုတ္တန္တဘာဇနိယေ သင်္ခါရက္ခန္ဓံ ဝိဘဇန္တေန “သင်္ခတမဘိသင်္ခရောန္တီတိ သင်္ခါရာ”တိ (သံ. နိ. ၃.၇၉) ဝတွာ “စက္ခုသမ္ဖဿဇာ စေတနာ”တ္ယာဒိနာ (ဝိဘ. ၂၁) နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ သာ စေတယိတလက္ခဏာ, ဇေဋ္ဌသိဿမဟာဝဍ္ဎကိအာဒယော ဝိယ သကိစ္စပရကိစ္စသာဓိကာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ဧကဂ္ဂတာဝိတက္ကဝိစာရပီတီနံ** သရူပဝိဘာဝနံ ဟေဋ္ဌာ အာဂတမေဝ။

ဇီဝန္တိ တေန သမ္ပယုတ္တဓမ္မာတိ ဇီဝိတံ, တဒေဝ သဟဇာတာနုပာလနေ အာဓိပစ္စယောဂေန ဣန္ဒြိယန္တိ **ဇီဝိတိန္ဒြိယံ,** တံ အနုပာလနလက္ခဏံ ဥပ္ပလာဒိအနုပာလကံ ဥဒကံ ဝိယ။ ကရဏံ ကာရော, မနသ္မိံ ကာရော **မနသိကာရော,** သော စေတသော အာရမ္မဏေ သမန္နာဟာရလက္ခဏော။ ဝိတက္ကော ဟိ သဟဇာတဓမ္မာနံ အာရမ္မဏေ အဘိနိရောပနသဘာဝတ္တာ တေ တတ္ထ ပက္ခိပန္တော ဝိယ ဟောတိ, စေတနာ အတ္တနာ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏေန ယထာရုဋ္ဌေဟ ဓမ္မေ

မေပိ တတ္ထ တတ္ထ နိယောဇေန္တီ ဗလနာယကော ဝိယ ဟောတိ, မနသိကာရော တေ အာရမ္မဏာဘိမုခံ ပယောဇေန္တော အာဇာနီယာနံ ပယောဇနကသာရထိ ဝိယာတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ ဓမ္မာနဥ္ဟိ တံ တံ ယာထာဝသရသလက္ခဏံ သဘာဝတော ပဋိဝိဇ္ဈိတ္ဝာ ဘဂဝတာ တေ တေ ဓမ္မာ ဝိဘတ္တာတိ ဘဂဝတိ သဒ္ဓာယ "ဧဝံ ဝိသေသာ ဣမေ ဓမ္မာ"တိ သြကပ္ပေတွာ ဥဂ္ဂဟဏပရိပုစ္ဆာဒိဝသေန တေသံ သဘာဝသမဓိဂမာယ ယောဂေ ကရဏီယော, န ပန တတ္ထ တတ္ထ ဝိပ္ပဋိပဇ္ဇန္တေဟိ သမ္မောဟော အာပဇ္ဇိတဗ္ဗောတိ အယမေတ္ထ အာစရိယာနံ အနုသာသနီ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဧကူနနဝုတိစိတ္တာနံ သာဓာရဏာ နိယမတော တေသု ဥပ္ပဇ္ဇနတောတိ **သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏာ** နာမ။

၃. အဓိမုစ္စနံ **အဓိမောက္ခော,** သော သန္နိဋ္ဌာနလက္ခဏော, အာရမ္မဏေ နိစ္စလဘာဝေန ဣန္ဒခီလော ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝီရာနံ ဘာဝေါ, ကမ္မံ, ဝိဓိနာ ဤရယိတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ တ **ဝီရိယံ,** ဥဿာဟော, သော သဟဇာတာနံ ဥပတ္ထမ္ဘနလက္ခဏော။ ဝီရိယဝသေန ဟိ တေသံ သြလီနဝုတ္တိတာ န ဟောတိ။ ဝေဋ္ဌ ကတွာ ဣမဿ ဝိတက္ကာဒီဟိ ဝိသေသော သုဟကဋ္ဌော ဟောတိ။ ဆန္ဒနံ **ဆန္ဒော,** အာရမ္မဏေန အတ္ထိကတာ, သော ကတ္တုကာမတာလက္ခဏော။ တထာ ဟေသ "အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏေ စေတသော ဟတ္ထပ္ပသာရဏံ ဝိယာ"တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁ ယေဝါပနကဝဏ္ဏနာ) ဝုစ္စတိ။ အနုဝတ္တုဝိဿဇ္ဇနဝသေန ပဝတ္တကာလေပိ စေသ ဝိဿဇ္ဇိတဗ္ဗေန တေန အတ္ထိကောဝ ခိပိတဗ္ဗဥသူနံ ဂဟဏေ အတ္ထိကော ဣဿာသော ဝိယ။ သောဘနေသု တဒိတရေသု စ ပကာရေန ကိဏ္ဏာ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာတိ **ပကိဏ္ဏကာ**။

၄. သောဘနာပေက္ခာယ ဣတရေ, ဣတရာပေက္ခာယ သောဘနာ စ အညေ နာမ, တေသံ သမာနာ န ဥဒ္ဓစ္စသဒ္ဒါဒယော ဝိယ အကုသလာဒိသဘာတယေတတိ **အညသမာနာ**။

အညသမာနစေတသိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အကုသလစေတသိကဝဏ္ဏနာ

၅. ဧဝံ တာဝ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏဝသေန, ပကိဏ္ဏကဝသေန စ သောဘနေတရသဘာဝေ တေရသ ဓမ္မေ ဥဒ္ဒိသိတွာ ဣဒါနိ ဟေဋ္ဌာ စိတ္တဝိဘာဂေ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနုက္ကမေန အကုသလဓမ္မပရိယာပန္နေ ပဌမံ, တတော သောဘနဓမ္မပရိယာပန္နေ စ ဒဿေတုံ **"မောဟော"**တ္ယာဒိ ဝုတ္တံ။ အဟေတုကာ ပန အာဝေဏိကဓမ္မာ နတ္ထီတိ န တေ ဝိသုံ ဝုတ္တာ။ အာရမ္မဏေ မုယှတီတိ **မောဟော,** အညာဏံ, သော အာရမ္မဏသဘာဝစ္ဆာဒနလက္ခဏော။ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏဝသပ္ပဝတ္တောပိ ဟေသ တဿ ယထာသဘာဝပ္ပဋိစ္ဆာဒနာကအာရေနေဝ ပဝတ္တတိ။ န ဟိရီယတိ န လဇ္ဇတီတိ အဟိရိကော, ပုဂ္ဂလော, ဓမ္မသမူဟော ဝါ။ အဟိရိကဿ ဘာဝေါ အဟိရိက္ကံ, တဒေဝ **အဟိရိကံ**။ န သြတ္တပ္ပတီတိ **အနောတ္တပ္ပံ**။ တတ္ထ ဂူထတော ဂာမသူကရော ဝိယ ကာယဒုစ္စရိတာဒိတော အဇိဂုစ္ဆနလက္ခဏံ အဟိရိကံ, အဂ္ဂိတော သလဘော ဝိယ တတော အနုတ္တာသလက္ခဏံ အနောတ္တပ္ပံ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

> "ဇိဂုစ္ဆတိ နာဟိရိကော၊ ပာပါ ဂူထာဝ သူကရော။
> န ဘာယတိ အနောတ္တပ္ပီ၊ သလဘော ဝိယ ပါဝကာ"တိ။

ဥဒ္ဓတဿ ဘာဝေါ **ဥဒ္ဓစ္စံ,** တံ စိတ္တဿ အဝူပသမလက္ခဏံ ဟသာဏာဘိဃာတသမုဒ္ဓတဘသ္မံ ဝိယ။ လုဗ္ဘတီတိ **လောဘော,** သော အာရမ္မဏေ အဘိသင်္ဂလက္ခဏော မက္ကဋာလေပေါ ဝိယ။ စိတ္တဿ အာလမ္ဗိတုကာမတာမတ္တံ ဆန္ဒော, လောဘော တတ္ထ အဘိဂိဇ္ဈနန္တိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ "ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည"န္တိ မိစ္ဆာဘိနိဝေသလက္ခဏာ ဒိဋ္ဌိ။ ဉာဏဥ္ဟိ အာရမ္မဏံ ယထာသဘာဝတော ဇာနာတိ, ဒိဋ္ဌိ ယထာသဘာဝံ ဝိဇဟိတွာ အယာထာဝတော ဂဏှာတီတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ "သေယျောဟမသ္မီ"တ္ယာဒိနာ မညတီတိ **မာနော,** သော ဥဏ္ဏတိလက္ခဏော။ တထာ ဟေသ "ကေတုကမျတာပစ္စုပဋ္ဌာနော"တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၄၀၀) ဝုတ္တော။ ဒုဿတီတိ **ဒေါသော,** သော စဏ္ဍိက္ကလက္ခဏော ပဟဋ္ဌာသီဝိသော ဝိယ, ဣဿတီတိ **ဣဿာ,** သာ ပရသမ္ပတ္တိဥသူယနလက္ခဏာ။ မစ္ဆရဿ ဘာဝေါ **မစ္ဆရိယံ,** "မာ ဣဒံ အစ္ဆရိယံ အညေသံ ဟောတု, မယှမေဝ ဟောတူ"တိ ပဝတ္တံ တ **မစ္ဆရိယံ,** တံ အတ္တသမ္ပတ္တိနိဂူဟနလက္ခဏံ။ ကုစ္ဆိတံ ကတန္တိ ကုကတံ။ ကတာကတဒုစ္စရိတသုစရိတံ။ အကတမ္ပိ ဟိ ကုကတ"န္တိ ဝေါဟရန္တိ "ယံ မယာ အကတံ။ တံ ကုကတ"န္တိ။ ဣဓ ပန ကတာကတံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နော ဝိပ္ပဋိ

သာရစိတ္တုပ္ပာဒေ ကုကတံ, တဿ ဘာဝေါ **ကုက္ကုစ္စံ,** တံ ကတာကတဒုစ္စရိတသုစရိတာနုသောစနလက္ခဏံ။ ထိနံ **ထိနံ,** အနုဿာဟနာဝသံသီဒနဝသေန သံဟတဘာဝေါ။ မိဒ္ဓနံ **မိဒ္ဓံ,** ဝိဂတသာမတ္ထိယတာ, အသတ္တိဝိဃာတော တ, တတ္ထ ထိနံ စိတ္တဿ အကမ္မညတာလက္ခဏံ, မိဒ္ဓံ ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယဿာတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ တထာ ဟိ **ဟဒ္ဓယံ** (ဓ. သ. ၁၁၆၂-၁၁၆၃) "တတ္ထ ကတမံ ထိနံ? ယာ စိတ္တဿ အကလ္လတာ အကမ္မညတာ။ တတ္ထ ကတမံ မိဒ္ဓံ? ယာ ကာယဿ အကလ္လတာ အကမ္မညတာ"တ္ယာဒိနာ ဣမေသံ နိဒ္ဒေသော ပဝတ္တော။ နနု စ "ကာယဿာ"တိ ဝစနတော ရူပကာယဿပိ အကမ္မညတာ မိဒ္ဓန္တိ တဿ ရူပဘာဝေါပိ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ, တတ္ထ တတ္ထ အာစရိယေဟိ အာနီတကာရဏဝသေနေဝဿ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ။ တထာ ဟိ မိဒ္ဓတဒိမတပ္ပဋိက္ခေပနတ္ထံ တေသံ တဒနိက္ခေပပဗ္ဗကံ အဋ္ဌကထာဒီသု ဗဟုဓာ ဝိတ္ထာရေန္တိ အာစရိယာ။ အယံ ပနေတ္ထ သင်္ဂဟော –

> "ကေစိ မိဒ္ဓမ္ပိ ရူပန္တိ၊ ဝဒန္တေတံ န ယုဇ္ဇတိ။
> ပဟာတဗ္ဗေသု ဝုတ္တတ္တာ၊ ကာမစ္ဆန္ဒာဒယော ဝိယ။
>
> "ပဟာတဗ္ဗေသု အက္ခာတ-မေတံ နီဝရဏေသု ဟိ။
> ရူပန္တု န ပဟာတဗ္ဗ-မက္ခာတံ ဒဿနာဒိနာ။
>
> "'န တုမှာကံ ဘိက္ခဝေ ရူပံ၊ ပဇဟေထာ'တိ ဟဒေတော။
> ပဟေယျဘာဝလေသောပိ၊ ယတ္ထ ရူပဿ ဒိဿတိ။
>
> "တတ္ထ တဗ္ဗိသယစ္ဆန္ဒ-ရာဂဟာနိ ပကာသိတာ။
> ဝုတ္တဥ္စဟိ တတ္ထ ယော ဆန္ဒ-ရာဂက္ခေပေတိအာဒိကံ။
>
> "ရူပာရူပေသု မိဒ္ဓေသု၊ အရူပံ တတ္ထ ဒေသိတံ။
> ဣတိ စေ နတ္ထိ တံ တတ္ထ၊ အဝိသေသေန ဟဒေတော။
>
> "သက္ကာ ဟိ အနုမာတုံ ယံ၊ မိဒ္ဓံ ရူပန္တိ စိန္တိတံ။
> တမ္ပိ နီဝရဏံ မိဒ္ဓ-ဘာဝတော ဣတရံ ဝိယ။
>
> "သမ္ပယောဂကထာဓာနာ စ၊ န တံ ရူပန္တိ နိစ္ဆယော။
> အရူပီနဥ္စဟိ ခန္ဓာနံ၊ သမ္ပယောဂေ ပဝုစ္စတိ။
>
> "တထာရူပေ သမုပ္ပတ္တိ၊ ဟဒေတော နတ္ထိ ရူပတာ။
> နိဒ္ဒာ ခီဏာသဝါနန္တု၊ ကာယဂေလညတော သိယာ"တိ။

အကုသလစေတသိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သောဘနစေတသိကဝဏ္ဏနာ

၆. သဒ္ဒဟတီတိ **သဒ္ဓာ,** ဗုဒ္ဓာဒီသု ပသာဒေါ, သာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ပသာဒနလက္ခဏာ ဥဒကပ္ပသာဒကမဏိ ဝိယ။ သရဏံ **သတိ,** အသမ္မောသော, သာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ သာရဏလက္ခဏာ။ ဟိရီယတိ ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ ဇိဂုစ္ဆတီတိ **ဟိရီ,** သာ ပာပတော ဇိဂုစ္ဆနလက္ခဏာ။ ဩတ္တပ္ပတီတိ **ဩတ္တပ္ပံ,** တံ ပာပတော ဥတ္တာသလက္ခဏံ။ အတ္တဂါရဝဝသေန ပာပတော ဇိဂုစ္ဆနတော ကုလဝဓူ ဝိယ ဟိရီ, ပရဂါရဝဝသေန ပာပတော ဥတ္တာသနတော ဝေသိယာ ဝိယ ဩတ္တပ္ပံ။ လောဘပ္ပဋိပက္ခော **အလောဘော,** သော အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အလဂ္ဂတာလက္ခဏော မုတ္တဘိက္ခု ဝိယ။ ဒေါသပ္ပဋိပက္ခော **အဒေါသော,** သော အစဏ္ဍိက္ကလက္ခဏော အနုကူလမိတ္တော ဝိယ။ တေသု ဓမ္မေသု မဇ္ဈတ္တတာ **တတြမဇ္ဈတ္တတာ,** သာ စိတ္တစေတသိကာနံ အဇ္ဈုပေက္ခနလက္ခဏာ သမပ္ပဝတ္တာနံ အဿာနံ အဇ္ဈုပေက္ခကော သာရထိ ဝိယ။

ကာယဿ ပဿမ္ဘနံ **ကာယပဿဒ္ဓိ**။ စိတ္တဿ ပဿမ္ဘနံ **စိတ္တပဿဒ္ဓိ**။ ဥဘောပိ စေတာ ကာယစိတ္တဒရထဝူပသမလက္ခဏာ။ ကာယဿ လဟုဘာဝေါ **ကာယလဟုတာ**။ တထာ **စိတ္တလဟုတာ**။ တာ ကာယစိတ္တဂရုဘာဝဝူပသမလက္ခဏာ။ ကာယဿ မုဒုဘာဝေါ **ကာယမုဒုတာ**။ တထာ **စိတ္တမုဒုတာ**။ တာ ကာယစိတ္တထဒ္ဓဘာဝဝူပသမလက္ခဏာ။ ကမ္မနိ သာဓု ကမ္မညံ, တဿ ဘာဝေါ ကမ္မညတာ, ကာယဿ ကမ္မညတာ **ကာယကမ္မညတာ**။ တထာ **စိတ္တကမ္မညတာ**။ တာ ကာယစိတ္တအကမ္မညဘာဝဝူပသမလက္ခဏာ။ ပဂုဏဿ ဘာဝေါ ပါဂုညံ, တဒေဝ ပါဂုညတာ, ကာယဿ ပါဂုညတာ **ကာယပါဂုညတာ**။ တထာ **စိတ္တပါဂုညတာ**။ တာ ကာယစိတ္တာနံ ဂေလညဝူပသမလက္ခဏာ။ ကာယဿ ဥဇုကဘာဝေါ **ကာယုဇုကတာ**။ တထာ **စိတ္တုဇုကတာ**။ တာ ကာယစိတ္တာနံ အဇ္ဇဝလက္ခဏာ။ ယထာက္ကမံ ပနေတာ ကာယစိတ္တာနံ သာရမ္ဘာဒိကရဓာတုက္ခောဘပဋိပက္ခပစ္စယသမုဋ္ဌာနာ, **ကာယော**တိ စေတ္ထ ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယဿ ဂဟဏံ။ ယသ္မာ စေတေ ဒွေ ဒွေ ဓမ္မာဝ ဧကတော ဟုတွာ ယထာသကံ ပဋိပက္ခဓမ္မေ ဟနန္တိ, တသ္မာ ဣဓေဝ ဒုဝိဓတာ ဝုတ္တာ, န သမာဓိအာဒီသု။ အပိစ စိတ္တပဿဒ္ဓိအာဒီဟိ စိတ္တဿေဝ ပဿဒ္ဓာဒိဘာဝေါ ဟောတိ, ကာယပဿဒ္ဓိအာဒီဟိ ပန ရူပကာယဿပိ တံသမုဋ္ဌာနပဏီတရူပဖရဏဝသေနာတိ တဒတ္ထသန္ဒဿနတ္ထမ္ပေတ္ထ ဒုဝိဓတာ ဝုတ္တာ။ သောဘနာနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ သာဓာရဏာ နိယမေန တေသု ဥပ္ပဇ္ဇနတောတိ **သောဘနသာဓာရဏာ**။

၇. သမ္မာ ဝဒန္တိ ဧတာယာတိ **သမ္မာဝါစာ,** ဝစီဒုစ္စရိတဝိရတိ။ သာ စတုဗ္ဗိဓာ မုသာဝါဒါ ဝေရမဏီ, ပိသုဏဝါစာ ဝေရမဏီ, ဖရုသဝါစာ ဝေရမဏီ, သမ္ဖပ္ပလာပါ ဝေရမဏီတိ။ ကမ္မမေဝ ကမ္မန္တော သုတ္တန္တဝနန္တာဒယော ဝိယ။ သမ္မာ ပဝတ္တော ကမ္မန္တော **သမ္မာကမ္မန္တော,** ကာယဒုစ္စရိတဝိရတိ။ သာ တိဝိဓာ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ, အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏီတိ။ သမ္မာ အာဇီဝန္တိ ဧတေနာတိ **သမ္မာအာဇီဝေါ,** မိစ္ဆာဇီဝဝိရတိ။ သော ပန အာဇီဝဟေတုကကာယဝစီဒုစ္စရိတတော ဝိရမဏဝသေန သတ္တဝိဓော, ကုဟနလပနာဒိမိစ္ဆာဇီဝဝိရမဏဝသေန ဗဟုဝိဓော ဝါ။ တိဝိဓာပိ ပနေတာ ပစ္စေကံ သမ္ပတ္တသမာဒါနသမုစ္ဆေဒဝိရတိဝသေန တိဝိဓာ **ဝိရတိယော နာမ** ယထာဝုတ္တဒုစ္စရိတေဟိ ဝိရမဏတော။

၈. ကရောတိ ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓူနံ ဟဒယခေဒံ ဇနေတိ, ကိရတိ ဝါ ဝိက္ခိပတိ ပရဒုက္ခံ, ကိဏာတိ ဝါ တံ ဟိံသတိ, ကိရိယတိ ဝါ ဒုက္ခိတေသု ပသာရိယတီတိ **ကရုဏာ,** သာ ပရဒုက္ခာပနယနကာမတာလက္ခဏာ။ တာယ ဟိ ပရဒုက္ခံ အပနီယတု ဝါ, မာ ဝါ, တဒာကာရေနေဝ သာ ပဝတ္တတိ။ မောဒန္တိ ဧတာယာတိ **မုဒိတာ,** သာ ပရသမ္ပတ္တိအနုမောဒနလက္ခဏာ, အပ္ပမာဏသတ္တာရမ္မဏတ္တာ အပ္ပမာဏာ, တာ ဧဝ **အပ္ပမညာ**။ နနု စ “စတဿော အပ္ပမညာ”တိ ဝက္ခတိ, ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဒွေဝေဝ ဝုတ္တာတိ? အဒေါသတတြမဇ္ဈတ္တတာဟိ မေတ္တုပေက္ခာနံ ဂဟိတတ္တာ။ အဒေါသောယေဝ ဟိ သတ္တေသု ဟိတဇ္ဈာသယဝသပ္ပဝတ္တော **မေတ္တာ** နာမ။ တတြမဇ္ဈတ္တတာယေဝ တေသု ပဋိဃာနုနယဝူပသမပ္ပဝတ္တာ **ဥပေက္ခာ** နာမ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

“အဗျာပါဒေန မေတ္တာ ဟိ၊ တတြမဇ္ဈတ္တတာယ စ။
ဥပေက္ခာ ဂဟိတာ ယသ္မာ၊ တသ္မာ န ဂဟိတာ ဥဘော”တိ။ (အဘိဓ. ၇၀)။

ပကာရေန ဇာနာတိ အနိစ္စာဒိဝသေန အဝဗုဇ္ဈတီတိ ပညာ, သာ ဧဝ ယထာသဘာဝါဝဗောဓနေ အာဓိပစ္စယောဂတော ဣန္ဒြိယန္တိ **ပညိန္ဒြိယံ**။ အထ သညာဝိညာဏပညာနံ ကိံ နာနာကရဏန္တိ? သညာ တာဝ နီလာဒိဝသေန သဉ္ဇာနနမတ္တံ ကရောတိ, လက္ခဏပ္ပဋိဝေဓံ ကာတုံ န သက္ကောတိ။ ဝိညာဏံ လက္ခဏပ္ပဋိဝေဓမ္ပိ သာဓေတိ, ဥဿက္ကိတွာ ပန မဂ္ဂံ ပါပေတုံ န သက္ကောတိ။ ပညာ ပန တိဝိဓမ္ပိ ကရောတိ, ဗာလကမိကဟေရညိကာနံ ကဟာပဏာဝဗောဓနမေတ္ထ နိဒဿနန္တိ။ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တသညာယ စေတ္ထ အာကာရဂ္ဂဟဏဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကာလေ ဝိညာဏံ အဗ္ဗောဟာရိကံ, သေသကာလေ ဗလဝံ။ ဉာဏသမ္ပယုတ္တာ ပန ဥဘောပိ တဒနုဂတိကာ ဟောန္တိ။ သဗ္ဗထာပိ ပဉ္စဝီသတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

၉. **“တေရသညသမာနာ”**တျာဒိ တီဟိ ရာသီဟိ ဝုတ္တာနံ သင်္ဂဟော။

သောဘနစေတသိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမ္ပယောဂနယဝဏ္ဏနာ

၁၀. စိတ္တေန သဟ အဝိယုတ္တာ **စိတ္တာဝိယုတ္တာ,** စေတသိကာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဥပ္ပာဒေါ, စိတ္တမေဝ ဥပ္ပာဒေါ **စိတ္တုပ္ပာဒေါ**။ အညတ္ထ ပန သသမ္ပယုတ္တံ စိတ္တံ စိတ္တုပ္ပာဒေါတိ ဝုစ္စတိ "ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တံ ဧတေနာတိ ဥပ္ပာဒေါ, ဓမ္မသမူဟော, စိတ္တဉ္စ တံ ဥပ္ပာဒေါ စာတိ စိတ္တုပ္ပာဒေါ"တိ ကတွာ။ သမာဟာရဒွန္ဒေပိ ဟိ ပုလ္လိင်္ဂံ ကတ္ထစိ သဒ္ဒဝိဒူ ဣစ္ဆန္တိ။ တေသံ စိတ္တာဝိယုတ္တာနံ စိတ္တုပ္ပာဒေသု ပစ္စေကံ သမ္ပယောဂေ ဣတော ပရံ ယထာယောဂံ ပဝုစ္စတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

အညသမာနစေတသိကသမ္ပယောဂနယဝဏ္ဏနာ

၁၃. သဘာဝေန အဝိတက္ကတ္တာ ဒွိပဉ္စဝိညာဏာနိ ဝဇ္ဇိတာနိ ဧတေဟိ, တေဟိ တ တောနိ ဝဇ္ဇိတာနီတိ **ဒွိပဉ္စဝိညာဏဝဇ္ဇိတာနိ,** စတုစတ္တာလီသ ကာမာဝစရစိတ္တာနိ။ တေသု စေဝ ကောဒသသု ပဌမဇ္ဈာနစိတ္တေသု စ ဝိတက္ကော ဇာယတိ သေသာနံ ဘာဝနာဗလေန အဝိတက္ကတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။

၁၄. တေသု စေဝ ပဉ္စပညာသသဝိတက္ကစိတ္တေသု, ကောဒသသု ဒုတိယဇ္ဈာနစိတ္တေသု စာတိ ဆသဋ္ဌိစိတ္တေသု ဝိစာရော ဇာယတိ။

၁၅. ဒွိပဉ္စဝိညာဏေဟိ, ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတေန စာတိ ကောဒသဟိ ဝဇ္ဇိတေသု အဋ္ဌသတ္တတိစိတ္တေသု အဓိမောက္ခော ဇာယတိ။

၁၆. ပဉ္စဒွာရာဝဇ္ဇနေန, ဒွိပဉ္စဝိညာဏေဟိ, သမ္ပဋိစ္ဆနဒွယေန, သန္တီရဏတ္တယေန စာတိ သောဠသဟိ ဝဇ္ဇိတေသု တေသတ္တတိယာ စိတ္တေသု ဝီရိယံ ဇာယတိ။

၁၇. ဒေါမနဿသဟဂတေဟိဒွီဟိ , ဥပေက္ခာသဟဂတေဟိ ပဉ္စပညာသစိတ္တေဟိ, ကာယဝိညာဏဒွယေန, ဧကာဒသဟိ စတုတ္ထဇ္ဈာနေဟိ စာတိ သတ္တတိစိတ္တေဟိ ဝဇ္ဇိတေသု ဧကပညာသစိတ္တေသု ပီတိ ဇာယတိ။

၁၈. အဟေတုကေဟိ အဋ္ဌာရသဟိ, မောမူဟေဟိ ဒွီဟိ စာတိ ဝီသတိယာ စိတ္တေဟိ ဝဇ္ဇိတေသု ဧကူနသတ္တတိစိတ္တေသု ဆန္ဒော ဇာယတိ။

၁၉. တေ ပနာတိ ပကိဏ္ဏကဝိဇ္ဇိတာ တံသဟဂတာ စ။ **ယထာက္ကမ** န္တိ ဝိတက္ကာဒိဆပကိဏ္ဏကဝဇ္ဇိတတံသဟိတကမာနုရူပတော။ **"ဆသဋ္ဌိ ပဉ္စပညာသာ"** တ္យာဒိ ဧကဝီသသတဂဏနဝသေန, ဧကူနနဝုတိဂဏနဝသေန စ ယထာရဟံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

အညသမာနစေတသိကသမ္ပယောဂနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အကုသလစေတသိကသမ္ပယောဂနယဝဏ္ဏနာ

၂၀. "သဗ္ဗာကုသလသာဓာရဏာ"တိ ဝတ္ဝာ တဒေဝ သမတ္ထေတုံ **"သဗ္ဗေသုပီ"** တ္យာဒိ ဝုတ္တံ။ ယော ဟိ ကောစိ ဟဏာတိဟတာဒီသု ပဋိပဇ္ဇတိ, သော သဗ္ဗောပိ မောဟေန တတ္ထ အနာဒီနဝဒဿာဝီ အဟိရိကေန တတော အဇိဂုစ္ဆန္တော, အနောတ္တပ္ပေန အနောတ္တပ္ပန္တော, ဥဒ္ဓစ္စေန အဝူပသန္တော စ ဟောတိ, တသ္မာ တေ သဗ္ဗာကုသလေသု ဥပလဗ္ဘန္တိ။

၂၁. လောဘသဟဂတစိတ္တေသွေဝတ တိ ဧဝ-ကာရော အဓိကာရတ္တာယပိ ဟောတီတိ "ဒိဋ္ဌိသဟဂတစိတ္တေသူ"တိအာဒီသုပိ အဝဓာရဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သက္ကာယာဒီသု ဟိ အဘိနိဝိသန္တဿ တတ္ထ မမာယနဿာပဝတော ဒိဋ္ဌိ လောဘသဟဂတစိတ္တေသွေဝ လဗ္ဘတိ။ မာနောပိ အဟံမာနဝသေန ပဝတ္တနတော ဒိဋ္ဌိသဒိသော ပဝတ္တတီတိ ဒိဋ္ဌိယာ သဟ ဧကစိတ္တုပ္ပာဒေန ပဝတ္တတိ ကေသရသီဟော ဝိယ အပရေန တထာဝိဓေန သဟ ဧကဂုဟာယံ, န စာပိ

အေသမူလာဒီသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ အတ္တသိနေ့ဟသန္နိသ္သယဘာဝေန ဧကန္တလောဘပဒဋ္ဌာနတ္တာတိ သော ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္
တေသ္ဝေဝ လဗ္ဘတိ။

၂၄. တထာ ပရသမ္ပတ္တိံ ဥသူယန္တသ္သ, အတ္တသမ္ပတ္တိယာ စ ပရေဟိ သာဓာရဏဘာဝံ အနိစ္ဆန္တသ္သ, ကတာ
ကတဒုစ္စရိတသုစရိတေ အနုသောစန္တသ္သ စ တတ္ထ တတ္ထ ပဋိဟနနဝသေနေဝ ပဝတ္တနတော ဣဿာမစ္ဆရိယကု
က္ကုစ္စာနိ ပဋိဃစိတ္တေသ္ဝေဝ။

၂၅. အကမ္မညတာပကတိကဿ တထာ သဘာဝတိက္ခေသု အသင်္ခါရိကေသု ပဝတ္တနာယောဂတော ထိနမိဒ္ဓံ သ
သင်္ခါရိကေသ္ဝေဝ လဗ္ဘတိ။

၂၇. သဗ္ဗာပုညေသ္ဝေဝ **စတ္တာရော** စေတသိကာ ဂတာ, လောဘမူလေယေဝ ယထာသမ္ဘဝံ တယော ဂတာ, ဒေါ
သမူလေသ္ဝေဝ ဒွီသု စတ္တာရော ဂတာ, တထာ သသင်္ခါရေယေဝ ဒွဝယန္တိ ယောဇနာ။ **ဝိစိကိစ္ဆာ ဝိစိကိစ္ဆာစိတ္တေ စာ**
တိ **စ**-သဒ္ဒေါ အဝဓာရဏေ။ ဝိစိကိစ္ဆာ ဝိစိကိစ္ဆာစိတ္တေယေဝတိ သမ္ဗန္ဓော။

အကုသလစေတသိကသမ္ပယောဂနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သောဘနစေတသိကသမ္ပယောဂနယဝဏ္ဏနာ

၂၉. လောကုတ္တရစိတ္တေသု ဟဒကဈ္ဈာနာဒိဝသေန ကအစိ သမ္မာသင်္ကပ္ပဝိရဟော သိယာ, န ပန ဝိရတီနံ အဘာ
တော မဂ္ဂဿ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ သမုစ္ဆေဒဝသေန, ဖလဿ စ တဒနုကူလဝသေန ပဝတ္တနတောတိ ဝုတ္တံ **“ဝိရတိ
ယော ပနာ”**တ္ယာဒိ။ **သဗ္ဗထာပီ**တိ သဗ္ဗေဟိပိ တံတံဒုစ္စရိတဒုရာဇီဝတနံ ဝိဓမနဝသပ္ပဝတ္တေဟိ အာကာရေဟိ။ န ဟိ ဧ
တာသံ လောကိယေသု ဝိယ လောကုတ္တရေသုပိ မုသာဝါဒါဒီနံ ဝိသုံ ဝိသုံ ပဟာနဝသေန ပဝတ္တိ ဟောတိ သဗ္ဗေသမေဝ ဒု
စ္စရိတဒုရာဇီဝတနံ တေန တေန မဂ္ဂေန ကေသဉ္စိ သဗ္ဗသော, ကေသဉ္စိ အပာယဂမနီယာဒိအဝတ္ထာယ ပဟာနဝသေန ဧ
ကက္ခဏေ သမုစ္ဆိန္ဒနတော။ နနု စာယမတ္ထော **“ကေတောတ”**တိ ဣမိနာဝ သိဒ္ဓေါတိ? တံ န, တိဿန္နံ ဧကတော
ဝုတ္တိပရိဒီပနမတ္တေန စတုဗ္ဗိဓဝစီဒုစ္စရိတာဒီနံ ပဋိပက္ခာကာရပ္ပဝတ္တိယာ အဒီပိတတ္တာ။ ကေစိ ပန ဣမမတ္ထံ အ
သလ္လက္ခေတွာဝ “‘သဗ္ဗထာပီ’တိ ဣဒံ အတိရိတ္တ”န္တိ ဝဒန္တိ, တတ္ထ တေသံ အညာဏမေဝ ကာရဏံ။ **“နိယ
တာ”**တိ ဣမိနာပိ လောကိယေသု ဝိယ ကအစိ သမ္ဘဝံ နိတရေတိ။ တထာ ဟောတာ လောကိယေသု ယေတပနကဝသေန
ဒေသိတာ, ဣဓ ပန သရူပေနေဝ။ **ကာမာဝစရကုသလေသ္ဝေဝတ**တိ အဝဓာရဏေန ကာမာဝစရဝိပာကကိရိယေသု မဟဂ္ဂ
တေသု စ သမ္ဘဝံ နိတရေတိ။ တထာ စေဝ ဥပရိ ဝက္ခတိ။ **ကအစီ**တိ မုသာဝါဒါဒိဧကေကဒုစ္စရိတေဟိ ပဋိဝိရမဏကာ
လေ။ ကအစိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တာပိ န ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုသင်္ခါတာနံ အတ္တနော အာရမ္မဏာနံ သမ္ဘ
တပေက္ခတ္တာတိ ဝုတ္တံ **“ဝိသုံ ဝိသု”**န္တိ။

၃၀. အပ္ပနာပ္ပတ္တာနံ အပ္ပမညာနံ န ကအစိ သောမနဿရဟိတာ ပဝတ္တိ အတ္ထီတိ **“ပဉ္စမ။ပေ။ စိတ္တေသု စာ”** တိ
ဝုတ္တံ။ ဝိနီဝရဏာဒိတာယ မဟတ္တံ ဂတာနိ, မဟန္တေဟိ ဝ ဈာယီဟိ ဂတာနိ ပတ္တာနီတိ **မဟဂ္ဂတာနိ။ နာနာ ဟုတွာ** တိ
ဘိန္နာရမ္မဏတ္တာ အတ္တနော အာရမ္မဏဘူတာနံ ဒုက္ခိတသုခိတသတ္တာနံ အာဟာထဂမနာပေက္ခတာယ ဝိသုံ ဝိသုံ ဟုတွာ
တ။ **တ္ထော** တိ ဣမေသု ကာမာဝစရကုသလစိတ္တေသု, ကရုဏာမုဒိတာဘာဝနာကာလေ အပ္ပနာဝီထိတော ပုဗ္ဗေ ပရိစယ
ဝသေန ဥပေက္ခာသဟဂတစိတ္တေဟိပိ ပရိကမ္မံ ဟောတိ, ယထာ တံ ပဂုဏဂန္ထံ သဇ္ဈာယန္တဿ ကအစိ အညဝိဟိ
တဿပိ သဇ္ဈာယနံ, ယထာ စ ပဂုဏဝိပဿနာယ သင်္ခါရေ သမ္မသန္တဿ ကအစိ ပရိစယဗလေန ဉာဏဝိပ္ပယုတ္
တစိတ္တေဟိပိ သမ္မသနန္တိ ဥပေက္ခာသဟဂတကာမာဝစရေသု ကရုဏာမုဒိတာနံ အသမ္ဘဝတအော ကေစိတအော က
တော။ အပ္ပနာဝီထိယံ ပန တာသံ ဧကန္တတော သောမနဿသဟဂတေသ္ဝေဝ သမ္ဘဝေ ဒဠှဗ္ဗော ဘိန္နဇာတိကဿ
ဝိယ ဘိန္နဝေဒနဿပိ အာသေဝနပစ္စယာဘာဝတော။

၃၂. **တယော သောဠသစိတ္တေသူ** တိ သမ္မာဝါစာဒယော တယော ဓမ္မာ အဋ္ဌလောကုတ္တရကာမာဝစရကုသလဝ
သေန သောဠသစိတ္တေသု ဇာယန္တိ။

၃၃. ဇဝံ နိယတာနိယတသမ္ပယောဂဝသေန ဝုတ္တေသု အနိယတဓမ္မေ ဧကတော ဒဿေတုံ တ သေသာနံ နိယတ ဘာဝံ ဒီပေတုံ **"ကုသလာ မစ္ဆေရာ"** တျာဒိ ဝုတ္တံ။ ကုသလာမစ္ဆေရကုက္ကုစ္စဝိရတိကရုဏာဒယော နာနာ ကအာစိ ဇာယ န္တိ, မာနော စ ကအာစိ "သေယ္ယောဟမသ္မီ"တျာဒိဝသပ္ပဝတ္တိယံ ဇာယတိ။ ထိနမိဒ္ဓံ **တထာ** ကအာစိ အကမ္မညတာဝ သပ္ပဝတ္တိယံ **သဟ** အညမညံ အဝိပ္ပယောဂိဝသေန ဇာယတီတိ ယောဇနာ။ အထ တ **မာနော စာ**တိ တွေ **စ**-သဒ္ဒံ "သဟာ"တိ တွေထာပိ ယောဇေတ္တ ထိနမိဒ္ဓံ **တထာ ကအာစိ သဟ** စ သသင်္ခါရိကပဋိဃေ, ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ္တသသ င်္ခါရိကေသု စ ကုသလာမစ္ဆရိယကုက္ကုစ္စေဟိ, မာနေန စ သဒ္ဓိံ, **ကအာစိ** တဒိတရသသင်္ခါရိကစိတ္တသမ္ပယောဂကာ လေ, တံသမ္ပယောဂကာလေပိ တ **နာနာ** စ ဇာယတီတိ ယောဇနာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အပရေ ပန အာစရိယာ "မာနော စ ထိနမိဒ္ဓဉ္စ တထာ ကအာစိ နာနာ ကအာစိ သဟ စ ဇာယတီ"တိ တွေကမေဝ ယောဇေသုံ။

၃၄. **သေသာ**တိ ယထာဝုတ္တေဟိ ဧကာဒသဟိ အနိယတေဟိ ဣတရေ ဧကစတ္တာလီသ။ ဧကိ ပန "ယထာဝုတ္ တေဟိ အနိယတယေတပနကေဟိ သေသာ နိယတယေတပနကာ"တိ ဝဏ္ဏေန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ, ဣဓ ယေတပ နကနာမေန ကေသဥ္စိ အနုဒ္ဓဋ္ဌတ္တာ။ ဧဝလဥ္ဖေဟတ္တ နိယတာနိယတဝသေန စိတ္တုပ္ပာဒေသု ယထာရဟံ လဗ္ဘ မာနစေတသိကမတ္တသန္ဒဿနံ အာစရိယေန ကတံ, န ယေတပနကနာမေန ဧကစ ဥဒ္ဓဋ္ဌာတိ။

ဇဝံ တာဝ "ဖဿာဒီသု အယံ ဓမ္မော တွေကေသု စိတ္တေသု ဥပလဗ္ဘတီ"တိ စိတ္တပရိစ္ဆေဒဝသေန သမ္ပ ယောဂံ ဒဿေတ္တ ဣဒါနိ "ဣမသ္မိံ စိတ္တုပ္ပာဒေ တွေကာ စေတသိကာ"တိ စေတသိကရာသိပရိစ္ဆေဒဝသေန သင် ဂဟံ ဒဿေတုံ **"သင်္ဂဟာဥ္စ"** တျာဒိ ဝုတ္တံ။

သောဘနစေတသိကသမ္ပယောဂနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမ္ပယောဂနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သင်္ဂဟနယဝဏ္ဏနာ

၃၅. **"ဆတ္တိံသာ"** တျာဒိ တတ္ထ တတ္ထ ယထာရဟံ လဗ္ဘမာနကဓမ္မဝသေန ဂဏနသင်္ဂဟော။

၃၆. ပဉ္စမဇ္ဈာနေ နိယုတ္တာနိ စိတ္တာနိ, တံ တ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **ပဉ္စမဇ္ဈာနိကစိတ္တာနိ**။ အပ္ပမညာနံ သတ္တာ ရမ္မဏတ္တာ, လောကုတ္တရာနဥ္စ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏတ္တာ ဝုတ္တံ **"အပ္ပမညာဝဇ္ဇိတာ"** တိ။ **"တထာ"**တိ ဣမိနာ အညသ မာနာ, အပ္ပမညာဝဇ္ဇိတာ သောဘနစေတသိကာ စ သင်္ဂယှံ ဂစ္ဆန္တီတိ အာကမုတိ။ **ဥပေက္ခာသဟဂတာ**တိ ဝိတက္က ဝိစာရပီတိသုခဝဇ္ဇာ သုခဋ္ဌာနံ ပဝိဋ္ဌဥပေက္ခာယ သဟဂတာ။ **ပဥ္စကဇ္ဈာနဝသေနာ** တိ ဝိတက္ကဝိစာရေ ဝိသုံ ဝိသုံ အတိက္ ကမိတ္တ ဘာဝေန္တဿ နာတိတိက္ခညာဏဿ ဝသေန ဒေသိတဿ စျာနပဥ္စကဿ ဝသေန။ တေ ပန ဧကတော အ တိက္ကမိတ္တ ဘာဝေန္တဿ တိက္ခညာဏဿ ဝသေန ဒေသိတစတုက္ကဇ္ဈာနဝသေန ဒုတိယဇ္ဈာနိကေသု ဝိတက္က ဝိစာရဝဇ္ဇိတာနံ သမ္ဘဝတော စတုဓာ ဧဝ သင်္ဂဟော ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။

၃၇. **တေတ္တိံသဒ္ဓယံ** စတုတ္ထပဉ္စမဇ္ဈာနစိတ္တေသု။

မဟဂ္ဂတစိတ္တသင်္ဂဟနယဝဏ္ဏနာ

၃၈. **တီသူ**တိ ကုသလဝိပာကကိရိယဝသေန တိဝိဓေသု သီလဝိသုဒ္ဓိဝသေန သုဝိသောဓိတကာယဝစီပယောဂဿ ဧဝလံ စိတ္တသမာဓာနမတ္တေန မဟဂ္ဂတဇ္ဈာနာနိ ပဝတ္တန္တိ, န ပန ကာယဝစီကမ္မာနံ ဝိသောဓနဝသေန, နာပိ ဒုစ္ စရိတဒုရာဇီဝါနံ သမုစ္ဆိန္ဒနပဋိပ္ပဿမ္ဘနဝသေနာတိ ဝုတ္တံ **"ဝိရတိဝဇ္ဇိတာ"** တိ။ **ပစ္စေကမေဝ** တိ ဝိသုံ ဝိသုံယေဝ။ **ပန္နရသသု** တိ ရူပါဝစရဝသေန တီသု, အာရုပ္ပဝသေန ဒွာဒသသူတိ ပန္နရသသု။ **အပ္ပမညာယော န လဗ္ဘန္တီ** တိ ဧ တ္ထ ကာရဏံ ဝုတ္တမေဝ။

မဟဂ္ဂတစိတ္တသင်္ဂဟနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကာမာဝစရသောဘနစိတ္တသင်္ဂဟနယဝဏ္ဏနာ

၄၀. **ပစ္စေကမေတ** တိ ဧကေကာယေဝ။ အပ္ပမညာနံ ဟိ သတ္တာရမ္မဏတ္တာ, ဝိရတီနဉ္စ ဝီတက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုဝိသယတ္တာ နတ္ထိ တာသံ ဧကစိတ္တုပ္ပာဒေ သမ္ဘဝေတိ လောကိယဝိရတီနံ ဧကန္တကုသလသဘာဝတ္တာ နတ္ထိ အဗျာကတေသု သမ္ဘဝေတိ ဝုတ္တံ **"ဝိရတိဝဇ္ဇိတာ"** တိ။ တေနာဟ "ပဉ္စ သိက္ခာပဒာ ကုသလာယေဝတ"တိ (ဝိဘ. ၇၁၅)။ ကြတရထာ သဒ္ဒါသတိအာဒယော ဝိယ "သိယာ ကုသလာ, သိယာ အဗျာကတာ"တိ ဝဒေယျ။ ဖလဿ ပန မဂ္ဂပဋိဗိမ္ဗဘူတတ္တာ, ဒုစ္စရိတဒုရာဇီဝါနံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘနတော စ န လောကုတ္တရဝိရတီနံ ဧကန္တကုသလတာ ယုတ္တာတိ တာသံ တတ္ထ အဂ္ဂဟဏံ။ ကာမာဝစရဝိပါကာနမ္ပိ ဧကန္တပရိတ္တာရမ္မဏတ္တာ, အပ္ပမညာနဉ္စ သတ္တာရမ္မဏတ္တာ, ဝိရတီနမ္ပိ ဧကန္တကုသလတ္တာ ဝုတ္တံ **"အပ္ပမညာဝိရတိဝဇ္ဇိတာ"** တိ။

နနု စ ပညတ္တာဒိအာရမ္မဏမ္ပိ ကာမာဝစရကုသလံ ဟောတီတိ တဿ ဝိပါကေနပိ ကုသလသဒိသာရမ္မဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ ယထာ တံ မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရဝိပါကေဟီတိ? နယိဒမေဝံ, ကာမတဏှာဟာဒိနဿ ဖလဘူတတ္တာ။ ယထာ ဟိ အသိယာ ပုတ္တော မာတရာ ကြစ္ဆိတံ ကာတုံ အသက္ကောန္တော သာမိကေနေဝ ကြစ္ဆိတိစ္ဆိတံ ကရောတိ, ဧဝံ ကာမတဏှာဟာယတ္တတာယ အသိသဒိသဿ ကာမာဝစရကမ္မဿ ဝိပါကဘူတံ စိတ္တံ တေန ဂဟိတာရမ္မဏံ အဂ္ဂဟေတွာ ကာမတဏှာဟာရမ္မဏမေဝ ဂဏှာတီတိ။ **ဒွတ္တဒသဓာ**တိ ကုသလဝိပါကကိရိယဘေဒေသု ပစ္စေကံ စတ္တာရော စတ္တာရော ဒုကာတိ ကတွာ တီသု ဒွတ္တဒသဓာ။

၄၂. ကြအနိ ကြမေသု ပဌမဈာနိကာဒီဟိ ဒုတိယဈာနိကာဒီနံ ဘေဒကရစမ္မေ ဒဿေတုံ **"အနုတ္တရေ ဈာနဓမ္မာ"**တ္တာဒိ ဝုတ္တံ။ **အနုတ္တရေ** စိတ္တေ ဝိတက္ကဝိစာရပီတိသုခဝသေန **ဈာနဓမ္မာ ဝိသေသကာ** ဘေဒကာ။ **မဇ္ဈိမေ** မဟဂ္ဂတေ အပ္ပမညာ, ဈာနဓမ္မာ စ။ **ပရိတ္တေသု** ကာမာဝစရေသု ဝိရတီ, ဉာဏပီတီ စ အပ္ပမညာ စ ဝိသေသကာ, တတ္ထ **ဝိရတီ** ကုသလေဟိ ဝိပါကကိရိယာနံ ဝိသေသကာ, **အပ္ပမညာ** ကုသလကိရိယေဟိ ဝိပါကာနံ, **ဉာဏပီတီ** ပန တီသု ပဌမယုဂဠာဒီဟိ ဒုတိယယုဂဠာဒီနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကာမာဝစရသောဘနစိတ္တသင်္ဂဟနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အကုသလစိတ္တသင်္ဂဟနယဝဏ္ဏနာ

၄၄. **ဒုတိယေ အသင်္ခါရိကေ** တိ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တေ အသင်္ခါရိကေ လောဘမာနေန တထေဝ အညသမာနာ, အကုသလသာဓာရဏာ စ ဧကူနဝီသတိ ဓမ္မာတိ သမ္ဗန္ဓော။

၄၅. **တတိယေ**တိ ဉပေက္ခာသဟဂတဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တေ အသင်္ခါရိကေ။

၄၆. **စတုတ္ထေ** တိ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တေ အသင်္ခါရိကေ။

၄၇. **ကြဿာမစ္ဆရိယကုက္ကုစ္စာနိ ပနေတ္ထ ပစ္စေကမေဝ ယောဇေတဗ္ဗာနိ** ဘိန္နာရမ္မဏတ္တာယေဝတိ အဓိပ္ပာယော။

၅၀. အဓိမောက္ခဿ နိစ္ဆယာကာရပ္ပဝတ္တိတော ဒွေဠှကသဘာဝေ ဝိစိကိစ္ဆာစိတ္တေ သမ္ဘဝေ နတ္ထီတိ **"အဓိမောက္ခဝိရဟိတာ"** တိ ဝုတ္တံ။

၅၁. ဧကူနဝီသတိ ပဌမဒုတိယအသင်္ခါရိကေသု, အဋ္ဌာရသ တတိယစတုတ္ထအသင်္ခါရိကေသု, ဝီသ ပဉ္စမေ အသင်္ခါရိကေ, ဧကဝီသ ပဌမဒုတိယသသင်္ခါရိကေသု, ဝီသတိ တတိယစတုတ္ထသသင်္ခါရိကေသု, ဒွတ္တဝီသ ပဉ္စမေ သသင်္ခါရိကေ, ပန္နရသ မောမူဟဒွယေတိ ဧဝံ အကုသလေ သတ္တဓာ ဌိတာတိ ယောဇနာ။

၅၂. **သာဓာရဏာ**တိ အကုသလာနံ သဗ္ဗေသမေဝ သာဓာရဏဘူတာ **စတ္တာရော သမာနာ စ** ဆန္ဒပီတိအဓိမောက္ခဝဇ္ဇိတာ အညသမာနာ အပရေ ဒသာတိ ဧတေ စုဒ္ဒသ ဓမ္မာ သဗ္ဗာကုသလယောဂိနောတိ ပဝုစ္စန္တီတိ ယောဇနာ။

အကုသလစိတ္တသင်္ဂဟနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အဟေတုကစိတ္တသင်္ဂဟနယဝဏ္ဏနာ

၅၄. **“တထာ”**တိ ကမိနာ အညသမာနေ ပစ္စာမသတိ။

၅၆. မနောဝိညာဏဓာတုယာ ဝိယ ဝိသိဋ္ဌမနနကိစ္စာယောဂတော မနနမတ္တာ ဓာတူတိ **မနောဓာတု။ အဟေတုကပဋိသန္ဓိယုဂဠေ**တိ ဥပေက္ခာသန္တီရဏဒွယေ။

၅၇. ဒွါဒသ ဟသနစိတ္တေ, ဧကာဒသ တေဒွိပဉ္စသုခသန္တီရဏေသု, ဒသ မနောဓာတုတ္တိကာဟေတုကပဋိသန္ဓိယုဂဠဝသေန ပဉ္စသု, သတ္တ ဒွိပဉ္စဝိညာဏေသူတိ အဋ္ဌာရသာဟေတုကေသု စိတ္တုပ္ပာဒေသု သင်္ဂဟော စတုဗ္ဗိဓော ဟောတီတိ ယောဇနာ။

၅၉. **တေတ္တိံသဝိဓသင်္ဂဟော**တိ အနုတ္တရေ ပဉ္စ, တထာ မဟဂ္ဂတေ, ကာမာဝစရသောဘနေ ဒွါဒသ, အကုသလေ သတ္တ, အဟေတုကေ စတ္တာရောတိ တေတ္တိံသဝိဓသင်္ဂဟော။

၆၀. **ကတ္ထံ** ယထာဝုတ္တနယေန **စိတ္တာဝိယုတ္တာနံ** စေတသိကာနံ စိတ္တပရိစ္ဆေဒဝသေန ဝုတ္တံ **သမ္ပယောဂဉ္စ** စေတသိကရာသိပရိစ္ဆေဒဝသေန ဝုတ္တံ **သင်္ဂဟဉ္စ** ဉတွာ **ယထာယောဂံ စိတ္တေန သမံ ဘေဒံ ဥဒ္ဒိသေ** “သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏာ တာဝ သတ္တ ဧကူနနဝုတိစိတ္တေသု ဥပ္ပဇ္ဇနတော ပစ္စေကံ ဧကူနနဝုတိဝိဓာ , ပကိဏ္ဏကေသု ဝိတက္ကော ပဉ္စပညာသစိတ္တေသု ဥပ္ပဇ္ဇနတော ပဉ္စပညာသဝိဓော”တ္ယာဒိနာ ကထေယျာတိ အတ္ထော။

အဟေတုကစိတ္တသင်္ဂဟနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနိယာ နာမ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာယ

စေတသိကပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ပကိဏ္ဏကပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ

၁. ဣဒါနိ ယထာဝုတ္တာနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ဝေဒနာဒိဝိဘာဂတော, တံတံဝေဒနာဒိဘေဒဘိန္နစိတ္တုပ္ပာဒဝိဘာဂတော စ ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟံ ဒဿေတုံ **“သမ္ပယုတ္တာ ယထာယောဂ”** န္တျာဒိ အာရဒ္ဓံ။ ယထာယောဂံ သမ္ပယုတ္တာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ **သဘာဝတော** အတ္တနော အတ္တနော သဘာဝဝသေန ဧကူနနဝုတိဝိဓမ္ပိ စိတ္တံ အာရမ္မဏဝိဇာနနသဘာဝသာမညေန ဧကဝိဓံ, သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏော ဖဿော ဖုသနသဘာဝေန ဧကဝိဓောတ္ယာဒိနာ **တေပညာသ** ဟောန္တိ။

၂. ဣဒါနိ တေသံ ဓမ္မာနံ ယထာရဟံ ဝေဒနာ။ပေ.။ ဝတ္ထုတော **သင်္ဂဟော နာမ** ဝေဒနာသင်္ဂဟာဒိနာမကော ပကိဏ္ဏကသင်္ဂဟော **စိတ္တုပ္ပာဒဝသေနေဝ** တံတံဝေဒနာဒိဘေဒဘိန္နစိတ္တုပ္ပာဒာနံ ဝသေနေဝ န ကတ္ထစိ တံဝိရဟေန **နီယတေ** ဥပနီယတေ, အာဟရီယတီတ္ယတ္ထော။

ဝေဒနာသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ

၃. **တတ္ထာ** တိ တေသု ဆသု သင်္ဂဟေသု။ သုခါဒိဝေဒနာနံ, တံသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒာနဉ္စ ဝိဘာဂဝသေန သင်္ဂဟော **ဝေဒနာသင်္ဂဟော** ။ ဒုက္ခတော, သုခတော စ အညာ **အဒုက္ခမသုခါ မ**-ကာရာဂမဝသေန။ နနု စ “ဒွေမာ, ဘိက္ခဝေ, ဝေဒနာ သုခါ ဒုက္ခာ”တိ (သံ. နိ. ၄.၂၆၇) ဝစနတော ဒွေဝ ဧဝ ဝေဒနာတိ? သစ္စံ, တံ ပန အနဝဇ္ဇပက္ခိကံ အဒုက္ခမသုခံ သုခဝေဒနာယံ , သာဝဇ္ဇပက္ခိကဉ္စ ဒုက္ခဝေဒနာယံ သင်္ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။ ယမ္ပိ ကတ္ထစိ သုတ္တေ “ယံ ကိဉ္စိ ဝေဒယိတမိဒမေတ္ထ ဒုက္ခသ္မိ”န္တိ (သံ. နိ. ၄.၂၅၉) ဝစနံ, တံ သင်္ခါရဒုက္ခတာယ သဗ္ဗဝေဒနာနံ ဒုက္ခသဘာဝတ္တာ ဝုတ္တံ။ ယထာဟ – “သင်္ခါရာနိစ္စတံ, အာနန္ဒ, မယာ သန္ဓာယ ဘာသိတံ သင်္ခါရဝိပရိဏာမတဉ္စ ယံ ကိဉ္စိဝေဒယိတမိဒမေတ္ထ ဒုက္ခသ္မိ”န္တိ (သံ. နိ. ၄.၂၅၉; ကထာဝတ္ထု. အဋ္ဌ. ၅၂)။ တသ္မာ တိဿောယေဝ ဝေဒနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – “တိဿော ဣမာ, ဘိက္ခဝေ, ဝေဒနာ သုခါ ဒုက္ခာ အဒုက္ခမသုခါ စာ”တိ (ကထာဝတ္ထု. ၅၂-၅၃; သံ. နိ. ၄.၂၄၉-၂၅၁)။ ဧဝံ တိဝိဓာပိ ပနေတာ **ဣန္ဒြိယဒေသနာယံ** “သုခိန္ဒြိယံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ သောမနဿိန္ဒြိယံ ဒောမနဿိန္ဒြိယံ ဥပေက္ခိန္ဒြိယ”န္တိ (ဝိဘ. ၂၁၉) ပဉ္စဓာ ဒေသိတာတိ တံဝသေနပေတ္ထ ဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **“သုခံ ဒုက္ခ”**န္တျာဒိ ဝုတ္တံ။ ကာယိကမာနသိကသာတာသာတဘေဒတော ဟိ သုခံ ဒုက္ခဉ္စ ပစ္စေကံ ဒွိဓာ ဝိဘဇိတွာ “သုခိန္ဒြိယံ သောမနဿိန္ဒြိယံ ဒုက္ခိန္ဒြိယံ ဒောမနဿိန္ဒြိယ”န္တိ (ဝိဘ. ၂၁၉) ဒေသိတာ, ဥပေက္ခာ ပန ဘေဒာဘာဝတော ဥပေက္ခိန္ဒြိယန္တိ ဧကဓာဝ။ ယထာ ဟိ သုခဒုက္ခာနိ အညထာ ကာယဿ အနုဂ္ဂဟမုပဃာတဉ္စ ကရောန္တိ, အညထာ မနသော, နေဝံ ဥပေက္ခာ, တသ္မာ သာ ဧကဓာဝ ဒေသိတာ, တေနာဟု ပောရာဏာ –

“ကာယိကံ မာနသံ ဒုက္ခံ၊ သုခဉ္စောပေက္ခဝေဒနာ။
ဧကံ မာနသမေဝေတိ၊ ပဉ္စဓိန္ဒြိယဘေဒတော”တိ။ (သ. သ. ၇၄)။

တတ္ထ ဣဋ္ဌဖောဋ္ဌဗ္ဗာနုဘဝနလက္ခဏံ **သုခံ**။ အနိဋ္ဌဖောဋ္ဌဗ္ဗာနုဘဝနလက္ခဏံ **ဒုက္ခံ** ။ သဘာဝတော, ပရိကပ္ပတော ဝါ ဣဋ္ဌာနုဘဝနလက္ခဏံ **သောမနဿံ** ။ တထာ အနိဋ္ဌာနုဘဝနလက္ခဏံ **ဒောမနဿံ** ။ မဇ္ဈတ္တာနုဘဝနလက္ခဏာ **ဥပေက္ခာ**။

၅. **စတုစတ္တာလီသ** ပစ္စေကံ လောကိယလောကုတ္တရဘေဒေန ဧကာဒသဝိဓတ္တာ။

၇. **သေသာနီ**တိ သုခဒုက္ခသောမနဿဒောမနဿသဟဂတေဟိ အဝသေသာနိ အကုသလတော ဆ, အဟေတုကတော စုဒ္ဒသ, ကာမာဝစရသောဘနတော ဒွါဒသ, ပဉ္စမဇ္ဈာနိကာနိ တေဝီသာတိ သဗ္ဗာနိပိ **ပဉ္စပညာသ**။

ဝေဒနာသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဟေတုသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ

၁၀. လောဘာဒိဟေတူနံ ဝိဘာဂဝသေန, တံသမ္ပယုတ္တဝသေန စ သင်္ဂဟော **ဟေတုသင်္ဂဟော** ။ ဟေတတော နာမ ဆဗ္ဗိဓာ ဘဝန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဟေတုဘာဝေ ပန နေသံ သမ္ပယုတ္တာနံ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာဓနေသင္ခါတော မူလဘာဝေါ။ လဒ္ဓဟေတုပစ္စယာ ဟိ ဓမ္မာ ဝိရုဠှမူလာ ဝိယ ပါဒပါ ထိရာ ဟောန္တိ, န အဟေတုကာ ဝိယ ဇလတလေ သေဝါလသဒိသာ။ ဝေဠု ကတ္ဘ ဝေဋေ မူလသဒိသတာယ ''မူလာနီ''တိ စ ဝုစ္စန္တိ။ အပရေ ပန ''ကုသလာဒီနံ ကုသလာဒိဘာဝသာဓနံ ဟေတုဘာဝေါ''တိ ဝဒန္တိ, ဧဝံ သတိ ဟေတူနံ အတ္တနော ကုသလာဒိဘာဝသာဓနော အညော ဟေတု မဂ္ဂိတဗ္ဗော သိယာ။ အထ သေသသမ္ပယုတ္တဟေတုပဋိဗဒ္ဓေ တေသံ ကုသလာဒိဘာဝေ, ဧဝမ္ပိ မောမူဟစိတ္တသမ္ပယုတ္တဿ ဟေတုနော အကုသလဘာဝေ အပ္ပဋိဗဒ္ဓေ သိယာ။ အထ တဿ သဘာဝတော အကုသလဘာဝေါပိ သိယာ, ဧဝံ သတိ သေသဟေတူနမ္ပိ သဘာဝတောဝ ကုသလာဒိဘာဝေါတိ တေသံ ဝိယ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနမ္ပိ သော ဟေတုပဋိဗဒ္ဓေ န သိယာ။ ယဒိ စ ဟေတုပဋိဗဒ္ဓေ ကုသလာဒိဘာဝေါ, တဒါ အဟေတုကာနံ အဗျာကတဘာဝေါ န သိယာတိ အလမတိနိပ္ပိဉ္စနေန။ ကုသလာဒိဘာဝေါ ပန ကုသလာကုသလာနံ ယောနိသောအယောနိသောမနသိကာရပ္ပဋိဗဒ္ဓေါ။ ယထာဟ – ''ယောနိသော, ဘိက္ခဝေ, မနသိကရောတော အနုပ္ပန္နာ စေဝ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဥပ္ပန္နာ စ ကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တီ''တျာဒိ (အ. နိ. ၁.၆၇), အဗျာကတာနံ ပန အဗျာကတဘာဝေါ နိရုနုသယသန္တာနပ္ပဋိဗဒ္ဓေါ ကမ္မပ္ပဋိဗဒ္ဓေါ အဝိပါကဘာဝပ္ပဋိဗဒ္ဓေါ စာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၁၆. ဣဒါနိ ဟေတူနံ ဇာတိဘေဒံ ဒဿေတုံ **''လောဘော ဒေါသော စာ''**တျာဒိ ဝုတ္တံ။

ဟေတုသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကိစ္စသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ

၁၈. ပဋိသန္ဓာဒီနံ ကိစ္စာနံ ဝိဘာဂဝသေန, တံကိစ္စဝန္တာနဉ္စ ပရိစ္ဆေဒဝသေန သင်္ဂဟော **ကိစ္စသင်္ဂဟော** ။ ဘဝတော ဘဝဿ ပဋိသန္ဓာနံ **ပဋိသန္ဓိကိစ္စံ** ။ အဝိစ္ဆေဒပ္ပဝတ္တိဟေတုဘာဝေန ဘဝဿ အင်္ဂဘာဝေါ **ဘဝင်္ဂကိစ္စံ။ အာဝဇ္ဇနကိစ္စာဒီနိ** ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တဝစနတ္ထာနုသာရေန ယထာရဟံ ယောဇေတဗ္ဗာနိ။ အာရမ္မဏေ တံတံကိစ္စသာဓနဝသေန အနေကက္ခတ္တုံ, ကောက္ခတ္တုံ တ ဇဝမာနဿ ဝိယ ပဝတ္တိ **ဇဝနကိစ္စံ** ။ တံတံဇဝနဂ္ဂဟိတာရမ္မဏဿ အာရမ္မဏကရဏံ **တဒါရမ္မဏကိစ္စံ** ။ နိဗ္ဗတ္တဘဝတော ပရိဂ္ဂဟနံ **စုတိကိစ္စံ** ။

၁၉. ဣဒါနိ ပန ကိစ္စာနိ ဌာနဝသေန ပါကဋာနိ ဟောန္တီတိ တံ အနိ ပဘေဒတော ဒဿေတုံ **''ပဋိသန္ဓိ''** တျာဒိ ဝုတ္တံ, တတ္ထ ပဋိသန္ဓိယာ ဌာနံ **ပဋိသန္ဓိဌာနံ**။ ကာမံ ပဋိသန္ဓိဝိနိမုတ္တံ ဌာနံ နာမ နတ္ထိ, သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ပန ''သိလာပုတ္တကဿ သရီရ''န္တျာဒီသု ဝိယ အဘေဒေပိ ဘေဒပရိကပ္ပနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝံ သေသေသုပိ။ ဒဿနာဒီနံ ပဉ္စန္နံ ဝိညာဏာနံ ဌာနံ **ပဉ္စဝိညာဏဌာနံ။ အာဒိ**-သဒ္ဒေန သမ္ပဋိစ္ဆနဌာနာဒီနံ သင်္ဂဟော။

တတ္ထ စုတိဘဝင်္ဂါနံ အန္တရာ **ပဋိသန္ဓိဌာနံ**။ ပဋိသန္ဓိအာဝဇ္ဇနာနံ, ဇဝနာဝဇ္ဇနာနံ, တဒါရမ္မဏာဝဇ္ဇနာနံ, ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနာဝဇ္ဇနာနံ, ကအာစိ ဇဝနစုတီနံ, တဒါရမ္မဏစုတီနဉ္စ အန္တရာ **ဘဝင်္ဂဌာနံ** ။ ဘဝင်္ဂပဉ္စဝိညာဏာနံ, ဘဝင်္ဂဇဝနာနဉ္စ အန္တရာ **အာဝဇ္ဇနဌာနံ** ။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနသမ္ပဋိစ္ဆနာနမန္တရာ **ပဉ္စဝိညာဏဌာနံ**။ ပဉ္စဝိညာဏသန္တီရဏာနမန္တရာ **သမ္ပဋိစ္ဆနဌာနံ** ။ သမ္ပဋိစ္ဆနဝေါဋ္ဌဗ္ဗနာနမန္တရာ **သန္တီရဏဌာနံ** ။ သန္တီရဏဇဝနာနံ, သန္တီရဏဘဝင်္ဂါနဉ္စ အန္တရာ **ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဌာနံ** ။ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနတဒါရမ္မဏာနံ, ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဘဝင်္ဂါနံ, ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနစုတီနံ, မနောဒွါရာဝဇ္ဇနတဒါရမ္မဏာနံ, မနောဒွါရာဝဇ္ဇနဘဝင်္ဂါနံ, မနောဒွါရာဝဇ္ဇနစုတီနဉ္စ အန္တရာ **ဇဝနဌာနံ**။ ဇဝနဘဝင်္ဂါနံ, ဇဝနစုတီနဉ္စ အန္တရာ **တဒါရမ္မဏဌာနံ** ။ ဇဝနပဋိသန္ဓီနံ, တဒါရမ္မဏပဋိသန္ဓီနံ, ဘဝင်္ဂပဋိသန္ဓီနံ တ အန္တရာ **စုတိဌာနံ** နာမ။

၂၀. **ဒွေဝ ဥပေက္ခာသဟဂတသန္တီရဏာနိ** သုခသန္တီရဏဿ ပဋိသန္ဓိဝသပ္ပဝတ္တိဘာဝတဘာဝတောတိအဓိပ္ပါယော။ ဝေဠု ကတ္ဘ **ပဋ္ဌာနေ** ''ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ ဥပေက္ခာသဟဂတော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ န ဟေတုပစ္စယာ''တိ (ပဋ္ဌာ. ၄.၁၃.၁၇၉) ဧဝမာဂတဿ ဥပေက္ခာသဟဂတပဒဿ ဝိဘင်္ဂေ ''အဟေတုကံ ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာ, ဒွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော, အဟေတုကပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာ, ဒွေ ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဧကော ခန္ဓော''တိ (ပဋ္ဌာ. ၄.၁၃.၁၇၉) ဧဝံ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိဝသေန ပဋိစ္စနယော ဥဒ္ဓဋော, ပီတိသဟဂတသုခသဟဂတပဒဝိဘင်္ဂေ ပန ''အဟေတုကံ ပီတိသဟဂတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စတယော ခန္ဓာ။ပေ.။ ဒွေ

ခန္ဓာ။ အဟေတုကံ သုခသဟဂတံ ဧကံ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ ဒွေ ခန္ဓာ ။ပေ။ ဧကော ခန္ဓော''တိ (ပဋ္ဌာ. ၄.၁၃.၁၄၄, ၁၆၇) ပဝတ္တိံ သေနေဝ ဉဒ္ဓဋော, န ပန ''အဟေတုကပဋိသန္ဓိက္ခဏေ''တ္ယာဒိနာ ပဋိသန္ဓိဝသေန, တသ္မာ ယထာဓမ္မသာသနေ အဝစန မ္ပိ အဘာဝမေဝ ဒီပေတီတိ န တသ္သ ပဋိသန္ဓိဝသေန ပဝတ္တိ အတ္ထိ။ ယတ္ထ ပန လဗ္ဘမာနဿပိ ကဿစိ အဝစနံ, တတ္ထ ကာရဏံ ဉပရိ အာဝိ ဘဝိဿတိ။

၂၅. မနောဒွါရာဝဇ္ဇနဿ ပရိတ္တာရမ္မဏေ ဒွဝတ္တိက္ခတ္တုံ ပဝတ္တမာနဿပိ နတ္ထိ ဇဝနကိစ္စံ တဿ အာရမ္မဏရသာနုဘဝနာဘာဝတောတိ ဝုတ္တံ **''အာဝဇ္ဇနဒွဝယဝဇ္ဇိတာနီ''** တိ။ ဧဝဥ္စ ကတွာ ဝုတ္တံ **အဋ္ဌကထာယံ** ''ဇဝနဋ္ဌာနေ ဌတွာ''တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၄၉၈ ဝိပာကုဒ္ဓာရကထာ)။ ဣတရထာ ''ဇဝနံ ဟုတွာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာတိ။ **ကုသလာကုသလဖလကိရိယစိတ္တာနီ** တိ ဧကဝီသတိ လောကိယလောကုတ္တရကုသလာနိ, ဒွါဒသ အကုသလာနိ, စတ္တာရိ လောကုတ္တရဖလစိတ္တာနိ, အဋ္ဌာရသ တေဘူမကကိရိယစိတ္တာနိ။ ဧကစိတ္တက္ခဏိကမ္ပိ ဟိ လောကုတ္တရ မဂ္ဂဒွိကံ တံသဘာဝဝတ္တတာယ ဇဝနကိစ္စံ နာမ, ယထာ ဧကေကဧကစရဝိသယမ္ပိ သဗ္ဗညုတညာဏံ သကလဝိသယာဝ ဗောဓနသာမတ္ထိယယောဂတော န ကအာစိ တံနာမံ ဝိဇဟတီတိ။

၂၇. ဇဝံ ကိစ္စဘေဒေန ဝုတ္တာနေဝ ယထာသကံ လဗ္ဘမာနကိစ္စဂဏနဝသေန သမ္ပိဏ္ဍေတွာ ဒဿေတုံ **''တေသု ပနာ''**တ္ယာဒိ ဝုတ္တံ။

၃၃. ပဋိသန္ဓာဒယော စိတ္တုပ္ပာဒာ **နာမကိစ္စဘေဒေန** ပဋိသန္ဓာဒီနံ နာမာနံ, ကိစ္စာနဉ္စ ဘေဒေန, အထ တ **ပဋိသန္ဓာဒယော နာမ** တန္နာမကာ စိတ္တုပ္ပာဒာ ပဋိသန္ဓာဒီနံ ကိစ္စာနံ ဘေဒေန စုဒ္ဒသ, ဌာနဘေဒေန ပဋိသန္ဓာဒီနံယေဝ ဌာနာနံ ဘေဒေန ဒသဓာ ပကာသိတာတိ ယောဇနာ။ ဧကကိစ္စဌာနဒွိကိစ္စဌာနတိကိစ္စဌာနစတုကိစ္စဌာနပဉ္စကိစ္စဌာနာနိ စိတ္တာနိ ယထာက္ကမံ အဋ္ဌသဋ္ဌိ, တထာ ဒွေ စ နဝ စ အဋ္ဌ စ ဒွေ စာတိ နိဒ္ဒိသေတိ သမ္ဗန္ဓော။

ကိစ္စသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒွါရသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ

၃၅. ဒွါရာနံ , ဒွါရပ္ပဝတ္တစိတ္တာနဉ္စ ပရိစ္ဆေဒဝသေန သင်္ဂဟော **ဒွါရသင်္ဂဟော** ။ အာဝဇ္ဇနာဒီနံ အရူပဓမ္မာနံ ပဝတ္တိမုခဘာဝတော ဒွါရာနိ ဝိယာတိ **ဒွါရာနိ**။

၃၆. **စက္ခုမေဝာ**တိ ပသာဒစက္ခုမေဝ။

၃၇. အာဝဇ္ဇနာဒီနံ မနာနံ, မနောယေဝ တ ဒွါရန္တိ **မနောဒွါရံ။ ဘဝင်္ဂ** န္တိ အာဝဇ္ဇနာနန္တရံ ဘဝင်္ဂံ။ တေနာဟု ဟောရာဏာ –

''သာဝဇ္ဇနံ ဘဝင်္ဂန္တု, မနောဒွါရန္တိ ဝုစ္စတီ''တိ။

၃၉. **တတ္ထာ** တိ တေသု စက္ခာဒိဒွါရေသု စက္ခုဒွါရေ ဆစတ္တာလီသ စိတ္တာနိ ယထာရဟမုပ္ပဇ္ဇန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနမေကံ, စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ဉဘယဝိပာကဝသေန သတ္တ, တေဒဗ္ဗနမေကံ, ကာမာဝစရဇဝနာနိ စ ကုသလာကုသလနိရာဝဇ္ဇနကိရိယဝသေန ဧကူနတိံသ, တအာရမ္မဏာနိ စ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန အဋ္ဌေတာတိ **ဆစတ္တာလီသ။ ယထာရဟ**န္တိ ဣဋ္ဌာဒိအာရမ္မဏေ ယောနိသောအယောနိသောမနသိကာရနိရုနသယသန္တာနာဒီနံ အနုရူပဝသေန။ **သဗ္ဗထာပီ**တိ အာဝဇ္ဇနာဒိတအာရမ္မဏပရိယောသာနေန သဗ္ဗေနပိ ပကာရေန ကာမာဝစရာနေဝတာတိ ယောဇနာ။ သဗ္ဗထာပိ စတုပညာသ စိတ္တာနီတိ တ သမ္ဗန္ဓော။ သဗ္ဗထာပိ တံတံဒွါရိကဝသေန ဌိတာနိ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန စက္ခုဒွါရိကေသု ဆစတ္တာလီသစိတ္တေသု သောတဝိညာဏာဒီနံ စတုန္နံ ယုဂဠာနံ ပက္ခေပေန စတုပညာသပိတ္တတ္တော။

၄၁. စက္ခာဒိဒွါရေသု အပ္ပဝတ္တနတော, မနောဒွါရသင်္ခာတဘဝင်္ဂတော အာရမ္မဏန္တရဂ္ဂဟဏဝသေန အပ္ပဝတ္တိတော စ ပဋိသန္ဓာဒိဝသေန ပဝတ္တာနိ **ဧကူနဝီသတိ ဒွါရဝိမုတ္တာနိ** ။

၄၂. ဒွိပဉ္စဝိညာဏာနိ သကသကဒွါရေ, ဆဗ္ဗီသတိ မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရဇဝနာနိ မနောဒွါရေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တော ဆတ္တိံသ စိတ္တာနိ ယထာရဟံ သကသကဒွါရာနုရူပံ **ဧကဒွါရိကစိတ္တာနိ** ။

၄၅. ပဉ္စဒွါရေသု သန္တီရဏတဒါရမ္မဏဝသေန, မနောဒွါရေ စ တဒါရမ္မဏဝသေန ပဝတ္တနတော **ဆဒွါရိကာနိ စေဝ** ပဋိသန္ဓာဒိဝသပ္ပဝတ္တိယာ **ဒွါရဝိမုတ္တာနိ စ** ။

၄၇. ပဉ္စဒွါရိကာနိ စ ဆဒွါရိကာနိ စ **ပဉ္စဆဒွါရိကာနိ**။ ဆဒွါရိကာနိ စ တာနိ ကဒာစိ ဒွါရဝိမုတ္တာနိ စာတိ **ဆဒွါရိကဝိမုတ္တာနိ**။ အထ ဝါ ဆဒွါရိကာနိ စ ဆဒွါရိကဝိမုတ္တာနိ စာတိ **ဆဒွါရိကဝိမုတ္တာနီ** တိ ဧကဒေသသရူပေကသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဒွါရသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အာလမ္ဗဏသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ

၄၈. အာရမ္မဏာနံ သရူပတော, ဝိဘာဂတော, တံဝိသယစိတ္တတော စ သင်္ဂဟော **အာလမ္ဗဏသင်္ဂဟော** ။ ဝဏ္ဏဝိကာရံ အာပဇ္ဇမာနံ ရူပယတိ ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ ပကာသေတီတိ ရူပံ, တဒေဝ ဒုဗ္ဗလပုရိသေန ဒဏ္ဍာဒိ ဝိယ စိတ္တစေတသိကေဟိ အာလမ္ဗိယတိ, တာနိ ဝါ အာဂန္တွာ ဧတ္ထ ရမန္တီတိ အာရမ္မဏန္တိ **ရူပာရမ္မဏံ** ။ သဒ္ဒီယတီတိ သဒ္ဒေါ, သောယေဝ အာရမ္မဏန္တိ **သဒ္ဒါရမ္မဏံ** ။ ဂန္ဓယတိ အတ္တနော ဝတ္ထုံ သူစေတီတိ "ဣဒမေတ္ထ အတ္ထီ"တိ ပေသုညံ ကရောန္တံ ဝိယ ဟောတီတိ ဂန္ဓော, သောယေဝ အာရမ္မဏံ **ဂန္ဓာရမ္မဏံ** ။ ရသန္တိ တံ သတ္တာ အဿာဒေန္တီတိ ရသော, သောယေဝ အာရမ္မဏံ **ရသာရမ္မဏံ** ။ ဖုသီယတီတိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ, တဒေဝ အာရမ္မဏံ **ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ** ။ ဓမ္မောယေဝ အာရမ္မဏံ **ဓမ္မာရမ္မဏံ** ။

၄၉. **တတ္ထာ** တိ တေသု ရူပာဒိအာရမ္မဏေသု, **ရူပမေဝါ**တိ ဝဏ္ဏာယတနသင်္ခါတံ ရူပမေဝ။ **သဒ္ဒါဒယော** တိ သဒ္ဒါယတနာဒိသင်္ခါတာ သဒ္ဒါဒယော, အာပောဓာတုဝဇ္ဇိတဘူတတ္တယသင်္ခါတံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနဉ္စ။

၅၀. ပဉ္စာရမ္မဏပသာဒာနိ ဌပေတွာ သေသာနိ သောဠသ **သုခုမရူပါနိ**။

၅၁. **ပစ္စုပ္ပန္န** န္တိ ဝတ္တမာနံ။

၅၂. **ဆဗ္ဗိဓမ္ပီ** တိ ရူပာဒိဝသေန ဆဗ္ဗိဓမ္ပိ။ ဝိနာသာဘာဝတော အတီတာဒိကာလဝသေန နဝတ္တဗ္ဗတ္တာ နိဗ္ဗာနံ, ပညတ္တိ စ **ကာလဝိမုတ္တံ** နာမ။ **ယထာရဟ**န္တိ ကာမာဝစရဇဝနအဘိညာသေသမဟဂ္ဂတာဒိဇဝနာနံ အနုရူပတော။ ကာမာဝစရဇဝနာနဉ္ဟိ ဟသိတုပ္ပာဒဝဇ္ဇာနံ ဆဗ္ဗိဓမ္ပိ တိကာလိကံ, ကာလဝိမုတ္တဉ္စ အာရမ္မဏံ ဟောတိ။ ဟသိတုပ္ပာဒဿ တိကာလိကမေဝ။ တထာ ဟိဿ ဧကန္တပရိတ္တာရမ္မဏတံ ဝက္ခတိ။ ဒိဗ္ဗစက္ခာဒိဝသပ္ပဝတ္တဿ ပန အဘိညာဇဝနဿ ယထာရဟံ ဆဗ္ဗိဓမ္ပိ တိကာလိကံ, ကာလဝိမုတ္တဉ္စ အာရမ္မဏံ ဟောတိ။ ဝိဘာဂေ ပနေတ္ထ နဝမပရိစ္ဆေဒေ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ သေသာနံ ပန ကာလဝိမုတ္တံ, အတီတဉ္စ ယထာရဟမာရမ္မဏံ ဟောတိ။

၅၃. ဒွါရ။ပေ။ သင်္ခါတာနံ ဆဗ္ဗိဓမ္ပိ အာရမ္မဏံ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော, တံ ပန နေသံ အာရမ္မဏံ န အာဝဇ္ဇနဿ ဝိယ ဧကန္တေန အဂ္ဂဟိတမေဝ ဧကစ္စာဘာဝံ ဂစ္ဆတိ, န စ ပဉ္စဒွါရိကဇဝနာနံ ဝိယ ဧကန္တပစ္စုပ္ပန္နံ, နာပိ မနောဒွါရိကဇဝနာနံ ဝိယ တိကာလိကမေဝ, အဝိသေသေန ကာလဝိမုတ္တံ ဝါ, နာပိ မရဏာသန္နတော ပုရိမဘာဂဇဝနာနံ ဝိယ ကမ္မကမ္မနိမိတ္တာဒိဝသေန အာဂမသိဒ္ဓိတေဟာရဝိနိမုတ္တန္တိ အာဟ **"ယထာသမ္ဘဝံ။ပေ။ သမ္မတ"** န္တိ။ တတ္ထ **ယထာသမ္ဘဝ**န္တိ တံတံဘူမိကပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတီနံ တံတံဒွါရဂ္ဂဟိတာဒိဝသေန သမ္ဘဝါနုရူပတော။ ကာမာဝစရာနဉ္ဟိ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂာနံ တာဝ ရူပာဒိပဉ္စာရမ္မဏံ ဆဒွါရဂ္ဂဟိတံ ယထာရဟံ ပစ္စုပ္ပန္နမတီတဉ္စ ကမ္မနိမိတ္တသမ္မတမာရမ္မဏံ ဟောတိ, တထာ စုတိစိတ္တဿ အတီတမေဝ။ ဓမ္မာရမ္မဏံ ပန တေသံ တိဏ္ဏန္နမ္ပိ မနောဒွါရဂ္ဂဟိတမေဝ အတီတံ ကမ္မကမ္မနိမိတ္တသမ္မတံ, တထာ ရူပာရမ္မဏံ ဧကမေဝ မနောဒွါရဂ္ဂဟိတံ ဧကန္တပစ္စုပ္ပန္နံ ဂတိနိမိတ္တသမ္

မတန္တိ ဧဝံ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓာဒီနံ ယထာသမ္ဘဝံ ဆဒွါရဂ္ဂဟိတံ ပစ္စုပ္ပန္နမတီတဉ္စ ကမ္မကမ္မနိမိတ္တဂတိနိမိတ္တသမ္မတမာရမ္မဏံ ဟောတိ။

မဟဂ္ဂတပဋိသန္ဓာဒီသု ပန ရူပာဝစရာနံ, ပဌမတတိယာရုပ္ပာနဉ္စ ဓမ္မာရမ္မဏမေဝ မနောဒွါရဂ္ဂဟိတံ ပညတ္တိဘူတံ ကမ္မနိမိတ္တသမ္မတံ, တထာ ဒုတိယစတုတ္ထာရုပ္ပာနံ အတီတမေတတိ ဧဝံ မဟဂ္ဂတပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတီနံ မနောဒွါရဂ္ဂဟိတံ ပညတ္တိဘူတံ, အတီတံ တ ကမ္မနိမိတ္တသမ္မတမေဝ အာရမ္မဏံ ဟောတိ။

ယေဘုယျေန ဘဝန္တရေ ဆဒွါရဂ္ဂဟိတ န္တိ ဗာဟုလ္လေန အတီတာနန္တရဘဝေ မရဏာသန္နပ္ပဝတ္တဆဒွါရိကဇဝနေဟိ ဂဟိတံ။ အသညီဘဝတော စုတာနဉ္ဟိ ပဋိသန္ဓိဝိသယသ္သ အနန္တရာတီတဘဝေ န ကေနစိ ဒွါရေန ဂဟဏံ အတ္ထီတိ တဒေဝေတ္တ ယေဘုယျဂ္ဂဟဏေန ဗျတိစာရိတံ။ ကေဝလဉ္ဟိ ကမ္မဗလေနေဝ တေသံ ပဋိသန္ဓိယာ ကမ္မနိမိတ္တာဒိကမာရမ္မဏံ ဥပဋ္ဌာတိ။ တထာ ဟိ **သစ္စသင်္ခေပေ** အသညီဘဝတော စုတသ္သ ပဋိသန္ဓိနိမိတ္တံ ပုန္တိ တ္တ –

‘‘ဘဝန္တရကတံ ကမ္မံ၊ ယမောကာသံ လဘေ တတော။
ဟောတိ သာ သန္ဓိ တေနေဝ၊ ဥပဋ္ဌာပိတကေစရေ’’တိ။ (သ. သ. ၁၇၁) –

ကေဝလံ ကမ္မဗလေနေဝ ပဋိသန္ဓိကေစရသ္သ ဥပဋ္ဌာနံ ဝုတ္တံ။ ဣတရထာ ဟိ ဇဝနဂ္ဂဟိတသ္သပိ အာရမ္မဏသ္သ ကမ္မဗလေနေဝ ဥပဋ္ဌာပိယမာနတ္တာ **‘‘တေနေဝ’’**တိ သာဝဓာရဏဝစနသ္သ အဓိပ္ပာယသုညတာ အာပဇ္ဇေယျာတိ။ နနု စ တေသမ္ပိ ပဋိသန္ဓိကေစရော ကမ္မဘဝေ ကေနစိ ဒွါရေန ဇဝနဂ္ဂဟိတော သမ္ဘဝတီတိ? သစ္စံ သမ္ဘဝတိ ကမ္မကမ္မနိမိတ္တသမ္မတော, ဂတိနိမိတ္တသမ္မတော ပန သဗ္ဗေသမ္ပိ မရဏကာလေယေဝ ဥပဋ္ဌာတီတိ ကုတော တသ္သ ကမ္မဘဝေ ဂဟဏသမ္ဘတော။ အပိစေတ္ထ မရဏာသန္နပဝတ္တဇဝနေဟိ ဂဟိတမေဝ သန္ဓာယ ‘‘ဆဒွါရဂ္ဂဟိတ’’န္တိ ဝုတ္တံ, ဧဝဉ္စ ကတ္ဝာ အာစရိယေန ဣမသ္မိံယေဝ အဓိကာရေ **ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယေ** ဝုတ္တံ –

‘‘မရဏာသန္နသတ္တသ္သ၊ ယထောပဋ္ဌိတကေစရံ။
ဆဒွါရေသု တမာရဗ္ဘ၊ ပဋိသန္ဓိ ဘဝန္တရေ’’တိ။ (ပရမ. ဝိ. ၈၉)။

‘‘ပစ္စုပ္ပန္န’’ န္တ္တာဒိနာ အနာဂတသ္သ ပဋိသန္ဓိကေစရဘာဝံ နိဝာရေတိ။ န ဟိ တံ အတီတကမ္မကမ္မနိမိတ္တာနိ ဝိယ အနုဘူတံ, နာပိ ပစ္စုပ္ပန္နကမ္မနိမိတ္တဂတိနိမိတ္တာနိ ဝိယ အာဟာထဂတဉ္စ ဟောတီတိ, ကမ္မကမ္မနိမိတ္တာဒီနဉ္စ သရူပံ သယမေဝ ဝက္ခတိ။

၅၄. **တေသူ**တိ ရူပာဒိပစ္စုပ္ပန္နာဒိကမ္မာဒိအာရမ္မဏေသု ဝိညာဏေသု။ ရူပာဒီသု ဧကေကံ အာရမ္မဏံ ဧတေသန္တိ **ရူပာဒိဧကေကာရမ္မဏာနိ** ။

၅၅. ရူပာဒိကံ ပဉ္စဝိဓမ္ပိ အာရမ္မဏမေတသ္သာတိ **ရူပာဒိပဉ္စာရမ္မဏံ** ။

၅၆. **သေသာနီ**တိ ဒွိပဉ္စဝိညာဏသမ္ပဋိစ္ဆနေဟိ အဝသေသာနိ ဧကာဒသ ကာမာဝစရဝိပာကာနိ ။ **သဗ္ဗထာပိ ကာမာဝစရာရမ္မဏာနီ**တိ သဗ္ဗေနပိ ဆဒွါရိကဒွါရဝိမုတ္တဆဋ္ဌာရမ္မဏဝသပ္ပဝတ္တာကာရေန နိဗ္ဗတ္တာနိပိ ကေန္တကာမာဝစရသဘာဝဆဋ္ဌာရမ္မဏကေစရာနိ။ တွေ ဟိ ဝိပာကာနိ တာဝ သန္တီရဏာဒိဝသေန ရူပာဒိပဉ္စာရမ္မဏေ, ပဋိသန္ဓာဒိဝသေန ဆဋ္ဌာရမ္မဏသင်္ခာတေ ကာမာဝစရာရမ္မဏေယေဝ ပဝတ္တန္တိ။

ဟာသနစိတ္တမ္ပိ ပဓာနသာရုပ္ပဋ္ဌာနံ ဒိသွာ တုသ္သန္တသ္သ ရူပာရမ္မဏေ, ဘဏ္ဍဘာဇနဋ္ဌာနေ မဟာသဒ္ဒံ သုတ္ဝာ ‘‘ဧဝရူပ လောလုပ္ပတဏှာ မေ ပဟီနာ’’တိ တုသ္သန္တသ္သ သဒ္ဒာရမ္မဏေ, ဂန္ဓာဒီဟိ စေတိယပူဇနကာလေ တုသ္သန္တသ္သ ဂန္ဓာရမ္မဏေ, ရသသမ္ပန္နံ ပိဏ္ဍပာတံ သဗြဟ္မစာရီဟိ ဘာဇေတွာ ပရိဘုဉ္ဇနကာလေ တုသ္သန္တသ္သ ရသာရမ္မဏေ, အာဘိသမာစာရိကဝတ္တပရိပူရဏကာလေ တုသ္သန္တသ္သ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏေ, ပုဗ္ဗေနိတ

သညာဏာဒီဟိ ဂဟိတကာမာဝစရရမ္မံ အာရဗ္ဘ တုသ္သန္တဿ ဓမ္မာရမ္မဏေတိ ဇဝံ ပရိတ္တဓမ္မပရိယာပန္နေသ္ဝေ ဆသု အာရမ္မဏေသု ပဝတ္တတိ။

၅၇. ဒုတဒသာကုသလအဥ္ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တဇဝနဝသေန ဝီသတိ စိတ္တာနိ အတ္တနော ဇဠ္ဌာဝတော လောကုတ္တရဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိတုံ န သက္ကောန္တီတိ နဝဝိဓလောကုတ္တရဓမ္မေ ဝဇ္ဇေတွာ တေဘူမကာနိ, ပညတ္တိဥ္စ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တန္တီတိ အာဟ **"အကုသလာနိ စေတ"**တ္တာဒိ။ ဣမေသု ဟိ အကုသလတော စတ္တာရော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒာ ပရိတ္တဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ပရာမသနအဿာဒနာဘိနန္ဒနကာလေ ကာမာဝစရာရမ္မဏာ, တေနေဝ ကာရေန သတ္တဝီသတိ မဟဂ္ဂတဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိယံ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ, သမ္မုတိဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိယံ ပညတ္တာရမ္မဏာ။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒာပိ တေယေဝ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ကေဝလံ အဿာဒနာဘိနန္ဒနဝသေန ပဝတ္တိယံ, ပဋိဃသမ္ပယုတ္တာ စ ဒုဿနဝိပ္ပဋိသာရဝသေန, ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတော အနိဋ္ဌင်္ဂမနဝသေန, ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော ဝိက္ခိပနဝသေန, အဝူပသမဝသေန စ ပဝတ္တိယံ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတပညတ္တာရမ္မဏော, ကုသလတော စတ္တာရော, ကိရိယတော စတ္တာရောတိ အဋ္ဌ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒာ သေက္ခပုထုဇ္ဇနခီဏာသဝါနံ အသက္ကစ္စအနုပစ္စဝေက္ခဏဓမ္မဿဝနာဒီသု ပရိတ္တဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိကာလေ ကာမာဝစရာရမ္မဏာ, အတိပဂုဏဇ္ဈာနပစ္စဝေက္ခဏကာလေ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ, ကသိဏနိမိတ္တာဒီသု ပရိကမ္မာဒိကာလေ ပညတ္တာရမ္မဏာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၅၈. **အရဟတ္တမဂ္ဂဖလဝဇ္ဇိတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ** သေက္ခပုထုဇ္ဇနသန္တာနေသ္ဝေဝ ပဝတ္တနတော။ သေက္ခာပိ ဟိ ဌပေတွာ လောကိယစိတ္တံ အရဟတော မဂ္ဂဖလသဠ္ခာတံ ဟဋ္ဌိမပုဂ္ဂလိကစိတ္တံ ဇာနိတုံ န သက္ကောန္တိ အနဓိဂတတ္တာ, တထာ ပုထုဇ္ဇနာဒယောပိ သောတာပန္နာဒီနံ, သေက္ခာနံ ပန အတ္တနော အတ္တနော မဂ္ဂဖလပစ္စဝေက္ခဏေသု ပရသန္တာနဂတမဂ္ဂဖလာရမ္မဏာယ အဘိညာယ ပရိကမ္မကာလေ, အဘိညာစိတ္တေနေဝ မဂ္ဂဖလာနံ ပရိစ္ဆိန္ဒနကာလေ စ အတ္တနော အတ္တနော သမာနာနံ, ဟေဋ္ဌိမာနဉ္စ မဂ္ဂဖလဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ကုသလဇဝနာနံ ပဝတ္တိ အတ္ထီတိ အရဟတ္တမဂ္ဂဖလသ္သေဝ ပဋိက္ခေပေါ ကတော။ ကာမာဝစရမဟဂ္ဂတပညတ္တိနိဗ္ဗာနာနိ ပန သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ သက္ကစ္စအနုပစ္စဝေက္ခဏဓမ္မဿဝနသင်္ခာရသမ္မသနကသိဏပရိကမ္မာဒီသု တံတံအာရမ္မဏိကာဘိညာနံ ပရိကမ္မကာလေ, ဂေါတြဘူဝေဒနကာလေ, ဒိဗ္ဗစက္ခာဒီဟိ ရူပဝိဇာနနာဒိကာလေ စ ကုသလဇဝနာနံ ဂောစရဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ။

၅၉. **သဗ္ဗထာပိ သဗ္ဗာရမ္မဏာနီ** တိ ကာမာဝစရမဟဂ္ဂတသဗ္ဗလောကုတ္တရပညတ္တိဝသေန သဗ္ဗထာပိ သဗ္ဗာရမ္မဏာနိ, န ပန အကုသလာဒယော ဝိယ သပ္ပဒေသသဗ္ဗာရမ္မဏာနီတ္တတ္ထော။ ကိရိယဇဝနာနဥ္ဟိ သဗ္ဗညုတညာဏာဒိဝသပ္ပဝတ္တိယံ, တေဋ္ဌဗ္ဗနဿ စ တံတံပုရေစာရိကဝသပ္ပဝတ္တိယံ န စ ကိဥ္စိ အကေစရံ နာမ အတ္ထိ။

၆၀. ပဌမတတိယာရုပ္ပာရမ္မဏတ္တာ **အာရုပ္ပေသု ဒုတိယစတုတ္ထာနိ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာနိ** ။

၆၁. **သေသာနိ။ပေ။ ပညတ္တာရမ္မဏာနီ** တိ ပန္နရသ ရူပာဝစရာနိ, ပဌမတတိယာရုပ္ပာနိ စာတိ ဧကဝီသတိ ကသိဏာဒိပညတ္တီသု ပဝတ္တနတော ပညတ္တာရမ္မဏာနိ။

၆၂. တေဝီသတိကာမာဝစရဝိပါကပဉ္စဒွာရာဝဇ္ဇနဟသနဝသေန ပဉ္စဝီသတိ စိတ္တာနိ **ပရိတ္တမ္ဗဟိ** ကာမာဝစရာရမ္မဏေ ယေဝ ဘဝန္တိ။ ကာမာဝစရဥ္ဟိ မဟဂ္ဂတာဒယော ဥဠာရာယ မန္ဒာနုဘာဝတာယ ပရိသမန္တတော အတ္တံ ခဏ္ဍိတံ ဝိယာတိ **ပရိတ္တံ** ။ "ဆ စိတ္တာနိ မဟဂ္ဂတေယေဝ"တ္တာဒိနာ သဗ္ဗတ္ထ သာဝဓာရဏယောဇနာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

အာလမ္ဗဏသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝတ္ထုသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ

၆၃. ဝတ္ထုဝိဘာဂတော , တဗ္ဗတ္ထုကစိတ္တပရိစ္ဆေဒဝသေန စ သင်္ဂဟော **ဝတ္ထုသင်္ဂဟော** ။ ဝသန္တိ ဧတေသု စိတ္တစေတသိကာ တန္နိဿယတ္တာတိ **ဝတ္ထူနိ** ။

၆၅. တာနိ ကာမလောကေ သဗ္ဗာနိပိ လဗ္ဘန္တိ ပရိပုဏ္ဏိန္ဒြိယသ္သ တတ္ထေဝ ဥပလဗ္ဘနတော။ ပိ-သဒ္ဒေန ပန အန္ဓဗဓိရာဒိဝသေန ကေသဉ္စိ အသမ္ဘဝံ ဒီပေတိ။

၆၆. ဃာနာဒိတ္တယံ နတ္ထိ ဗ္ရဟ္မာနံ ကာမဝိရာဂဘာဝနာဝသေန ဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗေသု ဝိရတ္တတာယ တဗ္ဗိသယပ္ပသာဒေသုပိ ဝိရာဂသဘာဝတော။ ဗုဒ္ဓဒဿနဓမ္မဿဝနာဒိအတ္ထံ ပန စက္ခုသောတေသု အဝိရတ္တဘာဝတော စက္ခာဒိဒ္ဝယံ တတ္ထ ဥပလဗ္ဘတိ။

၆၇. အရူပလောကေ သဗ္ဗာနိပိ ဆ ဝတ္ထူနိ န **သံဝိဇ္ဇန္တိ** အရူပီနံ ရူပဝိရာဂဘာဝနာဗလေန တတ္ထ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ရူပပ္ပဝတ္တိယာ အဘာဝတော။

၆၈. ပဉ္စဝိညာဏာနေဝ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝဋ္ဌေန ဓာတုယောတိ **ပဉ္စဝိညာဏဓာတုယော**။

၆၉. မနနမတ္တာ ဓာတု **မနောဓာတု**။

၇၀. မနောယေဝ ဝိသိဋ္ဌဝိဇာနနကိစ္စယောဂတော ဝိညာဏံ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝဋ္ဌေန ဓာတု စာတိ **မနောဝိညာဏဓာတု**။ မနသော ဝိညာဏဓာတူတိ တ **မနောဝိညာဏဓာတု**။ သာ ဟိ မနတောယေဝ အနန္တရပစ္စယတော သမ္ဘူယမနသောယေဝ အနန္တရပစ္စယဘူတာတိ မနသော သမ္ဗန္ဓိနီ ဟောတိ။ သန္တီရဏတ္တယဿ, အဋ္ဌမဟာဝိပာကာနံ, ပဋိဃဒ္ဝယဿ, ပဌမမဂ္ဂဿ, ဟသိတုပ္ပာဒဿ, ပန္နရသရူပာဝစရာနဉ္စ ဝသေန ပဝတ္တာ ယထာဝုတ္တမနောဓာတုပဉ္စဝိညာဏဓာတူ ဟိ အဝသေသာ မနောဝိညာဏဓာတု သင်္ခာတာ စ တိံသ ဓမ္မာ န ကေဝလံ မနောဓာတုယေဝ, တထာ ဟဒယံ နိဿာယေဝ ပဝတ္တန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။

သန္တီရဏမဟာဝိပာကာနိ ဟိ ကောဒသ ဒ္ဝတရာဘာဝတော, ကိစ္စာဘာဝတော စ အာရုပ္ပေ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ။ ပဋိဃဿ အနိဋ္ဌရဏာဝတ္ထဿ အဘာဝတော တံသဟဂတံ စိတ္တဒ္ဝယံ ရူပလောကေပိ နတ္ထိ, ပဂေဝ အာရုပ္ပေ။ ပဌမမဂ္ဂေ ကေပိ ပရတောဃောသပစ္စယာဘာဝေ သာဝကာနံ အနုပ္ပဇ္ဇနတော, ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓာနဉ္စ မနုဿလောကတော အညတ္ထ အနိဗ္ဗတ္တနတော, ဟသနစိတ္တဉ္စ ကာယာဘာဝတော, ရူပာဝစရာနိ အရူပီနံ ရူပဝိရာဂဘာဝနာဝသေန တအာရမ္မဏေသု ဈာနေသုပိ ဝိရတ္တဘာဝတော အရူပဘဝေ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ သဗ္ဗာနိပိ တောနိ တေတ္တိံသ စိတ္တာနိ ဟဒယံ နိဿာယေဝ ပဝတ္တန္တိ။

၇၁. ပဉ္စရူပာဝစရကုသလတော အဝသေသာနိ ဒ္ဝတဒသ လောကိယကုသလာနိ, ပဋိဃဒ္ဝယတော အဝသေသာနိ ဒသ အကုသလာနိ, ပဉ္စဒ္ဝတရာဝဇ္ဇနဟသနရူပာဝစရကိရိယေဟိ အဝသေသာနိ တေရသ ကိရိယစိတ္တာနိ, ပဌမမဂ္ဂတော အဝသေသာနိ သတ္တ အနုတ္တရာနိ စာတိ ဣမေသံ ဝသေန ဒ္ဝေစတ္တာလီသဝိဓာ မနောဝိညာဏဓာတုသင်္ခာတာ ဓမ္မာ ပဉ္စတေကာရဘဝဝသေန **ဟဒယံ နိဿာယ တ,** စတုတေကာရဘဝဝသေန **အနိဿာယတ** ပဝတ္တန္တိ။

၇၂. **ကာမေ** ဘဝေ ဆဝတ္ထုံ နိဿိတာ သတ္တ ဝိညာဏဓာတုယော, **ရူပေ** ဘဝေ တိဝတ္ထုံ နိဿိတာ ဃာနဝိညာဏာဒိတ္တယဝဇ္ဇိတာ စတုဗ္ဗိဓာ ဝိညာဏဓာတုယော, **အာရုပ္ပေ** ဘဝေ အနိဿိတာ ဧကာ မနောဝိညာဏဓာတု မတာတိ ယောဇနာ။

၇၄. ကာမာဝစရဝိပာကပဉ္စဒ္ဝတရာဝဇ္ဇနပဋိဃဒ္ဝယဟသနဝသေန သတ္တဝီသတိ ကာမာဝစရာနိ, ပန္နရသ ရူပာဝစရာနိ, ပဌမမဂ္ဂေတိ **တေစတ္တာလီသ** နိဿာယေဝ ဇာယရေ, တတောယေဝ အဝသေသာ အာရုပ္ပဝိပာကဝဇ္ဇိတာ **ဒ္ဝေဝစတ္တာလီသ** နိဿာယ စ အနိဿာယ စ ဇာယရေ, **ဟကာရုပ္ပာ** စတ္တာရော အနိဿိတာယေတတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဝတ္ထုသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနိယာ နာမ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာယ

ပကိဏ္ဏကပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ဝီထိပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ

၁. **ဣစ္စေဝံ** ယထာဝုတ္တနယေန **စိတ္တုပ္ပာဒာနံ** စတုန္နံ ခန္ဓာနံ **ဥတ္တရံ** ဝေဒနာသင်္ဂဟာဒိဝိဘာဂတော ဥတ္တမံ ပဘေဒသင်္ဂဟံ ကတွာ ပုန ကာမာဝစရာဒီနံ တိဏ္ဏံ ဘူမီနံ, ဒွိဟေတုကာဒိပုဂ္ဂလာနဉ္စ ဘေဒေန လက္ခိတံ “ဣဒံ ဧတ္တကေဟိ ပရံ, ဣမဿ အနန္တရံ ဧတ္တကာနိ စိတ္တာနီ”တိ ဧဝံ ပုဗ္ဗာပရစိတ္တေဟိ နိယာမိတံ ပဋိသန္ဓိပဝတ္တီသု စိတ္တုပ္ပာဒာနံ **ပဝတ္တိသင်္ဂဟံ နာမ** တန္နာမကံ သင်္ဂဟံ ယထာသမ္ဘဝတော သမာသေန ပဝက္ခာမီတိ ယောဇနာ။

၂. ဝတ္ထုဒွါရာရမ္မဏသင်္ဂဟာ ဟေဋ္ဌာ ကထိတာပိ ပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ ပဝတ္တိသင်္ဂဟံ ဒဿေတုံ ပုန နိက္ခိတ္တာ။

၃. ဝိသယာနံ ဒွါရေသု, ဝိသယေသု စ စိတ္တာနံ ပဝတ္တိ **ဝိသယပ္ပဝတ္တိ** ။

၄. **တတ္ထာ**တိ တေသု ဆသု ဆက္ကေသု။

ဝီထိဆက္ကဝဏ္ဏနာ

၆. “စက္ခုဒွါရေ ပဝတ္တာ ဝီထိ စိတ္တပရမ္ပရာ စက္ခုဒွါရဝီထီ”တျာဒိနာ ဒွါရဝသေန, “စက္ခုဝိညာဏသမ္ဗန္ဓိနီ ဝီထိ တေန သဟ ဧကာရမ္မဏကေဒွါရိကတာယ သဟစရဏဘာဝတော စက္ခုဝိညာဏဝီထီ”တျာဒိနာ ဝိညာဏဝသေန စ ဝီထီနံ နာမ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာတိ ဒဿေတုံ **“စက္ခုဒွါရဝီထိ”** တျာဒိ ဝုတ္တံ။

ဝီထိဆက္ကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝီထိဘေဒဝဏ္ဏနာ

၇. **“အတိမဟန္တ”** န္တျာဒီသု ဧကစိတ္တက္ခဏာတီတံ ဟုတွာ အာပါထာဂတံ သောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကံ **အတိမဟန္တံ** နာမ။ ဒွိတိစိတ္တက္ခဏာတီတံ ဟုတွာ ပန္နရသစုဒ္ဒသစိတ္တက္ခဏာယုကံ **မဟန္တံ** နာမ။ စတုစိတ္တက္ခဏတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ နဝစိတ္တက္ခဏာတီတံ ဟုတွာ တေရသစိတ္တက္ခဏတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အဋ္ဌစိတ္တက္ခဏာယုကံ **ပရိတ္တံ** နာမ။ ဒသစိတ္တက္ခဏတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပန္နရသစိတ္တက္ခဏာတီတံ ဟုတွာ သတ္တစိတ္တက္ခဏတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဒွိစိတ္တက္ခဏာယုကံ **အတိပရိတ္တံ** နာမ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ဝက္ခတိ “ဧကစိတ္တက္ခဏာတီတာနီ”တျာဒိ။ **ဝိဘူတံ** ပါကဋံ။ **အဝိဘူတံ** အပါကဋံ။

ဝီထိဘေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဉ္စဒွါရဝီထိဝဏ္ဏနာ

၈. **ကထ**န္တိ ကေန ပကာရေန အတိမဟန္တာဒိဝသေန ဝိသယပ္ပဝတ္တာနန္တိ ပုစ္ဆိတွာ စိတ္တက္ခဏဝသေန တံ ပကာသေတုံ **“ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတီ”** တျာဒိ အာရဒ္ဓံ။ ဥပ္ပဇ္ဇနံ **ဥပ္ပာဒေါ,** အတ္တပဋိလာဘော။ ဘဉ္ဇနံ **ဘင်္ဂေါ,** သရူပဝိနာသော။ ဥဘိန္နံ ဝေမဇ္ဈေ ဘင်္ဂါဘိမုခပ္ပဝတ္တိ **ဌိတိ** နာမ။ ကေစိ ပန စိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏံ ပဋိသေဓေန္တိ။ အယဉှိ နေသံ အဓိပ္ပာယော – **စိတ္တယမကေ** (ဝိဘ. မူလဋီ. ၂၀ ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ; ယမ. ၂.စိတ္တယမက.၈၁, ၁၀၂) “ဥပ္ပန္နံ ဥပ္ပဇ္ဇမာန”န္တိ ဧဝမာဒိပဒါနံ ဝိဘင်္ဂေ “ဘင်္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ, နော စ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ, ဥပ္ပာဒက္ခဏေ ဥပ္ပန္နဉ္စေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဉ္စာ”တျာဒိနာ (ယမ. ၂.စိတ္တယမက.၈၁, ၁၀၂) ဘင်္ဂုပ္ပာဒာဝ ကထိတာ, န ဌိတိက္ခဏော။ ယဒိ စ စိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏောပိ အတ္ထိ, “ဌိတိက္ခဏေ ဘင်္ဂက္ခဏေ စာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ အထ မတံ “ဥပ္ပာဒေါ ပညာယတိ, ဝယော ပညာယတိ, ဌိတဿ အညထတ္တံ ပညာယတီ”တိ (အ. နိ. ၃.၄၇) သုတ္တန္တမဟာပဒေသတော ဌိတိက္ခဏော အတ္ထီ”တိ, တတ္ထာပိ ဧကသ္မိံ ဓမ္မေ အညထတ္တဿ အနုပ္ပဇ္ဇနတော, ပညာဏဝစနတော စ ပဗန္ဓဋ္ဌိတိယေဝ အဓိပ္ပေတာ, န စ ခဏဋ္ဌိတိ, န စ အဘိဓမ္မေ လဗ္ဘမာနဿ အဝစနေ ကာရဏံ အတ္ထိ, တသ္မာ ယထာဓမ္မသာသနေ အဝစနမ္ပိ

အဘာဝမေဝ ဒီပေတီတိ။ တတ္ထ ဝုစ္စတေ ယထေဝ ဟိ ကေမ္မာဓာရဘာဝေပိ ဥပ္ပာဒဘင်္ဂါနံ အညော ဥပ္ပာဒက္ခဏော, အညော ဘင်္ဂက္ခဏောတိ ဥပ္ပာဒာဝတ္ထာယ ဘိန္နာ ဘင်္ဂါဝတ္ထာ ကတ္ထိတာ။ ကတရထာ ဟိ ''အညောယေဝ ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အညော နိရုဇ္ဈတီ''တိ အာပဇ္ဇေယျ, ဧဝမေဝ ဥပ္ပာဒဘင်္ဂါဝတ္ထာဟိ ဘိန္နာ ဘင်္ဂါဘိမုခါဝတ္ထာပိ ကတ္ထိတဗ္ဗာ, သာ ဌိတိ နာမ။ **ဟဋ္ဌိယံ** ပန ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုရောဓတော နယဒဿနဝသေန သာ န ဝုတ္တာ။ အဘိဓမ္မဒေသနာပိ ဟိ ကအစိ ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုရောဓေန ပဝတ္တတိ, ယထာ ရူပဿ ဥပ္ပာဒော ဥပစယော သန္တတီတိ ဒွိဓာ ဘိန္ဒိတွာ ဒေသိတော, **သုတ္တေ စ** ''တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သင်္ခတဿ သင်္ခတလက္ခဏာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဥပ္ပာဒော ပညာယတိ, ဝယော ပညာယတိ, ဌိတဿ အညထတ္တံ ပညာယတီ''တိ ဧဝံ သင်္ခတဓမ္မဿေဝ လက္ခဏဒဿနတ္ထံ ဥပ္ပာဒါဒီနံ ဝုတ္တတ္တာ န သက္ကာ ပဗန္ဓဿ ပညတ္တိသဘာဝဿ အသင်္ခတဿ ဌိတိ တတ္ထ ဝုတ္တာတိ ဝိညာတုံ။ ဥပသဂ္ဂဿ စ ဓာတွဝတ္ထေယေဝ ပဝတ္တနတော ''ပညာယတီ''တိ တေဿ ဝိညာယတီတိ အတ္ထော။ တသ္မာ န တ္တောဝတာ စိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏော ပဋိဗာဟိတုံ ယုတ္တောတိ သုဝုတ္တမေတံ ''ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိဘင်္ဂဝသေနာ''တိ။ ဝေဠု ကတွတ ဝုတ္တံ **အဋ္ဌကထာယမ္ပိ** ''ဧကေကဿ ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိဘင်္ဂဝသေန တယော တယော ခဏာ''တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၆ ပကိဏ္ဏကကထာ)။

၉. အရူပံ လဟုပရိဏာမံ, ရူပံ ဂရုပရိဏာမံ ကပာကကပေတဗ္ဗဘာဝဿ တံတံခဏဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနတောတိ အာဟ **''တာနီ''**တ္ယာဒိ။ **တာနီ**တိ တာဒိသာနိ။ သတ္တရသန္နံ စိတ္တာနံ ခဏာနိ ဝိယ ခဏာနိ **သတ္တရသစိတ္တက္ခဏာနိ,** တာနိ စိတ္တက္ခဏာနိ သတ္တရသာတိ တ သမ္ဗန္ဓော။ ဝိသုံ ဝိသုံ ပန ဧကပညာသ စိတ္တက္ခဏာနိ ဟောန္တိ။ **ရူပဓမ္မာန** န္ တိ ဝိညတ္တိလက္ခဏရူပဝဇ္ဇာနံ ရူပဓမ္မာနံ။ ဝိညတ္တိဒွယဉှိ ဧကစိတ္တက္ခဏာယုကံ။ တထာ ဟိ တံ စိတ္တာနုပရိဝတ္တိဓမ္မေသု ဝုတ္တံ။ လက္ခဏရူပေသု စ ဇာတိ ဇေဝ အနိစ္စတာ စ စိတ္တဿ ဥပ္ပာဒဘင်္ဂက္ခဏေဟိ သမာနာယုကာ, ဇရတာ ပန ဧကူနပညာသစိတ္တက္ခဏာယုကာ။ ဝေဠု ကတွတ ဝဒန္တိ –

''တံ သတ္တရသစိတ္တာယု၊ ဝိနာ ဝိညတ္တိလက္ခဏ''န္တိ (သ. သ. ၆၀)။

ကေစိ (ဝိဘ. မူလဋီ. ၂၀) ပန **''ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဋ္ဌကထာယံ** 'တွောဝတာ ကောဒသ စိတ္တက္ခဏာ အတီတာ ဟောန္တိ, အထာဝသေသပဉ္စစိတ္တက္ခဏာယုကေ'တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၂၃; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇) ဝစနတော သောဠသစိတ္တက္ ခဏာနိ ရူပဓမ္မာနမာယူ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ ဟိ ရူပံ ဘဝင်္ဂစလနဿ ပစ္စယော ဟောတီ''တိ ဝဒန္တိ, တယိဒမသာရံ ''ပဋိ သန္ဓိစိတ္တေန သဟုပ္ပန္နံ ကမ္မဇရူပံ တတော ပဋ္ဌာယ သတ္တရသမေန သဒ္ဓိံ နိရုဇ္ဈတိ, ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ အဋ္ဌာရသမဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ နိရုဇ္ဈတီ''တ္ယာဒိနာ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၆ ပကိဏ္ဏကကထာ) **အဋ္ဌကထာယမေ** ဝ သတ္တရသစိတ္တက္ခဏဿ အာဂတတ္တာ။ ယတ္ထ ပန သောဠသစိတ္တက္ခဏာနေဝ ပညာယန္တိ, တတ္ထ စိတ္တပ္ ပဝတ္တိယာ ပစ္စယဘာဝယောဂ္ဂက္ခဏဝသေန နယော နီတော။ ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ ဟိ ဧကစိတ္တက္ခဏမ္ပိ အတိက္ကန္ တဿေဝ ရူပဿ အာပာထာဂမနသာမတ္ထိယန္တိ အလမတိဝိတ္ထာရေန။

၁၀. ဧကစိတ္တဿ ခဏံ ဝိယ ခဏံ ဧကစိတ္တက္ခဏံ, တံ အတီတံ ဧတေသံ, တေသနိ တ တံ အတီတာနီတိ **ဧကစိတ္ တက္ခဏာတီတာနိ။ အာပာထမာဂစ္ဆန္တီ**တိ ရူပသဒ္ဒာရမ္မဏာနိ သကသကဋ္ဌာနေ ဌတွတဝ ဧကစရဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ တိ အဘောကနုရူပံ အနေကကလာပဂတာနိ အာပာထံ အာဂစ္ဆန္တိ, သေသာနိ ပန ဃာနာဒိနိဿယေသု အလ္လီနာနေဝ ဝိညာဏုပ္ပတ္တိကာရဏာနီတိ ဧကေကကလာပဂတာနိပိ။ ဧကေကကလာပဂတာပိ ဟိ ပသာအ ဝိညာဏဿ အာဓာရဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ, တေ ပန ဘဝင်္ဂစလနဿ အနန္တရပစ္စယဘူတေန ဘဝင်္ဂေန သဒ္ဓိံ ဥပ္ပန္နာ။ ''အာဝဇ္ဇနေန သဒ္ဓိံ ဥပ္ပန္ နာ''တိ အပရေ။

ဒွိက္ခတ္တုံ ဘဝင်္ဂေ စလိတေ တိ ဝိသဒိသဝိညာဏုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝသင်္ခါတဘဝင်္ဂစလနဝသေန ပုရိမဂ္ဂဟိ တာရမ္မဏသ္မိံယေဝ ဒွိက္ခတ္တုံ ဘဝင်္ဂေ ပဝတ္တေ။ ပဥ္စသု ဟိ ပသာဒေသု ယောဂ္ဂဒေသာဝတ္ထာနဝသေန အာရမ္မ ဏေ ဃဋ္ဋိတေ ပသာဒဃဋ္ဋနာနုဘာဝေန ဘဝင်္ဂသန္တတိ တေဇ္ဈိဇ္ဇမာနာ သဟသာ အနောစ္ဆိဇ္ဇိတွတ ယထာ ဝေဂေ န ဓာဝန္တော ဌာတုကာမောပိ ပုရိသော ဧကဒွိပဒတရေ အတိက္ကမိတွတဝ တိဋ္ဌတိ, ဧဝံ ဒွိက္ခတ္တုံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွတဝ ဩစ္ဆိဇ္ဇတိ။ တတ္ထ ပဌမစိတ္တံ ဘဝင်္ဂသန္တတိံ စာလေန္တံ ဝိယ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ **ဘဝင်္ဂစလနံ,** ဒုတိယံ တဿ ဩစ္

ဆိဋ္ဌနာကာရေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော **ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒော** တိ ဝေဟရန္တိ။ ဣဓ ပန အဝိသေသေန ဝုတ္တံ "ဒွိက္ခတ္တုံ ဘဝင်္ဂေ စလိတေ"တိ။

နနု စ ရူပာဒိနာ ပသာဒေ ဃဋ္ဋိတေ တန္နိဿိတဿေဝ စလနံ ယုတ္တံ, ကထံ ပန ဟဒယဝတ္ထုနိဿိတဿ ဘဝင်္ဂဿာတိ? သမ္ဗန္ဓိတဝသေန ဧကာဗဒ္ဓတ္တာ။ ယထာ ဟိ ဘေရိယာ ဧကသ္မိံ တလေ ဌိတသက္ခရာယ မက္ခိကာယ နိသိန္နာယ အပရသ္မိံ တလေ ဒဏ္ဍာဒိနာ ပဟဋေ အနုက္ကမေန ဘေရိစမ္မဝရတ္တာဒီနံ စလနေန သက္ခရာယ စလိတာယ မက္ခိကာယ ဥပ္ပတိတ္ဝာ ဂမနံ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ရူပာဒိနာ ပသာဒေ ဃဋ္ဋိတေ တန္နိဿယေသု မဟာဘူတေသု စလိတေသု အနုက္ကမေန တံသမ္ဗန္ဓာနံ သေသရူပာနမ္ပိ စလနေန ဟဒယဝတ္ထုမ္ပိ စလိတေ တန္နိဿိတဿ ဘဝင်္ဂဿ စလနာကာရေန ပဝတ္တိ ဟောတိ။ ဝုတ္တဉ္စ –

> "ဃဋ္ဋိတေ အညဝတ္ထုမ္ဟိ, အညနိဿိတကမ္ပနံ။
> ဧကာဗဒ္ဓေန ဟောတီတိ, သက္ခရောပမယာ ဝဒေ"တိ။ (သ. သ. ၁၇၆)။

ဘဝင်္ဂသောတ န္တိ ဘဝင်္ဂပ္ပဝါဟံ။ **အာဝဇ္ဇန္တံ** န္တိ "ကိံ နာမေတ"န္တိ ဝဒန္တံ ဝိယ အာဘောဂံ ကုရုမာနံ။ **ပဿ သန္တန္တိ** ပစ္စက္ခတော ပေက္ခန္တံ။ နနု စ "စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ"တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၁၃; အ. နိ. ၃.၆၂; ဝိဘ. ၅၁၇) ဝစနတော စက္ခုန္ဒြိယမေဝ ဒဿနကိစ္စံ သာဓေတိ, န ဝိညာဏန္တိ? နယိဒမေဝံ, ရူပဿ အန္ဓဘာဝေန ရူပဒဿနေ အသမတ္ထဘာဝတော။ ယဒိ စ တံ ရူပံ ပဿတိ, တထာ သတိ အညဝိညာဏသမင်္ဂိနောပိ ရူပဒဿနပ္ပသင်္ဂေ သိယာ။ ယဒိ ဧဝံ ဝိညာဏဿ တံ ကိစ္စံ သာဓေတိ, ဝိညာဏဿ အပ္ပဋိဃန္တတ္တာ အန္တရိတရူပဿပိ ဒဿနံ သိယာ။ ဟောတု အန္တရိတဿပိ ဒဿနံ, ယဿ ဖလိကာဒိတိရောဟိတဿ အာလောကပဋိဃန္ဓော နတ္ထိ, ယဿ ပန ကုဋ္ဋာဒိအန္တရိတဿ အလောကပဋိဃန္ဓော အတ္ထိ။ တတ္ထ ပစ္စယာဘာဝတော ဝိညာဏံ နုပ္ပဇ္ဇတီတိ န တဿ စက္ခုဝိညာဏေန ဂဟဏံ ဟောတိ။ "စက္ခုနာ"တိ ပနေတ္ထ တေန ဒွာရေန ကရဏဘူတေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ အထ တ နိဿိတကိရိယာ နိဿယပ္ပဋိဗဒ္ဓာ ဝုတ္တာ ယထာ "မဉ္စာ ဥက္ကုဋ္ဌိံ ကရောန္တီ"တိ။

သမ္ပဋိစ္ဆန္တံ န္တိ တမေဝ ရူပံ ပဋိဂ္ဂဏ္ဟန္တံ ဝိယ။ **သန္တီရယမာန** န္တိ တမေဝ ရူပံ ဝီမံသန္တံ ဝိယ။ **ဝဝတ္ထပေန္တ** န္တိ တမေဝ ရူပံ သုဋ္ဌု သလ္လက္ခေန္တံ ဝိယ။ ယောနိသောမနသိကာရာဒိဝသေန လဒ္ဓေ ပစ္စယေ ဇဝေနာတိ **လဒ္ဓပစ္စယံ** ။ ယံ ကိဉ္စိ ဇဝနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ မုဉ္စမာနဏာသန္နကာလေသု စ ဆပ္ပဉ္စပိ ဇဝနာနိ ပဝတ္တန္တီတိ အာဟ **"ယေဘုယျေနာ"** တိ။ **ဇဝနာနုဗန္ဓာနိ** တိ ပဋိသောတကမိနာဝံ နဒီသောတော ဝိယ ကိဉ္စိ ကာလံ ဇဝနံ အနုဂတာနိ။ တဿ ဇဝနဿ အာရမ္မဏံ အာရမ္မဏမေတေသန္တိ တဒာရမ္မဏာနိ "ဗုဟ္မဿရော"တ္ယာဒီသု ဝိယ မဇ္ဈေပဒလောပဝသေန, တဒာရမ္မဏာနိ စ တာနိ ဟကာနိ စာတိ **တဒာရမ္မဏပာကာနိ။ ယထာရဟ** န္တိ အာရမ္မဏဇဝနသတ္တာနုရူပံ။ တထာ ပဝတ္တိံ ပန သယမေဝ ပကာသယိဿတိ, **ဘဝင်္ဂပာတော** တိ ဝီထိစိတ္တဝသေန အပ္ပဝတ္တိတ္ဝာ စိတ္တဿ ဘဝင်္ဂပာတော ဝိယ, ဘဝင်္ဂဝသေန ဥပ္ပတ္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တွေ စ ဝီထိစိတ္တပ္ပဝတ္တိယာ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ အမ္ဗောပမာဒိကံ အာဟရန္တိ, တတ္ရိဒံ အမ္ဗောပမာမတ္တံ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၄၉၈ ဝိပာကုဒ္ဓါရကထာ) – ဧကော ကိရ ပုရိသော ဖလိတမ္ဗရုက္ခမူလေ သသီသံ ပာရုပိတ္ဝာ နိဒ္ဒာယန္တော အာသန္နေ ပတိတဿ ဧကဿ အမ္ဗဖလဿ သဒ္ဒေန ပဗုဇ္ဈိတ္ဝာ သီသတော ဝတ္ထံ အပနေတ္ဝာ စက္ခုံ ဥမ္မီလေတ္ဝာ ဒိသွာ စ တံ ဂဟေတ္ဝာ မဒ္ဒိတ္ဝာ ဥပသိင်္ဃိတ္ဝာ ပက္ကဘာဝံ ဉတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတ္ဝာ မုခဂတံ သဟ သေမ္ဟေန အဇ္ဈောဟရိတ္ဝာ ပုန တတ္ထေဝ နိဒ္ဒာယတိ။ တတ္ထ ပုရိသဿ နိဒ္ဒါယနကာလော ဝိယ ဘဝင်္ဂကာလော, ဖလဿ ပတိတကာလော ဝိယ အာရမ္မဏဿ ပသာဒဃဋ္ဋနကာလော, တဿ သဒ္ဒေန ပဗုဒ္ဓကာလော ဝိယ အာဝဇ္ဇနကာလော, ဥမ္မီလေတ္ဝာ ဩလောကိတကာလော ဝိယ စက္ခုဝိညာဏပ္ပဝတ္တိကာလော, ဂဟိတကာလော ဝိယ သမ္ပဋိစ္ဆနကာလော, မဒ္ဒနကာလော ဝိယ သန္တီရဏကာလော, ဥပသိင်္ဃနကာလော ဝိယ ဝောဋ္ဌဗ္ဗနကာလော, ပရိဘောဂကာလော ဝိယ ဇဝနကာလော, မုခဂတံ သဟ သေမ္ဟေန အဇ္ဈောဟရဏကာလော ဝိယ တဒာရမ္မဏကာလော, ပုန နိဒ္ဒါယနကာလော ဝိယ ပုန ဘဝင်္ဂကာလော။

ဣမာယ စ ဥပမာယ ကိံ ဒီပိတံ ဟောတိ? အာရမ္မဏဿ ပသာဒဃဋ္ဋနမေဝ ကိစ္စံ, အာဝဇ္ဇနဿ ဝိသယာဘုဇနမေဝ, စက္ခုဝိညာဏဿ ဒဿနမတ္တမေဝ, သမ္ပဋိစ္ဆနာဒီနဉ္စ ပဋိဂ္ဂဏှနာဒိမတ္တမေဝ , ဇဝနဿေဝ ပန အာရမ္မဏရသာနုဘဝနံ, တဒာရမ္မဏဿ စ တေန အနုဘူတဿေဝ အနုဘဝနန္တိ ဧဝံ ကိစ္စဝသေန ဓမ္မာနံ အညမညံ အသံကိဏ္ဏ

ဏတာ ဒီပိတာ ဟောတိ။ ဇဝံ ပဝတ္တမာနံ ပန စိတ္တံ “အာဝဇ္ဇနံ နာမ ဟုတ္ဝာ ဘဝင်္ဂာနန္တရံ ဟောတိ, တ္ဝံ ဒဿနာဒိ သု အညတရံ ဟုတ္ဝာ အာဝဇ္ဇနာနန္တရ”န္တ္တာဒိနာ နိယဥ္ဇကေ ကာရဏေ အသတိပိ ဥတုဗီဇနိယာမာဒိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၄၉၈ ဝိပါကုဒ္ဓါရကထာ) ဝိယ စိတ္တနိယာမဝသေနေဝ ပဝတ္တတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၁. တ္တောဝတာ သတ္တရသ စိတ္တက္ခဏာနိ ပရိပူရေန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။

၁၂. အပ္ပဟောန္တာတီတက န္တိ အပ္ပဟောန္တံ ဟုတ္ဝာ အတီတံ။ **နတ္ထိ တဒာရမ္မဏုပ္ပာဒော** တိ စုဒ္ဒသစိတ္တက္ခ ဏာယုကေ တာဝ အာရမ္မဏသ္မိ နိရုဒ္ဓတ္တာဝ တဒာရမ္မဏံ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ န ဟိ ဧကေဝီထိယံ ဧကေသုဝ် ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မ ဏေသု ကာနိစိ အတီတာရမ္မဏာနိ ဟောန္တိ။ ပန္နရသစိတ္တက္ခဏာယုကေသုပိ ဇဝနုပ္ပတ္တိတော ပရံ ဧကမေဝ စိတ္ တက္ခဏံ အဝသိဋ္ဌန္တိ ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ တဒာရမ္မဏုပ္ပတ္တိယာ အပ္ပဟောနကဘာဝတော နတ္ထိ ဒုတိယတဒာရမ္မဏသ္မိ ဥပ္ပတ္တီတိ ပဌမမ္ပိ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒ္ဝိက္ခတ္တုမေဝ ဟိ တဒာရမ္မဏုပ္ပတ္တိ **ဟာဠိယံ** နိယမိတာ စိတ္တပ္ပဝတ္တိဂဏနာယံ သဗ္ဗတရေသု “တဒာရမ္မဏာနိ ဒ္ဝေ”တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇) ဒ္ဝိန္နမေဝ စိတ္တတရာနံ အာဂတတ္တာ။ ယံ ပန **ပရမတ္ထ ဝိနိစ္ဆယေ** ဝုတ္တံ –

“သကိံ ဒ္ဝေဝ တ တဒာလမ္ဗံ, သကိမာဝဇ္ဇနာဒယော”တိ (ပရမ. ဝိ. ၁၁၆), တံ မဇ္ဈိမဘာဏကမတာနုသာရေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယသ္မာ ပန မဇ္ဈိမဘာဏကာနံ တဒေ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တဟဠိယာ အသံသန္ဒနတော **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇) ပဋိက္ခိတ္တောဝ, တသ္မာ အာစရိယေနပိ အတ္တနာ အနဓိပ္ပေတတ္တာယေဝ က္လမ စေဝ နာမရူပပရိစ္ဆေဒေ စ သကိံ တဒာရမ္မဏုပ္ပတ္တိ န ဝုတ္တာ။

၁၃. တေဒ္ဒဇ္ဇနုပ္ပာဒတော ပရံ ဆစိတ္တက္ခဏာဝသိဋ္ဌာယုကမ္ပိ အာရမ္မဏံ အပ္ပာယုကဘာဝေန ပရိဒုဗ္ဗလတ္ တာ ဇဝနုပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယော န ဟောတိ။ ဇဝနဥ္ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ နိယမေန သတ္တစိတ္တက္ခဏာယုကေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီ တိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **“ဇဝနမ္ပိ အနုပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ”** တိ။ ဟေတုမ္ဟိ စာယံ တ္ဝာပစ္စယော, ဇဝနဿပိ အနုပ္ပတ္တိယာတိ အတ္တော။ က္လတရထာ ဟိ အပရကာလကိရိယာယ သမာနကတ္တုကတာ န လဗ္ဘတီတိ။ **ဒ္ဝတ္တိက္ခတ္တု** န္တိ ဒ္ဝိက္ခ တ္တုံ တ တိက္ခတ္တုံ တ။ ဧကစ် ပန “တိက္ခတ္တု”န္တိ က္လဒံ ဝစနသိလိဋ္ဌတာမတ္တပ္ပယောဇန”န္တိ ဝဒန္တိ, တံ ပန တေသံ အဘိနိဝေသမတ္တံ။ န ဟိ “ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ တေဒ္ဒဇ္ဇနမေဝ ပရိဝတ္တတီ”တိ ဝုတ္တေပိ ဝစနဿ အသိလိဋ္ဌဘာ တေ အတ္ထိ, န စ တိက္ခတ္တုံ ပဝတ္တိယာ ဗာဓကံ ကိဥ္စိ ဝစနံ အဋ္ဌကထာဒီသု အတ္ထိ။ ဝေဠု ကတ္ဝာ တတ္ထ တတ္ထ သီဟဠသံဝဏ္ဏနာကာရာပိ “ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ တ တိက္ခတ္တုံ တ”က္လစ္စေဝ ဝဏ္ဏေန္တိ။ **တေဒ္ဒဇ္ဇနမေဝ ပရိဝတ္တတီ** တိ တေဒ္ဒဇ္ဇနမေဝ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တံ ပန အပ္ပတ္ဝာ အန္တရာ စက္ခုဝိညာဏာဒီသု ဌတ္ဝာ စိတ္တပ္ပဝတ္တိယာ နိဝတ္တ နံ နတ္ထိ။

အာနန္ဒာစရိယော ပနေတ္ထ (ဓ. သ. မူလဋီ. ၄၉၈ ဝိပါကုဒ္ဓါရကထာဝဏ္ဏနာ) “အာဝဇ္ဇနာ ကုသလာကုသလာနံ ခန္ဓာနံ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၁၇) အာဝဇ္ဇနာယ ကုသလာကုသလာနံ အနန္တရပစ္စယဘာဝဿ ဝုတ္တတ္ တာ တေဒ္ဒဇ္ဇနာဝဇ္ဇနာနန္တ အတ္ထန္တရာဘာဝတော သတိ ဥပ္ပတ္တိယံ တေဒ္ဒဇ္ဇနံ ကာမာဝစရကုသလာကုသလကိရိ ယဇဝနာနံ ဧကန္တတော အနန္တရပစ္စယဘာဝေနေဝ ပဝတ္တေဿ, နော အညထာတိ မုစ္ဆာကာလာဒီသု မန္ဒီဘူတဝေဂတာ ယ ဇဝနဟာရိပူရိယာ ပရိတ္တာရမ္မဏံ နိယမိတဗ္ဗံ, န တေဒ္ဒဇ္ဇနဿ ဒ္ဝတ္တိက္ခတ္တုံ ပဝတ္တိယာတိ ဒီပေတိ။ ကိဉ္စာပိ ဇဝံ ဒီပေတိ, တိဟေတုကဝိပါကာနိ ပန အနန္တရပစ္စယဘာဝေန ဝုတ္တာနေဝ။ ခီဏာသတနံ စုတိဝသေန ပဝတ္တာနိ န ကသ္ သစိ အနန္တရပစ္စယဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ တာနိ ဝိယ တေဒ္ဒဇ္ဇနမ္ပိ ပစ္စယဝေကလ္လတော ကုသလာကုသလာဒီနံ အနန္တရပစ္စ ယော န ဟောတီတိ န န သက္ကာ ဝတ္တုံ, တသ္မာ **အဋ္ဌကထာသု** အာဂတနယေနေဝေတ္ထ ပရိတ္တာရမ္မဏံ နိယမိတန္ တိ။

၁၄. နတ္ထိ ဝီထိစိတ္တုပ္ပာဒော ဥပရိမကောဋိယာ သတ္တစိတ္တက္ခဏာယုကဿပိ ဒ္ဝတ္တိက္ခတ္တုံ တေဒ္ဒဇ္ဇနုပ္ပ တ္တိယာ အပ္ပဟောနကဘာဝတော ဝီထိစိတ္တာနံ ဥပ္ပာဒော နတ္ထိ, ဘဝင်္ဂဟတောဝ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဘဝင်္ဂစ လနမေတတိ အဝဓာရဏဖလံ ဒဿေတုံ “နတ္ထိ ဝီထိစိတ္တုပ္ပာဒော”တိ ဝုတ္တံ။ အပရေ ပန “နတ္ထိ ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေ

ဒေ”တိ အဝဓာရဏဖလံ ဒဿေန္တိ, တံ ပန ဝီထိစိတ္တုပ္ပာဒဘာဝဝစနေနေဝ သိဒ္ဓံ။ သတိ ဟိ ဝီထိစိတ္တုပ္ပာဒေ ဘဝင်္ဂံ ဥပစ္ဆိဇ္ဇတိ။ ဘဝင်္ဂုပစ္ဆေဒနာမေန ပန ဟေဋ္ဌာပိ ဝိသုံ အဝုတ္တတ္တာ ဣဓ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ။

၁၅. သဗ္ဗသော ဝီထိစိတ္တုပ္ပတ္တိယာ အဘာဝတော ပစ္ဆိမတရောဝိမောဃတရဝသေန ဝုတ္တော, အညတ္ထ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၄၉၈ ဝိပာကုဒ္ဓါရကထာ) ပန ဒုတိယတတိယတရာပိ တဒါရမ္မဏဇဝနေဟိ သုညတ္တာ “မောဃတရာ”တိ ဝုတ္တာ။ **အာရမ္မဏဘူတာ** တိ ဝိသယဘူတာ, ပစ္စယဘူတာ စ။ ပစ္စယောပိ ဟိ “အာရမ္မဏ”န္တိ ဝုစ္စတိ “န လစ္ဆတိ မာရော ဩတာရံ, န လစ္ဆတိ မာရော အာရမ္မဏ”န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၈၀) ဝိယ။ တေနေဝေတ္ထ မောဃတရဿပိ အာရမ္မဏဘူတာ ဝိသယပ္ပဝတ္တီတိ သိဒ္ဓံ။ အတိပရိတ္တာရမ္မဏဉှိ မောဃတရပညာပနဿ ပစ္စယော ဟောတိ။ ဣတရထာ ဟိ ဘဝင်္ဂစလနဿ သကသကဓေစရေယေဝ ပဝတ္တနတော ပစ္ဆိမတရဿ အတိပရိတ္တာရမ္မဏေ ပဝတ္တိ နတ္ထီတိ “စတုန္နံ တရာနံ အာရမ္မဏဘူတာ”တိ ဝစနံ ဒုရုပပာဒနံ သိယာတိ။

၁၆. ပဉ္စဒွာရေ **ယထာရဟံ** တံတံဒွာရာနုရူပံ, တံတံပစ္စယာနုရူပံ, တံတံအာရမ္မဏာဒိအနုရူပဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနိ ဝီထိစိတ္တာနိ အာဝဇ္ဇနဒဿနာဒိသမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏဝေဋ္ဌဗ္ဗနဇဝနတဒါရမ္မဏဝသေန အဝိသေသတော **သတ္တေဝ** ဟောန္တိ။ **စိတ္တုပ္ပာဒာ** စိတ္တာနံ ဝိသုံ ဝိသုံ ဥပ္ပတ္တိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနစိတ္တာနိယေဝ တ **စတုဒ္ဒသ** အာဝဇ္ဇနာဒိ ပဉ္စကသတ္တဇဝနတဒါရမ္မဏဒ္ဒွယဝသေန။ ဝိတ္ထာရာ ပန **စတုပညာသ** သဗ္ဗေသမေဝ ကာမာဝစရာနံ ယထာသမ္ဘဝံ တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇနတော,

ဝေတ္ထာ တိ ဝိသယပ္ပဝတ္တိသင်္ဂဟော။

ပဉ္စဒွာရဝီထိဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

မနောဒွာရဝီထိ

ပရိတ္တဇဝနတရဝဏ္ဏနာ

၁၇. မနောဒွာရိကစိတ္တာနံ အတီတာနာဂတမ္ပိ အာရမ္မဏံ ဟောတီတိ တေသံ အတိမဟန္တာဒိဝသေန ဝိသယဝဝတ္ထာနံ ကာတုံ န သက္ကာတိ ဝိဘူတာဝိဘူတဝသေနေဝေတံ နိယမေတုံ **“ယဒိ ဝိဘူတမာရမ္မဏ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၁၈. **ဝေတ္ထာ** တိ မနောဒွာရေ။ **ကေစတ္တာလီသ** ပဉ္စဒွာရာဝေဏိကာနံ ဒွိပဉ္စဝိညာဏမနောဓာတုတ္တယဝသေန တေရသစိတ္တာနံ တတ္ထ အပ္ပဝတ္တနတော။

ပရိတ္တဇဝနတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အပ္ပနာဇဝနတရဝဏ္ဏနာ

၂၀. **ဝိဘူတာဝိဘူတဘေဒေ နတ္ထိ** အာရမ္မဏဿ ဝိဘူတကာလေယေဝ အပ္ပနာသမ္ဘဝတော။

၂၁. တတ္ထ ဟိ ဆဗ္ဗီသတိမဟဂ္ဂတလောကုတ္တရဇဝနေသု ယံ ကိဉ္စိ ဇဝနံ အပ္ပနာဝီထိမောတရတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ပရိကမ္မောပစာရာနုလောမဂောတြဘုနာမေန ယထာက္ကမံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာတ နိရုဒ္ဓေတိ ယောဇနာ။ ပဌမစိတ္တဉှိ အပ္ပနာယ ပရိကမ္မတ္တာ ပဋိသင်္ခါရကဘူတတ္တာ **ပရိကမ္မံ** ။ ဒုတိယံ သမီပစာရိတ္တာ **ဥပစာရံ**။ နာစ္စာသန္နေပိ ဟိ နာတိဒူရေ ပ္ပဝတ္တိ သမီပစာရီ နာမ ဟောတိ, အပ္ပနံ ဥပေစ္စ စရတီတိ တ **ဥပစာရံ**။ တတိယံ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပရိကမ္မာနံ, ဥပရိအပ္ပနာယ စ အနုကူလတ္တာ **အနုလောမံ**။ စတုတ္ထံ ပရိတ္တဂေတ္တဿ, ပုထုဇ္ဇနဂေတ္တဿ စ အဘိဘဝနတော, မဟဂ္ဂတဂေတ္တဿ, လောကုတ္တရဂေတ္တဿ စ ဘာဝနတော ဝဍ္ဎနတော **ဂေါတြဘု,** ဣမာနိ စတ္တာရိ နာမာနိ စတုက္ခတ္တုံ ပဝတ္တိယံ အနဝသေသတော လဗ္ဘန္တိ, တိက္ခတ္တုံ ပဝတ္တိယံ ပန ဥပစာရာနုလောမဂေါတြဘုနာမေနေဝ လဗ္ဘန္တိ။ **အဋ္ဌကထာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၈၀၄) ပန ပုရိမာနံ တိဏ္ဏံ , ဒွိန္နံ တ အဝိသေသေနပိ ပရိကမ္မာဒိနာမံ ဝုတ္တံ, စတုက္ခတ္တုံ, တိက္ခတ္တုမေဝ တ ပဉ္စမံ, စတုတ္ထံ တ ဥပ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗအပ္ပနာနုရူပတောတိ အဓိပ္ပာယော။ ပရိကမ္မာဒိနာမာနံ အနဝ

သေသတော လဗ္ဘမာနတရဒဿနတ္ထံ **“စတုက္ခတ္တုံ”** တိ အာဒိတော ဝုတ္တံ, ဂဏနပဋိပာဋိဝသေန ပန **“ပဥ္စမံ တ”**တိ ဩသာနေ ဝုတ္တံ။

ယထာရုပာတိ ခိပ္ပာဘိညဒန္ဓာဘိညာနုရူပံ။ ခိပ္ပာဘိညဿ ဟိ တိက္ခတ္တုံ ပဝတ္တကာမာဝစရဇဝနာနန္တရံ စတုတ္ထံ အပ္ပနာစိတ္တမုပ္ပဇ္ဇတိ။ ဒန္ဓာဘိညဿ စတုက္ခတ္တုံ ပဝတ္တဇဝနာနန္တရံ ပဉ္စမံ အပ္ပနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယသ္မာ ပန အလဒ္ဓာသေဝနံ အနုလောမံ ဂေါတြဘုံ ဥပ္ပာဒေတုံ န သက္ကောတိ, လဒ္ဓာသေဝနမ္ပိ စ ဆဋ္ဌံ သတ္တမံ ဘဝင်္ဂဿ အာသန္နဘာဝေန ပပတာတဋ္ဌပုရိသော ဝိယ အပ္ပနာဝသေန ပတိဋ္ဌာတုံ န သက္ကောတိ, တသ္မာ စတုတ္ထတော ဩရံ, ပဉ္စမတော ပရံ တ အပ္ပနာ န ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ယထာဘိနီဟာရဝသေနာ**တိ ရူပာရူပလောကုတ္တရမဂ္ဂဖလာနုရူပသမထဝိပဿနာဘာဝနာစိတ္တာဘိနီဟာရဏာနုရူပတော, အပ္ပနာယ ဝီထိ **အပ္ပနာဝီထိ**။ “တတော ပရံ ဘဝင်္ဂပာတော ဝ ဟောတီ”တိ တေ့ကေယေဝ ဝုတ္တေ စတုတ္ထံ, ပဉ္စမံ တ ဩတိဏ္ဏအပ္ပနာတော ပရံ ဘဝင်္ဂပာတော ဟောတိ, န မဂ္ဂာနန္တရံ ဖလစိတ္တံ, သမာပတ္တိဝီထိယဉ္စ ဈာနဖလစိတ္တာနိ ပုနပ္ပုနန္တိ ဂဏှေယျုန္တိ ပုန **“အပ္ပနာဝသာနေ”**တိ ဝုတ္တံ။ နိကာယန္တရိယာ ကိရ လောကိယပ္ပနာသု ပဌမကပ္ပနာတော ပရံ သတ္တမဇဝနပူရဏတ္ထံ ဒ္ဝတ္တိက္ခတ္တုံ ကာမာဝစရဇဝနာနမ္ပိ ပဝတ္တိံ ဝဏ္ဏေန္တီတိ တေသံ မတိနိသေဓနတ္ထံ **“ဘဝင်္ဂပာတောတ”** တိ သာဝဓာရဏံ ဝုတ္တံ။

၂၂. **တတ္ထာ** တိ တေသု အဋ္ဌဉာဏသမ္ပယုတ္တကာမာဝစရဇဝနေသု, တေသု စ ဆဗ္ဗိသတိမဟဂ္ဂတလောကုတ္တရဇဝနေသု။ **တတ္ထာ** တိ တ တသ္မိံ အပ္ပနာတရေ။ **သောမနဿသဟဂတဇဝနာနန္တရ** န္တိ သောမနဿသဟဂတာနံ စတုန္နံ ကုသလကိရိယဇဝနာနံ အနန္တရံ။ **သောမနဿသဟဂတာတ** တိ စတုက္ကဇ္ဈာနဿ, သုက္ခဝိပဿကာဒီနံ မဂ္ဂဖလဿ စ ဝသေန သောမနဿသဟဂတာဝ, န ပန ဥပေက္ခာသဟဂတာ ဘိန္နဝေဒနာနံ အညမညံ အာသေဝနပစ္စယဘာဝဿ အနုဒ္ဒဋ္ဌတ္တာ။ **ဟဋ္ဌိကဋ္ဌိတဗ္ဗာ** တိ ပသံသိတဗ္ဗာ, ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **တတ္ထာပိ** တိ တသ္မိံ ဧဝေဒနဇဝနတရေပိ။ **ကုသလဇဝနာနန္တရ** န္တိ စတုဗ္ဗိဉာဏသမ္ပယုတ္တကုသလဇဝနာနန္တရံ ကုသလဇဝနမပေ့တိ, န ကိရိယဇဝနံ ဘိန္နသန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တနတော။ ဟေဋ္ဌိမဉ္စ ဖလတ္တယမပေ့တိ သမာပတ္တိဝီထိယန္တိ့ဓိပ္ပာယော။

၂၃. **သုခပုညမှာ** သောမနဿသဟဂတတိဟေတုကကုသလဒ္ဝယတော ပရံ အဂ္ဂဖလဝိပာကကိရိယဝဇ္ဇိတလောကိယလောကုတ္တရစတုက္ကဇ္ဈာနဇဝနဝသေန **ဒွတ္တိံသ, ဥပေက္ခကာ** တိဟေတုကကုသလဒ္ဝယတော ပရံ တထေဝ ပဉ္စမဇ္ဈာနာနိ **ဒွာဒသ, သုခိတကိရိယတော** တိဟေတုကဒ္ဝယတော ပရံ ကိရိယဇ္ဈာနစတုက္ကဿ, အဂ္ဂဖလစတုက္ကဿ စ ဝသေန **အဋ္ဌ, ဥပေက္ခကာ** တိဟေတုကဒ္ဝယတော ပရံ ဥပေက္ခာသဟဂတရူပာရူပကိရိယပဉ္စကဿ, အဂ္ဂဖလဿ စ ဝသေန **ဆ** အပ္ပနာ သမ္ဘောန္တိ။

၂၄. **ဧတ္ထာ** တိ ဝီထိသင်္ဂဟာဓိကာရေ။

အပ္ပနာဇဝနတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

မနောဒ္ဝါရဝီထိဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အပ္ပနာဇဝနတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တဒာရမ္မဏနိယမဝဏ္ဏနာ

၂၅. **သဗ္ဗတ္ထာပိ** တိ ပဉ္စဒ္ဝါရမနောဒ္ဝါရေပိ။

၂၆. **ဣဋ္ဌေ** တိ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေ။ အတိဣဋ္ဌာရမ္မဏဥ္စဟိ ဝိသုံ ဝက္ခတိ။ ကုသလဝိပာကာနိ ပဉ္စဝိညာဏသမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏတဒာရမ္မဏာနီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေ သန္တီရဏတဒာရမ္မဏာနိ ဥပေက္ခာသဟဂတာနေဝတိ အာဟ **“အတိဣဋ္ဌေ ပန သောမနဿသဟဂတာနေဝ”** တိ။ ဝိပာကဉ္စ ဟိ ကမ္မာနုဘာဝတော ပဝတ္တမာနဿ အာအသေ မုခနိမိတ္တံ ဝိယ နိဗ္ဗိကပ္ပတာယ ပကပ္ပေတ္တ ဂဟဏာဘာဝတော ယထာရမ္မဏမေဝ ဝေဒနာယောဂေ ဟောတိ, ကုသလာကုသလာနံ ပန အပ္ပဟီနဝိပလ္လာသေသု သန္တာနေသု ပဝတ္တိယာ အတိဣဋ္ဌေပိ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တအနိဋ္ဌာ

ကာရဏတော, အနိဋ္ဌေပိ ဣဋ္ဌာကာရဘ္ဗမုဂ္ဂတ္တာကာရဏတော ဂဟဏံ ဟောတိ။ တထာ ဟိ အသ္သုဒ္ဓါဒီနံ ဗုဒ္ဓါဒီသု အတိက္ကမ္မ ဋ္ဌာရမ္မဏေသုပိ ဥပေက္ခာဇဝနံ ဟောတိ, တိတ္ထိယာဒီနဥ္စ ဒေါမနဿဇဝနံ, ဂမ္ဘီရပကတိကာဒီနဥ္စ ပဋိက္ကူလာရမ္မဏေ ဥပေက္ခာဇဝနံ, သုနခါဒီနဥ္စ တတ္ထ သောမနဿဇဝနံ, ပုရိမပဥ္စာဘာဂပ္ပဝတ္တာနိ ပန ဝိပာကာနိ ယထာဝတ္ထုကာနေဝ ။ အပိစ အသုစိဒဿနေ သုမနာယမာနာနံ သုနခါဒီနန္တိ။ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ပန အတိက္ကဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု ပဝတ္တမာနာနမ္ပိ ဥပေက္ခာသဟဂတဘာဝေ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ကထိတမေဝ။

၂၇. **တတ္ထာပီ** တိ တဒာရမ္မဏေသုပိ။ **သောမနဿသဟဂတကိရိယဇဝနာဝသာနေ** တိ သဟေတုကာဟေတုကသုခ သဟဂတကိရိယပဉ္စကာဝသာနေ။ ခီဏာသဝတံ စိတ္တဝိပလ္လာသာဘာဝေန ကိရိယဇဝနာနိပိ ယထာရမ္မဏမေဝ ပဝတ္တန္တီတိ ဝုတ္တံ **“သောမနဿသဟဂတကိရိယဇဝနာဝသာနေ”** တ္ယာဒိ။ ကေစိ ပန အာစရိယာ **“ပဋ္ဌာနေ** (ဓ. သ. မူလဋီ. ၄၉၈ ဝိပါကုဒ္ဓာရကထာဝဏ္ဏနာ) ‘ကုသလာကုသလေ နိရုဒ္ဓေ ဝိပါကော တဒာရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတီ’တိ (ပဋ္ဌာ. ၃.၁.၉၈) ကုသလာကုသလာနမေဝတနန္တရံ တဒာရမ္မဏံ ဝုတ္တန္တိ နတ္ထိ ကိရိယဇဝနာနန္တရံ တဒာရမ္မဏုပ္ပာဒေါ”တိ ဝဒန္တိ။ တတ္ထ ဝုစ္စတေ – ယဒိ အဗျာကတာနန္တရမ္ပိ တဒာရမ္မဏံ ဝုစ္စေယျ။ ပရိတ္တာရမ္မဏေ တေဝဋ္ဌဗ္ဗနာနန္တရမ္ပိ တဿ ပဝတ္တိံ မညေယျုန္တိ ကိရိယဇဝနာနန္တရံ တဒာရမ္မဏံ န ဝုတ္တံ, န ပန အလဗ္ဘနတော။ လဗ္ဘမာနဿပိ ဟိ ကေနစိ အဓိပ္ပာယေန ကတ္ထစိ အဝစနံ ဒိဿတိ, ယထာ တံ **ဓမ္မသင်္ဂဟေ** လဗ္ဘမာနမ္ပိ ဟဒယဝတ္ထု ဒေသနာဘေဒ ပရိဟာရတ္ထံ န ဝုတ္တန္တိ။

၂၈. **ဒေါမနဿ။ပေ။ ဥပေက္ခာသဟဂတာနေဝ ဘဝန္တိ,** န သောမနဿသဟဂတာနိ အညမညံ ဝိရုဒ္ဓသဘာဝတ္တာ။ တေနေဝ ဟိ **ပဋ္ဌာနေ** ဒေါမနဿာနန္တရံ သောမနဿံ, တဒနန္တရဥ္စ ဒေါမနဿံ အနုဒ္ဒိဋ္ဌံ။ တထာ ဟိ “သုခါ ယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော ဓမ္မော သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တဿ ဓမ္မဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စ ယော”တ္ယာဒိနာ (ပဋ္ဌာ. ၁.၂.၄၅) သုခဒုက္ခဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ အတ္တနော အတ္တနော သမာနဝေဒနာသမ္ပယု တ္တာနံ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တကာနဥ္စ အနန္တရပစ္စယဘာဝေန ဒွဝီသု ဒွဝီသု တရေသု ဝုတ္တာ, အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တကာ ပန သမာနဝေဒနာသမ္ပယုတ္တာနံ, ဣတရဝေဒနာဒွယသမ္ပယုတ္တာနဥ္စ ဓမ္မာနံ အနန္တရ ပစ္စယဘာဝေန တီသု တရေသူတိ ဇဝံ ဝေဒနာတ္တိကေ သတ္တေဝ အနန္တရပစ္စယတရာ ဝုတ္တာ။ ယဒိ စ ဒေါမနဿာနန္ တရံ သောမနဿံ, သောမနဿာနန္တရံ တ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ, သုခဒုက္ခဝေဒနာသမ္ပယုတ္တာနမ္ပိ အညမညံ အနန္တရပစ္စယဝသေန ဒွေ တရေ ဝမေတ္ဗ နဝ တရာ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယုံ, န ပနေဝံ ဝုတ္တာ။ တသ္မာ န တေသံ တဒနန္တ ရံ ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထိ။ ဧတ္ထ စ “သောမနဿသဟဂတကိရိယဇဝနာဝသာနေ”တ္ယာဒိနာ အယမ္ပိ နိယမော အနုညာ တော –

“ပရိတ္တကုသလာဒေါသ-ဟပသာတကို္ရိယာဇတေ ။
ပဥ္စသဋ္ဌိဝကံ တဒာလမ္ဗံ၊ သုခိတေသု ယထာရဟံ။

“ဟဟကာမသုဘာ စေဝ၊ သောပေက္ခာ စ ကို္ရိယာဇတေ။
သောပေက္ခေသု တဒာလမ္ဗံ၊ ဆသဋ္ဌိဝကမနုရူပတော”တိ။

အယဥ္စဟိ ဇဝနေန တဒာရမ္မဏနိယမော အဗ္ဗဘိတိစာရီ။ “ဉာဏသမ္ပယုတ္တဇဝနတော ဉာဏသမ္ပယုတ္တတဒာရမ္မဏ”န္တာဒိနယပ္ပဝတ္တော ပန အနေကန္တိကော။ ယေဘုယျေန ဟိ အကုသလဇဝနေသု ပရိစိတဿ ကအာစိ ကုသလဇဝနေသု ဇဝိတေသု, ကုသလဇဝနေသု တ ပရိစိတဿ ကအာစိ အကုသလဇဝနေသု ဇဝိတေသု အကုသလာနန္တရံ ပဝတ္တပရိစယေန တိဟေတုကဇဝနတောပိ ပရံ အဟေတုကတဒာရမ္မဏံ ဟောတိ, တထာ ကုသလာနန္တရံ ပဝတ္တပရိစ ယေန အကုသလဇဝနတော ပရံ တိဟေတုကတဒာရမ္မဏမ္ပိ, ပဋိသန္ဓိနိဗ္ဗတ္တကကမ္မတော ပန အညကမ္မေန တဒာရမ္မ ဏပ္ပဝတ္တိယံ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ တထာ စ ဝုတ္တံ **ပဋ္ဌာနေ** “အဟေတုကေ ခန္ဓေ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိ ပဿန္တိ, ကုသလာကုသလေ နိရုဒ္ဓေ အဟေတုကော ဝိပါကော တဒာရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ကုသလာကုသလေ နိရုဒ္ဓေ သဟေတုကော ဝိပါကော တဒာရမ္မဏတာ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ (ပဋ္ဌာ. ၃.၁.၉၈)။

တသ္မာ တိ ယသ္မာ အေမနသ္သဇဝနာဝသာနေ ဥပေက္ခာသဟဂတာနေဝ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ အေမနသ္သသဟဂတဇဝနာဝသာနေ ဥပေက္ခာသဟဂတသန္တီရဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ 'သောမနသ္သပဋိသန္ဓိကသ္သာ'တိ ဣမိနာ ဘဝင်္ဂဟတာဘာဝေ ဒီပိတောဝ ဟောတိ အေမနသ္သာနန္တရံ သောမနသ္သာဘာဝတောတိ တံ အဝတွာ တဒာရမ္မဏာဘာဝမေဝ ပရိကပ္ပေန္တော အာဟ **"ယဒိ တဒာရမ္မဏသမ္ဘဝော နတ္ထီ"** တိ။ သောမနသ္သပဋိသန္ဓိကသ္သ တိတ္ထိယာဒိနော ဗုဒ္ဓာဒိအတိဣဋ္ဌာရမ္မဏေ ပိ ပဋိဃဟတစိတ္တသ္သ အေမနသ္သဇဝနေ ဇဝိတေ ဝုတ္တနယေန သောမနသ္သတဒာရမ္မဏသ္သ အတိဣဋ္ဌာရမ္မဏေ စ ဥပေက္ခာသဟဂတတဒာရမ္မဏသ္သ အနုပ္ပဇ္ဇနတော, ကေနစိ တ အသဟ္ပာယေန ပရိဟီနလောကိယဇ္ဈာနံ အာရဗ္ဘ "ပဏီတဓမ္မော မေ နဋ္ဌော"တိ ဝိပ္ပဋိသာရံ ဇနေန္တသ္သ အေမနသ္သဇဝနေ သတိ အကာမာဝစရာရမ္မဏေ တဒာရမ္မဏာဘာဝတော ယဒိ တဒာရမ္မဏသ္သ ဥပ္ပတ္တိသမ္ဘဝေ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။

ပရိစိတပုဗ္ဗန္တိ ပုဗ္ဗေ ပရိစိတံ, တသ္မိံ ဘဝေ ယေဘုယ္ယေန ဂဟိတပုဗ္ဗံ။ **ဥပေက္ခာသဟဂတသန္တီရဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ** နိရာဝဇ္ဇနမ္ပိ။ ယထာ တံ နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တသ္သ ဖလစိတ္တန္တိဓိပ္ပာယော။ ယထာဟ –

"နိရာဝဇ္ဇံ ကထံ စိတ္တံ၊ ဟောတိ နေတဉှိ သမ္မတံ။
နိယမော န ဝိနာဝဇ္ဇံ၊ နိရောဓာ ဖလဒဿနာ"တိ။

ကေန ပန ကိစ္စေန ဣဒံ စိတ္တံ ပဝတ္တတီတိ? တဒာရမ္မဏကိစ္စေန တာဝ န ပဝတ္တတိ ဇဝနာရမ္မဏသ္သ အဂ္ဂဟဏတော, နာပိ သန္တီရဏကိစ္စေန ယထာသမ္ပဋိစ္ဆိတသ္သ သန္တီရဏဝသေန အပ္ပဝတ္တနတော, ပဋိသန္ဓိစုတီသု ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ, ပာရိသေသတော ပန ဘဝသ္သ အင်္ဂဘာဝတော ဘဝင်္ဂကိစ္စေနာတိ ယုတ္တံ သိယာ။ **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေနပိ** (မ. သ. အနုဋီ. ၄၉၈ ဝိပာကုဒ္ဒါရကထာဝဏ္ဏနာ) ဟိ အယမတ္ထော ဒဿိတောဝ။ ယံ ပန ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂာနံ ဓမ္မတော, အာရမ္မဏတော စ သမာနတံ ဝက္ခတိ, တံ ယေဘုယ္ယတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ ဣဒမေကံ ဌာနံ ဝဇ္ဇေတွာ တ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂာနံ ဝိသဒိသတာ အတ္ထိ။ **တမနန္တရိတွာ** တိ တံ အတ္တနော အနန္တရံ အဗ္ဘဝဟိတံ ကတွာ, တဒနန္တရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

၂၉. ကာမာဝစရ။ပေ။ ဣစ္ဆန္တီ တိ ဧတ္ထ ကာမာဝစရဇဝနာဝသာနေယေဝ တဒာရမ္မဏံ ဣစ္ဆန္တိ ကာမတဏှာနိဒါနကမ္မနိဗ္ဗတ္တတ္တာ။ န ဟိ တံ ကာမတဏှာဟေတုကေန ကမ္မုနာ ဇနိတံ အတံသဘာဝသ္သ ရူပါရူပါဝစရလောကုတ္တရဇဝနသ္သ အနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကိံကာရဏာ? အဇနကတ္တာ, ဇနကသမာနတ္တာဘာဝတော စ။ ယထာ ဟိ ဂေဟတော ဗဟိ နိက္ခမိတုကာမော ဗာလဒါရကော ဇနကံ, တံသဒိသံ တ အင်္ဂုလိယံ ဂဟေတွာ တ နိက္ခမတိ, နာညံ ရာဇပုရိသာဒိံ, ဧဝံ ဘဝင်္ဂဝိသယတော အညတ္ထ ပဝတ္တမာနံ တဒာရမ္မဏံ ဇနကံ ကာမာဝစရကုသလာကုသလံ, တံသဒိသံ တ ကာမာဝစရကိရိယဇဝနံ အနုဗန္ဓတိ, န ပန တသ္သ ဝိသဒိသာနိ မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရဇဝနာနိ။ တထာ ကာမာဝစရသတ္တာနမေဝ တဒာရမ္မဏံ ဣစ္ဆန္တိ, န ဗ္ရဟ္မာနံ တဒာရမ္မဏူပနိဿယသ္သ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓိဗီဇဿာဘာဝတော။ တထာ ကာမာဝစရဓမ္မေသွေဝ အာရမ္မဏဘူတေသု ဣစ္ဆန္တိ၊ န ဣတရေသု အပရိစိတတ္တာ။ ယထာ ဟိ သော ဗာလကော ဇနကံ, တံသဒိသံ တ အနုဂစ္ဆန္တောပိ အရညာဒိအပရိစိတဌာနံ ဂစ္ဆန္တံ အနနုဗန္ဓိတွာ ပမုခင်္ဂဏာဒိမှိ ပရိစိတဋ္ဌာနေယေဝ အနုဗန္ဓတိ, ဧဝမိဒမ္ပိ ရူပါဝစရာဒိအပရိစိတာရမ္မဏံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တန္တံ နာနုဗန္ဓတိ။ အပိစ ကာမတဏှာဟေတုကမ္မဇနိတတ္တာပိ ဧတံ ကာမတဏှာဟာရမ္မဏေသု ပရိတ္တဓမ္မေသွေဝ ပဝတ္တတီတိ ဝုတ္တောတယမတ္ထော။ ဟောန္တိ စေတ္ထ –

"ဇနကံ တံသမာနံ တာ၊ ဇဝနံ အနုဗန္ဓတိ။
န တု အညံ တဒာလမ္ဗံ၊ ဗာလဒါရကလီလယာ။

"ဗီဇဿာဘာဝတော နတ္ထိ၊ ဗြဟ္မာနမ္ပိ ဣမဿ ဟိ။
ပဋိသန္ဓိမနော ဗီဇံ၊ ကာမာဝစရသညိတံ။

"ဌာနေ ပရိစိတေယေဝ၊ တံ ဣဒံ ဗာလကော ဝိယ။
အနုယာတီတိ နာညတ္ထ၊ ဟောတိ တဏှာဟာဝသေန တ"တိ။

နနု စ ''ကာမာဝစရပဋိသန္ဓိဗီဇဘာဝတော''တိ ဝုတ္တံ, တထာ စ စက္ခုဝိညာဏာဒီနမ္ပိ အဘာဝေ အာပဇ္ဇတီတိ? နာ ပဇ္ဇတိ ဣန္ဒြိယပ္ပဝတ္တိအာနုဘာဝတော, ဒွတ္တရဝီထိဘေဒေ စိတ္တနိယမတော စ။

တအာရမ္မဏနိယမဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဇဝနနိယမဝဏ္ဏနာ

၃၂. **မန္ဒပ္ပဝတ္တိယ** န္တိ မရဏာသန္နကာလေ ဝတ္ထုဒုဗ္ဗလတာယ မန္ဒီဘူတဝေဂတ္တာ မန္ဒံ ဟုတွာ ပဝတ္တိယံ။ **မရဏကာလာဒီသူ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန မုစ္ဆာကာလံ သင်္ဂဏှာတိ။

၃၃. **ဘဂဝတော။ပေ။ ဝဒန္တိ** တိ ဘဂဝတော ယမကပါဋိဟာရိယကာလာဒီသု ဥဒကက္ခန္ဓအဂ္ဂိက္ခန္ဓပ္ပဝတ္တနာ ဒိအတ္ထံ ဝိသုံ ဝိသုံ ပါဒကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ တတော ဝုဋ္ဌာယ ဈာနဓမ္မေ ဝိသုံ ဝိသုံ အာဝဇ္ဇေန္တဿ အာဝဇ္ဇနဝ သိတာယ မတ္ထကပ္ပတ္တိယာ အာဝဇ္ဇနတပ္ပရော စိတ္တာဘိနီဟာရော ဟောတီတိ ယထာဝဇ္ဇိတဈာနင်္ဂာရမ္မဏာနိ စတ္တာရိ, ပဉ္စ ဝါ ပစ္စဝေက္ခဏဇဝနစိတ္တာနိ ပဝတ္တန္တီတိ ဝဒန္တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၇၈) **အဋ္ဌကထာစရိယာ**။ ''ဘဂဝ တော''တိ စ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တံ အညေသမ္ပိ ဓမ္မသေနာပတိအာဒီနံ ဧဝရူပေ အစ္စာယိကကာလေ အပရိပုဏ္ဏဇဝနာနံ ပဝတ္တနတော။ တထာ စ ဝုတ္တံ **အဋ္ဌကထာယံ** ''အယဉ္စ မတ္ထကပ္ပတ္တာ ဝသိတာ ဘဂဝတော ယမကပါဋိဟာရိယကာ လေ အညေသံ ဝါ ဧဝရူပေ ကာလေ''တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၇၈)။ **''စတ္တာရိ ပဉ္စ ဝါ''** တိ စ ပနေတံ တိက္ခိန္ဒြိယမုဒိန္ဒြိယဝ သေန ဂဟေတဗ္ဗန္တိ **အာစရိယဓမ္မပါလတ္ထေရေန** (ဝိသုဒ္ဓိ. မဟာ. ၁.၇၈) ဝုတ္တံ, တသ္မာ ဘဂဝတော စတ္တာရိ, အညေသံ ပဉ္စပီတိ ယုတ္တံ ဝိယ ဒိဿတိ။

၃၄. **အာဒိကမ္မိကဿာ** တိ အာဒိတော ကတယောဂကမ္မဿ။ ပဌမံ နိဗ္ဗတ္တာ အပ္ပနာ **ပဌမကပ္ပနာ** ။ အဘိညာဇ ဝနာနမ္ပိ ''ပဌမကပ္ပနာယာ''တိ အဓိကာရော သိယာတိ အာဟ **''သဗ္ဗာအပီ''** တိ, ပဌမုပ္ပတ္တိကာလေ, စိဏ္ဏဝသီကာ လေ စ ပဉ္စာဘိညာဇဝနာနိ ဧကဝါရမေဝ ဇဝန္တီတိ ဝုတ္တံ။

၃၅. မဂ္ဂယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇနတော **မဂ္ဂုပ္ပါဒ။ ယထာရဟ** န္တိ ပဉ္စမံ တ စတုတ္ထံ တ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂါနုရူပံ။ သတ္တဇဝန ပရမတ္တာ ဟိ ဇောဝနဝီထိယာ စတုတ္ထံ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂတော ပရံ တီဏိ ဖလစိတ္တာနိ, ပဉ္စမံ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂတော ပရံ ဒွေ ဝေ တ ဟောန္တိ။

၃၆. **နိရောဓသမာပတ္တိကာလေ** တိ နိရောဓဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ။ **စတုတ္ထာရုပ္ပဇဝန** န္တိ ကုသလကိရိယာနံ အညတရံ နေဝသညာနာသညာယတနဇဝနံ။ အနာဂါမိခီဏာသဝာနံယေဝ နိရောဓသမာပတ္တိ သမာပဇ္ဇနတော, န သောတာပန္နသကဒါဂါမိ နောတိ ဝုတ္တံ **''အနာဂါမိဖလံ တ အရဟတ္တဖလံ တ''** တိ။ ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသော စေတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗော ''အနာဂါမိဖ လေ တ အရဟတ္တဖလေ တ''တိ။ တေနာဟ **''နိရုဒ္ဓေ''** တိ။ **ယထာရဟ**န္တိ တံတံပုဂ္ဂလာနုရူပံ။

၃၈. **သဗ္ဗတ္ထာပိ သမာပတ္တိဝီထိယ** န္တိ သကလာယပိ ဈာနသမာပတ္တိဝီထိယံ, ဖလသမာပတ္တိဝီထိယဉ္စ။

၃၉. **ပရိတ္တာနိ** ဇဝနာနိ သတ္တက္ခတ္တုံ မတာနိ ဥက္ကံသကောဋိယာ။ မဂ္ဂါဘိညာ ပန **သကိံ** ဧကဝါရမေဝ မတာ။ **အဝသေသာနိ** အဘိညာမဂ္ဂဝဇ္ဇိတာနိ မဟဂ္ဂတလောကုတ္တရဇဝနာနိ ဗဟူနိပိ လဗ္ဘန္တိ သမာပတ္တိဝီထိယံ အဟော ရတ္တမ္ပိ ပဝတ္တနတော။ **အပိ**-သဒ္ဒေန လောကိယဇ္ဈာနာနိ ပဌမကပ္ပနာယံ, အန္တိမဖလဒွယဉ္စ နိရောဓာနန္တရံ ဧကေ တရံ, ဖလစိတ္တာနိ မဂ္ဂါနန္တရံ ဒွတ္တိက္ခတ္တုမ္ပီတိ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။

ဇဝနနိယမဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပုဂ္ဂလဘေဒဝဏ္ဏနာ

၄၀. ဣအာနိ ဒုဟေတုကာဟေတုကာဟယိကာဟေတုကတိဟေတုကဝသေန စတုဗ္ဗိဓာနံ ပုထုဇ္ဇနာနံ, မဂ္ဂဋ္ဌဖလဋ္ဌ ဝသေန အဋ္ဌဝိဓာနံ အရိယာနန္တိ ဒွါဒသန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝီထိစိတ္တပရိစ္ဆေဒဒဿနတ္ထံ ပဌမံ တာဝ တေသံ

ဝဇ္ဇိတဗ္ဗစိတ္တာနိ ဒဿေတုမာဟ **“ဒုဟေတုကာနမဟေတုကာနဉ္စာ”** တျာဒိ။ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏသဟဂတာလောဘာဒောသဝသေန ဒွေဝ ဟေတူ ဣမေသန္တိ **ဒွိဟေတုကာ**။ တာဒိသာနံ ဟေတူနံ အဘာဝတော **အဟေတုကာ**။ မ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ **အပ္ပနာဇဝနာနိ န လဗ္ဘန္တိ** ဝိပာကာဝရဏသဗ္ဘာဝတော။ ဒွိဟေတုကာဟေတုကပဋိသန္ဓိ ဟိ “ဝိပာကာဝရဏ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ အပ္ပနာဇဝနာဘာဝတောယေဝ အရဟတ္တံ နတ္ထီတိ **ကိရိယဇဝနာနိ န လဗ္ဘန္တိ**။

၄၁. “သဟေတုကံ (ပဋ္ဌာ. ၃.၁.၁၀၂) ဘဝင်္ဂံ အဟေတုကဿ ဘဝင်္ဂဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ ဟဋ္ဌတော အဟေတုကာနမ္ပိ နာနာကမ္မေန ဒွိဟေတုကတအရမ္မဏံ သမ္ဘဝတိ, ဒွိဟေတုကာနံ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ မူလသန္ဓိယာ ပန ဇဋ္ဌဘာဝတော ဉဘိန္နမ္ပိ နတ္ထိ တိဟေတုကတအရမ္မဏန္တိ အာဟ **“တထာ ဉာဏသမ္ပယုတ္တဝိပာကာနိ စာ”**တိ။ အာစရိယ**ဇောတိပါလတ္ထေရေန** ပန “သဟေတုကံ ဘဝင်္ဂ”န္တိ အဝိသေသေန ဝုတ္တတ္တာ အဟေတုကာနမ္ပိ တိဟေတုကတအရမ္မဏံ ဝတ္တတ ဣမ ဉာဏသမ္ပယုတ္တဝိပာကာဘာဝဝစနဿ ပရိဟာသဝသေန “သော ဧဝ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော, ယော တဿ ကတ္တာ”တိ ဝုတ္တံ, တံ ပန ပရိဟာသဝသေန ဝုတ္တမ္ပိ အာစရိယံ ပုစ္ဆိတ္ဝာဝ ဝိဇာနနတ္ထံ ဝုတ္တဝစနံ ဝိယ ဋ္ဌိတံ။ တထာ ဟိ အာစရိယေနေဝေတ္ထ ကာရဏံ **ပရမတ္ထဝိနိစ္ဆယေ** ဝုတ္တံ –

“ဉာဏပါကာ န ဝတ္တန္တိ ဇဋ္ဌတ္တာ မူလသန္ဓိယာ”တိ။ (ပရမ. ဝိ. ၂၇၁)။

အပရေ ပန “ယထာ အဟေတုကာနံ သဟေတုကတအရမ္မဏံ ဟောတိ, ဧဝံ ဒွိဟေတုကာနံ တိဟေတုကတအရမ္မဏမ္ပီ”တိ ဝဏ္ဏေန္တိ, တေသံ မတာနုရောဓေန စ ဣဓာပိ ဉာဏသမ္ပယုတ္တဝိပာကပဋိက္ခေပေ အဟေတုကေယေဝသန္ဓာယာတိ ဝဒန္တိ။ တတ္ထ ပန ပမာဏဟဋ္ဌာဘာဝတော အာစရိယေန ဉဘိန္နမ္ပိ သာဓာရဏဝသေန ဉာဏသမ္ပယုတ္တဝိပာကာဘာဝေ ကာရဏံ ဝတ္တ သမကမေဝ စိတ္တပရိစ္ဆေဒဿ ဒဿိတတ္တာ တေသံ ဝစနံ ဝီမံသိတ္ဝာ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗံ။ အဟေတုကာပေက္ခာယ စေတ္ထ “သုဂတိယ”န္တိ ဝစနံ, တံ ပန အတ္ထတော အနုညာတဒွိဟေတုကဝိပာကာနံ တတ္ထေဝ သမ္ဘဝဒဿနပရံ။ တေနာဟ **“ဒုဂ္ဂတိယံ ပနာ”** တျာဒိ။

၄၃. **တိဟေတုကေသူ**တိ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏသဟဂတာလောဘာဒောသာမောဟဝသေန တိဟေတုကေသု ပုထုဇ္ဇနာဒီသု နဝိဓပုဂ္ဂလေသု။

၄၅. **ဒိဋ္ဌိ။ပေ။ သေက္ခာန**န္တိ သိက္ခာယ အပရိပူရကာရိတာယ သိက္ခနသီလတာယ “သေက္ခာ”တိ လဒ္ဓနာမာနံ သောတာပန္နသကဒါဂါမိနံ ပုဂ္ဂလာနံ ပဌမမဂ္ဂေနေဝ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာနံ ပဟီနတ္တာ တံသဟဂတဇဝနာနိ စေဝ **စ**-သဒ္ဒေန အာကမ္ပိတာနိ ခီဏာသဝတဝေဏိကာနိ ကိရိယဇဝနာနိ စ န လဗ္ဘန္တိ။

၄၆. **ပဋိဃဇဝနာနိ စာ**တိ ဒောမနဿဇဝနာနိ စေဝ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတကိရိယဇဝနာနိ စ။

၄၇. **လောကုတ္တရ။ပေ။ သမုပ္ပဇ္ဇန္တီ**တိ စတုန္နံ မဂ္ဂါနံ ဧကစိတ္တက္ခဏိကဘာဝေန ပုဂ္ဂလန္တရေသု အသမ္ဘဝတော, ဟေဋ္ဌိမဟေဋ္ဌိမာနဉ္စ ဉပရူပရိသမာပတ္တိယာ အနဓိဂတတ္တာ, ဉပရူပရိပုဂ္ဂလာနဉ္စ အသမုစ္ဆိန္နကမ္မကိလေသနိရောဓေန ပုထုဇ္ဇနေဟိ ဝိယ သောတာပန္နာနံ သောတာပန္နာဒီဟိ ပုဂ္ဂလန္တရဘာဝူပဂမနေန ပဋိပ္ပဿဒ္ဓတ္တာ စ အဋ္ဌပိ လောကုတ္တရဇဝနာနိ ယထာသကံ မဂ္ဂဖလဋ္ဌာနံ အရိယာနမေဝ သမုပ္ပဇ္ဇန္တိ။

၄၈. ဣဒါနိ တေသံ တေသံ ပုဂ္ဂလာနံ ယထာပဋိက္ခိတ္တဇဝနာနိ ဝဇ္ဇေတ္ဝာ ဟာရိသေသတော လဗ္ဘမာနဇဝနာနိ သမ္ပိဏ္ဍေတ္ဝာ ဒဿေတုံ **“အသေက္ခာန”** န္တျာဒိ ဝုတ္တံ။ တိဝိဓသိက္ခာယ ပရိပူရကာရိဘာဝတော **အသေက္ခာနံ** ခီဏာသဝာနံ တေတ္တိံသဝိကေသုသလာကုသလဿ, ဟေဋ္ဌိမဖလတ္တယဿ, ဝီထိမုတ္တာနဉ္စ နဝမဟဂ္ဂတဝိပာကာနံ ဝသေန ပဉ္စစတ္တာလီသဝဇ္ဇိတာနိ သေသာနိ တေဝီသတိကအာမာဝစရဝိပါကဝီသတိကိရိယအရဟတ္တဖလဝသေန **စတုစတ္တာလီသ** ဝီထိစိတ္တာနိ **သမ္ဘဝ** ယထာလာဘံ ကာမဘာဝေ ဋ္ဌိတာနံ ဝသေန ဉဒ္ဒိသေ။

သေက္ခာနံ အဋ္ဌာရသကိရိယဇဝနဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတပဉ္စကအဂ္ဂဖလမဟဂ္ဂတဝိပာကဝသေန တေတ္တိံသ ဝဇ္ဇေတ္ဝာ တေဝီသတိကာမာဝစရဝိပါကအာဝဇ္ဇနဒွယဧကဝီသတိကုသလသတ္တာကုသလဟေဋ္ဌိမဖလတ္တယဝသေန **ဆပ္ပညာသ** ဝီထိစိတ္တာနိ ယထာသမ္ဘဝံ ဉဒ္ဒိသေ အဝိသေသတော။ ဝိသေသတော ပန သောတာပန္နသကဒါဂါမိနံ ဧက

ပညာသ, အနာကမိနံ ကေ့ုနပညာသ, အဝသေသာနံ စတုန္နံ ပုထုဇ္ဇနာနံ အဌာရသကိရိယဇဝနသဗ္ဗလောကုတ္တရမဟဂ္ဂတဝိပာကဝသေန ပဥ္စတိံသ ဝဇ္ဇေတွာ အဝသေသာနိ ကာမာဝစရဝိပာကအာဝဇ္ဇနဒွယလောကိယကုသလာကုသလဝသေန **စတုပညာသ** ဝီထိစိတ္တာနိ ယထာသမ္ဘဝတော ဥဒ္ဒိသေ အဝိသေသတော။ ဝိသေသတော ပန တိဟေတုကာနံ စတုပညာသေဝ လဗ္ဘန္တိ, ဒွိဟေတုကာဟေတုကာနံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တဝိပာကအပ္ပနာဇဝနဝဇ္ဇိတာနိ ဧကစတ္တာလီသ, အာဟယိကာနံ တာနေဝ ဒွိဟေတုကဝိပာကဝဇ္ဇိတာနိ သတ္တတိံသ ဝီထိစိတ္တာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပုဂ္ဂလာနံ ဝသေန စိတ္တပ္ပဝတ္တိဘေအော **ပုဂ္ဂလဘေအော** ။

ပုဂ္ဂလဘေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဘူမိဝိဘာဂဝဏ္ဏနာ

၄၉. သဗ္ဗာနိပိ ဝီထိစိတ္တာနိ ဥပလဗ္ဘန္တိ ဆန္နံ ဒွတရာနံ, သဗ္ဗေသဥ္စ ပုဂ္ဂလာနံ တတ္ထ သမ္ဘဝတော။ **ယထာရဟန္တိ** တံတံဘတနုရူပံ, တံတံပုဂ္ဂလာနုရူပဥ္စ။

၅၂. တ္ထာဒိနာ ဃာနဝိညာဏာဒီနမ္ပိ ပဋိက္ခေပေ ဟေဒ္ဒတိတိ ရူပာဝစရဘူမိယံ ပဋိဃဇဝနတအာရမ္မဏာနေဝ ပဋိက္ခိတ္တာနိ။ သဗ္ဗတ္ထာပီတိ ကာမဘဝေ, ရူပဘဝေ, အရူပဘဝေ စ။

၅၄. ကာမဘဝေ ယထာရဟံ ဝီထိမုတ္တဝဇ္ဇာနိ **အသီတိ ဝီထိစိတ္တာနိ,** ရူပဘဝေ ပဋိဃဒွယအဌတအာရမ္မဏဃာနာဒိဝိညာဏဆက္ကဝီထိမုတ္တကဝသေန ပဥ္စဝီသတိ ဝဇ္ဇေတွာ သေသာနိ အာဝဇ္ဇနဒွယနဝအဟေတုကဝိပာကတေပညာသဇဝနဝသေန **စတုသဋ္ဌိ, အရူပေ** ဘဝေ တေဝီသတိကာမာဝစရဝိပာကပဌမမဂ္ဂပဥ္စဒသရူပာဝစရပဋိဃဒွယအာရုပ္ပဝိပာကကိရိယမနောဓာတုဟသနဝသေန သတ္တစတ္တာလီသ ဝဇ္ဇေတွာ သေသာနိ ဆဗ္ဗီသတိ ပရိတ္တဇဝနအဌအာရုပ္ပဇဝနသတ္တလောကုတ္တရဇဝနမနောဒွာရာဝဇ္ဇနဝသေန **ဒွေစတ္တာလီသ** စိတ္တာနိ **လဗ္ဘရေ** ဥပလဗ္ဘန္တိ။

ကေစိ ပန ''ရူပဘဝေ အနိဋ္ဌာရမ္မဏာဘာဝတော ဣဓာဂတာနံယေဝ ဗြဟ္မာနံ အကုသလဝိပာကသမ္ဘဝတော တာနိ ပရိဟာပေတွာ ပဥ္စပရိတ္တဝိပာကေဟိ သဒ္ဓိံ ရူပဘဝေ သဋ္ဌိယေဝ ဝီထိစိတ္တာနီ''တိ ဝဒန္တိ။ ဣဓ ပန တတ္ထ ဌတွာပိ ဣမံ လောကံ ပဿန္တာနံ အနိဋ္ဌာရမ္မဏဿ အသမ္ဘတေ န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ တေဟိ သဒ္ဓိံယေဝ တတ္ထ စတုသဋ္ဌိ ဝုတ္တာနိ။ ဧဝဥ္စ ကတွာ ဝုတ္တံ **ဓမ္မာနုသာရဏိယံ** ''ယအာ ဗြဟ္မာနော ကာမာဝစရံ အနိဋ္ဌာရမ္မဏံ အာလမ္ဗန္တိ, တအာ တံ သုဂတိယမ္ပိ အကုသလဝိပာကစက္ခုသောတဝိညာဏမနောဓာတုသန္တီရဏာနံ ဥပ္ပတ္တိ သမ္ဘဝတီ''တိ။

ဘူမိဝသေန ဝိဘာဂေ **ဘူမိဝိဘာဂေ**။

ဘူမိဝိဘာဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅၅. ယထာသမ္ဘဝ န္တိ တံတံဒွတရေသု, တံတံဘဝေသု တ သမ္ဘတနုရူပတော။ **ယာဝတာယုကန္တိ** ပဋိသန္ဓိတော ပရံ ဘဝနိကန္တိဝသေန ပဝတ္တမနောဒွတရိကစိတ္တဝီထိတော ပဌာယ စုတိစိတ္တာဝသာနံ , တတော ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တဘဝင်္ဂာဝသာနံ တ အဗ္ဗောစ္ဆိန္နာ အသတိ နိရောဓသမာပတ္တိယန္တိ အဓိပ္ပာယော။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနိယာ နာမ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာယ

ဝီထိပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. ဝီထိမုတ္တပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ

၁. ဇွတ္တာဝတာ ဝီထိသင်္ဂဟံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝီထိမုတ္တသင်္ဂဟံ ဒဿေတုမာရဘန္တော အာဟ **“ဝီထိစိတ္တဝသေနေဝ”**န္တျာဒိ။ **ဧဝံ** ယထာဝုတ္တနယေန ဝီထိစိတ္တဝသေန ပဝတ္တိယံ ပဋိသန္ဓိတော အပရဘာဂေ စုတိပရိယော သာနံ ပဝတ္တိသင်္ဂဟော နာမ သင်္ဂဟော ဥဒီရိတော, ဣဒါနိ တဒနန္တရံ **သန္ဓိယံ** ပဋိသန္ဓိကာလေ, တအာသန္နတာယ တံဂဟဏေနေဝ ဂဟိတစုတိကာလေ စ ပဝတ္တိသင်္ဂဟော ဝုစ္စတီတိ ယောဇနာ။

ဘူမိစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

၃. ပုညသမ္မတာ အယာ ယေဘုယျေန အပဂတောတိ အပာယော, သောယေဝ ဘူမိ ဘဝန္တိ ဧတ္ထ သတ္တာတိ **အပာယဘူမိ**။ အနေကဝိသေသပ္ပတ္တိအဓိဋ္ဌာနတာယ သောဘနာ ဂန္တဗ္ဗတော ဥပပဇ္ဇိတဗ္ဗတော ဂတီတိ သုဂတိ, ကာမတဏှာသဟစရိတာ သုဂတိ ကာမသုဂတိ, သာယေဝ ဘူမီတိ **ကာမသုဂတိဘူမိ**။ ဧဝံ သေသေသုပိ။

၄. အယတော သုခတော နိဂ္ဂတောတိ **နိရယော**။ တိရော အဉ္စိတာတိ တိရစ္ဆာနာ, တေသံ ယောနိ **တိရစ္ဆာနယောနိ**။ ယဝန္တိ တာယ သတ္တာ အမိဿိတာပိ သမာနဇာတိတာယ မိဿိတာ ဝိယ ဟောန္တီတိ **ယောနိ**။ သာ ပန အတ္ထတော ခန္ဓာနံ ပဝတ္တိဝိသေသော။ ပကဋ္ဌေန သုခတော ဣတာ ဂတာတိ ပေတာ, နိဇ္ဈာမတဏှိကာဒိဘေဒာနံ ပေတာနံ ဝိသယော **ပေတ္တိဝိသယော**။ ဧတ္ထ ပန တိရစ္ဆာနယောနိပေတ္တိဝိသယဂ္ဂဟဏေန ခန္ဓာနံယေဝ ဂဟဏံ တေသံ တာဒိသဿ ပရိစ္ဆိန္နောကာသဿ အဘာဝတော။ ယတ္ထ တ တေ အရညပဗ္ဗတပဟအဒိကေ နိဗဒ္ဓတသံ ဝသန္တိ, တာဒိသဿ ဌာနဿ ဝသေန ဩကာသောပိ ဂဟေတဗ္ဗော။ န သုရန္တိ ဣဿရိယကီဠာဒီဟိ န ဒိဗ္ဗန္တီတိ **အသုရာ,** ပေတာသုရာ။ ဣတရေ ပန န သုရာ သုရပ္ပဋိပက္ခာတိ အသုရာ, ဣဓ စ ပေတာသုရာနမေဝ ဂဟဏံ ဣတရေသံ တာဝတိံသေသု ဂဟဏဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ အာစရိယေန –

“တာဝတိံသေသု ဒေဝေသု၊ ဝေပစိတ္တာသုရာ ဂတာ”တိ။ (နာမ. ပရိ. ၄၃၈)။

၅. သတိသူရဘာဝဗြဟ္မစရိယယောဂ္ဂတာဒိဂုဏဝသေန ဥက္ကဋ္ဌမနတာယ မနော ဥဿန္နံ ဧတေသန္တိ **မနုဿာ** ။ တထာ ဟိ ပရမသတိနေပက္ကာဒိပ္ပတ္တာ ဗုဒ္ဓဒယောပိ မနုဿဘူတာယေဝ။ ဇမ္ဗုဒီပတသိနော စေတ္ထ နိပ္ပရိယာယတော မနုဿာ။ တေဟိ ပန သမာနရူပာဒိတာယ သဒ္ဓိံ ပရိတ္တဒီပတသီဟိ ဣတရမဟာဒီပတသိနောပိ “မနုဿာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ လောကိယာ ပန “မနုနော အာဒိခတ္တိယဿ အပစ္စံ ပုတ္တာတိ မနုဿာ”တိ ဝဒန္တိ။ မနုဿာနံ နိဝာသဘူတာ ဘူမိ ဣဓ **မနုဿာ** ။ ဧဝံ သေသေသုပိ။

စတူသု မဟာရာဇေသု ဘတ္တိ ဧတေသံ, စတုန္နံ ဝာ မဟာရာဇာနံ နိဝာသဋ္ဌာနဘူတေ ဇာတုမဟာရာဇေ ဘဝါတိ **ဇာတုမဟာရာဇိကာ**။ မာဃေန မာဏဝေန သဒ္ဓိံ တေတ္တိံသ သဟပုညကာရိနော ဧတ္ထ နိဗ္ဗတ္တာတိ တံသဟစရိတဋ္ဌာနံ တေတ္တိံသံ, တဒေဝ တာဝတိံသံ, တံနိဝါသော ဧတေသန္တိ **တာဝတိံသာ**တိ ဝဒန္တိ။ ယသ္မာ ပန “သဟဿံ ဇာတုမဟာရာဇိကာနံ သဟဿံ တာဝတိံသာန”န္တိ (အ. နိ. ၃.၈၁) ဝစနတော သေသစက္ကတဠေသုပိ ဆကာမာဝစရဒေဝလောကာ အတ္ထိ, တသ္မာ နာမမတ္တမေဝ ဧတံ တဿ ဒေဝလောကဿာတိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဒုက္ခတော ယာတာ အပယာတာတိ **ယာမာ**။ အတ္တနော သိရိသမ္ပတ္တိယာ တုသံ ပီတိံ ဣတာ ဂတာတိ **တုသိတာ**။ နိမ္မာနေ ရတိ ဧတေသန္တိ **နိမ္မာနရတိနော**။ ပရနိမ္မိတေသု ဘောဂေသု အတ္တနော ဝသံ ဝတ္တေန္တီတိ **ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနော** ။

၇. မဟာဗြဟ္မာနံ ပရိစာရိကတ္တာ တေသံ ပရိသတိ ဘဝါတိ **ဗြဟ္မပရိသဇ္ဇာ** ။ တေသံ ပုရောဟိတဋ္ဌာနေ ဋ္ဌိတတ္တာ **ဗြဟ္မပုရောဟိတာ** ။ တေဟိ တေဟိ ဈာနာဒီဟိ ဂုဏဝိသေသေဟိ ဗြူဟိတာ ပရိဝုဒ္ဓါတိ ဗြဟ္မာနော, ဝဏ္ဏဝန္တတာယ စေဝ ဒီဃာယုကတာဒီဟိ စ ဗြဟ္မပရိသဇ္ဇာဒီဟိ မဟန္တာ ဗြဟ္မာနောတိ **မဟာဗြဟ္မာနော** ။ တယောပေတေ ပဏီတရတနပဘာဝဘာသိတသမာနတလတသိနော။

၈. ဥပရိမေဟိ ပရိတ္တာ အာဘာ ဧတေသန္တိ **ပရိတ္တာဘာ** ။ အပ္ပမာဏာ အာဘာ ဧတေသန္တိ **အပ္ပမာဏာဘာ**။ ဝလာဟကတော ဝိဇ္ဇု ဝိယ ဣတော စိတော စ အာဘာ သရတိ နိဿရတိ ဧတေသံ သပ္ပီတိကဇ္ဈာနနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓ သန္တာနတ္တာတိ **အာဘဿရာ** ။ ဒဏ္ဍဒီပိကာယ တ အစ္စိ ဝိယ ဧတေသံ သရီရတော အာဘာ ဆိဇ္ဇိတွာ ဆိဇ္ဇိတွာ ပတ န္တီ ဝိယ သရတိ နိဿရတီတိ **အာဘဿရာ** ။ ယထာဝုတ္တာယ တ ပဘာယ အာဘာသနသီလာတိ **အာဘဿရာ** ။ ဧ တေပိ တယော ပဏီတရတနပဘာဝဘာသိတေကတလတသိနော။

၉. သုဘာတိ ကေဂ္ဃနာ အစလာ သရီရာဘာ ဝုစ္စတိ, သာ ဥပရိဗ္ရဟ္မေဟိ ပရိတ္တာ ဧတေသန္တိ **ပရိတ္တသုဘာ** ။ အပ္ပမာဏာ သုဘာ ဧတေသန္တိ **အပ္ပမာဏသုဘာ**။ ပဘာသမုဒယသင္ခာတေဟိ သုဘေဟိ ကိဏ္ဏာ အာကိဏ္ဏာတိ **သုဘ ကိဏှကာ**။ ''သုဘာကိဏ္ဏာ''တိ စ ဝတ္တဗ္ဗေ အာ-သဒ္ဒဿ ရဿတ္တံ, အန္တိမဏ-ကာရဿ စ ဟ-ကာရံ ကတွာ ''သုဘကိဏှကာ''တိ ဝုတ္တံ။ ဧတေပိ ပဏီတရတနပဘာဝဘာသိတေကတလတသိနော။

၁၀. ဈာနပ္ပဘာဝနိဗ္ဗတ္တံ ဝိပုလံ ဖလမေတေသန္တိ **ဝေဟပ္ဖလာ** ။ သညာဝိရာဂဘာဝနာနိဗ္ဗတ္တရူပသန္တတိမ တ္တတ္တာ နတ္ထိ သညာ, တံမုခေန ဝုတ္တာဝသေသာ အရူပက္ခန္ဓာ စ ဧတေသန္တိ အသညာ။ တေယေဝ သတ္တာတိ **အသ ညသတ္တာ**။ ဧတေပိ ပဏီတရတနပဘာဝဘာသိတေကတလတသိနော။ သုဒ္ဓာနံ အနာကမိအရဟန္တာနမေဝ အာတသာတိ သုဒ္ဓာတသာ။ အနုနယပဋိဃာဘာဝတော တ သုဒ္ဓေ အာတသော ဧတေသန္တိ သုဒ္ဓာတသာ, တေသံ နိတသဘူမိပိ **သုဒ္ဓ ဓာတသာ**။

၁၁. ဣမေသု ပန ပဌမတလတသိနော အပ္ပကေန ကာလေန အတ္တနော ဌာနံ န ဝိဇဟန္တီတိ **အဝိဟာ**။ ဒုတိယတလတ သိနော န ကေနစိ တပ္ပန္တီတိ **အတပ္ပာ** ။ တတိယတလတသိနော ပရမသုန္ဒရရူပတ္တာ သုခေန ဒိဿန္တီတိ **သုဒဿာ** ။ စတုတ္ထတလတသိနော သုပရိသုဒ္ဓဒဿနတ္တာ သုခေန ပဿန္တီတိ **သုဒဿိနော** ။ ပဉ္စမတလတသိနော ပန ဥက္ကဋ္ဌ သမ္ပတ္တိကတ္တာ နတ္ထိ ဧတေသံ ကနိဋ္ဌဘာဝေါတိ **အကနိဋ္ဌာ** ။

၁၂. အာကာသာနဉ္စာယတနေ ပဝတ္တာ ပဌမာရူပ္ပဝိပာကဘူတစတုက္ခန္ဓာ ဧဝ, တေဟိ ပရိစ္ဆိန္နသြကာသော တ **အာကာသာနဉ္စာယတနဘူမိ** ။ ဧဝံ သေသေသုပိ။

၁၃. ပုထုဇ္ဇနာ, သောတာပန္နာ စ သကဒာဂါမိနော စာပိ ပုဂ္ဂလာ သုဒ္ဓာတသေသု သဗ္ဗထာ န လဗ္ဘန္တီတိ သမ္ဗန္ ဓော။ ပုထုဇ္ဇနာဒီနဉ္စ ပဋိက္ခေပေန အနာကမိအရဟန္တာနမေဝ တတ္ထ လာဘော ဝုတ္တော ဟောတိ။

၁၄. **သေသဋ္ဌာနေသု** တိ သုဒ္ဓာတသအဟယအသညိဝဇ္ဇိတေသု သေသဋ္ဌာနေသု အရိယာ, အနရိယာပိ စ လဗ္ဘန္ တိ။

ဘူမိစတုက္ကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဋိသန္ဓိစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

၁၆. **ဩက္ကန္တိက္ခဏေ** တိ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ။

၁၇. ဇာတိယာ အန္ဓော **ဇစ္စန္ဓော** ။ ကိဉ္စာပိ ဇာတိက္ခဏေ အဏ္ဍဇဇလာဗုဇာ သဗ္ဗေပိ အစက္ခုကာဝ ။ တထာပိ စ က္ခာဒိဥပ္ပဇ္ဇနာရဟကာလေပိ စက္ခုပ္ပတ္တိဝိဗန္ဓကကမ္မပဋိဗာဟိတသာမတ္ထိယေန ဒိန္နပဋိသန္ဓိနာ, ဣတရေနပိ တ ကမ္မေန အနုပ္ပာဒေတဗ္ဗစက္ခုကော သတ္တော **ဇစ္စန္ဓော** နာမ။ အပရေ ပန ''ဇစ္စန္ဓောတိ ပသူတိယံယေဝ အန္ ဓော, မာတုကုစ္ဆိယံ အန္ဓော ဟုတွာ နိက္ခန္တောတိ အတ္ထော, တေန ဒုဟေတုကတိဟေတုကာနံ မာတုကုစ္ဆိယံ စက္ခုသ္ သ အဝိပဇ္ဇနံ သိဒ္ဓ''န္တိ ဝဒန္တိ။ **ဇစ္စန္ဓာဒီန** န္တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**ဂ္ဂဟဏေန ဇစ္စဗဓိရဇစ္စမူဂဇစ္စဇဠဇစ္စုမ္မတ္တကပဏ္ဍ ဥကဥဘတောဗျဉ္ဇနကနပုံသကမမ္မာဒီနံ သင်္ဂဟော။ အပရေ ပန ''ကေစ္စေ အဟေတုကပဋိသန္ဓိကာ အဝိကလိန္ဒြိယာ ဟုတွာ ထောကံ ဝိစာရဏပကတိကာ ဟောန္တိ, တာဒိသာနမ္ပိ အာဒိသဒ္ဒေန သင်္ဂဟော''တိ ဝဒန္တိ။ ဘုမ္မဒေဝေ သိ တာ နိဿိတာ တဂ္ဂတိကတ္တာတိ **ဘုမ္မဿိတာ** ။ သုခသမုဿယတော ဝိနိပါတာတိ **ဝိနိပါတိကာ**။

၁၈. သဗ္ဗတ္ထာပိ ကာမသုဂတိယ န္တိ ဒေဝမနုဿဝသေန သတ္တဝိဓာယပိ ကာမသုဂတိယံ။

၂၁. တေသူတိ ယထာဝုတ္တပဋိသန္ဓိယုတ္တေသု ပုဂ္ဂလေသု, အဟယာဒီသု တ။ **အာယုပ္ပမာဏဂဏနာယ နိယမော နတ္ထိ** ကေသဉ္စိ စိရာယုကတ္တာ, ကေသဉ္စိ စိရတရာယုကတ္တာ စ။ တထာစာဟု –

> ''အာဟယိကမနုဿာယု-
> ပရိစ္ဆေဒေါ န ဝိဇ္ဇတိ။
> တထာ ဟိ ကာလော မန္ဓာတာ၊
> ယက္ခာ ကေစိ စိရာယုနော''တိ။ –

အဟယေသု ဟိ ကမ္မမေဝ ပမာဏံ, တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တာနံ ယာဝ ကမ္မံ နခီယတိ။ တာဝ စဝနာဘာဝတော, တထာ ဘုမ္မဒေဝတာနံ။ တေသုပိ ဟိ နိဗ္ဗတ္တာ ကေစိ သတ္တာဟာဒိကာလံ တိဋ္ဌန္တိ, ကေစိ ကပ္ပမတ္တမ္ပိ, တထာ မနုဿာနမ္ပိ ကအစိ တေသမ္ပိ အသင်္ချေယျာယုကတ္တာ ကအစိ ဒသဝဿာယုကတ္တာ။ ''ယော စိရံ ဇီဝတိ, သော ဝဿသတံ ဇီဝတိ, အပ္ပံ တ ဘိယျော (ဒီ. နိ. ၂.၇; သံ. နိ. ၁.၁၄၅; အ. နိ. ၇.၇၄), ဒုတိယံ ဝဿသတံ န ဟပုဏာတီ''တိ ဣဒံ ပန အဇ္ဇတနကာလိကေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

၂၂. ဒိဗ္ဗာနိ ပဉ္စဝဿသတာနီ တိ မနုဿာနံ ပညာသ ဝဿာနိ ဧကဒိနံ, တဒနုရူပတော မာသသံဝစ္ဆရေ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွတ ဒိဗ္ဗပ္ပမာဏာနိ ပဉ္စဝဿသတာနိ အာယုပ္ပမာဏံ ဟောတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

> ''ယာနိ ပညာသ ဝဿာနိ၊ မနုဿာနံ ဒိနော တဟိံ။
> တိံသရတ္တိဒိတေ မာသော၊ မာသာ ဒွတဒသ သံဝစ္ဆရံ။
> တေန သံဝစ္ဆရေနာယု၊ ဒိဗ္ဗံ ပဉ္စသတံ မတ''န္တိ။

မနုဿဂဏနာယာ တိ မနုဿာနံ သံဝစ္ဆရဂဏနာယ။ **တတော စတုဂ္ဂုဏာ** န္တိ စာတုမဟာရာဇိကာနံ ပညာသမာနုဿကဝဿပရိမိတံ ဒိဝသံ, ဒိဗ္ဗာနိ စ ပဉ္စဝဿသတာနိ ဒိဂုဏံ ကတွတ ဒိဗ္ဗဝဿသဟဿာနိ တာဝတိံသာနံ သမ္ဘဝတီတိ ဧဝံ ဒိဝသသံဝစ္ဆရဒိဂုဏဝသေန စတုဂ္ဂုဏံ, တံ ပန ဒိဗ္ဗဂဏနာယ ဝဿသဟဿံ, မနုဿဂဏနာယ သဋ္ဌိဝဿသတသဟဿာဓိကတိကောဋိပ္ပမာဏံ ဟောတိ။ **တတော စတုဂ္ဂုဏံ ယာမာန** န္တိ တာဝတိံသာနမာယုပ္ပမာဏတော ဝုတ္တနယေန စတုဂ္ဂုဏံ, ဒိဗ္ဗဂဏနာယ ဒွိဝိသဟဿံ, မနုဿဂဏနာယ စတ္တာလီသဝဿသတသဟဿာဓိကာ စုဒ္ဒသ ဝဿကောဋိယော ဟောန္တိ။ **တတော စတုဂ္ဂုဏံ တုသိတာန** န္တိ ဒိဗ္ဗာနိ စတ္တာရိ ဝဿသဟဿာနိ, မနုဿဂဏနာယ သဋ္ဌိဝဿသတသဟဿာဓိကာ သတ္တပညာသ ဝဿကောဋိယော။ **တတော စတုဂ္ဂုဏံ နိမ္မာနရတီန** န္တိ ဒိဗ္ဗာနိ အဋ္ဌဝဿသဟဿာနိ, မနုဿဂဏနာယ ဒွေ ဝဿကောဋိသတာနိ စတ္တာလီသဝဿသတသဟဿာဓိကာ တိံသ ဝဿကောဋိယော စ။ **တတော စတုဂ္ဂုဏံ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီန** န္တိ ဒိဗ္ဗာနိ သောဠသ ဝဿသဟဿာနိ။

၂၃. မနုဿဂဏနံ ပန သယမေဝ ဒဿေန္တော အာဟ **''နဝသတဉ္စ''** တ္യာဒိ။ ဝဿာနံ သမ္ဗန္ဓိ နဝသတံ ဧကဝီသ ကောဋိယော, တထာ သဋ္ဌိ စ ဝဿသတသဟဿာနိ ဝသဝတ္တီသု အာယုပ္ပမာဏန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

၂၅. ဒုတိယဇ္ဈာနဘူမိယ န္တိ စတုက္ကနယဝသေန ဝုတ္တံ။ တတော ပရံ ပဝတ္တိယံ, စဝနကာလေ စ တထာရူပမေဝ ဘဝင်္ဂစုတိဝသေန ပဝတ္တိတွတ နိရုဇ္ဈတီတိ ယောဇနာ။

၂၉. တေသူတိ တာဟိ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကေသု ဗြဟ္မေသု။ **ကပ္ပဿာ** တိ အသင်္ချေယျကပ္ပဿ။ န ဟိ ဗြဟ္မပာရိသဇ္ဇာဒီနံ တိဏ္ဏံ မဟာကပ္ပဝသေန အာယုပရိစ္ဆေဒေါ သမ္ဘဝတိ ဧကကပ္ပေပိ တေသံ အဝိနာသာဘာဝေန ပရိပုဏ္ဏကပ္ပေ အသမ္ဘဝတော။ တထာ ဟေသ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၀၉) လောကော သတ္တတရေသု အဂ္ဂိနာ ဝိနဿတိ, အဋ္ဌမေ တရေ ဥဒကေန, ပုန သတ္တတရေသု အဂ္ဂိနာ, အဋ္ဌမေ တရေ ဥဒကေနာတိ ဧဝံ အဋ္ဌသု အဋ္ဌကေသု ပရိပုဏ္ဏေ

သု ပစ္ဆိမေ တရေ တတေန ဝိနဿတိ။ တတ္ထ ပဌမဇ္ဈာနတလံ ဥပဟာအယ အဂ္ဂိနာ, ဒုတိယတတိယဇ္ဈာနတလံ ဥပဟာအ ယ ဥဒကေန, စတုတ္ထဇ္ဈာနတလံ ဥပဟာအယ တတေန ဝိနဿတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

"သတ္တ သတ္တဂ္ဂိနာ တရာ၊ အဋ္ဌမေ အဋ္ဌမေ ဒကာ။
စတုသဋ္ဌိ ယဒာ ပုဏ္ဏာ၊ ဧကော တယုဝရော သိယာ။

"အဂ္ဂိနာဘဿရာ ဟေဋ္ဌာ၊ အာပေန သုဘကိဏှတော။
ဝေဟပ္ဖလတော တတေန၊ ဧဝံ လောကော ဝိနဿတီ"တိ။ –

တသ္မာ တိဏ္ဏမ္ပိ ပဌမဇ္ဈာနတလာနံ ဧကကပ္ပေပိ အဝိနာသာဘာဝတော သကလကပ္ပေ တေသံ သမ္ဘတေ နတ္ထီ တိ အသင်္ခေယျကပ္ပဝသေန တေသံ အာယုပရိစ္ဆေဒေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိတလတော ပဋ္ဌာယ ပန ပရိပု ဏ္ဏဿ မဟာကပ္ပဿ ဝသေန, န အသင်္ခေယျကပ္ပဝသေန။ **အသင်္ခေယျကပ္ပေ** တိ စ ယောဇနာယာမ ဝိတ္ထာရတော သေတသာသပရာသိတော ဝဿသတဝဿသတစ္စယေန ဧကေကဗီဇဿ ဟရဏေန သာသပရာသိနော ပရိက္ခယေပိ အက္ခယသဘာဝဿ မဟာကပ္ပဿ စတုတ္ထဘာဂေ။ သော ပန သတ္တရောဂဒုဗ္ဘိက္ခာနံ အညတရသံ ဝဋ္ဋေန ဗဟူသု ဝိနာသမုပဂတေသု အဝသိဋ္ဌသတ္တသန္တာနပ္ပဝတ္တကုသလကမ္မာနုဘာဝေန ဒသဝဿတော ပဋ္ဌာယ အနုက္ကမေန အသင်္ခေယျာယုကပ္ပမာဏေသု သတ္တေသု ပုန အသဒ္ဓမ္မသမာအနဝသေန ကမေန ပရိဟာယိတွာ ဒသဝဿာယုကေသု ဇာတေသု ရောကဒီနံ အညတရသံဝဋ္ဋေန သတ္တာနံ ဝိနာသပ္ပတ္တိယာဝ "အယမေကော အန္တရ ကပ္ပော"တိ ဧဝံ ပရိစ္ဆိန္နဿ အန္တရကပ္ပဿ ဝသေန စတုသဋ္ဌိအန္တရကပ္ပပ္ပမာဏော ဟောတိ, "ဝီသတိအန္ တရကပ္ပပ္ပမာဏော"တိ စ ဝဒန္တိ။

၄၅. အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ **အာကာသာနဉ္စာယတနူပကာ** ။

၄၉. **ဧကမေတ**တိ ဘူမိတော, ဇာတိတော, သမ္ပယုတ္တဓမ္မတော, သင်္ခါရတော စ သမာနမေဝ။ **ဧကဇာတိယန္တိ** ဧ ကသ္မိံ ဘဝေ။

ပဋိသန္ဓိစတုက္ကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကမ္မစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

၅၀. ကူအနိ ကမ္မစတုက္ကံ စတူဟာကာရေဟိ ဒဿေတုံ **"ဇနက"**န္တ္ထာဒိ အာရဒ္ဓံ, ဇနယတီတိ **ဇနကံ**။ ဥပတ္ထမ္ ဘေတီတိ **ဥပတ္ထမ္ဘကံ** ။ ဥပဂန္တွာ ပီဠေတီတိ **ဥပပီဠကံ**။ ဥပဂန္တွာ ဃာတေတီတိ **ဥပဃာတကံ**။

တတ္ထ ပဋိသန္ဓိပဝတ္တီသု ဝိပာကကဋတ္တာရူပာနံ နိဗ္ဗတ္တကာ ကုသလာကုသလစေတနာ **ဇနကံ** နာမ။ သယံ ဝိပာ ကံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ အသက္ကောန္တမ္ပိ ကမ္မန္တရဿ စိရတရဝိပာကနိဗ္ဗတ္တနေ ပစ္စယဘူတံ, ဝိပာကဿေဝ တ သုခဒုက္ခဘူတဿ ဝိစ္ဆေဒပစ္စယာနုပ္ပတ္တိယာ, ဥပဗျူဟနပစ္စယုပ္ပတ္တိယာ စ ဇနကသာမတ္ထိယာနုရူပံ စိရတရပ္ ပဝတ္တိပစ္စယဘူတံ ကုသလာကုသလကမ္မံ **ဥပတ္ထမ္ဘကံ** နာမ။ ကမ္မန္တရဇနိတဝိပာကဿ ဗျာဓိဓာတုသမတာဒိနိမိ တ္တဝိဗာဓနေန စိရတရပ္ပဝတ္တိဝိနိဗန္ဓကံ ယံ ကိဉ္စိ ကမ္မံ **ဥပပီဠကံ** နာမ။ ဒုဗ္ဗလဿ ပန ကမ္မဿ ဇနကသာမတ္ထိ ယံ ဥပဟစ္စ ဝိစ္ဆေဒကပစ္စယုပ္ပာဒနေန တဿ ဝိပာကံ ပဋိဗာဟိတွာ သယံ ဝိပာကနိဗ္ဗတ္တကကမ္မံ **ဥပဃာတကံ** နာမ။

ဇနကောပဃာတကာနညဟိ အယံ ဝိသေသော – ဇနကံ ကမ္မန္တရဿ ဝိပာကံ အနုပစ္ဆိန္ဒိတွာဝ ဝိပာကံ ဇနေတိ, ဥပဃာတကံ ဥပစ္ဆေဒနပုဗ္ဗကန္တိ ကူဒံ တာဝ အဋ္ဌကထာသု (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၈၇; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃.၃၄) သန္နိဋ္ဌာနံ။ အပရေ ပန အာစရိယာ "ဥပပီဠကကမ္မံ ဗဟုတဗာဓတောဒိပစ္စယောပသံဟာရေန ကမ္မန္တရဿ ဝိပာကံ အန္တရန္တရာ ဝိဗာဓ တိ။ ဥပဃာတကံ ပန တံ သဗ္ဗသော ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ အညဿ ဩကာသံ ဒေတိ, န ပန သယံ ဝိပာကနိဗ္ဗတ္တကံ။ ဧဝဥ္ဟိ

ဇနကတော ဣမဿ ဝိသေသော သုဟကမ္မော''တိ ဝဒန္တိ။ **ကိစ္စဝသေနာ**တိ ဇနနဥပတ္ထမ္ဘနဥပပီဠနဥပစ္ဆေဒနကိစ္စဝသေန။

၅၁. **ဂရုက**န္တိ မဟာသာဝဇ္ဇံ, မဟာနုဘာဝဥ္စ အညေန ကမ္မေန ပဋိဗာဟိတုံ အသက္ကုဏေယ္ယကမ္မံ။ **အာသန္န**န္တိ မရဏကာလေ အနုဿရိတံ, တဒာ ကတဥ္စ။ **အာစိဏ္ဏ**န္တိ အဘိဏှံ ဟသော ကတံ, ဧကတရံ ကတ္ဘာပိ တ အဘိဏှံ ဟသော သမာသေဝိတံ။ **ကဋတ္တာကမ္မ**န္တိ ဂရုကာဒိဘာဝံ အသမ္ပတ္တံ ကတမတ္တတောယေဝ ကမ္မန္တိ ဝတ္တဗ္ဗကမ္မံ။

တတ္ထ ကုသလံ ဝါ ဟောတု အကုသလံ ဝါ, ဂရုကာဂရုကေသု ယံ ဂရုကံ အကုသလပက္ခေ မာတုဃာတကာဒိကမ္မံ, ကုသလပက္ခေ မဟဂ္ဂတကမ္မံ ဝါ, တဒေဝ ပဌမံ ဝိပစ္စတိ သတိပိ အာသန္နာဒိကမ္မေ ပရိတ္တံ ဥဒကံ ဩတ္ထရိတွာ ဂစ္ဆန္တော မဟောဃော ဝိယ။ တထာ ဟိ တံ ''ဂရုက''န္တိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မိံ အသတိ ဒူရာသန္နေသု ယံ အာသန္နံ မရဏကာလေ အနုဿရိတံ, တဒေဝ ပဌမံ ဝိပစ္စတိ, အာသန္နကာလေ ကတေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ တသ္မိံပိ အသတိ အာစိဏ္ဏာနာစိဏ္ဏေသု စ ယံ အာစိဏ္ဏံ သုသီလ္ယံ ဝါ, ဒုဿီလ္ယံ ဝါ, တဒေဝ ပဌမံ ဝိပစ္စတိ။ ကဋတ္တာကမ္မံ ပန လဒ္ဓာသေဝနံ ပုရိမာနံ အဘာဝေန ပဋိသန္ဓိံ အာကမုတိတိ ဂရုကံ သဗ္ဗပဌမံ ဝိပစ္စတိ။ ဂရုကေ အသတိ အာသန္နံ, တသ္မိံပိ အသတိ အာစိဏ္ဏံ, တသ္မိံပိ အသတိ ကဋတ္တာကမ္မံ။ တေနာဟ **''ပါကဒါနပရိယာယေနာ''**တိ, ဝိပါကဒါနာနုက္ကမေနာတ္ထော။ **အဘိဓမ္မာဝတာရ** ဒီသု ပန အာသန္နတော အာစိဏ္ဏံ ပဌမံ ဝိပစ္စန္တံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ယထာ ပန ဂောဂဏပရိပုဏ္ဏဿ ဝဇဿ ဒွာရေ ဝိဝဋေ အပရဘာဂေ ဒမ္မဂဝဗလဝဂဝေသု သန္တေသုပိ ယော ဝဇဒွာရဿ အာသန္နော ဟောတိ, အန္တမသော ဒုဗ္ဗလဇရဂ္ဂဝောပိ, သောယေဝ ပဌမတရံ နိက္ခမတိ, ဧဝံ ဂရုကတော အညေသု ကုသလာကုသလေသု သန္တေသုပိ မရဏကာလဿ အာသန္နတ္တာ အာသန္နမေဝ ပဌမံ ဝိပါကံ ဒေတီတိ ဣဓ တံ ပဌမံ ဝုတ္တံ။

၅၂. ဒိဋ္ဌဓမ္မော ပစ္စက္ခဘူတော ပစ္စုပ္ပန္နော အတ္တဘာဝေ, တတ္ထ ဝေဒိတဗ္ဗံ ဝိပါကာနုဘဝနဝသေနာတိ **ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ**။ ဒိဋ္ဌဓမ္မတော အနန္တရံ ဥပပဇ္ဇိတွာ ဝေဒိတဗ္ဗံ **ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယံ**။ အပရေ အပရေ ဒိဋ္ဌဓမ္မတော အညသ္မိံ ယတ္ထ ကတ္ထစိ အတ္တဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗံ ကမ္မံ **အပရာပရိယဝေဒနီယံ**။ အဟောသိ ဧဝ ကမ္မံ, န တဿ ဝိပါကော အဟောသိ, အတ္ထိ, ဘဝိဿတိ စာတိ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗကမ္မံ **အဟောသိကမ္မံ**။

တတ္ထ ပဋိပက္ခေဟိ အနဘိဘူတတာယ, ပစ္စယဝိသေသေန ပဋိလဒ္ဓဝိသေသတာယ စ ဗလဝဘာဝပ္ပတ္တာ တာဒိသဿ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဿ ဝသေန သာတိသယာ ဟုတွာ တသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဖလအာယိနီ ပဌမဇဝနစေတနာ **ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ** နာမ။ သာ ဟိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဗလဝဇနသန္တာနေ ဂုဏဝိသေသယုတ္တေသု ဥပကာရာနုပကာရဝသပ္ပဝတ္တိယာ, အာသေဝနာလာဘေန အပ္ပဝိပါကတာယ စ ဣတ္တရဒွဝယံ ဝိယ ပဝတ္တသန္တာနုပရမာပေက္ခံ, ဩကာသလာဘာပေက္ခဥ္စ ကမ္မံ န ဟောတီတိ ဣဓေဝ ပုပ္ဖမတ္တံ ဝိယ ပဝတ္တိဝိပါကမတ္တံ အဟေတုကဖလံ ဒေတိ။ အတ္ထသာဓိကာ ပန သတ္တမဇဝနစေတနာ သန္နိဋ္ဌာပကစေတနာဘူတာ ဝုတ္တနယေန ပဋိလဒ္ဓဝိသေသာ အနန္တရတ္တဘာဝေ ဝိပါကအာယိနီ **ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယံ** နာမ။ သာ စ ပဋိသန္ဓိံ ဒတွာဝ ပဝတ္တိဝိပါကံ ဒေတိ။ ပဋိသန္ဓိယာ ပန အဒိန္နာယ ပဝတ္တိဝိပါကံ ဒေတီတိ နတ္ထိ။ စုတိ အနန္တရဥပ္ပဟိ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယဿ ဩကာသော။ ပဋိသန္ဓိယာ ပန ဒိန္နာယ ဇာတိသတေပိ ပဝတ္တိဝိပါကံ ဒေတီတိ အာစရိယာ။ ယထာဝုတ္တကအာရဏဝိရဟတော ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယာဒိဘာဝံ အသမ္ပတ္တာ အာဒိပရိယောသာနစေတနာနံ မဇ္ဈေ ပဝတ္တာ ပဥ္စ စေတနာ ဝိပါကအနုသဘာဝဿ အနုပစ္ဆိန္နတ္တာ ယဒါ ကအာစိ ဩကာသလာဘေ သတိ ပဋိသန္ဓိပဝတ္တီသု ဝိပါကံ အဘိနိပ္ဖာဒေန္တိ **အပရာပရိယဝေဒနီယံ** နာမ။ သကသကကာလာတီတံ ပန ပုရိမကမ္မဒွယံ, တတိယမ္ပိ စ သံသာရပ္ပဝတ္တိယာ ဝေစ္ဆိန္နာယ **အဟောသိကမ္မံ** နာမ။

ဟာကကာလဝသေနာတိ ပစ္စုပ္ပန္နေ, တဒနန္တရေ, ယဒါ ကအာစီတိ ဧဝံ ပုရိမာနံ တိဏ္ဏံ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလဝသေန, ဣတရဿ တံကာလာဘာဝဝသေန စ။ အဟောသိကမ္မဿ ဟိ ကာလာတိက္ကမတောဝ တံ ဝေဟာရော။

၅၃. **ဟာကဌာနဝသေနာ**တိ ပဋိသန္ဓိယာ ဝိပစ္စနဘူမိဝသေန။

၅၄. ဣာအနိ အကုသလာဒိကမ္မာနံ ကာယကမ္မဒ္ဝာရာဒိဝသေန ပဝတ္တိံ, တံနိဒ္ဒေသမုခေန စ တေသံ ဟဏ္ဏာတိပာတာဒိဝသေန ဒသဝိဓာဒိဘေဒဥ္စ ဒဿေတုံ **"တတ္ထ အကုသလ"** န္တျာဒိ အာရဒ္ဓံ။ ကာယဒ္ဝာရေ ပဝတ္တံ ကမ္မံ **ကာယကမ္မံ** ။ ဧဝံ **ဝစီကမ္မာ** ဒီနိ။

၅၅. ဟဏ္ဏာဿ သဏိကံ ပတိတုံ အဒတွာ အတိဝ ပာတနံ **ဟဏ္ဏာတိပာတော**။ ကာယတစာဟိ အဒိန္နဿ အာဒာနံ **အဒိန္နာဒာနံ** ။ မေထုနဝီတိက္ကမသင်္ခာတေသု ကာမေသု မိစ္ဆာ စရဏံ **ကာမေသု မိစ္ဆာစာရော**။

တတ္ထ ဟဏောတိ ဝေဟာရတော သတ္တော, ပရမတ္ထတော ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ တသ္မိံ ဟဏေ ဟဏ္ဏသညိနော ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒကပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ ဝဓကစေတနာ **ဟဏ္ဏာတိပာတော**။ ပရဘဏ္ဍေ တထာသညိနော တဒာဒါယကပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ ထေယျစေတနာ **အဒိန္နာဒာနံ** ။ အသဒ္ဓမ္မသေဝနဝသေန ကာယဒ္ဝာရပ္ပဝတ္တာ အဂန္တဗ္ဗဋ္ဌာနဝီတိက္ကမစေတနာ **ကာမေသုမိစ္ဆာစာရော** နာမ။ သုရာပါနမ္ပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂယှတီတိ ဝဒန္တိ ရသသင်္ခာတေသု ကာမေသု မိစ္ဆာစာရဘာဝတော။ **ကာယဝိညတ္တိသင်္ခာတေ ကာယဒ္ဝာရေ** တိ ကာယေန အဓိပ္ပာယဝိညာပနတော, သယဥ္စ ကာယေန ဝိညေယျတ္တာ ကာယဝိညတ္တိသင်္ခာတေ အဘိက္ကမာဒိဇနကစိတ္တဇဝါယောဓာတုတဓိကကလာပဿ ဝိကာရဘူတေ သန္ထမ္ဘနာဒီနံ သဟကာရီကာရဏဘူတေ စောပနကာယဘာဝတော, ကမ္မာနံ ပဝတ္တိမုခဘာဝတော စ ကာယဒ္ဝာရသင်္ခာတေ ကမ္မဒ္ဝာရေ။

ကိဥ္စာပိ ဟိ တံတံကမ္မသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒေနေဝ သာ ဝိညတ္တိ ဇနီယတိ။ တထာပိ တဿာ တထာ ပဝတ္တမာနာယ တံသမုဋ္ဌာပကကမ္မဿ ကာယကမ္မာဒိဝေဟာရော ဟောတီတိ သာ တဿေဝ ပဝတ္တိမုခဘာဝေန ဝတ္တုံ လဗ္ဘတိ။ ''ကာယဒ္ဝာရေ ဝုတ္တိတော''တိ ဧတ္ထကေနေဝ ဝုတ္တေ ''ယဒိ ဧဝံ ကမ္မဒ္ဝာရဝဝတ္ထာနံ န သိယာ။ ကာယဒ္ဝာရေ ဟိ ပဝတ္တံ 'ကာယကမ္မ'န္တိ ဝုစ္စတိ, ကာယကမ္မဿ စ ပဝတ္တိမုခဘူတံ 'ကာယဒ္ဝာရ'န္တိ။ ဟဏ္ဏာတိပာတာဒိကံ ပန တစာယ အာဏာပေန္တဿ ကာယကမ္မံ ဝစီဒ္ဝာရေပိ ပဝတ္တတီတိ ဒ္ဝာရေန ကမ္မဝဝတ္ထာနံ န သိယာ, တထာ မုသာဝါဒါဒိ ကာယဝိကာရေန ကရောန္တဿ ဝစီကမ္မံ ကာယဒ္ဝာရေပိ ပဝတ္တတီတိ ကမ္မေန ဒ္ဝာရဝဝတ္ထာနမ္ပိ န သိယာ''တိ အယံ စောဒနာ ပစ္စုပဋ္ဌေယျာတိ ဗာဟုလ္လဝုတ္တိယာ ဝဝတ္ထာနံ ဒဿေတုံ **"ဗာဟုလ္လဝုတ္တိတော"** တိ ဝုတ္တံ။ ကာယကမ္မဥ္ဟိ ကာယဒ္ဝာရေယေဝ ဗဟုလံ ပဝတ္တတိ, အပ္ပံ ဝစီဒ္ဝာရေ, တသ္မာ ကာယဒ္ဝာရေယေဝ ဗဟုလံ ပဝတ္တနတော ကာယကမ္မဘာဝေ သိဒ္ဓေ ဝနစရကာဒီနံ ဝနစရကာဒိဘာဝေ ဝိယ။ တထာ ကာယကမ္မမေဝ ယေဘုယျေန ကာယဒ္ဝာရေ ပဝတ္တတိ, န ဣတရာနိ, တသ္မာ ကာယကမ္မဿ ယေဘုယျေန ဧတ္ထေဝ ပဝတ္တနတော ကာယကမ္မဒ္ဝာရဘာဝေ သိဒ္ဓေ ဗြာဟ္မဏဂါမာဒီနံ ဗြာဟ္မဏဂါမာဒိဘာဝေ ဝိယာတိ နတ္ထိ ကမ္မဒ္ဝာရဝဝတ္ထာနေ ကောစိ ဝိဗန္ဓောတိ အယမေတ္ထာဓိပ္ပာယော။

၅၆. မုသာတိ အဘူတံ ဝတ္ထုံ, တံ တစ္ဆတော ဝဒန္တိ ဧတေနာတိ **မုသာဝါဒော**။ ပိသတိ သာမဂ္ဂိံ သဥ္စုဏ္ဏေတီတိ ဝိက္ခိပတိ, ပိယဘာဝံ သုညံ ကရောတီတိ တ **ပိသုဏာ**။ အတ္တာနမ္ပိ ပရမ္ပိ ဖရုသံ ကရောတိ, ကကစော ဝိယ ခရသမ္ဖဿာတိ တ **ဖရုသာ**။ သံ သုခံ, ဟိတဉ္စ ဖလတိ ဝိသရတိ ဝိနာသေတီတိ သမ္ဖံ, အတ္တနော, ပရေသဥ္စ အနုပကာရံ ယံ ကိဉ္စိ, တံ ပလပတိ ဧတေနာတိ **သမ္ဖပ္ပလာပော** ။

တတ္ထ အဘူတံ ဝတ္ထုံ ဘူတတော ပရံ ဝိညာပေတုကာမဿ တထာ ဝိညာပနပ္ပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ **မုသာဝါဒော**။ သော ပရဿ အတ္ထဘေဒကရောဝ ကမ္မပထော ဟောတိ, ဣတရော ကမ္မမေဝ။ ပရေသံ ဘေဒကာမတာယ, အတ္တပ္ပိယကာမတာယ တ ပရဘေဒကရဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ သံကိလိဋ္ဌစေတနာ **ပိသုဏတစာ,** သာပိ ဒ္ဝီသု ဘိန္နေသုယေဝ ကမ္မပထော။ ပရဿ မမ္မစ္ဆေဒကရဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ ဧကန္တဖရုသစေတနာ **ဖရုသတစာ**။ န ဟိ စိတ္တသဏှတာယ သတိ ဖရုသတစာ နာမ ဟောတိ။ သီတာဟရဏာဒိအနတ္ထဝိညာပနပ္ပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ သံကိလိဋ္ဌစေတနာ **သမ္ဖပ္ပလာပော,** သော ပန ပရေဟိ တသ္မိံ အနတ္ထေ ဂဟိတေယေဝ ကမ္မပထော။ **ဝစီဝိညတ္တိသင်္ခာတေ ဝစီဒ္ဝာရေ**တိ တစာယ အဓိပ္ပာယံ ဝိညာပေတိ, သယဥ္စ တစာယ ဝိညာယတီတိ ဝစီဝိညတ္တိသင်္ခာတေ ဝစီဘေဒကရပ္ပယောဂသမုဋ္ဌာပကစိတ္တသမုဋ္ဌာနပထဝီဓာတုတဓိကကလာပဿ ဝိကာရဘူတေ စောပနတစာဘာဝတော, ကမ္မာနံ ပဝတ္တိမုခဘာဝတော စ ဝစီဒ္ဝာရသင်္ခာတေ ကမ္မဒ္ဝာရေ။ **ဗာဟုလ္လဝုတ္တိတော** တိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝ။

၅၇. ပရသမ္ပတ္တိံ အဘိမုခံ ဈာယတိ လောဘဝသေန စိန္တေတီတိ **အဘိဇ္ဈာ**။ ဗျာပဇ္ဇတိ ဟိတသုခံ ဧေတနာတိ **ဗျာပာဒော**။ မိစ္ဆာ ဝိပရီတတော ပဿတီတိ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ**။

တတ္ထ "အဟော ဝတ ဣဒံ မမ သိယာ"တိ ဧဝံ ပရဘဏ္ဍာဘိဇ္ဈာယနံ **အဘိဇ္ဈာ**, သာ ပရဘဏ္ဍဿ အတ္တနော နာမနေနေဝ ကမ္မပထော ဟောတိ။ "အဟော ဝတာယံ သတ္တော ဝိနဿေယျာ"တိ ဧဝံ မနောပဒေါသော **ဗျာပာဒော**။ "နတ္ထိ ဒိန္န"န္တျာဒိနာ နယေန ဝိပရီတဒဿနံ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ**။ ဧတ္ထ ပန နတ္ထိကအဟေတုကအကိရိယဒိဋ္ဌိဟိယေဝ ကမ္မပထဘေဒေါ။ ဣမေသံ ပန အင်္ဂါဒိဝဝတ္ထာနဝသေန ပပဉ္စော တတ္ထ တတ္ထ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၈; ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁ အကုသလကမ္မပထကထာ; ဟရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၇၂) အာဂတနယေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အညတ္ထာပိ ဝိညတ္တိယာ**တိ ကာယဝစီဝိညတ္တိံ ဝိနာပိ, တံ အသမုဋ္ဌာပေတွာပီတိ အတ္ထော။ ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပကစိတ္တသမ္ပယုတ္တာ စေတ္ထ အဘိဇ္ဈာဒယော စေတနာပက္ခိကာဝ ဟောန္တိ။

၅၈. **ဒေါသမူလေန ဇာယန္တိ**တိ သဟဇာတာဒိပစ္စယေန ဒေါသသင်္ခါတမူလေန, ဒေါသမူလကစိတ္တေန ဝါ ဇာယန္တိ, န လောဘမူလာဒီဟိ။ ဟသမာနာပိ ဟိ ရာဇာနော ဒေါသစိတ္တေနေဝ ဟဏဝဓံ အာဏာပေန္တိ, တထာ ဖရုသဝါစာဗျာပာဒေသုပိ ယထာရဟံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ မိစ္ဆာဒဿနဿ အဘိနိဝိသိတဗ္ဗဝတ္ထူသု လောဘပုဗ္ဗင်္ဂမမေဝ အဘိနိဝိသနတော အာဟ **"မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စ လောဘမူလေနာ"**တိ။ **သေသာနိ စတ္တာရိပိ ဒွီဟိ မူလေဟိ သမ္ဘဝန္တိ** တိ ယော တာဝ အဘိမတံ ဝတ္ထုံ, အနဘိမတံ ဝါ အတ္တဗန္ဓုပရိတ္တာဏာဒိပယောဇနံ သန္ဓာယ ဟရတိ, တဿ အဒိန္နာဒာနံ လောဘမူလေန ဟောတိ။ ဝေရနိယျာတနတ္ထံ ဟရန္တဿ ဒေါသမူလေန။ နီတိပာဌကပ္ပမာဏတော ဒုဋ္ဌနိဂ္ဂဟဏတ္ထံ ပရဿန္တကံ ဟရန္တာနံ ရာဇူနံ, ဗြာဟ္မဏာနဉ္စ "သဗ္ဗမိဒံ ဗြာဟ္မဏာနံ ရာဇူဟိ ဒိန္နံ, တေသံ ပန သဗ္ဗဒုဗ္ဗလဘာဝေန အညေ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ, အတ္တသန္တကမေဝ ဗြာဟ္မဏာ ပရိဘုဉ္ဇန္တိ"တျာဒီနိ ဝတွာ သကသညာယ ဧဝံ ယံ ကိဉ္စိ ဟရန္တာနံ, ကမ္မဖလ သမ္ဗန္ဓာပဝါဒီနဉ္စ မောဟမူလေန။ ဧဝံ မုသာဝါဒါဒီသုပိ ယထာရဟံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

၆၃. ဆသု အာရမ္မဏေသု တိဝိဓကမ္မဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနမ္ပေတံ တိဝိဓနိယမေန ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အာဟ **"တထာ အန သီလဘာဝနာဝသေနာ"**တိ။ ဒသဓာ နိဒ္ဒိသိယမာနာနံ ဟိ ဒွိန္နံ, ပုန ဒွိန္နံ, တိဏ္ဏဉ္စ ယထာက္ကမံ အနာဒီသု တီသွေဝ သင်္ဂဟော။ ကာရဏံ ပနေတ္ထ ပရတော ဝက္ခာမ။ ဆဋ္ဌာရမ္မဏေသု ပန တိဝိဓကမ္မဒွာရေသု စ နေသံ ပဝတ္တိယောဇနာ **အဋ္ဌကထာ**ဒီသု (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၅၆-၁၅၉) အာဂတနယေန ဂဟေတဗ္ဗာ။

၆၅. ဒီယတိ ဧေတနာတိ **အနံ**, ပရိစ္စာဂစေတနာ။ ဧဝံ သေသေသုပိ။ သီလတီတိ **သီလံ**, ကာယဝစီကမ္မာနိ သမာဒဟတိ, သမ္မာ ဌပေတီတိ အတ္ထော, သီလယတိ ဝါ ဥပဓာရေတီတိ **သီလံ**, ဥပဓာရဏံ ပနေတ္ထ ကုသလာနံ အဓိဋ္ဌာနဘာဝေါ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "သီလေ ပတိဋ္ဌာယာ"တျာဒိ (သံ. နိ. ၁.၂၃, ၁၉၂)။ ဘာဝေတိ ကုသလေ ဓမ္မေ အာသေဝတိ ဝဍ္ဎေတိ ဧတာယာတိ **ဘာဝနာ**။ အပစာယတိ ပူဇာဝသေန သာမီစိံ ကရောတိ ဧေတနာတိ **အပစာယနံ**။ တံတံကိစ္စကရဏေ ဗျာဝဋဿ ဘာဝေါ **ဝေယျာဝစ္စံ**။ အတ္တနော သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တာ ပတ္တိ ဒီယတိ ဧေတနာတိ **ပတ္တိအနံ**။ ပတ္တိံ အနုမောဒတိ ဧတာယာတိ **ပတ္တာနုမောဒနာ**။ ဓမ္မံ သုဏန္တိ ဧေတနာတိ **ဓမ္မဿဝနံ**။ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ ဧတာယာတိ **ဓမ္မဒေသနာ**။ ဒိဋ္ဌိယာ ဥဇုကရဏံ **ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မံ**။

တတ္ထ သာနုသယသန္တာနဝတော ပရေသံ ပူဇာနုဂ္ဂဟကာမတာယ အတ္တနော ဝိဇ္ဇမာနဝတ္ထုပရိစ္စဇနဝသပ္ပဝတ္တ တစေတနာ **အနံ** နာမ, အနဝတ္ထုပရိယေသနဝသေန, ဒိန္နဿ သောမနဿစိတ္တေန အနုဿရဏဝသေန စ ပဝတ္တာ ပုဗ္ဗပစ္ဆာဘာဂစေတနာ ဧတ္ထေဝ သမောဓာနံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဧဝံ သေသေသုပိ ယထာရဟံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နိစ္စသီလာဒိဝသေန ပဉ္စ, အဋ္ဌ, ဒသ ဝါ သီလာနိ သမာဒိယန္တဿ, ပရိပူရေန္တဿ, အသမာဒိယိတွာပိ သမ္ပတ္တကာယဝစီဒုစ္စရိတတော ဝိရမန္တဿ, ပဗ္ဗဇန္တဿ, ဥပသမ္ပဒမာဠကေ သံဝရံ သမာဒိယန္တဿ, စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလံ ပရိပူရေန္တဿ စ ပဝတ္တစေတနာ **သီလံ** နာမ။ စတ္တာလီသာယ ကမ္မဋ္ဌာနေသု, ခန္ဓာဒီသု စ ဘူမိသု ပရိကမ္မသမ္မသနဝသပ္ပဝတ္တာ အပ္ပနံ အပ္ပတ္တာ ကေတ္ရဘုပရိယောသာနစေတနာ **ဘာဝနာ** နာမ, နိရဝဇ္ဇဝိဇ္ဇာဒိပရိယာပုဏနစေတနာပိ ဧတ္ထေဝ သမောဓာနံ ဂစ္ဆတိ။

ဝယသာ, ဂုဏေဟိ စ ဖေဗ္ဗာနံ စီဝရာဒီသု ပစ္စာသာရဟိတေန အသံကိလိဋ္ဌဗျာသယေန ပစ္စုဋ္ဌာနအာသနာဘိနီ ဟာရာဒိဝိဓိနာ ဗဟုမာနကရဏစေတနာ **အပစာယနံ** နာမ။ တေသမေဝ, ဂိလာနာနဥ္စ ယထာဝုတ္တဗျာသယေန တံတံကိစ္စ ကရဏစေတနာ **ဝေယျာဝစ္စံ** နာမ။ အတ္တနော သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တာသု ပုညသု ပရေဟိ သာဓာရဏဘာဝံ ပစ္စာသီသန စေတနာ **ပတ္တိအနံ** နာမ။ ပရေဟိ ဒိန္နသု, အဒိန္နသုပိ တ ပုညသု မစ္ဆေရမလဝိနိဿဋ္ဌေန စိတ္တေန အဗ္ဘာနု မောဒနစေတနာ **ပတ္တာနုမောဒနာ** နာမ ။ ဧဝမိမံ ဓမ္မံ သုတွာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေန ပဋိပဇ္ဇန္တော ''လောကိယလောကု တ္တရဂုဏဝိသေသဿ ဘာဂီ ဘဝိဿာမိ, ဗဟုဿုတော တ ဟုတွာ ပရေသံ ဓမ္မဒေသနာဒီဟိ အနုဂ္ဂဏှိဿာမီ''တိ ဧဝံ အတ္တနော, ပရေသံ တ ဟိတဖရဏဝသပ္ပဝတ္တေန အသံကိလိဋ္ဌဗျာသယေန ဟိတူပဒေသသဝနစေတနာ **ဓမ္မဿဝနံ** နာမ, နိရဝဇ္ဇဝိဇ္ဇာဒိသဝနစေတနာပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂယှတိ။ လာဘာသက္ကာရာဒိနိရပေက္ခတာယ ယောနိ သော မနသိ ကရောတော ဟိတူပဒေသစေတနာ **ဓမ္မဒေသနာ** နာမ, နိရဝဇ္ဇဝိဇ္ဇာဒိဥပဒိသနစေတနာပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။ ''အတ္ထိ ဒိန္န''န္တာဒိနယပ္ပဝတ္တသမ္မာဒဿနဝသေန ဒိဋ္ဌိယာ ဥဇုကရဏံ **ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မံ** နာမ။

ယဒိ ဧဝံ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒဿ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မပုညကိရိယဘာဝေ န လဗ္ဘတီတိ? နော န လဗ္ဘတိ ပုရိမ ပစ္ဆိမစေတနာနမ္ပိ တံတံပုညကိရိယာသ္ဝေဝ သင်္ဂဏှနတော။ ကိဥ္စာပိ ဟိ ဥဇုကရဏဝေလာယံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တမေဝ စိတ္တံ ဟောတိ, ပုရိမပစ္ဆာဘာဂေ ပန ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တမ္ပိ သမ္ဘဝတီတိ တဿပိ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မဘာဝေ ဥပပဇ္ဇတီတိ အလမတိပ္ပပဥ္စေန။

ဣမေသု ပန ဒသသု ပတ္တိအနာနုမောဒနာ အနေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ တံသဘာဝတ္တာ။ အနမ္ပိ ဟိ ဣဿာမစ္ဆေ ရာနံ ပဋိပက္ခံ, ဧတေပိ။ တသ္မာ သမာနပ္ပဋိပက္ခတာယ ဧကလက္ခဏတ္တာ တေ အနမယပုညကိရိယဝတ္ထုမ္ဟိ သင်္ဂ ယှန္တိ။ အပစာယနဝေယျာဝစ္စာသီလမယပုညေဝ သင်္ဂယှန္တိ စာရိတ္တသီလဘာဝတော။ ဒေသနာသဝနဒိဋ္ဌိဇုကာ ပန ကုသလဓမ္မာသေဝနဘာဝတော ဘာဝနာမယေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တီတိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၃.၃၀၅) အာစရိယ**ဓမ္မပါလတ္ထေ ရေန** ဝုတ္တံ။ အပရေ ပန ''ဒေသေန္တော, သုဏန္တော စ ဒေသနာနုသာရေန ဉာဏံ ပေသေတွာ လက္ခဏာနိ ပဋိဝိဇ္ဈ ပဋိဝိ ဇ္ဈ ဒေသေတိ, သုဏာတိ စ, တာနိ စ ဒေသနာသဝနာနိ ပဋိဝေဓမေဝတဟရန္တီတိ ဒေသနာသဝနာဘာဝနာမယေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တီ''တိ ဝဒန္တိ။ ဓမ္မအနသဘာဝတော ဒေသနာ အနမယေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတီတိပိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ''သဗ္ဗအနံ ဓမ္မအနံ ဇိနာတီ''တိ (ဓ. ပ. ၃၅၄)။ တထာ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မံ သဗ္ဗတ္ထာပိ သဗ္ဗေသံ နိယမနလက္ခဏတ္တာ။ အနာဒီသု ဟိ ယံ ကိဉ္စိ ''အတ္ထိ ဒိန္န''န္တာဒိနယပ္ပဝတ္တာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဝိသောဓိတံ မဟပ္ဖလံ ဟောတိ မဟာနိ သံသံ, ဧဝဉ္စ ကတွာ **ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၃၀၅; ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၅၆-၁၅၉ ပုညာကိရိယဝတ္ထာဒိက ထာ) ''ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မံ သဗ္ဗေသံ နိယမလက္ခဏ''န္တိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ အနသီလဘာဝနာဝသေန တီသု ဣတရေသံ သင်္ဂဏှနတော သင်္ခေပတော တိဝိဓမေဝ ပုညကိရိယဝတ္ထု ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, တထာ စေဝ အာစရိယေန ဟေဋ္ဌာ ဒဿိတံ။

၆၇. **မနောကမ္မမေဝ** ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပကတ္တာဘာဝေန ကာယဒွါရာဒီသု အပ္ပဝတ္တနတော။ **တဥ္စ** ရူပာဝစရကုသ လံ **ဘာဝနာမယံ** အနာဒိဝသေန အပ္ပဝတ္တနတော။ **အပ္ပနာပ္ပတ္တံ** ပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဝတ္တာနံ ကာမာဝစရဘာဝတော။ **ဈာနင်္ဂဘေဒေနာ**တိ ပဋိပအဒိဘေဒတော အနေကဝိဓတ္တေပိ အင်္ဂါတိက္ကမဝသေန နိဗ္ဗတ္တဈာနင်္ဂဘေဒတော ပဥ္စဝိဓံ ဟောတိ။

၆၈. **အာရမ္မဏဘေဒေနာ** တိ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသံ, အာကာသဝိသယံ မနော, တဒဘာဝေ, တအာလမ္ဗံ ဝိညာဏန္တိ စတုဗ္ဗိဓေန္တိ ဣမေသံ စတုန္နံ အာရမ္မဏာနံ ဘေဒေန။

၆၉. **ဧတ္ထာ** တိ ဣမေသု ပာကဋ္ဌာနဝသေန စတုဗ္ဗိဓေသု ကမ္မေသု။ **ဥဒ္ဓစ္စရဟိတ**န္တိ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတစေတနာရဟိ တံ ကောဒသဝိဓံ အကုသလကမ္မံ။ ကိံ ပနေတ္ထ ကာရဏံ အဓိမောက္ခဝိရဟေန သဗ္ဗဒုဗ္ဗလမ္ပိ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတံ ပဋိသန္ဓိ အာကမုတိ, အဓိမောက္ခသမ္ပယောဂေန တတော ဗလဝန္တမ္ပိ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ နာကမုတီတိ ? ပဋိသန္ဓိအနသဘာဝ ဘာဝတော။ ဗလဝံ အာကမုတိ, ဒုဗ္ဗလံ နာကမုတီတိ ဟိ အယံ ဝိစာရဏာ ပဋိသန္ဓိအနသဘာဝေသုယေဝ။ ယဿ ပန ပ ဋိသန္ဓိအနသဘာဝတေယေဝ နတ္ထိ, န တဿ ဗလဝဘာဝေ ပဋိသန္ဓိအာကမနေ ကာရဏံ။

ကထံ ပနေတံ ဝိညာတဗ္ဗံ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတဿ ပဋိသန္ဓိအနသဘာဝတေ နတ္ထီတိ? ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗေသု အနာဂတတ္တာ။ တိဝိဓာ ဟိ အကုသလာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ, ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ, သိယာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ, သိယာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာတိ။ တတ္ထ ဒိဋ္ဌိသဟဂတဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ နာမ ပဌမံ နိဗ္ဗာနဒဿနဝသေန "ဒဿန"န္တိ လဒ္ဓနာမေန သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ပဟာတဗ္ဗတ္တာ။ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒော ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗော နာမ အဂ္ဂမဂ္ဂေန ပဟာတဗ္ဗတ္တာ။ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယဉှိ ပဌမမဂ္ဂေန ဒိဋ္ဌနိဗ္ဗာနေ ဘာဝနာဝသေန ပဝတ္တနတော "ဘာဝနာ"တိ ဝုစ္စတိ။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တဒောမနဿသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒာ ပန သိယာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ, သိယာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ တေသံ အပာယနိဗ္ဗတ္တကာဝတ္ထာယ ပဌမမဂ္ဂေန, သေသဖလာဝတ္ထာယ ဥပရိမဂ္ဂေဟိ ပဟီယမာနတ္တာ။ တတ္ထ သိယာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗမ္ပိ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗသာမညေန ဂဟေ "ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ"န္တိ တေဟာရန္တိ။

ယဒိ စ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ ပဋိသန္ဓိံ ဒဒေယျ, တဒာ အကုသလပဋိသန္ဓိယာ သုဂတိယံ အသမ္ဘဝတော အပာယေသွေဝ ဒဒေယျ။ အပာယဂမနီယဉ္စ အဝဿံ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗံ သိယာ။ ဣတရထာ အပာယဂမနီယဿ အပ္ပဟီနတ္တာ သေက္ခာနံ အပာယုပ္ပတ္တိ အာပဇ္ဇတိ, န စ ပနေတံ ယုတ္တံ "စတူဟပာယေဟိ စ ဝိပ္ပမုတ္တော (ခု. ပ. ၆.၁၁; သု. နိ. ၂၃၄), အဝိနိပါတဓမ္မော"တိ (ပါရာ. ၂၁; သံ. နိ. ၅.၉၉၈) အာဒိဝစနေဟိ သဟ ဝိရုဇ္ဈနတော။ သတိ စ ပနေတဿ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဘာဝေ "သိယာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ"တိ ဣမဿ ဝိဘင်္ဂေ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ, န စ ပနေတံ ဝုတ္တံ။ အထ သိယာ "အပာယဂမိနိယော ရာဂေ ဒောသော မောဟော တဒေကဋ္ဌာ စ ကိလေသာ"တိ ဇေဝံ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗေသု ဝုတ္တတ္တာ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတစေတနာယ တတ္ထ သင်္ဂဟော သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ။ တံ န, တဿ ဧကန္တတော ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဘာဝေန ဝုတ္တတ္တာ။ ဝုတ္တဉှေတံ – "ကတမေ ဓမ္မာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ? ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတော စိတ္တုပ္ပာဒော"တိ (ဓ. သ. ၁၄၀၆), တသ္မာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗေသု အဝစနံ ဣမဿ ပဋိသန္ဓိအနာဘာဝံ သာဓေတိ။ နနု စ **ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်္ဂေ** –

> "ယသ္မိံ သမယေ အကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တံ ရူပါရမ္မဏံ ဝါ။ပေ။ ဓမ္မာရမ္မဏံ ဝါ, ယံ ယံ ဝါ ပနာရဗ္ဘ တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ။ပေ။ အဝိက္ခေပေါ ဟောတိ, ဣမေ ဓမ္မာ အကုသလာ။ ဣမေသု ဓမ္မေသု ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ, တေသံ ဝိပါကေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ (ဝိဘ. ၇၃၀-၇၃၁) –

ဇေဝံ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒံ ဥဒ္ဓရိတွာ တဿ ဝိပါကောပိ ဥဒ္ဓဋောတိ ကထမဿ ပဋိသန္ဓိအနာဘာဝတေ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗောတိ? နာယံ ပဋိသန္ဓိအနံ သန္ဓာယ ဥဒ္ဓဋော။ အထ ခော ပဝတ္တိဝိပါကံ သန္ဓာယ။ **ပဋ္ဌာနေ** ပန –

> "သဟဇာတာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ စေတနာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော, နာနာက္ခဏိကာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ စေတနာ ဝိပါကာနံ ခန္ဓာနံ, ကဋတ္တာ စ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၈.၈၉) –

ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗစေတနာယ ဧဝ သဟဇာတနာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝံ ဥဒ္ဓရိတွာ "သဟဇာတာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗာ စေတနာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ကမ္မပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ (ပဋ္ဌာ. ၂.၈.၈၉) ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗစေတနာယ သဟဇာတကမ္မပစ္စယဘာဝတေဝ ဥဒ္ဓဋော, န ပန နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝတေ, န စ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယံ ဝိနာ ပဋိသန္ဓိအာကမ္မုနံ အတ္ထိ, တသ္မာ နတ္ထိ တဿ သဗ္ဗထာပိ ပဋိသန္ဓိအနန္တိ။ ယံ ပနေကေ ဝဒန္တိ "ဥဒ္ဓစ္စစေတနာ ဥဘယဝိပါကမ္ပိ န ဒေတိ ပဋ္ဌာနေ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝဿ အနုဒ္ဓဋတ္တာ"တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ **ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်္ဂေ** ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတာနမ္ပိ ပဝတ္တိဝိပါကဿ ဥဒ္ဓဋတ္တာ, **ပဋ္ဌာနေ** စ ပဋိသန္ဓိဝိပါကဘာဝမေဝ သန္ဓာယ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝဿ အနုဒ္ဓဋတ္တာ။ ယဒိ ဟိ ပဝတ္တိဝိပါကံ သန္ဓာယ နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝတေ ဝုစ္စေယျ, တဒာ ပဋိသန္ဓိဝိပါကမ္ပိဿ မညေယျုန္တိ လဗ္ဘမာနဿပိ ပဝတ္တိဝိပါကဿ ဝသေန နာနာက္ခဏိကကမ္မပစ္စယဘာဝတေ န ဝုတ္တော, တသ္မာ န သက္ကာ တဿ ပဝတ္တိဝိပါကံ နိဝါရေတုံ။ တေနာဟ **"ပဝတ္တိယံ ပနာ"**တ္ယာဒိ။ **အာစရိယဗုဒ္ဓမိတ္တာ** ဒယော ပန အတ္ထိ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗမ္ပိ။ အတ္ထိ န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗမ္ပိ, တေသု ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗံ သေက္ခသန္တာနပ္ပဝတ္တံ, ဣတရံ ပုထုဇ္ဇနသန္တာနပ္ပဝတ္တံ, ဖလအနုဇ္ဇ

ပုထုဇ္ဇနသန္တာနပ္ပဝတ္တသ္သေဝ န ကုသလစိတ္တသ္သာတိ ဧဝံ ဥဒ္ဒေသဟဂတံ ဒ္ဝိဓာ ဝိဘဇိတ္ဝာ ကေဿ ဥဘယဝိပါကအနံ့, ကေဿ သဗ္ဗထာပိ ဝိပါကာဘာဝံ ဝဏ္ဏေန္တိ။ ယော ပနေတ္ထ တေသံ ဝိနိစ္ဆယော, ယဥ္စ တဿ နိရာကရဏံ, ယဥ္စ သဗ္ဗထာပိ ဝိပါကာဘာဝတဒီနံ မတပဋိက္ခေပနံ ကမ အဝုတ္တံ, တံ သဗ္ဗံ **ပရမတ္ထမဥ္ဇူသာဒီသု,** ဝိသေသတော စ အဘိဓမ္မတ္ထဝိကာသိနိယာ နာမ **အဘိဓမ္မာဝတာရသံဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သဗ္ဗတ္ထာပိ ကာမလောကေ တိ သုဂတိဒုဂ္ဂတိဝသေန သဗ္ဗသ္မိမ္ပိ ကာမလောကေ။ **ယထာရဟန္တိ** ဒွာရာရမ္မဏာနုရူပံ။ အဟယေသုပိ ယံ နာဂသုပဏ္ဏာဒီနံ မဟာသမ္ပတ္တိဝိသယံ ဝိပါကဝိညာဏံ, ယဥ္စ နိရယပာလာနံ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဒဿနာဒီသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိပါကဝိညာဏံ , တံ ကုသလကမ္မဿေဝ ဖလံ။ န ဟိ အကုသလဿ ဣဋ္ဌဝိပါကော သမ္ဘဝတိ။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ ''အဋ္ဌာနမေတံ, ဘိက္ခဝေ, အနဝကာသော, ယံ အကုသလဿ ကမ္မဿ ဣဋ္ဌော ကန္တော ဝိပါကော သံဝိဇ္ဇတီ''တိ (မ. နိ. ၃.၁၃၁; အ. နိ. ၁.၂၈၄-၂၈၆; ဝိဘ. ၈၀၉), တသ္မာ ကုသလကမ္မံ အဟယေသုပိ အဟေတုကဝိပါကာနိ ဇနေတိ။ အညာဘူမိကဿ စ ကမ္မဿ အညာဘူမိကဝိပါကာဘာဝတော ကာမဝိရာဂဘာဝနာယ ကာမတဏှာဟဝိသယဝိညာဏုပ္ပါဒနာယောဂတော ကေန္တသဒိသဝိပါကတ္တာ စ မဟဂ္ဂတာနုတ္တရကုသလာနံ ရူပာဝစရကမ္မေန အဟေတုကဝိပါကုပ္ပတ္တိယာ အဘာဝတော ရူပလောကေပိ ယထာရဟံ ရူပာဒိဝိသယာနိ တာနိ အဘိနိပ္ဖာဒေတီတိ ဝုတ္တံ ''သဗ္ဗတ္ထာပိ ကာမလောကေ''တ္ယာဒိ။

၇၁. ဧဝံ ပန ဝိပစ္စန္တံ ကမ္မံ သောဠသကဒွါဒသကအဋ္ဌကဝသေန တိဓာ ဝိပစ္စတီတိ ဒဿေတုံ **''တတ္ထာပီ''**တ္ယာဒိ ဝုတ္တံ။ **တတ္ထာပီ** တိ ဧဝံ ဝိပစ္စမာနေပိ ကုသလကမ္မေ။ **ဥက္ကဋ္ဌန္တိ** ကုသလပရိတရလာဘတော , ပစ္ဆာ အာသေဝနပ္ပဝတ္တိယာ တ ဝိသိဋ္ဌံ။ ယဥ္ဟိ ကမ္မံ အတ္တနော ပဝတ္တိကာလေ ပုရိမပစ္ဆာဘာဂပ္ပဝတ္တေဟိ ကုသလကမ္မေဟိ ပရိတရိတံ, ပစ္ဆာ တ အာသေဝနလာဘေန သမုဒာစိဏ္ဏံ။ တံ **ဥက္ကဋ္ဌံ** ။ ယံ ပန ကရဏကာလေ အကုသလကမ္မေဟိ ပရိတရိတံ, ပစ္ဆာ တ ''ဒုက္ကဋမေတံ မယာ''တိ ဝိပ္ပဋိသာရုပ္ပာဒနေန ပရိဘာဝိတံ, တံ **ဩမကန္တိ** ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပဋိသန္ဓိန္တိ ဧကမေဝ ပဋိသန္ဓိံ။ န ဟိ ဧကေန ကမ္မေန အနေကာသု ဇာတီသု ပဋိသန္ဓိ ဟောတိ, ပဝတ္တိဝိပါကော ပန ဇာတိသတေပိ ဇာတိသဟဿေပိ ဟောတိ။ ယထာဟ ''တိရစ္ဆာနဂတေ အနံ ဒတ္ဝာ သတဂုဏာ ဒက္ခိဏာ ပာဋိကင်္ခိတဗ္ဗာ''တိ (မ. နိ. ၃.၃၇၉)။ ယသ္မာ ပနေတ္ထ ဉာဏံ ဇစ္စန္ဓာဒိဝိပတ္တိနိမိတ္တဿ မောဟဿ, သဗ္ဗာကုသလဿေဝ တ ပဋိပက္ခံ, တသ္မာ တံသမ္ပယုတ္တံ ကမ္မံ ဇစ္စန္ဓာဒိဝိပတ္တိပစ္စယံ န ဟောတီတိ တိဟေတုကံ အတိဒုဗ္ဗလမ္ပိ သမာနံ ဒုဟေတုကပဋိသန္ဓိမေဝ အာကမုတိ, နာဟေတုကံ။ ဒုဟေတုကဥ္စ ကမ္မံ ဉာဏသမ္ပယောဂာဘာဝတော ဉာဏဖလုပ္ပာဒနေ အသမတ္ထံ, ယထာ တံ အလောဘသမ္ပယောဂာဘာဝတော အလောဘဖလုပ္ပာဒနေ အသမတ္ထံ အကုသလကမ္မန္တိ တံ အတိဥက္ကဋ္ဌမ္ပိ သမာနံ ဒုဟေတုကမေဝ ပဋိသန္ဓိံ အာကမုတိ, န တိဟေတုကန္တိ ဝုတ္တံ **''တိဟေတုကမောမကံ ဒုဟေတုကမုက္ကဋ္ဌဥ္စာ''**တ္ယာဒိ။

ဧတ္ထ သိယာ – ယထာ **ပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂေ** ''ဂတိသမ္ပတ္တိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ္တေ အဋ္ဌန္နံ ဟေတူနံ ပစ္စယာ ဥပပတ္တိ ဟောတီ''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၃၁) ကုသလဿ ကမ္မဿ ဇဝနက္ခဏေ တိဏ္ဏံ, နိကန္တိက္ခဏေ ဒွိန္နံ, ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ တိဏ္ဏဥ္စ ဟေတူနံ ဝသေန အဋ္ဌန္နံ ဟေတူနံ ပစ္စယာ ဉာဏသမ္ပယုတ္တုပ္ပတ္တိ, တထာ ''ဂတိသမ္ပတ္တိယာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တေ ဆန္နံ ဟေတူနံ ပစ္စယာ ဥပပတ္တိ ဟောတီ''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၃၃) ဇဝနက္ခဏေ ဒွိန္နံ, နိကန္တိက္ခဏေ ဒွိန္နံ, ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဒွိန္နဥ္စ ဟေတူနံ ဝသေန ဆန္နံ ဟေတူနံ ပစ္စယာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တုပ္ပတ္တိ ဝုတ္တာ, ဧဝံ ''ဂတိသမ္ပတ္တိယာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တေ သတ္တန္နံ ဟေတူနံ ပစ္စယာ ဥပပတ္တိ ဟောတီ''တိ တိဟေတုကကမ္မေန ဒုဟေတုကပဋိသန္ဓိယာ အဝုတ္တတ္တာ နတ္ထိ တိဟေတုကဿ ဒုဟေတုကပဋိသန္ဓိအာကမုနန္တိ? နယိဒမေဝံ ဒုဟေတုကောမကကမ္မေန အဟေတုကပဋိသန္ဓိယာ ဝိယ တိဟေတုကောမကကမ္မေန သာမတ္ထိယာနုရူပတော ဒုဟေတုကပဋိသန္ဓိယာဝ အာတဗ္ဗတ္တာ, ကမ္မသရိက္ခကဝိပါကဒဿနတ္ထံ ပန **မဟာထေရေန** သာဝသေသော ပါဌော ကတော။ ဣတရထာ ''စတုန္နံ ဟေတူနံ ပစ္စယာ''တိ ဝစနာဘာဝတော ဒုဟေတုကကမ္မေန အဟေတုကုပ္ပတ္တိယာပိအဘာဝတော အာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ ယထာ သုဂတိယံ ဇစ္စန္ဓဗဓိရာဒိဝိပတ္တိယာ အဟေတုကုပ္ပတ္တိံ ဝဇ္ဇေတွာ ဂတိသမ္ပတ္တိယာ သဟေတုကုပ္ပတ္တိဒဿနတ္ထံ ဒုဟေတုကုပ္ပတ္တိ ဧဝ ဥဒ္ဓဋာ, န အဟေတုကုပ္ပတ္တိ, ဧဝံ ကမ္မသရိက္ခကဝိပါကဒဿနတ္ထံ တိဟေတုကကမ္မေန တိဟေတုကုပ္ပတ္တိ ဧဝ ဥဒ္ဓဋာ, န ဒုဟေတုကုပ္ပတ္တိ, န ပန အလဗ္ဘနတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၇၄. ဧဝံ ဧကာယ စေတနာယ သောဠသ ဝိပာကာနိ ဧတ္ထေဝ ဒွါဒသကမဂ္ဂေ အဟေတုကဋ္ဌကမ္ပီတိ ပဝတ္တာဿ **တိပိဋကစူဠနာဂတ္ထေရ** တဒဿ ဝသေန ဝိပါကပ္ပဝတ္တိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဧကာယ စေတနာယ ဒွါဒသ ဝိပာကာနိ ဧတ္ထေဝ ဒသကမဂ္ဂေ အဟေတုကဋ္ဌကမ္ပီတိ အာဂတဿ **မောရဝါပီဝါသီမဟာဓမ္မရက္ခိတတ္ထေရ** တဒဿာပိ ဝသေန ဒဿေတုံ **အသင်္ခါရံ သသင်္ခါရဝိပါကာနီ"** တျာဒိ ဝုတ္တံ။ ယထာ မုခေ စလိတေ အာဒါသတလေ မုခနိမိတ္တံ စလတိ, ဧဝံ အသင်္ခါရကုသလဿ အသင်္ခါရဝိပါကောဝ ဟောတိ, န သသင်္ခါရောတိ ဧဝံ အာဂမနတောဝ သင်္ခါရဘေဒေါတိ အယမေတ္ထာဓိပ္ပါယော။ ယသ္မာ ပန ဝိပါကဿ သင်္ခါရဘေဒေါ ပစ္စယဝသေန ဣစ္ဆိတော, န ကမ္မဝသေန, တသ္မာ သော ဧကစ္စာနံ ကတော။

တေသန္တိ တေသံ ဧဝံတဒိနံ။ **ယထာက္ကမ** န္တိ တိဟေတုကုက္ကဋ္ဌာဒိနံ အနုက္ကမေန။ **ဒွါဒသ ဝိပာကာနီ**တိ တိဟေတုကုက္ကဋ္ဌအသင်္ခါရိကသသင်္ခါရိကကမ္မဿ ဝသေန ယထာက္ကမံ သသင်္ခါရိကစတုက္ကဝဇ္ဇိတာနိ, အသင်္ခါရိကစတုက္ကဝဇ္ဇိတာနိ စ **ဒွါဒသ ဝိပါကာနိ,** တထာ တိဟေတုကောမကဿ, ဒုဟေတုကုက္ကဋ္ဌဿ စ ကမ္မဿ ဝသေန ဒုဟေတုကသသင်္ခါရဒွယဝဇ္ဇိတာနိ, ဒုဟေတုကာသင်္ခါရဒွယဝဇ္ဇိတာနိ စ **ဒသ ဝိပါကာနိ,** ဒုဟေတုကောမကဿ ဝသေန ဒုဟေတုကဒွယဝဇ္ဇိတာနိ စ **အဋ္ဌ ဝိပါကာနိ** ယထာဝုတ္တဿ "တိဟေတုကမုက္ကဋ္ဌ"န္တျာဒိနာ ဝုတ္တနယဿ **အနုသာရေန** အနုဿရဏေန **ယထာသမ္ဘဝံ** တဿ တဿ သမ္ဘဝါနုရူပတော ဥဒ္ဒိသေ။

၇၅. ပရိတော အတ္တံ ခဏ္ဍိတံ ဝိယ အပ္ပါနုဘာဝန္တိ **ပရိတ္တံ**။ ပကဋ္ဌဘာဝံ နီတန္တိ **ပဏီတံ,** ဥဘိန္နံ မဇ္ဈေ ဘဝံ **မဇ္ဈိမံ**။ တတ္ထ "ပဋိလဒ္ဓမတ္တံ အနာသေဝိတံ ပရိတ္တ"န္တိ အဝိသေသတော **အဋ္ဌကထာယံ** ဝုတ္တံ, တထာ "နာတိသုဘာဝိတံ အပရိပုဏ္ဏဝသီဘာဝံ မဇ္ဈိမံ။ အတိဝိယ သုဘာဝိတံ ပန သဗ္ဗသော ပရိပုဏ္ဏဝသီဘာဝံ ပဏီတ"န္တိ။ **အာစရိယေန** ပနေတ္ထ ပရိတ္တမ္ပိ ဉာဏံ လဒ္ဓာသေဝနမေဝါဓိပ္ပေတန္တိ ဒိဿတိ။ တထာ ဟာနေန **နာမရူပပရိစ္ဆေဒေ** –

"သမာနာသေဝနေ လဒ္ဓေ၊ ဝိဇ္ဇမာနေ မဟဗ္ဗလေ။
အလဒ္ဓါ တာဒိသံ ဟေတုံ၊ အဘိညာ န ဝိပစ္စတီ"တိ။ (နာမ. ပရိ. ၄၇၄)။

သမာနဘူမိကတောဝ အာသေဝနလာဘေန ဗလဝဘာဝတော မဟဂ္ဂတဓမ္မာနံ ဝိပါကအနံ ဝတွာ တဒဘာဝတော အဘိညာယ အဝိပစ္စနံ ဝုတ္တံ။ ဟီနေဟိ ဆန္ဒစိတ္တဝီရိယဝီမံသာဟိ နိဗ္ဗတ္တိတံ တ **ပရိတ္တံ**။ မဇ္ဈိမေဟိ ဆန္ဒာဒီဟိ **မဇ္ဈိမံ**။ ပဏီတေဟိ **ပဏီတ**န္တိ အလမတိပ္ပပဉ္စေန။

၈၄. **ပဉ္စမဇ္ဈာနံ ဘာဝေတွာ**တိ အဘိညာဘာဝံ အသမ္ပတ္တံ ပဉ္စမဇ္ဈာနံ တိဝိဓမ္ပိ ဘာဝေတွာ။ အဘိညာဘာဝပ္ပတ္တဿ ပန အဝိပါကဘာဝေ "အလဒ္ဓါ တာဒိသ"န္တျာဒိနာ (နာမ. ပရိ. ၄၇၄) **အာစရိယေန** သာဓိတော။ **မူလဋီကာကာရာ**ဒယော ပန အညထာပိ တံ သာဓေန္တိ။ တံ ပန သင်္ခေပတော, တတ္ထ တတ္ထ ဝိတ္ထာရတော စ **အဘိဓမ္မတ္ထဝိကာသိနိယံ** ဝုတ္တနယေန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သညာဝိရာဂံ ဘာဝေတွာ**တိ "သညာ ရောဂေါ, သညာ ဂဏ္ဍော"တျာဒိနာ, "ဓိ စိတ္တံ ဓိဗ္ဗတံ စိတ္တ"န္တျာဒိနာ တ နယေန အရူပပ္ပဝတ္တိယာ အာဒီနဝဒဿနေန တဒဘာဝေ စ ပဏီတဘာဝသန္နိဋ္ဌာနေန တယောကသိဏေ ကေသဉ္စိ မတေန ပရိစ္ဆိန္နာကာသကသိဏေ တ ဘာဝနာဗလေန တေန ပဋိလဘိတဗ္ဗဘာဝေ အရူပဿ အနိဗ္ဗတ္တိသဘာဝတာပါဒနဝသေန အရူပဝိရာဂဘာဝနံ ဘာဝေတွာ အညသတ္တေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ကမ္မကိရိယတဒိနော တိတ္ထိယာ ဧတေတ္ထာဓိပ္ပါယော။ တေ ပန ယေန ဣရိယာပထေန ဣဓ မရန္တိ။ တေနေဝ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တန္တီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၈၆. **အနာဂါမိနော ပန သုဒ္ဓါဝါသေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ**တိ အနာဂါမိနောယေဝ အရိယာ ပုထုဇ္ဇနာဒိကာလေ, ပစ္ဆာပိ တ ပဉ္စမဇ္ဈာနံ တိဝိဓမ္ပိ ဘာဝေတွာ သဒ္ဓါဒိဣန္ဒြိယဝေမတ္တတာနုက္ကမေန ပဉ္စသု သုဒ္ဓါဝါသေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

၈၇. ယထာက္ကမံ ဘာဝေတွာ ယထာက္ကမံ အာရုပ္ပေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ယောဇနာ **ယထာက္ကမ** န္တိ စ ပဌမာရုပ္ပါဒိအနုက္ကမေန။ သဗ္ဗမ္ပိ စေတံ တဿ တဿေဝ ဈာနဿ အာဝေဏိကဘူမိဝသေန ဝုတ္တံ။ နိကန္တိယာ ပန သတိ ပုထုဇ္ဇနာဒယော ယထာလဒ္ဓဇ္ဈာနဿ ဘူမိဘူတေသု သုဒ္ဓါဝါသဝဇ္ဇိတေသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, တထာ ကာမဘဝေပိ ကာမာဝစရကမ္မဗလေန။ 'ဣဇ္ဈတိ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝတော စေတောပဏိဓိ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ'တိ (အ. နိ.

၈.၃၅) ဟိ ဝုတ္တံ။ အနာကမိနော ပန ကာမရာဂဿ သဗ္ဗသော ပဟီနတ္တာ ကာမဘဝေသု နိကန္တိ န ဥပ္ပာဒေန္တီတိ ကာမလောကဝဇ္ဇိတေ ယထာလဒ္ဓဈာနဘူမိဘူတေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ သုဒ္ဓါဝါသေသု ဟိ အနာကမိနော ယေဝ နိဗ္ဗတ္တန္တီတိ နိယမော အတ္ထိ။ တေ ပန အညတ္ထ န နိဗ္ဗတ္တန္တီတိ နိယမော နတ္ထိ။ တေနွေ ကတ္ထ ဝုတ္တံ **အာစရိယေန** –

“သုဒ္ဓါဝါသေသုဝနာကမိ-ပုဂ္ဂလာဝေပပဇ္ဇရေ။
ကာမဓာတုမှာဟိ ဇာယန္တိ အနာကမိဝိဝဇ္ဇိတာ”တိ။ (ပရမ. ဝိ. ၂၀၅)။

သုက္ခဝိပဿကာပိ ပနေတေ မရဏကာလေ ဧကန္တေနေဝ သမာပတ္တိံ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ သမာဓိမှာဟိ ပရိပူရကာရီ ဘာဝတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ “ကတ္ထိယောပိ ပန အရိယာ တ အနရိယာ တ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနိယော ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇေ သုယေဝ နိဗ္ဗတ္တန္တီ”တိ **အဋ္ဌကထာယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၈၀၉; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၇၉ အာဒယော; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၃၀) ဝုတ္တံ။ အပိစေတ္ထ ဝေဟပ္ဖလအကနိဋ္ဌစတုတ္ထာရုပ္ပဘဝါနံ သေဋ္ဌဘဝဘာဝတော တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တာ အရိယာ အညတ္ထ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ, တထာ အဝသေသေသု ဥပရူပရိ ဗြဟ္မလောကေသု နိဗ္ဗတ္တာ ဟေဋ္ဌိမဟေဋ္ဌိမေသု။ ဝုတ္တဥ္စ ဟေတံ **အာစရိယေန** –

“ဝေဟပ္ဖလေ အကနိဋ္ဌေ၊ ဘဝဂ္ဂေ စ ပတိဋ္ဌိတာ။
န ပုနာညတ္ထ ဇာယန္တိ၊ သဗ္ဗေ အရိယပုဂ္ဂလာ။
ဗြဟ္မလောကဂတာ ဟေဋ္ဌာ၊ အရိယာ နောပပဇ္ဇရေ”တိ။ (နာမ. ပရိ. ၄၅၂-၄၅၃)။

ကမ္မစတုက္ကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စုတိပဋိသန္ဓိက္កမဝဏ္ဏနာ

၈၉. “အာယုက္ခယေနာ” တ္យာဒီသု သတိပိ ကမ္မာနုဘာဝေ တံတံဂတီသု ယထာပရိစ္ဆိန္နဿ အာယုနော ပရိက္ခယေန မရဏံ **အာယုက္ခယမရဏံ** ။ သတိပိ တတ္ထ တတ္ထ ပရိစ္ဆိန္နာယုသေသေ ဂတိကာလာဒိပစ္စယသာမဂ္ဂိယဥ္စ တံတံဘဝသာဓကဿ ကမ္မုနော ပရိနိဋ္ဌိတဝိပါကတ္တာ မရဏံ **ကမ္မက္ခယမရဏံ** ။ အာယုကမ္မာနံ သမကမေဝ ပရိက္ခီဏတ္တာ မရဏံ **ဥဘယက္ခယမရဏံ** ။ သတိပိ တသ္မိံ ဒုဝိဓေ ပုရိမဘာဝသိဒ္ဓဿ ကဿစိ ဥပစ္ဆေဒကကမ္မုနော ဗလေန သတ္ထဟရဏာဒီဟိ ဥပက္កမေဟိ ဥပစ္ဆိဇ္ဇမာနသန္တာနာနံ, ဂုဏမဟန္တေသု တ ကတေန ကေနစိ ဥပက္ကမေန အာယုဟိတဥပစ္ဆေဒကကမ္မုနာ ပဋိဗာဟိတသာမတ္ထိယဿ ကမ္မဿ တံတံအတ္တဘာဝပ္ပဝတ္တနေ အသမတ္ထဘာဝတော ဒုသိမာရကလာဗုရာဇာဒီနံ ဝိယ တင်္ခဏေယေဝ ဌာနာစာဝနဝသေန ပဝတ္တမရဏံ **ဥပစ္ဆေဒကမရဏံ** နာမ။ ဣဒံ ပန နေရယိကာနံ ဥတ္တရကုရုကာသီနံ ကေသဥ္စိ ဒေဝတနဥ္စ န ဟောတိ။ တေနာဟု –

“ဥပက္ကမေန တ ကေသဥ္စုပစ္ဆေဒကကမ္မုနာ”တိ။ (သ. သ. ၆၂)။

မရဏဿ ဥပ္ပတ္တိ ပဝတ္တိ **မရဏုပ္ပတ္တိ** ။

၉၀. မရဏကာလေတိ မရဏာသန္နကာလေ။ **ယထာရဟန္တိ** တံတံဂတီသု ဥပ္ပဇ္ဇနကသတ္တာနုရူပံ, ကတ္ထစိ ပန အနုပ္ပဇ္ဇမာနဿ ခီဏာသဝဿ ယထောပဋ္ဌိတံ နာမရူပမမ္မာဒိကမေဝ စုတိပရိယောသာနာနံ ကေစရဘာဝံ ဂစ္ဆတိ, န ကမ္မကမ္မနိမိတ္တာဒယော။ **ဥပလဒ္ဓပုဗ္ဗ** န္တိ စေတိယဒဿနာဒိဝသေန ပုဗ္ဗေ **ဥပလဒ္ဓံ။ ဥပကရဏဘူတ** န္တိ ပုပ္ဖာဒိဝသေန ဥပကရဏဘူတံ။ **ဥပလဘိတဗ္ဗ** န္တိ အနုဘဝိတဗ္ဗံ။ **ဥပဘောဂဘူတ**န္တိ အစ္ဆရာဝိမာနကပ္ပရုက္ခနိရယဂ္ဂိအာဒိကံ ဥပဘုဥ္ဇိတဗ္ဗံ။ အစ္ဆရာဝိမာနကပ္ပရုက္ခမာတုကုစ္ဆိအာဒိဂတံ ဟိ ရူပာယတနံ သုဂတိနိမိတ္တံ။ နိရယဂ္ဂိနိရယပာလာဒိဂတံ ဒုဂ္ဂတိနိမိတ္တံ။ ဂတိယာ နိမိတ္တံ **ဂတိနိမိတ္တံ** ။

ကမ္မဗလေနာတိ ပဋိသန္ဓိနိဗ္ဗတ္တကဿ ကုသလာကုသလကမ္မဿ အာနုဘာဝေန။ **ဆန္နံ ဒွါရာန** န္တိ ဝက္ခမာနနယေန ယထာသမ္ဘဝံ ဆန္နံ ဥပပတ္တိဒွါရာနံ, ယဒိ ကုသလကမ္မံ ဝိပစ္စတိ, တဒာ ပရိသုဒ္ဓံ ကုသလစိတ္တံ ပဝတ္တ

တတိ, အထ အကုသလကမ္မံ, တအ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ အကုသလစိတ္တန္တိ အာဟ **“ဝိပစ္စမာနက။ပေ။ ကိလိဋ္ဌံ တ”** တိ။ တေနာဟ ဘဂဝတ “နိမိတ္တဿာဒဂဓိတံ တ, ဘိက္ခဝေ, ဝိညာဏံ တိဋ္ဌမာနံ တိဋ္ဌတိ, အနုဗျဉ္ဇနဿာဒဂဓိတံ တ, တသ္မိံ စေ သမယေ ကာလံ ကရောတိ, ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ, ယံ ဒ္ဝိန္နံ ဂတီနံ အညတရံ ဂတိံ ဥပပဇ္ဇေယျ နိရယံ တ တိရစ္ဆာနယောနိံ တ”တိ (သံ. နိ. ၄.၂၃၅)။ **တတ္ထောဏာတံ တ** တိ တသ္မိံ ဥပပတ္တိတဗ္ဗဘဝေ ဩဏာတံ ဝိယ, တတ္ထောဏာတံ တေတိ တ ပဒန္တေအော။ **“ဗာဟုလ္လေနာ”** တိ တွေ့ အဓိပ္ပာယော “ယေဘုယျေန ဘဝန္တရေ”တိ တွေ့ ဝုတ္တန ယေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အထ တ “ယထာရဟာ”န္တိ ဣမိနာဝ သော သက္ကာ သင်္ဂဟေတုန္တိ **“ဗာဟုလ္လေနာ”** တိ ဣမိနာ သဟာသာ ဩဠိဋ္ဌမာနဇီဝိတာနံ သဏိကံ မရန္တာနံ ဝိယ န အဘိက္ခဏမေတတိ ဒီပိတန္တိ ဝိညာယတိ။ **အဘိနဝကရဏာ ဝသေနာ**တိ တင္ခဏေ ကရိယမာနံ ဝိယ အတ္တာနံ အဘိနဝကရဏဝသေန။

၉၁. **ပစ္စာသန္နမရဏဿာ** တိ ကေဝိထိပ္ပမာဏာယုကဝသေန, တတော တ ကိဉ္စိ အဓိကာယုကဝသေန သမာသန္နမရဏဿ။ **ဝီထိစိတ္တာဝသာနေ** တိ တအာရမ္မဏပရိယောသာနာနံ, ဇဝနပရိယောသာနာနံ တ ဝီထိစိတ္တာနံ အဝသာနေ။ တတ္ထ “ကာမဘဝတော စဝိတ္ဝာ တတ္ထေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ တအာရမ္မဏပရိယောသာနာနိ, သေသာနံ ဇဝနပရိယောသာ နာနိ”တိ **ဓမ္မာနုသာရဏိယံ** ဝုတ္တံ။ **ဘဝင်္ဂက္ခယေတ** တိ ယဒိ ကေဇဝနဝီထိတော အဓိကတရာယုသေသော သိယာ, တအ ဘဝင်္ဂဝသာနေ တ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈတိ။ အထ ကေစိတ္တက္ခဏာယုသေသော သိယာ, တအ ဝီထိစိတ္တာဝ သာနေ, တဥ္စ အတီတကမ္မာဒိဝိသယမေဝ။ **“တဿာနန္တရမေတ”** တိ ဣမိနာ အန္တရာဘဝတဒိမတံ ပဋိက္ခိပတိ။

ယထာရဟန္တိ ကမ္မကရဏကာလဿ, ဝိပာကအနကာလဿ စ အနုရူပဝသေန။ အထ တ ဝိပစ္စမာနကကမ္မာနုရူပံ အနုသယဝသေန, ဇဝနသဟဇာတဝသေန တ ပဝတ္တိအနုရူပတောတျတ္ထော။ နနု စ “အဝိဇ္ဇာနုသယပရိက္ခိတ္တေ နာ”တျာဒိ ဝုတ္တံ။ ဇဝနသဟဇာတာနဥ္စ ကထံ အနုသယဘာဝတေတိ? နာယံ ဒေါသော အနုသယသဒိသတာယ တာသမ္ပိ အနုသယတေဟာရဘာဝတော။ ဣတရထာ အကုသလကမ္မသဟဇာတာနံ ဘဝတဏှာသဟဇာတာနံ တ စုတိအာသန္နဇဝန သဟဇာတာနဥ္စ သင်္ဂဟော န သိယာ။ အဝိဇ္ဇာဝ အပ္ပဟီနဋ္ဌေန အနုသယနတော ပဝတ္တနတော အနုသယော, တေန ပရိက္ခိတ္တေန ပရိတရိတေန။ တဏှာနုသယောဝ မူလံ ပဓာနံ သဟကာရီကာရဏဘူတံ ဣမဿာတိ **တဏှာနုသယမူလ ကော။ သင်္ခါရေနာ**တိ ကုသလာကုသလကမ္မေန ကမ္မသဟဇာတဖဿာဒိဓမ္မသမုဒယေန စုတိအာသန္နဇဝနသဟဇာ တေန တ, တေန ဇနိယမာနံ။ အဝိဇ္ဇာယ ဟိ ပဋိစ္ဆန္နာဒီနဝဝိသယေ တဏှာ နာမေတိ, ခိပနကသင်္ခါရသမ္မတာ ယထာဝု တ္တသင်္ခါရာ ခိပန္တိ, ယထာဟု –

> “အဝိဇ္ဇာတဏှာသင်္ခါရ-သဟဇေဟိ အဟာယိနံ။
> ဝိသယာဒီနဝစ္ဆာဒိနမနက္ခိပကေဟိ တု။
>
> “အပ္ပဟီနေဟိ သေသာနံ, ဆာဒနံ နမနမ္ပိ စ။
> ခိပကာ ပန သင်္ခါရာ, ကုသလာဝ ဘဝန္တိဟာ”တိ။ (သ. သ. ၁၆၄-၁၆၅)။

သမ္ပယုတ္တေဟိ ပရိဂ္ဂယှမာနန္တိ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တေဟိ ဖဿာဒီဟိ ဓမ္မေဟိ သမ္ပယုတ္တပစ္စယာဒိနာ ပရိတရေတွာ ဂယှမာနံ, **သဟဇာတာနမဓိဋ္ဌာနဘာဝေန ပုဗ္ဗင်္ဂမဘူတ**န္တိ အတ္တနာ သဟဇာတာနံ ပတိဋ္ဌာနဘာဝေန ပဓာနဘူတံ။ “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ”တိ (ဓ. ပ. ၁-၂) ဟိ ဝုတ္တံ။ **ဘဝန္တရပဋိသန္ဓာနဝသေနာ** တိ ပုရိမဘဝန္တရဿ, ပစ္ဆိမဘဝန္တရဿ စ အညမညံ ကောဇနံ ဝိယ ပဋိသန္ဓာနဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ ပတိဋ္ဌာတိ, န ဣတော ဂန္တွာ တ္ထာဓိပ္ပာယော။ န ဟိ ပုရိမဘဝပရိယာပန္နော ကောစိ ဓမ္မော ဘဝန္တရံ သင်္ကမတိ, နာပိ ပုရိမဘဝပရိယာပန္နဟေတူ ဟိ ဝိနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပဋိဃောသပဒီပမုဒ္ဒာ ဝိယာတိ အလမတိပ္ပပဉ္စေန။

၉၂. မန္ဒံ ဟုတွာ ပဝတ္တာနိ **မန္ဒပ္ပဝတ္တာနိ** ။ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏေသု အာပာထဂတေသု မနောဒ္ဝါရေ ဂတိနိမိတ္တံ တဝသေန, ပဉ္စဒ္ဝါရေ ကမ္မနိမိတ္တဝသေနာတျာဓိပ္ပာယော။ **ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂာနမ္ပိ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတာ လဗ္ဘတီ** တိ မနောဒ္ဝါရေ တာဝ ပဋိသန္ဓိယာ စတုန္နံ ဘဝင်္ဂါနဥ္စ, ပဉ္စဒ္ဝါရေ ပန ပဋိသန္ဓိယာဝ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏဘာဝေ လဗ္ဘ ဘတိ။ တထာ ဟိ ကဿစိ မနောဒ္ဝါရေ အာပာထမာဂတံ ပစ္စုပ္ပန္နံ ဂတိနိမိတ္တံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နာယ တအာရမ္မဏပ ရိယောသာနာယ စိတ္တဝီထိယာ အနန္တရံ စုတိစိတ္တေ ဥပ္ပန္နေ တဒနန္တရံ ပဉ္စစိတ္တက္ခဏာယုကေ အာရမ္မဏေ ပဝတ္

တာယ ပဋိသန္ဓိယာ စတုန္နံ ဘဝင်္ဂာနံ, ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနံ ဥပဋ္ဌာပိတေသု ဒေယျဓမ္မေသု ဝဏ္ဏာဒိကေ အာ ရဗ္ဘ ယထာရဟံ ပဝတ္တာယ စိတ္တဝီထိယာ စုတိစိတ္တဿ စ အနန္တရံ ဧကစိတ္တက္ခဏာယုကေ အာရမ္မဏေ ပဝတ္ တာယ ပဋိသန္ဓိယာ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏေ ပဝတ္တိ ဥပလဗ္ဘတီတိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ ဂေ**(ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၂၀ အာဒယော) **ဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇) တ သင်္ခါရပစ္စယာဝိညာဏပဒဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တန ယေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဆဒွါရဂ္ဂဟိတ** န္တိ ကမ္မနိမိတ္တံ ဆဒွါရဂ္ဂဟိတံ, ဂတိနိမိတ္တံ ဆဋ္ဌဒွါရဂ္ဂဟိတန္တိ ယထာသမ္ ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အပရေ ပန အဝိသေသတော ဝဏ္ဏေန္တိ။ **သစ္စသင်္ခေပေ** ပိ တေနေတဓိပ္ပာယေန ဣဒံ ဝုတ္တံ –

“ပဉ္စဒွါရေ သိယာ သန္ဓိ, ဝိနာ ကမ္မံ ဒွိဂေါစရေ”တိ။ (သ. သ. ၁၇၃)။

အဋ္ဌကထာယံ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၂၄-၆၂၅; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇) ပန “ဂတိနိမိတ္တံ မနောဒွါရေ အာပာထမာဂစ္ဆတီ”တိ ဝု တ္တတ္တာ, တအာရမ္မဏာယ စ ပဉ္စဒွါရိကပဋိသန္ဓိယာ အဒဿိတတ္တာ, **မူလဋီကာ**ဒီသု စ “ကမ္မဗလေန ဥပဋ္ဌာပိတံ ဝဏ္ဏာယတနံ သုပိနံ ပဿန္တဿ ဝိယ ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ ဝိယ စ မနောဒွါရေယေဝ ဂေါစရဘာဝံ ဂစ္ဆတီ”တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. မဟာ. ၂.၆၂၃) နိယမေတွာ ဝုတ္တတ္တာ တေသံ ဝစနံ န သမ္ပဋိစ္ဆန္တိ အာစရိယာ။ “ပစ္စုပ္ပန္နဉ္စာ”တိ ဧတ္ထ ဂတိနိမိတ္တံ တာဝ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ ယုဇ္ဇတိ, ကမ္မနိမိတ္တံ ပန ပဋိသန္ဓိဇနကကမ္မဿေဝ နိမိတ္တဘူတံ အဓိပ္ပေတ န္တိ ကထံ တဿ စုတိအာသန္နဇဝနေဟိ ဂဟိတဿ ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝေါ သမ္ဘဝတိ။ န ဟိ တဒေဝ အာရမ္မဏုပဋ္ဌာပ ကံ, တဒေဝ ပဋိသန္ဓိဇနကံ ဘဝေယျ ဥပစိတဘာဝတဘာဝတော အနဿာဒိတတ္တာ စ။ “ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ”တိ (ဓ. သ. ၄၃၁) ဟိ ဝစနတော ပုနပ္ပုနံ လဒ္ဓာသေဝနမေဝ ကမ္မံ ပဋိသန္ဓိ အာကမုတိ။ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ** (ပဋိ. မ. ၁.၂၃၂) စ နိကန္တိက္ခဏေ ဒွိန္နံ ဟေတူနံ ပစ္စယာပိ သဟေတုကပဋိသန္ဓိယာ ဝုတ္တတ္တာကတူပစိတမ္ပိ ကမ္မံ တဏှ ဟာယ အဿာဒိတမေဝ ဝိပာကံ အဘိနိပ္ဖာဒေတိ, တအာ စ ပဋိသန္ဓိယာ သမာနဝီထိယံ ဝိယ ပဝတ္တမာနာနိ စုတိအာသန္န ဇဝနာနိ ကထံ ပုနပ္ပုနံ လဒ္ဓာသေဝနာနိ သိယုံ, ကထဉ္စ တာနိ တအာ ကဏှာဟာယ ပရာမဋ္ဌာနိ။ အပိစ ပစ္စုပ္ပန္နံ ကမ္မနိမိတ္ တံ စုတိအာသန္နပ္ပဝတ္တာနံ ပဉ္စဒွါရိကဇဝနာနံ အာရမ္မဏံ ဟောတိ။ “ပဉ္စဒွါရိကကမ္မဉ္စ ပဋိသန္ဓိနိမိတ္တကံ န ဟောတိ ပရိဒုဗ္ဗလဘာဝတော”တိ **အဋ္ဌကထာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၂၀; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၇) ဝုတ္တန္တိ သစ္စမေတံ။ ဉာတကာဒီ ဟိ ဥပဋ္ဌာပိတေသု ပန ပုပ္ဖာဒီသု သန္နိဟိတေသွေဝ မရဏာသန္နတော တတ္ထ ဝဏ္ဏာဒိကံ အာရဗ္ဘ စုတိအာသန္န ဝီထိတော ပုရိမဘာဂပ္ပဝတ္တာနံ ပဋိသန္ဓိဇနနသမတ္ထာနံ မနောဒွါရိကဇဝနာနံ အာရမ္မဏဘူတေန သဟ သမာနတ္တာ တဒေကသန္တတိပတိတံ စုတိအာသန္နဇဝနဂ္ဂဟိတမ္ပိ ပစ္စုပ္ပန္နံ ဝဏ္ဏာဒိကံ ကမ္မနိမိတ္တဘာဝေန ဝုတ္တံ။ ဧဝဉ္စ က တွာ ဝုတ္တံ **အာနန္ဒာစရိယေန** “ပဉ္စဒွါရေ စ အာပာထမာဂစ္ဆန္တံ ပစ္စုပ္ပန္နံ ကမ္မနိမိတ္တံ အာသန္နကတကမ္မာရမ္ မဏသန္တတိယံ ဥပ္ပန္နံ, တံသဒိသဉ္စ ဒဋ္ဌဗ္ဗ”န္တိ (ဝိဘ. မူလဋီ. ၂၂၇; ဝိသုဒ္ဓိ. မဟာ. ၂.၆၂၃)။

၉၇. ယထာရဟန္တိ ဒုတိယစတုတ္ထပဉ္စမတတိယာနံ ပဋိသန္ဓီနံ အနုရူပတော။

၉၈. အာရုပ္ပစုတိယာ ပရံ ဟေဋ္ဌိမာရုပ္ပဝဇ္ဇိတာ အာရုပ္ပပဋိသန္ဓိယော ဟောန္တိ ဥပရူပရိအရူပီနံ ဟေဋ္ဌိမဟေဋ္ဌိမ ကမ္မဿ အနာယူဟနတော, ဥပစာရဇ္ဈာနဿ ပန ဗလဝဘာဝတော တဿ ဝိပာကဘူတာ ကာမတိဟေတုကာ ပဋိသန္ဓိ ယော ဟောန္တိ။ ရူပာဝစရစုတိယာ ပရံ အဟေတုကရဟိတာ ဥပစာရဇ္ဈာနာနုဘာဝေနေဝ ဒုဟေတုကတိဟေတုကပဋိသန္ဓိ ယော သိယုံ, ကာမတိဟေတုမှာ စုတိတော ပရံ သဗ္ဗာ ဧဝ ကာမရူပာရူပဘာဝပရိယာပန္နာ ယထာရဟံ အဟေတုကာဒိပဋိ သန္ဓိယော သိယုံ။ ဣတရော ဒုဟေတုကာဟေတုကစုတိတော ပရံ ကာမေသွေဝ ဘဝေသု တိဟေတုကာဒိပဋိသန္ဓိယော သိ ယုံ။

စုတိပဋိသန္ဓိက္ကမဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉၉. ပဋိသန္ဓိယာ နိရောဓဿ အနန္တရတော **ပဋိသန္ဓိနိရောဓာနန္တရတော။ တဒေဝ စိတ္တ** န္တိ တံသဒိသတာယ တဗ္ ဗောဟာရပ္ပဝတ္တတ္တာ တဒေဝ စိတ္တံ ယထာ “တာနိယေဝ ဩသဓာနီ”တိ။ **အသတိ ဝီထိစိတ္တုပ္ပာဒေ** တိ အန္တရန္ တရာ ဝီထိစိတ္တာနံ ဥပ္ပာဒေ အသတိ, စုတိစိတ္တံ ဟုတွာ နိရုဇ္ဈတိ တဒေဝ စိတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

၁၀၁. ပရိဝတ္တန္တာ ပဝတ္တန္တိ ယာဝ ဝဋ္ဋမူလသမုစ္ဆေဒါတ္ထဓိပ္ပာယော။

၁၀၂. ယထာ **ဣဟ** ဘဝေပဋိသန္ဓိ စေဝ ဘဝင်္ဂဉ္စ ဝီထိယော စ စုတိ စ, တထာ ပုန ဘဝန္တရေ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂန္တိ ဝေ
မာဒိကာ အယံ စိတ္တသန္တတိ ပရိဝတ္တတီတိ ယောဇနာ။ ကေစိ ပန ဣမသ္မိံ ပရိစ္ဆေဒေ ဝီထိမုတ္တသင်္ဂဟဿေဝ ဒ
သ္သိတတ္တာ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတီနမေဝ ဣဓ ဂဟဏံ ယုတ္တန္တာဓိပ္ပာယေန “ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂဝီထိယော”တိ ဣမသ
သ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂပ္ပတဟာတိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ ပဝတ္တိသင်္ဂဟဒဿနာဝသာနေ တတ္ထ သင်္ဂဟိ
တာနံ သဗ္ဗေသမေဝ နိဂမနဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ဝေဉှိ သတိ “ပဋိသင်္ခါယ ပနေတမဒ္ဓုဝ”န္တိ ဧတ္ထ သဗ္ဗေသ
မေဝ ဧတ-သဒ္ဒေန ပရာမသနံ သုဋ္ဌု ဥပပန္နံ ဟောတိ။ **ဧတံ** ယထာဝုတ္တံ ဝဋ္ဋပဝတ္တံ **အဒ္ဓုဝံ** အနိစ္စံ ပလောကဓမ္မံ **ပ
ဋိသင်္ခါယ** ပစ္စဝေက္ခိတွာ **ဗုဓာ** ပဏ္ဍိတာ **စိရာယ** စိရကာလံ သုဗ္ဗတာ ဟုတွာ **အစ္စုတံ** ဓုဝံ အစဝနဓမ္မံ **ပဒံ** နိဗ္ဗာနံ
အဓိဂန္တွာ မဂ္ဂဖလဉာဏေန သစ္ဆိကတွာ တတောယေဝ သုဋ္ဌု သမုစ္ဆိန္နသိနေဟဗန္ဓနာ **သမံ** နိရုပဓိသေသနိဗ္ဗာန
ဓာတုံ **ဧဿန္တိ** ဟပုဏိဿန္တိ။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနိယာ နာမ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာယ

ဝီထိမုတ္တပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. ရူပပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ

၁. ဧဝံ တာဝ စိတ္တစေတသိကဝသေန ဒုဝိဓံ အဘိဓမ္မတ္ထံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ရူပံ, တဒနန္တရဉ္စ နိဗ္ဗာနံ ဒဿေတုမာရဘန္တော အာဟ **"ဧတ္တာဝတာ"** တျာဒိ။ **သပ္ပဘေဒပ္ပဝတ္တိကာ** ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသပဋိနိဒ္ဒေသဝသေန တီဟိ ပရိစ္ဆေဒေဟိ ဝုတ္တပ္ပဘေဒဝန္တော, ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိဝသေန ဒွီဟိ ပရိစ္ဆေဒေဟိ ဝုတ္တပ္ပဝတ္တိဝန္တော စ **စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ဧတ္တာဝတာ** ပဉ္စဟိ ပရိစ္ဆေဒေဟိ ဝိဘတ္တာ **ဟိ** ယသ္မာ, ဣဒါနိ ယထာနုပ္ပတ္တံ ရူပံ ပဝုစ္စတီတိ ယောဇနာ။

၂. ဣဒါနိ ယထာပဋိညာတရူပဝိဘာဂတ္ထံ မာတိကံ ဌပေတုံ **"သမုဒ္ဒေသာ"** တျာဒိ ဝုတ္တံ။ သင်္ခေပတော ဥဒ္ဒိသနံ **သမုဒ္ဒေသော** ။ ကေဝိဓာဒိဝသေန ဝိဘဇနံ **ဝိဘာဂေ,** သမုဋ္ဌာတိ ဧတသ္မာ ဖလန္တိ **သမုဋ္ဌာနံ,** ကမ္မာဒယော ရူပဇနကပစ္စယာ။ စက္ခုဒသကာဒယော **ကလာပာ။ ပဝတ္တိက္ကမတော စေ**တိ ဘဝကာလသတ္တဘေဒေန ရူပါနံ ဥပ္ပတ္တိက္ကမတော။

ရူပသမုဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၃. ဥပါဒိန္နာနုပါဒိန္နသန္တာနေသု သသမ္ဘာရဓာတုဝသေန မဟန္တာ ဟုတွာ ဘူတာ ပါတုဘူတာတိ **မဟာဘူတာ** (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၅၈၄)။ အထဝါ အနေကဝိဓအဗ္ဘုတဝိသေသဒဿနေန, အနေကာဘူတဒဿနေန ဝါ မဟန္တာနိ အဗ္ဘုတာနိ, အဘူတာနိ ဝါ ဧတေသူတိ မဟာဘူတာ, မာယာကာရာဒယော။ တေဟိ သမာနာ သယံ အနီလာဒိသဘာဝါနေဝ နီလာဒိဥပါဒါယရူပဒဿနာဒိတောတိ **မဟာဘူတာ**။ မနာပဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒီဟိ ဝါ သတ္တာနံ ဝဉ္စကာ ယက္ခိနီအာဒယော ဝိယ မနာပဣတ္ထိပုရိသရူပဒဿနာဒိနာ သတ္တာနံ ဝဉ္စကတ္တာ မဟန္တာနိ အဘူတာနိ ဧတေသူတိ **မဟာဘူတာ**။ ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ –

> ‘‘မဟန္တာ ပါတုဘူတာတိ, မဟာဘူတသမာတိ ဝါ။
> ဝဉ္စကတ္တာ အဘူတေန, ‘မဟာဘူတာ’တိ သမ္မတာ’’တိ။ (အဘိဓ. ၆၂၆)။

အထ ဝါ မဟန္တပါတုဘာဝတော မဟန္တာနိ ဘဝန္တိ ဧတေသု ဥပါဒါရူပါနိ, ဘူတာနိ စာတိ **မဟာဘူတာနိ**။ မဟာဘူတေ ဥပါဒါယ ပဝတ္တံ ရူပံ **ဥပါဒါယရူပံ**။ ယဒိ ဧဝံ ‘‘ဧကံ မဟာဘူတံ ပဋိစ္စ တယော မဟာဘူတာ’’တျာဒိဝစနတော (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၅၃) ဧကေကမဟာဘူတာ သေသမဟာဘူတာနံ နိဿယာ ဟောန္တီတိ တေသမ္ပိ ဥပါဒါယရူပတာပသင်္ဂေါတိ? နယိဒမေဝံ ဥပါဒါယေဝ ပဝတ္တရူပါနံ တံသမညာသိဒ္ဓိတော။ ယဉှိ မဟာဘူတေ ဥပါဒိယတိ, သယဉ္စ အညေဟိ ဥပါဒီယတိ။ န တံ ဥပါဒါယရူပံ။ ယံ ပန ဥပါဒီယတေဝ, န ကေနစိ ဥပါဒီယတိ, တဒေဝ ဥပါဒါယရူပန္တိ နတ္ထိ ဘူတာနံ တဗ္ဗောဟာရပ္ပသင်္ဂေါ။ အပိစ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယရူပန္တိ ဥပါဒါယရူပလက္ခဏန္တိ နတ္ထိ တယော ဥပါဒါယ ပဝတ္တာနံ ဥပါဒါယရူပတာတိ။

၄. ပတ္ထနဋ္ဌေန ပထဝီ, တရုပဗ္ဗတာဒီနံ ပကတိပထဝီ ဝိယ သဟဇာတရူပါနံ ပတိဋ္ဌာနဘာဝေန ပက္ခာယတိ, ဥပဋ္ဌာတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ပထဝီ ဧဝ ဓာတု သလက္ခဏဓာရဏာဒိတော နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝဋ္ဌေန သရီရသေလာဝယဝဓာတုသဒိသတ္တာ စာတိ **ပထဝီဓာတု**။ အာပေတိ သဟဇာတရူပါနိ ပတ္ထရတိ, အာပါယတိ ဝါ ဗြူဟေတိ ဝဍ္ဎေတီတိ **အာပေါ**။ တေဇေတိ ပရိပါစေတိ, နိသေတိ ဝါ တိက္ခဘာဝေန သေသဘူတတ္တယံ ဥသ္မာပေတီတိ **တေဇော**။ ဝါယတိ ဒေသန္တရုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေန ဘူတသင်္ဃာတံ ပါပေတီတိ **ဝါယော**။ စတဿောပိ ပနေတာ ယထာက္ကမံ ကထိနတ္တဒြဝတ္တဥဏှတ္တဝိတ္ထမ္ဘနတ္တလက္ခဏာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၅. စက္ခာဒီနံ ဝစနတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ကထိတောဝ။ **ပသာဒရူပံ နာမ** စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ပသန္နဘာဝဟေတုကတ္တာ။ တံ ပန ယထာက္ကမံ ဒဋ္ဌုကာမတာသောတုကာမတာဃာယိတုကာမတာသာယိတုကာမတာဖုသိတုကာမတာနိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာနဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ။ တတ္ထ စက္ခု တာဝ မဇ္ဈေ ကဏှမဏ္ဍလဿ ဦကာသိရပ္ပမာဏေ အဘိမုခေ ဌိတာနံ သရီရသဏ္ဌာနုပ္ပတ္တိပဒေသေ တေလမိဝ ပိစုပဋလာနိ သတ္တက္ခိပဋလာနိ ဗျာပေတွာ ဓာရဏနှာပနမဏ္ဍနဗီဇန

ကိစ္စာပိ စတူပိ ဓာတိပိ ဝိယ ခတ္တိယကုမာရော သန္ဓာရဏဗန္ဓနပရိဟာစနသမုဒီရဏကိစ္စာပိ စတူပိ ဓာတူပိ ကတူ ပကာရံ ဥတုစိတ္တာဟာရေဟိ ဥပတ္ထမ္ဘိယမာနံ အာယုနာ ပရိပါလိယမာနံ ဝဏ္ဏာဒီပိ ပရိတရိတံ ယထာယောဂံ စက္ခုဝိ ညာဏာဒီနံ ဝတ္ထုဒွာရဘာဝံ သမ္ပာဒေန္တံ ပဝတ္တတိ, တတ္ထ "သသမ္ဘာရစက္ခု"တိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ သောတာဒယောပိ ယထာ က္ကမံ သောတဗိလဗ္ဘန္တရေ အင်္ဂုလိဝေဓနောကာရံ ဥပစိတတနုတမ္ဗလောမံ, နာသိကဗ္ဘန္တရေ အဇပဒသဏ္ဌာနံ, ဇိဝှ ဟာမဇ္ဈေ ဥပ္ပလဒလဂ္ဂသဏ္ဌာနံ ပဒေသံ အဘိဗျာပေတွာ ပဝတ္တန္တိ, တတ္ထ ပန ဌပေတွာ ကမ္မဇတေဇသ္သ ပ တိဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ ကေသဂ္ဂလောမဂ္ဂနခဂ္ဂသုက္ခစမ္မာနိ စ အဝသေသံ သကလသရီရံ ဖရိတွာ ပဝတ္တတိ။ ဧဝံ သန္တေပိ တတ္ထရေဟိ တသ္သ သင်္ကရော န ဟောတိ ဘိန္နနိဿယလက္ခဏတ္တာ။ ကေနိဿယာနိပိ ဟိ ရူပရသာဒီနိ လက္ခဏ ဘေဒတော အသံကိဏ္ဏာတိ ကိံ ပန ဘိန္နနိဿယာ ပသာဒါ။

၆. အာပောဓာတုယာ သုခုမဘာဝေန ဖုသိတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ ဝုတ္တံ **"အာပောဓာတု ဝိဝဇ္ဇိတံ ဘူတတ္တ ယသင်္ခာတ"**န္တိ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ သီတတာ ဖုသိတွာ ဂယှတိ, သာ ပန တေဇောယေဝ။ မန္ဒေ ဟိ ဥဏှတ္တေ သီတဗုဒ္ဓိ သီတတာသင်္ခာတဿ ကဿစိ ဂုဏဿ အဘာဝတော။ တယိဒံ သီတဗုဒ္ဓိယာ အနဝဋ္ဌိတဘာဝတော ဝိညာယတိ ဟရာ ဟာရေ ဝိယ။ တထာ ဟိ ဃမ္မကာလေ အာတပေ ဌတွာ ဆာယံ ပဝိဋ္ဌာနံ သီတဗုဒ္ဓိ ဟောတိ, တတ္ထေဝ စိရကာလံ ဌိတာနံ ဥဏှဗုဒ္ဓိ။ ယဒိ စ အာပောဓာတု သီတတာ သိယာ, ဥဏှဘာဝေန သဟ ဧကသ္မိံ ကလာပေ ဥပလဗ္ဘေယျ, န စေဝံ ဥပ လဗ္ဘတိ, တသ္မာ ဝိညာယတိ "န အာပောဓာတု သီတတာ"တိ။ ယေ ပန "ဒဝတာ အာပောဓာတု, သာ စ ဖုသိတွာ ဂယှ တီ"တိ ဝဒန္တိ, တေ ဝတ္တဗ္ဗာ "ဒဝတာ နာမ ဖုသိတွာ ဂယှတီတိ တ္တဒံ အာယသ္မန္တာနံ အဘိမာနမတ္တံ သဏ္ ဌာနေ ဝိယာ"တိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ ပေါရာဏေဟိ –

> "ဒဝတာသဟဝုတ္တီနိ၊ တီဏိ ဘူတာနိ သမ္ဖုသံ။
> ဒဝတံ သမ္ဖုသာမီတိ၊ လောကောယမဘိမညတိ။
>
> "ဘူတေ ဖုသိတွာ သဏ္ဌာနံ၊ မနသာ ဂဏှတော ယထာ။
> ပစ္စက္ခတော ဖုသာမီတိ၊ ဝိညေယျာ ဒဝတာ တထာ"တိ။

ကေစရရူပံ နာမ ပဉ္စဝိညာဏဝိသယဘာဝတော။ ကတော က္ကန္ဒိယာနိ စရန္တိ တ္တောတိ ကေစရန္တိ ဟိ အာရမ္မဏ သ္သေတံ နာမံ။ တံ ပနေတံ ပဉ္စဝိဓမ္ပိ ယထာက္ကမံ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ကေစရဘာဝလက္ခဏံ, စက္ခာဒိပဋိဟနနလက္ခဏံ တ။

၇. က္ကတ္ထိယာ ဘာဝေ **က္ကတ္ထတ္တံ** (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၆၃၂)။ ပုရိသဿ ဘာဝေ **ပုရိသတ္တံ**။ တတ္ထ က္ကတ္ထိလိင် ဂနိမိတ္တကုတ္တာကပ္ပဟေတုဘာဝလက္ခဏံ က္ကတ္ထတ္တံ, ပုရိသလိင်္ဂါဒိဟေတုဘာဝလက္ခဏံ ပုရိသတ္တံ။ တတ္ထ က္ကတ္ထီနံ အင်္ဂဇာတံ **က္ကတ္ထိလိင်္ဂံ**။ သရာဓိပ္ပာယာ **က္ကတ္ထိနိမိတ္တံ** "က္ကတ္ထီ"တိ သဉ္ဇာနနဿ ပစ္စယဘာဝတော။ အဝိသဒဌာနဂမနနိသဇ္ဇာဒိ **က္ကတ္ထိကုတ္တံ**။ က္ကတ္ထိသဏ္ဌာနံ **က္ကတ္ထာကပ္ပော**။ ပုရိသလိင်္ဂါဒီနိပိ ဝုတ္တနယေန ဒဋ္ဌ ဗ္ဗာနိ။ **အဋ္ဌကထာယံ** ပန အညထာ က္ကတ္ထိလိင်္ဂါဒီနိ ဝဏ္ဏိတာနိ။ တံ ပန ဧဝံ သင်္ဂဟေတွာ ဝဒန္တိ –

> "လိင်္ဂံ ဟတ္ထာဒိသဏ္ဌာနံ၊ နိမိတ္တံ မိဟိတာဒိကံ။
> ကုတ္တံ သုပ္ပာဒိနာ ကီဠာ၊ အာကပ္ပော ဂမနာဒိက"န္တိ။

ဘာဝရူပံ နာမ ဘဝတိ ဧတေန က္ကတ္ထာဒိအဘိဓာနံ, ဗုဒ္ဓိ စာတိ ကတွာ။ တံ ပနေတံ ကာယိန္ဒြိယံ ဝိယ သကလသရီရံ ဖရိတွာ တိဋ္ဌတိ။

၈. ဟဒယမေဝ မနောဓာတုမနောဝိညာဏဓာတူနံ နိဿယတ္တာ ဝတ္ထု စာတိ **ဟဒယဝတ္ထု**။ တထာ ဟိ တံ ဓာတုဒွယနိ ဿယဘာဝလက္ခဏံ, တဉ္စ ဟဒယကောသဗ္ဘန္တရေ အမုပသတမတ္တံ လောဟိတံ နိဿာယ ပဝတ္တတိ။ **ရူပက ဏ္ဍေ** အဝုတ္တဿပိ ပနေတဿ အာဂမတော, ယုတ္တိတော စ အတ္ထိဘာဝေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တတ္ထ, တံ ရူပံ နိဿာယ မနောဓာတု စ မနောဝိညာဏဓာတု စ ဝတ္တန္တိ "ယံ ရူပံ မနောဓာတုယာ စ မနောဝိညာဏဓာတုယာ စ တံသမ္ပယုတ္

တကာနဥ္စ ဓမ္မာနံ နိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော’’တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၈) ဝေမာဂတံ ပဋ္ဌာနဝစနံ အာဂမော။ ယုတ္တိ ပနေဝံ ဒ ဋ္ဌဗ္ဗာ –

‘‘နိပ္ဖန္နဘူတိကာဓာရာ၊ ဒွေဝ ဓာတူ ကာမရူပိနံ။
ရူပာနုဗန္ဓဝုတ္တိတ္တာ၊ စက္ခုဝိညာဏာဒယော ဝိယ။

‘‘စက္ခာဒိနိဿိတာနေတာ၊ တဿညာဓာရဘာဝတော။
နာပိ ရူပာဒိကေ တေသံ၊ ဗဟိဒ္ဓာပိ ပဝတ္တိတော။

‘‘န စာပိ ဇီဝိတံ တဿ၊ ကိစ္စန္တရနိယုတ္တိတော။
န စ ဘာဝဒ္ဝယံ တသ္မိံ၊ အသန္တေပိ ပဝတ္တိတော။

‘‘တသ္မာ တဒညံ ဝတ္ထု တံ၊ ဘူတိကန္တိ ဝိဇာနိယံ။
ဝတ္ထာလမ္ဗဒုကာနန္တု၊ ဒေသနာဘေဒတော ကွဒံ။
ဓမ္မသင်္ဂဏိ ဟဒယသ္မိံ၊ န အက္ခာတံ မဟေသိနာ’’တိ။

၉. ဇီဝန္တိ တေနာတိ ဇီဝိတံ, တဒေဝ ကမ္မဇရူပပရိပာလနေ အာဓိပစ္စယောဂတော ဣန္ဒြိယန္တိ **ဇီဝိတိန္ဒြိယံ**။ တထာ ဟေတံ ကမ္မဇရူပပရိပာလနလက္ခဏံ။ ယထာသကံ ခဏမတ္တဋ္ဌာယီနမ္ပိ ဟိ သဟဇာတာနံ ပဝတ္တိဟေတုဘာဝေ နေဝ အနုပာလကံ။ န ဟိ တေသံ ကမ္မံယေဝ ဌိတိကာရဏံ ဟောတိ အာဟာရဇာဒီနံ အာဟာရာဒိ ဝိယ ကမ္မဿ တင်္ခဏာ ဘာဝတော။ ကွဒံ ပန သဟ ဟာစနဂ္ဂိနာ အနဝသေသဥပာဒိန္နကာယံ ဗျာပေတွာ ပဝတ္တတိ။

၁၀. ကဗဠံ ကတွာ အဇ္ဈောဟရီယတီတိ **ကဗဠီကာရော အာဟာရော,** ကွဒဥ္စ သဝတ္ထုကံ ကတွာ အာဟာရံ ဒသ္ သေတုံ ဝုတ္တံ။ သေန္ဒြိယကာယောပတ္ထမ္ဘနဟေတုဘူတာ ပန အင်္ဂမင်္ဂာနုသာရီ ရသဟရသင်္ခာတာ အဇ္ဈောဟရိ တဗ္ဗာဟာရသိနေဟဘူတာ ဩဇာ ကွဓ အာဟာရရူပံ နာမ။ တထာ ဟေတံ သေန္ဒြိယကာယောပတ္ထမ္ဘနဟေတုဘာဝ လက္ခဏံ, ဩဇဋ္ဌမကရူပာဟရဏလက္ခဏံ ဝါ။

၁၁. ကက္ခဠတ္တာဒိနာ အတ္တနော အတ္တနော သဘာဝေန ဥပလဗ္ဘနတော **သဘာဝရူပံ နာမ**။ ဥပ္ပာဒာဒီဟိ, အနိစ္စတာ ဒီဟိ တ လက္ခဏေဟိ သဟိတန္တိ **သလက္ခဏံ**။ ပရိစ္ဆေဒာဒိဘာဝံ ဝိနာ အတ္တနော သဘာဝေနေဝ ကမ္မာဒီဟိ ပစ္စယေ ဟိ နိပ္ဖန္နတ္တာ **နိပ္ဖန္နရူပံ နာမ**။ ရုပ္ပနသဘာဝေ ရူပံ, တေန ယုတ္တမ္ပိ ရူပံ, ယထာ ‘‘အရိသသော, နီလုပ္ပလ’’န္တိ, သ တယံ ရူပ-သဒ္ဒော ရုဠှိဟိယာ အတံသဘာဝေပိ ပဝတ္တတီတိ အပရေန ရူပ-သဒ္ဒေန ဝိသေသေတွာ **‘‘ရူပရူပ’’**န္တိ ဝုတ္ တံ ယထာ ‘‘ဒုက္ခဒုက္ခ’’န္တိ။ ပရိစ္ဆေဒာဒိဘာဝံ အတိက္ကမိတွာ သဘာဝေနေဝ ဥပလဗ္ဘနတော လက္ခဏတ္တယာရောပနေန သမ္မသိတုံ အရဟတ္တာ **သမ္မသနရူပံ**။

၁၂. န ကဿတီတိ အကာသော။ အကာသောယေဝ အာကာသော, နိဇ္ဇီဝဋ္ဌေန ဓာတု စာတိ **အာကာသဓာတု**။ စက္ခု ဒသကာဒိကေကကလာပဂတရူပာနံ ကလာပန္တရေဟိ အသံကိဏ္ဏဘာဝတာဟဒနဝသေန ပရိစ္ဆေဒကံ, တေဟိ ဝါ ပရိစ္ဆိဇ္ ဇမာနံ, တေသံ ပရိစ္ဆေဒမတ္တံ ဝါ ရူပံ **ပရိစ္ဆေဒရူပံ**။ တဥ္ဟိ တံ တံ ရူပကလာပံ ပရိစ္ဆိန္ဒန္တံ ဝိယ ဟောတိ။ ဝိဇ္ဇမာနေပိ စ ကလာပန္တရဘူတေဟိ ကလာပန္တရဘူတာနံ သမ္ဖုဋ္ဌဘာဝေ တံတံရူပဝိဝိတ္တတာ ရူပပရိယန္တော အာကာသော။ ယေ သဥ္စ သော ပရိစ္ဆေဒော, တေဟိ သယံ အသမ္ဖုဋ္ဌောယေဝ။ အညထာ ပရိစ္ဆိန္နတာ န သိယာ တေသံ ရူပာနံ ဗျာပီဘာ တပတ္တိတော။ အဗျာပိတာ ဟိ အသမ္ဖုဋ္ဌတာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ ‘‘အသမ္ဖုဋ္ဌံ စတူဟိ မဟာဘူတေဟီ’’တိ (ဓ. သ. ၆၃၇)။

၁၃. စလမာနကာယေန အဓိပ္ပာယံ ဝိညာပေတိ, သယဥ္စ တေန ဝိညာယတီတိ **ကာယဝိညတ္တိ**။ သဝိညာဏကသဒ္ဒ သင်္ခာတတစာယ အဓိပ္ပာယံ ဝိညာပေတိ, သယဥ္စ တာယ ဝိညာယတီတိ **ဝစီဝိညတ္တိ**။ တတ္ထ အဘိက္ကမာဒိဇနကစိ တ္တသမုဋ္ဌာနတယောဓာတုယာ သဟဇာတရူပသန္ထမ္ဘနသန္ဓာရဏစလိတေသု သဟကာရီကာရဏဘူတော ဖန္ဒမာန ကာယဖန္ဒနတံဟေတုကတယောဓာတုဝိနိမုတ္တော မဟန္တံ ဟသာဏံ ဥက္ခိပန္တဿ သဗ္ဗထာမေန ဂဟဏကာလေ ဥ

သ္သာဟနဝိကာရော ဝိယ ရူပကာယသ္သ ပရိဖန္ဒနပစ္စယဘာဝေန ဥပလဗ္ဘမာနော ဝိကာရော ကာယဝိညတ္တိ။ သာ ဟိ ဖ န္ဒမာနကာယေန အဓိပ္ပာယံ ဝိညာပေတိ။ န ဟိ ဝိညတ္တိဝိကာရရဟိတေသု ရုက္ခစလနာဒီသု ''က္လဒမေသ ကာရေတိ''တိ အ ဓိပ္ပာယဂ္ဂဟဏံ ဒိဋ္ဌံ။ ဟတ္ထစလနာဒီသု စ ဖန္ဒမာနကာယဂ္ဂဟဏာနန္တရံ အဝိညာယမာနန္တရေဟိ မနောဒွာရဇ ဝနေဟိ ဂယှမာနတ္တာ သယဥ္စ ကာယေန ဝိညာယတိ။

ကထံ ပန ဝိညတ္တိဝသေန ဟတ္ထစလနာဒယော ဟောန္တီတိ? ဝုစ္စတေ – ကောဝဇ္ဇနဝီထိယံ သတ္တသု ဇဝနေသု သတ္တမဇဝနသမုဋ္ဌာနတယောဓာတု ဝိညတ္တိဝိကာရသဟိတာဝ ပဌမဇဝနာဒိသမုဋ္ဌာနာဟိ တယောဓာတူဟိ လဒ္ဓောပတ္ ထမ္ဘာ ဒေသန္တရုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေန စလယတိ စိတ္တဇံ, ပုရိမဇဝနာဒိသမ္ဘူတာ ပန သန္ထမ္ဘနသန္ဓာရဏမတ္တ ကရာ တသ္သ ဥပကာရာယ ဟောန္တိ။ ယထာ ဟိ သတ္တဟိ ယုဂေဟိ အာကမိုတဗ္ဗသကဋေ့ သတ္တမယုဂယုတ္တာယေဝ ကောဏာ ဟေဋ္ဌာ ဆသု ယုဂေသု ယုတ္တကောဏေဟိ လဒ္ဓူပတ္ထမ္ဘာ သကဋံ့ စာလေန္တိ, ပဌမယုကဒိယုတ္တာ ပန ဥပ တ္ထမ္ဘနသန္ဓာရဏမတ္တမေဝ သာဓေန္တာ တေသံ ဥပကာရာယ ဟောန္တိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဒေသန္တရုပ္ပတ္တိယေဝ စေတ္ထ စလနံ ဥပ္ပန္နဒေသတော ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ဓမ္မာနံ သင္ကမနာဘာဝတော။ က္လတရထာ နေသံ အဗ္ဘာဟရကတာ, ခဏိကတာ စ န သိယာ။ ဒေသန္တရုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေတိ စ ယထာ အတ္တနာ သဟဇရူပာနိ ဟေဋ္ဌိမဇဝနသမုဋ္ဌိတရူပေဟိ ပတိဋ္ဌိတဋ္ဌာနတော အညတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဧဝံ တေဟိ သဟ တတ္ထ ဥ ပ္ပတ္တိယေဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဧတ္ထ ပန စိတ္တဇေ စလိတေ တံသမ္ဗန္ဓေန က္လတရမ္ပိ စလတိ နဒီသောတေ ပက္ခိတ္တသု က္ခကေမယပိဏ္ဍံ ဝိယ။ တထာ စလယိတုံ အသက္ကောန္တီ ယောပိ ပဌမဇဝနာဒိသမုဋ္ဌာနတယောဓာတုယော ဝိညတ္တိ ဝိကာရသဟိတာယေဝ ယေန ဒိသာဘာဂေန အယံ အဘိက္ကမာဒီနိ ပဝတ္တေတုကာမော, တဒဘိမုခဘာဝဝိကာရသမ္ဘာဝ တော။ ဧဝဥ္စ ကတွာ မနောဒွာရာဝဇ္ဇနသ္သပိ ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပကတ္တံ ဝက္ခတိ။ ဝဓီဘေဒကရစိတ္တသမုဋ္ဌာန ပထဝီဓာတုယာ အက္ခရုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဂတဥပာဒိန္နရူပေဟိ သဟ ဃဋ္ဋနပစ္စယဘူတော ဧကော ဝိကာရော ဝစီဝိညတ္တိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ကာယဝိညတ္တိယံ ဝုတ္တနယေန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အယံ ပန ဝိသေသော – ယထာ တတ္ထ ''ဖန္ဒမာနကာယဂ္ဂဟဏာနန္တရ''န္တိ ဝုတ္တံ, ဧဝမိဓ ''သုယ္ယမာနသဒ္ ဒသဝနာနန္တရ''န္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ က္လဓ စ သန္ထမ္ဘနာဒီနံ အဘာဝတော သတ္တမဇဝနသမုဋ္ဌိတာတ္တာဒိနယော န လဗ္ ဘတိ။ ဃဋ္ဋနေန ဟိ သဒ္ဒိယေဝ သဒ္ဒေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဃဋ္ဋနဥ္စ ပဌမဇဝနာဒီသုပိ လဗ္ဘတေဝ။ ဧတ္ထ စ ယထာ ဥသ္ သာပေတ္တ ဗဒ္ဓကေသိသတာလပဏ္ဏာဒိရူပာနိ ဒိသွာ တဒနန္တရုပ္ပဝတ္တာယ အဝိညာယမာနန္တရာယ မနောဒွာရဝီထိ ယာ ကေသီသာဒီနံ ဥဒကသဟစာရိတပ္ပကာရံ သညာဏံ ဂဟေတွာ ဥဒကဂ္ဂဟဏံ ဟောတိ, ဧဝံ ဝိပ္ဖန္ဒမာနသမုစ္စာရိယ မာနကာယသဒ္ဒေ ဂဟေတွာ တဒနန္တရုပ္ပဝတ္တာယ အဝိညာယမာနန္တရာယ မနောဒွာရဝီထိယာ ပုရိမသိဒ္ဓသမ္ဗန္ဓူ ပနိဿယာယ သာဓိပ္ပာယဝိကာရဂ္ဂဟဏံ ဟောတီတိ အယံ ဒွိန္နံ သာဓာရဏာ ဥပမာ။

၁၄. လဟုဘာဝေ **လဟုတာ**။ မုဒုဘာဝေ **မုဒုတာ**။ ကမ္မညဘာဝေ **ကမ္မညတာ**။ ယထာက္ကမဥ္စေတာ အရောဂိနော ဝိယ ရူပာနံ အဂရုတာ သုပရိမဒ္ဒိတစမ္မသ္သ ဝိယ အကထိနတာ သုဓန္တသုဝဏ္ဏသ္သ ဝိယ သရီရကိရိယာနံ အနုကူလ ဘာဝေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အညမညံ အဝိဇဟန္တသ္သပိ ဟိ လဟုတာဒိတ္တယသ္သ တံတံဝိကာရာဓိကရူပေဟိ နာနတ္တံ ဝုစ္ စတိ, ဒန္ဓတ္တကရဓာတုက္ခောဘပ္ပဋိပက္ခပစ္စယသမုဋ္ဌာနော ဟိ ရူပဝိကာရော လဟုတာ။ ထဒ္ဓတ္တကရဓာတုက္ခောဘ ပ္ပဋိပက္ခပစ္စယသမုဋ္ဌာနော မုဒုတာ။ သရီရကိရိယာနံ အနနုကူလဘာဝကရဓာတုက္ခောဘပ္ပဋိပက္ခပစ္စယသမုဋ္ဌာနော ကမ္ ညတာတိ။

၁၅. ဥပစယနံ **ဥပစယော,** ပဌမစယောတ္ထတ္ထော ''ဥပညတ္တ''န္တာဒီသု ဝိယ ဥပ-သဒ္ဒသ္သ ပဌမတ္ထ ဇောတနတော။ သန္တာနော **သန္တတိ,** ပဗန္ဓောတ္ထတ္ထော။ တတ္ထ ပဋိသန္ဓိတော ပဌာယ ယာဝ စက္ခာဒိဒသကာနံ ဥပ္ပ တ္တိ, ဧတ္ထန္တရေ ရူပုပ္ပာဒော ဥပစယော နာမ။ တတော ပရံ သန္တတိ နာမ။ ယထာသကံ ခဏမတ္တဋ္ဌာယီနံ ရူပာနံ နိ ရောဓာဘိမုခဘာဝဝသေန ဇီရဏံ ဇရာ, သာယေဝ **ဇရတာ,** နိစ္စဓုဝဘာဝေန န က္လစ္စံ အနုပဂန္တဗ္ဗန္တိ အနိစ္စံ, တသ္သ ဘာဝေ **အနိစ္စတာ,** ရူပပရိဘေဒော။ **လက္ခဏရူပံ နာမ** ဓမ္မာနံ တံတံအဝတ္ထာဝသေန လက္ခဏဟေတုတ္တာ။

၁၆. **ဇာတိရူပမေတ**တိ ပဋိသန္ဓိတော ပဋ္ဌာယ ရူပာနံ ခဏေ ခဏေ ဥပ္ပတ္တိဘာဝတော ဇာတိသင်္ခါတံ ရူပုပ္ပတ္တိဘာဝေန စတုသန္တတိရူပပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတ္တာ ရူပသမ္မတဉ္စ ဇာတိရူပမေဝ ဥပစယသန္တတိဘာဝေန ပဝုစ္စတိ ပဌမုပရိနိစ္စတ္တသင်္ခါတပ္ပဝတ္တိအာကာရဘေဒတော ဝေနေယျဝသေန "ဥပစယော သန္တတီ"တိ (ဓ. သ. ၆၄၂) ဝိဘဇိတွာ ဝုတ္တတ္တာ။ ဝေဉ္စ ကတွာ တာသံ နိဒ္ဒေသေ အတ္ထတော အဘေဒံ ဒဿေတုံ "ယော အာယတနာနံ အာစယော, သော ရူပဿ ဥပစယော။ ယော ရူပဿ ဥပစယော, သာ ရူပဿ သန္တတီ"တိ (ဓ. သ. ၆၄၁-၆၄၂) ဝုတ္တံ။ **ကောဒသ ဝိဓမ္ပီ**တိ သဘာဂသင်္ဂဟဝသေန ကောဒသပ္ပကာရမ္ပိ။

၁၇. စတ္တာရော ဘူတာ, ပဉ္စ ပသာဒာ, စတ္တာရော ဝိသယာ, ဒုဝိဓော ဘာဝေ, ဟဒယရူပမိစ္စပိ ဣဒံ ဇီဝိတာဟာရရူပေဟိ ဒွီဟိ သဟ အဋ္ဌာရသဝိဓံ, တထာ ပရိစ္ဆေဒော စ ဒုဝိဓာ ဝိညတ္တိ, တိဝိဓော ဝိကာရော, စတုဗ္ဗိဓံ လက္ခဏန္တိ ရူပာနံ ပရိစ္ဆေဒဝိကာရာဒိဘာဝံ ဝိနာ ဝိသုံ ပစ္စယေဟိ အနိပ္ဖန္နတ္တာ ဣမေ **အနိပ္ဖန္နာ** ဒသ စေတိ အဋ္ဌဝီသတိဝိဓံ ဘဝေ။

ရူပသမုဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ရူပဝိဘာဂဝဏ္ဏနာ

၁၈. ဣဒါနိ ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌရူပာနံ ဧကဝိဓာဒိနယဒဿနတ္ထံ **"သဗ္ဗဉ္စ ပနေတ"** န္တျာဒိ ဝုတ္တံ။ သမ္ပယုတ္တာသွသ အလောဘာဒိဟေတုနော အဘာဝတော **အဟေတုကံ**။ ယထာသကံ ပစ္စယဝန္တတာယ **သပ္ပစ္စယံ**။ အတ္တာနံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တေဟိ ကာမာသဝါဒီဟိ သဟိတတ္တာ **သာသဝံ**။ ပစ္စယေဟိ အဘိသင်္ခတတ္တာ **သင်္ခတံ**။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓသင်္ခါတေ လောကေ နိယုတ္တတာယ **လောကိယံ**။ ကာမတဏှာယ အဝစရိတတ္တာ **ကာမာဝစရံ**။ အရူပဓမ္မာနံ ဝိယ ကဿစိ အာရမ္မဏဿ အဂ္ဂဟဏတော နာဿ အာရမ္မဏန္တိ **အနာရမ္မဏံ**။ တဒင်္ဂါဒိဝသေန ပဟာတဗ္ဗတာဘာဝတော **အပ္ပဟာတဗ္ဗံ**။ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ပကာရတ္ထော, တေန "အဇ္ဈတ္တိက"န္တျာဒိကံ သဗ္ဗံ ဧကဝိဓနယံ သင်္ဂဏှာတိ။

၁၉. **အဇ္ဈတ္တိကရူပံ** အတ္တဘာဝသင်္ခါတံ အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ဥဒ္ဒိဿ ပဝတ္တတ္တာ။ ကာမံ အညေပိ ဟိ အဇ္ဈတ္တသမ္ဘူတာ အတ္ထိ, ရုဠှီဝသေန ပန စက္ခာဒိကံယေဝ အဇ္ဈတ္တိကံ။ အထ ဝါ "ယဒိ မယံ န ဟောမ, တွံ ကဋ္ဌကလိင်္ဂရူပမော ဘဝိဿသီ"တိ ဝဒန္တာ ဝိယ အတ္တဘာဝဿ သာတိသယံ ဥပကာရတ္တာ စက္ခာဒီနေဝ ဝိသေသတော အဇ္ဈတ္တိကာနိ နာမ။ အတ္တသင်္ခါတံ တ စိတ္တံ အဓိကိစ္စ တဿ ဒွါရဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ အဇ္ဈတ္တံ, တဒေဝ အဇ္ဈတ္တိကံ။ တတော ဗဟိဘူတတ္တာ ဣတရံ တေဝီသတိဝိဓံ **ဗာဟိရရူပံ**။

၂၀. ဣတရံ ဗာဝီသတိဝိဓံ **အဝတ္ထုရူပံ**။

၂၂. **အဋ္ဌဝိဓမ္ပိ ဣန္ဒြိယရူပံ** ပဉ္စဝိညာဏေသု လိင်္ဂါဒီသု သဟဇရူပပရိပါလနေ စ အာဓိပစ္စယောဂတော။ ပသာဒရူပဿ ဟိ ပဉ္စဝိဓဿ စက္ခုဝိညာဏာဒီသု အာဓိပစ္စံ အတ္တနော ပဋုမန္ဒာဒိဘာဝေန တေသမ္ပိ ပဋုမန္ဒာဒိဘာဝါပါဒနတော။ ဘာဝဒွယဿာပိ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒီသု အာဓိပစ္စံ ယထာသကံ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနမ္ပိ တေသံ ယေဘုယျေန သဘာဝကသန္တာနေယေဝ တံတံအာကာရေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော, န ပန ဣန္ဒြိယပစ္စယဘာဝတော။ ဇီဝိတဿ စ ကမ္မဇပရိပါလနေ အာဓိပစ္စံ တေသံ ယထာသကံ ခဏဋ္ဌာနဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယပ္ပဋိဗဒ္ဓတ္တာ။ သယဉ္စ အတ္တနာ ဌပိတဓမ္မသမ္ဗန္ဓေနေဝ ပဝတ္တတိ နာဝိကော ဝိယ။

၂၃. ဝိသယဝိသယိဘာဝပ္ပတ္တိဝသေန ထူလတ္တာ **ဩဠာရိကရူပံ**။ တတောယေဝ ဂဟဏဿ သုကရတ္တာ **သန္တိကေရူပံ အာသန္နရူပံ** နာမ။ ယော သယံ, နိဿယဝသေန စ သမ္ပတ္တာနံ, အသမ္ပတ္တာနဉ္စ ပဋိမုခဘာဝေ အညမညပတနံ, သော ပဋိဃော ဝိယာတိ ပဋိဃော။ ယထာ ဟိ ပဋိဃာတေ သတိ ဒုဗ္ဗလဿ စလနံ ဟောတိ, ဧဝံ အညမညံ ပဋိမုခဘာဝေ သတိ အရူပသဘာဝတ္တာ ဒုဗ္ဗလဿ ဘဝင်္ဂဿ စလနံ ဟောတိ။ ပဋိဃော ယဿ အတ္ထိ တံ **သပ္ပဋိဃံ**။ တတ္ထ သယံ သမ္ပတ္တိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဿ, နိဿယဝသေန သမ္ပတ္တိ ဃာနဇိဝှာကာယဂန္ဓရသာနံ, ဥဘယထာပိ အသမ္ပတ္တိ စက္ခုသောတရူပသဒ္ဒါနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣတရံ သောဠသဝိဓံ ဩဠာရိကတာဒိသဘာဝါဘာဝတော **သုခုမရူပာ**ဒိကံ။

၂၄. ကမ္မတော ဇာတံ အဥ္စာရသဝိခံ **ဥပဟဒိန္နရူပံ** တဏှုပာဒိဌိဟိ ဥပေတေန ကမ္မုနာ အတ္တနော ဖလဘာဝေန အာဒိန္နတ္တာ ဂဟိတတ္တာ။ ဣတရံ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေနဒသဝိခံ **အနုပာဒိန္နရူပံ** ။

၂၅. ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝသင်္ခာတေန နိဒဿနေန သဟ ဝတ္တတီတိ **သနိဒဿနံ** ။ စက္ခုဝိညာဏကေစရဘာဝေ ဟိ နိဒသ္သနန္တိ ဝုစ္စတိ တဿ စ ရူပာယတနတော အနညတ္တေပိ အညေဟိ ဓမ္မေဟိ တံ ဝိသေသေတုံ အညံ ဝိယ ကတ္ဝာ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတီတိ သဟ နိဒဿနေန သနိဒဿနန္တိ။ ဓမ္မဘာဝသာမညေန ဟိ ဧကီဘူတေသု ဓမ္မေသု ယော နာနတ္တကရော ဝိသေသော, သော အညော ဝိယ ကတ္ဝာ ဥပစရိတုံ ယုတ္တော။ ဧဝဥှိ အတ္ထဝိသေသာဝဗောဓော ဟောတိ။

၂၆. **အသမ္ပတ္တဝသေနာ** တိ အတ္တာနံ အသမ္ပတ္တဿ ဂေစရဿ ဝသေန, အတ္တနာ ဝိသယပ္ပဒေသံ တ အသမ္ပတ္တဝသေန။ စက္ခုသောတာနိ ဟိ ရူပသဒ္ဒေဟိ အသမ္ပတ္တာနိ, သယံ တ တာနိ အသမ္ပတ္တာနေဝ အာရမ္မဏံ ဂဏှန္တိ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ –

“စက္ခုသောတံ ပနေတေသု၊ ဟောတာသမ္ပတ္တကဟကံ။
ဝိညာဏုပ္ပတ္တိဟေတုတ္တာ၊ သန္တရာဓိကဂေစရေ။

“တထာ ဟိ ဒူရဒေသဋ္ဌံ၊ ဖလိကာဒိတိရောဟိတံ။
မဟန္တဥ္စ နကဒီနံ၊ ဝဏ္ဏံ စက္ခု ဥဒိက္ခတိ။

“အာကာသာဒိဂတော ကုစ္ဆိ-စမ္မာနန္တရိကောပိ စ။
မဟန္တော စ ဃဏ္ဍာဒီနံ၊ သဒ္ဒော သောတဿ ဂေစရော။

“ဂန္တွတ ဝိသယဒေသံ တံ၊ ဖရိတ္ဝတ ဂဏှာတီတိ စေ။
အဓိဋ္ဌာနဝိဓာနေပိ၊ တဿ သော ဂေစရော သိယာ။

“ဘူတပ္ပဗန္ဓတော သော စေ၊ ယာတိ ဣန္ဒြိယသန္နိဓိံ။
ကမ္မစိတ္တော ဇသမ္ဘူတော၊ ဝဏ္ဏော သဒ္ဒော စ စိတ္တဇော။

“န တေသံ ဂေစရာ ဟောန္တိ၊ န ဟိ သမ္ဘောန္တိ တေ ဗဟိ။
ဝုတ္တာ စ အဝိသေသေန၊ ဟဒ္ဒေ တံဝိသယာဝ တေ။

“ယဒိ စေတံ ဒွဝယံ အတ္တသမိပံယေဝ ဂဏှာတိ။
အက္ခိဝဏ္ဏံ တထာ မူလံ၊ ပဿေယျ ဘမုကဿ စ။

“ဒိသာဒေသဝဝတ္ထာနံ၊ သဒ္ဒဿ န ဘဝေယျ စ။
သိယာ စ သရဝေဓိဿ၊ သကဏ္ဏော သရဟာတန”န္တိ။

ကေစရဂ္ဂဟိကရူပံ ဝိညာဏာဓိဋ္ဌိတံ ဟုတွတ တံတံကေစရဂ္ဂဟဏသဘာဝတ္တာ။ ဣတရံ တဒေဝီသတိဝိခံ **အဂေစရဂ္ဂဟိကရူပံ** ဂေစရဂ္ဂဟဏာဘာဝတော။

၂၇. ဝဏ္ဏိတဗ္ဗော ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ **ဝဏ္ဏော**။ အတ္တနော ဥဒယာနန္တရံ ရူပံ ဇနေတီတိ **ဩဇာ**။ **အဝိနိဗ္ဘောဂရူပံ** ကတ္ထစိပိ အညမညံ ဝိနိဗ္ဘုဥ္ဇနဿ ဝိသုံ ဝိသုံ ပဝတ္တိယာ အဘာဝတော။ ရူပလောကေ ဂန္ဓာဒီနံ အဘာဝတဒိမတမ္ပိ ဟိ တတ္ထ တတ္ထ (ဝိဘ. မူလဋီ. ၂၂၇; ဝိဘ. အနုဋီ. ၂၂၇) အာစရိယေဟိ ပဋိက္ခိတ္တမေဝ။

၂၈. **ဣစ္စေဝ** န္တိ တွေပိ **ဣတိ**-သဒ္ဒော ပကာရတ္ထော, တေန ဣဓ အနာဂတမ္ပိ သဗ္ဗံ ဒုကတိကာဒိဘေဒံ သင်္ဂဏှာတိ။

ရူပသမုဋ္ဌာနနယဝဏ္ဏနာ

၂၉. ကာနိ ပန တာနိ ကမ္မာဒီနိ, ကထံ, ကတ္ထ, ကဒါ စ ရူပသမုဋ္ဌာနာနီတိ အာဟ **"တတ္ထာ"** တျာဒိ။ **ပဋိသန္ဓိမုပာဒါယာ**တိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏံ ဥပာဒါယ။ **ခဏေ ခဏေ**တိ ဧကေကဿ စိတ္တဿ တီသု တီသု ခဏေသု, နိရန္တရမေဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အပရေ ပန စိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏံ (ဝိဘာ. မူလဋီ. ၂၀ ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ), ဘင်္ဂက္ခဏေ စ ရူပုပ္ပာဒံ (ဝိဘာ. မူလဋီ. ၂၀ ပကိဏ္ဏကကထာဝဏ္ဏနာ) ပဋိသေဓေန္တိ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဌိတိက္ခဏာ ဘာဝေ တေသံ ဥပပတ္တိ စေဝ တတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗဉ္စ ဟေဋ္ဌာ ကထိတမေဝ, ဣဓာပိ ပန ဘင်္ဂက္ခဏေ ရူပုပ္ပာဒာဘာဝေ ဥပပတ္တိယာ တတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗေန စ သဟ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ သင်္ဂဟေတွာ ဝုစ္စတိ –

"ဥပ္ပန္နုပ္ပဇ္ဇမာနတ္တာ, ဝိဘင်္ဂေ ဝေမာဒိနံ။
ဘင်္ဂက္ခဏသ္မိံ ဥပ္ပန္နံ, နော စ ဥပ္ပဇ္ဇမာနကံ။

"ဥပ္ပဇ္ဇမာနမုပ္ပာဒေ, ဥပ္ပန္နဉ္စာတိအာဒိနာ။
ဘင်္ဂုပ္ပာဒံ အကွာတာ, န စိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏော။

"'ဥပ္ပာဒေ စ ဝယော စေဝ, အညထတ္တံ ဌိတဿ စ။
ပညာယတီ'တိ (အ. နိ. ၃.၄၇) ဝုတ္တတ္တာ, ဌိတိ အတ္ထီတိ စေ မတံ။

"အညထတ္တဿ ဧကသ္မိံ, ဓမ္မေ အနုပလဒ္ဓိတော။
ပညာဏဝစနာ စေဝ, ပဗန္ဓဋ္ဌိတိ တတ္ထပိ။

"ဝုတ္တာ တသ္မာ န စိတ္တဿ, ဌိတိ ဒိဿတိ ဟဋ္ဌိယံ။
အဘိဓမ္မေ အဘာဝေပိ, နိသေဓာယေဝ သဗ္ဗထာ။

"ယဒါ သမုဒယော ယဿ, နိရုဇ္ဈတိ တဒါဿ ကိံ။
ဒုက္ခမုပ္ပဇ္ဇတီတ္ထေတ္ထ, ပဉ္ဟေ နောတိ နိသေဓတော။

"ရူပုပ္ပာဒေ န ဘင်္ဂသ္မိံ, တသ္မာ သဗ္ဗေပိ ပစ္စယာ။
ဥပ္ပာဒေယေဝ စိတ္တဿ, ရူပဟေတူတိ ကေစန။

"ဝုစ္စတေ တတ္ထ ဧကသ္မိံ, ဓမ္မေယေဝ ယထာ မတာ။
ဥပ္ပာဒဝတ္ထတော ဘိန္နာ, ဘင်္ဂါဝတ္ထာ တထေဝ တု။

"ဘင်္ဂဿာဘိမုခာဝတ္ထာ, ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ အယံ ဌိတိ။
နယဒဿနတော သော, ဝိဘင်္ဂေ န တု ဒေသိတာ။

"လက္ခဏံ သင်္ခတဿေဝ, ဝတ္တုမုပ္ပာဒအာဒိနံ။
ဒေသိတတ္တာ န တတ္ထာပိ, ပဗန္ဓဿ ဌိတီရိတာ။

"ဥပသဂ္ဂဿ ဓာတူနမတ္ထေယေဝ ပဝတ္တိတော။
ပညာယတီတိ စေတဿ, အတ္ထော ဝိညာယတေ ဣတိ။

"ဘင်္ဂေ ရူပဿ နုပ္ပာဒော, စိတ္တဇာနံ ဝသေန တ။
အာရုပ္ပံတဘိသန္ဓာယ, ဘာသိတော ယမကဿ ဟိ။

‘‘သဘာဝေယံ ယထာလာဘ-ယောဇနာတိ တတော နဟိ။
န စိတ္တဋ္ဌိတိ ဘင်္ဂေ စ၊ န ရူပဿ အသမ္ဘဝေ’’တိ။

၃၁. ရူပဝိရာဂဘာဝနာနိဗ္ဗတ္တတ္တာ ဟေတုနော တဗ္ဗိဓုရတာယ, အနောကာသတာယ စ အရူပဝိပါကာ, ရူပဇနနေ ဝိသေသပစ္စယေဟိ ဈာနင်္ဂေဟိ သမ္ပယောဂါဘာဝတော ဒွိပဉ္စဝိညာဏာနိ စာတိ စုဒ္ဒသ စိတ္တာနိ ရူပံ န သမုဋ္ဌာပေန္တီတိ ဝုတ္တံ **‘‘အာရုပ္ပဝိပါကဒွိပဉ္စဝိညာဏဝဇ္ဇိတ’’** န္တိ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ, ပန စုတိစိတ္တဉ္စ ဧကူနဝီသတိ ဘဝင်္ဂဿေဝ အန္တောဂဓတ္တာ စိတ္တန္တရံ န ဟောတီတိ န တဿ ဝဇ္ဇနံ ကတံ။ ကိဉ္စာပိ န ကတံ, ပစ္ဆာဇာတပစ္စယရဟိတံ, ပန အာဟာရာဒီဟိ စ အနုပတ္ထဒ္ဓံ ဒုဗ္ဗလဝတ္ထုံ နိဿာယ ပဝတ္တတ္တာ, အတ္တနော စ အာဂန္တုကတာယ ကမ္မဇရူပေဟိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပါနံ ဌာနံ ဂဟေတွာ ဌိတတ္တာ စ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ ရူပသမုဋ္ဌာပကံ န ဟောတိ။ စုတိစိတ္တေ ပန **အဋ္ဌကထာယံ** (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၆၃၆; ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၆ ပကိဏ္ဏကကထာ) တာဝ ‘‘ဝူပသန္တဝဋ္ဋမူလဿ သန္တာနေ သာတိ သယံ သန္တဝုတ္တိတာယ ခီဏာသဝဿေဝ စုတိစိတ္တံ ရူပံ န သမုဋ္ဌာပေတီ’’တိ (ဓ. သ. မူလဋီ. ၆၃၆) ဝုတ္တံ။ **အာနန္ဒာစရိယာ**ဒယော ပန ‘‘သဗ္ဗေသမ္ပိ စုတိစိတ္တံ ရူပံ န သမုဋ္ဌာပေတီ’’တိ ဝဒန္တိ။ ဝိနိစ္ဆယော ပန နေသံ သင်္ခေပတော **မူလဋီကာဒီသု,** ဝိတ္ထာရတော စ **အဘိဓမ္မတ္ထဝိကာသိနိယံ** ဝုတ္တနယေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ပဌမဘဝင်္ဂမုပါဒါယာ** တိ ပဋိသန္ဓိယာ အနန္တရနိဗ္ဗတ္တပဌမဘဝင်္ဂတော ပဋ္ဌာယ။ **ဇာယန္တမေဝ သမုဋ္ဌာပေတိ,** န ပန ဌိတံ, ဘိဇ္ဇမာနံ ဝါ အနန္တရာဒိပစ္စယလာဘေန ဥပ္ပါဒက္ခဏေယေဝ ဇနကသာမတ္ထိယယောဂတော။

၃၂. ဣရိယာယ ကာယိကကိရိယာယ ပဝတ္တိပထဘာဝတော **ဣရိယာပထော,** ဂမနာဒိ, အတ္ထတော တဒဝတ္ထာ ရူပပ္ပဝတ္တိ။ တမ္ပိ **သန္နာမေတိ** ယထာပဝတ္တံ ဥပတ္ထမ္ဘေတိ။ ယထာ ဟိ ဝီထိစိတ္တေဟိ အဗ္ဘောကိဏ္ဏေ ဘဝင်္ဂေ ပဝတ္တမာနေ အင်္ဂါနိ ဩသီဒန္တိ, န ဧဝမေတေသု ဒွတ္တိံသဝိဓေသု, ဝက္ခမာနေသု စ ဆဗ္ဗီသတိယာ ဇာဂရဏစိတ္တေသု ပဝတ္တမာနေသု။ တဒါ ပန အင်္ဂါနိ ဥပတ္ထဒ္ဓါနိ ယထာပဝတ္တဣရိယာပထဘာဝေနေဝ ပဝတ္တန္တိ။

၃၃. **ဝိညတ္တိမ္ပိ သမုဋ္ဌာပေန္တိ,** န ကေဝလံ ဣရိယာပထမေဝ။ အဝိသေသဝစနေပိ ပနေတ္ထ မနောဒွါရပ္ပဝတ္တာနေဝ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဇဝနာနိ ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပကာနိ, တထာ ဟာသဇနကာနိ စ ပဉ္စဒွါရပ္ပဝတ္တာနံ ပရိဒုဗ္ဗလဘာဝတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကာမဉ္စေတ္ထ ရူပဝိနိမုတ္တော ဣရိယာပထော, ဝိညတ္တိ စ နတ္ထိ, တထာပိ န သဗ္ဗံ ရူပသမုဋ္ဌာပကံ စိတ္တံ ဣရိယာပထူပတ္ထမ္ဘကံ, ဝိညတ္တိဝိကာရဇနကဉ္စ ဟောတိ။ ယံ ပန စိတ္တံ ဝိညတ္တိဇနကံ, တံ ဧကံသတော ဣရိယာပထူပတ္ထမ္ဘကံ ဣရိယာပထဿ ဝိညတ္တိယာ သဟ အဝိနာဘာဝတော။ ဣရိယာပထူပတ္ထမ္ဘကဉ္စ ရူပဇနကန္တိ ဣမဿ ဝိသေသဒဿနတ္ထံ ရူပတော ဣရိယာပထဝိညတ္တီနံ ဝိသုံ ဂဟဏံ။

၃၄. **တေရသာ**တိ ကုသလတော စတ္တာရိ, အကုသလတော စတ္တာရိ, ကိရိယတော ပဉ္စာတိ တေရသ။ တေသု ဟိ ပုထုဇ္ဇနာ အဋ္ဌဟိ ကုသလာကုသလေဟိ ဟသန္တိ, သေက္ခာ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တဝဇ္ဇိတေဟိ, အသေက္ခာ ပန ပဉ္စဟိ ကိရိယစိတ္တေဟိ, တတ္ထာပိ ဗုဒ္ဓါ စတူဟိ သဟေတုကကိရိယစိတ္တေဟေဝ ဟသန္တိ, န အဟေတုကေန ‘‘အတီတံသာဒီသု အပ္ပဋိဟတဉာဏံ ပတွာ ဣမေဟိ တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော သဗ္ဗံ ကာယကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တီ’’တိ ဝစနတော (မဟာနိ. ၆၉; စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅)။ န ဟိ ဝိစာရဏပညာရဟိတဿ ဟသိတုပ္ပါဒဿ ဗုဒ္ဓါနံ ပဝတ္တိ ယုတ္တာတိ ဝဒန္တိ။ ဟသိတုပ္ပါဒစိတ္တေန ပန ပဝတ္တိယမာနမ္ပိ တေသံ သိတကရဏံ ပုဗ္ဗေနိဝါသအနာဂတံသသဗ္ဗညုတဉာဏာနံ အနုဝတ္တကတ္တာ ဉာဏာနုပရိဝတ္တိယေဝါတိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ **အဋ္ဌကထာယံ** (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၅၆၈) ‘‘တေသံ ဉာဏာနံ စိဏ္ဏပရိယန္တေ ဣဒံ စိတ္တံ ဟာသယမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ’’တိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ န တဿ ဗုဒ္ဓါနံ ပဝတ္တိ သက္ကာ နိဝါရေတုံ။

၃၅. ပစ္ဆာဇာတာဒိပစ္စယူပတ္ထမ္ဘလာဘေန ဌိတိက္ခဏေယေဝ ဥတုဩဇာနံ ဗလဝဘာဝတောတိ ဝုတ္တံ **‘‘တေဇော ဓာတု ဌိတိပ္ပတ္တာ’’**တ္ယာဒိ။

၃၆. တတ္ထ **ဟဒယဣန္ဒြိယရူပါနိ** နဝ ကမ္မတောယေဝ ဇာတတ္တာ **ကမ္မဇာနေဝ။** ယဉ္ဟိ ဇာတံ, ဇာယတိ, ဇာယိဿတိ စ, တံ ‘‘ကမ္မဇ’’န္တိ ဝုစ္စတိ ယထာ ဒုဒ္ဓန္တိ။

၄၀. ပစ္စုပ္ပန္နပစ္စယာပေက္ခတ္တာ လဟုတာဒိတ္တယံ ကမ္မဇံ န ဟောတိ, ဣတရထာ သဗ္ဗအဘာဝီဟိ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ **“လဟုတာဒိတ္တယံ ဥတုစိတ္တာဟာရေဟိ သမ္ဘောတီ”**တိ။

၄၃. ဧကန္တကမ္မဇာနိ နဝ, စတုဇေသု ကမ္မဇာနိ နတတိ အဋ္ဌာရသ ကမ္မဇာနိ, ပဋ္ဌဝိကာရရူပသဒ္ဒအဝိနိဗ္ဘောဂရူပအာကာသဝသေန ပန္နရသ စိတ္တဇာနိ, သဒ္ဒော, လဟုတာဒိတ္တယံ, အဝိနိဗ္ဘောကကာသရူပာနိ နတတိ တေရသ ဥတုဇာနိ, လဟုတာဒိတ္တယအဝိနိဗ္ဘောကကာသဝသေန ဒွါဒသ အာဟာရဇာနိ။

၄၄. ကေဝလံ **ဇာယမာနာဒိရူပာနံ** ဇာယမာနပရိပစ္စမာနဘိဇ္ဇမာနရူပာနံ **သဘာဝတ္တာ** သဘာဝမတ္တံ ဝိနာ အတ္တနော ဇာတိအာဒိလက္ခဏဘာဝတော **လက္ခဏာနိ ကေဟိစိ** ပစ္စယေဟိ န ဇာယန္တီတိ ပကာသိတံ။ ဥပ္ပာဒါဒိယုတ္တာနဉ္ဟိ စက္ခာဒီနံ ဇာတိအာဒီနိ လက္ခဏာနိ ဝိဇ္ဇန္တိ, န ဇေဝံ ဇာတိအာဒီနံ။ ယဒိ တေသမ္ပိ ဇာတိအာဒီနိ သိယုံ, ဇေဝံ အနဝတ္ထာနမေဝ အာပဇ္ဇေယျ။ ယံ ပန ''ရူပာယတနံ။ပေ။ ကဗဠီကာရော အာဟာရော။ ဣမေ ဓမ္မာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ''တ္ယာဒိသု (ဓ. သ. ၁၂၀၁) ဇာတိယာ ကုတောစိဇာတတ္တံ အနုညာတံ , တမ္ပိ ရူပဇနကပစ္စယာနံ ရူပုပ္ပာဒနံ ပတိ အနုပရတဗ္ယာပာရာနံ ပစ္စယဘာဝူပဂမနက္ခဏေ ဇာယမာနဓမ္မဝိကာရဘာဝေန ဥပလဗ္ဘမာနတံ သန္ဓာယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယမ္ပိ ''ဇာတိ, ဘိက္ခဝေ, အနိစ္စာ သင္ခတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ။ ဇရာမရဏံ, ဘိက္ခဝေ, အနိစ္စံ သင္ခတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န''န္တိ ဝစနံ (သံ. နိ. ၂.၂၀), တတ္ထာပိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာနံ လက္ခဏဘာဝတောတိ အယမေဝတ္ထာဘိသန္ဓိ။ တေနာဟု ပောရာဏာ –

> ''ဟဉ္စေ ကုတောစိ ဇာတတ္တံ၊ ဇာတိယာ ပရိယာယတော။
> သင္ခတာနံ သဘာဝတ္တာ၊ တီသု သင္ခတတောဒိတာ''တိ။

ရူပသမုဋ္ဌာနနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကလာပယောဇနာဝဏ္ဏနာ

၄၅. ယသ္မာ ပနေတာနိ ရူပာနိ ကမ္မာဒိတော ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနိပိ န ဧကေကံ သမုဋ္ဌဟန္တိ, အထ ခေါ ပိဏ္ဍာတောဝ။ တသ္မာ ပိဏ္ဍာနံ ဂဏနပရိစ္ဆေဒံ, သရူပဉ္စ ဒဿေတုံ **“ဧကုပ္ပာဒာ”**တ္ယာဒိ ဝုတ္တံ။ **သဟဝုတ္တိနော**တိ ဝိသုံ ဝိသုံ ကလာပဂတရူပဝသေန သဟဝုတ္တိနော, န သဗ္ဗကလာပာနံ အညမညံ သဟပ္ပဝတ္တိဝသေန။

၄၆. ဒသ ပရိမာဏာ အဿာတိ ဒသကံ, သမုဒာယသ္သေတံ နာမံ, စက္ခုနာ ဥပလက္ခိတံ, တပ္ပဓာနံ ဝါ ဒသကံ **စက္ခုဒသကံ**။ ဧဝံ သေသေသုပိ။

၄၇. ဝစီဝိညတ္တိဂ္ဂဟဏေန သဒ္ဒောပိ သင်္ဂဟိတော ဟောတိ တဿာ တဒဝိနာဘာဝတောတိ ဝုတ္တံ **“ဝစီဝိညတ္တိဒသက”**န္တိ။

၅၀. ကိံ ပနေတေ ဧကဝီသတိ ကလာပာ သဗ္ဗေပိ သဗ္ဗတ္ထ ဟောန္တိ, ဥဒါဟု ကေစိ ကတ္ထစီတိ အာဟ **“တတ္ထာ”**တ္ယာဒိ။

ကလာပယောဇနာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ရူပပဝတ္တိက္ကမဝဏ္ဏနာ

၅၂. ဣစ္စာနိ ဧဝံ သမ္ဘဝဝသေန, ပဝတ္တိပဋိသန္ဓိဝသေန, ယောနိဝသေန စ ပဝတ္တိံ ဒဿေတုံ **“သဗ္ဗာနိပိ ပနေတာနီ”**တ္ယာဒိ ဝုတ္တံ။ **ယထာရဟ**န္တိ သဘာဝကပရိပုဏ္ဏာယတနာနံ အနုရူပတော။

၅၃. ကမလကုဟရဂဗ္ဘမလာဒိသံသေဒဋ္ဌာနေသု ဇာတာ **သံသေဒဇာ**။ ဥပပာတော နေသံ အတ္ထီတိ **ဩပပာတိကာ,** ဥက္ကံသဂတိပရိစ္ဆေဒဝသေန စေတ္ထ ဝိသိဋ္ဌဥပပာတော ဂဟိတော ယထာ ''အဘိရူပဿ ကညာ အာတဗ္ဗာ''တိ။ **သတ္တဒသကာနိ ဟာတုဘဝန္တိ** ပရိပုဏ္ဏာယတနဘာဝေန ဥပလဗ္ဘနတော။ **ကအာစိ န လဗ္ဘန္တိ** ဇစ္စန္ဓဇစ္စဗဓိရဇစ္စာဃာန

နပုံသကအာဒိကပ္ပိကာနံ ဝသေန။ တတ္ထ သုဂတိယံ မဟာနုဘာဝေန ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တမာနာနံ ဩပပာတိကာနံ ဣန္ဒြိယဝေကလ္လာယောဂတော စက္ခုသောတဃာနာလာဘော သံသေဒဇာနံ, ဘာဝလာဘော ပဌမကပ္ပိကဩပပာတိကာနံ ဝသေန ပိ။ ဒုဂ္ဂတိယံ ပန စက္ခုသောတဘာဝလာဘော ဒွိန္နမ္ပိ ဝသေန, ဃာနာလာဘော သံသေဒဇာနမေဝ ဝသေန, န ဩပပာတိကာနံ ဝသေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ **ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂေ** “ကာမဓာတုယာ ဥပပတ္တိက္ခဏေ ကဿစိ ဧကာဒသာယတနာနိ ပာတုဘဝန္တိ, ကဿစိ ဒသ, ကဿစိ အပရာနိပိ ဒသ, ကဿစိ နဝ, ကဿစိ သတ္တာ”တိ (ဝိဘ. ၁၀၀၇) ဝစနတော ပရိပုဏ္ဏိန္ဒြိယဿ ဩပပာတိကဿ သဒ္ဒာယတနဝဇ္ဇိတာနိ ဧကာဒသာယတနာနိ ဝုတ္တာနိ။ အန္ဓဿ စက္ခာယတနဝဇ္ဇိတာနိ ဒသ, တထာ ဗဓိရဿ သောတာယတနဝဇ္ဇိတာနိ, အန္ဓဗဓိရဿ တဒုဘယဝဇ္ဇိတာနိ နဝ, ဂဗ္ဘသေယျကဿ စက္ခုသောတဃာနဇိဝှာသဒ္ဒာယတနဝဇ္ဇိတာနိသတ္တာယတနာနိ ဝုတ္တာနိ။ ယဒိ ပန အဃာနကောပိ ဩပပာတိကော သိယာ, အန္ဓဗဓိရာဃာနကာနံ ဝသေန တိက္ခတ္တုံ ဒသ, အန္ဓဗဓိရအန္ဓာဃာနကဗဓိရာဃာနကာနံ ဝသေန တိက္ခတ္တုံ နဝ, အန္ဓဗဓိရာဃာနကဿ ဝသေန စ အဋ္ဌ အာယတနာနိ ဝတ္တဗ္ဗာနိ သိယုံ, န ပနေဝံ ဝုတ္တာနိ။ တသ္မာ နတ္ထိ ဩပပာတိကဿ ဃာနဝေကလ္လန္တိ။ တထာ စ ဝုတ္တံ **ယမကဋ္ဌကထာယံ** “အဃာနကော ဩပပာတိကော နတ္ထိ။ ယဒိ ဘဝေယျ, ကဿစိ အဋ္ဌာယတနာနီတိ ဝဒေယျာ”တိ (ယမ. အဋ္ဌ. အာယတနယမက. ၁၈-၂၁)။

သံသေဒဇာနံ ပန ဃာနာဘာဝေ န သက္ကာ နိဝာရေတုံ “ကာမဓာတုယာ ဥပပတ္တိက္ခဏေ”တ္ယာဒိပာဠိယာ (ဝိဘ. ၁၀၀၇) ဩပပာတိကယောနိမေဝ သန္ဓာယ, သတ္တာယတနဂ္ဂဟဏဿ စ အဥ္ဍဇသံ အသမ္ဘဝတော ဂဗ္ဘသေယျကမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တတ္တာ။ ယံ ပန “သံသေဒဇယောနိကာ ပရိပုဏ္ဏာယတနဘာဝေန ဩပပာတိကသင်္ဂဟံ ကတွာ ဝုတ္တာ”တိ အဋ္ဌကထာဝစနံ, တမ္ပိ ပရိပုဏ္ဏာယတနံယေဝ သံသေဒဇာနံ ဩပပာတိကေသု သင်္ဂဟဝသေန ဝုတ္တံ။ အပရေ ပန ယမကေ ဃာနဇိဝှာနံ သဟစာရိတာ ဝုတ္တာတိ အဇိဝှဿ အသမ္ဘဝတော အဃာနကဿပိ အဘာဝမေဝ ဝဏ္ဏေန္တိ, တတ္ထာပိ ယထာ စက္ခုသောတာနိ ရူပဘဝေ ဃာနဇိဝှာဟိ ဝိနာ ပဝတ္တန္တိ, န ဧဝံ ဃာနဇိဝှာ အညမညံ ဝိနာ ပဝတ္တန္တိ ဒွိန္နမ္ပိ ရူပဘဝေ အနုပ္ပဇ္ဇနတောတိ ဧဝံ ဝိသုံ ဝိသုံ ကာမဘဝေ အပ္ပဝတ္တိဝသေန တေသံ သဟစာရိတာ ဝုတ္တာတိ န န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ။

၅၄. ဂဗ္ဘေ မာတုကုစ္ဆိယံ သေန္တီတိ ဂဗ္ဘသေယျကာ, တေယေဝ ရူပာဒီသု သတ္တတာယ သတ္တာတိ **ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တာ**။ တေ ပန အဏ္ဍဇဇလာဗုဇာ။ **တီဏိ ဒသကာနိ ပာတုဘဝန္တိ,** ယာနိ “ကလလရူပ”န္တိ ဝုစ္စန္တိ, ပရိပိဏ္ဍိတာနိ စ တာနိ ဇာတိဥဏ္ဏာယ ဧကဿ အံသုနော ပသန္နတိလတေလေ ပက္ခိပိတွာ ဥဒ္ဓဋဿ ပဂ္ဃရိတွာ အဂ္ဂေ ဌိတဗိန္ဒုမတ္တာနိ အစ္ဆာနိ ဝိပ္ပသန္နာနိ။ **ကဒာစိ န လဗ္ဘတိ** အဘာဝကသတ္တာနံ ဝသေန။ **တတော ပရန္တိ** ပဋိသန္ဓိတော ပရံ။ **ပဝတ္တိကာလေ**တိ သတ္တမေ သတ္တာဟေ, **ဋီကာကာရ**မတေန ဧကာဒသမေ သတ္တာဟေ တ။ **ကမေနာ**တိ စက္ခုဒသကပာတုဘာဝတော သတ္တာဟာတိက္ကမေန သောတဒသကံ , တတော သတ္တာဟာတိက္ကမေန ဃာနဒသကံ, တတော သတ္တာဟာတိက္ကမေန ဇိဝှာဒသကန္တိ ဧဝံ အနုက္ကမေန။ **အဋ္ဌကထာယမ္ပိ** ဟိ အယမတ္ထော ဒဿိတော ဝ။

၅၅. **ဌိတိကာလ**န္တိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဌိတိကာလံ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တသဟဇာတာ ဟိ ဥတု ဌာနပ္ပတ္တာ တဿ ဌိတိက္ခဏေ သုဒ္ဓဋ္ဌကံ သမုဋ္ဌာပေတိ, တအာ ဥပ္ပန္နာ ဘင်္ဂက္ခဏေတ္ယာဒိနာ အနုက္ကမေန ဥတု ရူပံ ဇနေတိ။ **ဩဇာဖရဏ မုပာဒာယာ**တိ ဂဗ္ဘသေယျကဿ မာတု အဇ္ဈောဟဋ္ဌာဟာရတော သံသေဒဇောပပာတိကာနဉ္စ မုခဂတသေမှာဒိတော ဩဇာယ ရသဟရဏီအနုသာရေန သရီရေ ဖရဏကာလတော ပဋ္ဌာယ။

၅၆. စုတိစိတ္တံ ဥပရိမံ ဧတဿာတိ **စုတိစိတ္တောပရိ။ ကမ္မဇရူပာနိ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ** တဒုပ္ပတ္တိယံ မရဏာဘာဝတော။ ကမ္မဇရူပဝိစ္ဆေဒေ ဟိ “မတော”တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ –

“အာယု ဥသ္မာ စ ဝိညာဏံ၊ ယဒာ ကာယံ ဇဟန္တိမံ။
အပဝိဒ္ဓော တဒာ သေတိ၊ နိရတ္ထံဝ ကလိင်္ဂရ”န္တိ။ (သံ. နိ. ၃.၉၅ ထောကံ ဝိသဒိသံ)။

ပုရေတရန္တိ သတ္တရသမဿ ဥပ္ပာဒက္ခဏေ။ **တတောပရံ စိတ္တဇာဟာရဇရူပဉ္စ ဝေါစ္ဆိဇ္ဇတီ**တိ အဇီဝကသန္တာနေ တေသံ ဥပ္ပတ္တိယာ အဘာဝတော ယထာနိဗ္ဗတ္တံ စိတ္တဇံ, အာဟာရဇဉ္စ တတော ပရံ ကိဉ္စိ ကာလံ ပဝတ္တိတွာ

တ နိရုဇ္ဈတိ။ အပရေ ပန အာစရိယာ ''စိတ္တဇရူပံ စုတိစိတ္တတော ပုရေတရမေဝ တေဇ္ဈိဇ္ဇတီ''တိ ဝဏ္ဏေန္တိ။

၅၈. ရူပလောကေ ဃာနဇိဝှာကာယာနံ အဘာဝေ ကာရဏံ ဝုတ္တမေဝ။ ဘာဝဒ္ဒယံ ပန ဗဟလကာမရာဂူပနိဿယ တ္တာ ဗြဟ္မာနဉ္စ တဒဘာဝတော တတ္ထ န ပဝတ္တတိ။ **အာဟာရဇကလာပာနိ စ န လဗ္ဘန္တိ** အဇ္ဈောဟဋာဟာ ရာဘာဝေန သရီရဂတဿပိ အာဟာရဿ ရူပသမုဋ္ဌာပနာဘာဝတော။ ဗာဟိရဥတုံ ဥတုံ, အာဟာရဉ္စ ဥပနိဿယံ လ ဘိတွာ ဥတုအာဟာရာ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေန္တိ။ **ဇီဝိတနဝက**န္တိ ကာယာဘာဝတော ကာယဒသကဋ္ဌာနိယံ ဇီဝိတနဝကံ။

၅၉. **အတိရိစ္စတိ** သေသဗြဟ္မာနံ ပဋိသန္ဓိယံ, ပဝတ္တေ စ ဥပလဘိတဗ္ဗရူပတော အဝသိဋ္ဌံ ဟောတိ , မရဏကာ လေ ပန ဗြဟ္မာနံ သရီရနိက္ခေပာဘာဝတော သဗ္ဗေသမ္ပိ တိသမုဋ္ဌာနာနိ, ဒွိသမုဋ္ဌာနာနိ စ သဟေဝ နိရုဇ္ဈန္တိ။

၆၁. **ရူပေသု တေဝီသတိ** ဃာနဇိဝှာကာယဘာဝဒ္ဒယဝသေန ပဉ္စန္နံ အဘာဝတော။ ကေစိ ပန ''လဟုတာဒိတ္တ ယမ္ပိ တေသု နတ္ထိ ဒန္ဓတ္တကရာဒိဓာတုက္ခောဘာဘာဝတော''တိ ဝဒန္တိ, တံ အကာရဏံ။ န ဟိ ဝူပသမေတဗ္ဗာပေက္ခာ တဗ္ဗိရောဓိမမ္မပ္ပဝတ္တိ တထာ သတိ သဟေတုကကိရိယစိတ္တေသု လဟုတာဒီနံ အဘာဝပ္ပသင်္ဂတော။ **''သဒ္ဒော ဝိကာရော''**တ္တာဒိ သဗ္ဗေသမ္ပိ သာဓာရဏဝသေန ဝုတ္တံ။

ရူပပဝတ္တိက္ကမဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဗ္ဗာနဘေဒဝဏ္ဏနာ

၆၂. ဇွောဝတာ စိတ္တစေတသိကရူပါနိ ဝိဘာဂတော နိဒ္ဒိသိတွာ ဣဒါနိ နိဗ္ဗာနံ နိဒ္ဒိသန္တော အာဟ **''နိဗ္ဗာနံ ပနာ''**တ္တာဒိ။ **''စတုမဂ္ဂဉာဏေန သစ္ဆိကာတဗ္ဗ''**န္တိ ဣမိနာ နိဗ္ဗာနဿ တံတံအရိယပုဂ္ဂလာနံ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓတံ ဒ ဿေတိ။ **''မဂ္ဂဖလာနမာရမ္မဏဘူတ''**န္တိ ဣမိနာ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနာနံ အနုမာနသိဒ္ဓတံ။ သင်္ခတမ္မာရမ္မဏဉှိ, ပညတ္တာရမ္မဏံ တ ဉာဏံ ကိလေသာနံ သမုစ္ဆေဒပဋိပ္ပဿမ္ဘနေ အသမတ္ထံ, အတ္ထိ စ လောကေ ကိလေသ သမုစ္ဆေအဒ်ိ။ တသ္မာ အတ္ထိ သင်္ခတသမ္မုတိဓမ္မဝိပရီတော ကိလေသာနံ သမုစ္ဆေဒပဋိပ္ပဿဒ္ဓိကရာနံ မဂ္ဂဖလာ နံ အာရမ္မဏဘူတော နိဗ္ဗာနံ နာမ ဧကော ဓမ္မောတိ သိဒ္ဓံ။ ပစ္စက္ခာနုမာနသိဒ္ဓတာသန္ဒဿနေန စ အဘာဝမတ္တံ နိ ဗ္ဗာနန္တိ ဝိပ္ပဋိပန္နာနံ တဒံ နိသေဓေတီတိ အလမတိပ္ပပဉ္စေန။ ခန္ဓာဒိဘေဒေ တေဘူမကဓမ္မေ ဟေဋ္ဌုပရိယဝသေန ဝိ နနတော သံသိဗ္ဗနတော **တနသင်္ခာတာယ** တဏှာယ **နိက္ခန္တတ္တာ** ဝိသယာတိက္ကမဝသေန အတီတတ္တာ။

၆၃. **သဘာဝတော**တိ အတ္တနော သန္တိလက္ခဏေန။ ဥပာဒီယတိ ကာမုပာဒါနီဟီတိ ဥပာဒိ, ပဉ္စက္ခန္ဓဿေတံ အ ဓိဝစနံ, ဥပါဒိယေဝ သေသော ကိလေသေဟီတိ ဥပါဒိသေသော, တေန သဟ ဝတ္တတီတိ သဥပါဒိသေသာ , သာ ဧဝ နိဗ္ဗ ဗာနဓာတူတိ **သဥပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတု။ ကာရဏပရိယာယေနာ** တိ သဥပါဒိသေသာဒိဝသေန ပညာပနေ ကာရဏဘူတ ဿ ဥပါဒိသေသ ဘာဝဘာဝဿ လေသေန။

၆၄. အာရမ္မဏတော, သမ္ပယောဂတော စ ရာဂါဒေသမောဟေဟိ သုညတ္တာ သုညံ, သုညမေဝ **သုညတံ,** တထာ ရာဂါဒိနိမိတ္တရဟိတတ္တာ **အနိမိတ္တံ** ။ ရာဂါဒိပဏိဓိရဟိတတ္တာ **အပ္ပဏိဟိတံ** ။ သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ တ သုညတ္တာ **သုညတံ**။ သဗ္ဗသင်္ခါရနိမိတ္တာဘာဝတော **အနိမိတ္တံ** ။ တဏှာပဏိဓိယာ အဘာဝတော **အပ္ပဏိဟိတံ** ။

၆၅. စဝနာဘာဝတော **အစ္စုတံ** ။ အန္တဿ ပရိယောသာနဿ အတိက္ကန္တတ္တာ **အစ္စန္တံ** ။ ပစ္စယေဟိ အသ င်္ခတတ္တာ **အသင်္ခတံ** ။ အတ္တနော ဥတ္တရိတရဿ အဘာဝတော, သဟဓမ္မေန ဝတ္တဗ္ဗဿ ဥတ္တရဿ တ အ ဘာဝတော **အနုတ္တရံ** ။ ဝါနတော တဏှာတော မုတ္တတ္တာ သဗ္ဗသော အပဂတတ္တာ **ဝါနမုတ္တာ** ။ မဟန္တေ သီလ က္ခန္ဓာဒိကေ ဧသေန္တိ ဂဝေသန္တီတိ **မဟေသယော။ ''ဣတိ စိတ္တ''** န္တ္တာဒိ ဆဟိ ပရိစ္ဆေဒေဟိ ဝိဘတ္တာနံ စိတ္ တာဒီနံ နိဂမနံ။

နိဗ္ဗာနဘေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကတိ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနိယာ နာမ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာယ

ရူပပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. သမုစ္စယပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ

၁. **သလက္ခဏာ** စိန္တနာဒိသလက္ခဏာ စိတ္တစေတသိကနိပ္ဖန္နရူပနိဗ္ဗာနဝသေန ဒွာသတ္တတိပဘေဒာ **ဝတ္ထုဓမ္မာ** သဘာဝဓမ္မာ ဝုတ္တာ, ဣဒါနိ တေသံ **ယထာယောဂံ** သဘာဝဓမ္မာနံ ဧကေကသမုစ္စယဝသေန ယောဂါနုရူပတော အကုသလသင်္ဂဟာဒိဘေဒံ **သမုစ္စယံ** ရာသိံ ပဝက္ခာမီတိ ယောဇနာ။

၂. အကုသလာနမေဝ သဘာဝဓမ္မဝသေန သင်္ဂဟော **အကုသလသင်္ဂဟော**။ ကုသလာဒိဝသေန မိဿကာနံ သင်္ဂဟော **မိဿကသင်္ဂဟော,** သစ္စာဘိသမ္ဗောဓိသင်္ခါတဿ အရိယမဂ္ဂဿ ပက္ခေ ဘဝါနံ ဗောဓိပက္ခိယာနံ ဓမ္မာနံ သတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒါနံ သဘာဝဝတ္ထုဝသေန သင်္ဂဟော **ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဂဟော**။ ခန္ဓာဒိဝသေန သဗ္ဗေသံ သင်္ဂဟော **သဗ္ဗသင်္ဂဟော**။

အကုသလသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ

၃. ပုဗ္ဗကောဋိယာ အပညာယနတော စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန, ဝဏတော ဝိယ ဝိဿန္ဒမာနယူသာ ဝိယ စက္ခာဒိတော ဝိသယေသု ဝိဿန္ဒနတော **အာသဝါ**။ အထ ဝါ ဘဝတော အာဘဝဂ္ဂံ ဓမ္မတော အာဂေါတြဘုံ သဝန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ **အာသဝါ**။ အဝဓိအတ္ထော စေတ္ထ **အာ**-ကာရော, အဝဓိ စ မရိယာဒါဘိဝိဓိဝသေန ဒုဝိဓော။ တတ္ထ "အာပါဋလိပုတ္တံ ဝုဋ္ဌော ဒေဝေါ"တိအာဒီသု ဝိယ ကိရိယံ ဗဟိ ကတွာ ပဝတ္တော **မရိယာဒေါ**။ "အာဘဝဂ္ဂံ သဒ္ဒေါ အဗ္ဘုဂ္ဂတော"တိအာဒီသု ဝိယ ကိရိယံ ဗျာပေတွာ ပဝတ္တော **အဘိဝိဓိ**။ ဣဓ ပန အဘိဝိဓိမှိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တထာ ဟေတေ နိဗ္ဗတ္တိဋ္ဌာနဘူတေ စ ဘဝဂ္ဂေ, ဂေါတြဘုမှိ စ အာရမ္မဏဘူတေ ပဝတ္တန္တိ။ ဝိဇ္ဇမာနေသု စ အညေသု အာဘဝဂ္ဂံ, အာဂေါတြဘုဉ္စ သဝန္တေသု မာနာဒီသု အတ္တတ္တနိယဂ္ဂဟဏဝသေန အဘိဗျာပနတော မဒကရဏဋ္ဌေန အာသဝသဒိသတာယ စ ဧတေယေဝ အာသဝဘာဝေန နိရူဠှာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကာမောယေဝ အာသဝေါ **ကာမာသဝေါ,** ကာမရာဂေါ။ ရူပါရူပဘဝေသု ဆန္ဒရာဂေါ **ဘဝါသဝေါ**။ ဈာနနိကန္တိသဿတဒိဋ္ဌိသဟဂတော စ ရာဂေါ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂယှတိ။ တတ္ထ ပဌမော ဥပပတ္တိဘဝေသု ရာဂေါ, ဒုတိယော ကမ္မဘဝေ, တတိယော ဘဝဒိဋ္ဌိသဟဂတော။ ဒွာသဋ္ဌိဝိဓာ ဒိဋ္ဌိ **ဒိဋ္ဌာသဝေါ**။ ဒုက္ခာဒီသု စတူသု သစ္စေသု, ပုဗ္ဗန္တေ, အပရန္တေ, ပုဗ္ဗာပရန္တေ, ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေသု စာတိ အဋ္ဌသု ဌာနေသု အညာဏံ **အဝိဇ္ဇာသဝေါ**။

၄. ဩတ္ထရိတွာ ဟရဏတော, ဩဟနနတော ဝါ ဟေဋ္ဌာ ကတွာ ဟနနတော ဩသီဒါပနတော "ဩဃော"တိ ဝုစ္စတိ ဇလပ္ပဝါဟော, ဧတေ စ သတ္တေ ဩတ္ထရိတွာ ဟနန္တာ ဝဋ္ဋသ္မိံ သတ္တေ ဩသီဒါပေန္တာ ဝိယ ဟောန္တီတိ ဩဃသဒိသတာယ **ဩဃာ**, အာသဝါယေဝ ပနေတ္ထ ယထာဝုတ္တဋ္ဌေန "ဩဃာ"တိ စ ဝုစ္စန္တိ။

၅. ဝဋ္ဋသ္မိံ, ဘဝယန္တကေ ဝါ သတ္တေ ကမ္မဝိပါကေန ဘဝန္တရာဒီဟိ, ဒုက္ခေန ဝါ သတ္တေ ယောဇေန္တီတိ **ယောဂါ,** ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တဓမ္မာဝ။

၆. နာမကာယေန ရူပကာယံ, ပစ္စုပ္ပန္နကာယေန ဝါ အနာဂတကာယံ ဂန္ထေန္တိ ဒုပ္ပမုဉ္စံ ဝေဌေန္တီတိ **ကာယဂန္ထာ**။ ကေသီလာဒိနာ သီလေန, ဝတေန, တဒုဘယေန စ သုဒ္ဓီတိ ဧဝံ ပရတော အသဘာဝတော အာမသနံ **ပရာမာသော**။ "ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည"န္တိ အဘိနိဝိသနံ ဒဠှဂ္ဂါဟော **ဣဒံ သစ္စာဘိနိဝေသော**။

၇. မဏ္ဍူကံ ပန္နဂေါ ဝိယ ဘုသံ ဒဠှံ အာရမ္မဏံ အာဒိယန္တီတိ ဥပါဒါနာနိ။ ကာမောယေဝ ဥပါဒါနံ, ကာမေ ဥပါဒိယတီတိ ဝါ **ကာမုပါဒါနံ**။ "ဣမိနာ မေ သီလဝတာဒိနာ သံသာရသုဒ္ဓီ"တိ ဧဝံ သီလဝတာဒီနံ ဂဟဏံ **သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ**။ ဝဒန္တိ ဧတေနာတိ ဝါဒေါ, ခန္ဓေဟိ ဗျတိရိတ္တာဗျတိရိတ္တဝသေန ဝိသတိ ပရိကပ္ပိတဿ အတ္တနော ဝါဒေါ အတ္တဝါဒေါ။ သောယေဝ ဥပါဒါနန္တိ **အတ္တဝါဒုပါဒါနံ**။

၈. ဈာနာဒိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကကုသလစိတ္တံ နိသေဓေန္တိ တထာ တဿ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ န ဒေန္တီတိ **နီဝရဏာနိ,** ပညာစက္ခုနော ဝါ အာဝရဏဋ္ဌေန **နီဝရဏာ**။ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု အဘိမတ္တရာဂသင်္ခါတော ကာမောယေဝ ဆန္ဒနဋ္ဌေန

ဆန္ဒော စာတိ ကာမစ္ဆန္ဒော။ သောယေဝ နီဝရဏန္တိ **ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏံ**။ ဗျာပဇ္ဇတိ ဝိနဿတိ တေန စိတ္တန္တိ ဗျာပါဒော, "အနတ္ထံ မေ အစရီ"တျာဒိနယပ္ပဝတ္တနဝဝိဓအာဃာတဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနတာယ နဝဝိဓော, အဋ္ဌာနကောပေန သဟ ဒသဝိဓော ဝါ ဒောသော, သောယေဝ နီဝရဏန္တိ **ဗျာပါဒနီဝရဏံ**။ ထိနမိဒ္ဓမေဝ နီဝရဏံ **ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ**။ တထာ **ဥဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စနီဝရဏံ**။ ကသ္မာ ပနေတေ ဘိန္နဓမ္မာ ဒွေ ဒွေ ဧကနီဝရဏဘာဝေန ဝုတ္တာတိ? ကိစ္စာဟာရပဋိပက္ခာနံ သမာနဘာဝတော။ ထိနမိဒ္ဓါနဉှိ စိတ္တလ္လီနတာ ကိစ္စံ၊ ဥဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စာနံ အဝူပသန္တဘာဝကာရဏံ။ တထာ ပုရိမာနံ ဒွိန္နံ တန္ဒီဝိဇမ္ဘိတာ အာဟာရော, ဟေတုဘူတတ္တော, ပစ္ဆိမာနံ ဉာတိဗျသနာဒိဝိတက္ကနံ။ ပုရိမာနဉ္စ ဒွိန္နံ ဝီရိယံ ပဋိပက္ခဘူတံ, ပစ္ဆိမာနံ သမထောတိ, တေနာဟု ပောရာဏာ –

"ကိစ္စာဟာရဝိပက္ခာနံ၊ ဧကတ္တာ ဧကမေတ္ထ ဟိ။
ကတမုဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စံ၊ ထိနမိဒ္ဓဉ္စ တာဒိနာ။

"လီနတာသန္တတာ ကိစ္စံ၊ တန္ဒီ ဉာတိဝိတက္ကနံ။
ဟေတု ဝီရိယသမထာ၊ ဣမေ တေသံ ဝိရောဓိနော"တိ။

၉. အပ္ပဟီနဋ္ဌေန အနု အနု သန္တာနေ သေန္တီတိ **အနုသယာ,** အနုရူပံ ကာရဏံ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ အတ္ထော။ အပ္ပဟီနာ ဟိ ကိလေသာ ကာရဏလာဘေ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာ သန္တာနေ အနု အနု သယိတာ ဝိယ ဟောန္တီတိ တဒဝတ္ထာ "အနုသယာ"တိ ဝုစ္စန္တိ။ တေ ပန နိပ္ပရိယာယတော အနာဂတာ ကိလေသာ, အတီတပစ္စုပ္ပန္နာပိ တံသဘာဝတ္တာ တထာ ဝုစ္စန္တိ။ န ဟိ ကာလဘေဒေန ဓမ္မာနံ သဘာဝဘေဒော အတ္ထိ, ယဒိ အပ္ပဟီနဋ္ဌေန အနုသယာ, နနု သဗ္ဗေပိ ကိလေသာ အပ္ပဟီနာ အနုသယာ ဘဝေယျုန္တိ? န မယံ အပ္ပဟီနတာမတ္တေန "အနုသယာ"တိ ဝဒါမ, အထ ခော အပ္ပဟီနဋ္ဌေန ထာမဂတာ ကိလေသာ အနုသယာတိ။ **ထာမဂမနဉ္စ** အညေသာဓာရဏော ကာမရာဂာဒီနမေဝ အာဝေဏိကော သဘာဝောတိ အလံ ဝိတဒေန။ ကာမရာဂေယေဝ အနုသယော **ကာမရာဂါနုသယော**။

၁၀. သံယောဇေန္တိ ဗန္ဓန္တီတိ **သံယောဇနာနိ**။

၁၂. စိတ္တံ ကိလိဿတိ ဥပတပ္ပတိ, ဗာဓီယတိ တ တေဟီတိ **ကိလေသာ**။

၁၃. **ကာမဘဝနာမေနာ**တိ ကာမဘဝသင်္ခါတာနံ အာရမ္မဏာနံ နာမေန။ **တထာပဝတ္တ** န္တိ သီလဗ္ဗတာဒီနံ ပရတော အာမသနာဒိဝသေန ပဝတ္တံ။

၁၄. အာသဝ စ ဩဃာ စ ယောဂ စ ဂန္ထာ စ **ဝတ္ထုတော** ဓမ္မတော ဝုတ္တနယေန တယော။ **တထာ ဥပါဒါနာ** ဒုဝေ ဝုတ္တာ တဏှာဒိဋ္ဌိဝသေန။ **နီဝရဏာ အဋ္ဌ သိယုံ** ထိနမိဒ္ဓဥဒ္ဒစ္စကုက္ကုစ္စာနံ ဝိသုံ ဂဟဏတော။ **အနုသယာ ဆဠေဝ ဟောန္တိ** ကာမရာဂဘဝရာဂါနုသယာနံ တဏှာသဘာဝေန ဧကတော ဂဟိတတ္တာ။ **နဝ သံယောဇနာ မတာ** ဥဘယတ္ထ ဝုတ္တာနံ တဏှာသဘာဝတနံ, ဒိဋ္ဌိသဘာဝတနဉ္စ ဧကေကံ သင်္ဂဟိတတ္တာ။ ကိလေသာ ပန သုတ္တန္တဝသေန, အဘိဓမ္မဝသေနပိ ဒသ။ **ဣတိ** ဧဝံ **ဟဟာနံ** အကုသလာနံ သင်္ဂဟော နဝဓာ ဝုတ္တော။ ဝုတ္တဉ္စ –

နတဋ္ဌသင်္ဂဟာ လောဘ-ဒိဋ္ဌိယော သတ္တသင်္ဂဟာ။
အဝိဇ္ဇာ ပဋိဃော ပဉ္စ-သင်္ဂဟော စတုသင်္ဂဟာ။
ကင်္ခာ တိသင်္ဂဟာ မာနုဒ္ဒစ္စာ ထိနံ ဒွိသင်္ဂဟံ။

ကုက္ကုစ္စမိဒ္ဓါဟိရိကာ-နောတ္တပ္ပိဿာ နိဂူဟနာ။
ဧကသင်္ဂဟိတာ ဟဟာ၊ ဣစ္စေဝံ နဝသင်္ဂဟာ။

အကုသလသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

မိဿကသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ

၁၅. ဟေတူသု ဝတ္တဗ္ဗံ ဟေတ္ဝာ ဝုတ္တမေဝ။

၁၆. အာရမ္မဏံ ဥပဂန္တွာ စိန္တနသင်္ခာတေန ဥပနိဇ္ဈာယနဋ္ဌေန ယထာရဟံ ပစ္စနီကဓမ္မဈာပနဋ္ဌေန စ ဈာနာနိ စ တာနိ အင်္ဂါနိ စ သမုဒိတာနံ အဝယဝဘာဝေန အင်္ဂီယန္တိ ဉာယန္တီတိ **ဈာနင်္ဂါနိ** ။ အဝယဝိနိမုတ္တဿ စ သမုအယဿ အဘာဝေပိ သေနင်္ဂရထင်္ဂါဒယော ဝိယ ဝိသုံ ဝိသုံ အင်္ဂဘာဝေန ဝုစ္စန္တိ ဧကေဘာ ဟုတွာ ဈာနဘာဝေန။ အေမနဿဠေတ္ထ အကုသလဈာနင်္ဂံ, သေသာနိ ကုသလာကုသလာဗျာကတဈာနင်္ဂါနိ။

၁၇. သုဂတိဒုဂ္ဂတီနံ, နိဗ္ဗာနဿ စ အဘိမုခံ ဟပနတော မဂ္ဂါ, တေသံ ပထဘူတာနိ အင်္ဂါနိ, မဂ္ဂဿ တ အင်္ဂါနိ ဝါ ကဿ အင်္ဂါနိ **မဂ္ဂင်္ဂါနိ** ။ သမ္မာ အဝိပရီတတော ပဿတီတိ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ** ။ သာ ပန “အတ္ထိ ဒိန္န”န္တ္တာဒိဝသေန ဒသဝိဓာ, ပရိညာဒိကိစ္စဝသေန စတုဗ္ဗိဓာ တ။ သမ္မာ သင်္ကပ္ပေန္တိ ဧတေနာတိ **သမ္မာသင်္ကပ္ပော** ။ သော နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပအဗျာပာဒသင်္ကပ္ပအဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပဝသေန တိဝိဓော။ သမ္မာတစာဒယော ဟေတ္ဝာ ဝိဘာဝိတာဝ။ သမ္မာ တယမန္တိ ဧတေနာတိ **သမ္မာတယာမော** ။ သမ္မာ သရန္တိ တောယာတိ **သမ္မာသတိ**။ က္ကမေသံ ပန ဘေဒံ ဥပရိ ဝက္ခတိ။ သမ္မာ သာမဠ္ဍ အာဓီယတိ ဧတေန စိတ္တန္တိ **သမ္မာသမာဓိ,** ပဌမဇ္ဈာနာဒိဝသေန ပဉ္စဝိဓာ ဧကေဂ္ဂတာ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအာဒယော ဒုဂ္ဂတိမဂ္ဂတ္တာ မဂ္ဂင်္ဂါနိ။

၁၈. ဒဿနာဒီသု စက္ခုဝိညာဏာဒီဟိ, ယေဘုယ္ယေန တံသဟိတသန္တာနပ္ပဝတ္တိယံ လိင်္ဂါဒီဟိ, ဇီဝနေ ဇီဝန္တေဟိ ကမ္မဇရူပသမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ, မနနေ ဇာနနေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ, သုခိတာဒိဘာဝေ သုခိတာဒီဟိ သဟဇာတေဟိ, သဒ္ဒဟနာဒီသု သဒ္ဒဟနာဒိဝသပ္ပဝတ္တေဟိ တေဟေဝ, “အနညာတံ ဉဿာမီ”တိ ပဝတ္တိယံ တထာပဝတ္တေဟိ သဟဇာတေဟိ, အာဇာနနေ အညဘာဝိဘာဝေ စ အာဇာနနာဒိဝသပ္ပဝတ္တေဟိ သဟဇာတေဟိ အတ္တာနံ အနုဝတ္တာပေန္တာ ဓမ္မာ က္ကဿရဋ္ဌေန က္ကန္ဒိယာနိ နာမာတိ အာဟ **“စက္ခုန္ဒြိယ”** န္တ္တာဒိ။ **အဋ္ဌကထာယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၁၉; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၅၂၅) ပန အပရေပိ က္ကန္ဒလိင်္ဂဋ္ဌာဒယော က္ကန္ဒိယဋ္ဌာ ဝုတ္တာ။ **ဇီဝိတိန္ဒြိယ** န္တိ ရူပာရူပဝသေန ဒုဝိဓံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ “အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ အနညာတံ အမတံ ပဒံ, စတုသစ္စဓမ္မမေဝ တ ဉဿာမီ”တိ ဧဝမဇ္ဈာသယေန ပဋိပန္နဿ က္ကန္ဒိယံ **အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ** ။ အာဇာနာတိ ပဌမမဂ္ဂေန ဒိဋ္ဌမရိယာဒံ အနတိက္ကမိတွာ ဇာနာတိ က္ကန္ဒြိယဋ္ဌာတိ **အညိန္ဒြိယံ** ။ အညာတာဝိနော စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဌိတဿ အရဟတော က္ကန္ဒိယံ **အညာတာဝိန္ဒြိယံ**။ ဓမ္မသရူပဝိဘာဝနတ္တဠေတ္ထ ပညိန္ဒြိယဂ္ဂဟဏံ, ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယကိစ္စဝိသေသဝိဘာဝနတ္ထံ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယာဒီနံ ဂဟဏံ။

ဧတ္ထ စ သတ္တပညတ္တိယာ ဝိသေသနိဿယတ္တာ အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနိ အာဒိတော ဝုတ္တာနိ, မနိန္ဒြိယံ ပန အဇ္ဈတ္တိကာယတနဘာဝသာမညေန ဧတ္ထေဝ ဝတ္တဗ္ဗမ္ပိ အရူပိန္ဒြိယေဟိ သဟ ဧကတော ဒဿနတ္ထံ ဇီဝိတိန္ဒြိယာနန္တရံ ဝုတ္တံ, သာယံ ပညတ္တိ က္ကမေသံ ဝသေန “က္ကတ္ထီ ပုရိသော”တိ ဝိဘာဂံ ဂစ္ဆတီတိ ဒဿနတ္ထံ တဒနန္တရံ ဘာဝဒ္ဒယံ, တယိမေ ဥပာဒိန္နဓမ္မာ က္ကမဿ ဝသေန တိဋ္ဌန္တီတိ ဒဿနတ္ထံ တတော ပရံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ, သတ္တ သညိတော ဓမ္မပုဋ္ဌေ ပဗန္ဓဝသေန ပဝတ္တမာနော က္ကမာဟိ ဝေဒနာဟိ သံကိလိဿတီတိ ဒဿနတ္ထံ တတော ဝေဒနာပဉ္စကံ, တာဟိ ပန ဝိသုဒ္ဓိကာမာနံ တေအနသမ္ဘာရဒဿနတ္ထံ တတော သဒ္ဓါဒိပဉ္စကံ, သမ္ဘူတတေအနသမ္ဘာရာ စ က္ကမေဟိ ဝိသုဇ္ဈန္တီတိ ဝိသုဒ္ဓိပ္ပတ္တာ, နိဋ္ဌိတကိစ္စာ စ ဟောန္တီတိ ဒဿနတ္ထံ အန္တေ တီဏိ ဝုတ္တာနိ။ ဧတ္တာဝတာ အဓိပ္ပေတတ္ထသိဒ္ဓီတိ အညေသံ အဂ္ဂဟဏန္တိ က္ကဒမေတေသံ အနုက္ကမေန ဒေသနာယ ကာရဏန္တိ အလမတိပ္ပပဉ္စေန။

၁၉. အသဒ္ဓိယကောသဇ္ဇပမာဒဥဒ္ဓစ္စအဝိဇ္ဇာအဟိရိကအနောတ္တပ္ပသင်္ခာတေဟိ ပဋိပက္ခဓမ္မေဟိ အကမ္ပိယဋ္ဌေန, သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု ထိရဘာဝေန စ သဒ္ဓါဒီနိ သတ္တ **ဗလာနိ,** အဟိရိကာနောတ္တပ္ပဒ္ဝယံ ပန သမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု ထိရဘာဝေနေဝ။

၂၀. အတ္တာဓီနပ္ပဝတ္တီနံ ပတိဘူတာ ဓမ္မာ **အဓိပတီ**။ “ဆန္ဒဝတော ကိံနာမ န သိဇ္ဈတီ”တ္တာဒိကံ ဟိ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခာရူပနိဿယံ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေ စိတ္တေ ဆန္ဒာဒယော ဓုရဘူတာ သယံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ သာဓယမာနာ ဟုတွာ ပဝတ္တန္တိ, တေ စ တေသံ ဝသေန ပဝတ္တန္တိ, တေန တေ အတ္တာဓီနာနံ ပတိဘာဝေန ပဝတ္တန္တိ။ အညေ

သံ အဓိပတိဓမ္မာနံ အဓိပတိဘာဝနိတရဏဝသေန ဣန္ဒြိယံ အဓိပတိတာ။ သန္တေသုပိ ဣန္ဒြိယန္တရေသု ကေဝလံ ဒ သ္သနာဒီသု စက္ခုဝိညာဏာဒီဟိ အနုဝတ္တာပနမတ္တံ ဣန္ဒြိယတာတိ အယံ အဓိပတိဣန္ဒြိယာနံ ဝိသေသော။

၂၁. ဩဇဋ္ဌမကရူပာဒယော အာဟရန္တီတိ **အာဟာရာ**။ ကဗဠီကာရာဟာရော ဟိ ဩဇဋ္ဌမကရူပံ အာဟရတိ, ဖဿ ာဟာရော တိဿော ဝေဒနာ, မနောသဉ္စေတနာဟာရသင်္ခာတံ ကုသလာကုသလကမ္မံ တီသု ဘဝေသု ပဋိသန္ဓိံ, ဝိညာ ဏာဟာရသင်္ခာတံ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏံ သဟဇာတနာမရူပေအာဟရတိ, ကိဉ္စာပိ သကသကပစ္စယုပ္ပန္နေ အာဟရန္တာ အ ညေပိ အတ္ထိ။ အဇ္ဈတ္တိကသန္တတိယာ ပန ဝိသေသပစ္စယတ္တာ ဣမေယေဝ စတ္တာရော ''အာဟာရာ''တိ ဝုတ္တ ာ။

ကဗဠီကာရာဟာရဘက္ခာနဉှိ သတ္တာနံ ရူပကာယဿ **ကဗဠီကာရာဟာရော** ဝိသေသပစ္စယော ကမ္မာဒိဇနိတ ဿပိ တဿ ကဗဠီကာရာဟာရူပတ္ထမ္ဘလေနေဝ ဒသဝဿာဒိပ္ပဝတ္တိသမ္ဘဝတော။ တထာ ဟေသ ''ဓာတိ ဝိယ ကုမာရဿ, ဥပတ္ထမ္ဘကယန္တံ ဝိယ ဂေဟဿာ''တိ ဝုတ္တော။ **ဖဿော** ပိ သုခာဒိဝတ္ထုဘူတံ အာရမ္မဏံ ဖုသန္ တောယေဝ သုခာဒိဝေဒနာပဝတ္တနေန သတ္တာနံ ဌိတိယာ ပစ္စယော ဟောတိ။ **မနောသဉ္စေတနာ** ကုသလာကုသလကမ္မ ဝသေန အာယူဟမာနာယေဝ ဘဝမူလနိပ္ဖာဒနတော သတ္တာနံ ဌိတိယာ ပစ္စယော ဟောတိ။ **ဝိညာဏံ** ဝိဇာနန္တမေဝ နာမ ရူပပ္ပဝတ္တနေန သတ္တာနံ ဌိတိယာ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဧဝမေတေယေဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာနဿ ဝိသေသပစ္စယတ္တာ ''အာဟာရာ''တိ ဝုတ္တာ, ဖဿာဒီနံ ဒုတိယာဒိဘာဝေ ဒေသနာက္ကမတော, န ဥပ္ပတ္တိက္ကမတော။

၂၆. ပဉ္စဝိညာဏာနံ ဝိတက္ကဝိရဟေန အာရမ္မဏေသု အဘိနိပာတမတ္တတ္တာ တေသု ဝိဇ္ဇမာနာနိပိ ဥပေက္ခာသုခဒု က္ခာနိ ဥပနိဇ္ဈာနာကာရဿ အဘာဝတော ဈာနင်္ဂဘာဝေန န ဥဒ္ဓဋာနိ။ ''ဝိတက္ကပစ္စိမကံ ဟိ ဈာနင်္ဂ''န္တိ ဝုတ္တံ။ ဒွိ ပဉ္စဝိညာဏမနောဓာတုတ္တိကသန္တီရဏတ္တိကဝသေန သောဠသစိတ္တေသု ဝီရိယာဘာဝတော တတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနောပိ သမာဓိ ဗလဘာဝံ န ဂစ္ဆတိ။ ''ဝီရိယပစ္စိမကံ ဗလ''န္တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ တထာ အဋ္ဌာရသာဟေတုကေသု ဟေတုဝိရဟတော မဂ္ဂင်္ဂါနိ န လဗ္ဘန္တိ။ ''ဟေတုပစ္စိမကံ မဂ္ဂင်္ဂ''န္တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၄၃၈) ဟိ ဝုတ္တန္တိ ဣမမတ္ထံ မနသိ နိဓာယ ဟ **''ဒွိပဉ္စဝိညာဏေသု''**တ္ယာဒိ။ ဈာနင်္ဂါနိ န လဗ္ဘန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။

၂၇. အဓိမောက္ခဝိရဟတော ဝိစိကိစ္ဆာစိတ္တေ ဧကဂ္ဂတာ စိတ္တဋ္ဌိတိမတ္တံ, န ပန မိစ္ဆာသမာဓိသမာဓိန္ဒြိယသမာ ဓိဗလတေဟာရံ ဂစ္ဆတီတိ အာဟ **''တထာ ဝိစိကိစ္ဆာစိတ္တေ''** တ္ယာဒိ။

၂၈. **ဒွိဝိဟေတုကတိဟေတုက**ဂ္ဂဟဏေန ဧကဟေတုကေသု အဓိပတီနံ အဘာဝံ ဒဿေတိ။ **ဇဝနေသွေဝ**တိ အဝ ဓာရဏံ လောကိယဝိပါကေသု အဓိပတီနံ အသမ္ဘဝဒဿနတ္ထံ။ န ဟိ တေ ဆန္ဒာဒီနိ ပုရက္ခတွာ ပဝတ္တန္တိ။ ဝီမံ သာဓိပတိနော ဒွိဟေတုကဇဝနေသု အသမ္ဘဝတော စိတ္တာဘိသင်္ခာရူပနိဿယဿ စ သမ္ဘဝတနုရူပတော လဗ္ဘ မာနတံ သန္ဓာယာဟ **''ယထာသမ္ဘဝ''** န္တိ။ **ဧကောဝ လဗ္ဘတိ,** ဣတရထာ အဓိပတိဘာဝတာယောဂတော, တေနေဝ ဟိ ဘဂဝတာ ''ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယော''တ္ယာဒိနာ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁) ဟေတု ပစ္စယနိဒ္ဒေသေ ဝိယ ''အဓိပတိ အဓိပတိသမ္ပယုတ္တကာန''န္တ္ယာဒိနာ အဝတွာ ''ဆန္ဒာဓိပတိ ဆန္ဒသမ္ပယုတ္တကာ န''န္တ္ယာဒိနာ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၃) ဧကေကာဓိပတိဝသေနေဝ အဓိပတိပစ္စယော ဥဒ္ဓဋော။

၂၉. **ဝတ္ထုတော** ဓမ္မဝသေန ဟေတုဓမ္မာ ဆ, ဈာနင်္ဂါနိ **ပဉ္စ** သောမနဿဒောမနဿုပေက္ခာနံ ဝေဒနာဝသေန ဧကေ တော ဂဟိတတ္တာ, **မဂ္ဂင်္ဂါ နဝ** မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပတယာမသမာဓီနံ ဝိတက္ကဝီရိယစိတ္တေကဂ္ဂတာသဘာဝေန သမ္မာသင် ကပ္ပာဒီဟိ ဧကတော ဂဟိတတ္တာ။ **ဣန္ဒြိယဓမ္မာ သောဠသ** ပဉ္စန္နံ ဝေဒနိန္ဒြိယာနံ ဝေဒနာသာမညေန, တိဏ္ဏံ လောကုတ္တရိန္ဒြိယာနံ ပညိန္ဒြိယဿ စ ဉာဏသာမညေန ဧကတော ဂဟိတတ္တာ, ရူပာရူပဇီဝိတိန္ဒြိယာနဉ္စ ဝိသုံ ဂ ဟိတတ္တာ, ဗလဓမ္မာ ပန ယထာဝုတ္တနယေနေဝ နဝ ဧကြိတာ, အဓိပတိဓမ္မာ စတ္တာရော ဝုတ္တာ, အာဟာရာ တထာ စတ္တာရော ဝုတ္တာတိ ကုသလာဒီဟိ တီဟိ သမာကိဏ္ဏော တတောယေဝ **မိဿကသင်္ဂဟော** ဇေံနာမကော သင်္ဂ ဟော သတ္တဓာ ဝုတ္တော။ တတ္ထ စ –

> ပဉ္စသင်္ဂဟိတာ ပညာ၊ တယာမေကဂ္ဂတာ ပန။
> စတုသင်္ဂဟိတာ စိတ္တံ၊ သတိ စေဝ တိသင်္ဂဟာ။

သင်္ကပ္ပော ဝေဒနာ သဒ္ဓါ၊ ဒုကသင်္ဂဟိတာ မတာ။
ဧကေကသင်္ဂဟာ သေသာ၊ အဋ္ဌဝိသတိ ဘာသိတာ။

မိဿကသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ

၃၀. ပဋ္ဌာတီတိ ပဋ္ဌာနံ, အသုဘဂ္ဂဟဏာဒိဝသေန အနုပဝိသိတွာ ကာယာဒိအာရမ္မဏေ ပဝတ္တတီတ္ထတ္ထော, သတိယေဝ ပဋ္ဌာနံ **သတိပဋ္ဌာနံ** ။ တံ ပန ကာယဝေဒနာစိတ္တဓမ္မေသု အသုဘဒုက္ခာနိစ္စာနတ္တာကာရဂ္ဂဟဏဝသေန, သုဘသုခနိစ္စအတ္တသညာဝိပလ္လာသပ္ပဟာနဝသေန စ စတုဗ္ဗိဓန္တိ ဝုတ္တံ **"စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ"** တိ။ ကုစ္ဆိတာနံ ကေသာဒီနံ အာယောတိ ကာယော, သရီရံ, အဿာသပဿာသာနံ တ သမူဟော ကာယော , တဿ အနုပဿနာ ပရိကမ္မဝသေန, ဝိပဿနာဝသေန စ သရဏံ **ကာယာနုပဿနာ** ။ ဒုက္ခဒုက္ခဝိပရိဏာမဒုက္ခသင်္ခါရဒုက္ခဘူတာနံ ဝေဒနာနံ ဝသေန အနုပဿနာ **ဝေဒနာနုပဿနာ** ။ တထာ သရာဂမဟဂ္ဂတာဒိဝသေန သမ္ပယောဂဘူမိဘေဒေန ဘိန္နဿ ဝေဝ စိတ္တဿ အနုပဿနာ **စိတ္တာနုပဿနာ** ။ သညာသင်္ခါရာနံ ဓမ္မာနံ ဘိန္နလက္ခဏာနမေဝ အနုပဿနာ **ဓမ္မာနုပဿနာ**။

၃၁. သမ္မာ ပဒဟန္တိ ဧတေနာတိ **သမ္မပ္ပဓာနံ,** တယာမော။ သော စ ကိစ္စဘေဒေန စတုဗ္ဗိဓောတိ အာဟ **"စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ"**တ္ယာဒိ။ အသုဘမနသိကာရကမ္မဋ္ဌာနာနုယုဥ္ဇနာဒိဝသေန တယမန် **တယာမော။ ဘိယ္ယောဘာဝါယ တယာ**တိ အဘိဝုဒ္ဓိယာ။

၃၂. ဣဇ္ဈတီတိ အဓိဋ္ဌာနာဒိကံ တောယာဟိ ဣဒ္ဓိ, ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏံ ဣဒ္ဓိယာ ဟအော ဣဒ္ဓိပါဒော, ဆန္ဒောယေဝ ဣဒ္ဓိပါဒော **ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒော** ။

၃၃. ဗုဇ္ဈတီတိ ဗောဓိ, အာရဒ္ဓဝိပဿကတော ပဋ္ဌာယ ယောကာဝစရော။ ယာယ တ သော သတိအာဒိကာယ ဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ ဗုဇ္ဈတိ သစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ, ကိလေသနိဒ္ဒာတော တ ဝုဋ္ဌာတိ, ကိလေသသင်္ကောစဘာဝတော တ မဂ္ဂဖလပ္ပတ္တိယာ ဝိကသတိ, သာ ဓမ္မသာမဂ္ဂီ ဗောဓိ, တဿ ဗောဓိဿ, တဿာ တ ဗောဓိယာ အင်္ဂဘူတာ ကာရဏဘူတာတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, တေ ပန ဓမ္မဝသေန သတ္တဝိဓာတိ အာဟ **"သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ"** တ္ယာဒိ။ သတိယေဝ သုန္ဒရော ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, သုန္ဒရဿ တ ဗောဓိဿ, သုန္ဒရာယ တ ဗောဓိယာ အင်္ဂေါတိ **သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ** ။ ဓမ္မေ ဝိစိနာတိ ဥပပရိက္ခတီတိ **ဓမ္မဝိစယော,** ဝိပဿနာပညာ။ **ဥပေက္ခာ**တိ ဣဓ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ။

၃၄. "သတ္တဓာ တတ္ထ သင်္ဂဟော"တိ ဝုတ္တန ပုန တံ ဒဿေတုံ **"သင်္ကပ္ပပဿဒ္ဓိ စာ"** တ္ယာဒိ ဝုတ္တံ ။ တတ္ထ **ဝီရိယံ နဝဋ္ဌာနံ** သမ္မပ္ပဓာနစတုက္ကဝီရိယိဒ္ဓိပါဒဝီရိယိန္ဒြိယဝီရိယဗလသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂသမ္မာဝါယာမဝသေန နဝကိစ္စတ္တာ, **သတိ အဋ္ဌဋ္ဌာနာ** သတိပဋ္ဌာနစတုက္ကသတိန္ဒြိယသတိဗလသတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂသမ္မာသတိဝသေန အဋ္ဌကိစ္စတ္တာ။ **သမာဓိ စတုဋ္ဌာနော** သမာဓိန္ဒြိယသမာဓိဗလသမာဓိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂသမ္မာသမာဓိဝသေန စတုကိစ္စတ္တာ, **ပညာ ပဉ္စဋ္ဌာနာ** ဝီမံသိဒ္ဓိပါဒပညိန္ဒြိယပညာဗလဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိဝသေန ပဉ္စကိစ္စတ္တာ, **သဒ္ဓါ ဒွိဋ္ဌာနာ** သဒ္ဓိန္ဒြိယသဒ္ဓါဗလဝသေန ဒွိကိစ္စတ္တာ။ ဧသော ဥတ္တမာနံ ဗောဓိပက္ခိယဘာဝေန ဝိသိဋ္ဌာနံ သတ္တတိံသ ဓမ္မာနံ **ပဝရော** ဥတ္တမော ဝိဘာဂေါ။

၃၅. လောကုတ္တရေ အဋ္ဌဝိဓေပိ သဗ္ဗေ သတ္တတိံသ ဓမ္မာ ဟောန္တိ, သင်္ကပ္ပပီတိယော န တ ဟောန္တိ, ဒုတိယဈာနိကေ သင်္ကပ္ပဿ, စတုတ္ထပဉ္စမဈာနိကေ ပီတိယာ စ အသမ္ဘဝတော န ဟောန္တိ တ, လောကိယေပိ စိတ္တေ သီလဝိသုဒ္ဓာဒိ **ဆဗ္ဗိသုဒ္ဓိပဝတ္တိယံ ယထာယောဂံ** တံတံကိစ္စဿ အနုရူပဝသေန ကေစိ ကတ္ထစိ ဝိသုံ ဝိသုံ ဟောန္တိ, ကတ္ထစိ န တ ဟောန္တိ။

ဗောဓိပက္ခိယသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄၂. အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာဒိဘေဒဘိန္နာ တေ တေ သဘာဝဓမ္မာ ကေဋ္ဌ ရာသဋ္ဌေန **ခန္ဓာ**။ တေနာဟ ဘဂဝါ – "တဒေကဇ္ဈံ အဘိသံယူဟိတွာ အဘိသင်္ခိပိတွာ အယံ ဝုစ္စတိ ရူပက္ခန္ဓော"တျာဒိ (ဝိဘ. ၂), တေ ပနေတေ ခန္ဓာ ဘာဇနဘောဇနဗျဉ္ဇနဘတ္တကာရကဘုဉ္ဇကဝိကပ္ပဝသေန ပဉ္စေဝ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"ရူပက္ခန္ဓော"** တျာဒိ ။ ရူပဉှိ ဝေဒနာနိဿယတ္တာ ဘာဇနဋ္ဌာနိယံ, ဝေဒနာ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ ဘောဇနဋ္ဌာနိယာ, သညာ ဝေဒနာဿာဒလာဘဟေတုတ္တာ ဗျဉ္ဇနဋ္ဌာနိယာ, သင်္ခါရာ အဘိသင်္ခရဏတော ဘတ္တကာရကဋ္ဌာနိယာ, ဝိညာဏံ ဥပဘုဉ္ဇကတ္တာ ဘုဉ္ဇကဋ္ဌာနိယံ။ ဧတ္တာဝတာ စ အဓိပ္ပေတတ္ထသိဒ္ဓီတိ ပဉ္စေဝ ဝုတ္တာ။ ဒေသနာက္ကမေပိ ဩဠာရိကာဒိက္ကမေန ကာရဏံ ယတ္ထ ဘုဉ္ဇတိ, ယဉ္စ ဘုဉ္ဇတိ, ယေန စ ဘုဉ္ဇတိ, ယော စ ဘောဇကော, ယော စ ဘုဉ္ဇိတာ, တေသံ အနုက္ကမေန ဒဿေတုကာမတ္တာ။

၄၃. ဥပါဒါနာနံ ဂောစရာ ခန္ဓာ **ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ,** တေ ပန ဥပါဒါနဝိသယဘာဝေန ဂဟိတာ ရူပါဒယော ပဉ္စေဝါတိ ဝုတ္တံ **"ရူပုပါဒါနက္ခန္ဓော"** တျာဒိ။ သဗ္ဗသဘာဝဓမ္မသင်္ဂဟတ္ထံ ဟိ သာသဝ, အနာသဝါပိ ဓမ္မာ အဝိသေသတော "ပဉ္စက္ခန္ဓာ"တိ ဒေသိတာ။ ဝိပဿနာဘူမိသန္ဒဿနတ္ထံ ပန သာသဝဝ "ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ"တိ။ ယထာ ပနေတ္ထ ဝေဒနာဒယော သာသဝ, အနာသဝ စ, န ဧဝံ ရူပံ, ကေနစ္စိကာမာဝစရတ္တာ။ သဘာဂရာသိဝသေန ပန တံ ခန္ဓေသု ဒေသိတံ, ဥပါဒါနိယဘာဝေန, ပန ရာသိဝသေန စ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသူတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၄၄. အာယတန္တိ ဧတ္ထ တံတံဒွါရာရမ္မဏာ စိတ္တစေတသိကာ တေန တေန ကိစ္စေန ဃဋေန္တိ ဝါယမန္တိ, အာယဘူတေ ဝါ တေ ဓမ္မေ ဧတာနိ တနောန္တိ ဝိတ္ထာရေန္တိ, အာယတံ ဝါ သံသာရဒုက္ခံ နယန္တိ ပဝတ္တေန္တိ, စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ကာရဏဘူတာနီတိ ဝါ **အာယတနာနိ**။ အပိစ လောကေ နိဝါသဋ္ဌာနာကရသမောသရဏသဉ္ဇာတိဋ္ဌာနံ "အာယတန"န္တိ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ ဧတေပိ တံတံဒွါရိကာနံ, တံတံအာရမ္မဏာနဉ္စ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ နိဝါသဋ္ဌာနတာယ, တေသမေဝ အာကိဏ္ဏဘာဝေန ပဝတ္တာနံ အာကရဋ္ဌာနတာယ, ဒွါရာရမ္မဏတော သမောသရန္တာနံ သမောသရဏဋ္ဌာနတာယ, တတ္ထေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တာနံ သဉ္ဇာတိဋ္ဌာနတာယ စ အာယတနာနိ။ တာနိ ပန ဒွါရဘူတာနိ အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနိ ဆ, အာရမ္မဏဘူတာနိ စ ဗာဟိရာယတနာနိ ဆာတိ ဒွါဒသဝိဓာနီတိ အာဟ **"စက္ခာယတန"**န္တျာဒိ။ စက္ခု စ တံ အာယတနဉ္စာတိ **စက္ခာယတနံ** ။ ဧဝံ သေသေသုပိ။

ဧတ္ထ အဇ္ဈတ္တိကာယတနေသု သနိဒဿနသပ္ပဋိဃာရမ္မဏတ္တာ စက္ခာယတနံ ဝိဘူတန္တိ တံ ပဌမံ ဝုတ္တံ, တဒနန္တရံ အနိဒဿနသပ္ပဋိဃာရမ္မဏာနိ ဩဠာရိကာနိ, တတ္ထာပိ အသမ္ပတ္တဂ္ဂဟဏကသာမညေန စက္ခာယတနာနန္တရံ သောတာယတနံ ဝုတ္တံ, ဩဠာရိကေသု သီဃတရံ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏသမတ္ထတ္တာ ဃာနာယတနံ ပဌမံ ဝုတ္တံ။ ပုရတော ဌပိတမတ္တဿ ဟိ ဘောဇနာဒိကဿ ဂန္ဓော တတာနုသာရေန ဃာနေ ပဋိဟညတိ, တဒနန္တရံ ပန ပဒေသဝုတ္တိသာမညေန ဇိဝှာယတနံ ဝုတ္တံ, တတော သဗ္ဗဋ္ဌာနိကံ ကာယာယတနံ, တတော ပဉ္စန္နမ္ပိ ဂေါစရဂ္ဂဟဏသမတ္ထံ မနာယတနံ, ယထာဝုတ္တာနံ ပန အနုက္ကမေန တေသံ တေသံ အာရမ္မဏာနိ ရူပါယတနာဒီနိ ဝုတ္တာနိ။

၄၅. အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ **ဓာတုယော**။ အထ ဝါ ယထာသမ္ဘဝံ အနေကပ္ပကာရံ သံသာရဒုက္ခံ ဝိဒဟန္တိ, ဘာရဟာရေဟိ ဝိယ စ ဘာရော သတ္တေဟိ ဓီယန္တိ ဓာရိယန္တိ, အဝသဝတ္တနတော ဒုက္ခဝိဓာနမတ္တမေဝ စေတာ, သတ္တေဟိ စ သံသာရဒုက္ခံ အနုဝိဓီယတိ ဧတာဟိ, တထာဝိဟိတဉ္စ ဧတာသွေဝ ဓီယတိ ဌပိယတိ, ရသသောဏိတာဒိသရီရာဝယဝဓာတုယော ဝိယ, ဟရိတာလမနောသိလာဒိသေလာဝယဝဓာတုယော ဝိယ စ ဧဝမ္ဘာဝယဝဘူတာ စာတိ **ဓာတုယော**။ ယထာဟု –

"ဝိဒဟတိ ဝိဓာနဉ္စ၊ ဓီယတေ စ ဝိဓီယတေ။
ဧတာယ ဓီယတေ ဧတ္ထ၊ ဩတိ ဝါ ဓာတုသမ္မတာ။
သရီရသေလာဝယဝ-ဓာတုယော ဝိယ ဓာတုယော"တိ။

တာ ပန မနာယတနံ သတ္တဝိညာဏဓာတုဝသေန သတ္တဓာ ဘိန္ဒိတွာ အဝသေသေဟိ ဧကာဒသာယတနေဟိ သဟ အဋ္ဌာရသဓာတူ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"စက္ခုဓာတူ"**တျာဒိ။ ကမကာရဏံ ဝုတ္တနယေန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၄၆. အရိယကရတ္တာ အရိယာနိ, တစ္ဆဘာဝတော သစ္စာနီတိ **အရိယသစ္စာနိ**။ ဣမာနိ ဟိ စတ္တာရော ပဋိပန္နကေ, စတ္တာရော ဖလဋ္ဌေတိ အဋ္ဌအရိယပုဂ္ဂလေ သာဓေန္တိ အသတိ သစ္စပ္ပဋိဝေဓေ တေသံ အရိယဘာဝတနုပဂမနတော, သတိ စ တသ္မိံ ဧကန္တေန တဗ္ဘာဝူပဂမနတော စ။ ဒုက္ခသမုဒယနိရောဓမဂ္ဂနမေဝ ပန ယထာက္ကမံ ဗာဓကတ္တံ ပဘဝတ္တံ နိဿရဏတ္တံ နိယျာနိကတ္တံ, နာညေသံ, ဗာဓကာဒိဘာဝေတေယေဝ စ ဒုက္ခာဒီနံ, န အဗာဓကာဒိဘာဝေ, တသ္မာ အညတ္ထာဘာဝတတ္ထဗ္ဘာဝပိတာသင်္ခါတေန လက္ခဏေန တောနိ တစ္ဆာနိ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

“ဗာဓနလက္ခဏံ ဒုက္ခံ, ဟောတိ ကောဟုံ သန္တံ ပဘဝံ, ။ ...

“ဗာဓနနုရူပံ စတ္တာရော၊ ဆိန္နတ္တေ စတုရော မလေ။
ခီဏာအေသေ စ စတ္တာရော၊ သာဓေန္တာရိယပုဂ္ဂလေ။

“အညတ္ထ ဗာဓကေတ္တာဒိ၊ န ဟိ ဧတေဟိ လဗ္ဘတိ။
နာဗာဓကေတ္တမေတေသံ၊ တစ္ဆာနေတာနိဝေတတော”တိ။

အရိယာနံ တ သစ္စာနိ တေဟိ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗတ္တာ, အရိယဿ တ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သစ္စာနိ တေန ဒေသိတတ္တာတိ **အရိယသစ္စာနိ**။ တာနိ ပန သံကိလိဋ္ဌာသံကိလိဋ္ဌဖလဟေတုဝသေန စတုဗ္ဗိဓာနီတိ အာဟ **“စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနီ”**တ္ယာဒိ။ တတ္ထ ကုစ္ဆိတတ္တာ, တုစ္ဆတ္တာ စ **ဒုက္ခံ** ။ ကမ္မာဒိပစ္စယသန္နိဓာနေ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိနိမိတ္တတာယ သမုဒယော သမုဒေတိ တေသ္မာ ဒုက္ခန္တိ ကတွာ, ဒုက္ခဿ သမုဒယော **ဒုက္ခသမုဒယော**။ ဒုက္ခဿ အနုပ္ပာဒနိရောဓော ဧတ္ထ, ဧတေနာတိ တ **ဒုက္ခနိရောဓော**။ ဒုက္ခနိရောဓံ ဂစ္ဆတိ, ပဋိပဇ္ဇန္တိ စ တံ တေတာယာတိ **ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒာ**။

၄၇. စေတသိကာနံ, သောဠသသုခုမရူပာနံ, နိဗ္ဗာနဿ စ ဝသေန ဧကူနသတ္တတိ ဓမ္မာ အာယတနေသု ဓမ္မာယတနံ, ဓာတူသု ဓမ္မဓာတူတိ စ သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တိ။

၄၈. **သေသာ စေတသိကာ**တိ ဝေဒနာသညာဟိ သေသာ ပညာသ စေတသိကာ။ ကသ္မာ ပန ဝေဒနာသညာ ဝိသုံ ကတာတိ? ဝဋ္ဋဓမ္မေသု အဿာဒတဒုပကရဏဘာဝတော။ တေဘူမကဓမ္မေသု ဟိ အဿာဒသပ္ပဝတ္တာ ဝေဒနာ, အသုဘေ သုဘာဒိသညာဝိပလ္လာသဝသေန စ တဿာ တဒာကာရပ္ပဝတ္တီတိ တဒုပကရဏဘူတာ သညာ, တသ္မာ သံသာရဿ ပဓာနဟေတုတာယ တော ဝိနိဘုဇ္ဇိတွာ ဒေသိတာတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ ဟောတံ အာစရိယေန –

“ဝဋ္ဋဓမ္မေသု အဿာဒံ၊ တဒဿာဒုပသေဝနံ။
ဝိနိဘုဇ္ဇ နိဒဿေတုံ၊ ခန္ဓဒွယမုဒာဟဋ”န္တိ။ (နာမ. ပရိ. ၆၄၉)။

၅၀. နနု စ အာယတနဓာတူသု နိဗ္ဗာနံ သင်္ဂဟိတံ, ခန္ဓေသု ကသ္မာ န သင်္ဂဟိတန္တိ အာဟ **“ဘေဒာဘာဝေ နာ”**တ္ယာဒိ။ အတီတာဒိဘေဒဘိန္နာနညှိ ရာသဋ္ဌေန ခန္ဓဝေဟာရောတိ နိဗ္ဗာနံ ဘေဒာဘာဝတော ခန္ဓသင်္ဂဟတော **နိဿဋံ**, ဝိနိမုတ္တန္တိ အတ္ထော။

၅၁. ဆန္နံ ဒွါရာနံ, ဆန္နံ အာရမ္မဏာနဉ္စ ဘေဒေန အာယတနာနိ ဒွါဒသ ဘဝန္တိ, ဆန္နံ ဒွါရာနံ ဆန္နံ အာရမ္မဏာနံ တဒုဘယံ နိဿာယ ဥပ္ပန္နာနံ တတ္တကာနမေဝ ဝိညာဏာနံ **ပရိယာယေန** ကမေန ဓာတုယော အဋ္ဌာရသ ဘဝန္တိ။

၅၂. တိဿော ဘူမိယော ဣမဿာတိ တိဘူမံ, တိဘူမံယေဝ **တေဘူမကံ**။ ဝတ္တတိ ဧတ္ထ ကမ္မံ, တဗ္ဗိပါကော စာတိ **ဝဋ္ဋံ**။ **တဏှာ** တိ ကာမတဏှာဒိဝသေန တိဝိဓာ, ပုန ဆဠာရမ္မဏဝသေန အဋ္ဌာရသဝိဓာ, အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နဝသေန စတုပညာသဝိဓာ, အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဝသေန အဋ္ဌသတပ္ပဘေဒာ တဏှာ။ ကသ္မာ ပန အညေသုပိ ဒုက္ခဟေတူသု သန္တေသု တဏှာယေဝ သမုဒယောတိ ဝုတ္တာတိ? ပဓာနကာရဏတ္တာ။ ကမ္မဝိစိတ္တတာဟေတုဘာဝေန, ဟိ ကမ္မသဟာယဘာဝူပဂမနေန စ ဒုက္ခဝိစိတ္တတာကာရဏတ္တာ တဏှာ ဒုက္ခဿ ဝိသေသကာရဏန္တိ။ မဂ္ဂေ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒာနာမေန ဝုတ္တော မဂ္ဂေ လောကုတ္တရော မတောတိ မဂ္ဂေတိ ပုန မဂ္ဂဂ္ဂဟဏံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

၅၃. မဂ္ဂယုတ္တာ အင်္ဂိကဝိနိမုတ္တာ သေသာ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဖဿာဒယော **ဖလဋ္ဌေဝ** သသမ္ပယုတ္တန္တိ ဧတေ စတူဟိ သစ္စေဟိ ဝိနိဿဋ္ဌာ ဝိနိဂ္ဂတာ နိပ္ပရိယာယတော, ပရိယာယတော ပန အညာတာဝိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေပိ “မဂ္ဂင်္ဂံ မဂ္ဂပရိယာပန္န”န္တိ (ဓ. သ. ၅၅၅) ဝုတ္တတ္တာ ဖလဓမ္မေသု သမ္မာဒိဋ္ဌာဒီနံ မဂ္ဂသစ္စေ, ဣတရေသဉ္စ မဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တာနံ သင်္ခါရဒုက္ခသာမညေန ဒုက္ခသစ္စေ သင်္ဂဟော သက္ကာ ကာတုံ။ ဧဝဉှိ သတိ သစ္စဒေသနာယပိ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကတာ ဥပပန္နာ ဟောတိ။ ကသ္မာ ပနေတေ ခန္ဓာဒယော ဗဟူ ဓမ္မာ ဝုတ္တာတိ? ဘဂဝတာပိ တထေဝ ဒေသိတတ္တာ။ ဘဂဝတာပိ ကသ္မာ တထာ ဒေသိတာတိ? တိဝိဓသတ္တာနုဂ္ဂဟဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ နာမရူပတဒုဘယသမ္မူဠှဝသေန ဟိ တိက္ခနာတိတိက္ခမုဒိန္ဒြိယဝသေန, သင်္ခိတ္တမဇ္ဈိမဝိတ္ထာရရုစိဝသေန စ တိဝိဓာ သတ္တာ။ တေသု နာမသမ္မူဠှာနံ ခန္ဓဂ္ဂဟဏံ နာမဿ တတ္ထ စတုဓာ ဝိဘတ္တတ္တာ, ရူပသမ္မူဠှာနံ အာယတနဂ္ဂဟဏံ ရူပဿ တတ္ထ အဍ္ဎေကာဒသဓာ ဝိဘတ္တတ္တာ, ဥဘယမူဠှာနံ ဓာတုဂ္ဂဟဏံ ဥဘယေသမ္ပိ တတ္ထ ဝိတ္ထာရတော ဝိဘတ္တတ္တာ, တထာ တိက္ခိန္ဒြိယာနံ, သင်္ခိတ္တရုစိကာနဉ္စ ခန္ဓာဂ္ဂဟဏန္တျာဒိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တံ ပနေတံ တိဝိဓမ္ပိ ပဝတ္တိနိဝတ္တိတဒုဘယဟေတုဝသေန ဒိဋ္ဌမေဝ ဥပကာရာဝဟံ။ နော အညထာတိ သစ္စဂ္ဂဟဏန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သဗ္ဗသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနိယာ နာမ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာယ

သမုစ္စယပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ပစ္စယပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ

၁. ဣဒါနိ ယထာဝုတ္တနာမရူပမူလံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒပဋ္ဌာနနယဝသေန ပစ္စယေ ဒဿေတုံ **“ယေသ”**န္တျာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **ယေသံ** ပစ္စယေဟိ သင်္ခတတ္တာ **သင်္ခတာနံ** ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ **ယေ** ပစ္စယဓမ္မာ **ယထာ** ယေနာကာရေန **ပစ္စယာ** ဌိတိယာ, ဥပ္ပတ္တိယာ စ ဥပကာရကာ, **တံ ဝိဘာဂံ** တေသံ ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ, တေသံ ပစ္စယာနံ, တဿ စ ပစ္စယာကာရဿ ပဘေဒံ **ဣဟ** ဣမသ္မိံ သမုစ္စယသင်္ဂဟာနန္တရေ ဌာနေ **ယထာရဟံ** တံတံပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မေ သတိ တံတံပစ္စယာနံ တံတံပစ္စယဘာဝါကာရာနုရူပံ ဣဒါနိ ပဝက္ခာမီတိ ယောဇနာ။

၂. တတ္ထ ပစ္စယသာမဂ္ဂိံ ပဋိစ္စ သမံ ဂန္တွာ ဖလာနံ ဥပ္ပာဒော ဧတသ္မာတိ **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော,** ပစ္စယာကာရော။ နာနပ္ပကာရာနိ ဌာနာနိ ပစ္စယာ ဧတ္ထာတျာဒိနာ ပဋ္ဌာနံ, အနန္တနယသမန္တပဋ္ဌာနမဟာပကရဏံ, တတ္ထ ဒေသိတနယော **ပဋ္ဌာနနယော** ။

၃. **တတ္ထာ** တိ တေသု ဒွီသု နယေသု။ တဿ ပစ္စယဓမ္မဿ ဘာဝေန ဘဝနသီလဿ ဘာဝေါ တဗ္ဘာဝဘာဝီ ဘာဝေါ, သောယေဝ အာကာရမတ္တံ, တေန ဥပလက္ခိတော **တဗ္ဘာဝဘာဝီဘာဝါကာရမတ္တောပလက္ခိတော** ။ ဧတေနေဝ တဒဘာဝေ အဘာဝါကာရမတ္တောပလက္ခိတတာပိ အတ္ထတော ဒဿိတာ ဟောတိ။ အနွယဗျတိရေကဝသေန ဟိ ပစ္စယလက္ခဏံ ဒဿေတဗ္ဗံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – “ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတိ, ဣမဿုပ္ပာဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣမသ္မိံ အသတိ ဣဒံ န ဟောတိ, ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၀၄, ၄၀၆; သံ. နိ. ၂.၂၁; ဥဒါ. ၁, ၂)။ ပဋိစ္စ ဖလံ ဧတိ ဧတသ္မာတိ ပစ္စယော။ တိဋ္ဌတိ ဖလံ ဧတ္ထ တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ ဌိတိ, အာဟစ္စ ဝိသေသေတွာ ပဝတ္တာ ပစ္စယသင်္ခါတာ ဌိတိ **အာဟစ္စပစ္စယဋ္ဌိတိ** ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒနယော ဟိ တဗ္ဘာဝဘာဝီဘာဝါကာရမတ္တံ ဥပါဒါယ ပဝတ္တတ္တာ ဟေတာဒိပစ္စယနိယမဝိသေသံ အနပေက္ခိတွာ အဝိသေသတောဝ ပဝတ္တတိ, အယံ ပန ဟေတာဒိတံတံပစ္စယာနံ တဿ တဿ ဓမ္မန္တရဿ တံတံပစ္စယဘာဝသာမတ္ထိယာကာရဝိသေသံ ဥပါဒါယ ဝိသေသေတွာ ပဝတ္တောတိ အာဟစ္စပစ္စယဋ္ဌိတိမာရဗ္ဘ ပဝုစ္စတီတိ။ ကေစိ ပန “အာဟစ္စ ကဏ္ဌတာလုအာဒီသု ပဟရိတွာ ဝုတ္တာ ဌိတိ **အာဟစ္စပစ္စယဋ္ဌိတီ”** တိ ဝဏ္ဏေန္တိ။ တံ ပန သဝနမတ္တေနေဝ တေသံ အဝဟသိတဗ္ဗဝစနတံ ပကာသေတိ။ န ဟိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒနယော, အညော ဝါ ကောစိ နယော ကဏ္ဌတာလုအာဒီသု အနာဟစ္စ ဒေသေတုံ သက္ကာတိ။ **တေမိဿေတွာ** တိ ပဋ္ဌာနနယမ္ပိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေယေဝ ပက္ခိပိတွာ တဗ္ဘာဝဘာဝီဘာဝေန ဟေတာဒိပစ္စယဝသေန စ မိဿေတွာ **အာစရိယာ** သင်္ဂဟကာရာဒယော **ပပဉ္စေန္တိ** ဝိတ္ထာရေန္တိ, မယံ ပန ဝိသုံ ဝိသုံယေဝ ဒဿယိဿာမာတျဓိပ္ပာယော။

ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒနယဝဏ္ဏနာ

၄. န ဝိဇာနာတီတိ အဝိဇ္ဇာ, အဝိန္ဒိယံ ဝါ ကာယဒုစ္စရိတာဒိံ ဝိန္ဒတိ ပဋိလဘတိ, ဝိန္ဒိယံ ဝါ ကာယသုစရိတာဒိံ န ဝိန္ဒတိ, ဝေဒိတဗ္ဗံ ဝါ စတုသစ္စာဒိကံ န ဝိဒိတံ ကရောတိ, အဝိဇ္ဇမာနေ ဝါ ဇဝါပေတိ, ဝိဇ္ဇမာနေ ဝါ န ဇဝါပေတီတိ အဝိဇ္ဇာ, စတူသု အရိယသစ္စေသု ပုဗ္ဗန္တာဒီသု စတူသု အညာဏဿေတံ နာမံ။ အဝိဇ္ဇာ ဧဝ ပစ္စယော **အဝိဇ္ဇာပစ္စယော** ။ တတော အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခတမဘိသင်္ခရောန္တီတိ **သင်္ခါရာ,** ကုသလာကုသလကမ္မာနိ။ တေ တိဝိဓာ ပုညာဘိသင်္ခါရော အပုညာဘိသင်္ခါရော အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရောတိ။ တတ္ထ ကာမရူပါဝစရာ တေရသ ကုသလစေတနာ ပုညာဘိသင်္ခါရော, ဒွါဒသ အကုသလစေတနာ အပုညာဘိသင်္ခါရော, စတဿော အာရုပ္ပစေတနာ အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခါရောတိ ဧဝမေတာ ဧကူနတိံသ စေတနာ သင်္ခါရာ နာမ။ ပဋိသန္ဓိဝသေန ဧကူနဝီသတိဝိဓံ, ပဝတ္တိဝသေန ဒွတ္တိံသဝိဓံ ဝိပါကစိတ္တံ **ဝိညာဏံ** နာမ။ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ **နာမရူပံ**။ တတ္ထ နာမံ ဣဓ ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယံ, ရူပံ ပန ဘူတုပါဒါယဘေဒတော ဒုဝိဓံ ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပံ, တဒုဘယမ္ပိ ဣဓ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏသဟဂတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **နာမရူပပစ္စယာ**တိ ဧတ္ထ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ နာမရူပဉ္စ နာမရူပန္တိ သရူပေကသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ စက္ခာဒီနိ ဆ အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနိ, ကေသဉ္စိ မတေန ရူပါဒီနိ ဆ ဗာဟိရာယတနာနိပိ ဝါ အာယတနံ နာမ။ ဆ အာယတနာနိ စ ဆဋ္ဌာယတနဉ္စ **သဠာယတနံ**။ စက္ခုသမ္ဖဿာဒိဝသေန ဆဒွါရိကော ဖဿော **ဖဿော** နာမ။ သုခဒုက္ခုပေက္ခာဝသေန တိဝိဓာ **ဝေဒနာ**။

ကာမတဏှာ ဘဝတဏှာ ဝိဘဝတဏှာတိ တိဝိဓာ **တဏှာ**။ ဆဋ္ဌာရမ္မဏာဒိဝသေန ပန အဋ္ဌသတပ္ပဘေဒာ ဟောန္တိ ကာမုပာဒါနာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓံ ဥပါဒါနံ။ တတ္ထ စ ဒုဗ္ဗလာ တဏှာ တဏှာ နာမ, ဗလဝတီ ဥပါဒါနံ။ အသမ္ပတ္တဝိသယပတ္ထနာ တ တဏှာ တမသိ စောရာနံ ဟတ္ထပ္ပသာရဏံ ဝိယ, သမ္ပတ္တဝိသယဂ္ဂဟဏံ ဥပါဒါနံ စောရာနံ ဟတ္ထပ္ပတ္တဿ ဂဟဏံ ဝိယ။ အပ္ပိစ္ဆတာပဋိပက္ခာ တဏှာ, သန္တောသပ္ပဋိပက္ခံ ဥပါဒါနံ။ ပရိယေသနဒုက္ခမူလံ တဏှာ, အာရက္ခဒုက္ခမူလံ ဥပါဒါနန္တိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ ကမ္မဘဝေါ ဥပပတ္တိဘဝေါတိ ဒုဝိဓော **ဘဝေါ**။ တတ္ထ ပဌမော ဘဝတိ ဧတသ္မာ ဖလန္တိ ဘဝေါ, သော ကာမာဝစရကုသလာကုသလာဒိဝသေန ဧကူနတိံသဝိဓော။ ဒုတိယော ပန ဘဝတီတိ ဘဝေါ, သော ကာမဘဝါဒိဝသေန နဝဝိဓော။ **ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ**တိ စေတ္ထ ဥပပတ္တိဘဝေါပိ အဓိပ္ပေတော။ **ဘဝပစ္စယာ ဇာတီ**တိ ကမ္မဘဝေါဝ။ သော ဟိ ဇာတိယာ ပစ္စယော ဟောတိ, န ဣတရော။ သော ဟိ ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓသဘာဝေါ ဇာတိယေဝ, န စ တဒေဝ တဿ ကာရဏံ ယုတ္တံ။ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ တံတံဂတိအာဒီသု အတ္တဘာဝပဋိလာဘော **ဇာတိ**။ တထာနိဗ္ဗတ္တဿ စ အတ္တဘာဝဿ ပုရာဏဘာဝေါ **ဇရာ**။ တဿေဝ ဧကဘဝပရိစ္ဆိန္နဿ ပရိယောသာနံ **မရဏံ**။ ဉာတိဗျသနာဒီဟိ ဖုဋ္ဌဿ စိတ္တသန္တာပေါ **သောကော**။ တဿေဝ ဝစီပလာပေါ **ပရိဒေဝေါ**။ ကာယိကဒုက္ခဝေဒနာ **ဒုက္ခံ**။ မာနသိကဒုက္ခဝေဒနာ **ဒောမနဿံ**။ ဉာတိဗျသနာဒီဟိ ဖုဋ္ဌဿ အဓိမတ္တစေတောဒုက္ခပ္ပဘာဝိတော ဘုသော အာယာသော **ဥပါယာသော**။

တတ္ထ စ သတိပိ ဝတ္ထာရမ္မဏာဒိကေ ပစ္စယန္တရေ အဝိဇ္ဇာဒိကေကပစ္စယဂ္ဂဟဏံ ပဓာနဘာဝတော, ပာကဋ္ဌဘာဝတော စာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ စ အဝိဇ္ဇာနုသယိတေယေဝ သန္တာနေ သင်္ခါရာနံ ဝိပာကဓမ္မဘာဝေန ပဝတ္တနတော အဝိဇ္ဇာပစ္စယာသင်္ခါရာသမ္ဘဝန္တိ, ဝိညာဏဉ္စ သင်္ခါရဇနိတံ ဟုတွာ ဘဝန္တရေ ပတိဋ္ဌာတိ။ န ဟိ ဇနကာဘာဝေ တဿုပ္ပတ္တိ သိယာ, တသ္မာ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ။ နာမရူပဉ္စ ပုဗ္ဗင်္ဂမာဓိဋ္ဌာနဘူတဝိညာဏုပတ္ထဒ္ဓံ ပဋိသန္ဓိပဝတ္တီသု ပတိဋ္ဌာတီတိ ဝိညာဏပစ္စယာနာမရူပံ, သဠာယတနဉ္စ နာမရူပနိဿယမေဝ ဆဗ္ဗိဓဖဿဿ ဒွါရဘာဝေ န ယထာရဟံ ပဝတ္တတိ, နော အညထာတိ နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ။ ဖဿော စ သဠာယတနသမ္ဘဝေယေဝ အာရမ္မဏံ ဖုသတိ။ န ဟိ ဒွါရာဘာဝေ တဿုပ္ပတ္တိ သိယာတိ သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌမဇ္ဈတ္တဉ္စ အာရမ္မဏံ ဖုသန္တောယေဝ ဝေဒနံ ဝေဒယတိ, နော အညထာတိ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ။ ဝေဒနီယေသု စ ဓမ္မေသု အဿာဒါနုပဿိနော ဝေဒနာဟေတုကာ တဏှာ သမုဋ္ဌာတီတိ ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ။ တဏှာဟာသိနေဟပိပါသိတာယေဝ စ ဥပါဒါနိယေသု ဓမ္မေသု ဥပါဒါယ ဒဠှဟာဘာဝတာယ သံဝတ္တန္တိ။ တဏှာယ ဟိ ရူပါဒီနိ အဿာဒေတွာ အဿာဒေတွာ ကာမေသု ပါတဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇန္တီတိ တဏှာ ကာမုပါဒါနဿ ပစ္စယော။ တထာ ရူပါဒိဘေဒေဂဓိတော "နတ္ထိ ဒိန္န"န္တ္ဓာဒိနာ မိစ္ဆာဒဿနံ သံသာရတော မုစ္စိတုကာမော အသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ သုဒ္ဓိမဂ္ဂပရာမာသံ ခန္ဓေသု အတ္တတ္တနိယကပါဘူတံ အတ္တတဒဒဿနဒွယဉ္စ ဂဏှာတိ, တသ္မာ ဒိဋ္ဌုပါဒါနာဒီနမ္ပိ ပစ္စယောတိ တဏှာပစ္စယာ ဥပါဒါနံ။ ယထာရဟံ သမ္ပယောဂနုသယဝသေန ဥပါဒါနပတိဋ္ဌိတာယေဝ သတ္တာ ကမ္မာယူဟနာယ သံဝတ္တန္တီတိ ဥပါဒါနံ ဘဝဿ ပစ္စယော။ ဥပပတ္တိဘဝသင်္ခါတာ စ ဇာတိ ကမ္မဘဝဟေတုကာယေဝ ။ ဗီဇတော အင်္ကုရော ဝိယ တတ္ထ တတ္ထ သမုပလဗ္ဘတီတိ ဘဝေါ ဇာတိယာ ပစ္စယော နာမ။ သတိ စ ဇာတိယာ ဧဝ ဇရာမရဏသမ္ဘဝေါ။ န ဟိ အဇာတာနံ ဇရာမရဏသမ္ဘဝေါ ဟောတီတိ ဇာတိ ဇရာမရဏာနံ ပစ္စယောတိ ဧဝမေတေသံ တဗ္ဘာဝဘာဝီဘာဝေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတီတိ ယထာဝုတ္တေန ပစ္စယပရမ္ပရဝိဓိနာ, န ပန ဣဿရနိမ္မာနာဒီဟိ **ဧတဿ** ဝဋ္ဋသင်္ခါတဿ **ကေဝလဿ** သုခာဒီဟိ အသမ္မိဿဿ, သကလဿ တ **ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ** ဒုက္ခရာသိဿ န သုခသုဘာဒီနံ **သမုဒယော** နိဗ္ဗတ္တိ ဟောတိ။ **တတ္ထ** ဣမသ္မိံ ပစ္စယသင်္ဂဟာဓိကာရေ။

၅. အတတိ သတတံ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ **အဒ္ဓာ,** ကာလော။

၆. **အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာ အတီတော အဒ္ဓာ** အတီတဘဝပရိယာပန္နဟေတုနမေဝေတ္ထ အဓိပ္ပေတတ္တာ, အဒ္ဓာဂ္ဂဟဏေန စ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ဓမ္မာနမေဝ ဂဟဏံ တဗ္ဗိနိမုတ္တဿ ကဿစိ ကာလဿ အနုပလဗ္ဘနတော။ နိရုဒ္ဒာနုပ္ပာ ဒ ဧဝ ဟိ ဓမ္မာ အတီတာနာဂတကာလဝသေန ဥပ္ပာဒါဒိက္ခဏတ္တယပရိယာပန္နာ စ ပစ္စုပ္ပန္နကာလဝသေန ဝေါဟရီယန္တိ။ **ဇာတိဇရာမရဏံ အနာဂတော အဒ္ဓာ** ပစ္စုပ္ပန္နဟေတုတော အနာဂတေ နိဗ္ဗတ္တနတော။ **မဇ္ဈေ ပစ္စုပ္ပန္နော**

နော အဒ္ဓာ အတီတဟေတုတော ကမ္မံ နိဗ္ဗတ္တနကဖလသဘာဝတ္တာ, အနာဂတဖလဿ ကမ္မံ ဟေတုသဘာဝတ္တာ စ မဇ္ဈေ ဝိညာဏာဒိနိ အဌဋ္ဌာနိ ပစ္စုပ္ပန္နော အဒ္ဓာ။

၈. နနု သောကပရိဒေဝဒယောပိ အင်္ဂဘာဝေန ဝတ္တဗ္ဗာတိ အာဟ **“သောကာဒိဝစန”**န္တ္တာဒိ။ သောကာဒိဝစနံ ဇာတိယာ နိဿန္ဒဿ အမုဋ္ဌဖလမတ္တဿ နိဒဿနံ, န ပန ဝိသုံ အင်္ဂဒဿနန္တ္ထာတ္တော။

၉. တဏှုပါဒါနဘဝာပိ ဂဟိတာ ဟောန္တီ တိ ကိလေသဘာဝသာမညတော အဝိဇ္ဇာဂ္ဂဟဏေန တဏှုပါဒါနာနိ, ကမ္မဘဝသာမညတော သင်္ခါရဂ္ဂဟဏေန ကမ္မဘဝေ ဂဟိတော။ တထာ တဏှုပါဒါနဘဝဂ္ဂဟဏေန စ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာ ဂဟိတာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဧတ္တာပိ ဝုတ္တနယေန တေသံ ဂဟဏေန တေသံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ဝိညာဏနာမရူပသဠာယတနဖဿဝေဒနာနံ ဇာတိဇရာဘင်္ဂဝ ဇာတိဇရာမရဏန္တိ စ ဝုတ္တာတိ အာဟ **“ဇာတိဇရာမရဏဂ္ဂဟဏေ နာ”**တ္တာဒိ။

၁၀. အတီတေ ဟေတဝေ ပဉ္စ တိ သရူပတော ဝုတ္တာနံ ဒွိန္နံ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာနံ, သင်္ဂဟဝသေန ဂဟိတာနံ တိဏ္ဏံ တဏှုပါဒါနဘဝာနဉ္စ ဝသေန ပစ္စုပ္ပန္နဖလဿ ပစ္စယာ အတီတဘဝေ နိဗ္ဗတ္တာ ဟေတဝေ ပဉ္စ, **ဣဒါနိ ဖလပဉ္စကန္တိ** အတီတဟေတုပစ္စယာ ကမ္မံ ပစ္စုပ္ပန္နေ နိဗ္ဗတ္တံ ဝိညာဏာဒိဖလပဉ္စကံ။ **ဣဒါနိ ဟေတဝေ ပဉ္စာ** တိ သရူပတော ဝုတ္တာနံ တဏှာဒီနံ တိဏ္ဏံ, သင်္ဂဟတော လဒ္ဓာနံ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာနံ ဒွိန္နဉ္စ ဝသေန အာယတိံ ဖလဿ ပစ္စယာ ဣဒါနိ ဟေတဝေ ပဉ္စ။ **အာယတိံ ဖလပဉ္စကန္တိ** ဇာတိဇရာမရဏဂ္ဂဟဏေန ဝုတ္တံ ပစ္စုပ္ပန္နဟေတုပစ္စယာ အနာဂတေ နိဗ္ဗတ္တနကဝိညာဏာဒိဖလပဉ္စကန္တိ ဧဝံ ဝီသတိ အတီတာဒီသု တတ္ထ တတ္ထ အာကိရိယန္တီတိ **အာကာ ရာ**။

အတီတဟေတူနံ, ဣဒါနိ ဖလပဉ္စကဿ စ အန္တရာ ဧကော သန္ဓိ, ဣဒါနိ ဖလပဉ္စကဿ, ဣဒါနိ ဟေတူနဉ္စ အန္တရာ ဧကော, ဣဒါနိ ဟေတူနံ, အာယတိံ ဖလဿ စ အန္တရာ ဧကောတိ ဧဝံ တိသန္ဓိ။ ဝုတ္တဉှေတံ – “သင်္ခါရဝိညာဏာနမန္တရာ ဧကော, ဝေဒနာတဏှာနမန္တရာ ဧကော, ဘဝဇာတီနမန္တရာ ဧကော သန္ဓိ”တိ။ ဧတ္ထ ဟိ ဟေတုတော ဖလဿ အဝိစ္ဆေဒပ္ပဝတ္တိဘာဝတော ဟေတုဖလသမ္ဗန္ဓဘူတော ပဌမော သန္ဓိ, တထာ တတိယော, ဒုတိယော ပန ဖလတော ဟေတုနော အဝိစ္ဆေဒပ္ပဝတ္တိဘာဝတော ဖလဟေတုသမ္ဗန္ဓဘူတော။ ဖလဘူတောပိ ဟိ ဓမ္မော အညဿ ဟေတု သဘာဝဿ ဓမ္မဿ ပစ္စယောတိ။ သန္ဓိပီယန္တိ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာဒယော, ဝိညာဏာဒယော စာတိ သင်္ခေပော, အတီတဟေတု, ဧတရဟိ ဝိပါကော, ဧတရဟိ ဟေတု အာယတိံ ဝိပါကောတိ စတ္တာရော သင်္ခေပာတိ **စတုသင်္ခေပာ** ။

၁၁. ကမ္မဘဝသင်္ခါတော ဘဝေကဒေသော တိ ဧတ္ထ အာယတိံ ပဋိသန္ဓိယာ ပစ္စယစေတနာ ဘဝေ နာမ, ပုရိမကမ္မဘဝသ္မိံ ကမ္မံ ပဋိသန္ဓိယာ ပစ္စယစေတနာ သင်္ခါရာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အဝသေသာ စာ**တိ ဝိညာဏာဒိပဉ္စကဇာတိဇရာမရဏဝသေန သတ္တဝိဓာ ပစ္စုပ္ပန္နဖလဝသေန ဝုတ္တဓမ္မာ။ **ဥပပတ္တိဘဝသင်္ခါတော ဘဝေကဒေသော** တိ ပန အနာဂတပရိယာပန္နာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဘဝ-သဒ္ဒေန ကမ္မဘဝဿပိ ဝုစ္စမာနတ္တာ ဘဝေကဒေသ-သဒ္ဒော ဝုတ္တော။

၁၂. ပုဗ္ဗန္တဿ အဝိဇ္ဇာ မူလံ။ အပရန္တဿ တဏှာ မူလန္တိ အာဟ **အဝိဇ္ဇာတဏှာဝသေန ဒွေဝ မူလာ နီ”**တိ။

၁၃. တေသမေဝ အဝိဇ္ဇာတဏှာသင်္ခါတာနံ ဝဋ္ဋ **မူလာနံ နိရောဓေန** အနုပ္ပါဒဓမ္မတာပတ္တိယာ သစ္စပ္ပဋိဝေဓေ တော သိဒ္ဓာယ အပ္ပဝတ္တိယာ ဝဋ္ဋံ နိရုဇ္ဈတိ။ **အဘိဏှဟသော** အဘိက္ခဏံ **ဇရာမရဏ**သင်္ခါတယ **မုစ္ဆာယ ပီဠိတာ** နံ သတ္တာနံ သောကာဒိသမပ္ပိတာနံ ကာမာသဝာဒိ **အာသဝာနံ** သမုပ္ပာဒတော ပုန အဝိဇ္ဇာ စ ပဝတ္တတိ။ “အာသဝသမုဒယာ အဝိဇ္ဇာသမုဒယော”တိ (မ. နိ. ၁.၁၀၃) ဟိ ဝုတ္တံ။ ဧတေန အဝိဇ္ဇာယပိ ပစ္စယော ဒဿိတော ဟောတိ, ဣတရထာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒစက္ကံ အဗဒ္ဓံ သိယာတိ။ **ဣစ္စေဝံ** ဝုတ္တနယေန **အာဗဒ္ဓံ** အဝိစ္ဆိန္နံ **အနာဒိကံ** အာဒိရဟိတံ တိဘူမကပရိယာပန္နတ္တာ **တေဘူမကံ** ကိလေသကမ္မဝိပါကဝသေန တိဝဋ္ဋဘူတံ **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေတိ ပဋ္ဌပေသိ** ပညပေသိ **မဟာမုနိ** သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော။

ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၄. ဇဝံ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပာဒနယံ ဝိဘာဂတော ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ပဋ္ဌာနနယံ ဒဿေတုံ **“ဟေတုပစ္စယော”** တျာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဟိနောတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဇတေနာတိ ဟေတု။ အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတုသဒ္ဒာနံ ဟိ-သဒ္ဒော ဣဓ ပတိဋ္ဌတ္ထေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဟိနောတိ တ ဇတေန ကမ္မနိအနဘူတေန ဉဒ္ဓံ သြဇံ အဘိဟရန္တေန မူလေန ဝိယ ဟာဒပေါ တပ္ပစ္စယံ ဖလံ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ ဝုဋ္ဓိံ ဝိရူဠှိံ အာပဇ္ဇတီတိ ဟေတု။ ဟေတု စ သော ပစ္စယော စာတိ **ဟေတုပစ္စယော** ။ ဟေတု ဟုတွာ ပစ္စယော, ဟေတုဘာဝေန ပစ္စယောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မူလဋ္ဌေန ဟေတု, ဥပကာရဋ္ဌေန ပစ္စယောတိ သင်္ခေပတော မူလဋ္ဌေန ဥပကာရကော ဓမ္မော ဟေတုပစ္စယော။ သော ပန ပဝတ္တေ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ, ပဋိသန္ဓိယံ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဥဘယတ္ထ သမ္ပယုတ္တာနံ နာမဓမ္မာနဉ္စ ရုက္ခဿ မူလာနိ ဝိယ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာဓနသင်္ခါတမူလဋ္ဌေန ဥပကာရကာ ဆ ဓမ္မာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အာလမ္ဗိယတိ ဒုဗ္ဗလေန ဝိယ ဒဏ္ဍာဒိကံ စိတ္တစေတသိကေဟိ ဂယှတီတိ **အာရမ္မဏံ** ။ စိတ္တစေတသိကာ ဟိ ယံ ယံ ဓမ္မံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တန္တိ, တေ တေ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ အာရမ္မဏပစ္စယော နာမ။ န ဟိ သော ဓမ္မော အတ္ထိ, ယော စိတ္တစေတသိကာနံ အာရမ္မဏပစ္စယဘာဝံ န ဂစ္ဆေယျ။ အတ္တာဓိနပ္ပဝတ္တီနံ ပတိဘူတော ပစ္စယော **အဓိပတိပစ္စယော** ။

န ဝိဇ္ဇတိ ပစ္စယုပ္ပန္နေန သဟ အန္တရံ ဇတဿ ပစ္စယဿာတိ **အနန္တရပစ္စယော** ။ သဏ္ဌာနာဘာဝေန သုဋ္ဌု အနန္တရပစ္စယော **သမနန္တရပစ္စယော** ။ အတ္တနော အတ္တနော အနန္တရံ အနုရူပစိတ္တုပ္ပာဒဇနနသမတ္ထော ပုရိမပုရိမနိရုဒ္ဓော ဓမ္မော “အနန္တရပစ္စယော”, “သမနန္တရပစ္စယော”တိ စ ဝုစ္စတိ။ ဗျဉ္ဇနမတ္တေနေဝ ဟိ နေသံ ဝိသေသော။ အတ္ထတော ပန ဥဘယမ္ပိ သမနန္တရနိရုဒ္ဓဿေတဓိဝစနံ။ န ဟိ တေသံ အတ္ထတော ဘေဒေါ ဥပလဗ္ဘတိ ။ ယံ ပန ကေစိ ဝဒန္တိ “အတ္ထာနန္တရတာယ အနန္တရပစ္စယော, ကာလာနန္တရတာယ သမနန္တရပစ္စယော”တိ, တံ “နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဖလသမာပတ္တိယာ သမနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော”တျာဒီဟိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၁၇) ဝိရုဇ္ဈတိ။ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဟိ သတ္တာဟာဒိကာလံ နိရုဒ္ဓံ ဖလသမာပတ္တိယာ သမနန္တရပစ္စယော, တသ္မာ အဘိနိဝေသံ အကတွာ ဗျဉ္ဇနမတ္တတောဝေတ္ထ နာနာကရဏံ ပစ္စေတဗ္ဗံ, န အတ္ထတော။ ပုဗ္ဗဓမ္မနိရောဓဿ ဟိ ပစ္ဆာဇာတဓမ္မုပ္ပာဒနဿ စ အန္တရာဘာဝေန ဥပ္ပာဒနသမတ္ထတာယ နိရောဓာ အနန္တရပစ္စယတာ, “ဣဒမိတော ဥဒ္ဓံ, ဣဒံ ဟေဋ္ဌာ, ဣဒံ သမန္တတော”တိ အတ္တနာ ဧကတ္တံ ဥပနေတွာ ဝိယ သုဋ္ဌု အနန္တရဘာဝေန ဥပ္ပာဒေတုံ သမတ္ထံ ဟုတွာ နိရောဓာ သမနန္တရပစ္စယတာတိ ဇဝံ ဗျဉ္ဇနမတ္တတောဝ ဘေဒေါ။ နိရောဓပစ္စယဿာပိ ဟိ နေဝသညာနာသညာယတနဿ အသညုပ္ပတ္တိယာ ပုရိမဿ စ စုတိစိတ္တဿ ကာလန္တရေပိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တာနံ ဖလပဋိသန္ဓီနံ အန္တရာ သမာနဇာတိယေန အရူပဓမ္မေန ဗျဝဓာနာဘာဝတော ဘိန္နဇာတိကာနဉ္စ ရူပဓမ္မာနံ ဗျဝဓာနကရဏေ အသမတ္ထတာယ နိရန္တရုပ္ပာဒနေ ဧကတ္တံ ဥပနေတွာ ဝိယ ဥပ္ပာဒနေ စ သမတ္ထတာ အတ္ထီတိ တေသမ္ပိ အနန္တရသမနန္တရပစ္စယတာ လဗ္ဘတိ, တသ္မာ ဓမ္မတော အဝိသေသေပိ တထာ တထာ ဗုဇ္ဈနကာနံ ဝေနေယျာနံ ဝသေန ဥပသင်္ဂတ္တဝိသေသမတ္တတောဝ ဘေဒေါ ပစ္စေတဗ္ဗောတိ။

အတ္တနော အနုပ္ပတ္တိယာ သဟုပ္ပန္နာနမ္ပိ အနုပ္ပတ္တိတော ပကာသဿ ပဒီပေါ ဝိယ သဟုပ္ပန္နာနံ သဟုပ္ပာဒဘာဝေန ပစ္စယော **သဟဇာတပစ္စယော,** အရူပိနော စတုက္ခန္ဓာ, စတ္တာရော မဟာဘူတာ, ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝတ္ထုဝိပါကာ စ ဓမ္မာ။

အညမညံ ဥပတ္ထမ္ဘယမာနံ တိဒဏ္ဍံ ဝိယ အတ္တနော ဥပကာရကဓမ္မာနံ ဥပတ္ထမ္ဘကဘာဝေန ပစ္စယော **အညမညပစ္စယော** ။ အညမညတာဝသေနေဝ စ ဥပကာရကတာ အညမညပစ္စယတာ, န သဟဇာတမတ္တေနာတိ အယမေတေသံ ဒွိန္နံ ဝိသေသော။ တထာ ဟိ သဟဇာတပစ္စယဘာဝီယေဝ ကောစိ အညမညပစ္စယော န ဟောတိ စိတ္တဇရူပါနံ သဟဇာတပစ္စယဘာဝိနော နာမဿ ဥပာဒာရူပါနံ သဟဇာတပစ္စယဘာဝီနံ မဟာဘူတာနဉ္စ အညမညပစ္စယဘာဝဿ အနုဒ္ဓဋတ္တာ။ ယဒိ ဟိ သဟဇာတဘာဝေနေဝ အတ္တနော ဥပကာရကာနံ ဥပကာရကတာ အညမညပစ္စယတာ သိယာ, တဒါ သဟဇာတအညမညပစ္စယေဟိ သမာနေဟိ ဘဝိတဗ္ဗန္တိ။

စိတ္တကမ္မဿ ပဋ္ဌော ဝိယ သဟဇာတနာမရူပာနံ နိဿယဘူတာ စတုက္ခန္ဓာ, တရုပဗ္ဗတာဒီနံ ပထဝီ ဝိယ အာဓာရဏာဓာရဘာဝေန သဟဇာတရူပသတ္တဝိညာဏဓာတူနံ ယထာက္ကမံ နိဿယာ ဘူတရူပံ, ဝတ္ထု စာတိ ဣမေ **နိဿယပစ္စယော** နာမ နိဿီယတိ နိဿိတကေဟီတိ ကတွာ, ဗလဝဘာဝေန နိဿယော ပစ္စယော **ဥပနိဿယပစ္စယော** ဥပ-သဒ္ဒဿ အတိသယဇောတကတ္တာ, တဿ ပန ဘေဒံ ဝက္ခတိ။

ဆ ဝတ္ထူနိ, ဆ အာရမ္မဏာနိ စာတိ ဣမေ ပစ္စယုပ္ပန္နတော ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ပဝတ္တမာနဘာဝေန ဥပကာရကော **ပုရေဇာတပစ္စယော** ။ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေ အသတိ သန္တာနဋ္ဌိတိဟေတုဘာဝံ အာဂစ္ဆန္တဿ ကာယဿ ဥပတ္ထမ္ဘနဘာဝေန ဥပကာရကာ ပစ္ဆာဇာတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ **ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော** ။ သော ဂိဇ္ဈပောတက သရီရာနံ အာဟာရာသာ စေတနာ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ပုရိမပုရိမပရိစိတဂန္ထော ဝိယ ဥတ္တရုတ္တရဂန္ထဿ ကုသလာဒိဘာဝေန အတ္တသဒိသဿ ပဂုဏဗလဝဘာဝဝိသိဋ္ဌဿ အတ္တသမာနဇာတိယတာကဟဏံ အာသေဝနံ, တေန ပစ္စယာ သဇာတိယမ္မောနံ သဇာတိယဓမ္မာဝ **အာသေဝနပစ္စယော** ။ ဘိန္နဇာတိကာ ဟိ ဘိန္နဇာတိကေဟိ အာသေဝနပဂုဏေန ပဂုဏဗလဝဘာဝဝိသိဋ္ဌံ ကုသလာဒိဘာဝသင်္ခာတံ အတ္တနော ဂတိံ ကဟာပေတုံ န သက္ကောန္တိ, န စ သယံ တတော ဂဏှန္တိ, တေ ပန အနန္တရာတီတာနိ လောကိယကုသလာကုသလာနိ စေဝ အနာဝဇ္ဇနကိရိယဇဝနာနိ စာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ စိတ္တပ္ပယောဂသင်္ခာတကိရိယာဘာဝေန သဟဇာတာနံ နာနာက္ခဏိကာနံ ဝိပာကာနံ, ကဋတ္တာရူပာနဉ္စ ဥပကာရိကာ စေတနာ **ကမ္မပစ္စယော** ။

အတ္တနော နိရုဿာဟသန္တဘာဝေန သဟဇာတနာမရူပာနံ နိရုဿာဟသန္တဘာဝတယ ဥပကာရကာ ဝိပာကစိတ္တစေတသိကာ **ဝိပာကပစ္စယော** ။ တေ ဟိ ပယောဂေန အသာဓေတဗ္ဗတာယ ကမ္မဿ ကဋတ္တာ နိပ္ဖဇ္ဇမာနမတ္တာ တော နိရုဿာဟသန္တဘာဝတ ဟောန္တိ, န ကိလေသဝူပသမသန္တဘာဝတ။ တထာ သန္တဘာဝတောယေဝ ဟိ ဘဝင်္ဂာဒယော ဒုဗ္ဗိညေယျာ။ အဘိနိပာတသမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏမတ္တာ ပန ဝိပာကာ ဒုဗ္ဗိညေယျာဝ။ ဇဝနပ္ပဝတ္တိယာဝ နေသံ ရူပာဒိဂ္ဂဟိတတာ ဝိညာယတိ။

ရူပာရူပာနံ ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တေန ဥပကာရကာ စတ္တာရော အာဟာရာ **အာဟာရပစ္စယော** ။ သတိပိ ဟိ ဇနကဘာဝေ ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တမေဝ အာဟာရဿ ပဓာနကိစ္စံ။ ဇနယန္တောပိ အာဟာရော အဝိစ္ဆေဒဝသေန ဥပတ္ထမ္ဘေန္တောဝ ဇနေတီတိ ဥပတ္ထမ္ဘကဘာဝေဝ အာဟာရဘာဝေ။ တေသု တေသု ကိစ္စေသု ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မေဟိ အတ္တာနံ အနုဝတ္တာပနသင်္ခာတာဓိပတိယဋ္ဌေန ပစ္စယော **ဣန္ဒြိယပစ္စယော** ။

အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနလက္ခဏူပနိဇ္ဈာနဝသေန ဥပဂန္တွာ အာရမ္မဏနိဇ္ဈာနကာ ဝိတက္ကာဒယော **ဈာနပစ္စယော**။ သုဂတိတော ပုညတော, ဒုဂ္ဂတိတော ပာပတော တ နိယျာနဋ္ဌေန ဥပကာရကာ သမ္မာဒိဋ္ဌာဒယော **မဂ္ဂပစ္စယော**။

ပရမတ္ထတော ဘိန္နာပိ ဧကီဘာဝဂတာ ဝိယ ဧကုပ္ပာဒါဘာဝသင်္ခာတသမ္ပယောဂလက္ခဏေန ဥပကာရကာ နာမဓမ္မာ ဝ **သမ္ပယုတ္တပစ္စယော** ။ အညမညသမ္ဗန္ဓတာယ ယုတ္တာပိ သမာနာ ဝိပ္ပယုတ္တဘာဝေန ဝိသံသဋ္ဌတာယ နာနတ္တုပဂမနေန ဥပကာရကာ ဝတ္ထုစိတ္တစေတသိကာ **ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော** ။

ပစ္စုပ္ပန္နသဘာဝသင်္ခာတေန အတ္ထိဘာဝေန တာဒိသဿေဝ ဓမ္မဿ ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တေန ဥပကာရကာ "သဟဇာတံ ပုရေဇာတ"န္တာဒိနာ ဝက္ခမာနဓမ္မာ **အတ္ထိပစ္စယော** ။ သတိပိ ဟိ ဇနကတ္တေ ဌိတိယံယေဝ သာတိ သယော အတ္ထိပစ္စယာနံ ဗျာပါရောတိ ဥပတ္ထမ္ဘကတာဝ တေသံ ဂဟိတာ။ ကေဝလံ ဖဿာဒိသမုဒယေ ပဝတ္တမာနေ ဒုတိယဿ အဘာဝတော အတ္တနော ဌိတိယာ ဩကာသံ အလဘန္တာနံ အနန္တရမုပ္ပဇ္ဇမာနကစိတ္တစေတသိကာနံ ဩကာသဒာနဝသေန ဥပကာရကာ အနန္တရနိရုဒ္ဓာ စိတ္တစေတသိကာ **နတ္ထိပစ္စယော** ။

အတ္တနော သဘာဝဝိဂမနေန အပ္ပဝတ္တမာနာနံ ဝိဂတဘာဝေန ဥပကာရကာယေဝ ဓမ္မာ **ဝိဂတပစ္စယော** ။ နိရောဓာနုပဂမနဝသေန ဥပကာရကာ အတ္ထိပစ္စယာ ဝ **အဝိဂတပစ္စယော** ။ သသဘာဝတာမတ္တေန ဥပကာရကတာ အတ္ထိပစ္စယတာ, နိရောဓာနုပဂမနဝသေန ဥပကာရကတာ အဝိဂတပစ္စယတာတိ ပစ္စယတာဝိသေသော နေသံ ဓမ္မာဝိသေသေပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗ

ဇော။ ဓမ္မာနညှာတိ သမတ္တတာဝိသေသံ သဗ္ဗာကာရေန ဥတ္တတ ဘဂဝတာ စတုဝီသတိပစ္စယာ ဒေသိတာတိ ဘဂဝတိ သဒ္ဓါယ "ဇဝံ ဝိသေသာ ဧတေ ဓမ္မာ"တိ သုတမယညာဏံ ဥပ္ပာဒေတ္တတ စိန္တာဘာဝနာမယညာဏေဟိ တဒဘိသမယာယ ယောဂေါ ကရဏီယော။ အဝိသေသေပိ ဟိ ဓမ္မသာမဂ္ဂိယဿ တထာ တထာ ဝိနေတဗ္ဗပုဂ္ဂလာနံ ဝသေန ဟေဒ္ဒာ ဝုတ္တောပိ ပစ္စယော ပုန ပကာရန္တရေန ဝုစ္စတိ အဟေတုကဒုကံ ဝတ္တတပိ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တဒုကံ ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၁၅. **နာမံ** စတုက္ခန္ဓသင်္ခါတံ နာမံ တာဒိသဿေဝ **နာမဿ ဆဓာ** ဆဟာကာရေဟိ ပစ္စယော ဟောတိ, တဒေဝ **နာမရူပီနံ** သမုဒိတာနံ **ပဉ္စဓာ** ပစ္စယော ဟောတိ, **ရူပဿ ပုန** ဘူတုပာဒာယဘေဒဿ **ဧကဓာ** ပစ္စယော ဟောတိ, ရူပဉ္စ နာမဿ ဧကဓာ ပစ္စယော, ပညတ္တိနာမရူပာနိ နာမဿ **ဒွိဓာ** ဒွိပ္ပကာရာ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, **ဒွယံ** ပန နာမရူပဒွယံ သမုဒိတံ **ဒွယဿ** တာဒိသဿေဝ နာမရူပဒွယဿ **နဝဓာ** ပစ္စယော စေတိ ဇဝံ ပစ္စယာ ဆဗ္ဗိဓာ ဌိတာ။

၁၆. ဝိပါကဗ္ဗာကတံ ကမ္မဝသေန ဝိပါကဘာဝပ္ပတ္တံ ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တပတိတံ ဝိယ ဟုတ္တတ ပဝတ္တမာနံ အတ္တနော သဘာဝံ ကဟေတ္တတ ပရိဘာဝေတ္တတ နေဝ အညံ ပဝတ္တေတိ, န စ ပုရိမဝိပါကာနုဘာဝံ ဂဟေတ္တတ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ "န မဂ္ဂပစ္စယာ အာသေဝနေ ဧက"န္တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၂၂၁) ဝစနတော စ အဟေတုကကိရိယာယသု ဟသိတုပ္ပာဒဿေဝ အာသေဝနတာဥဒ္ဒရဏေန အာဝဇ္ဇနဒွယံ အာသေဝနပစ္စယော န ဟောတိ, တသ္မာ ဇဝနာနေဝ အာသေဝနပစ္စယဘာဝံ ဂစ္ဆန္တီတိ အာဟ **"ပုရိမာနိ ဇဝနာနီ"**တ္ယာဒိ။ အဝိသေသဝစနေပေတ္ထ လောကိယကုသလာကုသလာဗ္ဗာကတဇဝနာနေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ လောကုတ္တရဇဝနာနံ အာသေဝနဘာဝဿ အနုဒ္ဓဋတ္တာ။

ဧဝဥ္စ ကတ္တတ ဝုတ္တံ **ပဋ္ဌာနဋ္ဌကထာယံ** (ပဋ္ဌာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၂) "လောကုတ္တရော ပန အာသေဝနပစ္စယော နာမ နတ္ထီ"တိ။ တတ္ထ ဟိ ကုသလံ ဘိန္နဇာတိကဿ ပုရေစရတ္တာ န တေန အာသေဝနဂုဏံ ဂဏှာပေတိ, ဖလစိတ္တာနိ စ ဇဝနဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနိပိ ဝိပါကဗ္ဗာကတေ ဝုတ္တနယေန အာသေဝနံ န ဂဏှာပေန္တိ, န စ အညံ ကဟာပေန္တိ။ ယမ္ပိ "အာသေဝနဝိနိမုတ္တံ ဇဝနံ နတ္ထီ"တိ **အာစရိယဓမ္မပာလတ္ထေရေန** ဝုတ္တံ, တမ္ပိ ယေဘုယ္ယဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဝိညာယတိ။ ဣတရထာ အာစရိယဿ အသမပေက္ခိတာဘိဓာယကတ္တပ္ပသင်္ဂေါ သိယာ။ မဂ္ဂေါ ပန ဂေါတြဘုတော အာသေဝနံ န ဂဏှာတီတိ နတ္ထိ ဘူမိအာဒိဝသေန နာနာဇာတိတာယ အနဓိပ္ပေတတ္တာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **ပဋ္ဌာနေ** "ဂေါတြဘု မဂ္ဂဿ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော, ဝေါဒါနံ မဂ္ဂဿ အာသေဝနပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၆)။ ဧကေပ္ပာဒါဒိစတုဗ္ဗိဓသမ္ပယောဂလက္ခဏာဘာဝတော သဟုပ္ပန္နာနမ္ပိ ရူပဓမ္မာနံ သမ္ပယုတ္တ ပစ္စယတာ နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ **"စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ အညမည"**န္တိ။

၁၇. **ဟေတုဈာနင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂါနိ သဟဇာတာနံ နာမ ရူပာန**န္တိ တယောပေတေ ပဋိသန္ဓိယံ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနံ, ပဝတ္တိယံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပာနံ, ဥဘယတ္ထ သဟဇာတာနံ နာမာနဉ္စ ဟေတာဒိပစ္စယေန ပစ္စယာ ဟောန္တိ။ "သဟဇာတ ရူပန္တိ ဟိ သဗ္ဗတ္ထ ပဋိသန္ဓိယံ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနံ, ပဝတ္တိယံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာန"န္တိ ဝက္ခတိ။ **သဟဇာတာ စေတနာ** တိ အန္တမသော စက္ခုဝိညာဏာဒီဟိပိ သဟဇာတစေတနာ။ **သဟဇာတာနံ နာမ ရူပာန**န္တိ သဗ္ဗာပိ စေတနာ နာမာနံ, ပဋိသန္ဓိသဟဂတာ စေတနာ ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပာနံ, ပဝတ္တိယံ ရူပသမုဋ္ဌာပကစိတ္တသဟဂတာ စေတနာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပာနဉ္စ။ **နာနာက္ခဏိကာ စေတနာ**တိ ဝိပါကက္ခဏတော နာနာက္ခဏေ အတီတဘဝတဒိသု နိဗ္ဗတ္တာ ကုသလာကုသလ စေတနာ။ **နာမရူပာန**န္တိ ဥဘယတ္တာပိ နာမရူပာနံ။ **ဝိပါကက္ခန္ဓာ** တိ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏာဒိကာ ဝိပါကာ အရူပက္ခန္ဓာ။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနမ္ပိ ဟိ ရူပံ ဝိပါကတေဟာရံ န လဘတိ အရူပဓမ္မဘာဝေန, သာရမ္မဏဘာဝေန စ ကမ္မသဒိသေသု အရူပဓမ္မေသွေဝ ဝိပါက-သဒ္ဒဿ နိရုဠှတ္တာ။

၁၈. **ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿာ** တိ ပစ္စယဓမ္မတော ပုရေ ဥပ္ပန္နဿ ဣမဿ ရူပကာယဿ။ ကထံ ပန ပစ္စုပ္ပန္နဿ ပုရေ နိဗ္ဗတ္တိယံ ပစ္ဆာဇာတဿ ပစ္စယတာတိ? နနု ဝုတ္တံ "ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေ အသတိ သန္တာနဋ္ဌိတိဟေတုကဘာဝံ အာဂစ္ဆန္တဿာ"တိ, တသ္မာ သန္တာနပ္ပဝတ္တိဿ ဟေတုဘာဝုပတ္ထမ္ဘနေ ဣမဿ သ ဗ္ဗာဟာရောတိ န ကောစိ ဝိရောဓော။

၁၉. ပဋိသန္ဓိယံ စက္ခာဒိဝတ္ထူနံ အသမ္ဘဝတော, သတိ စ သမ္ဘဝေ တံတံဝိညာဏာနံ ပစ္စယဘာဝတနုပဂမနတော, ဟဒယဝတ္ထုနော စ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏေန သဟုပ္ပန္နဿ ပုရေဇာတကတာဘာဝတော ဝုတ္တံ **"ဆဝတ္ထူနိ ပဝတ္တိယ"**န္တိ။

“ပဉ္စာရမ္မဏာနိ ပဉ္စဝိညာဏဝီထိယာ” တိ စ ဣဒံ အာရမ္မဏပုရေဇာတနိဒ္ဒေသေ အာဂတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ပဉ္ဟာဝါရေ** ပန “သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇ္ဇနာ ဝါ စက္ခုံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တီ”တ္យာဒိနာ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၄) အဝိသေသေန ပစ္စုပ္ပန္နစက္ခာဒီနမ္ပိ ဂဟိတတ္တာ ဓမ္မာရမ္မဏမ္ပိ အာရမ္မဏပုရေဇာတံ မနောဝိညာဏဝီထိယာ လဗ္ဘတိ။ အတ္ထတော ပေတံ သိဒ္ဓံ, ယံ ပစ္စုပ္ပန္နဓမ္မာရမ္မဏံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တတိ, တံ တဿ အာရမ္မဏပုရေဇာတံ ဟောတီတိ။

၂၂. ပကတိယာ ဧဝ ပစ္စယန္တရရဟိတေန အတ္တနော သဘာဝေနေဝ ဥပနိဿယော **ပကတူပနိဿယော**။ အာရမ္မဏာနန္တရေဟိ အသံမိဿော ပုထဂေဝ ကောစိ ဥပနိဿယောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အထ ဝါ ပကတော ဥပနိဿယော **ပကတူပနိဿယော။ ပကတော** တိ စေတ္ထ ပ-ကာရော ဥပသဂ္ဂေ, သော အတ္တနော ဖလဿ ဥပ္ပာဒနသမတ္ထဘာဝေန သန္တာနေ နိပ္ဖာဒိတဘာဝံ, အာသေဝိတဘာဝဉ္စ ဒီပေတိ, တသ္မာ အတ္တနော သန္တာနေ နိပ္ဖန္နော ရာဂါဒိ, သဒ္ဓါဒိ, ဥပသေဝိတော ဝါ ဥတုဘောဇနာဒိ ပကတူပနိဿယော။ တထာ စေဝ နိဒ္ဒိသတိ။

၂၃. **ဂရုကတန္တိ** ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခိတံ။ တထာ ဟိ “ဒါနံ ဒတွာ သီလံ သမာဒိယိတွာ ဥပောသထကမ္မံ ကတွာ တံ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခတီ”တ္ယာဒိနာ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၁၃) အနဝဇ္ဇဥပောသထကမ္မပုဗ္ဗေကတသုစိဏ္ဏဈာနကေတုဘူတေအနမဂ္ဂါဒီနိ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခဏဝသေန အဿ နိဒ္ဒေသော ပဝတ္တော။

၂၄. “ပုရိမာ ပုရိမာ ကုသလာ ခန္ဓာ ပစ္ဆိမာနံ ပစ္ဆိမာနံ ကုသလာနံ ခန္ဓာနံ ဥပနိဿယပစ္စယေန ပစ္စယော”တ္ယာဒိနာ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၃) နယေန အနန္တရပစ္စယေန သဒ္ဓိံ နာနတ္တံ အကတွာ အနန္တရူပနိဿယဿ အာဂတတ္တာ ဝုတ္တံ **“အနန္တရနိရုဒ္ဓါ”** တ္យာဒိ။ ဧဝံ သန္တေပိ အတ္တနော အနန္တရံ အနုရူပစိတ္တုပ္ပာဒဝသေန အနန္တရပစ္စယော, ဗလဝကာရဏဝသေန အနန္တရူပနိဿယပစ္စယောတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။

၂၅. ယထာရဟံ အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ စ ရာဂါဒယော။ပေ။ သေနာသနဉ္စာတိ ယောဇနာ။ ရာဂါဒယော ဟိ အဇ္ဈတ္တံ နိပ္ဖာဒိတာ, ပုဂ္ဂလာဒယော ဗဟိဒ္ဓါ သေဝိတာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ အာစရိယေန –

> “ရာဂသဒ္ဓါဒယော ဓမ္မာ, အဇ္ဈတ္တမနုဝာသိတာ။
> သတ္တသင်္ခါရဓမ္မာ စ, ဗဟိဒ္ဓေါပနိသေဝိတာ”တိ။ (နာမ. ပရိ. ၈၂၇)။

အထ ဝါ အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ စ ကုသလာဒိဓမ္မာနန္တိ ယထာဒဿိတဝသေနေဝ ယောဇနာ အတ္တနော ဟိ ရာဂါဒယော စ အတ္တနော ကုသလာဒိဓမ္မာနံ ကလျာဏမိတ္တဿ သဒ္ဓါဒိကေ နိဿာယ ကုသလံ ကရောန္တာနံ ပရေသဉ္စ နိဿယာ ဟောန္တိ။

တတ္ထ ကာမရာဂါဒယော နိဿာယ ကာမဘဝါဒီသု နိဗ္ဗတ္တနတ္ထံ, ရာဂါဒိဝူပသမတ္ထဉ္စ အနဝဇ္ဇဥပောသထဈာနာဘိညာဝိပဿနာမဂ္ဂဘာဝနာ, ရာဂါဒိဟေတုကာ စ ဥပရူပရိရာဂါဒယော ဟောန္တီတိ ယထာရဟံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယံ ယဉ္ဟိ နိဿာယ ယဿ ယဿ သမ္ဘဝေ, တံ တံ တဿ တဿ ပကတူပနိဿယော ဟောတိ။ ပစ္စယမဟာပဒေသော ဟေသ, ယဒိဒံ “ဥပနိဿယပစ္စယော”တိ ဝုတ္တံ။ တထာ စာဟ **“ဗဟုဓာ ဟောတိ ပကတူပနိဿယော”** တိ။ **သဒ္ဓါဒယော**တိ သီလသုတစာဂပညာ။ အတ္တနော သဒ္ဓါဒိကဉ္ဟိ ဥပနိဿာယ အတ္တနော အနဝဇ္ဇာဒယော, တထာ ကလျာဏမိတ္တာနံ သဒ္ဓါဒယော ဥပနိဿာယ ပရေသဉ္စ အနဝဇ္ဇာဒယော ဟောန္တီတိ ဟာကဋ္ဌမေတံ။ **သုခံ ဒုက္ခန္တိ** ကာယိကံ သုခံ ဒုက္ခံ။ **ပုဂ္ဂလော** တိ ကလျာဏမိတ္တာဒိပုဂ္ဂလော။ **ဘောဇနန္တိ** သပ္ပာယာဒိဘောဇနံ, **ဥတုပိ** တာဒိသောဝ။

၂၇. “အဓိပတိ။ပေ။ ပစ္စယာ ဟောန္တီ”တိ သင်္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရေတုံ **“တတ္ထ ဂရုကတမာရမ္မဏ”**န္တျာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဂရုကတမာရမ္မဏ** န္တိ ပစ္စဝေက္ခဏအဿာဒာဒိနာ ဂရုကတံ အာရမ္မဏံ။ တဉ္ဟိ ဈာနမဂ္ဂဖလဝိပဿနာနိဗ္ဗာနာဒိဘေဒံ ပစ္စဝေက္ခဏအဿာဒာဒိမဂ္ဂဖလာဒိဓမ္မေ အတ္တာဓီနေ ကရောတီတိ အာရမ္မဏာဓိပတိ နာမ။ ဂရုကာတဗ္ဗတာမတ္တေန အာရမ္မဏာဓိပတိ။ ဂရုကတောပိ ဗလဝကာရဏဋ္ဌေန အာရမ္မဏူပနိဿယောတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ **သဟဇာတာ။ပေ။ နာမရူပာနန္တိ** ဆန္ဒစိတ္တဝီရိယဝီမံသာနံ, ဝသေန စတုဗ္ဗိဓောပိ သဟဇာတာဓိပတိ ယထာရဟံ သဟဇာတနာမရူပာနံ ပဝတ္တိယံယေဝ သဟဇာတာဓိပတိဝသေန ပစ္စယော။

၂၈. ရူပဓမ္မသ္သ အရူပဓမ္မံ ပတိ သဟဇာတပစ္စယတာ ပဋိသန္ဓိယံ ဝတ္ထုဝသေန ဝုတ္တာတိ အာဟ **“ဝတ္ထုဝိပါကာ အညမည”**န္တိ –

၃၀. ယသ္မာ ပန အညမညုပတ္ထမ္ဘနဝသေနေဝ အညမညပစ္စယတာ, န သဟဇာတမတ္တေနာတိ ပဝတ္တိယံ ရူပံ နာမာနံ အညမညပစ္စယော န ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ အညမည”**န္တိ။ တထာ ဥပါဒါရူပါနိ စ ဘူတရူပါနံ အညမညပစ္စယာ န ဟောန္တီတိ ဝုတ္တံ **“မဟာဘူတာ အညမည”**န္တိ။

၃၁. နနု စ ‘‘အရူပိနော အာဟာရာ သဟဇာတာနံ နာမရူပါန’’န္တိ ဝုတ္တံ, ဧဝဥ္စ သတိ အသညီနံ သဟဇာတာဟာရသ္သ အသမ္ဘဝတော ‘‘သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ’’တိ ကထမိဒံ နီယတီတိ? ဝုစ္စတေ – မနောသဉ္စေတနာဟာရဝသပ္ပဝတ္တသ္သ ကမ္မသ္သ , တံသဟဂတာနမ္ပိ တ သေသာဟာရာနံ ကမ္မူပနိသ္သယပစ္စယေဟိ ပစ္စယတ္တပရိယာယံ ဂဟေတွာ တ သဗ္ဗသတ္တာနံ အာဟာရဋ္ဌိတိကတာ ဝုတ္တာ, န အာဟာရပစ္စယဘာဝတောတိ။

၃၂. ‘‘ပဉ္စ ပသာဒာ’’တ္ယာဒီသု နနု ဣတ္ထိန္ဒြိယပုရိသိန္ဒြိယာ န ဂဟိတာတိ? သစ္စံ န ဂဟိတာ။ ယဒိပိ တေသံ လိင်္ဂကဒီဟိ အနုဝတ္တနီယတာ အတ္ထိ, သာ ပန န ပစ္စယဘာဝတော။ ယထာ ဟိ ဇီဝိတာဟာရာ ယေသံ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, တေသံ အနုပာလကာ ဥပတ္ထမ္ဘကာ အတ္ထိ, အဝိဂတပစ္စယဘူတာ စ ဟောန္တိ, န ဧဝံ ဣတ္ထိပုရိသဘာဝတ လိင်္ဂါဒီနံ ကေနစိ ဥပကာရေန ဥပကာရာ ဟောန္တိ။ ကေဝလံ ပန ယထာသကေဟေဝ ကမ္မာဒိပစ္စယေဟိ ပဝတ္တမာနံ လိင်္ဂါဒီနံ ယထာ ဣတ္ထာဒိဂ္ဂဟဏဿ ပစ္စယဘာဝတေ ဟောတိ, တထော အညေနာကာရေန တံ-သဟိတသန္တာနေ အပ္ပဝတ္တိတော လိင်္ဂကဒီဟိ အနုဝတ္တနီယတာ, ဣန္ဒြိယတာ စ နေသံ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ န တေသံ ဣန္ဒြိယပစ္စယဘာဝတေ ဝုတ္တော။

၃၃. ယေသံ နာမာနံ စက္ခာဒီနံ အဇ္ဈတ္တိကတော နိက္ခမန္တာနံ ဝိယ ပဝတ္တာနံ, ယေသဥ္စ ရူပါနံ နာမသန္နိဿိတ ယေနေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ သမ္ပယောကသင်္ကာ ဟောတိ, တေသမေဝ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတာ။ ရူပါနံ ပန ရူပေဟိ သာသင်္ကာ နတ္ထိ။ ဝတ္ထုသန္နိဿိတယေနေဝ ဇာယန္တာနံ ဝိသယဘာဝမတ္တံ အာရမ္မဏန္တိ တေနာပိ တေသံ သမ္ပယောကသင်္ကာ နတ္ထီတိ ယေသံ သမ္ပယောကသင်္ကာ အတ္ထိ, တေသမေဝ ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယတာပိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **“ဩက္ကန္တိက္ခဏေ ဝတ္ထု”**တ္ယာဒိ။

၃၄. **သဗ္ဗထာ** သဗ္ဗာကာရေန ယထာရဟံ နာမဝသေန ဝုတ္တံ တိဝိဓံ သဟဇာတံ, ဒုဝိဓံ ပုရေဇာတံ, ဧကဝိဓံ ပစ္ဆာဇာတဥ္စ ပစ္စယဇာတံ, အာဟာရေသု ကဗဠီကာရော အာဟာရော, ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယန္တိ အယံ ပဉ္စဝိဓောပိ အတ္ထိပစ္စယော, အဝိဂတပစ္စယော စ ဟောတိ။ ပစ္စုပ္ပန္နသဘာဝေန အတ္ထိဘာဝေန တာဒိသဿေဝ ဓမ္မသ္သ ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တာ အတ္ထိဘာဝတဘာဝေန အနုပကာရကာနမေဝ အတ္ထိဘာဝေန ဥပကာရကတာ အတ္ထိပစ္စယဘာဝတေတိ နတ္ထိ နိဗ္ဗာနသ္သ သဗ္ဗအ ဘာဝိနော အတ္ထိပစ္စယတာ, အဝိဂတပစ္စယတာ စ။ ဥပ္ပာအဒိယုတ္တာနံ တ နတ္ထိဘာဝေပကာရကတာဝိရုဒ္ဓေ, ဝိဂတဘာဝေပကာရကတာဝိရုဒ္ဓေ စ ဥပကာရကဘာဝေ အတ္ထိပစ္စယတာဒိကာတိ န တသ္သ တပ္ပစ္စယတ္တပ္ပသင်္ကော။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယဥ္စေတ္ထ ဩဇာ ဝိယ ဌိတိက္ခဏေဝ ဥပကာရကတ္တာ သဟဇာတပစ္စယေသု န ဂယှတီတိ ဝိသုံ ဝုတ္တံ။

၃၅. ဣအာနိ သဗ္ဗေပိ ပစ္စယာ သင်္ခေပတောပိ စတုဓာယေတတိ ဒဿေတုံ **“အာရမ္မဏူပေ။ ဂစ္ဆန္တိ”**တိ ဝုတ္တံ။ န ဟိ သော ကောစိ ပစ္စယော အတ္ထိ, ယော စိတ္တစေတသိကာနံ အာရမ္မဏဘာဝံ န ဂစ္ဆေယ္ယ, သကသကပစ္စယုပ္ပန္နသ္သ စ ဥပနိသ္သယဘာဝံ န ဂစ္ဆတိ, ကမ္မဟေတုကတ္တာ စ လောကပ္ပဝတ္တိယာ ဖလဟေတုပစာရဝသေန သဗ္ဗေပိ ကမ္မသဘာဝံ နာတိဝတ္တန္တိ, တေ စ ပရမတ္ထတော လောကသမ္မုတိဝသေန စ ဝိဇ္ဇမာနာယေတတိ သဗ္ဗေပိ စတူသု သမောဓာနံ ဂစ္ဆန္တိ။

၃၆. ဣအာနိ ယံ ဝုတ္တံ တတ္ထ တတ္ထ ‘‘သဟဇာတရူပ’’န္တိ, တံ သဗ္ဗံ န အဝိသေသတော ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ ဒဿေတုံ **“သဟဇာတရူပ”**န္တာဒိ ဝုတ္တံ။ ပဋိသန္ဓိယဥ္ဟိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပါဘာဝတော ပဝတ္တိယံ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနဥ္စ စိတ္တစေတသိကေဟိ သဟုပ္ပတ္တိနိယမာဘာဝတော သဟဇာတရူပန္တိ သဗ္ဗတ္ထာပိ ပဝတ္တေ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ, ပဋိသန္ဓိယံ ကဋတ္တာရူပသင်္ခါတကမ္မဇရူပါနဥ္စ ဝသေန ဒုဝိဓံ ဟောတိ။ ကမ္မသ္သ ကတတ္တာ နိဗ္ဗတ္တမာနာနိ ရူပါနိ **ကဋတ္တာရူပါနိ** ။

၃၇. **ဣတိ** ဇေံ ဝုတ္တနယေန **သမ္မတ** ယထာသမ္မတံ **တေကာလိကာ** အနန္တရသမနန္တရအာသေဝနနတ္ထိဝိဂတဝသေန ပဉ္စန္နံ အတီတကာလိကာနံ, ကမ္မပစ္စယဿ အတီတဝတ္တမာနဝသေန ဒွိကာလိကဿ, အာရမ္မဏာဓိပတိဥပနိဿယပစ္စယာနံ တိကာလိကာနံ , ဣတရေသံ ပန္နရသန္နံ ပစ္စုပ္ပန္နကာလိကာနဉ္စ ဝသေန ကာလတ္တယဝန္တော, နိဗ္ဗာနပညတ္တိဝသေန ကာလဝိမုတ္တာ စ, စက္ခာဒိရာကဒိသဒ္ဒာဒိဝသေန အဇ္ဈတ္တိကာ စ, ပုဂ္ဂလဥတုဘောဇနာဒိဝသေန တတော ဗဟိဒ္ဓာ စ, ပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝေန သင်္ခတာ စ, **ကထာ** တပ္ပဋိပက္ခဘာဝေန အသင်္ခတာ စ ဓမ္မာ ပညတ္တိနာမရူပါနံ ဝသေန သင်္ခေပတော တိဝိဓာ ဌိတာ သဗ္ဗထာ **ပဋ္ဌာနေ** အနန္တနယသမန္တပဋ္ဌာနေ ပကရဏေ စတုဝီသတိသင်္ခါတာ ပစ္စယာ နာမာတိ ယောဇနာ။

၃၈. **တတ္ထာ** တိ တေသု ပညတ္တိနာမရူပေသု။

ပဋ္ဌာနနယဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပညတ္တိဘေဒဝဏ္ဏနာ

၃၉. ဝစနီယတစကဘေအာ ဒုဝိဓာ ပညတ္တီတိ ဝုတ္တံ **“ပညာပိယတ္တာ”** တ္ယာဒိ။ **ပညာပိယတ္တာ** တိ တေန တေန ပကာရေန ဉာပေတဗ္ဗတ္တာ, ဣမိနာ ရူပါဒိဓမ္မာနံ သမူဟသန္တာနာဒိအဝတ္ထာဝိသေသာဒိဘေအာ သမ္မုတိသစ္စဘူတာ ဥဟာအပညတ္တိသင်္ခါတာ အတ္ထပညတ္တိ ဝုတ္တာ။ သာ ဟိ နာမပညတ္တိယာ ပညာပီယတိ။ **ပညာပနတော**တိ ပကာရေဟိ အတ္ထပညတ္တိယာ ဉာပနတော။ ဣမိနာ ဟိ ပညာပေတီတိ “ပညတ္တီ”တိ လဒ္ဓနာမာနံ အတ္ထာနံ အဘိဓာနသင်္ခါတာ နာမပညတ္တိ ဝုတ္တာ။

၄၀. **ဘူတပရိဏာမာကာရမုပဟအယာ**တိ ပထတဒိကာနံ မဟာဘူတာနံ ပဗန္ဓဝသေန ပဝတ္တမာနာနံ ပတ္ထဋ္ဌသင်္ဂဟတာဒိအာကာရေန ပရိဏာမာကာရံ ပရိဏတဘာဝသင်္ခါတံ အာကာရံ ဥပဟအယ နိဿယံ ကတွာ။ **တထာ တထာ**တိ ဘူမာဒိဝသေန။ **ဘူမိပဗ္ဗတာဒိကာ** တိ ဘူမိပဗ္ဗတရုက္ခာဒိကာ သန္တာနပညတ္တိ။ **သမ္ဘာရသန္နိဝေသာကာရ** န္တိ အရူမတ္တိကာတန္တာဒီနံ သမ္ဘာရာနံ ဥပကရဏာနံ သန္နိဝေသာကာရံ ရစနာဒိဝိသိဋ္ဌတံတံသဏ္ဌာနာဒိအာကာရံ။ **ရထသကဋ္ဌာဒိကာ**တိ ရထသကဋ္ဌကမဃဋ္ဌပဋ္ဌာဒိကာ သမူဟပညတ္တိ။ **စန္ဒာဝဋ္ဋနာဒိက** န္တိ စန္ဒိမသူရိယနက္ခတ္တာနံ သိနေရုံ ပဒက္ခိဏဝသေန ဥဒယာဒိအာဝဋ္ဋနာကာရံ။ **ဒိသာကာလာဒိကာ**တိ ပုရတ္ထိမဒိသာဒိကာ ဒိသာပညတ္တိ, ပုဗ္ဗဏှာဒိကာ ကာလပညတ္တိ, မာသောတုဝေသာခမာသာဒိကာ တံတံနာမဝိသိဋ္ဌာ မာသာဒိပညတ္တိ စ။ **အသမ္ဖုဋ္ဌာကာရ** န္တိ တံတံရူပကလာပေဟိ အသမ္ဖုဋ္ဌံ သုသိရာဒိအာကာရံ။ **ကူပဂုဟာဒိကာ** တိ ကူပဂုဟဆိဒ္ဒာဒိကာ အာကာသပညတ္တိ။ **တံတံဘူတနိမိတ္တ** န္တိ ပထဝီကသိဏာဒိတံတံဘူတနိမိတ္တံ။ **ဘာဝနာဝိသေသ**န္တိ ပရိကမ္မာဒိဘေဒံ ဘာဝနာယ ပဗန္ဓဝိသေသံ။ **ကသိဏနိမိတ္တာဒိကာ** တိ ကသိဏာသုဘနိမိတ္တာဒိဘေအာ ယောဂီနံ ဥပဋ္ဌိတာ ဥဂ္ဂဟပဋိဘာဂါဒိဘေအာ နိမိတ္တပညတ္တိ။ **ဧဝမာဒိပ္ပဘေအာ** တိ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသနိရောဓကသိဏာဒိဘေအာ စ။ **အတ္ထစ္ဆာယာကာရေနာ** တိ ပရမတ္ထဓမ္မဿ ဆာယာကာရေန ပဋိဘာဂါကာရေန။

၄၁. **နာမနာမကမ္မာဒိနာမေနာ** တိ နာမံ နာမကမ္မံ နာမဓေယျံ နိရုတ္တိ ဗျဉ္ဇနံ အဘိလာပေါတိ ဣမေဟိ ဆဟိ နာမေဟိ။ တတ္ထ အတ္ထေသု နမတီတိ **နာမံ**။ တံ အန္ဝတ္ထရုဋ္ဌီဝသေန ဒုဝိဓံ, သာမညဂုဏကိရိယာယဒိစ္ဆာဝသေန စတုဗ္ဗိဓံ။ နာမမေဝ **နာမကမ္မံ** ။ တထာ **နာမဓေယျံ** ။ အက္ခရဒ္ဒုတရေန အတ္ထံ နီဟရိတွာ ဥတ္တိ ကထနံ **နိရုတ္တိ,** အတ္ထံ ဗျဉ္ဇယတီတိ **ဗျဉ္ဇနံ** ။ အဘိလပတီတိ **အဘိလာပေါ,** သဒ္ဒဂတအက္ခရသန္နိဝေသက္ကမော။ သာ ပနာယံ နာမပညတ္တိ ဝိဇ္ဇမာနအဝိဇ္ဇမာနတဒုဘယသံယောဂဝသေန ဆဗ္ဗိဓာ ဟောတီတိ ဒဿေတုံ **“ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တီ”** တ္ယာဒိ ဝုတ္တံ, **တောယ ပညာပေန္တီ** တိ “ရူပဝေဒနာ”တ္ယာဒိနာ ပကာသေန္တိ။

၄၂. **ဥဘိန္န** န္တိ ဝိဇ္ဇမာနာဝိဇ္ဇမာနာနံ ဒွိန္နံ။ ပဉ္စာဘိညာ, အာသဝက္ခယဉာဏန္တိ ဆ အဘိညာ အဿာတိ **ဆဠဘိညော**။ ဧတ္ထ စ အဘိညာနံ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ, တပ္ပဋိလာဘိနော ပုဂ္ဂလဿ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ စ အယံ **ဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ** နာမ။ တထာ ဣတ္ထိယာ အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ, သဒ္ဒဿ စ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ဣတ္ထိသဒ္ဒောတိ **အဝိဇ္ဇမာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ**။ ပသာဒစက္ခုနော, တန္နိဿိတဝိညာဏဿ စ ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ စက္ခုဝိညာဏန္တိ **ဝိဇ္ဇ**

မာနေန ဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ။ ရညော စ ပုတ္တဿ စ သမ္မုတိသစ္စဘူတတ္တာ ရာဇပုတ္တောတိ **အဝိဇ္ဇမာနေန အဝိဇ္ဇမာနပညတ္တိ**။

၄၃. ဝစီဃောသာနုသာရေနာတိ ဘူမိပဗ္ဗတရူပဝေဒနာဒိဝစီမယသဒ္ဒဿ အနုသာရေန အနုဂမနေန အနုဿရဏေန အာရမ္မဏကရဏေန ပဝတ္တာယ **သောတဝိညာဏဝီထိယာ** ပဝတ္တိတော အနန္တရံ ဥပ္ပန္နဿ မနောဒွါရဿ နာမစိန္တနာကာရပ္ပဝတ္တဿ မနောဒွါရိကဝိညာဏဿ္တာနဿ ''ဣဒမီဒိသဿ အတ္ထဿ နာမ''န္တိ ပုဗ္ဗေဝ ဂဟိတသင်္ကေတောပနိဿယဿ **ကေစရာ** အာရမ္မဏဘူတာ **တတော** နာမဂ္ဂဟဏတော ပရံ **ယဿာ** သမ္မုတိပရမတ္ထဝိသယာယ နာမပညတ္တိယာ **အနုသာရေန** အနုဂမနေန **အတ္ထာ** သမ္မုတိပရမတ္ထဘေဒာ ဝိညာယန္တိ, **သာယံ** ဘူမိပဗ္ဗတရူပဝေဒနာဒိကာ ပညာပေတဗ္ဗတ္ထပညာပိကာ **လောကသင်္ကေတေန နိမ္မိတာ** လောကတေဟာရေန သိဒ္ဓာ, မနောဒွါရဂ္ဂဟိတာ အက္ခရာဝလိဘူတာ **ပညတ္တိ ဝိညေယျာ** ပညာပနတော ပညတ္တိသင်္ခါတာ နာမပညတ္တီတိ ဝိညေယျာ။

ဧတ္ထ စ သောတဝိညာဏဝီထိယာ အနန္တရဘာဝိနိံ မနောဒွါရိကဝီထိမ္ပိ သောတဝိညာဏဝီထိဂ္ဂဟဏေနေဝ သင်္ဂဟေတွာ ''သောတဝိညာဏဝီထိယာ''တိ ဝုတ္တံ။ ဃဋ္ဌာဒိသဒ္ဒဥ္ဟိ သုဏန္တဿ ကေမေကံ သဒ္ဒံ အာရဗ္ဘ ပစ္စုပ္ပန္နာတီတာရမ္မဏာဝသေန ဒွေ ဒွေ ဇဝနတရာ, ဗုဒ္ဓိယာ ဂဟိတနာမပဏ္ဏတ္တိဘူတံ အက္ခရာဝလိမာရဗ္ဘ ကောတိ ဧဝံ သောတဝိညာဏဝီထိယာ အနန္တရာယ အတီတသဒ္ဒာရမ္မဏာယ ဇဝနဝီထိယာ အနန္တရံ နာမပညတ္တိယာ ဂဟဏံ, တတော ပရံ အတ္ထာဝဗောဓောတိ အာစရိယာ။

ပညတ္တိဘေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနိယာ နာမ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာယ

ပစ္စယပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ကမ္မဋ္ဌာနပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ

၁. **ဣတော** ပစ္စယနိဒ္ဒေသတော ပရံ နီဝရဏာနံ သမနဋ္ဌေန **သမထ**သင်္ခါတာနံ, အနိစ္စာဒိဝိဝိဓာကာရတော ဒဿနဋ္ဌေန **ဝိပဿနာ** သင်္ခါတာနဉ္စ ဒုဝိန္နံ **ဘာဝနာနံ** ဒုဝိဓမ္ပိ **ကမ္မဋ္ဌာနံ** ဒုဝိဓဘာဝနာကမ္မဿ ပဝတ္တိဋ္ဌာနတာယ ကမ္မဋ္ဌာနဘူတမာရမ္မဏံ ဉတ္တရုတ္တရယောဂကမ္မဿ ပဒဋ္ဌာနတာယ ကမ္မဋ္ဌာနဘူတံ ဘာဝနာဝီထိဉ္စ **ယထာက္ကမံ** သမထဝိပဿနာနုက္ကမေန ပဝက္ခာမီတိ ယောဇနာ။

သမထကမ္မဋ္ဌာနံ

စရိတဘေဒဝဏ္ဏနာ

၃. ရာဂေ ဝ စရိတာ ပကတီတိ **ရာဂစရိတာ**။ ဧဝံ **ဒောသစရိတာ**ဒယောပိ။ **စရိတသင်္ဂဟော** တိ မူလစရိတဝသေန ပုဂ္ဂလသင်္ဂဟော, သံသဂ္ဂဝသေန ပန တေသဋ္ဌိ စရိတာ ဟောန္တိ။ ဝုတ္တဉှိ –

> ''ရာဂါဒိကေ တိကေ သတ္တ, သတ္တ သဒ္ဓါဒိကေ တိကေ။
> ဧကဒွိတိကမူလမှိ, မိဿတော သတ္တသတ္တက''န္တိ။

ဧတ္ထ ဟိ ရာဂစရိတာ ဒောသစရိတာ မောဟစရိတာ ရာဂဒောသစရိတာ ရာဂမောဟစရိတာ ဒောသမောဟစရိတာ ရာဂဒောသမောဟစရိတာတိ ဧဝံ ရာဂါဒိကေ တိကေ သတ္တကမေကံ။ တထာ သဒ္ဓါစရိတာ ဗုဒ္ဓိစရိတာ ဝိတက္ကစရိတာ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိစရိတာ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝိတက္ကစရိတာ ဗုဒ္ဓိဝိတက္ကစရိတာ သဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝိတက္ကစရိတာတိ သဒ္ဓါဒိကေပိ တိကေ ဧကန္တိ ဧဝံ ဒွေဝ တိကေ အမိဿေတွာ စုဒ္ဒသ စရိတာ ဟောန္တိ။ ရာဂါဒိတိကေ ပန ဧကဒွိတိကမူလဝသေန သဒ္ဓါဒိတိကေန သဟ ယောဇိတေ ရာဂသဒ္ဓါစရိတာ ရာဂဗုဒ္ဓိစရိတာ ရာဂဝိတက္ကစရိတာ ရာဂသဒ္ဓါဗုဒ္ဓိစရိတာ ရာဂသဒ္ဓါဝိတက္ကစရိတာ ရာဂဗုဒ္ဓိဝိတက္ကစရိတာ ရာဂသဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝိတက္ကစရိတာတိ ရာဂမူလနယေ ဧကံ သတ္တကံ, တထာ ''ဒောသသဒ္ဓါစရိတာ ဒောသဗုဒ္ဓိစရိတာ ဒောသဝိတက္ကစရိတာ''တ္ယာဒိနာ ဒောသမူလနယေပိ ဧကံ, ''မောဟသဒ္ဓါစရိတာ''တ္ယာဒိနာ မောဟမူလနယေပိ ဧကန္တိ ဧဝံ ဧကမူလနယေ သတ္တကတ္တယံ ဟောတိ။ ယထာ စေတ္ထ, ဧဝံ ဒွိမူလကနယေပိ ''ရာဂဒောသသဒ္ဓါစရိတာ ရာဂဒောသဗုဒ္ဓိစရိတာ ရာဂဒောသဝိတက္ကစရိတာ''တ္ယာဒိနာ သတ္တကတ္တယံ။ တိမူလကနယေ ပန ''ရာဂဒောသမောဟသဒ္ဓါစရိတာ''တ္យာဒိနာ ဧကံ သတ္တကန္တိ ဧဝံ မိဿတော သတ္တသတ္တကဝသေန ဧကူနပညာသ စရိတာ ဟောန္တိ။ ဣတိ ဣမာ ဧကူနပညာသ, ပုရိမာ စ စုဒ္ဒသာတိ တေသဋ္ဌိ စရိတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဧကေစိ ပန ဒိဋ္ဌိယာ သဒ္ဓိံ ''စတုသဋ္ဌီ''တိ ဝဏ္ဏေန္တိ။

စရိတဘေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဘာဝနာဘေဒဝဏ္ဏနာ

၄. ဘာဝနာယ ပဌမသင်္ခါရကမ္မဘူတာ, အာဒိကမ္မဘူတာ တ ပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာ **ပရိကမ္မဘာဝနာ** နာမ။ နီဝရဏဝိက္ခမ္ဘနတော ပဋ္ဌာယ ဂောတြဘူပရိယောသာနာ ကာမာဝစရဘာဝနာ **ဉပစာရဘာဝနာ** နာမ။ အပ္ပနာယ သမီပစာရိတ္တာ ကမူပစာရာဒယော ဝိယ။ မဟဂ္ဂတဘာဝပ္ပတ္တာ **အပ္ပနာဘာဝနာ** နာမ အပ္ပနာသင်္ခါတဝိတက္ကပမုခတ္တာ ။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ အာရမ္မဏေ အပ္ပေန္တော ဝိယ ပဝတ္တတီတိ ဝိတက္ကော **အပ္ပနာ**။ တထာ ဟိ သော ''အပ္ပနာ ဗျပ္ပနာ''တိ (ဓ. သ. ၇) နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ တပ္ပမုခတာဝသေန ပန သဗ္ဗေပိ မဟဂ္ဂတာနုတ္တရဈာနဓမ္မာ ''အပ္ပနာ''တိ ဝုစ္စန္တိ။

ဘာဝနာဘေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိမိတ္တဘေဒဝဏ္ဏနာ

၅. ပရိကမ္မဿ နိမိတ္တံ အာရမ္မဏတ္တာတိ **ပရိကမ္မနိမိတ္တံ,** ကသိဏမဏ္ဍလာဒိ။ တဒေဝ စက္ခုနာ ဒိဋ္ဌံ ဝိယ မနသာ ဉဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ နိမိတ္တံ, ဉဂ္ဂဏှိတဗ္ဗန္တိ တ နိမိတ္တန္တိ **ဉဂ္ဂဟနိမိတ္တံ** ။ တပ္ပဋိဘာဂံ ဝဏ္ဏာဒိကသိဏ

အေသရဟိတံ နိမိတ္တံ ဥပစာရပ္ပနာနံ အာရမ္မဏတ္တာတိ **ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ** ။

၆. ပထဝီယေဝ ကသိဏံ ကေဒေသေ အဌတ္ဝာ အနန္တဿ ဖရိတဗ္ဗတာယ သကလဋ္ဌေနာတိ **ပထဝီကသိဏံ,** ကသိဏမဏ္ဍလံ။ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ, တဒာရမ္မဏဈာနံ 'ပထဝီကသိဏ'န္တိ ဝုစ္စတိ။ တထာ **အာပောကသိဏာဒီ**သုပိ။ တတ္ထ ပထဝါဒီနိ စတ္တာရိ ဘူတကသိဏာနိ။ နီလာဒီနိ စတ္တာရိ ဝဏ္ဏကသိဏာနိ, ပရိစ္ဆိန္နာကာသော အာကာသကသိဏံ, စန္ဒာဒိအာလောကော အာလောကကသိဏန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၇. ဥဒ္ဓံ ဓုမာတံ သူနံ ဆဝသရီရံ ဥဒ္ဓုမာတံ, တဒေဝ ကုစ္ဆိတဋ္ဌေန **ဥဒ္ဓုမာတကံ** ။ ဇဝံ သေသေသုပိ။ သေတရတ္တာဒိနာ ဝိမိဿိတံ ယေဘုယ္ယေန နီလဝဏ္ဏံ ဆဝသရီရံ **ဝိနီလကံ** ဝိသေသတော နီလကန္တိ ကတ္ဝာ။ ဝိဿဝန္တပုဗ္ဗကံ **ဝိပုဗ္ဗကံ**။ မဇ္ဈေ ဒွိဓာ ဆိန္နံ **ဝိစ္ဆိဒ္ဒကံ** ။ သောဏသိင်္ဂါလာဒီဟိ ဝိဝိဓာကာရေန ခာယိတံ **ဝိက္ခာယိတကံ** ။ သောဏသိင်္ဂါလာဒီဟိ ဝိဝိဓေနာကာရေန ခဏ္ဍိတ္ဝာ တတ္ထ တတ္ထ ခိတ္တံ **ဝိက္ခိတ္တကံ** ။ ကာကပဒါဒိအာကာရေန သတ္ထေန ဟနိတ္ဝာ ဝိဝိဓံ ခိတ္တံ **ဟတဝိက္ခိတ္တကံ** ။ လောဟိတပဂ္ဃရဏကံ **လောဟိတကံ**။ ကိမိကုလပဂ္ဃရဏကံ **ပုဠဝကံ**။ အန္တမသော ဧကမ္ပိ အဋ္ဌိ **အဋ္ဌိကံ** ။

၈. အနု အနု သရဏံ အနုဿတိ, အရဟတာဒိဗုဒ္ဓဂုဏာရမ္မဏာ အနုဿတိ **ဗုဒ္ဓါနုဿတိ** ။ သွာက္ခာတတာဒိဓမ္မဂုဏာရမ္မဏာ အနုဿတိ **ဓမ္မာနုဿတိ** ။ သုပ္ပဋိပန္နတာဒိသံဃဂုဏာရမ္မဏာ အနုဿတိ **သံဃာနုဿတိ** ။ အခဏ္ဍတာဒိနာ သုပရိသုဒ္ဓဿ အတ္တနော သီလဂုဏဿ အနုဿရဏံ **သီလာနုဿတိ** ။ ဝိဂတမလမစ္ဆေရတာဒိဝသေန အတ္တနော စာဂနုဿရဏံ **စာဂနုဿတိ** ။ ''ယေဟိ သဒ္ဓါဒီဟိ သမန္နာဂတာ ဒေဝတာ ဒေဝတ္တံ ဂတာ, တာဒိသာ ဂုဏာ မယိ သန္တိ''တိ ဇဝံ ဒေဝတာ သက္ခိဋ္ဌာနေ ဌပေတ္ဝာ အတ္တနော သဒ္ဓါဒိဂုဏာနုဿရဏံ **ဒေဝတာနုဿတိ** ။ သဗ္ဗဒုက္ခူပသမဘူတဿ နိဗ္ဗာနဿ ဂုဏာနုဿရဏံ **ဥပသမာနုဿတိ** ။ ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒဘူတဿ မရဏဿ အနုဿရဏံ **မရဏာနုဿတိ** ။ ကေသာဒိကာယကောဋ္ဌာသေ ဂတာ ပဝတ္တာ သတိ **ကာယဂတာသတိ**။ အာနဉ္စ အပါနဉ္စ အာနာပါနံ, အဿာသပဿာသာ, တဒာရမ္မဏာ သတိ **အာနာပါနဿတိ** ။

၉. မိဇ္ဇတိ သိနိယှတီတိ **မေတ္တာ,** မိတ္တေသု ဘဝါတိ ဝါ **မေတ္တာ,** သာ သတ္တာနံ ဟိတာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ။ ပရဒုက္ခာပနယနကာမတာလက္ခဏာ ကရုဏာ။ ပရသမ္ပတ္တိပမောဒလက္ခဏာ မုဒိတာ။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေသု မဇ္ဈတ္တာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ ဥပေက္ခာ။ အပ္ပမာဏသတ္တာရမ္မဏတ္တာ **အပ္ပမညာ**။ ဥတ္တမဝိဟာရဘာဝတော, ဥတ္တမာနံ ဝါ ဝိဟာရဘာဝတော **ဗြဟ္မဝိဟာရော** ။

၁၀. ဂမနပရိယေသနပရိဘောဂါဒိပစ္စဝေက္ခဏဝသေန ကဗဠီကာရာဟာရေ ပဋိကူလန္တိ ပဝတ္တာ သညာ **အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ**။

၁၁. ပထဝီဓာတုအာဒီနံ စတုန္နံ ဓာတူနံ သလက္ခဏတော ကေသာဒိသသမ္ဘာရာဒိတော စ ဝဝတ္ထာနံ **စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ**။

၁၂. အရူပေ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တာ **အာရုပ္ပာ** ။

နိမိတ္တဘေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သပ္ပာယဘေဒဝဏ္ဏနာ

၁၃. ဣဒါနိ တဿ တဿ ပုဂ္ဂလဿ စရိတာနုကူလကမ္မဋ္ဌာနံ ဒဿေတုံ **"စရိတာသု ပနာ"**တ္ယာဒိမာဟ။ ရာဂေ ဝ စရိတံ ပကတိ ဧတဿာတိ **ရာဂစရိတော,** ရာဂဗဟုလော ပုဂ္ဂလော, ရာဂဿ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝတော အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ တဿ သပ္ပာယံ။ **အာနာပါနံ မောဟစရိတဿ, ဝိတက္ကစရိတဿ စ သပ္ပာယံ** ဗုဒ္ဓိဝိသယဘာဝေန မောဟပ္ပဋိပက္ခတ္တာ, ဝိတက္ကသန္ဒာဝနဿ နိတရကတ္တာ စ။ **ဆ ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒယော သဒ္ဓါစရိတဿ သပ္ပာယာ** သဒ္ဓါဝုဒ္ဓိဟေတုဘာဝတော။

၁၇. **မရဏူပသမသညာဝဝတ္ထာနာနိ ဗုဒ္ဓိစရိတဿ သပ္ပာယာနိ** ဂမ္ဘီရဘာဝတော ဗုဒ္ဓိယာ ဧဝ ဝိသယတ္တာ။

၁၈. **သေသာနီ**တိ စတုဗ္ဗိဓဘူတကသိဏအာကာသအာလောကကသိဏအာရုပ္ပစတုက္ကဝသေန ဒသဝိဓာနိ။ **တတ္ထ ထာပီ**တိ တေသု ဒသသု ကမ္မဋ္ဌာနေသု။ **ပုထုလံ မောဟစရိတဿ သပ္ပာယံ** သမ္ဗာဓေ ဩကာသေ စိတ္တဿ ဘိယျော သမ္မောဟပ္ပတ္တိတော။ **ခုဒ္ဒကံ ဝိတက္ကစရိတဿ သပ္ပာယံ** မဟန္တာရမ္မဏဿ ဝိတက္ကသန္ဓာဝနပစ္စယတ္တာ။ ဥဇုဝိပစ္စနီကတော စေဝ အတိသပ္ပာယတာယ စေတံ ဝုတ္တံ။ ရာဂါဒီနံ ပန အဝိက္ခမ္ဘကာ, သဒ္ဓါဒီနံ တဒနုပကာရိကာ ကသိဏာဒိဘာဝနာ နာမ နတ္ထိ။

သပ္ပာယဘေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဘာဝနာဘေဒဝဏ္ဏနာ

၁၉. **သဗ္ဗတ္ထာပီ** တိ စတ္တာလီသကမ္မဋ္ဌာနေသုပိ **နတ္ထိ အပ္ပနာ,** ဗုဒ္ဓဂုဏာဒီနံ ပရမတ္ထဘာဝတော, အနေကဝိဓတ္တာ, ဧကေဿပိ ဂမ္ဘီရဘာဝတော စ။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒီသု ဒသသု ကမ္မဋ္ဌာနေသု အပ္ပနာဝသေန သမာဓိဿ ပတိဋ္ဌာတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ အပ္ပနာဘာဝံ အပ္ပတ္တော သမာဓိ ဥပစာရဘာဝေန ပတိဋ္ဌာတိ။ လောကုတ္တရသမာဓိ, ပန ဒုတိယစတုတ္ထာရုပ္ပသမာဓိ စ သဘာဝဓမ္မေပိ ဘာဝနာဝိသေသဝသေန အပ္ပနံ ပာပုဏာတိ။ ဝိသုဒ္ဓိဘာဝနာနုက္ကမဝသေန ဟိ လောကုတ္တရော အပ္ပနံ ပာပုဏာတိ။ အာရမ္မဏသမတိက္ကမဘာဝနာဝသေန အာရုပ္ပသမာဓိ။ အပ္ပနာပ္ပတ္တဿေဝ ဟိ စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနော အာရမ္မဏသမတိက္ကမနမတ္တံ ဟောတိ။

၂၀. ပဥ္စပိ ဈာနာနိ ဇာယေသမတ္ထိ, တတ္ထ နိယုတ္တာနီတိ တ **ပဥ္စကဇ္ဈာနိကာနိ** ။

၂၂. အသုဘဘာဝနာယ ပဋိကူလာရမ္မဏတ္တာ စဏ္ဍသောတာယ နဒိယာ အရိတ္တဗလေန နာဝ ဝိယ ဝိတက္ကဗလေနေဝ တတ္ထ စိတ္တံ ပဝတ္တတီတိ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနေ အဝိတက္ကဇ္ဈာနာသမ္ဘဝတော **"ပဌမဇ္ဈာနိကာ"** တိ ဝုတ္တံ။

၂၃. မေတ္တာကရုဏာမုဒိတာနံ ဒေါမနဿသဟဂတဗျာပါဒဝိဟိံသာနဘိရတီနံ ပဟာယကတ္တာ ဒေါမနဿပ္ပဋိပက္ခေန သောမနဿေနေဝ သဟဂတတာ ယုတ္တာတိ **"မေတ္တာဒယော တယော စတုက္ကဇ္ဈာနိကာ"** တိ ဝုတ္တာ။

၂၄. "သဗ္ဗေ သတ္တာ သုခိတာ ဟောန္တု, ဒုက္ခာ မုစ္စန္တု, လဒ္ဓသုခသမ္ပတ္တိတော မာ ဝိဂစ္ဆန္တူ"တိ မေတ္တာဒိဝသပ္ပဝတ္တဗျာပါရတ္တယံ ပဟာယ ကမ္မဿကတာဒဿနေန သတ္တေသု မဇ္ဈတ္တာကာရပ္ပဝတ္တဘာဝနာနိဗ္ဗတ္တာယ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယ ဗလဝတရတ္တာ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဿ သုခသဟဂတာသမ္ဘဝတော **"ဥပေက္ခာ ပဥ္စမဇ္ဈာနိကာ"** တိ ဝုတ္တာ။

ဘာဝနာဘေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဂေါစရဘေဒဝဏ္ဏနာ

၂၆. **ယထာရဟန္တိ** တံတံအာရမ္မဏာနုရူပတော။ ကဿစိ အာရမ္မဏဿ အပရိစ္ဆိန္နတာယ **"ပရိယာယေန"**တိ ဝုတ္တံ။

၂၇. ကသိဏာသုဘကောဋ္ဌာသာနာပါနဿတီသွေဝ ဟိ ပရိစ္ဆိန္နနိမိတ္တသမ္ဘဝေတိ။

၂၈. **ပထဝီမဏ္ဍလာဒီသု နိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဏှန္တဿာ** တိ အာဒိမှိ တာဝ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလံ ဝိသောဓေတွာ ဒသဝိဓံ ပလိဗောဓံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ ပိယဂရုဘာဝနီယာဒိဂုဏသမန္နာဂတံ ကလျာဏမိတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ အတ္တနော စရိယာနုကူလံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ အဋ္ဌာရသဝိဓံ အနနုရူပဝိဟာရံ ပဟာယ ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတေ အနုရူပဝိဟာရေ ဝိဟရန္တဿ ကေသနခဟရဏာဒိခုဒ္ဒကပလိဗောဓုပစ္ဆေဒံ ကတွာ ကသိဏမဏ္ဍလာဒီနိ ပုရတော ကတွာ အာနာပာန

ကောဋ္ဌာသာဒီသု စိတ္တံ ဌပေတွာ နိသီဒိတွာ “ပထဝီ ပထဝီ”တ္ယာဒိနာ တံတံဘာဝနာနုက္ကမေန ပထဝီကသိဏာဒီသု တံတံအာရမ္မဏေသု နိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဏှန္တဿ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ ဝိတ္ထာရတော ပန ဘာဝနာ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂတော** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၅၄ အာဒယော) ဂဟေတဗ္ဗာ။ ဒုဝိဓမ္ပိ ဟိ ဘာဝနာဝိဓာနံ ဣဓ အာစရိယေန အတိသင်္ခေပတော ဝုတ္တံ, တဒတ္ထဒဿနတ္ထဉ္စ ဝိတ္ထာရနယေ အာဟရိယမာနေ အတိပ္ပပဉ္စော သိယာတိ မယမ္ပိ တံ န ဝိတ္ထာရေဿာမ။ **ယဒါ ပန တံ နိမိတ္တံ စိတ္တေန သမုဂ္ဂဟိတ** န္တိ ဧဝံ ပဝတ္တာနုပုဗ္ဗဘာဝနာဝသေန ယဒါ တံ ပရိကမ္မနိမိတ္တံ စိတ္တေန သမ္မာ ဥဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ။ **မနောဒွါရဿ အာပါထမာဂတ** န္တိ စက္ခုံ နိမ္မီလေတွာ, အညတ္ထ ဂန္တွာ ဝါ မနသိ ကရောန္တဿ ကသိဏမဏ္ဍလသဒိသမေဝ ဟုတွာ မနောဒွါရိကဇဝနာနံ အာပါထံ အာဂတံ ဟောတိ။

၂၉. **သမာဓိယတီ**တိ ဝိသေသတော စိတ္တေကဂ္ဂတာပတ္တိယာ သမာဟိတာ ဟောတိ။

၃၀. စိတ္တသမာဓာနဝသေန ပုဂ္ဂလောပိ သမာဟိတောယေဝါတိ ဝုတ္တံ **“တထာ သမာဟိတဿာ”** တိ။ **တပ္ပဋိဘာဂ**န္တိ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တသဒိသံ, တတောယေဝ ဟိ တံ “ပဋိဘာဂနိမိတ္တ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ တံ ပန ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တတော အတိပရိသုဒ္ဓံ ဟောတိ။ **ဝတ္ထုဓမ္မဝိမုစ္စိတ** န္တိ ပရမတ္ထဓမ္မတော ဝိမုတ္တံ, ဝတ္ထုဓမ္မတော ဝါ ကသိဏမဏ္ဍလဂတကသိဏဒေါသတော ဝိနိမုတ္တံ။ ဘာဝနာယ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ **ဘာဝနာမယံ။ သမပ္ပိတ** န္တိ သုဋ္ဌု အပ္ပိတံ။

၃၁. **တတော ပဋ္ဌာယာ** တိ ပဋိဘာဂနိမိတ္တုပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ။

၃၃. ပဉ္စသု ဈာနင်္ဂေသု ဧကေကာရမ္မဏေ ဥပ္ပန္နာဝဇ္ဇနာနန္တရံ စတုပဉ္စဇဝနကတိပယဘဝင်္ဂတော ပရံ အဂန္တွာ အပရာပရံ ဈာနင်္ဂါဝဇ္ဇနသမတ္ထတာ **အာဝဇ္ဇနဝသိတာ** နာမ။ သမာပဇ္ဇိတုကာမတာနန္တရံ ကတိပယဘဝင်္ဂတော ပရံ အဂန္တွာ ဥပ္ပန္နာဝဇ္ဇနာနန္တရံ သမာပဇ္ဇိတုံ သမတ္ထတာ **သမာပဇ္ဇနဝသိတာ** နာမ။ သေတု ဝိယ သီဃသောတာယ နဒိယာ ဩဃံ ဘဝင်္ဂဝေဂံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလံ ဈာနံ ဌပေတုံ သမတ္ထတာ ဘဝင်္ဂပာတတော ရက္ခဏယောဂ္ယတာ **အဓိဋ္ဌာနဝသိတာ** နာမ။ ယထာ ပရိစ္ဆိန္နကာလံ အနတိက္ကမိတွာ ဈာနတော ဝုဋ္ဌာနသမတ္ထတာ **ဝုဋ္ဌာနဝသိတာ** နာမ။ အထ ဝါ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလတော ဥဒ္ဓံ ဂန္တုံ အဒတွာ ဌပနသမတ္ထတာ **အဓိဋ္ဌာနဝသိတာ** နာမ။ ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလတော အန္တော အဝုဋ္ဌဟိတွာ ယထာကာလဝသေနေဝ ဝုဋ္ဌာနသမတ္ထတာ **ဝုဋ္ဌာနဝသိတာ** နာမာတိ အလမတိပ္ပပဉ္စေန။ ပစ္စဝေက္ခဏဝသိတာ ပန အာဝဇ္ဇနဝသိတာယ ဧဝ သိဒ္ဓါ။ အာဝဇ္ဇနာနန္တရဇဝနာနေဝ ဟိ ပစ္စဝေက္ခဏဇဝနာနိ နာမ။ **ဝိတက္ကာဒိဩဠာရိကင်္ဂ ပဟာနာယာ** တိ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီဟိ ဝိတက္ကာဒိဩဠာရိကင်္ဂါနံ ဈာနက္ခဏေ အနုပ္ပာဒာယ။ **ပဒဟတော**တိ ပရိကမ္မံ ကရောန္တဿ။ တဿ ပန ဥပစာရဘာဝနာ နိပ္ဖန္နာ နာမ ဟောတိ ဝိတက္ကာဒီသု နိကန္တိဝိက္ခမ္ဘနတော ပဋ္ဌာယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ယထာရဟ**န္တိ တံတံဈာနိကကသိဏာဒိအာရမ္မဏာနုရူပံ။

၃၆. အာကာသကသိဏဿ ဥဂ္ဃာဋေတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ ဝုတ္တံ **“အာကာသဝဇ္ဇိတေသူ”** တိ။ **ကသိဏ**န္တိ ကသိဏပဋိဘာဂနိမိတ္တံ။ **ဥဂ္ဃာဋေတွာ** တိ အမနသိကာရဝသေန ဥဒ္ဓရိတွာ။ **အနန္တဝသေန ပရိကမ္မံ ကရောန္တဿာ**တိ “အနန္တံ အာကာသံ, အနန္တံ အာကာသ”န္တိ အာကာသံ အာရဗ္ဘ ပရိကမ္မံ ကရောန္တဿ, န ပန ကေဝလံ “အနန္တံ အနန္တ”န္တိ။ ဧဝံ ဝိညာဏဉ္စာယတနေပိ။ “အနန္တ”န္တိ အဝတွာပိ “အာကာသော အာကာသော (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၇၆), ဝိညာဏံ ဝိညာဏ”န္တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၈၁) မနသိ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီတိ အာစရိယာ။

၃၉. **“သန္တမေတံ, ပဏီတမေတ”န္တိ ပရိကမ္မံ ကရောန္တဿာ** တိ အဘာဝမတ္တာရမ္မဏတာယ “ဧတံ သန္တံ, ဧတံ ပဏီတ”န္တိ ဘာဝေန္တဿ။

၄၀. **အဝသေသေသု စာ**တိ ကသိဏာဒီဟိ သဟ အပ္ပနာဝဟကမ္မဋ္ဌာနတော အဝသေသေသု ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒီသု အဋ္ဌသု , သညာဝဝတ္ထာနေသု စာတိ ဒသသု ကမ္မဋ္ဌာနေသု။ **ပရိကမ္မံ ကတွာ** တိ “သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ, ဣတိပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ”တ္ယာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၄) ဝုတ္တဝိဓာနေန ပရိကမ္မံ ကတွာ။ **သာဓုကမုဂ္ဂဟိတေ** တိ ဗုဒ္ဓါဒိဂုဏေ နိန္နပေါဏပဗ္ဘာရစိတ္တတာဝသေန သုဋ္ဌု ဥဂ္ဂဟိတေ။ **ပရိကမ္မဉ္စ သမာဓိယတီ** တိ ပရိကမ္မဘာဝနာ သမာဟိတာ နိပ္ဖဇ္ဇတိ။ **ဥပစာရော စ သမ္ပဇ္ဇတီ** တိ နီဝရဏာနိ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော ဥပစာရသမာဓိ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၄၁. အဘိညာဝသေန ပဝတ္တမာန န္တိ အဘိဝိသေသတော ဇာနန္တေန အဘိညာသင်္ခါတံ ဣဒ္ဓိဝိဓာဒိပဉ္စလောကိယာဘိညာဝသေန ပဝတ္တမာနံ, **အဘိညာပာဒကပဉ္စမဇ္ဈာနာ ဝုဋ္ဌဟိတွာ** တိ ကသိဏာနုလောမာဒီဟိ စုဒ္ဒသဟာကာရေဟိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၃၆၅) စိတ္တံ ပရိဒမေတွာ အဘိနီဟာရက္ခမံ ကတွာ ဥပေက္ခေကဂ္ဂတာယောဂတော အနုရူပတ္တာ စ ရူပာဝစရပဉ္စမဇ္ဈာနမေဝ အဘိညာနံ ပာဒကံ ပတိဋ္ဌာဘူတံ ပထဝီဒိကသိဏာရမ္မဏံ ပဉ္စမဇ္ဈာနံ, တံ သမာပဇ္ဇိတွာ တတော ဝုဋ္ဌာယ။ **အဓိဋ္ဌေယျာဒိကမာဝဇ္ဇေတွာ** တိ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏသ္သ ပရိကမ္မကာလေ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ ဝိကုဗ္ဗနီယံ သတာဒိကံ ကောမာရရူပာဒိကံ, ဒိဗ္ဗသောတသ္သ ပရိကမ္မကာလေ ထူလသုခုမဘေဒံ သဒ္ဒံ, စေတောပရိယဉာဏသ္သ ပရိကမ္မကာလေ ပရသ္သ ဟဒယဝတ္ထုဝဏ္ဏဒသ္သနေန သရာဂါဒိဘေဒံ စိတ္တံ, ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုသ္သတိဉာဏသ္သ ပရိကမ္မသမယေ ပုရိမဘဝေသု စုတိစိတ္တာဒိဘေဒံ ပုဗ္ဗေ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓံ, ဒိဗ္ဗစက္ခုသ္သ ပရိကမ္မသမယေ ဩဘာသဖရိတဋ္ဌာနဂတံ ရူပံ တ အာဝဇ္ဇေတွာ။

ပရိကမ္မံ ကရောန္တသ္သာ တိ "သတံ ဟောမိ, သဟသ္သံ ဟောမီ"တ္ယာဒိနာ ပရိကမ္မံ ကရောန္တသ္သ။ **ရူပာဒီသူ** တိ ပရိကမ္မဝိသယဘူတေသု ရူပပါဒကဇ္ဈာနသဒ္ဒပရစိတ္တပုဗ္ဗေနိဝုတ္ထက္ခန္ဓာဒိဘေဒေသု အာရမ္မဏေသု။ ဧတ္ထ ဟိ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏသ္သ တာဝ ပါဒကဇ္ဈာနံ, ကာယော, ရူပါဒိအဓိဋ္ဌာနေ ရူပါဒီနိ စာတိ ဆ အာရမ္မဏာနိ ။ တတ္ထ ပါဒကဇ္ဈာနံ အတီတမေဝ, ကာယော ပစ္စုပ္ပန္နော, ဣတရံ ပစ္စုပ္ပန္နမနာဂတံ ဝါ။ ဒိဗ္ဗသောတသ္သ ပန သဒ္ဒေါယေဝ, သော စ ခေါ ပစ္စုပ္ပန္နော။ ပရစိတ္တဝိဇာနနာယ ပန အတီတေ သတ္တဒိဝသေသု, အနာဂတေ သတ္တဒိဝသေသု စ ပဝတ္တံ ပရိတ္တာဒီသု ယံ ကိဉ္စိ တိကာလိကံ စိတ္တမေဝ အာရမ္မဏံ ဟောတီတိ **မဟာအဋ္ဌကထာစရိယာ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၁၆; ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၄၃၄)။

သင်္ဂဟကာရာ ပန "စတ္တာရောပိ ခန္ဓာ"တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၄၃၄) ဝဒန္တိ, ကထံ ပနသ္သာ ပစ္စုပ္ပန္နစိတ္တာရမ္မဏတာ, နနု စ အာဝဇ္ဇနာယ ဂဟိတမေဝ ဣဒ္ဓိစိတ္တသ္သ အာရမ္မဏံ ဟောတိ, အာဝဇ္ဇနာယ စ ပစ္စုပ္ပန္နစိတ္တမာရမ္မဏံ ကတွာ နိရုဇ္ဈမာနာယ တံသမကာလမေဝ ပရသ္သ စိတ္တမ္ပိ နိရုဇ္ဈတီတိ အာဝဇ္ဇနဇဝနာနံ ကာလဝသေန ဧကာရမ္မဏတာ န သိယာ, မဂ္ဂဖလဝီထိတော အညတ္ထ အာဝဇ္ဇနဇဝနာနံ ကထဉ္စ နာနာရမ္မဏတာ န အဓိပ္ပေတာတိ? **အဋ္ဌကထာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၁၆; ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၄၃၄) တာဝ သန္တတိအဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတာ ယောဇိတာ။ **အာနန္ဒာစရိယော** (ဓ. သ. မူလဋီ. ၁၄၃၄ ထောက ဝိသဒိသံ) ပန ဘဏတိ "ပါဒကဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ပစ္စုပ္ပန္နာဒိဝိဘာဂံ အကတွာ ကေဝလံ 'ဣမသ္သ စိတ္တံ ဇာနာမိ'စ္စေဝ ပရိကမ္မံ ကတွာ ပုနပိ ပါဒကဇ္ဈာနံ သမာပဇ္ဇိတွာ ဝုဋ္ဌာယ အဝိသေသေနေဝ စိတ္တံ အာဝဇ္ဇေတွာ တိဏ္ဏံ, စတုန္နံ ဝါ ပရိကမ္မာနံ အနန္တရံ စေတောပရိယဉာဏေန ပရသ္သ စိတ္တံ ပဋိဝိဇ္ဈတိ ရူပံ ဝိယ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ။ ပစ္ဆာ ကာမာဝစရစိတ္တေန သရာဂါဒိဝဝတ္ထာနမ္ပိ ကရောတိ နီလာဒိဝဝတ္ထာနံ ဝိယ။ တာနိ စ သဗ္ဗာနိ အဘိမုခီဘူတစိတ္တာရမ္မဏာနေဝ, အနိဋ္ဌေ စ ဌာနေ နာနာရမ္မဏတာဒေါသော နတ္ထိ အဘိန္နာကာရပ္ပဝတ္တိတော"တိ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုသ္သတိဉာဏသ္သ ပုဗ္ဗေ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ, ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓါနိ စ နာမဂေါတ္တာနိ, နိဗ္ဗာနဉ္စ အာရမ္မဏံ ဟောတိ, ဒိဗ္ဗစက္ခုသ္သ ပန ရူပမေဝ ပစ္စုပ္ပန္နန္တိ အယမေတေသံ အာရမ္မဏဝိဘာဂေါ။ **ယထာရဟမပ္ပေတီ**တိ တံတံပရိကမ္မာနုရူပတော အပ္ပေတိ။

၄၂. ဣဒါနိ အာရမ္မဏာနံ ဘေဒေန အဘိညာဘေဒံ ဒသ္သေတုံ "ဣဒ္ဓိဝိဓာ"တ္ယာဒိမာဟ။ အဓိဋ္ဌာနာဒိ ဣဒ္ဓိပ္ပဘေဒေါ ဧတိသ္သာတိ **ဣဒ္ဓိဝိဓာ** ။ ဒိဗ္ဗာနံ သောတသဒိသတာယ, ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိသ္သိတတာယ စ ဒိဗ္ဗဉ္စ တံ သောတဉ္စာတိ **ဒိဗ္ဗသောတံ** ။ ပရေသံ စိတ္တံ ဝိညာယတိ ဧတာယာတိ **ပရစိတ္တဝိဇာနနာ** ။ အတ္တနော သန္တာနေ နိဝုတ္ထဝသေန စေဝ ဂေါစရနိဝါသဝသေန စ ပုဗ္ဗေ အတီတဘဝေသု ခန္ဓာဒီနံ အနုသ္သရဏံ **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုသ္သတိ** ။ ဝုတ္တနယေန ဒိဗ္ဗဉ္စ တံ စက္ခု စာတိ **ဒိဗ္ဗစက္ခု** ။ 'စုတူပပါတဉာဏ'န္တိ ပန ဒိဗ္ဗစက္ခုမေဝ ဝုစ္စတိ။ ယထာကမ္မူပဂဉာဏအနာဂတံသဉာဏာနိပိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဝသေနေဝ ဣဇ္ဈန္တိ။ န ဟိ တေသံ ဝိသုံ ပရိကမ္မံ အတ္ထိ။ တတ္ထ အနာဂတံသဉာဏသ္သ တာဝ အနာဂတေ သတ္တဒိဝသတော ပရံ ပဝတ္တနကံ စိတ္တစေတသိကံ ဒုတိယဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ပဝတ္တနကဉ္စ ယံ ကိဉ္စိ အာရမ္မဏံ ဟောတိ။ တဉှိ သဝိသယေ သဗ္ဗညုတဉာဏဂတိကန္တိ။ ယထာ ကမ္မူပဂဉာဏသ္သ ပန ကုသလာကုသလသင်္ခါတာ စေတနာ, စတ္တာရောပိ ဝါ ခန္ဓာ အာရမ္မဏန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကေစရဝသေန ဘေဒေါ **ကေစရဘေဒေါ**။

ကေစရဘေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမထကမ္မဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနံ

ဝိသုဒ္ဓိဘေဒဝဏ္ဏနာ

၄၃. အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိဝိဓာကာရေန ပဿတီတိ ဝိပဿနာ, အနိစ္စာနုပဿနာဒိကာ ဘာဝနာပညာ။ တဿာ ကမ္မဋ္ဌာနံ, သာယေဝ တ ကမ္မဋ္ဌာနန္တိ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနံ။ တသ္မိံ **ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနေ** သတ္တဝိဓေန ဝိသုဒ္ဓိသင်္ဂဟောတိ သမ္ဗန္ဓော။

၄၄. အနိစ္စတာယေဝ လက္ခဏံ လက္ခီယတဗ္ဗံ, လက္ခီယတိ အနေနာတိ တ **အနိစ္စလက္ခဏံ**။ ဥဒယဝယပဋိပီဠနသင်္ခာတဒုက္ခဘာဝေ ဝ လက္ခဏန္တိ **ဒုက္ခလက္ခဏံ**။ ပရပရိကပ္ပိတဿ အတ္တနော အဘာဝေ အနတ္တတာ, တဒေဝ လက္ခဏန္တိ **အနတ္တလက္ခဏံ**။

၄၅. တိဏ္ဏံ လက္ခဏာနံ အနု အနု ပဿနာ **အနိစ္စာနုပဿနာ** ဒိကာ။

၄၆. ခန္ဓာဒီနံ ကလာပတော သမ္မသနဝသပ္ပဝတ္တံ ဉာဏံ **သမ္မသနဉာဏံ**။ ဥပ္ပာဒဘင်္ဂါနုပဿနာဝသပ္ပဝတ္တံ ဉာဏံ **ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ**။ ဥဒယံ မုစ္စိတွာ ဝယေ ပဝတ္တံ ဉာဏံ **ဘင်္ဂဉာဏံ**။ သင်္ခါရာနံ ဘယတော အနုပဿနာဝသေန ပဝတ္တံ ဉာဏံ **ဘယဉာဏံ,** ဒိဋ္ဌဘယာနံ အာဒီနဝတော ပေက္ခဏာဝသေန ပဝတ္တံ ဉာဏံ **အာဒီနဝဉာဏံ,** ဒိဋ္ဌာဒီနဝေသု နိဗ္ဗိန္ဒနဝသပ္ပဝတ္တံ ဉာဏံ **နိဗ္ဗိဒါဉာဏံ**။ နိဗ္ဗိန္ဒိတွာ သင်္ခါရေဟိ မုစ္စိတုကမျတာဝသေန ပဝတ္တံ ဉာဏံ **မုစ္စိတုကမျတာဉာဏံ**။ မုစ္စနဿ ဥပာယသမ္ပဋိပာဒနတ္ထံ ပုန သင်္ခါရာနံ ပရိဂ္ဂဟဝသပ္ပဝတ္တံ ဉာဏံ **ပဋိသင်္ခါဉာဏံ**။ ပဋိသင်္ခါတဓမ္မေသု ဘယနန္ဒိဝိဝဇ္ဇနဝသေန အဇ္ဈုပေက္ခိတွာ ပဝတ္တံ ဉာဏံ **သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ**။ ပုရိမာနံ နဝန္နံ ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိယာ, ဥပရိ စ သတ္တတိံသာယ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ အနုကူလံ ဉာဏံ **အနုလောမဉာဏံ**။

၄၇. အတ္တသုညတာယ **သုညတော**။ သံယောဇနာဒီဟိ ဝိမုစ္စနတ္ထေန **ဝိမောက္ခော**။ နိစ္စနိမိတ္တာဒိနော အဘာဝတော **အနိမိတ္တော**။ ပဏိဟိတဿ တဏှာပဏိဓိဿ အဘာဝတော **အပ္ပဏိဟိတော**။

၄၈. ယော နံ ဟတိ, တံ မောက္ခေတိ အဟယာဒီဟိ ဒုက္ခေဟီတိ ဟတိမောက္ခံ, တဒေဝ ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ သံဝရဏတော သံဝရော, သမာဓာနောပဓာရဏဋ္ဌေန သီလဋ္ဌာတိ **ဟတိမောက္ခသံဝရသီလံ**။ မနစ္ဆဋ္ဌာနံ ဣန္ဒြိယာနံ ရူပာဒီသု သံဝရဏဝသေန ပဝတ္တံ သီလံ **ဣန္ဒြိယသံဝရသီလံ**။ မိစ္ဆာဇီဝ ဝိဝဇ္ဇနေန အာဇီဝဿ ပရိသုဒ္ဓိဝသပ္ပဝတ္တံ **အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံ**။ ပစ္စယေ သန္နိဿိတံ တေသံ ဣဒမတ္ထိကတာယ ပစ္စဝေက္ခဏာသီလံ **ပစ္စယသန္နိဿိတသီလံ**။ စတုဗ္ဗိဓတ္တာ ဒေသနာသံဝရပရိယေဋ္ဌိပစ္စဝေက္ခဏာဝသေန, ပရိသုဒ္ဓတ္တာ စ **စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလံ** နာမ။

၅၀. **စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ နာမ** စိတ္တဿ ဝိနီဝရဏဘာဝတဟဒနဝသေန ဝိသောဓနတော, စိတ္တသီသေန နိဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ, ဝိသုဒ္ဓတ္တာ စာတိ တ ကတွာ။

၅၁. "ဓမ္မာနံ သာမညသဘာဝေ လက္ခဏံ, ကိစ္စသမ္ပတ္တိယော ရသော, ဥပဋ္ဌာနာကာရော, ဖလဉ္စ ပစ္စုပဋ္ဌာန"န္တိ ဇဝံ ဝုတ္တာနံ လက္ခဏာဒီနံ "ဖုသနလက္ခဏော ဖဿော, ကက္ခဠလက္ခဏာ ပထဝီ"တျာဒိနာ ဝိတ္ထာရတော, "နမနလက္ခဏံ နာမံ, ရုပ္ပနလက္ခဏံ ရူပ"န္တာဒိနာ သင်္ခေပတော စ ပရိဂ္ဂဟော ပစ္စတ္တလက္ခဏာဒိဝသေန ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂဟဏံ ဒုက္ခသစ္စဝဝတ္ထာနံ **ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ နာမ** "နာမရူပတော အတ္တာ နတ္ထိ"တိ ဒဿနတော ဒိဋ္ဌိ စ အတ္တဒိဋ္ဌိမလဝိသောဓနတော ဝိသုဒ္ဓိ စာတိ ကတွာ။

၅၂. **ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော** တိ နာမဿ ရူပဿ ပဋိသန္ဓိယံ တာဝ အဝိဇ္ဇာတဏှာဥပာဒာနကမ္မဟေတုဝသေန နိဗ္ဗတ္တတိ။ ပဝတ္တိယဉ္စ ရူပံ ကမ္မစိတ္တဥတုအာဟာရပစ္စယဝသေန, နာမဉ္စ စက္ခုရူပာဒိနိဿယာရမ္မဏာဒိပစ္စယဝသေန, ဝိသေသ

တော စ ယောနိသောမနသိကာရာဒိစတုစက္ကသမ္ပတ္တိယာ ကုသလံ, တဗ္ဗိပရိယာယေန အကုသလံ, ကုသလာကုသလဝသေ န ဝိပာကော ဘဝင်္ဂါဒိဝသေန အာဝဇ္ဇနံ, ခီဏာသဝသန္တာနဝသေန ကိရိယဇဝနံ, အာဝဇ္ဇနဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဧဝံ သာဓာရ ဏာသာဓာရဏဝသေန တီသု အဒ္ဓာသု နာမရူပပ္ပဝတ္တိယာ ပစ္စက္ခာဒိသိဒ္ဓသ္သ ကမ္မာဒိပစ္စယသ္သ ပရိဂ္ဂဏှဟနံ သမုဒယသစ္စသ္သ ဝဝတ္ထာနံ **ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ နာမ** "အဟောသိံ နု ခေါ အဟမတီတမဒ္ဓါန"န္တ္တာဒိကာယ (မ. နိ. ၁.၁၈; သံ. နိ. ၂.၂၀) သောဠသဝိဓာယ, "သတ္ထရိကင်္ခတီ"တ္တာဒိကာယ (ဓ. သ. ၁၁၂၃; ဝိဘ. ၉၁၅) အဋ္ဌဝိဓာ ယ စ ကင်္ခာယ ဝိတရဏတော အတိက္ကမနတော ကင်္ခာဝိတရဏာ, အဟေတုကဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌိမလဝိသောဓနတော ဝိ သုဒ္ဓိ စာတိ ကတွာ။

၅၃. **တတော** ပစ္စယပရိဂ္ဂဟတော ပရံ **တထာပရိဂ္ဂဟိတေသု** ပစ္စတ္တလက္ခဏာဒိဝဝတ္ထာနဝသေန, ပစ္စယဝဝတ္ ထာနဝသေန စ ပရိဂ္ဂဟိတေသု လောကုတ္တရဝဇ္ဇေသု တိဘူမိပရိယာပန္နေသု နာမရူပေသု **အတီတာဒိဘေဒဘိန္နေသု ခန္ဓာဒိနယမာရဗ္ဘ** ပဥ္စက္ခန္ဓဆဒွါရဆဠာရမ္မဏဆဒွါရပ္ပဝတ္တဓမ္မာဒိဝသေန အာဂတံ ခန္ဓာဒိနယံ အာရဗ္ဘ **ကလာပဝသေန** ပိဏ္ဍဝသေန **သင်္ခိပိတွာ** ယံ အတီတေ ဇာတံ ရူပံ, တံ အတီတေဝ နိရုဒ္ဓံ။ ယံ အနာဂတေ ဘာဝိ ရူပံ, တမ္ပိ တတ္ထေဝ နိရုဇ္ဈိဿတိ။ ယံ ပစ္စုပ္ပန္နံ, တံ အနာဂတံ အပ္ပတွာ ဧတ္ထေဝ နိရုဇ္ဈတိ, တထာ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါသုခုမဩဠ ဠာရိကဟီနပဏီတဒူရသန္တိကေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝေဒနာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ တသ္မာ **"အနိစ္စံ** အတ္တာဒိဝသေန န ကတ္ထစိ အနုပဂန္တဗ္ဗံ **ခယဋ္ဌေန** ခယဂမနတော, **ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေန** ဘယကရတ္တာ, **အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေန** အတ္တသာရာဒိအဘာဝေနာ"တိ စ "စက္ခုံ အနိစ္စံ။ပေ။ မနော။ ရူပံ။ပေ။ ဓမ္မာ။ စက္ခုဝိညာဏံ။ပေ။ မနောဝိညာဏံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ"တ္တာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၁.၄၈) အတီတာဒိ အဒ္ဓါဝသေန, အတီတာဒိသန္တာနဝသေန, အတီတာဒိခဏဝသေန စ **သမ္မသနဉာဏေန** ဟုတွာအဘာဝဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠနအဝသဝတ္တနာကာရသင်္ခါတလက္ခဏတ္တယသမ္မသနဝသပ္ပဝတ္တေန ကလာပသမ္မသနဉာဏေန လက္ခဏတ္တ ယံ **သမ္မသန္တဿ** ပရိမဇ္ဇန္တဿ။

သမ္မသနဉာဏေ ပန ဥပ္ပန္နေ ပုန **တေသွေဝ** သင်္ခါရေသု "အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော, တဏှာကမ္မ အာဟာရသမုဒယာ ရူပသမုဒယော, တထာ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓော, တဏှာကမ္မအာဟာရနိရောဓာ ရူပနိရော ဓော"တိ (ပဋိ. မ. ၁.၅၀) ဧဝံ ရူပက္ခန္ဓေ ဝေဒနာသညာသင်္ခါရက္ခန္ဓေသုပိ အာဟာရံ အပနေတွာ "ဖဿသမုဒယာ ဖ ဿနိရောဓာ"တိ စ ဧဝံ ဖဿံ ပက္ခိပိတွာ, ဝိညာဏက္ခန္ဓေ "နာမရူပသမုဒယာ နာမရူပနိရောဓာ"တိ နာမရူပံ ပက္ခိပိ တွာ ပစ္စယသမုဒယဝသေန, ပစ္စယနိရောဓဝသေန စ, ပစ္စယေ အနာမသိတွာ ပစ္စုပ္ပန္နက္ခန္ဓေသု နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏ မတ္တဿ, ဝိပရိဏာမလက္ခဏမတ္တဿ စ ဒဿနေန ခဏဝသေန စာတိ ဧကေကသ္မိံ ခန္ဓေ **ပစ္စယဝသေန** စတုဓာ, **ခဏဝသေန** ဧကဓာ စာတိ ပဉ္စဓာ ဥဒယံ, ပဉ္စဓာ ဝယဉ္စ် ဒသဒသဥဒယဗ္ဗယဒဿနဝသေန သမပညာသာကာရေဟိ **ဥဒယ ဗ္ဗယဉာဏေန ဥဒယဗ္ဗယံ သမနုပဿန္တဿ** အာရဒ္ဓဝိပဿကဿ ယောဂိနော ဝိပဿနာစိတ္တသမုဋ္ဌာနော သရီရတော နိစ္ဆရဏကအာလောကသင်္ခါတော **ဩဘာသော,** ဝိပဿနာစိတ္တသဟဇာတာ ခုဒ္ဒိကာဒိပဉ္စဝိဓာ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁ ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရ ဈာနင်္ဂရာသိဝဏ္ဏနာ) **ပီတိ,** တထာ ကာယစိတ္တဒရထဝူပသမလက္ခဏာ ကာယစိတ္တဝသေန ဒု ဝိဓာ **ပဿဒ္ဓိ,** ဗလဝသဒ္ဓိန္ဒ္ရိယသင်္ခါတော **အဓိမောက္ခော,** သမ္မပ္ပဓာနကိစ္စသာဓကော ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂသင် ခါတော **ပဂ္ဂဟော,** အတိပဏီတံ **သုခံ,** ဣန္ဒဝိဿဋ္ဌဝဇိရသဒိသံ တိလက္ခဏဝိပဿနာဘူတံ **ဉာဏံ,** သတိပဋ္ဌာနဘူ တာ စိရကတာဒိအနုဿရဏသမတ္ထာ ဥပဋ္ဌာနသင်္ခါတာ သတိ, သမပ္ပဝတ္တဝိပဿနာသဟဇာတာ ဥပေက္ခာသမ္ ဗောဇ္ဈင်္ဂဘူတာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ, မနောဒွါရေ အာဝဇ္ဇနုပေက္ခာ စာတိ ဒုဝိဓာပိ **ဥပေက္ခာ,** ဩဘာသာဒီသု ဥ ပ္ပန္နေသု "န ဝတ မေ ဣတော ပုဗ္ဗေ ဧဝရူပေါ ဩဘာသော ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗော"တ္တာဒိနာ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၇၃၃) နယေန တတ္ ထ အာလယံ ကုရုမာနာ သုခုမတဏှာဟ ရူပ**နိကန္တိ** စာတိ ဩဘာသာဒီသု ဒသသု ဝိပဿနုပက္ကိလေသေသု ဥပ္ပန္နေသု "န ဝတ မေ ဣတော ပုဗ္ဗေ ဧဝရူပါ ဩဘာသာဒယော ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗာ အဒ္ဓါ မဂ္ဂပ္ပတ္တောသ္မိ, ဖလပ္ပတ္တောသ္ မိ"တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၇၃၃) အဂ္ဂဟေတွာ "ဣမေ ဩဘာသာဒယော တဏှာဒိဋ္ဌိမာနဝတ္ထုတာယ န မဂ္ဂေါ, အထ ခေါ ဝိ ပဿနုပက္ကိလေသာ ဧဝ, တဗ္ဗိနိမုတ္တံ ပန ဝီထိပဋိပန္နံ ဝိပဿနာဉာဏံ မဂ္ဂေါ"တိ ဧဝံ မဂ္ဂါမဂ္ဂလက္ခဏဿ ဝ ဝတ္ထာနံ နိစ္ဆယနံ မဂ္ဂါမဂ္ဂဿ ဇာနနတော, ဒဿနတော, အမဂ္ဂေ မဂ္ဂသညာယ ဝိသောဓနတော စ **မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နာမ**။

၅၄. **ယာဝ တနုလောမာ**တိ ယာဝ သစ္စာနုလောမဉာဏာ။ **နဝ ဝိပဿနာဉာဏာနီ** တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၇၃၇ အာဒယော) ခန္ဓာနံ ဥဒယဉ္စ ဝယဉ္စ ဇာနနကံ **ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ,** ဥဒယံ မုဉ္စိတွာ ဘင်္ဂမတ္တာနုပေက္ခကံ **ဘင်္ဂဉာဏံ,** ဘင်္ဂဝသေန ဥပဋ္ဌ

ဋ္ဌိတာနံ သီဟာဒီနံ ဝိယ ဘာယိတဗ္ဗာကာရာနုပေက္ခကံ **ဘယဉာဏံ,** တထာနုပေက္ခိတာနံ အာဒိတ္တဃရသ္သ ဝိယ အာဒီနဝတာကာရာနုပေက္ခကံ **အာဒီနဝဉာဏံ,** ဒိဋ္ဌာဒီနဝေသု နိဗ္ဗိန္ဒနဝသေန ပဝတ္တံ **နိဗ္ဗိဒါဉာဏံ,** ဇာလာဒိတော မစ္ဆာဒိကာ ဝိယ တေဟိ တေဘူမကဓမ္မေဟိ မုစ္စိတုကာမတာဝသေန ပဝတ္တံ **မုစ္စိတုကမျတာဉာဏံ,** မုစ္စနုပာယသမ္ပာဒနတ္ထံ ဒိဋ္ဌာဒီနဝေသုပိ သမုဒ္ဒသကုဏီ ဝိယ ပုနပ္ပုနံ သမ္မသနဝသပ္ပတ္တံ **ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏံ,** စတ္တဘရိယော ပုရိသော ဝိယ ဒိဋ္ဌာဒီနဝေသု တေသု သင်္ခါရေသု ဥပေက္ခနာကာရပ္ပဝတ္တံ **သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ,** အနိစ္စာဒိလက္ခဏဝိပဿနတာယ ဟေဋ္ဌာ ပဝတ္တာနံ အဋ္ဌန္နံ ဝိပဿနာဉာဏာနံ, ဥဒ္ဓံ မဂ္ဂက္ခဏေ အဓိဂန္တဗ္ဗာနံ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနဉ္စ အနုလောမတော မဂ္ဂဝီထိယံ ကေတုဘူတော ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တံ သစ္စာနုလောမိကဉာဏသင်္ခါတံ နဝမံ **အနုလောမဉာဏန္တိ** ဣမာနိ နဝ ဉာဏာနိ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိယာ ပဋိပဒာဘာဝတော တိလက္ခဏဇာနနဋ္ဌေန, ပစ္စက္ခတော ဒဿနဋ္ဌေန, ပဋိပက္ခတော ဝိသုဒ္ဓတ္တာ စ **ပဋိပဒာဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နာမ** ။

၅၅. ဝိပဿနာယ ပရိဟာကော **ဝိပဿနာပရိဟာကော,** သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ။ တံ **အာဂမ္မ** ပဋိစ္စ။ ဣအနိ **အပ္ပနာဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ** တိ ''ဣအနိ အပ္ပနာသင်္ခါတော လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗက္ခဏေ။ **ယံ ကိဉ္စိ**တိ သင်္ခါရုပေက္ခာယ ဂဟိတေသု တီသု ဧကံ ယံ ကိဉ္စိ။

၅၆. ဝိပဿနာယ မတ္ထကပ္ပတ္တိယာ **သိခါပ္ပတ္တာ** ။ အနုလောမဉာဏသဟိတတာယ **သာနုလောမာ**။ သာ ဧဝ သင်္ခါရေသု ဥအာသီနတ္တာ **သင်္ခါရုပေက္ခာ** ။ ယထာနုရူပံ အဟယာဒိတော, သင်္ခါရနိမိတ္တတော စ ဝုဋ္ဌဟနတော ဝုဋ္ဌာနသင်္ခါတံ မဂ္ဂံ ဂစ္ဆတီတိ **ဝုဋ္ဌာနကမိနီ** ။

၅၇. **အဘိသမ္ဗောန္တ** န္တိ ဟာပုဏန္တံ။

၅၈. **ပရိဇာနန္တော** တိ ''ဧတ္တကံ ဒုက္ခံ, န ဣတော ဥဒ္ဓံနာမိက''န္တိ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဇာနန္တော။ **သစ္ဆိကရောန္တော** တိ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ပစ္စက္ခံ ကရောန္တော။ **မဂ္ဂသစ္စံ ဘာဝနာဝသေနာ** တိ မဂ္ဂသစ္စသင်္ခါတဿ သမ္ပယုတ္တ တမဂ္ဂသင်္ခါတဿ စတုတ္ထသစ္စဿ သဟဇာတာဒိပစ္စယော ဟုတွာ ဝဍ္ဎနဝသေန။ ဧကဿေဝ ဉာဏဿ စတုကိစ္စသာဓနံ ပဒီပဟိနံ ဝဋ္ဋိအဟာဒိစတုကိစ္စဒဿနတော, ''ယော, ဘိက္ခဝေ, ဒုက္ခံ ပဿတီ''တ္ယာဒိ (သံ. နိ. ၅.၁၁၀၀; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၈၃၉) အာဂမတော စ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗံ။

၅၉. **ဒွေဝ တီဏိ ဖလစိတ္တာနိ ပဝတ္တိတွာ** တိ မဂ္ဂုပ္ပတ္တိယာ အနုရူပတော ဒွေဝ တ တီဏိ တ ဖလစိတ္တာနိ အပနီတဂ္ဂိမှပိ ဌာနေ ဥဏှာဟတ္တနိဗ္ဗာပနတ္ထာယ ဃဋမ္ဗေဟိ အဘိသိဉ္စမာနမုဒကံ ဝိယ သမုစ္ဆိန္နကိလေသေပိ သန္တာနေ ဒရထပဋိပ္ပဿမ္ဘကာနိ ဟုတွာ ပဝတ္တိတွာ, တေသံ ပဝတ္တိယာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏာနီ** တိ မဂ္ဂဖလာဒိဝိသယာနိ ကာမာဝစရဉာဏာနိ, ယာနိ သန္ဓာယ ''ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ ဟောတီ''တိ (မဟာဝ. ၂၃) ဝုတ္တံ။

၆၀. ဣအနိ ပစ္စဝေက္ခဏာယ ဘူမိံ ဒဿေတုံ **''မဂ္ဂံ ဖလဉ္စ''** တ္ယာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ''ဣမိနာဝ ဝတာဟံ မဂ္ဂေန အာဂတော''တိ **မဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခတိ** ။ တတော ''အယံ နာမ မေ အာနိသံသော လဒ္ဓေါ''တိ တဿ **ဖလံ,** တတော ''အယံ နာမ မေ ဓမ္မော အာရမ္မဏတော သစ္ဆိကတော''တိ **နိဗ္ဗာနဉ္စ ပစ္စဝေက္ခတိ။** တတော ''ဣမေ နာမ မေ ကိလေသာ ပဟီနာ''တိ **ပဟီနေ ကိလေသေ,** ''ဣမေ နာမ အဝသိဋ္ဌာ''တိ အဝသိဋ္ဌကိလေသေ ပစ္စဝေက္ခတိ တ, န တ။ ကောစိ သေက္ခော ပစ္စဝေက္ခတိ, ကောစိ န ပစ္စဝေက္ခတိ။ တတ္ထ ကာမစာရောတ္ယဓိပ္ပာယော။ တထာ ဟိ မဟာနာမော သက္ကော ''ကော သု နာမ မေ ဓမ္မော အဇ္ဈတ္တံ အပ္ပဟီနော''တိ (မ. နိ. ၁.၁၇၅; ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၈၁၂) အပ္ပဟီနေ ကိလေသေ ပုစ္ဆိ။ အရဟတော ပန အဝသိဋ္ဌကိလေသပစ္စဝေက္ခဏံ နတ္ထိ သဗ္ဗကိလေသာနံ ပဟီနတ္တာ, တသ္မာ တိဏ္ဏံ သေက္ခာနံ ပန္နရသ အရဟတော စတ္တာရီတိ ဧကူနဝီသတိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဆဗ္ဗိသုဒ္ဓိကမေနာ တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၆၆၂ အာဒယော) သီလစိတ္တဝိသုဒ္ဓီနံ ဝသေန မူလဘူတာနံ ဒွိန္နံ, ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိအာဒီနံ ဝသေန သရီရဘူတာနံ စတုန္နန္တိ ဧတာသံ ဆန္နံ ဝိသုဒ္ဓီနံ ကမေန။ စတုန္နံ သစ္စာနံ ဇာနနတာ, ပစ္စက္ခကရဏတော, ကိလေသမလေဟိ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ စ **ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နာမ** ။

ဌေတ္တာ တိ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနေ။

ဝိသုဒ္ဓိဘေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝိမောက္ခဘေဒဝဏ္ဏနာ

၆၁. **တတ္ထ** တသ္မိံ ဥဒ္ဒေသေ။ သင်္ခါရေသု ''ယော အတ္တာဘိနိဝေသော ကမ္မဿ ကာရကော ဖလဿ စ ဝေဒကော ဇီဝော မေ အတ္တာ''တိ ဇဝံ အဘိနိဝေသော ဒဠှပဂ္ဂဟော, တံ မုဉ္စန္တီ ''အနတ္တာ''တိ ပဝတ္တာ အနုပဿနာဝ အတ္တသုညတာကာရာနုပဿနတော **သုညတာနုပဿနာ နာမ ဝိမောက္ခမုခံ** ပဋိပက္ခတော ဝိမုတ္တိဝသေန ဝိမောက္ခသင်္ခါတဿ လောကုတ္တရံ မဂ္ဂဖလဿ ဒွာရံ ဟောတိ။

၆၂. သင်္ခါရေသု ''အနိစ္စ''န္တိ ပဝတ္တာ အနုပဿနာ အနိစ္စေ ''နိစ္စ''န္တိ (အ. နိ. ၄.၄၉; ပဋိ. မ. ၁.၂၃၆; ဝိဘ. ၉၃၉) ပဝတ္တံ သညာစိတ္တဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသသင်္ခါတံ **ဝိပလ္လာသနိမိတ္တံ မုဉ္စန္တီ** ပဇဟန္တီ ဝိပလ္လာသနိမိတ္တရဟိတာကာရာနုပဿနတော **အနိမိတ္တာနုပဿနာ နာမ** ဝိမောက္ခမုခံ ဟောတီတိ သမ္ဗန္ဓော။

၆၃. ''ဒုက္ခ''န္တိ ပဝတ္တာနုပဿနာ သင်္ခါရေသု ''ဇတံ မမ, ဇတံ သုခ''န္တ္ဓာဒိနာ နယေန ပဝတ္တံ ကာမဘဝတဏှာသင်္ခါတံ **တဏှာပဏိဓိံ** တဏှာပတ္ထနံ **မုဉ္စန္တီ** ဒုက္ခာကာရဒဿနေန ပရိစ္စဇန္တီ ပဏိဓိရဟိတာကာရာနုပဿနတော **အပ္ပဏိဟိတာနုပဿနာ နာမ** ။

၆၄. **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ ဇတာသံ တိဿန္နံ ဇတာနိ တီဏိ နာမာနိ, တသ္မာ ယဒိ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာ အနတ္တတော ဝိပဿတိ။ **မဂ္ဂေ သုညတော နာမ ဝိမောက္ခော ဟောတိ** အာဂမနဝသေန လဒ္ဓနာမတ္တာ။

၆၅. **ဝိပဿနာဂမနဝသေနာ** တိ ဝိပဿနာသင်္ခါတာဂမနဝသေန။ အာဂစ္ဆတိ ဇတေန မဂ္ဂေ, ဖလဉ္စာတိ ဝိပဿနာမဂ္ဂေ ဣစ္စ **အာဂမနံ** နာမ။

၆၆. **ယထာဝုတ္တနယေနာ** တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တအနတ္တာနုပဿနာဒိဝသေန။ **ယထာသကံ ဖလမုပ္ပဇ္ဇမာနမ္ပိ** တိ ယထာလဒ္ဓမဂ္ဂဿ ဖလဘူတံ အတ္တနော အတ္တနော ဖလံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမ္ပိ မဂ္ဂါဂမနဝသေန အလဘိတ္ဂတ ဝိပဿနာဂမနဝသေနေဝ တီဏိ နာမာနိ လဘတိ ဖလသမာပတ္တိကာလေ တအာ မဂ္ဂပ္ပဝတ္တာဘာဝေန တဿ ဒွာရဘာဝတယောဂတော။ **အာရမ္မဏဝသေနာ** တိ သဗ္ဗသင်္ခါရသုညတတ္တာ, သင်္ခါရနိမိတ္တရဟိတတ္တာ, တဏှာပဏိဓိရဟိတတ္တာ စ သုညတအနိမိတ္တအပ္ပဏိဟိတနာမဝန္တံ နိဗ္ဗာနံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ တဿ ဝသေန။ **သရသဝသေနာ**တိ ရာကဒိသုညတတ္တာ, ရူပနိမိတ္တာဒိအာရမ္မဏရဟိတတ္တာ, ကိလေသပဏိဓိရဟိတတ္တာ အတ္တနော ဂုဏဝသေန။ **သဗ္ဗတ္ထာ**တိ မဂ္ဂဝီထိယံ, ဖလသမာပတ္တိဝီထိယဉ္စ။ **သဗ္ဗေသမ္ပိ** တိ မဂ္ဂဿ, ဖလဿပိ။

ဝိမောက္ခဘေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပုဂ္ဂလဘေဒဝဏ္ဏနာ

၆၈. သတ္တက္ခတ္တုံ သတ္တသု တရေသု ကာမသုဂတိယံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ ပရမံ ဇတဿာတိ **သတ္တက္ခတ္တုပရမော** န ပန အဋ္ဌမာဒိကာမဘဝကမိတ္တုမိပ္ပယော။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ''န တေ ဘဝံ အဋ္ဌမမာဒိယန္တီ''တိ (ခု. ပ. ၆.၉; သု. နိ. ၂၃၂; နေတ္တိ. ၁၁၅)။ ရူပာရူပသုဂတိဘဝံ ပန သတ္တတရတော ပရမ္ပိ ဂစ္ဆတီတိ အာစရိယာ။

၆၉. **ရာဂဒေါသမောဟာန**န္တိ မောဟဂ္ဂဟဏံ ရာဂဒေါသေကဋ္ဌမောဟံ သန္ဓာယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၇၀. ခီဏာ စတ္တာရော အာသဝာ ဇတဿာတိ **ခီဏာသဝော**။ ဒက္ခိဏာရဟေသု အဂ္ဂတ္တာ **အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော**။

ပုဂ္ဂလဘေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သမာပတ္တိဘေဒဝဏ္ဏနာ

၇၂. **သဗ္ဗေသမ္ပိ** တိ စတုန္နမ္ပိ အရိယပုဂ္ဂလာနံ။

၇၃. စိတ္တစေတသိကာနံ အပ္ပဝတ္တိသင်္ခါတသ္သ နိရောဓဿ သမာပတ္တိ **နိရောဓသမာပတ္တိ,** ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ စိတ္တနိရောဓံ ပတွာ ဝိဟရဏံ။ **အနာဂါမီနဉ္စ** တိ ကာမရူပဘဝဋ္ဌာနံ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီနမေဝ အနာဂါမီနံ, တထာ ခီဏာသဝါနဉ္စ။ **တတ္ထ** တိ နိရောဓသမာပတ္တိယံ။ **ယာဝ အာကိဉ္စညာယတနံ ဂန္တွာ** တိ ဇေ† သမထဝိပဿနာနံ ယုဂနဒ္ဓဘာဝတပဟဒနဝသေန ယာဝ အာကိဉ္စညာယတနံ, တာဝ ဂန္တွာ။ **အဓိဋ္ဌေယျာဒိက** န္တိ ကာယပဋိဗဒ္ဓံ ဥပေတွာ ဝိသုံ ဝိသုံ ဌပိတစီဝရာဒိပရိက္ခာရဂေဟာဒီနံ အဂ္ဂိအာဒိနာ အဝိနာသနာဓိဋ္ဌာနံ, သံဃပဋိမာနနသတ္ထုပက္ကောသနာနံ ပုရေတရံ ဝုဋ္ဌာနံ, သတ္တာဟဗ္ဘန္တရေ အာယုသင်္ခါရပ္ပဝတ္တိသြလောကနန္တိ စတုဗ္ဗိဓံ အဓိဋ္ဌာနာဒိကံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ ကတွာ။

သမာပတ္တိဘေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဥယျောဇနဝဏ္ဏနာ

၇၅. **ပဋိပတ္တိရသဿာဒ** န္တိ ဈာနသုခဖလသုခာဒိဘေဒံ သမထဝိပဿနာပဋိပတ္တိရသဿာဒံ။

ဣတိ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနိယာ နာမ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝဏ္ဏနာယ

ကမ္မဋ္ဌာနပရိစ္ဆေဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဂမနဝဏ္ဏနာ

(က) စာရိတ္တေန ကုလာစာရေန သောဘိတေ ဝိသာလကုလေ ဥဒယော နိဗ္ဗတ္တိ ယဿ, တေန, ကမ္ဗောဒိဝိသယာယ သဒ္ဓါယ အဘိဝုဒ္ဓော ပရိသုဒ္ဓော စ အနသီလာဒိဂုဏာနံ ဥဒယော ယဿ, တေန, **နမ္ဗဝှယေန** နမ္ဗနာမကေန, **ပရာနုကမ္ပံ** သာသနေ သုခောတရဏပရိဟာစနလက္ခဏံ ပရာနုဂ္ဂဟံ, **ပဏိဓာယ** ပတ္ထေတွာ ယံ ပကရဏံ **ပတ္ထိတံ** အဘိယာစိတံ, တံ ဧတ္တာဝတာ ပရိနိဋ္ဌိတန္တိ ယောဇနာ။

(ခ) **တေန** ပကရဏပ္ပသုတေန ဝိပုလေန ပုညေန ပညာဝဒာတေန အရိယမဂ္ဂပညာပရိသုဒ္ဓေန သီလာဒိဂုဏေန သောဘိတာ။ တတောယေဝ လဇ္ဇီနော ဘိက္ခူ, ဓညာနံ အဓိတသဘူတံ, **ဥဒိတောဒိတံ** အစ္စုန္နတပ္ပသိဒ္ဓံ, **မူလသောမံ** နာမ ဝိဟာရံ, ပုညဝိဘဝဿ ဥဒယသင်္ခါတာယ မင်္ဂလတ္ထာယ အာယုကန္တံ မညန္တု, တတ္ထ နိတသိနော ဘိက္ခူ ဤဒိသာ ဟောန္တူတ္ယဓိပ္ပာယော။

နိဂမနဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတာ စာယံ အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီ နာမ။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဋီကာ။

နိဂမနကထာ

၁. ရမ္မေ **ပုလတ္ထိ** နဂရေ နဂရာဓိရာဇေ,

ရညာ **ပရက္ကမ** ဘုဇေန မဟာဘုဇေနေ။
ကာရာပိတေ ဝသတိ **ဇေတဝနေ** ဝိဟာရေ။
ယော ရမ္မဟမ္မိယဝရူပဝနာဘိရာမေ။

၂. သမ္ပန္နသီလဒမသံယမတောသိတေဟိ,
သမ္မာနိတော ဝသိဂဏေဟိ ဂုဏာကရေဟိ။
ပတ္တော မုနိန္ဒဝစနာဒိသု နေကဂန္ထ-
ဇာတေသု စာစရိယတံ မဟိတံ ဝိဒူဟိ။

၃. ဉာဏာနုဘာဝမိဟ ယဿ စ သူစယန္တိ,
သံဝဏ္ဏနာ စ ဝိနယဋ္ဌကထာဒိကာနံ။
သာရတ္ထဒီပနိမုခာ မဓုရတ္ထသာရ-
သန္ဒီပနေန သုဇနံ ပရိတောသယန္တိ။

၄. တဿာနုကမ္ပမဝလမ္ဗိယ **သာရိပုတ္တ** -
ထေရဿ ထာမဂတသာရဂုဏာကရဿ။
ယော နေကဂန္ထဝိသယံ ပဋုတံ အလတ္ထံ၊
တဿေသ ဉာဏဝိဘဝေ ဝိဘဝေကဟေတု။

၅. သောဟမေတဿ သံသုဒ္ဓ-တယာမဿာနုဘာဝတော။
အဒ္ဓာသာသနအယာအေ၊ ဟေဿံ မေတ္တေယ္ယသတ္ထုနော။

၆. ဇောတယန္တံ တအ တဿ, သာသနံ သုဒ္ဓမာနသံ။
ပဿေယ္ယံ သက္ကရေယ္ယဥ္စ၊ ဂရုံ မေ သာရိသမ္ဘဝံ။

၇. ဒိနေဟိ စတုဝီသေဟိ, ဋီကာယံ နိဋ္ဌိတာ ယထာ။
တထာ ကလ္ယာဏသင်္ကပ္ပာ၊ သီဃံ သိဇ္ဈန္တု ပာဏိနန္တိ။

ဣတိ ဘဒန္တသာရိပုတ္တမဟာထေရဿ သိဿေန ရစိတာ

အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီ နာမ

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဋီကာ နိဋ္ဌိတာ။